האשה נקנית . לבעלה : **בשלש דרכים** . כדמפרש וחזיל והלאי שלש לשון נקבה הוא ובגמרא בעי למלאי תנא לשון נקבה : וקונה את עצמה בשני דרכים : **וקונה את עצמה** . להיות ברשותה להגשת ליחד : **בכסף ובשטר** . מפרש בברייתא בגמ' (לקמן ד' ה:) נותן לה כסף או שוה כסף ואומר לה "הרי את מקודשת לי" כתוב לה על הגיר ע"פ שאין שוה פרוטה "הרי את מקודשת לי" בא עליה ואמר "התקדשי לי" בביאה זו "וכולהו ילפי מקראי טעמא דס"ם מפרש בגמ' (לקמן ד' ה:) : **פרוטה** . של כסף : **מיסר פיטלקי** . של נחשת : **פיכמה נקנים** . ודמיו שמנה פרוטות : **פיכמה** . ליכנס : **בביאה** . להיות כאחותו לכל דבר שאם בא לגרשה אינו יכול לגרשה כיון שבא עליה ואמר "התקדשי לי" בביאה זו "וכולהו ילפי מקראי טעמא דס"ם מפרש בגמ' (לקמן ד' ה:) : **פרוטה** . של כסף : **מיסר פיטלקי** . של נחשת : **פיכמה נקנים

אי נמי שדות בכסף יקנו. והא דלא מייתי קנין שנכתב בתורה מכסף מקנתו (ויקרא כה) משום דבעי לאתויי קנין דשדה דהקדש ויקרא ה"כ ר"ל דמהכא ליכא למידק דאיכתוב בתורה לא בעי קנה לאברויי אלא בשטר דהא לא כתיב בשדה אלא קנה בכסף: **דאסר** לה אכ"ע כהקדש. והכי את מקודשת לי כלומר להיות לי מקודשת לעולם בשבילי כמו (ויקרא ד' מח.) הכי הן מקודשין לשמים להיות לשמים ופשטא דמילתא מקודשת לי מיוחדת לי ומזומנת לי ומיהו לא היה אומר סלית זו מקודש לי אין נראה שיועיל דגבי חמה כמה דמיחזיא להיות לו היא נאסרת לכל אבל בכסף וטלית לא שייך למימר הכי:

אי הגמ קושה ה"ג בע"כ. ותע"ג דהכי הלים מקדם דמשמע בע"כ סיומו משום דכבר למשוטינן הכא דבע"כ לא והא דקתני היכא נקנית ולא קתני היכא קנה בע"כ לחידי דקתני היכא נקנית תני נמי סיפא היכא נקנית לנקנית משמע מדעתה ומשמע בע"כ:

ליתני שלשה. פירוש משום דכל התורה כולה בלשון זכר נאמרה: **קשו** קראי להדדי. תע"ג דמליט כמה דברים שנקראים בלשון זכר ונקבה דכתיב (יחזקאל ג) יד שלוחה לי והנה בו מגילת ספר וכן בשמש בתה (בראשית טו) בשמש יצא (שם יט) המחנה הלחת והבהו (שם נג) וכן בלשון חבושים מלינו (שבת דף כג.) גבי נר שבבתה אין יקוק לה נר שבבה (שם דף מד.) הלכה חמוכך טרפון (סנהדרין דף נג.) השוכר את החמור והבריקה והוליכה בהר (ב"מ דף עח.) לא הספיק בעל הפרק למשוך את החמור עד שמת החמור (כתובות דף טו.) והכא דבות מיהו היכא דליכא לשויי מציון ובקדלי נמי ים שום דרכה לו נמי לפי שרלה המצניות שמיט לשום לאחרי שני הפסוקים היה רולה להת בהם טעם ודקדוק עליהם: **הבא** דכתיב הכי קאי והורה ליקרי לשון נקבה. ות"ת מלחמה נמי ליקרי לשון נקבה דכתיב (שמואל ו יא) ותכבד המלחמה על שאול ומוסף (עזר) המלחמה (שם יט) ועוד כי היכי דקאמר דרכו של איש לעשות מלחמה ולא אמה ה"ג דרכו של איש לעמוד בתורה ולא אמה וי"ל דלא דמי דהכא בתורה גופיה קאי דקאי בכתוב בלשון דרך ולא קאי בלומדיה וכתוב יאמר אליך (דברים כח) אלמנטי מלחמה קאי ושם החכמים שדרכם לעשות המלחמה: [מפני] שם אמרה תורה כי יקח וכו'. פי' דממשמע בע"כ ולא כתיב כי תלקח דמשמע מדעתה] ת"י:

אתרוג שוה לחילן בג' דרכים. פי' בקונטרס לערלה ולרבעי ולשביעית דלעניין שביעית הולכין בפירותיו אחר תנוקה לחילן ולא בחר לקיטה כירק ות"ת בשחת משמע דרבעי טהא בחתרוג ח"כ קשה מהכא למ"ד תני כרם רבעי ברים כילד מברכין (ברכות דף לה.) דמשמע דאין רבעי טהא בשאר חילוות וי"ל דה"ק כרם רבעי כל היכא דמני לא למתני והיכא דל"מ למתני לא פליגי עליה דלא פליגי התם לומר שלא יסבור שום תנא נטע רבעי דשמא בר מהסיא דאתרוג היכא פלוגתא דתנאי בשום מקום ולא נחלקו אלא לסתום המצניות דסוף מס' מעשר שני ובשאר דוכתין לי כמאן דסבר (ברכות דף לה.) נטע רבעי לי כמאן דסבר (שם) כרם רבעי לידע כמאן דהלכתא ות"מ דלפני' מאן דתני כרם רבעי מודה בשאר חילוות דמדברנן טהא ולא מדברנן קאמר ות"ם לנו נפקותא בדבר דאי פליגי דמאן דתני כרם רבעי דוקא שאר בנטע אין רבעי כלל לפיכך אין מדברנן (שבת דף קלט.) כל המיקל בהלכה כמותו בחולה לארץ ות"ל עכשיו בחו"ל אין דין רבעי טהא בחילוות ולי מדברנן כ"ע מודו דטהא בשאר חילוות ה"ה בחו"ל דרבעי טהא מדברנן ומה שפיי בקונטרס לשביעית חזילון בתר תנוקה כחילן ולא בתר לקיטה כירק משמע מתוך פירושו דבירק חזילון בתר לקיטה לענין שביעית ולא דק דמשמ' שביעית (פ"ט מ"ח) הכי כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב והקשה רבינו נסים בפרק מקום שנהגו (פסחים דף נח:) הני מיכלא ומירק דבהיתיר דמשמ' שביעית דקתני כל הספיחים מותרין מיירי בספיחים שנכנסו בשביעית דכיון שנגדלו רובן בשביעית הם כשל שביעית ומותרין לקח לסחורה חוץ מספיחי כרוב שהם לסחורה כדין שביעית או לאחר שביעית לחלילה כדמפרשין בירושלמי דכל ירק לאחה יכול לעמוד עליו בין חדש בין ישן אבל ספיחי כרוב שדרכו לגדל לחמוה לחמוה ויש עוין שהם נגדלים בשביעית ומשו יקח מן העוין שהן לסחורין ויאמר מן החמוה לקחתי וההוא דמקום שנהגו (שם) דקתני כל הספיחים לסחורים מיירי בספיחים שנגדלו בשביעית ולגיכא דרבי עקיבא דדרים וכי

מלחמה

ויניתי כבא פלים קושי . כי היכי דתני בלישנא דרבנן דהתם מקדש: **ויניתי** . הכא התם קושי בג' דרכים: **ומקנה** . לותה לעלמה בשתי דרכים: ומשני משום דלותה בהנאה ב' דרכים 'מיתת הבעל': **כודקים** **אם כוש** . במלחמה בלחוי למשה בקפילה ומרחה והרהור תורה אור שמא מחמת אחד מהן ראה ותשוב ויקח (ויקרא טו) "מבשרו" = מחיליו ולא מחמת חוטם והתם בחוטם נמי משמה כדאמר בפ' בנות כותים (נדה דף לו:) כשהוא חומר "כי יזוב זוב דמה" הכי לומר: **ופרכינן מ"ע מני שלש** . משום דכיכים קאמרת: **ויניתי דברים ויניתי שלשה** . כי היכי דתני בלישנא דרבנן התם מקדש: **ויניתי** . הכא התם קושי בג' דרכים: **ומקנה** . לותה לעלמה בשתי דרכים: ומשני משום דלותה בהנאה ב' דרכים 'מיתת הבעל': **כודקים** **אם כוש** . במלחמה בלחוי למשה בקפילה ומרחה והרהור

ואי נמי שדות בכסף יקנו. והא דלא מייתי קנין שנכתב בתורה מכסף מקנתו (ויקרא כה) משום דבעי לאתויי קנין דשדה דהקדש ויקרא ה"כ ר"ל דמהכא ליכא למידק דאיכתוב בתורה לא בעי קנה לאברויי אלא בשטר דהא לא כתיב בשדה אלא קנה בכסף: **דאסר** לה אכ"ע כהקדש. והכי את מקודשת לי כלומר להיות לי מקודשת לעולם בשבילי כמו (ויקרא ד' מח.) הכי הן מקודשין לשמים להיות לשמים ופשטא דמילתא מקודשת לי מיוחדת לי ומזומנת לי ומיהו לא היה אומר טלית זו מקודש לי אין נראה שיועיל דגבי חמה כמה דמיחזיא להיות לו היא נאסרת לכל אבל בכסף וטלית לא שייך למימר הכי:

אי הגמ קושה ה"ג בע"כ. ותע"ג דהכי הלים מקדם דמשמע בע"כ סיומו משום דכבר למשוטינן הכא דבע"כ לא והא דקתני היכא נקנית ולא קתני היכא קנה בע"כ לחידי דקתני היכא נקנית תני נמי סיפא היכא נקנית לנקנית משמע מדעתה ומשמע בע"כ:

ליתני שלשה. פירוש משום דכל התורה כולה בלשון זכר נאמרה: **קשו** קראי להדדי. תע"ג דמליט כמה דברים שנקראים בלשון זכר ונקבה דכתיב (יחזקאל ג) יד שלוחה לי והנה בו מגילת ספר וכן בשמש בתה (בראשית טו) בשמש יצא (שם יט) המחנה הלחת והבהו (שם נג) וכן בלשון חבושים מלינו (שבת דף כג.) גבי נר שבבתה אין יקוק לה נר שבבה (שם דף מד.) הלכה חמוכך טרפון (סנהדרין דף נג.) השוכר את החמור והבריקה והוליכה בהר (ב"מ דף עח.) לא הספיק בעל הפרק למשוך את החמור עד שמת החמור (כתובות דף טו.) והכא דבות מיהו היכא דליכא לשויי מציון ובקדלי נמי ים שום דרכה לו נמי לפי שרלה המצניות שמיט לשום לאחרי שני הפסוקים היה רולה להת בהם טעם ודקדוק עליהם: **הבא** דכתיב הכי קאי והורה ליקרי לשון נקבה. ות"ת מלחמה נמי ליקרי לשון נקבה דכתיב (שמואל ו יא) ותכבד המלחמה על שאול ומוסף (עזר) המלחמה (שם יט) ועוד כי היכי דקאמר דרכו של איש לעשות מלחמה ולא אמה ה"ג דרכו של איש לעמוד בתורה ולא אמה וי"ל דלא דמי דהכא בתורה גופיה קאי דקאי בכתוב בלשון דרך ולא קאי בלומדיה וכתוב יאמר אליך (דברים כח) אלמנטי מלחמה קאי ושם החכמים שדרכם לעשות המלחמה: [מפני] שם אמרה תורה כי יקח וכו'. פי' דממשמע בע"כ ולא כתיב כי תלקח דמשמע מדעתה] ת"י:

אתרוג שוה לחילן בג' דרכים. פי' בקונטרס לערלה ולרבעי ולשביעית דלעניין שביעית הולכין בפירותיו אחר תנוקה לחילן ולא בתר לקיטה כירק ות"ת בשחת משמע דרבעי טהא בחתרוג ח"כ קשה מהכא למ"ד תני כרם רבעי ברים כילד מברכין (ברכות דף לה.) דמשמע דאין רבעי טהא בשאר חילוות וי"ל דה"ק כרם רבעי כל היכא דמני לא למתני והיכא דל"מ למתני לא פליגי עליה דלא פליגי התם לומר שלא יסבור שום תנא נטע רבעי דשמא בר מהסיא דאתרוג היכא פלוגתא דתנאי בשום מקום ולא נחלקו אלא לסתום המצניות דסוף מס' מעשר שני ובשאר דוכתין לי כמאן דסבר (ברכות דף לה.) נטע רבעי לי כמאן דסבר (שם) כרם רבעי לידע כמאן דהלכתא ות"מ דלפני' מאן דתני כרם רבעי מודה בשאר חילוות דמדברנן טהא ולא מדברנן קאמר ות"ם לנו נפקותא בדבר דאי פליגי דמאן דתני כרם רבעי דוקא שאר בנטע אין רבעי כלל לפיכך אין מדברנן (שבת דף קלט.) כל המיקל בהלכה כמותו בחולה לארץ ות"ל עכשיו בחו"ל אין דין רבעי טהא בחילוות ולי מדברנן כ"ע מודו דטהא בשאר חילוות ה"ה בחו"ל דרבעי טהא מדברנן ומה שפיי בקונטרס לשביעית חזילון בתר תנוקה כחילן ולא בתר לקיטה כירק משמע מתוך פירושו דבירק חזילון בתר לקיטה לענין שביעית ולא דק דמשמ' שביעית (פ"ט מ"ח) הכי כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב והקשה רבינו נסים בפרק מקום שנהגו (פסחים דף נח:) הני מיכלא ומירק דבהיתיר דמשמ' שביעית דקתני כל הספיחים מותרין מיירי בספיחים שנכנסו בשביעית שנגדלו רובן בשביעית הם כשל שביעית ומותרין לקח לסחורה חוץ מספיחי כרוב שהם לסחורין כדין שביעית או לאחר שביעית לחלילה כדמפרשין בירושלמי דכל ירק לאחה יכול לעמוד עליו בין חדש בין ישן אבל ספיחי כרוב שדרכו לגדל לחמוה לחמוה ויש עוין שהם נגדלים בשביעית ומשו יקח מן העוין שהן לסחורין ויאמר מן החמוה לקחתי וההוא דמקום שנהגו (שם) דקתני כל הספיחים לסחורים מיירי בספיחים שנגדלו בשביעית ולגיכא דרבי עקיבא דדרים וכי

מלחמה

ה א מיי' פ"ד מהל' חיטה הל"ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מג סעי' ח:
ו ב מיי' ג"ב מהל' מתנה"ע פ"ב ה"ב: ז ג מיי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"ה ופ"ד מהל' שמיטה ויובל הל"ב:

מפנה ליד הגיהות על הגליון

הום' ר"י הזקן
דאדרבה דכתיב לשון קנין בכסף: והא דתנן בשבעה וכו' בובין פרק [ב'] היא שנויה:

נ"ב/ מפנה ל"ם
ו. האלה ואלה [ג"ל התם] בבא - שאל - נקבה
2. "שוב סתירה" אל הגהות
3. האלה

נ"ב/ מפנה ל"ם
סדרה בתירת האלה "בבא" "בבא" בבא מציעא

[ג"ל כ"ג ביכורים יט: ד"ה קדושין דעלמא והלכה והיתה לוקח אחר מדעתה מכאן ואילך כ"ג לקמן מד. ד"ה קדושין דמדעתה דבציעין דשת המקנה]

[זבחים פ"ב מ"ב עיר סה:]

כתובות סה: [וש"נ] יבמות נט.

ואי נמי שדות בכסף יקנו. והא דלא מייתי קנין שנכתב בתורה מכסף מקנתו (ויקרא כה) משום דבעי לאתויי קנין דשדה דהקדש ויקרא ה"כ ר"ל דמהכא ליכא למידק דאיכתוב בתורה לא בעי קנה לאברויי אלא בשטר דהא לא כתיב בשדה אלא קנה בכסף: **דאסר** לה אכ"ע כהקדש. והכי את מקודשת לי כלומר להיות לי מקודשת לעולם בשבילי כמו (ויקרא ד' מח.) הכי הן מקודשין לשמים להיות לשמים ופשטא דמילתא מקודשת לי מיוחדת לי ומזומנת לי ומיהו לא היה אומר טלית זו מקודש לי אין נראה שיועיל דגבי חמה כמה דמיחזיא להיות לו היא נאסרת לכל אבל בכסף וטלית לא שייך למימר הכי:

אי הגמ קושה ה"ג בע"כ. ותע"ג דהכי הלים מקדם דמשמע בע"כ סיומו משום דכבר למשוטינן הכא דבע"כ לא והא דקתני היכא נקנית ולא קתני היכא קנה בע"כ לחידי דקתני היכא נקנית תני נמי סיפא היכא נקנית לנקנית משמע מדעתה ומשמע בע"כ:

ליתני שלשה. פירוש משום דכל התורה כולה בלשון זכר נאמרה: **קשו** קראי להדדי. תע"ג דמליט כמה דברים שנקראים בלשון זכר ונקבה דכתיב (יחזקאל ג) יד שלוחה לי והנה בו מגילת ספר וכן בשמש בתה (בראשית טו) בשמש יצא (שם יט) המחנה הלחת והבהו (שם נג) וכן בלשון חבושים מלינו (שבת דף כג.) גבי נר שבבתה אין יקוק לה נר שבבה (שם דף מד.) הלכה חמוכך טרפון (סנהדרין דף נג.) השוכר את החמור והבריקה והוליכה בהר (ב"מ דף עח.) לא הספיק בעל הפרק למשוך את החמור עד שמת החמור (כתובות דף טו.) והכא דבות מיהו היכא דליכא לשויי מציון ובקדלי נמי ים שום דרכה לו נמי לפי שרלה המצניות שמיט לשום לאחרי שני הפסוקים היה רולה להת בהם טעם ודקדוק עליהם: **הבא** דכתיב הכי קאי והורה ליקרי לשון נקבה. ות"ת מלחמה נמי ליקרי לשון נקבה דכתיב (שמואל ו יא) ותכבד המלחמה על שאול ומוסף (עזר) המלחמה (שם יט) ועוד כי היכי דקאמר דרכו של איש לעשות מלחמה ולא אמה ה"ג דרכו של איש לעמוד בתורה ולא אמה וי"ל דלא דמי דהכא בתורה גופיה קאי דקאי בכתוב בלשון דרך ולא קאי בלומדיה וכתוב יאמר אליך (דברים כח) אלמנטי מלחמה קאי ושם החכמים שדרכם לעשות המלחמה: [מפני] שם אמרה תורה כי יקח וכו'. פי' דממשמע בע"כ ולא כתיב כי תלקח דמשמע מדעתה] ת"י:

אתרוג שוה לחילן בג' דרכים. פי' בקונטרס לערלה ולרבעי ולשביעית דלעניין שביעית הולכין בפירותיו אחר תנוקה לחילן ולא בתר לקיטה כירק ות"ת בשחת משמע דרבעי טהא בחתרוג ח"כ קשה מהכא למ"ד תני כרם רבעי ברים כילד מברכין (ברכות דף לה.) דמשמע דאין רבעי טהא בשאר חילוות וי"ל דה"ק כרם רבעי כל היכא דמני לא למתני והיכא דל"מ למתני לא פליגי עליה דלא פליגי התם לומר שלא יסבור שום תנא נטע רבעי דשמא בר מהסיא דאתרוג היכא פלוגתא דתנאי בשום מקום ולא נחלקו אלא לסתום המצניות דסוף מס' מעשר שני ובשאר דוכתין לי כמאן דסבר (ברכות דף לה.) נטע רבעי לי כמאן דסבר (שם) כרם רבעי לידע כמאן דהלכתא ות"מ דלפני' מאן דתני כרם רבעי מודה בשאר חילוות דמדברנן טהא ולא מדברנן קאמר ות"ם לנו נפקותא בדבר דאי פליגי דמאן דתני כרם רבעי דוקא שאר בנטע אין רבעי כלל לפיכך אין מדברנן (שבת דף קלט.) כל המיקל בהלכה כמותו בחולה לארץ ות"ל עכשיו בחו"ל אין דין רבעי טהא בחילוות ולי מדברנן כ"ע מודו דטהא בשאר חילוות ה"ה בחו"ל דרבעי טהא מדברנן ומה שפיי בקונטרס לשביעית חזילון בתר תנוקה כחילן ולא בתר לקיטה כירק משמע מתוך פירושו דבירק חזילון בתר לקיטה לענין שביעית ולא דק דמשמ' שביעית (פ"ט מ"ח) הכי כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב והקשה רבינו נסים בפרק מקום שנהגו (פסחים דף נח:) הני מיכלא ומירק דבהיתיר דמשמ' שביעית דקתני כל הספיחים מותרין מיירי בספיחים שנכנסו בשביעית שנגדלו רובן בשביעית הם כשל שביעית ומותרין לקח לסחורה חוץ מספיחי כרוב שהם לסחורין כדין שביעית או לאחר שביעית לחלילה כדמפרשין בירושלמי דכל ירק לאחה יכול לעמוד עליו בין חדש בין ישן אבל ספיחי כרוב שדרכו לגדל לחמוה לחמוה ויש עוין שהם נגדלים בשביעית ומשו יקח מן העוין שהן לסחורין ויאמר מן החמוה לקחתי וההוא דמקום שנהגו (שם) דקתני כל הספיחים לסחורים מיירי בספיחים שנגדלו בשביעית ולגיכא דרבי עקיבא דדרים וכי

מלחמה

פפס פת קמ"ל . דמעטא דחזלין כיה אחר לקיטה משום לורחא דמילתא הוא : **מפני שדרכו ליגדל על כל פנים** . שמקמין לוחו במים שלוכין כירק דהיינו טעמא דירק כדאמר בר"ה (דף יד.) גורן ויקב כתיב גבי מעשר כדגן מן הגורן ויקב מיומדין שגדלין על רוב מים דהיינו גשמים ומתעשרין אחרי הגשה שעברה כדאמרינן בר"ה (דף יב:) דחזלין בתר שנה שהביאו שלים בה ולא אחר לקיטתו וילפינן לה מקרא לפי כל שגדלין על רוב מים דהיינו לילות מתעשרין לשעבר ואע"ג דמעשר דידהו דרבנן הוא משמכיהו לקרקעי ילפו ירקות שגדלין על כל מים מתעשר לשנה הבאה : **פפס** . ספק היה ספק בהמה : **יש בו דרכים כו'** . דכיון דמספקא לן ניזיל ביה לחומרא : **שוה נחיש** . וטעון ניסוי דם : **ובהמה** . חלבו אסור : **ושוה לבהמה ויש** . טעון שחיטה : **שאין שוה לא לחיה ולא לבהמה** . אסור הרבעה עם בהמה ויש : **זו אחת מן הדרכים** . שהמינין נמי לא אחרוב ממדינת היס לריך שיחמר בפני נכתב ובפני נחתם בפ"ק דגיטין : **דחיכא פלוגתא** . חילוק בדרכיו דרך זו הוא דומה לכאן ודרך זו אינו דומה כגון מלפי דרכים מופה ללא קניא, דהכי הוא דהוי לוגס ליזיה ולא לוגס אחר, דגבי בהמו שוה ולא 'בחומר הנו נמי זה לאסתי ובעבדי דחוזר בגבו ואינו חוזר בשחרור זכין לו לאדם אלא בפניו : **דיקא נמי** . דהיכא דלא הוי ליה פלוגתא תנא "לכל דבר" : **מניינא דרישא** . ג' דרכים : **מניינא דסיפא** . "ויקנה את עלמה בשתי דרכים" : **למעוטי חופה** . שאם מסרה לה אביה לחופה לפס קדושין היתה מקודשת בכך : **ולרב הונא כו'** . לקמן בשמעתין (דף ה.) : **חליפין** . קנין סודר : **מה שדה מקנין בחליפין** . לכתיב נעלו והתם שדה הוא : **חליפין מיתנהו בפחות משוה פרוטה** . דק"ל בפרק האחד (ב"מ דף מז.) קונין בכלי תע"פ שאינו שוה פרוטה :

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה (נע"א) אחרוב וכו' וי"ל דאפי' דלא כג"ל ואינה דהשיא ממחק : (ב) ד"ה מה וכו' מסתמא ככל דבר שאוא מאכל כו' כדהקן במסכת שביעית בכל גדול תמרו : (ג) בא"ד לענין ביכורים דכיון שאין ביכורים אלא : (ד) ד"ה לא ובו' פי' נקונרס לענין הרבעה :

ביכורים פ"ג מ"ח תוליו קלב.

ניזיון פ.

[לקמן ה.]

[עיין ג.]

הֵיכָא דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא דְּרַשׁ רַבִּי חֲנִינָא בְּכָל יוֹם וָיוֹם תִּהְיֶה בְעֵינָיו כְּאִלּוּ חֲדָשָׁה נִתְּנָה לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא יִהְיוּ עַל לְבָבֶךָ אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁהֵן חֲדָשִׁים בְּעֵינֶיךָ וְאִם לָאו אֵין חֲדָשִׁים בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הֵן יְשָׁנִים וְאֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת כְּמַאן דְּאָמַר אֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת דְּתַנְיָא רַבִּי אוֹמֵר אֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת וְאֵין חֲדָשִׁים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת וְאֵין חֲדָשִׁים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת וְאֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת

הֲתָם הָא קָמְשַׁמַּע לַן דְּרַבְרְבֵיהּ דְּאַתְרוֹג בִּירְקָא מַה יֶּרֶק דַּרְכּוֹ לִיגָּדֵל עַל כָּל מַיִם וּבְשִׁשָּׁה לְקִיטָתוֹ עֲשִׂירִי אַף אַתְרוֹג דַּרְכּוֹ לִיגָּדֵל עַל כָּל מַיִם וּבְשִׁשָּׁה לְקִיטָתוֹ עֲשִׂירִי וְהָא דְּתָנֵן *כְּוֵי יֵשׁ בּוֹ דַּרְכִּים שׁוֶה לְחִיָּה וְיֵשׁ בּוֹ דַּרְכִּים שׁוֶה לִבְהֵמָה וְיֵשׁ בּוֹ דַּרְכִּים שׁוֶה לִבְהֵמָה וְלַחַיָּה וְיֵשׁ בּוֹ דַּרְכִּים שֶׁאֵינוֹ שׁוֶה לֹא לְחַיָּה וְלֹא לִבְהֵמָה נִיתְּנֵי "דְּבָרִים" וְתוּ הָא דְּתָנֵן *זוֹ אַחַת מִן הַדְּרָכִים שִׁשּׁוּ גִּיטֵּי נָשִׁים לְשַׁחְרוּרֵי עֲבָדִים נִיתְּנֵי "דְּבָרִים" אֶלָּא כָּל הֵיכָא דְּאֵיכָא פְּלוּגְתָּא תְּנֵי "דְּרָכִים" וְכָל הֵיכָא דְּלֵיכָא פְּלוּגְתָּא תְּנֵי "דְּבָרִים" דִּיקָא נְמִי דְּקָתָנֵי סֵיפָא וְרַבִּי אוֹמֵר אַחַרוֹג שׁוֶה לְאִילָן לְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ מִנִּיינָא דְּרֵישָׁא לְמַעוּטֵי מַאי? מִנִּיינָא דְּרֵישָׁא לְמַעוּטֵי חֲפוּפָה וְלַרַב הוּנָא דְּאָמַר חֲפוּפָה קוֹנָה מַקְשׁוֹ לְמַעוּטֵי מַאי? לְמַעוּטֵי חֲלִיפִין סְ"ד אָמִינָא הוֹאִיל וְגוֹמֵר קִיחָה-קִיחָה מִשְׁדֶּה עֶפְרוֹן מָה שָׂדֶה מְקַנְיָא בְּחֲלִיפִין אַף אִשָּׁה נְמִי מְקַנְיָא בְּחֲלִיפִין קָמַ"ל, וְאֵימָא הָכִי נְמִי? חֲלִיפִין אִיתַּנְהוּ בִּפְחוֹת מִשְׁוָה פְּרוּטָה וְאִשָּׁה בִּפְחוֹת מִשְׁוָה פְּרוּטָה לָא

הֵיכָא דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא דָּרַשׁ רַבִּי חֲנִינָא בְּכָל יוֹם וָיוֹם תִּהְיֶה בְעֵינָיו כְּאִלּוּ חֲדָשָׁה נִתְּנָה לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא יִהְיוּ עַל לְבָבֶךָ אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁהֵן חֲדָשִׁים בְּעֵינֶיךָ וְאִם לָאו אֵין חֲדָשִׁים בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הֵן יְשָׁנִים וְאֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת כְּמַאן דְּאָמַר אֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת דְּתַנְיָא רַבִּי אוֹמֵר אֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת וְאֵין חֲדָשִׁים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת וְאֵין חֲדָשִׁים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת וְאֵין יְשָׁנִים אֶלָּא שֶׁכָּבְרוּ עַל הַלְּבָבוֹת

מה ירק דרכו ליגדל על כל מים . טעמא דירק מפרש בפ"ק דר"ה (דף יד. ושם) דגורן ויקב כתיב גבי מעשר כדגן מן הגורן כו' מה גורן ויקב מיוחדים שגדלים על רוב מים מתעשרים לשנה שעברה ילפו ירקות שגדלין על כל מים ואע"ג דמעשר ירק מדרבנן והילך עושה בגין לב מדבר שהוא מדרבנן לממטוה רבנן לקרוא בדבריהם בקונטרס ור"י פי' אם היו ענין למעשר תנהו ענין לשביעית שנוהג בירק מן התורה דעיקר דרשה לחתיא לשביעית לענין ירק דהוי דאוריימא בין בירק בין בתלוש כדאמרינן בר"ה (דף טו:) למיתא לך מעשר תרומין דרבנן ומתרת לי שביעית דבעת שוה דאוריימא וה"ה בירקות דהוו דאוריימא מסתמא כלל דבר שהוא (ב) תוכל ונאמר כו' כדתנן במס' שביעית (פ"ו מ"ח) כלל אמרו בשביעית כו' וה"ק מה גורן ויקב שגדלין על רוב מים ואחלין בתר שנה שעברה לגבי שביעית לגבי כו' ומקשה דהכי אחרוג שגדל על כל מים כדאיתא בגמרא ואפ"ה למרינן שנוה לאילן לענין שביעית דיכול תנהו בתר חנטה ואמת י"ל דהא דאחלין בית בתר חנטה לשביעית היינו דוקא לאומלא כגון שם חנטו בשביעית ונלקטו בשמינית ס"ג י"ל אע"ג דאחרוג גדל על כל מים אין לנו לאחלוק מדין אחר אילנות לענין שביעית כיון דלענין ערלה וכבעי לה אחלוקי תורה מאחר אילנות ודרשה דגורן ויקב לירקות אחת ולא לאחרוג ומ"מ לענין מעשר שהוא דרבנן תקנו חכמים אחר לקיטתו שיעשרו האילן וגדל על כל מים כירק וא"ת אמאי לא חשיב לה אחיב שאחרוג שוה לאילן לכלאים שאינו כלאים בכרם ולישתב דשוה לאילן בתרבע דרכים וי"ל לא תני אלא דשוה לאילן לילך בתר חנטה ולירק בתר לקיטה וא"ת אמאי לא חשיב לה אחיב שוה לירק בשני דרכים כגון לענין פיאה דאחרוג בפיאה מעשר לאחד דלענין פיאה בעינן לקיטתו כאחד ומהאי טעמא ממעטינן אתיכה בפרק כלל גדול (שבת דף סא.) ובפרק מקום שנהגו (פסחים דף מו:) ובירק נמי אין פיאה מתנהגת דאיתו בכלל דבר המתקיים כדאיתא התם וי"ל היינו דאיכא לאינשי שאין חייבין בפיאה כגון האוג והמרובים הנטוים במסבת פיאה (פ"ג מסנה ה) לא שייך למיתני שוה לירק ומהאי טעמא נמי לא קאמר שוה לירק לענין ביכורים (ג) שאין ביכורים אלא מאבעה מינין כדאיתא בספרי אם כן שוה נמי נאחר לילות : **לא** לחיה ולא לבהמה . פי' (ד) לענין הרבעה משום דמספקא לן אי מין חיה אי מין בהמה הוא הקשה הר' אליעזר ממ"ד (חולין דף פ.) כוי בריה בפני עלמו הוא אלא אי איכא מספקא לן כו' אפילו ידעינן דחיה היא לא מרבעינן עליה חיה אחרת דאין מרבעין חיל על גבי וי"ל דאחיה כמ"ד (שם) כוי זה הבא מן החיים ואין הלבייה ומספקא לן אי תוספת לוכא אלא לא דאי הוה אחר לאין תוספת היינו מרבעין עליה לבי :

יאשה בפחות מ"פ לא מקניא נפשה . פי' בקונטרס משום דגנאי הוא לה לילך בעיל לה תורת חליפין בקידושין ואפילו בכלי שיש בה ס"פ אי יהיב לה בתורת חליפין וקשה לר"ת דל"ל פשוה ידה וקבלה תתקדש בפחות מ"פ ועוד כיון דאלי טעמא משום דגנאי הוא לה ל"ל אחתי לא פריך נמרת בנחיה דרבי יאלי דקאמר בפסחים ולא מקדשי בפחות מהקבלת דלימרי כו' כי היכי דפריך לקמן (דף יח.) אמילתיה דב"ש ועוד קשה כיון דס"ד השתא למעמר קניני אשה מקניני שדה ל"ל אשה נמי תקני בחזקה כמו שדה ועוד דלקמן (דף ה.) בעי בגמ' בשטר מגלן ומאי בעי ליגמר משדה לכך נראה לר"ת דגרסי' בפחות משוה פרוטה לא מקניא ולא גרם נפשה דלא בקפידא אלא מילתא אלא ה"ע משום דגמר קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף ובפחות משוה פרוטה לא מיקרי כסף והמקשה אהקשה תמילה ואימא ה"ג בשטר וחזקה לא הקשה להה פשיטא דלא נמרינן קיחה לעשות אשה ככל עניני שדה ולהכי מבעיא לן לקמן בשטר מגלן דלא נמרינן מדשה אלא לכסף דוקא דכתיב ביה קיחה ולא פריך מחליפין אלא משום דהוי כעין כסף דקרינן ביה בהם שוה פרוטה והכי פירושו ואימא ה"ג אשקנה אשה בחליפין כשיש בחותם חליפין שוה פרוטה כעין כסף דקרינן ביה שוה פרוטה לא"ל שיעור האמור פרוטה כדלמרי' גיטין (דף כ.) כתבו על חיסורי הגאוה כשר אבל חליפין דשוה פרוטה דומין לכסף ומשני חליפין לישנהו בפחות משוה פרוטה וה"ק חיפש מעשה כסף אלא קנין אחר הוא וה"ת היכי ס"ד דנילף מדשה עפרון שתקנה אשה בחליפין והא שדה עפרון גופה לא מיקני בחליפין אלא מניו חליפין לעובד כוכבים דהא דמרינן בכבורות (דף יג.) מדיברלא בחדא עובד כוכבים נמי בחדא וי"ל דהיינו לבר מחליפין דומיא דיברלא בחדא וה"ק מדיברלא בחדא קנין אחד בר מחליפין שהם בשניהם וכן משמע לקמן (דף ח.) גבי נמכר לעובד כוכבים מכסף מקנאו בכסף נקנה ואין נקנה בתורת חבושה וכלים ומאי ניהו חליפין ש"מ דשאר כלים בחליפין נעובד כוכבים וכן היה רגיל ר"ת לשלוח הרשאה ביד עובד כוכבים והיה מקנה בחליפין ומיהו כזה לריך ליזהר שלא לכתוב וקניתי מיניה לאין אליחות וכיה לעובד כוכבים כדלמרינן בפרק [חמשה] דכבא מליעא (דף עח:) הלא וקנה העובד כוכבים כתבינן ואם תאמר אם כן כיון דפשיטא לן דלאחתי לא מקניא בחליפין

ח א מיי' פ"ב מהלי מיחות סלי :

תום' ר"י הזקן

על כל פים . איה דמשרשי אפ' אינן מי נשמים . ועיקר הפירוש הוא על כל פים שיבא אליו אין פים מוקים אותם כלל : דתנן כרי וכו' . בכבורים פ' ב' היא שניה : פלוגתא . שמחלק בענין : חופה . שאם מסרה לחופה לשם קדושין לא מהני : ולרב הונא דאמר. לקמן: חליפין . קנין סודר : משדה עפרון . לקמן : דקיל"ל קנין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה :

[תוספות נוסח אחר]

לא מקניא נפשה מעיינא דסיפא (למעוטי מאי) למעוטי חליצה, סר"א תיתי בק"ו מיבמה: *מה יבמה שאינה יוצאה בגט יוצאה בחליצה, ז"ש יוצאה בגט אינו דין שיוצאה בחליצה, קמ"ל, ואימא ה"נ? אמר קרא °ספר כריתות =*ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה: בכסף: מנ"ל, ותו הא דתנן *האב זכאי בבתו בקדושיה בכסף בשטר ובביאה מנלן דמיקניא בכסף, וכסף דאבוה הוא? אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא °ויצאה תנשא אין כסף לאחרון זה אבל יש כסף לאחרון אחר ומאן ניהו אב, ואימא לדידה? *הכי השתא אביה °מקבל קידושיה דכתיב °את בתי נתתי לאיש הזה, ואיהי שקלה כספא! ואימא ה"מ קטנה דלית לה יד לקבל קידושין אבל נערה דאית לה יד לקבל קידושין תקדיש איהי נפשה ותשקול כספא? אמר קרא °בנעוריה בית אביה, כל שבח נעורים לאביה, ואלא הא דאמר רב הונא אמר רב *מנין שמעשה הבת לאב שנאמר °וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה °אף בת נמי מעשה ידיה לאביה, תיפוק ליה °מבנעוריה בית אביה, אלא בהפרת נדרים הוא דכתיב, *וב"ת נילף מינה? ממנא מאסורא לא ילפינן, וכי תימא נילף ממנא ממכושת ופגם, מקנסא לא ילפינן, וב"ת נילף מבושת ופגם? שאני בושת ופגם דכי קא ממעט °אלא משתברא שייך בגוייהו? אמר

יציאה

ואימא לדידה. ופ"ת דכתיב °ואם אמנה לא יעשה לה כמשפט הבנות יעשה לה, ואי לדידה הוא דכתיב הכי קאמר אם אמנה לא יעשה לה כמשפט הבנות יעשה לה, ואי לאביה הוא דכתיב הכי קאמר אם אמנה לא יעשה לה כמשפט הבנות יעשה לה, ואי לשניהם הוא דכתיב הכי קאמר אם אמנה לא יעשה לה כמשפט הבנות יעשה לה, ואי לאחרים הוא דכתיב הכי קאמר אם אמנה לא יעשה לה כמשפט הבנות יעשה לה, ואי לכולם

יציאה דכוותה קא ממעט. יליף לה מיוסף דומיא דיליף לה מעבד עברי ומה יליף לה מעבד עברי לומר שאין כסף בה ומה יליף לה מיוסף דקא דייק ליליף מיוסף דכתיב ביה כסף למי מיעט קרא ולא למי מיעט הורה אור

יציאה דכוותה קא ממעט. פי' ר"ח יליף לה מעבד עברי שהוא עשוי לקנות עצמו בכסף כלומר שהוא צריך ללמוד דבר מעבד עברי מיירי אלא מגזל דכסף דתביעה הוי וגזילה לפרם יליף לה דכוותה לגבי גרמה תלמוד לומר שיצא ממנו כמו שיצא העבד עצמו ולא יהא כסף בגזילה לפסול לה פסלה מן התורה אלא מדבריהם ולא תאכל עוד בתרומה הילכך ליכא לפרם זרע פסול ממש אלא זרע זרעה: **בא** זה ולימד על זה. פירוש לו לא כתב אלא חד הוה מיבעי ליה בגזילה יותר דהיינו בגרות וה"ת ומה לי ויליה חנם ללמוד על לין כסף הא ע"כ לא הוה מיבעי ליה לתקומי לין כסף בבגרות אלא בגרות דהא מיבעי ליה דכסף לעיל מכל דבר ומנו לא תאכל כן ע"כ הלי קרא לחייבי בגרות דהיינו בבגרות אין להא זכאי בקדושין דכיון שבגרה אין לאביה רשות בה ואומר הכ"ס דאי לאו הכי ויליה חנם הוה מקמיק לין כסף ויכתוב ליה ד"ה לחמר רבינא אחד לעבדות ואחד לבגרות ודרשה לאין כסף לאחד זה לא הוה דכסף לאחד: לא נפקא ליה מדרשת האב עד שיבגם לחופה ואמה נפקא ליה מדרשת אדון לעברי. ישישי לענין הפרת נדריה ויצאה מרשותו על ידי הקדושין דמעיקרא אב מפר ומשקדשה אינו מפר אלא בשותפות הבעל:

יציאה דכוותה קא ממעט, והא לא דמיא האי יציאה להאי יציאה-דתנן* נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה, והאי יויצאה חנם להכי הוא דאתא הא מבעי ליה לכדתניא דתניא "ויצאה חנם" אלו ימי בגרות, "אין כסף" אלו ימי נערות; אמר רבינא אם כן לימא קרא יאין כסף, מאי "אין כסף" אין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר ומאן ניהו אב, תא מה"ד דדרשינן הכי:* דתניא "זרע אין לה" אין לי אלא זרעה, זרע זרעה מנין? ת"ל "זרע אין לה" "עיין לה, ואין לי אלא זרע כשר, *זרע פסול מנין? ת"ל "זרע אין לה" *"עיין לה" והא אפיקתיה לזרע זרעה? זרע זרעה לא איצטריך קרא *דבני בנים הרי הן כבנים כי איצטריך קרא לזרע פסול דתנא מנליה דדריש הכי? אמרי כתיב °ומאן בלעם °ומאן יבמי דכתיב דלא כתיב בהו יו"ד והכא כתיב ביה יו"ד ש"מ לדרשא הוא דאתא. ואיצטריך למכתב קידושיה לאביה ואיצטריך למכתב *מעשה ידיה לאביה דאי כתב רחמנא קידושיה לאביה הוה אמינא משום דלא טרחא בהו אבל מעשה ידיה דקא טרחא בהו אימא דידה הוו ואי אשמעינן מעשה ידיה *דקא מתזנא מינה אבל קידושיה דמעלמא קאתי לה אימא דידה הוו, צריכא: גופא "ויצאה חנם" "אלו ימי בגרות" "אין כסף" "אלו ימי נערות" ולכתוב רחמנא נערות ולא בעי בגרות? אמר רבה בא זה ולמד על זה מידי דהוה "אתה תשב" ושביר דתניא *"תשב" זה קנוי קנין עולם "שביר" זה קנוי קנין שנים-יאמר "תושב" ולא יאמר "שביר" ואני אומר: קנוי קנין עולם אינו אוכל, קנוי קנין שנים לא כ"ש אילו כן הייתי אומר "תושב" זה "קנוי קנין" "שנים" אבל "קנוי קנין עולם" אוכל, בא "שביר" ולימד על "תושב" שאע"פ "שקנוי קנין עולם" אינו אוכל "אלא מי דמי-התם תרי גופי נינהו דכי נמי כתב רחמנא "תושב" נרצע "לא יאבל" והדר כתב "אידך, הוה "ישביר" "מילתא דאתיא בק"ו "ומילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב "לה קרא "אלא הבא חד גופא היא כי נפקא לה בנערות "בגרות "מאי בעיא גביה? אלא אמר אביי לא נצרכה אלא לרבות דאילונית סד"א בנערות תיפוק, בבגרות לא תיפוק "קמ"ל מתקיף לה מר בר רב אשי ולאו ק"ו הוא ומה סימנין שאין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות אדון בגרות שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון! אלא אמר מר בר רב אשי לא נצרכה אלא לעיקר זבינא דאילונית סד"א דאתיא סימני נערות הוי זבינא, דלא אתיא סימני נערות לא הוי זבינה, זבינא קמ"ל

יליף לה מיוסף. יליף לה מיוסף דומיא דיליף לה מעבד עברי ומה יליף לה מעבד עברי לומר שאין כסף בה ומה יליף לה מיוסף דקא דייק ליליף מיוסף דכתיב ביה כסף למי מיעט קרא ולא למי מיעט הורה אור

ופשיטא לן דמיא. יליף לה מיוסף ומיכי קאמרת דיליף מיוסף שפיר למעוטי הא לאו דכוותה היא דאכתי לא נפקא לה מדרשת יבמה דכתיב בה כסף ומעבד עברי לא יליף לה דכתיב ביה יוצא אור

ויצאה חנם אלו ימי בגרות. ת"ל "ויצאה חנם" "אין כסף" "אלו ימי נערות"; אמר רבינא אם כן לימא קרא יאין כסף, מאי "אין כסף" אין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר ומאן ניהו אב, תא מה"ד דדרשינן הכי:* דתניא "זרע אין לה" אין לי אלא זרעה, זרע זרעה מנין? ת"ל "זרע אין לה" "עיין לה, ואין לי אלא זרע כשר, *זרע פסול מנין? ת"ל "זרע אין לה" *"עיין לה" והא אפיקתיה לזרע זרעה? זרע זרעה לא איצטריך קרא *דבני בנים הרי הן כבנים כי איצטריך קרא לזרע פסול דתנא מנליה דדריש הכי? אמרי כתיב °ומאן בלעם °ומאן יבמי דכתיב דלא כתיב בהו יו"ד והכא כתיב ביה יו"ד ש"מ לדרשא הוא דאתא. ואיצטריך למכתב קידושיה לאביה ואיצטריך למכתב *מעשה ידיה לאביה דאי כתב רחמנא קידושיה לאביה הוה אמינא משום דלא טרחא בהו אבל מעשה ידיה דקא טרחא בהו אימא דידה הוו ואי אשמעינן מעשה ידיה *דקא מתזנא מינה אבל קידושיה דמעלמא קאתי לה אימא דידה הוו, צריכא: גופא "ויצאה חנם" "אלו ימי בגרות" "אין כסף" "אלו ימי נערות" ולכתוב רחמנא נערות ולא בעי בגרות? אמר רבה בא זה ולמד על זה מידי דהוה "אתה תשב" ושביר דתניא *"תשב" זה קנוי קנין עולם "שביר" זה קנוי קנין שנים-יאמר "תושב" ולא יאמר "שביר" ואני אומר: קנוי קנין עולם אינו אוכל, קנוי קנין שנים לא כ"ש אילו כן הייתי אומר "תושב" זה "קנוי קנין" "שנים" אבל "קנוי קנין עולם" אוכל, בא "שביר" ולימד על "תושב" שאע"פ "שקנוי קנין עולם" אינו אוכל "אלא מי דמי-התם תרי גופי נינהו דכי נמי כתב רחמנא "תושב" נרצע "לא יאבל" והדר כתב "אידך, הוה "ישביר" "מילתא דאתיא בק"ו "ומילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב "לה קרא "אלא הבא חד גופא היא כי נפקא לה בנערות "בגרות "מאי בעיא גביה? אלא אמר אביי לא נצרכה אלא לרבות דאילונית סד"א בנערות תיפוק, בבגרות לא תיפוק "קמ"ל מתקיף לה מר בר רב אשי ולאו ק"ו הוא ומה סימנין שאין מוציאין מרשות אדון בגרות שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון! אלא אמר מר בר רב אשי לא נצרכה אלא לעיקר זבינא דאילונית סד"א דאתיא סימני נערות הוי זבינא, דלא אתיא סימני נערות לא הוי זבינה, זבינא קמ"ל

בנגרות. ת"ש מיתיב הלוה מן האב וקדשה בבתו בגרות ומת האב הרי זו יבמה ואם מת הבעל הרי זו אשת אחיו ואם בא עליה פסלה ליבם ולאחיו ואם בא עליה חייב משום אשת איש ואם בא עליה בנגרות הרי זו אשתו ואם בא עליה חייב משום אשת איש ואם בא עליה בנערות הרי זו אשתו ואם בא עליה חייב משום אשת איש ואם בא עליה בב

מעיקרא דדינא פירכא שכן יוצאת בכסף. ה"ה דמצי למימר שכן יוצאת בשט ויובל וסימנין אלא פירכא דשייכי פירכא לתת בשפחה כגענית דהוה מצי למיעבד ק"ו מגענית דלא שייכי פירכא דסימנים ושם ויובל הקשה ה"ר יעקב מורליי"ם מכאן למה לי כי יקח נהי דלא מצי לילף מק"ו מ"מ נילף מהיקישא שהקשה לחמה העבריה מותם תחלת יקח לו הקישה הכתוב לתחלת כדאיתא לקמן (דף סז.) ולחמה העבריה נפקא לן לקמן (דף יז:) שנקנית בכסף מהפדה ומה לחמה נקנית בכסף לתת נקנית בכסף דלמן מצינו על ההיקש ויל דתי מהיקש לחוד ה"ל דלא סגי בפרוטה עד שיהא ג' פרוטות כדבעינן בחמה העבריה דמוכח לקמן ורבינו נתנאל תירץ כיון דלא ידעינן בחמה העבריה נקנית בכסף נקנית בכסף מוהפדה דהוחזל ויולאה בכסף לפי שביניהם הינה יוצאה בכסף כמו בחמה העבריה:

מה לחמה העבריה שכן יוצאה בכסף. וא"ת נילף בכסף מביאה ומה בייאה שאין קונה בחמה העבריה קונה בחצה כסף שקונה בחמה העבריה הינו דין שיקנה בחצה וי"ל כ"ש דאינה למיפרך יבמה תוכיח שנקנית בביאה ואינה נקנית בכסף: **היכא** דיהבה לדידיה וקדשתו. פי' בקונטרס שמוסרת הרי אתה מקודש לי וקבה שהרי בתים הינו גופל לגבן קידושין שאין נאמר בכך גשאר נשים ויש לפרש שמוסרת הרי הני מקודשת לך וצריך לומר דייהבה לדידיה ולא דוקא שהרי הכיא מקבל הקידושין אלא רוצה לומר ואמרה: **כתב** רחמנא כי יקח ונלא כי תקח אצה לאיש. תימה כיון דעיקר קרא כי יקח אאת למימר שהיא לו מקדשתו מה צריך למילף קיחה קיחה מצדה שפרוט בלאו הכי שמעינן ליה מדכתיב כי יקח ונלא כי תקח אצה אאת אים וי"ל דלי לאו ג"ם הוה מוקמינן קרא דכי יקח אים לקידושין על בייאה אצל בקידושי כסף לא בעינן נתן הוא ואמר הוא ואמר היכא דאמר תנו לי ואקדש לך ואמר הבה ואקדש לי ואמר הבה ואקדש לי ואמר הבה ואקדש לי

שטר שאין פודין בו הקדשות . לפי כתב לגזבר שטר על משות פדיון הקדש אין הקדישו פדוי דבעינן "ונתן הכסף וקם לו": **כפי שטרא לחוד ובפי שטרא לחוד** . זה כתוב לשון כעיסה וזה מפורש לשון יגילה: **כפי כספא לחוד** . כשהוא עוטנו מפרש על מנת מה הוא עוטנו: **מד הוא** . ליטו נזכר בתוכו לפי להוליא הורה אור לפי להכניס: **קפי בנירושין וממעט קידושין** . בתמיה: **ולר' יוסי הגלילי דמפיק ליה לפפי ובכל לדרשא לתרוייהו** . בפ"ב דגיטין (דף כא:):

[עי' תוס' שנת קכת. ד"ה ונתן]

לדבר שכורם . פירוש הספר מבדילין: [נקמן טו: מל. מה. מת. נפין עת: פב:]

ולא פירוש בו תנאי התובדן: לין זה בריסום . שכל ימיה היה לתגדה בו לקיים תנאי זה מתחלה: [עירובין טו: סוכה כד: גיטין כא: כתובות מז.]

קריסום . תפילו מיד דהיה תקיים תנאו ותלך שפטר דבריס הלנו לבת לירי בבלה: **מברא לריסום** . דהוה מלי למיכתב ספר כרת דמשמע ספר כורתה והך דרשא לחדית מחרינהי: [תגיגה יג:] בכורות נב. ד"ה כו.

מייתורא דלישנא: **מדא מחדא לא אמיא כו'** . הכי קאמר ליה הלי שנא דלעיל דפרין בכולהו והלא דין הוא והדר הלא לחנו מדיעא ותלרכיה קרא למה לי קרא בכולהו נהי דחדא מחדא לא אמיא כו' [נקמן כג:] [עירובין טו: נפין כח: סוכה כד:]

* ר"ת בשטר-"כלומר לאדוני ויגיד ואחר שיגיד לפניו היה ניכר שאינו אחיו שהבטו בפניו (בראשית מג, לג) ונתפרש וכשבר זה לאחיו" (בראשית מה, כו) מתוך הפרשה.

מיעוט הכתוב שבהן שקנין בעלמת ויקנין כלו לא לפי שיש בהם שקנין בעלמת שכני כולם קונים במקום אחר כסף ושטר קונה בחמה העבריה כדלקמן (דף יד:) ליתה קונה ביבמה: **כספ וביפם פנאמן מרוכה** . לפל שטר לירושין לין בו לה שום הגאה שהרי לין כתוב בו אלא "הרי את מקודשת לי": **קנינן מרוכפ** . שקנין קרקעות ועבדים: **בע"כ** . ליתה קונה ביבמה בע"כ דפקרא לן ביבמות (דף יד.) מויבמה וכן שטר מוליא לת האשה בע"כ מבעלה: **נאמה פעבריה בע"כ** . שתביה מוכרה שלא מדעתה: **כספ שלינו מפליל בקרומפ** . תתלרסה לכהן כדתנן בכתובות (דף מז:) לין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה: **שלינו נומר** . להוליאה מרשות לבעלה למעשה ידיה ולירושתה:

לא

ומניין שאף בשטר? דין הוא ומה בכסף שאין מוציא מכנים, שטר שמוציא אינו דין שמכנים מה לכסף שכן פודין בו הקדש ומעשר שני תאמר שטר שאין פודין בו הקדש ומעשר שני כתיב ונתן הכסף וקם לו, אמר קרא ויצאה והיתה מקיש הויה ליציאה מה יציאה בשטר אף הויה בשטר ואקיש נמי יציאה להויה מה הויה בכסף אף יציאה בכסף, אמרו יאמרו כסף מכנים כסף מוציא סניגור יעשה קטיגור, אי הכי שטר נמי יאמרו שטר מוציא שטר מכנים קטיגור יעשה סניגור? מילי דהאי שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד, הבא נמי האי בכספא לחוד והאי בכספא לחוד, מיבעא מיהא חד הוא לכדאמר קרא וכתב לה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף, ואימא בכתיבה מתגרשת ואינה מתקדשת בכתיבה? הא כתיב ויצאה והיתה מקיש וכו', ומה ראית? מסתברא לאי בנירושין ממעט, גירושין קאי בגירושין וממעט קידושין! ולרבי יוסי הגלילי דאפיק ליה להאי קרא לדרשא אחרינא, שאינה מתגרשת בכסף מנא ליה? אמר קרא ספר כריתות, ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה, ורבנן האי כריתות מאי עבדי ליה? מיבעי ליה לדבר הכורת לה בינו לבינה כדתניא הרי זה גיטיך—ע"מ שלא תשתי יין, על מנת שלא תלכי לבית אביך, לעולם אין זה כריתות כל שלשים יום הרי זה כריתות ורבי יוסי הגלילי מכרת כריתות קא נפקא ליה ורבנן כרת-כריתות לא משמע להו הדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי, הי תיתי לא ליכתוב רחמנא בשטר ותיתי מהנך, מה להנך שכן הנאתן מרובה, לא ניכתוב רחמנא בביאה ותיתי מהנך, מה להנך שכן קנינן מרובה לא ניכתוב רחמנא בכסף ותיתי מהנך, מה להנך שכן ישנן בע"כ וכ"ת כסף נמי בע"כ באמה העבריה, *באישות מיבא לא אשכחן: *אמר רב הונא חופה קונה מקל וחומר: ומה כסף שאינו מאביל בתרומה קונה, חופה שמאבלת בתרומה אינו דין שתקנה כסף אינו מאביל *והאמר עולא דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו והא קנין כספו הוא ומה טעם אמרו אינה אוכלת גזירה שמא יזנו לה כום בבית אביה ותשקנו לאחיה ולאחותיה, אלא פריך הכי: ומה כסף שאינו גומר קונה חופה

על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם לין זה גט . פירש בקונטרס שכל ימיה נתגרש לקיים תנאי זה מחמתו ול"ת לחמר דהוי גט שהרי אם תבא יכולה היא ליכנס לבית ושוב אינה נתגרש לא תבית בית אביה כדאמרינן בגרשים (דף מו.) קונס לביתך שאני נכנס מה לו מכרו מותר ו"ל דבית אביה קרוים כל יולאי אלעי ע"ג שמת כדכתיב (בראשית נ) גבי תמר שבי תלמנה בית אבין עד שילא שלה ע"פ שמת אביה מכרו ו"ל דבית אביה קרוים כל יולאי אלעי ע"ג שמת כדכתיב (בראשית נ) גבי תמר שבי תלמנה בית אבין עד שילא שלה ע"פ שמת אביה כדמוכחי קראי: **ורבי** יוסי הגלילי מכרת כריתות נפקא. תימה דבפרק המגרש (גיטין ד' פג:) קאמר על רבנן דר"ח בן עזריה כרת כריתות לא דרשי ור' יוסי הגלילי בכלל דרבנן והכל אמר דר' יוסי הגלילי דרש כרת כריתות ו"ל דלא קאמר לן מסתם להו דלא דרשי פירוש להכוח לרבינו שם אם תאוב בעל כרחה מה שהאב מוכר את בתו בעל כרחה ר"ל מפי קאמר רב הונא לקמיה כסף בתיאות מיהא לן בתכחן בע"כ הלא האב מקדש בתו בעל כרחה בע"כ ואומר רבינו שם כיון שהאב מקדש בתו אפילו בע"כ אין לנו לומר שבעל כרחה ול"ת דהא בע"כ של אב ובע"כ של אב דת דהא דאמר לקמן בתיאות מיהא לן מתכחנא שמייעד הוי חיאות מ"מ בתחילה לא בת כסף בשביל חיאות ויש מיישבים פי' הקונטרס דודאי זה קרוי בעל כרחה מכירה של אמה העבריה שאוב הוא לה ואם היתה בת דעת לא היתה מתרלית אלא קנסה לאלו חוב הוא לה כמו מכירה ומופה עומדת ליעשת אם היתה בת דעת היתה מתרלית ולא חביב על כרחה:

חופה

ומניין שאף בשטר . ומ"ל דאמה העבריה שאין נקנית בכיאה ונקנית בשטר ליכא למימר אחת משום דאמה גופה מדאיתקש לאחרת נפקא לן לקמן (דף מז.) ותפילו לרב אחדא דליף לה מלא תצא כאחת העבדים אבל נקנית היא בקנין העבדים ליכא למיפרך כדאעיל שכן יולאה בכסף וטוב לכיון לכתב אחדא אף כותבו ליכא למילף בחמה שאינה נקנית בזה הענין שהכעל כותבו:

שכן פודין בו הקדשות ומעשר . ות"ת כל זה תניס בק"ו ומה כסף שאע"פ שפודין בו הקדש ומעשר שאר שאע"פ שאין פודין בו הקדש מכנים מוליא ואע"פ מכנים שאר שאע"פ שפודין בו הקדש מוליא אין דין שיכנים ו"ל דמוכרת הכתובה בפסוק לין להכנים בק"ו דוחלי מוכרת על סברת ניתנה להכיס בק"ו אבל הכתובה יש לנו לומר שהיא מגורמת מעלה ות"ת וניתל ק"ו מקרקעות שאין מוליאות ת"פ מכניסות פי' דאדם יכול לקדש האה בקרקע ואינה מתגרשת בקרקע ואתם ליכא למיפרך שכן פודין בו הקדש ו"ל דאיכא למיפרך מה לקרקע שכן קונין מטלטלין תנכן תאמר בשטר שאין קונין מטלטלין יוכיח שאין קונין תנכן ואין מוליאות ומכניסות לת אי אתה שטר ו"ל מה למטלטלין שכן פודין בו הקדש:

מה הויה בכסף לת יליאתה בכסף. ולעניין ביאה ליכא למימר מה הויה בביאה לת יליאתה בביאה שלהתרחק ממנה הוא מגרשה ועוד משום שמלת בה ערות דבר רגיל לגרשה ואת יש לו לפרוש:

סניגור יעשה קטיגור . ות"ת ה"ל היכי קאמר לעיל מה לאמה העבריה שכן יולאה בכסף ודין הוא שתהא נקנית בכסף לדידה גרישותת דאין קטיגור נעשה סניגור ו"ל דבאמה העבריה ליכא למימר הכי לפי שמתחלה אתיה מוכרה לשפחות הוא מקבל הכסף מן האדון ה"ל כשהוא רולה לפדותה דין הוא שיקבל האדון הכסף אבל אין שמקדש אשה הכל בה על ידו בין הקידושין בין הגירושין ואתם שיך למיפרך יאמרו כסף מכנים וכו':

קאי בגירושין ממעט גירושין. ואין סברת לומר קאי בכתיבה וממעט בכתיבה דפשטות דקרא משמע שבא לומר דוקא בכתיבה דקתמר אם לא תמלא מן בעיטו וכתב לה משמע דוקא בזה הענין:

גליון הש"ס

תום' ד"ה שכן פודין וכו' מה לקרקע שכן קונין מטלטלין תגבן. עיין מ"ק דף יב ע"ב תום' ד"ה תנא מתניתין:

טז א מיי' פ"ל מהל' גירושין הל"ח ב סמג עשין מה:

יז ב ג מיי' פ"ו מהל' ערכין הל"ח וה"ד מהל' מעשר שני הל"ט: יח ד ה מיי' פ"ל מהלכות גירושין הל"ח ופ"ח סמ"ע ס"ע קמ"ב טוש"ע אה"ע סי' כ: יט ו ז מיי' ס"ו מהל' תרומות הל"ג ופ"ח סמ"ע הל"ו:

חופה שנומרת ליטו דין שתקנה. ות"ת נימת דיו לתוסף דיעה דמהיכא מייתית דחופה קונה משום דגומרת דיו לבת מן הדין להיות כבדון מה להלן אחר כסף לקח כלן לאחר כסף וי"ל דלהיות כרבי מרפון דלמר (בב"ק דף כה.) היכא דמיפריך קל וחומר לא למר דיו והכא לי למר דיו מיפריך קל ותומר דלאחר כסף לא לימעריך קל וח"ת לגדין דאמר דחופה לינה קונה נימת דכסף גומר אחר כסף מק"ו דחופה מה חופה שהינה קונה גומרת כסף שקונה ליטו דין שיגמור וי"ל דלא מצי לאוקומי שיגמור אחר כסף מהאי טעמא דחופה קונה כלן מה להצד השוה שבהן שכן קונין בע"כ. ותע"פ שמוסר בתו הקטנה לחופה בע"כ כיון דבמקום בתו קל לא תשיב בע"כ וח"ת תכתוב חופה בעל כרחה דייעוד לאו ניסואין עושה וגמלת שאחר ייעוד טושה החדון לחופה על כרחו דאב וי"ל תע"פ שהייעוד יכול לעשות בעל כרחו דאב החופה לריך לעשות מדעת: **ורב** הונא כסף בתישות מיהא לא תסכתא בע"כ.תע"פ שהאב מקדש בתו קטנה בעל כרחה מכל מקום כיון שהוא מדעת האב לא קרי בעל כרחה כדפרישית.ועוד בחופה נמי תסכתא כי היכי גוונא (כיתובות מג.) שהאב מוסר את בתו קטנה לחופה: **דא** נתן הוא ואמרה היא כו'.

(א) מה שלא הזכיר כלל נתנה היא ואמר הוא משום דלא פסיקא ליה דפעמים מקודשת בלאחר תבוא כדאמר לקמן (דף ז.): **דא** לאו הכי לא למאי דקסבר יהיס שלין מוכיחות לא הוויין יהיס. ות"ת למאי לא מצי לעולם הוויין יהיס והתם דקאמר להא לפילו יהיס שלין מוכיחות לא הוויין דהילמת להא בתעיית קאמר וי"ל דטפי מצמע להא לשון גזירות מלשון תעיית דלהא מצמע מיד ופעמים שאכל ולא מצי למימר להא בתעיית עד למחר אבל נבי גזירות מיד יכול להתחיל גזירותו אם ירלה: **הבא** דמאי עסקינן דאמר לי. מצמע דמסיק הכא לשמואל דיהיס שלין מוכיחות לא הוויין יהיס ויתומה דבריס מסכת נדרים (דף ג.) אמר שמואל בקידושין נתן לה בכסף וישוה כסף ואמר לה "הרי את מקודשת", הרי את מאורסת, הרי את (לי) לאינתו" הרי זו מקודשת, הרי את מגורשת, "אני אישך, איני בעליך, איני ארוסיך" אין באן בית מיחוש, נתן לה "הרי את משולחת, הרי את מותרת לכל אדם" הרי זו מגורשת, "אני אישך, איני בעליך, איני ארוסיך" אין באן בית מיחוש, אמר ליה רב פפא לאביי *למימרא דסבר שמואל יהיס שאין מוכיחות הוויין יהיס והתנן *"האומר אהא" הרי זה ניזיר והוינן בה ודילמא "אהא" בתעניית "קאמר ואמר שמואל "והוא שהיה ניזיר עובר לפניו-טעמא דניזיר עובר לפניו הא לאו הכי לא? הכא במאי עסקינן דאמר "לי", אי הכי מאי קמ"ל? הני לישני

מגנב

כ א מיי' פ"י מהל' גזילה ואבידה הל"ג ב סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' נד סעי' ג:

כא ב מיי' פ"ג מהל' אישות הל"ב טוש"ע שם

כב ג מיי' פ"ג הל"ח סמג שם טוש"ע

כג ד מיי' שם הל"ג וסמג שם טוש"ע שם סעי' ח:

כד ה מיי' שם הל"ח וסמג שם טוש"ע שם סעי' ט ו:

כה ו מיי' פ"ג מהל' גירושין הל"ד סמג עשין נ טוש"ע חו"מ סי' קלו סעי' ג:

כו ז ח מיי' פ"ג מהל' מלוה הל"ג:

[לקמן כח. וש"נ]

[לקמן טז.]

שם

נתן דוח. דמי"לכי יקח חיס: **ומתרס** סיח. דמי לתקח חבה לחיס: **ומיישינן מדרבנן**. שחס בח לחר וקידשה לריכה גט משניהס שמח לח היו של הרחשון קידושין וחלו קידושי שני-לו-שמח של רחשון קידושין ולח של שני: **בקידושין נתן לה כו'**. משום דקח בעי למימר סיפה בגירושין נתן לה כו' נקט כי הח ליטחל (ת) (נתן): **מרי חח מקודשת**. ולח גרסינן לי: **אין כלן בית מיחוש**. לין כלן לחפי' ספק קידושין דכי יקח כחיב ולח ניקח עלמו לה ודגירושין לין כלן בית מיחוש לח לפוסלה לכהונה: **יהיס שלין מוכיחות**. בית יד לחיזוק הדבר חע"פ שחינו מוכיח לחיזוק לטון גמור כי'הכח דקחמר'הרי חת מקודשת" וכו' ולח קחמר למלן: **סויין יהיס**. וחמר דלהידיה קדמה: **לכח**. לחיה: **שמיב עזיר עובר לפנינו**. דוחלי"לחיה לחח לחי כמה"קחמר חלמח בעינן הוכחה:

כ"ל מ"ז ופיכם נקידושין ובן כ"ל

תוספות דקידושין ס"ל

הגהות הב"ח

(ת) רש"י ד"ה נקידושין וכו' כי הלי ליכח

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הא נתן מה שלא הזכיר כו'. ע"ב הכי"ף והכתב"ם והרכב"ן מוקין על זה:

[מיר כ: ע"ב נדרים ה: ע"ב נעזין סה:] מיר כ: ע"ב

גליון הש"ס

גמ' אלא. היא שהתנה ותמהה. ע' ר"ן נדרים ל ע"ב:

תום' ר"י הזקן

ביאה תוכיח. שאין פודין בה הקדש וקונה אף אני אביא חופה שאע"פ שאין פודין בה הקדש קונה: קונה ביבמה. תאמר ביחיפה שאין קונה ביבמה: כסף יוכיח. אין קונה ביבמה וקונה אף אני אביא חופה. שאע"פ שאין קונה ביבמה קונה: והוי הדין. רבי פרנך מה לכסף שכן פודין בהדי"א תוכיח ומה לביאה [שקונה ביבמה] כסף יוכיח: בעלמא. כסף בכל מקום וביאה ביבמה: חופה שקונה בעלמא. היינו שגומרת: קונה כאן. בתורת קידושין[ד] ויבוחש "לא ראי זה כראי זה תראני אותך שקולים בכל ענין אלא שיש לאחר מה שאין בחברו אלא שיש באיזה ענין: הנאתן מרובה. כסף וביאה אבל חופה אין הנאתו מרובה: שפר יכיח. שאין הנאתו מרובה: מוציא. מגרש: שתי תשובות. יש להשיב ולומר: שלש הנן. במתני': וכי דנין. דהכי קאמרת חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף: דלא כתיבא בהדיא ההא מייתינן לה מקל וחומר: אחר כסף. שאם נתן לה כסף קדושין וחזר ונתן לה כסף לקנותה קנין גמור אינו פועיל ואינו (רק) גומר קנינו: ואע"ה חד כסף מהני לקנותה קנין גמור דאירוסין. חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף קנין דאירוסין. ולהכתא כרבא דחופה אינה קונה דסתמא דמסכתי' משתמע דאינה קונה. ועוד דבפרק הבא על יבמתו נדסי' בהדי"א עד כאן לא קאמרי' אלא בקידושין דקני לה אבל חופה דלא קני לה לא וכן דעת הר"ם והרי"ף ז"ל: נתן לה כסף. שכן דרך הלוקח. ואפר לשון שקנאה דכתיב כי יקח ולא תלקח אשה לאיש: נתן הוא הכסף חופה לבי יקח: אפרה היא הרינו מקודשת לך חופה להקח אשה לאיש וע"ה מסקא מילתא ואם רוצה לכנסה צריכה קדושין אחרים ואם בא אחר ויקדשה תצא מזה ומזה מסיפא ומתברא דוקא דאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה שהוא צריך ליפר הרי את מקודשת לי לבאר שהכסף נותן לה ביחוד קדושין והדאיל והוא צריך לדבר אם היא דברה מה שמושל עליו שהוא הלוקח הוי מסקא אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף היא מקודשת הדאי שהרי הוא עשה כל המעשי עליו לעשות ואע"פ שהיא מדברת מה שאינו מושל עליה אין הויק בזה. והיכא דנתנה היא הכסף ואמר הוא הרי את מקודשת לי לא הוזכר בגמ' בביאור וראי לא היא מקודשת כלל דבעינן שיקח ויתן כסף וכ"כ הרי"ף והרא"ם ור"ל וכן נראה מן ההלכה באתקפתא דרב פפא דדייק רישא ואוקיבה אסיפא בנתן הוא ואמרה היא ולא דייק בנתנה היא ואמר הוא דמצי נמי לפיוקי אלא משמע היכא דנתנה היא אע"ג דאמר הוא ליכא למידק דהתהי מקודשת הדאי אינה מקודשת דכתיב כי יקח וכל לוקח נותן כסף. ומיהו דוקא כשאמר הרי את מקודשת לי בזה הכסף שיחשב הואיל ויש כסף בקדושין אין הפרש אם הוא יקח או יתן. אבל אם אמר הרי את מקודשת לי בהנאה שיש לך בשאני אקבל כסף זה כתנה זו ממך מקודשת אם הוא ארם חשוב כרי"קמן: הרי את מקודשת ולא אמר לי יהיס שאין מוכיחות בביאור כי הכא דלא שבאר מקודשת לפי לעצמו או לאחר: הויין יהיס. היינו אחיזה כאילו ביאר לעצמו לפניו. ודאי דאהא נזיר כמותו קאמר א"א וכו' וכן להלכה דיהיס שאין מוכיחות לא הויין יהיס ואי לא אמר לי לא כלום הוא: אין כאן ביחוד דכתיב כי יקח ולא שיקחה את עצמו. ואפ' פסק קדושי' לא היו ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני ואיכא ס"ד דוקא שאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה אבל כדבר עמה על עסקי קדושין קדושין דלא נתן משתק. ופסתברא דמנרע גרע שאילו שתק היה מוכן שנתן כסף הקדושין לקנותה

ליתני כסדרן . דקתני כאן תיבות מיכות בין דקידושין בין דגירושין : **ליתנינהו כחדא** . למה לי למיתני "מקודשת מקודשת" תרי זימני : **מיוחדת** . לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב) : **מיועדת** . לשון אחר לא יעדה (שמות כא) שהוא לשון קידושין בלשה העבריה : **עזרתי נגדתי** . לשון "אעשה לו עזר כנגדו" (בראשית תורה אור ב) : **פנורתי** . לשון "ויסגור בעד [יא] הרא" כמ"ל-הבא כתיב °כי יקח" ולא שיקח את עצמו והבא כתיב °וישלחה" ולא שישלח את עצמו : ת"ר °הרי את אשתי הרי את ארוסתי הרי את קנויה לי מקודשת, °הרי את שלי הרי את ברשותי הרי את זקוקה לי מקודשת וליתנינהו כולהו כחדא? תנא תלת תלת שמעינהו וגרסינהו °אבעיא להו מיוחדת לי מהו, מיועדת לי מהו, עזרתי מהו, נגדתי מהו, עצורתי מהו, צלעתי מהו, סגורתי מהו, תחתי מהו, תפושתי מהו? פשוט מיהא חדא דתניא האומר לקוחתי הרי זו מקודשת משום שנאמר °כי יקח איש אשה" אבעיא להו הרופתי מהו? ת"ש דתניא האומר הרופתי מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה ויהודה הויא רובא דעלמא? האומר חרופתי מקודשת שנאמר °והיא שפחה נחרפת לאיש" ועוד ביהודה קורין לארוסה חרופה ויהודה ועוד לקרא: אלא האומר חרופה ביהודה מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה במאי עסקינן: אלימא בשאין מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה מנא ידעה מאי קאמר לה, ואלא במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה, אע"ג דלא אמר לה נמי *דהנך מדבר עם אשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש: ר' יוסי אומר דיו, ר' יהודה אומר צריך לפרש ואמר רב הונא אמר שמואל הלכה כר' יוסי? אמרי לשולם במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה, ואי דיהיב לה ושתיק ה"נ, הב"ע דיהב לה ואמר לה בהני לישני והבי קא מיבעי ליה: הני לישני לקידושי קאמר לה אי לילמא למלאכה קאמר לה? תיקו: *גופא היה מדבר עם האשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש: ר' יוסי אומר דיו, ר' יהודה אומר צריך לפרש אמר רב יהודה אמר שמואל °והוא שעסוקין באותו ענין וכן אמר ר"א א"ר אושעיא והוא שעסוקין באותו ענין כתנאי רבי אומר והוא שעסוקין באותו ענין ר' אלעזר בר ר"ש אומר אע"פ שאין עסוקין באותו ענין ואי לאו דעסוקין באותו ענין מנא ידעה מאי קאמר לה? אמר אביי *מלענין לענין באותו ענין אמר רב הונא אמר שמואל הלכה כר' יוסי א"ל רב יימר לרב אשי ואלא הא *דאמר רב יהודה אמר שמואל כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם, אפילו °לא שמיע ליה הא דרב הונא אמר שמואל? א"ל אין, הכי נמי: וכן בגירושין נתן לה גיטה ואמר לה °הרי את משולחת, הרי את מגורשת, הרי את מותרת לכל אדם °הרי היא מגורשת: °*פשיטא: נתן לה גיטה ואמר לה °הרי את בת חורין"

לא

ן ואם תמצא לומר דלא אמרינן הכי אלא בדבר שבערוה אבל בדבר שבממון אמרינן ספק ספיקא מותר אפילו בדבר שבממון כדאמרינן בפרק הזורק (גמ') [כמו] שכתבנו בגיטין פרק הזורק. באותו ענין שהכף הן כלומר שרוצה להתקדש לו נתן לה הכף: כאותו ענין. כלומר בענין הקדישין לענין אחר הוא מאותו ענין שאמר לה תרצי להתקדש לי ואמרה הן ואמר כמה צריכה את לפרנסה כמה יש לך נדוניא ג) כלומר כי שכיחא האי מילתא שיהיה אדם מקדש או מגרש ואינו מפרש או לא שכיחא ובעיד שהיו עסוקים באותו הדברים נתן לה הכסף והלכתא כרבי אחבו ולא הוי לה קדישי: בסיב נישין בהלכותיהן לא יהא לו עסק קדושין: דרב יהודה אמר שמואל הוא שעסוקים באותו ענין דיקא ד): אמר לאשתי בכתב שכתב לה כן אבל בדבור אינה מתגרשת: בה תורין לא אמר כלום דבת דורין היא כשהיא תחתיו נ"ב: הרי את פיטרתך לא אמר כלום שהרי אסורה היא ולא שייך לשון התר בשהיתרה שהשחרור אינה פיטורה

ה) נלמד ד"ל ויהודה כוי רובא דעלמא . ואין ר"ל דלפי רוב העולם יש לומר שכך היה מנהגם אלא ר"ל דלפי רוב הנשואות ביהודה היה מנהגם שהיו נקראות חרופה ולפיכך אפילו אם היה אומר לה הרי את חרופה ולא אמר לה מקודשת אלא שהיה מנהגם לקרות כן לנשואות ולפיכך אמרינן שכך היה כוונתו ולא אמרינן שהיה מקדשה בלשון חרופה שאין זה לשון קדושין כלל : ו) ברייתא ערוכה היא בפרק הזורק (גמ') [כמו] שכתבנו בגיטין פרק הזורק. באותו ענין שהכף הן כלומר בענין הקדישין לענין אחר הוא מאותו ענין שאמר לה תרצי להתקדש לי ואמרה הן ואמר כמה צריכה את לפרנסה כמה יש לך נדוניא ג) כלומר כי שכיחא האי מילתא שיהיה אדם מקדש או מגרש ואינו מפרש או לא שכיחא ובעיד שהיו עסוקים באותו הדברים נתן לה הכסף והלכתא כרבי אחבו ולא הוי לה קדישי: בסיב נישין בהלכותיהן לא יהא לו עסק קדושין: דרב יהודה אמר שמואל הוא שעסוקים באותו ענין דיקא ד): אמר לאשתי בכתב שכתב לה כן אבל בדבור אינה מתגרשת: בה תורין לא אמר כלום דבת דורין היא כשהיא תחתיו נ"ב: הרי את פיטרתך לא אמר כלום שהרי אסורה היא ולא שייך לשון התר בשהיתרה שהשחרור אינה פיטורה

ד) נלמד דל"ל ויהודה כוי רובא דעלמא . ואין ר"ל דלפי רוב העולם יש לומר שכך היה מנהגם שהיו נקראות חרופה ולפיכך אפילו אם היה אומר לה הרי את חרופה ולא אמר לה מקודשת אלא שהיה מנהגם לקרות כן לנשואות ולפיכך אמרינן שכך היה כוונתו ולא אמרינן שהיה מקדשה בלשון חרופה שאין זה לשון קדושין כלל : ו) ברייתא ערוכה היא בפרק הזורק (גמ') [כמו] שכתבנו בגיטין פרק הזורק. באותו ענין שהכף הן כלומר בענין הקדישין לענין אחר הוא מאותו ענין שאמר לה תרצי להתקדש לי ואמרה הן ואמר כמה צריכה את לפרנסה כמה יש לך נדוניא ג) כלומר כי שכיחא האי מילתא שיהיה אדם מקדש או מגרש ואינו מפרש או לא שכיחא ובעיד שהיו עסוקים באותו הדברים נתן לה הכסף והלכתא כרבי אחבו ולא הוי לה קדישי: בסיב נישין בהלכותיהן לא יהא לו עסק קדושין: דרב יהודה אמר שמואל הוא שעסוקים באותו ענין דיקא ד): אמר לאשתי בכתב שכתב לה כן אבל בדבור אינה מתגרשת: בה תורין לא אמר כלום דבת דורין היא כשהיא תחתיו נ"ב: הרי את פיטרתך לא אמר כלום שהרי אסורה היא ולא שייך לשון התר בשהיתרה שהשחרור אינה פיטורה

ג) מתניתא כלומר עד תיכף שכיחא שייך לתת תירוצו ענין דוקא . ד) נתן שייך מתי' כלומר כי נתן לה לבסוף היא לבסוף אלמא לא הדעתא הוי ולא מקדשה מ"מ לא הדעתא קידושין ג) מתניתא כלומר עד תיכף שכיחא שייך לתת תירוצו ענין דוקא . ד) נתן שייך מתי' כלומר כי נתן לה לבסוף היא לבסוף אלמא לא הדעתא הוי ולא מקדשה מ"מ לא הדעתא קידושין

ועצורתי מהו . פי' בקונטרס לשון עצרת שתהא נתפסת עמי בבית ורבותי מפרשים לשון כי תהא עקורה לנו ולא נזדווג להוליד עקורה ממנו לעולם ולא נזדווג לעולם ולא נזדווג לעולם ולא נזדווג

אשה לא קני ליה גופה לכ"ש. תע"ג דגבי הרי זה גיטך מוכיח לא מהכי מקי"ו הייט משום דלא שייך חירות בלשה ולא עבד ק"ו אלא מלשון דשייכי הכא והכא:

כשתברח ממנו. כלומר מן השוכד מוכיח לבל לאו רוצה לומר כשהברח ממני מפקעיט לין לי עסק בך (ב) ת"כ יהיה מיד בן חורין ויתחייב במצות ולא יוכל לקיימו בעבים העובד כוכבים כמלא שרש לו מה שכוחב **דארווח** לה זימנא. פי' בקונטרס שהיתה מייבת לו ונקנת לה זמן ואמר לה התקדשי לי בהאלה זו לאת היית טהנת לאדם פרוטה שיפיסני על כך ואם פירש לה כך מקודשת והטרמת רבית הוא דהויא ולא רבית גמור דלא קן לה ולא מידי שקיל מינה וכ"ם אם אחל לה בל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהאלת מחילה זו מקודשת אלא כי פקדשה בעיקר המעות ולאו מידי יהיב לה שכבר הס שלה וברשותה ומה שפי' דרבית קלוקה לא הוי כיון שאין לה ריווח כיון שהות טעון לה זה פרוטה בקידושין ולא נתן לה כלום כי אלו נתנה לו פרוטה ממה והוי רבית נמור וכי היית (ג"מ דף סב:) דאמר אין לי עסק בך: אמר רבא דאמר קרא "כשתברח ממנו" אין לי עסק בך: *אמר אביי "המקדש בלולה אינה מקודשת, בהנאת מלוה מקודשת *ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית, דאי "הנאת מלוה" ה"ד, אלימא דאוקפה דאמר לה ארבע בחמשה, הא רבית מעלייתא הוא ועלוד היינו מלוה: אלא דארווח לה זימנא: אמר רבא "הילך מנה על מנת שתחזירהו לי" במבר לא קנה, באשה אינה מקודשת, בפדיון הבן אין בנו פדוי, בתרומה יצא ידי נתינה ואסור לעשות כן *מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, מאי קסבר רבא: אי קסבר 'מתנה על מנת להחזיר' שמה מתנה אפילו בולהו נמי, ואי קסבר לא שמה מתנה אפילו תרומה נמי לא, ועוד הא רבא הוא דאמר *'מתנה על מנת להחזיר' שמה מתנה *דאמר רבא "הילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי" נטלו והחזירו יצא ואם לאו לא יצא? אלא אמר רב אשי "בבולהו קני" לבר מאשה מר בריה דרב הונא מר אמרי משמיה דרבא כוותיה: אמר רבא "תן מנה לפלוני ואקדש

לא אמר ולא "כלום אמר" לה לשפחתו "הרי את מותרת לכל אדם" לא אמר ולא כלום, אלא לה לאשתך "הרי את לעצמך" מהו: מי אמרינן למלאכה קאמר לה או דילמא לגמרי קאמר להא"ל רבינא לרב אשי ת"ש *דתניא *גופו של גט שחרור: הרי אתה בן חורין הרי אתה לעצמך השתא ומה עבד כנעני דקני ליה גופיה כי א"ל "הרי אתה לעצמך" לגמרי קא"ל, אשה דלא קני ליה גופה לא כ"ש, א"ל רבינא לרב אשי אלא לעסק אין לי עסק בך מאי: מי אמרינן אין לי עסק בך לגמרי קא"ל צא ולמלאכה קאמר ליה? א"ל ר"נ לרב אשי ואמרי לה רב תנין מתיוזאה לרב אשי ת"ש *המוכר עבדו לעובד כוכבים ויצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רשב"ג בד"א שלא כתב עליו אלא אבל כתב עליו אינו זהו שחרורו ה"ד אינו אמר רב ששת דכתב ליה "כשתברח ממני אין לי עסק בך": *אמר אביי "המקדש בלולה אינה מקודשת, בהנאת מלוה מקודשת *ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית, דאי "הנאת מלוה" ה"ד, אלימא דאוקפה דאמר לה ארבע בחמשה, הא רבית מעלייתא הוא ועלוד היינו מלוה: אלא דארווח לה זימנא: אמר רבא "הילך מנה על מנת שתחזירהו לי" במבר לא קנה, באשה אינה מקודשת, בפדיון הבן אין בנו פדוי, בתרומה יצא ידי נתינה ואסור לעשות כן *מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, מאי קסבר רבא: אי קסבר 'מתנה על מנת להחזיר' שמה מתנה אפילו בולהו נמי, ואי קסבר לא שמה מתנה אפילו תרומה נמי לא, ועוד הא רבא הוא דאמר *'מתנה על מנת להחזיר' שמה מתנה *דאמר רבא "הילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי" נטלו והחזירו יצא ואם לאו לא יצא? אלא אמר רב אשי "בבולהו קני" לבר מאשה מר בריה דרב הונא מר אמרי משמיה דרבא כוותיה: אמר רבא "תן מנה לפלוני ואקדש

ממני מפקעיט לין לי עסק בך (ב) ת"כ יהיה מיד בן חורין ויתחייב במצות ולא יוכל לקיימו בעבים העובד כוכבים כמלא שרש לו מה שכוחב עליו לוזו: **דארווח** לה זימנא. פי' בקונטרס שהיתה מייבת לו ונקנת לה זמן ואמר לה התקדשי לי בהאלה זו זמן ואמר לה התקדשי לי בהאלה זו לאת היית טהנת לאדם פרוטה שיפיסני על כך ואם פירש לה כך מקודשת והטרמת רבית הוא דהויא ולא רבית גמור דלא קן לה ולא מידי שקיל מינה וכ"ם אם אחל לה בל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהאלת מחילה זו מקודשת אלא כי פקדשה בעיקר המעות ולאו מידי יהיב לה שכבר הס שלה וברשותה ומה שפי' דרבית קלוקה לא הוי כיון שאין לה ריווח כיון שהות טעון לה זה פרוטה בקידושין ולא נתן לה כלום כי אלו נתנה לו פרוטה ממה והוי רבית נמור וכי היית (ג"מ דף סב:) דאמר אין לי עסק בך: אמר רבא דאמר קרא "כשתברח ממנו" אין לי עסק בך: *אמר אביי "המקדש בלולה אינה מקודשת, בהנאת מלוה מקודשת *ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית, דאי "הנאת מלוה" ה"ד, אלימא דאוקפה דאמר לה ארבע בחמשה, הא רבית מעלייתא הוא ועלוד היינו מלוה: אלא דארווח לה זימנא: אמר רבא "הילך מנה על מנת שתחזירהו לי" במבר לא קנה, באשה אינה מקודשת, בפדיון הבן אין בנו פדוי, בתרומה יצא ידי נתינה ואסור לעשות כן *מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, מאי קסבר רבא: אי קסבר 'מתנה על מנת להחזיר' שמה מתנה אפילו בולהו נמי, ואי קסבר לא שמה מתנה אפילו תרומה נמי לא, ועוד הא רבא הוא דאמר *'מתנה על מנת להחזיר' שמה מתנה *דאמר רבא "הילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי" נטלו והחזירו יצא ואם לאו לא יצא? אלא אמר רב אשי "בבולהו קני" לבר מאשה מר בריה דרב הונא מר אמרי משמיה דרבא כוותיה: אמר רבא "תן מנה לפלוני ואקדש

לבר מאשה לפי שאין לה קנין בעצמה. (קף מח:) ת"ש המקדש בפרוטה שיש בה שוה פרוטה אינה מקודשת ואם אמר הרי את מקודשת לי מאתים זוז אם יש בה שוה פרוטה מקודשת ואם לאו לא, ואי לא מקודשת אמאי? אמר רב יהודה אמר רב אסי אמר רב אמי אמר רב אלעזר אמר רב אושעיא אמר רב יוחנן אמר רב יוסי בן זמרי אמר רב יוסי בן חנינא אמר רב אלעזר בן עזריה אמר רב עקיבא אמר רב חנינא בן עקשיא אמר רב פנחס בן יאיר אמר רב שמעון בן יוחי אמר רב יהושע בן לוי אמר רב יוסי בן קיסמא אמר רב אלעזר בן חסמא אמר רב יוסי בן יהודה אמר רב יוסי בן יהודה אמר רב יוסי בן יהודה

ואקדש (ה) לך מקודשת *מדין ערב,ערב לאו אף ע"ג דלא מטי הנאה לידיה קא משעביד נפשיה,האי איתתא נמי אע"ג דלא מטי הנאה לידה קא משעבדא ומקניא נפשה [הילכך] מנה ואקדש בנעני עבד כנעני לאו אף ע"ג דלא קא חסר ולא מידי קא קני נפשיה,האי גברא נמי אע"ג דלא קא חסר ולא מידי קא קני לה להאי איתתא [תן מנה] לפלוני ואקדש אני לו מקודשת מדין שניהם ערב לאו אף ע"ג דלא קא מטי הנאה לידיה קא משעבד נפשיה האי איתתא נמי אע"ג דלא קא מטי הנאה לידה קא מקניא נפשה מי דמי ערב האי דקא קני ליה קא חסר ממונא האי גברא קא קני לה להאי איתתא ולא קא חסר ולא מידי ,עברד בנעני יוכיח דלא קא מקניא נפשיה ולא קא קניא ולא מידי ערב יוכיח אע"ג דלא קא משעבד נפשיה,בעי רבא [הילך] מנה ואקדש אני לך מהו? אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא מקודשת ,אמר ליה רב אשי למר זוטרא אם כן הוה ליה 'נכסים שיש להם אחריות' נקנין עם *נכסים שאין להם אחריות ואנן איפכא תנן *נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בשטר ובחזקה אמר ליה מי סברת דאמרה ליה "אגב" הכא באדם חשוב "עסקינן דבההיא הנאה דקא מקבל מתנה מינה גמרה ומקניא ליה נפשיה;איתמר נמי משמיה דרבא יכול לענין *ממונא וצריכא :דאי אשמעינן קידושין משום דהא איתתא ניחא לה בכל דהו כדריש לקיש *דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו אבל ממונא אימא לא ואי אשמעינן ממונא משום דאיתיהיב למחילה אבל קידושי אימא לא, צריכא : *אמר רבא "התקדשי לי לחציי"-מקודשת, "חציך מקודשת לי"-אינה מקודשת,אמר ליה אביי לרבא מאי שנא "חציך מקודשת לי"דאינה מקודשת,אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה"נ "איש אמר רחמנא ולא חצי איש,אלא מעתה הכי השתא התם *איתתא לבי תרי לא חזיא אלא לגברא מי לא חזי לבי תרי וה"ק לה "דאי בעינא למינסב אחריתי גסיבנא,אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ונפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא "האומר "רגלה של זו עולה תהא כולה עולה "ואפי' למ"ד אין כולה עולה ה"מ היכא דמקדיש 'דבר שאין הנשמה תלויה בו' אבל מקדיש 'דבר שהנשמה תלויה בו' הויא כולה עולה :כי דמי התם בהמה הבאה דעת אחרת, הא לא דמיא אלא להא *דאמר רבי יוחנן "בהמה של שני שותפין הקדיש חציה "וחזר ולקחה והקדישה-קדושה, ואינה קריבה ,ועושה תמורה ,ותמורתה כיוצא בה" ,שמע מינה תלת

אם כן הו"ל נכסים שיש להם לחבירות . פי' בקונטרס דאחד הוקם לקרקעות דכתיב והתגלחתם לותם לרבת לחומה וקאמר דההוא קרא כתיב בעבד אבל בן חורין לית ליתקם אלא דוקא בדמי עלי דמין לוותו כעבד דלחומה כפ"ק דסנהדרין (דף טו:) ועבד כמי פלוגתא היא בפ"ק דב"ק (דף יב.) לי' דמקדקני לי' כמטלטלי דמי וגרסה דלאו דוקא ים להם לחבירות אלא לאו כי כמי לית להם לחבירות לא מצינו מטלטלין נקנין אלא בנכסים שיש להם לחבירות לא שייך בהו אגב ח"ג ו"ל דה"ק ע"כ לי אלא נקנית אגב מטלטלין אלא כמי נקנה אגב מטלטלין שהרי קנין כסף דאמה ילפינן מאמה קיחה קיחה ותם לית לה אלא נקנה מהיכא קיחי בהמה* : **ונפשטו** קידושי בכולה מי לא תניא כו' . תימה דברים תמוהה (דף יח:) ילוף רגלה של זו עולה ובדבר שהנשמה תלויה בו מקרא דכתיב כל לאבר יתן ממנו לה' וגבי אמה לא כתיב קראי וי"ל מלי פריך הא לא דמו להדדי וגרסה אלכך דקדק רש"י ופירש דהא מקודשת בגמון הקדש קאמר לה וכדאמר בריש פירקין דאמר לה אכ"ע בהקדש אלא אומה מאומה כיון דאי אפשר להיות דינה כהקדש לגבי מס היה אומר מאומה לו חד מהנהו ליבני דלעיל (דף ו.) על זה לא היה מקנה ונפשטו קידושי בכולה לפירוש זה:**ואקדש** ולקחה. הא דקדש וחזר ולקחה ולא נקט בהאי של שני שותפין שהקדיש כל אחד חציה משום דלא שייך האי ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה דשותפין אין ממירין כדאמר בתמורה (דף יג.) וכפ"ק [דזבחים] (דף ו.) : **ואפי'** למאן דאמר אין כולה עולה. התם (תמורה יח:) מפרש למאן דאמר דאין כולה עולה מה יעשה ממנה וקאמר דימכרנה לגרכי עולות חוץ מדמי הגרגל שהקדיש ופריך היאך יעשר זה מעולתו הא הויא ליה עולה חסירה ומצני כגון דאמר הרי עלי עולה כמו שאמלוכה* : שמע

"התקדשי לי לחציי"-מקודשת, "חציך מקודשת לי"-אינה מקודשת,אמר ליה אביי לרבא מאי שנא "חציך מקודשת לי"דאינה מקודשת,אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה"נ "איש אמר רחמנא ולא חצי איש,אלא מעתה הכי השתא התם *איתתא לבי תרי לא חזיא אלא לגברא מי לא חזי לבי תרי וה"ק לה "דאי בעינא למינסב אחריתי גסיבנא,אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ונפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא "האומר "רגלה של זו עולה תהא כולה עולה "ואפי' למ"ד אין כולה עולה ה"מ היכא דמקדיש 'דבר שאין הנשמה תלויה בו' אבל מקדיש 'דבר שהנשמה תלויה בו' הויא כולה עולה :כי דמי התם בהמה הבאה דעת אחרת, הא לא דמיא אלא להא *דאמר רבי יוחנן "בהמה של שני שותפין הקדיש חציה "וחזר ולקחה והקדישה-קדושה, ואינה קריבה ,ועושה תמורה ,ותמורתה כיוצא בה" ,שמע מינה תלת

אמנם (מזקק) קוראי ב"ב נבנו בבתי

תוס' ר"י הזקן מפי הנאת ממה לידיה שכל הממון נוטל האחרי וזה נכנס ערב . בההיא הנאה * דקא מהימן ליה שניהן ממונו לאחר משני שהוא ערב נמיר ומשעבד נ ש ה :

תוספות בההיא הנאה * דקא מהימן ליה שניהן ממונו לאחר משני שהוא ערב נמיר ומשעבד נ ש ה :

תת נוטל (תוספות קדושין)

מקדושת שהנאה יש לה עיתה שאם לא תחקדש אין לה בשעות כלום ומסתברא שאם נתאכלו המעות קודם שיאסר לה האחר זה הלשון שאינה מקדושת שהרי בשעה שהוא אוסר כך היא להו מלוה ולא דמי להתקדשי לי בזה לאחר שלשים יום:דקא מקנה.העבד וזהו האדון קני הכסף מיד אחרים ששדין אותו. ג) ומי' שהוא אוסר לה הרי את מקודשת לי בהנאת פתנה ו שקבלתי ברצונך:בנין קרקעות וארם איתקש לקרקע והיה סבור הקשה שהשעם הוא אגב שקנה המעות בשיכה קנה האשה ואנן אסבא תנן בפתני' דהאי פירקאי הבא מיירי שהוא אדם חשוב שאינו רגיל לקבל פתנות ויש לה הנאה בשקבל פתנה הימנה והוא אסור לה הרי את מקודשת בהנאה כיש לך בשקבלתי פתנה כפך אבל אם לא הוי אדם חשוב ליכא הנאה ומסתבר שלא התקדשת בהנאה שיש לך בשקבלתי פתנה כפך ראש"ה לפה לי לסיפר בארם חשוב הכי איבעי ליה לפתני' פ' סברת דאסר לה אגב הכא דאסר לה בההיא הנאה וכ"כ הרי"ף והרא"ם ז"ל: וכן לענין ממונא תן מנה לפלוני ואתן לך ביתי: אבל קדושין שאינה יכולה לסחול אינה לא צריכא:אשה כי יקח איש אשה.לא חזיא דאשה איש אסורה לאחר והוה ליה כאחן דאסר התקדשי לי ולאחר.אבל כי אסר לחציי ונתרצית ונתן לה כסף או שטר מקודשת לא רצה לסבר שאין לה כלי אלא רצה לסבר דואיל והתרשות בידי ליקח אשה אחרת ואתרת לחציה דבר שהנשמה תלויה בה קידושתהם בהמה שלו וליכא אלא דעת המקדש ודואיל והקדיש אבר שהנשפחה תלויה כולה רוצה לקדש הבא איבא דעת האשה ואע"פ שהוא בוון לכולה היא לא כיוונה אלא לחציה הא דמיא הא אלא

ז) כ"ל דאמי' דאותו פלוני לא אמר לה הבי את מקודשת נמי בתינת הנעות ליהי אלא אח"כ נ"כ מקודשת . כ) נ"ל בעי רבא כיון מה ואקדש אני לך עי' סי'

[ע"ז סג:] ואקדש אני לך : ואקדשי לי"מקודשת ואע"ג דלא מטי מני הנאה לידה : **מדין ערב** . ממה שמלינו בתורה שהערב משעבד למלוה אע יכולין ללמוד : **כיון מנה ואקדשי לי** : מקודשת : **מדין עבד כנעני** . דתנן במתני' (דף כב:) קונה את עצמו בכסף ע"י אחרים שאחרים קונין לוחו בממונו והוא קונה עצמו ויוצא לחירות ואע"ג דלא חסר ליכו בהאי ממונא מידי : **ואקדש אני לו** . לאותו פלוני במה שתתן לו בשביל : **מדין שניהם** . (נ) (מכין)שני הדינין הללו של ערב ושל עבד בעבני לאו אף למידין : **הבי דקא מקני** . בעל העבד שהוא מקנה לת העבד לחירות קא קני הבי כסף שמקבל בפדיונו : **ואקדש אני לך** . והוא קיבלו ואמר לה "התקדשי לי בכך" : **מקודשת** . לדמפרש ואזיל טעמיה לקמיה : **שיש להן לחבירות** . לחדם הוקם לקרקעות דכתיב (ויקרא כה) "והתגלחתם לותם לרבת לחוזה" : **עם נכסים שאין להם לחבירות** . שמוכר לו עתן לו קרקעות ומטלטלין וזה מוכך המטלטלין והקרקעות קנויים לו במשיכת המטלטלין : **ואנן** *ליפכא תנן . שלריך לקנות הקרקע בתחד מן הדברים שהקרקע נקנה בהן כגון כסף או שטר או חזקה דאעל וגדר ופרין כל שהות והמטלטלים נקנים לגבן : **בשדה אשוב עסקינן** . שתיהן רגיל לקבל מתנות : **בספינ שנמכר כו'** . שתלה זאת נתת פרוטה לחדם שיפיסנו לזה לקבל סימה מתנה : **וכן לענין ממונא** . הכי שמעתת לרכת דילפינת קידושין מדין 'ערב' ומדין 'עבד כנעני' כן לענין ממונא-מכר לו שדה ואמר לו [תן] הכסף לפלוני ובדי מכוכת לך כו' קנה מדין ערב [הילך] מנה ואמר שדך מכורה לפלוני קנה חותבפלוני הדה מדין עבד [תן] מנה לפלוני ומקנה לו שלי כו קונה מדין שניהם : **ניחא לה** . להיות נקנית בכל דהו בקנין כל שהוא ופילו בעוכת הגלה בעלמא : **מן דו** . בנופים שיש בעל ואמנו ופילו חיו לה חלק לעוות בעלמא : **דחיסיכ למחילה** . שהדם רגלי למחלו : **אמר רחמנא** . "כי יקח איש אשה": **איש אמר רחמנא** . "כי יקח איש": **ליחמא לכי תרי** . להגיהן להם לו תפגה הילכך הלי לו קדים חלק פלוני ותלייה כשהר לאחר ח"כ חיה מקודשת לזה:**ניפשטו קידושי בכולה** . כי אמר 'חציך מקודשת לי' דהא מקודשת לו" בכולה :**ואפי' למ"ד כו'** . פלוגתייהו במשכת תמורה : **קסס כמה כיה** . ושלו היה ולין מעכב על ידו מלהתקדש לפיכך יש כח במחמרו לפשוט **והכא** דעת אחרת יש חשובה כמותו המעכבת כדאמר שהם לין תפה רוצה חיסס קידושין וזו לא נתקיימה חלק לחציה לפיכך לין דיבורו תפיס כה : **פס לא דמיא כו'** . מסקינן דתיבועא הוא לין דבר זה דומה חלק לבהמה של שני שותפין דאיכא דעת אחרת המעכבת בה **ובהם** לא אמרי' דתקדש כולה ע"פ התחד : **ואינה קריבה** . הואיל ובתחלת הקדישה לא נדחית לקרב שלא קידשה חלק חלישה,ותמכר ויקריב אחרת בדמיה : **ועושה תמורה** . שם המיר כה : **ותמורתה כיוצא בה** . לחישה דתפה קדושה דחויה בתחה :

בעלי

שמע מינה בעלי חיים . פי' בקונטרס אם נדחו יחזו לעולם דאיכא למ"ד אין דיחוי אלא בשחוטין אבל בעלי חיים שנדחו חוזרים ונראים ולדידיה קדיבה כך בהמה כשחזר ולקח חגיגה ומ"מ דיחוי מעיקרא הוי דיחוי פי' כגון זו שמתחילת הקדישה לא נראית ליקרב

שוה כסף ככסף · גבי קידושין כסף כתיב ושוה כסף משמע דוקא כסף ממש ולא כל שאר מטבעות שבעולם ולא כל שאר מטלטלין אל

מנה לין כאן משכון לין כאן · פי' ואינה מקודשת לפי שהחזה נקנית בכסף והכסף ליט בעין היאך יקנה שאין המשכון תחת הכסף כיון שלא יצאו ב"ד להחזה ולפי' לא חשיב לה התקבלי במשכון זה והמשכון יהיה שלך פשיטא דמקודשת וכמו כן אם אמר לחבירו תתן לך מנה במתנה והניח לו משכון עליו ולא מחזיר לי המשכון עד שתתן לך המנה דלמ"ד יכול לעכב המשכון עד שיתן לו המנה ומיהו מהא דאמר בהשוכר את התומכין (ב"מ דף עח:) נבי השוכר את הפועלים להעלות פשתן וכל דבר שהוא לצורך מקום שאין שם אדם וחזרו בהן שוכר עליהן או משעה וקאמרינן *עד כמה שוכר עליהן ל"ל נתמן עד כדי שכרן מיהיבה רבא לרב נחמן עד לתרבים ותמשים זוז התם כשבאת מבילה בידו פירוש שבאו כלי לומעות של פועל ליד בעל הבית והשתא כי כתת מבילה בידו מאי הוי הא מנה לין כאן משכון לין כאן וי"ל דלא דמי התם גרמו לו הפסד ועוד שאין החבילה בתורת משכון הלא קנייה לו לשכור פועלין וכשרגילין לעשות שידוכין צריך ליזהר בדבר יפה שיאמר הרי לחי מקנה לך כך וכך בגוף החצן דאם תאמר משכון אין כאן משכון מי יהיב ליה ומי מקבל ליה אלא ודאי משכון בעינן דאי לא משכון מי יהיב ליה ומי מקבל ליה אלא ודאי משכון בעינן דאי לא משכון מי יהיב ליה ומי מקבל ליה אלא ודאי משכון בעינן

מנה אין כאן משכון אין כאן איתיביה רבא לרב נחמן [קדשה במשכון מקודשת] התם במשכון דאחרים וכדרבי יצחק *דאמר רבי יצחק [ב]מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר [ג]ולך תהיה צדקה"אם אינו קונה צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון.בני רב הונא בר אבין זבון דהיא אמתא בפריסי לא הוו בהדייהו אותיבי נסבא עלויה לסוף איקר אמתא אתו לקמיה דרבי אמי אמר להו [ד]פריטי אין כאן נסבא אין כאן:[ת"ר] *התקדשי לי במנה" נטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד אינה מקודשת הא שריתינהו קמיה הוו לקידושין הא קאמרה ליה שקיל לא בעינא [ד]לא מיבעיא קא אמר:לא מיבעיא שריתינהו קמיה דלא הוו קידושין אבל זרקתו לים-או-לאור אימא כיון דמיחייבא בהו,קדושי קדיש נפשה והא דקא עברא רבי סברא אידהיה להאי גברא אי רתנא הוא אי לא לקמ"ל. תנן רבנן [התקדשי לי] במנה,"תנם לאבא,ולאביך" אינה מקודשת על מנת שיקבלום לי מקודשת תנא אבא להודיעך כח דרישא,תנא אביך להודיעך כח דסיפא "התקדשי לי במנה" "תנם לפלוני" אינה מקודשת "על מנת שיקבלם לי" מקודשת וצריכא דאי אשמעינן אבא ואביך התם הוא דכי אמרה "על מנת שיקבלום לי" הוו קידושין דסמכה דעתה עליהן סברה עבדין לי שליחותאי אבל פלוני לא ואי אשמעינן פלוני הבא הוא דכי אמרה "תנם לפלוני" לא הוו קידושי דלא מקרבא דעתה לגביה למיתבה ליה במתנה אבל אבא ואביך דמקרבא דעתה לגבייהו אימא במתנה יהבית ליהו ניהליהו צריכא. ת"ר "התקדשי לי במנה" "תנם על גבי סלע" אינה מקודשת,ואם היה סלע שלה מקודשת בעי רב ביבי סלע של שניהם מהו? תיקו. [ה]התקדשי לי בכסף,תנהו לכלב אינה מקודשת,ואם היה כלב שלה מקודשת בעי רב מרי: [ו]כלב רץ אחריה מהו-בהדוא הנאה דקא מצלה נפשה מיניה גמרה ומהניא ליה נפשה או דלמא מצי אמרה ליה מדאורייתא חויבי מחייבת לאצולן? תיקו "התקדשי לי בכסף" "תנהו לעני" אינה מקודשת אפילו עני הסמוך עלה מאי טעמא? אמרה ליה כי היכי דמחייבנא ביה,אנא הכי מחייבת ביה את,ההוא נברא רחמה קא מזבין

מנין לבעל חוב שקונה משכון · פי' בקונט' בשלר [ב"מ פח:] דוכתי להתחייב בחומסין וקשה דהא ר"מ ור' יהודה פליגי *במלוה על המשכון לר' יוסי שומר שכר לר' שומר חנם לבעל שולא לו הוי ולוקי גמרא ר"מ כר' יאחק משמע דר' יאחק לא חייב להתחייב בחומסין לכך נראלה לי שקנה לו המשכון להתחייב בגניבה ואבידה: [ג"מ פח:]

צדקה מנין · וא"ת מיכא דלקה ממה שיחזיר לו נשכר עליו ל"ל דדייק מדכתיב (דברים כד) ושכב בשלמתו וברכך וש"מ לא הוי קונה ליה ל"כ כשמברכו הגוי ליה רבית דבריס ש"מ מפרשים דלא מיקרי לדקה אלא הנותן משלו כמו לדק מכלך ותן לו (ב"ב פח:):

תנם לשבח לו לאביך אינה מקודשת · ואם תאמר הא אמרינן לעיל (דף ו:) תן מנה לפלוני ותקדש לגי לך מקודשת ויש לומר דלא דמי דהתם שהתחילה היא בדבר היכא דמיא למימר דלעתה להתקדש אבל הכא שהוא אומר לה בתחילה התקדשי לי והיא משיבה תנם לי שאלה היכא דמיא למימר דאין דעתה להתקדש אלא היא חוששת: **תנם** לפלוני אינה מקודשת · וא"ת אמאי קתני לעיל בברייתא לאביך לשבח ולפלוני סניא ולאביך למיעבד כל הני לריסותא ומשמע ש"מ לומר דאין לחוש לכך כיון דלא תנא לאביך בברייתא לאוקמי לי נמי ל"ל דלאבי הנא לאביך מקודשת משום דס"ד דליהוי מקודשת מפי כשאמרה תנם לפלוני מכשאמרה תנם לאביך דמכמה דעתה מפי כשיאמר אביך ופלוני משום דס"ד דליהוי מקודשת · פי' בקונטרס דאמרה קונה לה ולא מיירא דאם כן מאי נפיא ליה לשיאמר תנם לי דמאחר דהתם הוא חייב בכל המתנה שאמרו על לחם קונה והכי הוא כמו שמקבלתו: **רב** לאביך · לשבח: **אם** היה סלע שלה

תופרי · כותייע"ם שמושין של בדיל ותורתין הרבה מהן כתוב לחד ושתין לוש ממין ענק ושתין בעותריהן למטר ויש גוולסין פפכייתא והן של זכוכית ממין שבעות דקיס וקורין לוש פורל"ם ובלעזן רבוטיט **לאמתים**: **מד שוכא** · מלא מוס בענק: **מיקדשא לי** · בלעזן שלילה: **פב לפקי ודי** · ללת תורה אור כפלתיה **לידערת**: **קנע דמלכא** · בכתר המלך בשכבו: **וסלכפא כריפ** · דלמר (לעיל דף ח·) המקדשי לי במעה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת ושלים: **כרנפ לפמר רב נחמן** · דלמר לעיל (שם) מנה הן הלן מכסחן הן הלן: **כמך מקודפא לי** · והיל בלשות לביה לקדשה כגון שלח בגרה: **נשפר וביני** · ומתלן דכי שלי נוונא הוי שמרת: **פלי שעפא קרים ביש יקנו פשוט דכשיב ומכר** · כתמיה קרי ביה כי יקח ויימת דלחני הערה קלמר שיהא מקיחה לבעל ומשום דכתיב "לח בתי נתתי": **פלכפא ניפפו** · למעה מסיני: **כפס נפי** · גבי שמר זביני כתיב "ולקח לח ספר המקנה" ללמוד המוכר נתנו ללוקח דכתיב ולקח ולא כתיב ולתן ויכיפיא היה קונה לח השדה מיד הגמלא ללמד מוכר כותב שדי מכורה לך ונותן ביד לוקח הבל כפל "כי יקח" כתיב: **בין ע"י טלפס** · שקבלתה היא מדעתו של לב: **מדפפס** · שהיא לחמרה לו לקבל, והל דכתיב דעתח ריקה והוא שבגרה: **שלא בפפס** · שכתב בפס תבה לחרת וגמלך: **ילילה**

חמרי *פתכייתא,אתאי ההיא איתתא אמרה ליה הב לי חד *שיבא,אמר לה "אי יהבינא ליך ,מיקדשת לי?אמרה ליה הבה מיהבה" אמר רב חמא "כל הבה מיהבה" לאו כלום הוא ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא,אתאי ההיא איתתא אמרה ליה הב לי חד כסא,אמר לה אי יהיבנא ליך מיקדשת לי?אמרה ליה "אשקיי אשקיין" אמר רב חמא "כל אשקויי אשקיין" לאו כלום הוא ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא,אתאי ההיא א"ל "שרי לי תרתי" אמר לה אי שדינא ליך מיקדשת לי? אמרה ליה "שדי מישדא" אמר רב זביד כל"שדי מישדא" לאו כלום הוא,איבעיא להו:הב,אשקי,ושדי" מהו אמר רבינא מקודשת רב ספא בר רקתא אמר "תנא" דמלכא אינה מקודשת "והלכתא אינה מקודשת והלכתא "שיראי לא צריכי שומא והלכתא "כר"א כרבא,אבא רב נחמן": *ת"ר בשטר כיצד: כתב לו על הנייר או על החרס *שאע"פ שאין בו שוה פרוטה *בתך מקודשת לי,בתך מאורסת לי, בתך לי לאנתו "הרי זו מקודשת *מתקיף לה ר' זירא בר ממל הא לא דמי האי שטרא *שאע"פ שאין בו שוה פרוטה *בתך מקודשת לי,בתך מאורסת לי, בתך לי לאנתו "הרי זו מקודשת *מתקיף לה רבא הכא מעניינא דקרא והכא מעניינא דקרא הכא כתיב °ומכר מארזיותו °במוכר תלה רחמנא הכא כתיב °כי יקח °יקח בבעל תלה רחמנא אחת נמי כתיב °ישלוח בכספה °יקנו °יקח ביה °יקנו, אחי מעמא קרית ביה °יקנו משום דכתיב °ומכר "ה"נ מרי ביה °כי °יקח' דכתיב °את בתי נתתי לאיש הזה? אלא אמר רבא הלכתא נינהו ואסמכינהו רבנן אקראי ואיבעית אימא הכי אמר רבא אמר רב נחמן מאי קראה דכתיב °ויקח את ספר המקנה *שאע"פ שאין בו שוה פרוטה *בתך מקודשת לי,בתך מאורסת לי, בתך לי לאנתו "בין ע"י אביה בין ע"י עצמה "מקודשת "מדעתי "והוא שלא בגרה בתך לה על הנייר או על החרס *שאע"פ שאין בו שוה פרוטה "הרי את מקודשת לי, הרי את לי לאנתו "הרי את מאורסת לי" מקודשת בין ע"י אביה בין ע"י עצמה "מדעתה "והוא שבגרה: בעי ר' שמעון בן לקיש *ששטר ארוסין שכתבו שלא לשמה מהו: תיובתא דר' זירא תיובתא דרבא תיובתא דר' אבא תיובתא דרב נחמן: ת"ר כיצד אומר לה הרי את מקודשת לי בכסף זה בשטר זה בביאה זו הרי זו מקודשת אין לי עליך לא משא ולא משכון ולא כלום ואין שני עדים שנאמר "ונתן לה ספר כריתות" ואין כתיבה ומסירה אלא לגירושין שנאמר "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה" ואין קידושין אלא ביציאה שנאמר "ושלחה מביתו" ואין שליחות אלא לגירושין שנאמר "וישלח ויקח לה" ואין לקיחה אלא בכסף שנאמר "ויקן את השדה מיד בני חמור" ואין כתיבה אלא בספר שנאמר "וכתב לה ספר כריתות" ואין מסירה אלא בשטר שנאמר "ושלחה מביתו" ואין שליחות אלא לגירושין שנאמר "וישלח ויקח לה" ואין לקיחה אלא בכסף שנאמר "ויקן את השדה מיד בני חמור" ואין כתיבה אלא בספר שנאמר "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה" ואין קידושין אלא ביציאה

הן הן הדברים הנקנים בתמירה. תימה דבפרק שני דייני גזירות (כתובות קו:) תנן הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הכנסת עד שתלבין לתצה ולמה תצה יפתיה ויקדש תמוי לדין הוין הן דברים הנקנין בתמירה וי"ל דהתתן תיט רוצה לעכוב בד"ד ולמיקם בדינא תורה אור

ענ א מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ו:

עד ב מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה ד סמג עשין נד טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ו:

עה ג מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם:

עו ד מיי' פכ"ד מהל' מלוה הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע אה"ע סי' נ סעיף ה:

עח ה מיי' פכ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יג ופ"ד מהלכות זכיה ומתנה הלכה יד סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' נ:

עח ו מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ט:

נוסח כתבה לשמה ושלא מדעתה - מח' אמוראים

*יציאה בעינן לשמה אף הוייה בעינן לשמה אבל למא *הויות להדדי מקשינן מה הוייה דבסוף לא בעינן לשמה אף הוייה דשטר לא בעינן לשמה[ב]הדר דבעיא הדר פשטה:[ג]הוייה ליציאה *מקשינן דאמר קרא "ויצאה... ותיהי": *איתמר כתבו לשמה ושלא מדעתה: רבא ורבינא אמרי מקודשת רב פפא ורב שרביא אמרי אינה מקודשת אמר רב פפא: אימא טעמא דידהו ואימא טעמא דידי - אימא טעמא דבתב דכתיב "ויצאה והיתה" ממיש הוייה ליציאה מה יציאה לשמה ושלא מדעתה אף הוייה נמי לשמה ושלא מדעתה ואימא טעמא דבי "ויצאה והיתה" ממיש הוייה ליציאה מה יציאה בעינן דעת בעקנה אף הוייה בעינן דעת בעקנה ורבי יוחנן אמר מקנה מיהיבי *אין לוקחין ששטי אילוסין ונשואין אלא בידעת שניהן מאי לאו ששטי אילוסין ונשואין ממש? לא, ששטי פסיקתא וכדרב גידל אמר רב *דאמר רב גידל אמר רב "כמה אתה נותן לבנך? כך וכך, לבתך? כך וכך, עמדו וקדשו קנו, הן הן הדברים הנקנים באמירה: ובביאה: *מנא לן? דאמר ר' אבהו א"ר יוחנן דאמר קרא °בעולת בעל "מלמד שנעשית בביאה: יוחנן *כעורה זו שבעלה *מלמד שנקנית בביאה: אמינא עד דמקדיש והדר בעיר, קמ"ל *דמקנא ליה ר' אבא בר ממל אם כן נערה המאורסה דאמר רחמנא בסקילה היכי משכחת לה: או דאקדיש והדר בעיל בעולה היא או דאקדיש ולא בעיל לאו כלום הוא? אמרה רבנן קמיה דאביי משכחת לה כגון שבא עליה ארוס שלא כדרכה ואביי עד כאן לא פליגי רבי ורבנן אלא בארד אבל בעל דברי הכל אם בא עליה שלא כדרכה עשאה בעולה *מאי היא *דתניא באו עליה י' אנשים וזירין היא בתולה בולן בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה ובולן אפר רב יצחק משכחת לה כגון שקדשה בשטר-הואיל וגומר ומוציא, גומר ומכנים ר' יוחנן ראי "ובעלה" מאי עביד ליה? ההוא מיבעי ליה "ו' נקניות בביאה ואין אמה העבריה נקנית בביאה אלא בכסף" תיתי בק"ו מיבמה: ומה יבמה שאין נקנית בכסף נקנית בביאה זו שנקנית בכסף אינו דין שנקנית בביאה *מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת ליבום אמנא הואיל וכתב °אם אחרת יקח לו הקישה הכתוב לאחרת מה אחרת מיקניא בביאה אף אמה העבריה מיקניא בביאה כמ"ד האי סברא מנא ליה? דכתיב "ולבנה תחת שפחתה דאמר *בר אהינא אסברה לי: כי יקח איש אשה ובעלה" קידושין המסורין לביאה = הוו קידושין, קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין! מאי "אבא למיכר? אם כן נכתוב קרא 'או בעלה' מאי 'ובעלה' שמע מינה תרתי 'בעולת בעל' מאי מיבעי ליה? האי מיבעי ליה 'בעל עשה אותה בעולה ואין אחר עושה אותה בעולה שלא כדרכה ומי אית ליה לרבי האי סברא והתניא באו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה בולם בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה ובולן בחנק

אמר

כתובות

נערה מאורסה · דכתיב (דברים כב) "וכתב לה" לשמה: **פויים דכסף לא כעיקן שמה לשמה** · שתהא עורת הדיבר מפורשת לשמה: **סדר פעמים** · "ויצאה והיתה" שהרי עיקר שהשטר קונה בתשה מכאן למדנו: **שלא מדעתה** · קונה הכתיבה לה נמלך בה ותח"ב הודיעה וקבלתה בן ובגאי אחיה ובגדולה קלי והוה הדין בקטנה ובערה

(כתובות מו: עד:)

יציאה כעינן לשמה · דכתיב (דברים כד) "וכתב לה" לשמה: **פויים דכסף לא כעיקן שמה לשמה** · שתהא עורת הדיבר מפורשת לשמה: **סדר פעמים** · "ויצאה והיתה" שהרי עיקר שהשטר קונה בתשה מכאן למדנו: **שלא מדעתה** · קונה הכתיבה לה נמלך בה ותח"ב הודיעה וקבלתה בן ובגאי אחיה ובגדולה קלי והוה הדין בקטנה ובערה

(כתובות מו: עד:)

הוייה בעינן דעת מקנה · דכתיב "ויצאה והיתה": **מה יציאה שלא מדעתה** · שהרי על כרחה היא מתגרשת: **דעת מקנה** · הייט בעל שהקנה לאחה בגט זה לעצמה ופוטרה ממנו ובעינן שיכתוב מדעתו דכתיב "וכתב לה": **אף כאן דעת מקנה** · הייט בעל שהקנה לאחה בגט זה לעצמה ופוטרה ממנו ובעינן שיכתוב מדעתו דכתיב "וכתב לה": **מאי שערי מירוסין ממש** כגון כתוב מקודשת לי: **שערי פסיקתא** · התגלות בביאה וממון שפוסקין זה לזה: **בפומבי** · כלל קנין שהקידושין הן גמר הדבר דבהיות הנאה דקה מתחתי להדדי נמרי ומקני ובטלוקן התנאים קאמר - בהדיס לין לשמין לכתוב עליהם שטר שלא מדעתם, דמיחת לו שהרת "כמלוה על פה" כמלוה בשטר: **אמר קרא בעולה בעל** · "כי ימלא איש אשה ובעלה עם לאחה לשמה שלא מדעתה מחזר לגלמדה ממקום לאחר: **עד דמקדש** · בכסף והדר בעיל דכתיב "כי יקח איש אשה ובעלה" דהיינו כסף והדר "ובעלה": **מ"ל** · דהכי משמע ליה: **נערה מאורסה** · דכתיב "ונתן האיש לאבי הנערה כסף וגו'" והדרשן (כתובות דף מח:) "כי יהיה נערה בתולה מאורסה לאחם וגו' והדרשן (כתובות דף מח:) בתולה ולא בעולה, שהבעולה בחנק כשהוא אחם אותה": **שלא כדרכה** · לחיתקום מבכות להדדי דכתיב (ויקרא כ) "מבכבי אחה" שתי מבכות וקרינא בה כי יקח ובעלה ולאבי בתולה היא: **כשכמר** · וההיא לא בעיא ביאה: **דסוחיל וגומר ומוניח גומר ומכנים** · בלא ביאה הלכך אם נתן לה כסף על המקדש ובטיל אבל אם אחה דנפקא לן מבעולת בעל" דבבעילה לאחרה מקדשה ט"ס "כי יקח" דילף קיחה קיחה" לנמרי דבכסף לאחרה מיקדשה דאי עד דמקדש ובטיל, ככף מאי אהני: **לאפרם** · לאחרם: **מ"ל** · דלא משמעינן אלא קידושי ביאה לכתוב "ובעל" אבל אי אפשר לכתוב "ובעל" ולא לכתוב "ובעלה" ולא למה העבירה: **ולברכת דמר** · לקמן בפ' שני גבי "מקדש לאחת מהשתי בתים" אם אין קידושין הראשון קידושין ואין לאחות לאחרת אלא בכתב ואמר רבה "אחר רבה" שהיה בעלה ואמר רבה "אחר רבה" שהיה בעלה ואמר רבה "אחר רבה" שהיה בעלה

מודה לענין קנס · תע"ג דלענין קטלא לית חסיך לה כבהמה ,לענין קנס,בשמיה תרוסה,מודה דכולהו מצלי: "נדוי· קרא יתירא הוא דלא כתיב (דברים כג) ולנערה לית שיעה דכר: **שניסס שוים** · כי עוברין למעוטי גדול הכא על הקטנה אותה בעולה אלא כלרכה כו' מנלן: תורה אור

המילם כיאה קונם · בחירושין **נמי לכתן גדול** · אם מוהר לקדש בביאה: **אי אמרת** מחילת ביאה קונה מתחילת כג מוהר **ואם** סוף ביאה קונה נמחלת בעולה קנסות העראה אלא נפסל קדושין,ותסירה ליה,דכתיב (ויקרא כח) "בתולה ממעיו יקח": **ביאה מעמיו יקח**: המקדש בביאה מי הויא הך ביאה בקטנותן או לאו אלא אלא כשגדלו ואינה יולדת: **ומאיו יוכיח כו'** · דקי"ל (יבמות דף כט:) אפשו לה תרוסה לא תון, ולא משמשת לה, מלה, ליו יולדת, ואם מיפר נדריה בלא תביה: **ומקבל אם ניסס** · אם גירסה בעלה מן החירושין בעודה בעורה: **פירוש** · מבלסיס הטעלים לה מביא תבי חמה: **קחני** · קידושי ביאה והדר תני 'בחמת' אלמא ביאה לאו ניסוחן **בעבדי**: **כי קחני נמחם תשלרת** · לאכסף ושמר לאן טוען טוען בעולין **לבל** ביאה **לעולם לימת** לך דבעולין **עובד**: **מקדשה בביאה** · מדעת

ר"ה מב: יבמות מז: סה: נעיל ג: [תוספתא דסוטה פ"ב] ו[דף מז:

מאי? אמר אבוי **ת"ש** *"האב זכאי בבתו בקדושיה -בכסף בשטר **ובביאה**, *"וזכאי במציאתה,ובמעשה ידיה, "ובהפרת נדריה, "ומקבל את **גיטה**,ואינו **אוכל פירות בחייה**, **נישאת יבר עליו הבעל "שאוכל פירות בחייה**, **קחני ביאה**, **וקחני נישאת**; **כי קתני נישאת אשארא אשארא אמר רבא** (ו) **הא שמעת**

"בת שלש שנים ויום אחד מקדשת בביאה ואם בא עליה ובם קנאה "וחייבין עליה משום אשת איש, "ומטמאה את בועלה למטמא

לפי שאיכם בני עוכדין וקנה לחיכת התם לתורתי דע"מ דחייב בחנק מהאי קרא דכתיב ומת החיים לחבר שכב עמה לבדו ובני התם לר"מ הלי ומתו גם שניהם לר"מ מלי עבוד ליה ומלי בעי לוקמה בגמותה כדפי' וי"ל דניחא ליה לחנק לדמוק לוקמי מתניתין דיולת דופן (לקמ דף מד:) לפילו לכ"מ: **בל** הבועל בעמו על גבר ביאה · תימה דבפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) ילפינן דאשה נקנית לבעלה בהערלה אחת קימה קימה (ב) דעריות והערלה הייבו אחילה ביאה והכא מסיק דסוף ביאה קונה ותומר דבפ"ג דכי מחרינן הערלה קונה היינו בשלא עשה כי אם הערלה ופירש מיד דמוכח שלא היה בדעתו לקנות בגמר ביאה אבל אם עשה בגמר ביאתו הערלה קונה אפילו בשלא עשה אלא הערלה בלבד ולא קאמר כל המעריה ומביא"ם תירץ דאקנין בהערלה הייבו במפרש שרולה לקנות בהערלה אבל בסתם בעתו על גמר ביאה ור"ת תירץ דאחרי שנתרצתה הערלה בגמר ביאה אם כן כל מקום שמזכיר ביאה בהערלה קאמר ור"ת אחילת הערלה קונה לו בסוף הערלה קונה ומ"ש (שם) הערלה זו הכנסת עטרה דשייך בה אחלה וסוף וכיבו נסיס גמון תירץ דביבמות דהכיא אחילה בחייבי לאוין דע"י אותה הערלה הוי כבעולה כמו מופה לילחמי קדושין וקבה לפירושו דקיימה קימה גבי קדושין כתיב ולא מייבי בחופה כלל: **ומקבל** לת גיטה · ים להסתפק אם יכול החב לקבל גט בשלא עשה אלא הערלה לאחרי הסר"ח דלא קניא אלא בגמרא ניחא אם בעליך לו לא ידעה רבנן אחרי כשאנה לחלוטה •לבתו קטנה מאבשת ואלרלה לאחרי הר"ר יאמר דמאבשת לין החב יכול לקבל לה גט ואפילו היא קטנה ומביא ראיה מהא דתנן בילומלמי במסכת תרומות בפ"ח דהבי תנן התם החב שהיתה אוכלת בתרומה ואחרו לה מת בעליך לו גירשך ובן הטבד הייה אוכל בתרומה וכו' רבי אליעזר מחייב קבן ואומר רבי יהושע פוטר וקאמר עלה בגמרא ניחא מת בעליך גירשך מי לא ידעה רבנן אחרי כשאנה לחלוטה שבן תרוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ואביא מקבל גיטה ור"ל אומר אפילו אימת כשאנה אחרוסה אפשר שאמרה לו אתקבל לי גיטי במקום פלוני והיה לו להביאו בי' ימים ומלת סוס כן והביאו בה' ימים והכא מדקתיק לאוקמי כשאנה אחרוסה וכגון שאמרה אתקבל וכו' וגו' מוקי לה בשאנתה בשהיית קטנה ואביא מקבל לת גיטה משמע דמשאנתה אף כי היא קטנה מקבל גיטה:

וחייבין עליה משום אשת איש · פ"ה אם קיבל בה אביה קדושין ום לאחרה ממלי לילטרף ומייבין עליה משום אשת איש והא דתני (סנהדרין דף סט:) אפילו בהמה בדלית בה אלא דף ד' מיחות אבל אינה מקבל לת גיטה משמע דמשאנתה אף כי היא קטנה מקבל גיטה: כן דקונה קנין גמור ומייבין עליה אף מדאורייתא דסד"ת דלא קניא אלא מדרבנן דעמון (יבמות דף סח:) עשו בית בן ע' כמאמר בגדול דמשמעינן לה לקמן בפירקין (דף יט·) מאחר יאלא אין אשת איש פרט לאשת איש בקטנה כמאמר ס"ק ע"ג ומיהו קשה דבפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף סט:) דייק מהך דהולכין בדיני נפשות אחר הרוב דחי לא לחזיק אחר הרוב ניחא דילמא חייליות היא ולדעתא דהכי לא קדיש והשתא כיון דאחם בת עליה יבם קאי הוא לימר לדעתא דהכי לא ייבם וכ"ת דאקדושין דאחחו שמא קאי ולהכי קאמר לדאחשתא דהכי לא קדיש (ג) והשתא מאי כ"מ אפילו לדעתא דהכי קדיש מ"מ מצי למיפרך אמאי מייבים משום אשת איש והא חייליות הוא בת ייבום היא דכתיב (דברים כה) אשר תלד פרט לחייליות לכן נראה לפרש דחייבין עליה משום אשת איש בין אחם בת עליה יבם בין אחם בת עליה יבם דאפילו אי לא מצי למיפרך אמאי חייליות הוא מ"מ כל העריות אי אפשר שלא יהיו בהן חייליות ואפילו הכי לא מצי למיפרך הכי דאפילו אי אפשר שלא יהיו בהן חייליות מ"מ כל העריות אי אפשר שלא יהיו בהן בנות יבום ואפילו הכי לא מצי למיפרך הכי דאפילו אי אפשר שלא יהיו בהן בנות יבום מ"מ

ומה שפחה כנענית וכו'. זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה · וה"מ וגימ' יבמה תוכיח שביאתה מאכילתה ואין כספה מאכילתה תא תני שביאתה תרומה וה"ק ת"ש הוי גלוי מלתא בעלמא דתרומה מקרי קנין כספו כמו שפחה הלכך לא שייך למיפרך יוכיח ע"ל דליכא למימר יבמה תוכיח דליכא למיפרך מה ליבמה שכן היא נקנית בכסף תאמר בשפחה שנקנית בכסף דין הוא שתאכל בתרומה על ידי כסף: **מה** שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה · מהתי ק"ו ליכא למילף שפחה נקנית בכסף וכנסר תוכיח למיפרך מה ליבמה שכן היא כנענית שכן יולאה בכסף *כדפריך לעיל גבי לחמה העבריה לאכל בתרומה תוכיח תרומה לא שייך למיפרך הכי: **זו** שביאתה מאכילתה · וה"ק וגימ' דיו לסוף דיבא כלומר מחיה כח אחה בא ללמוד בכסף מכח ביאה דיו כביאה ולא יתכיל אלא לאחר תופה ודוגמתה בפ"ב דכ"ק (דף כה:) ות"ל הכא סברי כרבי מרפון דאמר לא למרינן דיו היכא דמיפרך ק"ו ולא למרת הכא דיו מיפרך ק"ו ורביט שמעון מקוצי סירן דלא למרינן דיו אלא היכא דבעי למימר דין חדש כגון הכא דאמר קרן כר"ח חלי נזק ואחה בא ללמוד כ"ש מק"ו דשן ורגל אבל הכא דלמחמת אמר קנין כסף לאכול ואין אחה בא ללמוד מן הק"ו אלא מה לנקיים לשולח גימ' לך **רבינא** אמר **מדאורייתא** מיפקע פגימת דלאכלה · **פי'** וכיון כח לקיים לשולח גימ' לך דביאה לחוסרן שוה ודקאמרת מתי שנת הכא דפגימת ליה ומתי שנת הכא דמספקא ליה דלאוריימא פגימת דלאכלה בין בביאה בין בכסף והא דשלח ליה למיסרה בתרומה מדרבנן ומדרבנן היה ריב"ב דן ק"ו דביאה פגימת ליה לאכלה אפילו מדרבנן דלא שייך בה חסר שיפחן משום דאין אחה חס שוחה בכוס אלא חס כן טוב ומק"ו רוחה לדון דכסף נמי ליכא למיחב לסיפחן כדאמרת בגמרא: **זו** שביאתה מאכילתה בתרומה · פ"ה דביאתה פגימת ליה מדין חס שוחה בכוס אלא ח"כ טוב ידע ובקבל עליו וקשה מה שפירש בקונט' דאיכי בגיאתה דחת לא בת רבינא לייחב אלא דאירוסין טוחה וים לייחב דה"ק כי היכי דבאירוסין פגימת ליה דאלכה דכ"ע מודו דאין אדם חוסם שוחה בכוס אלא ח"כ ובהקו ה"ג אלא ח"כ טוב ידע ואין אדם עלול לקבל עליו בח"ל ואין אדם חוסם עוחה בעילה אלא ח"כ ובהכי פירש ה"ק מה שאמה בגעגים שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שביאתה מאכילתה בתרומה אבל כסף מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה מאכילתה אלא אי אמרת בשלמא נשואין עושה משום הכי פשיטא ליה דאלימא ליה ביאה מכסף אלא אי אמרת קדושין עושה מאי שנא הכא דפשיטא ליה ומאי שנא הלא דמספקא ליה **אמר** רב רחמן בר יצחק לעולם אימא לך ביאה שעל ידי חופה וכסף שלא ע"י חופה ודקאמרת הבא תרתי והבא חדא הא קל וחומר מהא איתיה והכי שלח ליה ומה שפחה בגעגים שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אפילו על ידי חופה כספה מאכילתה בלא חופה זו שביאתה מאכילתה בתרומה על ידי חופה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה בלא חופה אבל מה אעשה שדרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה משום *דעולא, ובן בג בג גבי שפחה בגעגים דאי שייר בקנינה הבא שייר בקנינה **רבינא** אמר מדאורייתא מיפשט פשיטא ליה דאלכה, ומדרבנן הוא דשלח ליה והכי שלח ליה: * שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ולא חיישת *לסימפון, שלח ליה ואתה אי אתה אומר כן, מוחזקני בך בחדרי תורה, לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע: ומה שפחה בגעגים שאין ביאתה מאכילתה בתרומה כספה מאכילתה בתרומה ולא חיישינן לסימפון זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה ולא ניחוש לסימפון אבל מה אעשה שדרי אמרו חכמים ארוסה בת ישראל אינה אוכלת בתרומה עד

לטמא משכב תחתון בעלין, ואם נישאת לכהן אוכלת בתרומה, ואם בא עליה אחד מכל עריות שבתורה מומתין על ידה והיא פטורה ואם בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה קרני ביאה וקחני נישאת, דכי קאמר אי הכי נישאין דכהן נינהו אוכלת בתרומה הא שלחו יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירה לניציבין שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שלחו ליה אי אתה אי אתה אומר כן, מוחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע: ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה כספה מאכילתה בתרומה זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שבמפה מאכילתה בתרומה אבל מה אעשה שדרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה דכי ביאה שעל ידי חופה, וכסף שעל ידי חופה, בתרוייהו מיכל אבדה ואלא בביאה שעל ידי חופה, וכסף שלא על ידי חופה הבא תרתי והבא חדא אלא לאו ביאה שלא על ידי חופה, וכסף שלא על ידי חופה, אי אמרת בשלמא נשואין עושה משום הכי פשיטא ליה דאלימא ליה ביאה מכסף אלא אי אמרת קדושין עושה מאי שנא הכא דפשיטא ליה ומאי שנא הלא דמספקא ליה אמר רב רחמן בר יצחק לעולם אימא לך ביאה שעל ידי חופה וכסף שלא ע"י חופה ודקאמרת הבא תרתי והבא חדא קל וחומר מהא איתיה והכי שלח ליה ומה שפחה בגעגים שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אפילו על ידי חופה כספה מאכילתה בלא חופה זו שביאתה מאכילתה בתרומה על ידי חופה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה בלא חופה אבל מה אעשה שדרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה

* שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ולא חיישת לסימפון, שלח ליה ואתה אי אתה אומר כן, מוחזקני בך בחדרי תורה, לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע: ומה שפחה בגעגים שאין ביאתה מאכילתה בתרומה כספה מאכילתה בתרומה ולא חיישינן לסימפון זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה ולא ניחוש לסימפון אבל מה אעשה שדרי אמרו חכמים ארוסה בת ישראל אינה אוכלת בתרומה

סימפון

למטה משכב תחתון · שעשה טוללה מוסב ומשכב לפי' שעבר מלעשות לאכל לו לחזות לא הטומאה לטמא משכב ומושב כדה עלמה לגל לטמא לאוכלין ומשקין כעליונו של זב וכן מפרש לה בתמ' כדה (דף נב:) לאכל פחותה מבת שנים שניס ליגה מטומאה לגל טומאת ערב כעוגע בעלמא: **ניפשט לכסן** · קס"ד שנכנסה לחופה לניסוחין חוכלת בתרומה לכל פחותה מבת ג' שניס ין חופה מפיקה מאכילה חולין ואין ביאתה ביאה: **ופי' פעורה** · לפי שאינה בת עונשין: **אי פני ניסוחין** · הלי מחקדמת בביאה דחנא בריסא לי לכהן הוי חוכלת בתרומה: **שאין ביאתה מאכילתה** · קשי' דהא כתיב (ויקרא כב) כספו מאכילתה · דכתיב **זו שביאתה מאכילתה** · קס"ד השתא דביאה עושה ניסוחין כדמפרש ואיל ונימא=פגימת ליה לאכלה דנפקא ליה בספרי מכל מהור בביתך יאכל לומו והך דכן בג בג הוא מני לה: **סיכי דמי** · דילוף כסף מביאה לי ניחא ליה שלאחר חופה, וילוף מיניה כסף שהכניסה לחר כך לחופה: **כתרוייהו אכלה** · ומאי לאכל מה תעשה דקאמר: **הלא כביאה דמי** · וקא יליף מיניה כסף שלא על ידי חופה היכי יליף לה מיניה הכא תרתי והכא חדא: **מאי שנא** · ביאה דפגימת ליה: **ומאי שנא** · כסף דמספקא ליה: **ופליגו ע"י חופה** · דהא לאו בת ניסוחין היא: **מפני מנא** · דתמרי בריס פירקין (דף ה:) שמת ימתנו לה כום בביה תביה ותפקה לחיה ולחחוניה: **לא שייר בקנינו** · לחר שנתן הכסף אין הקנין חסר כלום: **בבא שייר בקנינו** · דלחכי מיחסרה מסירה לחופה לענין ליורקה וניעמת לה: **בבינא אמר** · מהכא ליכא למיפשט דניסוחין עושה דהא לפילו חירוסין עושה לחלכה מדלחוייתא וכסף נמי מדלחוייתא חלכה: **ומדרבנן פוא דשלח ליה** · הא דשלח ליה לחוסרה בתרומה, מדרבנן הוא דחסר לה: **משום סימפון** · שמא ימלא בה מוס ומעלפו קידושי קוטנת: **סימפון** · כל דבר המבטל דבר קלוי סימפון שלו כגון שוכר הוי סימפון של שוכר בפניס לאחזן (פ"מ כ:) וכאן קורא סימפון דבר המבטל את הקידושין לו את המקח של עבד: **מי אמה יודע** · בחמיה: **זו שביאתה מאכילתה** · דביאתה מוכה דלא חייסינן לסימפון דלפן חדש שוחה בכוס אלא חס כן טוהרו וידע וקבל עליו: **אבל מה** שכספה כו' · ולקמיה פריך מאי ניעמיה הוחיל וסוף סוף לא חכלה:

צא א מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה ג:

צב ב מיי' פ"ל מהל' ליסורי ביאה הלכה ג:

צג ג מיי' פי"ח מהל' אישות הלכה ו ופ"ט הלכה כ טוש"ע אה"ע סימן ו סעי' ט וסי' ז סעיף יב:

צד ד מיי' פ"ו מהל' תרומות ה"ו סמג לאוין לסו:

צה ה מיי' שם הלכה ג וסי"ח הלכה ו:

[ומהאי טעמא גם שטר ליכא למידן כדליקמן מפורש לעיל כתובות ד"ס ומיין שם בשטר]

תת נושא
נאמר בזה כי ישראל נכנס לגר אכילת תרומה אין שפחה כנענית של כהן נאכלת בתרומה

מבנה

פלגות
"שפחה כנענית ו- זו"

תום' ר"י הזקן
מסאנה את בועלה אם היא נדוה: משכב התחתון בעליו שעושה בועלה משכב ומושב אפי' כעשר מצעות זו על זו לסמא אוכלים ומשקים אבל לא לסמא אדם וכלים כדאיתא התם: שפחה לפי שאינה בת עונשין: ביאה של ידי חופה' כלומ' ביאה שארר חופה: חופה היא שמייחדין שניהם בפני רבים בבית א' לבדם ועדים רואין היחוד אבל אין עדים נשארים עמהם בבית שאין לבעל בפני שם אדם ת"ק ל' כאבני ורבא דביאה אירוסין עושה ואע"ג דדחי לה חלמודא דהייתא נינהו דשמא (רמיהדין) [וירחו] דייקי דאירוסין עושה וכן חלבתא:

ח) ריל אני ורבא דלא ל' שמוד מ' דסמכו ממנה' דביאה אירוסין שוה:

מבנה

קלגת-ואין
נפסק (מהאמא בן בג בג)
ניתוק ענוי

תת נושא
סיבות מנהבנן לאסור את ישראל האוכלת בתרומה
ו) סימפון (נאא יאבא פה אוש)
2) אמוש ורבא (נאא יוקף ואחיו)
בעא קבא יבא קהנהן (נש) טבילות

סימפון כעבדים ליכא · לכתחל לית ליה המקח : פה קף מוי לפו · וסבר וקיבל : נמלא נגב כו' · היכ בטל בכך דהא ק"ל המוכר עבד לחבירו ונמלא נגב לו קוביוסטום הגיעו וברייתא היא [בב"ב בהמוכר פירות] (דף נב:) : קוביוסטום · גוגב נפשות : הגיעו · הרי הוא של לסתם עבד נגב הוא : לפטיס מוויין · דהא לא קביל עלויה : לו מוכחב למלכות · שהתחייב מיתה למלך : קנה לית ליה · וסבר וקבל : קיבל מסר וסלק · סימן הוא : קיבל · עליו את המומים מקום סימפון ליכא מקום דטולת ליכא : מסר · לאחד לבטלו, לו שהלכו שלותי אחד עם שלותי הבעל ועודה בדרך מקום סימפון ליכא מקום שמת מתקה ליכא לליתנהו לאחים ולאחותה נכה : תרקבת · שלשה קנין : דדינרי · זהובים : דשויין שלים · לקבל קדושיה ולא נמלך בה בכמה וכמתיה דרבי יהלי' נמי לי שלים לא הוו קדושין אלא בתרקבת דדינרי : כל כסף המוכר בסוף קבל טורי · שם פירש שקליס הוי קבל טורי ואם שתה הוי מטבע הפחותה שבטורי : ושל דכריסם כסף מדינה · לקמן מפרש לה כסף מדינה-שמינית שבכסף טורי ואם שלש הוא, שמינית שבדינר טורי, הלכך פרוטה לא מליס למימר לפי שהיא של נחושת וכטורי מטבע של נחושת ליכא ובקנטרין כסף בתיב דהא קיימה קיימה נמירי וכיון דאפיקתי' מפרוטה לגמרי מידי דחשיבות בעי, לוקמוה אדינר כדלקמן : ה"ג גופא אמר רב יהודה כו' : ובגלגל הוא · שכסף שבכתובה דוקא כסף כתיב לו שויין וכ"מ דהוי כסף טורי ולא פרוטות : והכי

עד שתכנס לחופה · מדנקט עד שתכנס לחופה מכלל דאי לא עבד לה מעשה אלא נתן לה קידושין ולא נכנס לחופה לא הויין קידושין ואפילו נתן לה כל הגוף כולו ואפילו נתן לה מנה שלם ואפילו נתן לה מאה מנה שלם ואפילו נתן לה כל ממונו ואפילו נתן לה כל ממון שבעולם ואפילו נתן לה כל ממון שיש לו בעולם ואפילו נתן לה כל ממון שיהא לו לעתיד לבא

ורבי טעמא וכו' • פ"ה מדקתני שתי כסף ש"מ קרית לו' דוקא קאמר והיכי דמעטה היינו מטבע דשבועה הפחותה שבשטרי מיהו שתים מצית להו ומצי מה כלים שניס לף כסף שניס ומה כסף דבר חשוב לף כלים דבר חשוב לומר שיהיו שוין שתי כסף ולאפוקי ממ"ד טעמא שני מחטין חייב בהודאת לחת מהן לכן יצאו כלים למשהו לומר שיחתייב עליהן בכל שהוא ורבותינו מפרשים שהדיבור הוי מטבע הפחות שבשטרי ופריך מדקתני שתי כסף שהם מעות ולא קתני שני דהוי משמע שני דינרין ותירץ מה כלים דבר חשוב לף כסף דבר חשוב ומעה דבר חשוב ולדידי קשה הא טובא חדא מ"ב דכל כסף לחמור בתורה הוא דיבר היכי לחית לך היקשא ומפיק לה הא כי לחת היקשא לחשמועינן מה כלים שניס לף כסף שניס הוא לחת ועוד מאי לחמר מה כלים דבר חשוב הוא והא אמר לך יצאו כלים למשהו חלמא לא מחטין ועוד בהדיא אמר לחת מהן לכך יצאו כלים למה להן כלומר שיחתייב בכלים בכל שהו ורבותינו מפרשים שהדיבור הוא מטבע הפחות שבשטרי ופריכא מדקתני שתי כסף שהן מעות ותירוצא מה כלים דבר חשוב לף כסף דבר חשוב ומעה דבר חשוב הוא ולדידי קשיא היה טובא חדא מ"ב דכל כסף לחמור בתורה הוא דיבר היכי לחית לך היקשא ומפיק לה הא כי לחת היקשא לחשמועינן מה כלים שניס לף כסף שניס הוא לחת ועוד

גמ' ס"ד . שמהת נקנית בדבר שהיא נכתב גירוש כלומר : דומיא דייעוד . כי היכי דלמר לעניין ייעוד שנכתב עמו "אשר" יעודה" ולמדנו שכשהי החדון ליעדה לו בכותי שני "חמהות" ותהיה מקודשת לו אם יאמר לה "הרי את מיועדת לי במה שיש לי עליך" ואין נריך כסף אחר ואמר לקמן (דף יח:) אין לחביה דשמי למוכרה לקרובים שהיא למורה להם משום ערוה לפי שאין להי מקיים בה "אשר לא יעדה" וגירוש נמי כייעוד מה ייעוד אע"ג כו' : **וקידושי מאה כו'** . מסקנא דמילתא דר"ל היא דקא מסיק ואומר מעתה דס"ם כדאחזקיה : **אלא מעתה כפרוטה לא מיקדשה** . דגמריגן מקידושי ייעוד : **פלגא דדינר** . ואיכא גירוש עד פרוטה : **כיון דאפקיתים מפרוטה** . לגמרי מקיבותא בעי לאוקמה לדינר לחמיך : **בספקר** . לקטנת בדבר מועט ומלרכנן הוא דקאמרי לה ב"ש דלחפקטיה לרבון לקידושין הפחותין מדינר : **בל דהו** . כל מה שהזורות מעניס את המטבע פעמים שפוחתין פעמים שמוסיפין ממשקלם : **שיער ר' שימי** . מעשה בא לפניו בחשה שנתקדשה בפרוטה והלריך להיות שוה לחד משמנה בחיסר וביטל את הקידושין : **לחד משמנה** . לקמן מפרש פלוגתייהו : **ג"ל רב יוסף** . לחביי : **מי הכי** . לחין פרוטה פחותה מכלן : **סיינו דפגינא** . לחיי שוה בחורת כסיס לא ושקוב כו' : **משנה** . לא הוו לחד משמנה בחיסר החיטלקי : **חלפים** . פרוטות : **לא הוו** . בשני סלעים כדפריסים בסמוך : **יותר מחלפים קרי ליה** . מעשה זו שהיה חלל נהגה מן ההקדש שנעביח על הציית פרוטה לחשם בכסף שקלים ולא ושקוב להתרחק מן העבירה שלא על השוגג לריך כפרה גדולה כגון זו :

ס"ע מד: עדיות פ"ד מ"ז ותוספתא דכ"ב פ"ם

ג"ל כפום פכא . פועה לחת במעשה זו דלחת תניגא לה "וקרוב לחלפים" תניגא כה : **חנפא ותמש מחי ותלתין** . **ושיתא תויי** . ססלע ד' דינרין והדינר כ"ך חיסרים כדלקמן ותי חיסר שמעה פרוטות לעולם נמלחו קל"ב פרוטות בדינר והשתה דינר שבחני סלעים עולים כל לחד מחתים פרוטות חסר שמנה הרי חלף ותקל"ו : **כיון דנפקא** . חלף השני מחלינן שלשים ושמה, קרוב לחלפים קרי ליה : **פונדיונין ליסרין מסמסים קונטרונקין** . מיני מטבעות הס קטנות זו מזו וכן הדרישין הנלין שמיין : **נמלחת פרוטה לחד משמה** . **שהחיסר לחד מכ"ך בדינר** כדקחמרת לבל הפרוטות גדולות ממה שחמרת שהדינר שש מעה ושמנה ג' הדרישים הרי י"ח הדרישים לדינר, ושם שלשים ושנים שמיין ושם הנלין, ושם שבעים ושנים שמיין וסס קמ"ד פרוטות חלקם לכ"ד חלקים תמלח שמה בכל חלק הרי שם פרוטות לחיסר שהוח לחד מכ"ד בדינר :

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה והל תנן וכו' לקידושין :

תניכא דמ"ק . להייט כסחם מתני' והך דרבין לחו שהוסיפו על הפרוטות חלח החיסרין הנולו ושמלו שלשים ושתים בדינר בימיהם ועשולם קל"ב פרוטות בדינר חשוב ו' פעמים שלשים ושתים ושמלת קל"ב ובימי ר' סימאי היו החיסרים יקרים כמשפטם כ"ל בדינר ושמלת שהפרוטה שהיא קל"ב לדינר היתה לחד משמנה בחיסר : **כמדי** . כלומר במקום שחין ממריס מעויין : **והא תנן כו'** . ושם בחתה לומר כן חין שיעור (ל)לקידושין : **פא כקידושי ודמי** . חלא נתנו שוה פרוטה במקומו הוו קידושין ודלמ, ושם בא לחר וקידשה לח"ב, משיברת לרבשון ולינה לריכה גט משני לחם לינו ב"ש במקומו קידושי ודלמ לח הוו לבטל קידושי שני לבל קידושי שפק הוו ולינה מוברת לחחר בלח גט דחיישינן שמא ב"ש במדי ושיעור שהיה לדעת חלו הן קידושין גמורים שמחחר שקידם בפרוטה במקומה חין נמגוס בדבר : **גוונא דאורדי** . לנוהה של מוכין : **ופשר** שמואל . הח לדעיל חיישינן שמא ב"ש במקום לחר : **מכנא דכוחלא** . שיש שמור דומה לכוחל : **יחיב רב חסדא וקא מעיין בו'** . לפי שבא לו

*לחחר וקדשה בפרוטה לח"ב: **פהוא יומא** . ביום שקידשה הוה בה ב"ש ועכשיו הוולה: **ולא כל כמינך** . להעיד שהרי לחשן קידושין ומוסרתה לחבתה: **דקדשה הוה ביה שוה פרוטה, אמר לה: לאו כל כמינך דאסרת לה אבתרא, לאו**

רב חסדא לא סבר ליה דשמואל . הכא לא מלי למימר ספק בקידושי ספק כדלעיל משום דמיכי שקדשה לחיו לח"ב בפרוטה והיה בא רב חסדא להפקיע קידושי לחשון כדלחמר לאו כל כמיך דלחמרת לה לחבתרא ואי הוה לחמר דרחשון ספק הוו ל"ב ל"ל דלריכה גט מרחשון ל"ב תהיה לחבורה משום דהויא גרושת לחיו :

לא ס"ד, דומיא דייעוד, מה ייעוד אע"ג דאי בעי מייעד ואי בעי לא מייעד, בל הכא דלא מצי מייעד לא הוו זבינא זבינא ה"נ "בל הכא דלא מצי מיגרעא לא הוו זבינא זבינא-וקידושי אשה לב"ש נפקא להו מאמה העבריה: מה אמה העבריה בפרוטה לא מקניא, אף אשה בפרוטה לא מיקדשא, ואימא פלגא דדינר, ואימא שתי פרוטות? כיון דאפיקתיה מפרוטה אוקמה אדינר **רבא אמר** היינו טעמא דב"ש שלא יהו בנות ישראל כהפקר : וב"ה אומרים בפרוטה : **סבר רב יוסף למימר** פרוטה=כל דהו, א"ל **אביי והא עלה קתני כמה היא פרוטה? אחד משמנה באיסר האיטלקי** וכ"ת ה"מ ברורו של משה אבל הכא כדחשבה להו לאינשי **והא בי אתא רב דימי אמר: שיער רבי סימאי בדורו כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וכי אתא רבין אמר: רבי דוסתאי ורבי ינאי ורבי אושעיא שיערו כמה הוי פרוטה אחד משישה באיסר האיטלקי, א"ל רב יוסף אי הכי היינו דתנינא *צא וחשוב כמה פרוטות בשני סלעים-יותר מאלפים השתא אלפים לא הויין, יתר מאלפים קרי להו? אמר להו ההוא סבא אנא תנינא לה קרוב לאלפים, סוף סוף אלפא וחמש מאה ותלתין ושיתא הוא דהויין? פיון דנפקא להו מפלגא "קרוב לאלפים" קרי ליה. גופא בי אתא רב דימי אמר שיער ר' סימאי בדורו כמה היא פרוטה-אחד משמנה באיסר האיטלקי וכי אתא רבין אמר שיערו ר' דוסתאי ורבי ינאי ור' אושעיא כמה היא פרוטה-אחד משישה באיסר האיטלקי, אמר ליה אביי לרב דימי: נימא את ורבין בפלוגתא דהני תנאי קא מיפלגיתו? דתניא *פרוטה שאמרו חכמים אחד משמנה באיסר האיטלקי, שיש מעה כסף=דינר, מעה=שני פונדיונין, פונדיון=שני איסרין, איסר=שני מוסמסים, מסמס=שני קונטרונקין, קונטרנק=שתי פרוטות, נמצא פרוטה אחת משמנה באיסר האיטלקי רבן שמעון בן גמליאל אומר שלשה הדרסין למעה, שני הנצין להדרס, שני שמנין להנץ, ב' פרוטות לשמין, נמצא פרוטה-אחת משישה באיסר האיטלקי, אימא רבי אמר כת"ק ורבין דאמר כרשב"ג: א"ל בין דידי ובין רבין אליבא דת"ק ולא קשיא הא דאיקור איסורי הא דזוק איסורי: הא דאיקור איסורי-קום עשרים וארבע בזוזא, הא דזוק-קום תלתין ותרין בזוזא\ אמר [שמואל] ירקישה בתמרה אפילו עומד כור תמרים בדינר מקודשת-חיישינן שמא שוה פרוטה במדי, והא אנן תנן ב"ה אומרים בפרוטה ובשה פרוטה? לא קשיא הא בקידושי ודאי הא בקידושי ספק ההוא גברא דאקדיש בזוזא דאורדי, יתיב רב שימי בר חייא קמיה דרב וקא מעיין בה: אי אית בה שוה פרוטה אין, אי לא, לא, ואי לית בה שוה פרוטה מי אית ביה חיישינן? והאמר שמואל חיישינן? לא קשיא הא בקידושי ודאי הא בקידושי ספק ההוא גברא דאקדיש באבנא דכוחלא יתיב רב חסדא וקא משער ליה: אי אית ביה שוה פרוטה אין, ואי לא, לא, ואי לית ביה שוה פרוטה לא, והא אמר שמואל חיישינן? רב חסדא לא סבר ליה דשמואל, אמרה ליה אימיה והא ההוא יומא דקדשה הוה ביה שוה פרוטה, אמר לה: לאו כל כמינך דאסרת לה אבתרא, לאו**

תוס' ר"י הזקן

שש מעה כסף דינר . דינר של כסף הוא שש מעין : חיישינן שמא שוה פרוטה [במדי]. איב' מאן דאמר דאי ידעינן בודאי דוכתא דשוה פרוטה מקדשת ודאי . והעיקר דאפילו ידעינן דוכתא דשוה פרוטה הוה ספק מקדשת דשואל ובהאי דוכתא לא שוה פרוטה והספק הוא אי שוה פרוטה דאמרו חכמים בהאי דוכתא

דקדישא ביה דוקא אי אפילו שוה בשום מקום אע"פ שאינו שוה כאן שמא יניע זה לשם וישוה פרוטה הילכך יש לחוש בכל שוה כסף שיקדש בו שמא יש מקום בעולם שישוה זה פרוטה . מיהו כי היכא ספק הני מילי בדבר המתקיים אבל דבר שאינו מתקיים לא היא ספק מקדשת דהא בהאי דוכתא לא שוה פרוטה ואינו מניע לה בשום מקום שישוה בלום שהרי קודם הניעו שם יפסר וכן דעת הר"ם : ואיכא מאן דאמר דאפילו במה שאינו מתקיים ואינו שוה פרוטה כאן מקדשת בדעת הכמים אלא דנורינן האי דוכתא דלא שוה אפו החוה דשוה . ולא נהירא שאין מקום לוחת הנזרה שכל שיקדשו בשוה כסף יעיינו אם יש שם שוה כסף אם לא ובלא הכי לא אפשר הילכך לא נפיק מיניה תורבא : [ווזא דאורדי] [בוודא דאורדי] אנודה של מוכין : אבנא דכוחלא . אבן של כחל שהיה דומה לכוחל : וקא מעיין בה שאם יבא אחר ויקדשה אי הוו קדושין אם לאו . ור"ש פי' שבא אחר וקדשה בפרוטה : לא סבר לה [דשמואל] ואי אין בה כאן שוה פרוטה אינה מקודשת כלל ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני : דקדיש ועכשיו הוולה : לאו

צער

קו א מיי' פ"ד מהל' עבדים הל' ג סמג עשין פה :

קז ב ג מיי' פ"ד מהל' גירושין הל' יט סמג עשין מת עוש"ע אה"ע סימן לח סעיף ג :

[ל"ל דאורדי וכן בנרכות מ:. וכמנחות מת. ומנמנות מכ: אורדי ופרש"י מוכין וכן בעתיקו תוס' לעיל ח. ד"ה לף שוה ועיין בעיון ערך זווד ג]

מקדיש טז קידושין בחפלת"א מ"ישון, דרך ל"חוק מקח (א פ"ו הלכה אה"ע פ"ו הלכה י)

נוסח כאן פרוטה

מענך

כי אתא: רב ד"מ רבין

מדה = ד' איסרין כד פרוטות

ין של [שואל] דמאקדש אוד בפרוט חמיש ואיט בדור אחוש אוד פרוטה בזמן - חי"ש/ ואת אוד פרוטה בשלוש אחת

מענך

הא ליכא סהדי בהדיה. ה"ג ר"ח וגלח גדיש בחידית והכופריס פעמו בין לחידית לאוריית והוריית הוא מעורב כמו לוריה בפרק לא יחפור (ב"ב דף כה.) גבי שכינה במעורב מאי לוריה לויה יה ולא כמו שפירש בקונטרס לוריה מזרח לויה על פני השכינה והשתא תיתי שפיר דכבל כבל היו לומרים הא ליכא סהדי בהורי, כלומר בא"י שהוא מעורב כדלמרינן במערבא למרי וכ"ג חניגא (ד) מת"י למר עדיים בלד לחסתן ותיתסר לעולם בבל שהיא בלפון דלחסתוהו לפון כדלמרי(מגילה דף כה:) שמעתתא בעי לילותא כיומא דליחסתא דלוח לפוטים מוטעת לח הגסניס כדלמר (יומא לז:) מלפון זכה יתחה תרגומא מלפוטא "לחסתא יתחי: **והאיבא** סהדי בהורים. לין לפרס לניחום לשמח ליכא סהדי דל"ב לין לבבר סוף לעולם ליכא למיתם והא נמי ליכא לפרס והא ליכא סהדי דידעי דבהוה שעתא הוה ביה ש"פ דפשיטא דעל זה לרוי להתמיר ללא גרלה לר"י לפרס והא ליכא סהדי כלומר יש הקול שיש עדים בהורים לו במדינת סיס: **אם** הקלו בבבויה. לית ספרים שכתוב בהן משום דמגוולא נפשה נקל בתמת לית ו"מ חס הקלו בבבויה היינו משום דליפלו ליכא סהדי בהוה ש"פ הוה ל"ב גמורה ל"ב לין דין הוא שנקל עליה ו"מ חס הקלו בבבויה משום דליכא ללא לאסור לאו דוקא נקל בא"י דליכא לאסור מיתה ולא נהירא לרבי הבבויה נמי פעמים דליכא לאסור מיתה חס הוא כהן ויש לו בן ממנה שהוא חלל ויעבוד עבודה במוצה בשבת וכזה יש חיוב מיתה"): **ועל** דמבטל גיטו: **בשעת** מתן מעות מקודשת. ה"ג ולא גרסינן בין לשמה בין לא לשמה כדלמר בגמ' (דף יג.) ליתני מקודשת סתם כי סתם: **כשם** שאין מקדשין בפחות משוה פרוטה כך אין מגרשין בפחות משוה פרוטה. ר"ח גרס בגמ' ואיתא נמי בפ' אלו מגלחין (מו"ק דף יח.) ובפ' לולב הגזול (סוכה דף לח.) ובפ' הזהב (ב"ק דף צז.) ובפ' המפקיד (ב"מ דף לח.) ובפ' אלו מציאות (ב"מ דף כד.) ובפ' הגוזל (ב"ק דף קיג.) ובפ' הגוזל (ב"ק דף קיג.) ובפ' הגוזל (ב"ק דף קיג

כי אמרה לא נמי הוו קידושין. בתמיה: דאמקה מיאמקה. ולא דלמה דקאמר ה"ק לא אמרה "זוגה לי": לא כלום היא. להאי דאמקה מסוס דלא ליכפת לה הוא: מי דמי. אמיקה דהכא לאמיקה דהתם: פשט. כגון בפקדון מעיקרא בתורה אמרה קבלתיה כי הדר אמר התקדשי לי בו סברה לי שדיגת ליה כו' הילכך לא שדיגתו והאי דלא מחאי מסוס דלא ליכפת לה לאגלויי לי' ליפתח מעיקרא בתורת קידושין קבלתיה ונהי דליפתח ליה בה שוה פרוטה כי הדר ואמר מקדום בזוזי דחים בה לי לא ניחא לה שדיגתו דהא לא נתחייבה בשמירה ומדלא שדיגתו ש"מ נאמרים בקידושין: דיגת גמירי. וידעה כיון דלא קבלה עיטורתא עלה לי שדיגת להו לא תחייב: לא שמיע לן. לא הוה אמר לנו ולא אמר מאמו: מוגו לה. ואלמרכו גיטא: ורמאי. בינלאו"ם: גזל. דלא יהיב דמי: ממאן. דיהיב דמי אבל לא נתרלו בעלים מעולם למכור: כדשדיך. שדבר שה קודם לכן ונתרלית להתקדש לו דהתם כי אתקש מסוס דניחא לה הוה: נימא מקודשת שה. ולא תילטרך לפלוגי ולמימר כי אמרה "לא" היינו מקודשת אלא אמר הקטנים יודעים בו: כי התם. כדאמרת דההיא לעיל בשעת מתן מעות מקודשת: לא רלתה דשיתיקה. וקבילתיה ואפ"ה היינו מקודשת דדידה שקלה ולאחר מתן מעות אפילו לאמרה לאמרה "לא", לא מקדשה דמעיקרא קבלתיה בחומה וכי הדר אמרה לא לא קיבל לה מידי: ותנא קטנים הכי בו. משקלת דמעה תימרה היא: לנקוטינהו לשמעתיה. דתקבלו לבהמ"ד ואמרו כל שבמע שמועה מהשה מפיו יאמרנה בחזוי קונין. בחליפין שלא יהיו נעלו (רות ד): כדר יפתי וקמרמי. בשמעתיה דר' אמי הא דאמר רב יהודה כו' ת"ר אמי עלה קנים לעולם לויים המורים הוראה בעריות ואינם בקיאין יותר מדור המבול: מפי משמע. מהכא (ע) זקנים לעולם דקאי "על כן תאכל" אחאמת הוא: קדמאתם רב יוסף. דהוה בקי בתלמוד בבילאים שתלמוד יונתן בן עוזיאל' דהאי "פרעו דמיס דמיס נגעו" בחמת חים קאי: פרעו. כמו וכן יפרוץ (שמות ג) מולדין בניו: כי מפני מנא מכנה מארן. בעלמא כתיב מיהא שמעתין מינה דלכל מדל קאמר-על כן תאכל "הלה" מדל מהנך דקאי קמאי היא:

מי

יותר מדור המבול שנאמר °אלה ובחש ורצוץ וגנוב ונאוף פרצו ודמים בדמים נגעו" מאי משמע? דתמרגם רב יוסף "מולדין בנין מנשי חבריהון חבין על חבין מסיפין" וכתיב °על כן תאבל הארץ ואמלל כל יושב בה בחית השדה ובעוף השמים וגם דגי הים יאספו וגו' "ואילו בדור המבול *לא נגזרה גזירה על דגים שבים שנאמר °מכל אשר בחרבה מתו" ולא דגים שבים ואילו הכא אפילו דגים שבים "ואימא עד דעביד לכולהו? לא סלקא דעתך דכתיב °כי מפני אלה אבלה הארץ" ואימא אלה לחוד והנך לחודיהון?

מי

כתובות מ. יבמות כד. מו. מה לג. בכורות ו. [שבועות מח: זבחים קג: מוגן סה:]

פי' הקונט' מפי [ור"ח פי' מרגליות ור' גרשום פי' מנפש שמחנין על ספרים] פרש"י קמוכי וכו' גרסי' כי' קמוכי ד"ה ואמר ר"נ. קמוכי מפי סקוטין טוחיל"ש]

שבועות לב: מז. ב"ק קו. ב"מ לג:

נקמן נב. מוספתא דקדושין פ"ב

שם פ"ב

* מכאן באין ראיה לפסוק כן פ"ק דתמורה אגב כפה.

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה מאי וכו' דקנים:

גליון הש"ס

גמ' לא נגזרה גזירה על דגים שבים. עי' תוס' ד"ה מאי דקנים:

ג"מ מו.

נעיל ו.

* כתיב ויאמר אלהים אל נח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ

שם

בהגדרין קה. זבחים קיג: נדרים ז שבועות לה. ערכין כג.

קטז א ב ג מיי' פ"ה מהל' תשובה הל' י סמג עשין מה טוש"ע חא"ח סי' כה סעיף ג:

קיז ד ה מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ג:

[וע' תוס' שבת כ: ד"ה אחד ומ"ש שם בגיטין]

קיח ו מיי' פ"ל מהל' מכירה הל' ד סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קל סעיף ג:

קיט ז מיי' שם פ"ה הלכה ו סמג שם טוש"ע ח"מ סימן קלה סעיף ב:

קכ ח טוש"ע חא"ח סימן מט סעיף ג ושימן קנד בסדר הגט סעיף קח:

נוסח

חלף מאשר חפף שלה ובנו קיים אותה בו- ביום כי"א מקוושת

תום' ר"י הזקן

וקדשה מקדשת לראשון וכ"נ מהל' הר"ם שכתב ואמרה לו: דינא גמירי. כלומר וכי הנשים הן בקיאות בדיני ממונות שיודעות שמה שאדם נותן לה בתורת קדושין אם אינה מחרצה בדבר ותשליכם ויאבדו לא תהא חייבת לשלם דתים, דהואיל ולא השליכם נתרצית בקדושין הלא אין דרך אשה לדעת דיני ממונות שהרי אינה מתעסקת בדינם כראמרינן בהדיא בהאי פירקא אבל דיינין אימא איש דבר משא ומתן אין אשה לא. אבל במידי דמעשר שני לא אמרינן הכי כמו שביארנו בגדה פרק תינוקת ובהדיא אמרינן בפ' האיש מקדש אשה יודעת שאין מעשר שני מתחלל על ידה וכו': והלכתא כרבא ורב אחאי דכל שתיקה דלאחר מתן מעות לאו כלום הוא ואפילו קבלה תחלה בתורת קדושין הילכך היוא מקודשת מספק שמא שוה פרוטה במדי דהלכ' כשמואל. ואיכא ס"ד דהואיל ואסיקנא בגמרא אנן לא שמיע לן כלומר לא אמרה לנו ולא אחר משמו אתון דשמיע לכו הוישו לה חיישינן. ונפקא מינה אם קדשה בדבר שאינו מתקיים ואינו שוה פרוטה ויש בהוכו שוה פרוטה אי חיישינן לרב הונא הויא מקודשת בספק ואם בא אחר וקידש תצא מזה ומזה ומשום דשמואל ליבא הואיל ואינו מתקיי כדרכתבינן. וכן נראה דעת הרי"ף שהביא אתון

(רש"י ב)

(תוס' ב)

דשמיע לכו חושו לה דמה צורך להביאה תיפוק לי משום דשמואל ודעת הר"ם כדרכתבינן דהלכתא כרבא כמו שביאר פרק ה'. הילכך אם אינו מתקיים אינה מקודשת כלל. מכלל דרישא כי אמר לה בשעת מתן מעות: ורמאי שקלי: מפני שהם שלי לקחתים בתורת קדושין אבל אי אמרה הן (אינה) הוי ודאי מקודשת: קדשה בגזל אסיקנא בפרקין דלקמן פרושי קא מפרש קדשה בגזל בחמס ובגנבה כיצד כגון שחפף סלע מידה. אבל גזל או חמס דאחרים אינה מקודשת אע"ג נתייאשו הבעלים: גזלן לא יהיב דמי: דשדיך איכא מאן דאמר ששאלה אחר שגולה אם רוצה להתקדש לו בכסף שגולה או שחמסה שיהנגו לה בכסף קדושיה ואמרה הן אע"פ ששתקה בשעת מתן מעות מקודשת דהא נתרצית כבר והו לא יכלה למימר דידי שקלי: ומסתברא אע"פ ששדיך זה כמה אפילו קודם שגולה וכ"נ מלשון הר"ם שכתב פרק ה' אם לא שידך אותה מעולם. והשתם דהואיל וכבר רצתה להתקדש לו בתורת קדושין נמלם והו לא מצי למימר שלא נתרצית וכן עיקר: כי התם גבי כנסי סלע זה בפקדון דתני בשעת מתן מעות מקודשת ואוקימנא

כשם שאין התם נקנית בפחות משוה פרוטה כך אין הקרקע נקנית כו'. תימה הא"ל למידק דהא קניני תמה לא ידעינן אלא מגזה ושמה ומ"ל דלית ליה ג"ם דקיימה קיימה אלא נפקא ליה מוילתה חמס ת"ק ו"ל דאורחיה דגמ' למינקט הפשוט תחילה כדאי' בגדרים (דף כה:) כשם שגדרי שבועות מותרות כך שבועות שבגזל מותרות ואע"ג דגזל לא ידעינן אלא מסבועות דכתיב החמס בשבועה פרט לחמס (שבועות דף כו:)*:

האשה שהכיחה חטאתה ומתה. מסנה היא בשם' קנים (פ"ב מסנה ה) וקתני סיפא הביאה עולתה ומתה לא יביאו יורשיה חטאתה פירוש משום דהוי חטאת שמתו בעליה ולמיתה אזלה ממעט דוקא יורשים לא יביאו חטאתה אחר עולתה אבל היא עלמה אם היתה חיה מביאה חטאתה אחר עולתה ופטורה ותימה דבריש תמיד נשחט (פסחים נח.) אמרינן דכל חטאות קודמות לעולות שבאות עמהם אפילו חטאת העוף לעולת בהמה וא"כ איך אפשר שהביאה עולתה קודם חטאתה ואיכא למימר דלכתחילה קאמר דמלוה להיות החטאות קודמות לעולות אבל בדיעבד אם הקדימה העולה קריבה החטאת אחריה דהא פריך בפרק תמיד נשחט (שם) ומי קריבה והתניא והקריב לחם אחר לחטאת דחטאתה מה ת"ל כו' * ומסיק זה נמה אב שכל החטאות קודמות לעולות הבאות עמהן אלמא מאמר לחפילו בדיעבד לא קריבה ו"ל התם מיירי במלוה ולוקח במלוה הוא דאמר לחפילו בדיעבד לא קריבה מטום דכתיב כיה היה (ויקרא יד) זאת תהיה הוי עיכובא כדמוכח בפ"ק דמנחות (דף ה.) אבל בעלמא אמרינן בדיעבד קריבה אפילו ת"ק ו"ל דלפי המסקנא דהתם (פסחים נמ:) ניחא דאמר לחפילו בדיעבד נמי כשר משום דכתיב והעלה דמשמע שהעלה כשר ומעתה ילפינן בעלמא מיניה מבנין אב דמחמר דגלי לן במלוה : דבדיעבד קריבה הוא הדין בעלמא

מלוה

מענה

כגון שטבו (אלא שוב) ראשון מלכות על כלאחר יאמר כלי ראשון יתר

"ר' אחי"

נוסח

אין קונין נקנית בפחות משוה פרוטה (אלא אוב) קונין בחליפין

(ב) ניניח ראשונה בלא קידוש קונין בקונין ראשון ואחר יותר מדור המבול ראשון בלא קידוש

(רש"י ב)

מלוה הכתובה בתורה. פי' כגון קרבנות ופדיון הבן וערכין ונזקין שלא היו יודעים עניני נתינות אלמלא שם לא (ג) שנתחייבה התורה בפירוש לאב מלוה כגון שלוה לו משום בלא שטר תע"ג דכתיב התם לאב לתת עמה כתובה בתורה כיון שמין לריך לפרש בתורה שיעור הנתינה דפשיטא מה שהוא לוה לריך לפרוע: **אמר** רב פפא היינו דאמרה מלוה על פה גובה מן היורשין דשיעבוד לא דלורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא. תימה דבשלהי גט פשוט (ג"כ דף קעו.) קאמר רב פפא גופיה מלוה על פה גובה מן היוקרים שלא הגעול דלא בפני לווין ואינו גובה מן הלקוחות דשיעבודא לאו דלורייתא *ואומר ר"ח דהכא מיירי במלוה הכתובה בתורה כגון מזקין וערכין וקדבן דאמר לעיל דשיעבודא לדלורייתא דלא שייך טעמא דנעילת דלת דלענין יוקרים עסקום כמלוה בשטר ולענין לקוחות לא עסקום כמלוה בשטר אבל הכא במלוה על פה שהיא כתובה בתורה כגון שהלוהו מעות בלא שטר*:

אלא מיהת בעל מע"ל. תימה דבפרק ד' מיהות (סנהדרין דף כד.) מלריכין קרא בהאי גוונא ובאמר עריות שאכזרות הן מחייס הן לאחר מיתה ובפ' הלוה (יבמות דף מה.) מלריך קרא ביבמה שיש לה בניס לאחר מיתה דכתיב לא תהיה אשת המת החוצה וכאן מלריך קרא להתיר אפילו בשאין לאחר מיתה בעלה וי"ל דלאחרי שקדושין הכתוב אפילו לאחר מיתה בעלה כדדרשינן בפ' חליצה (יבמות דף קו:) מלריך קרא ביבמה שיש לה בניס לאחר מיתה דכתיב לא תהיה אשת המת החוצה וכאן מלריך קרא להתיר אפילו לאחר מיתה בעלה וי"ל דלאחרי קדושין מלריך להתיר לאחר מיתה דכתיב הכתוב:

לכ"ע בעשה. לומר ר"י דאיכא עשה בהאי גוונא ודבק בהאי גוונא (גרשתים ג) ולא בהאי גוונא חביבו תימה דלא ילפינן שתיר מיתה מק"ו מגט (נ) ומה גט שלוט מתיר ליבם בשום עניו תילוח ליו לה בניס מתיר לעלמא בכל עניו מיהה שמתרת ליבם (ד) שאין לה בניס ליט דין שתיר לעלמא בכל עניו:

מדאמר רחמנא לעמה לכ"ע. ות"ם ולעמ"ק רחמנא לעמה לכ"ע מכאן ואילך לא מלינו עשה שנאמר לעמה אלא בלא תעשה ולא בעשה ולא בכל התורה כולה אלא בלא תעשה ועשה שנאמר לעמ

יבמה יבא עליה ולקחה לו. כלומר בתחלה הן ליקוחיה: **ודילמא כתפסה מה תפסה** כקף ושטר כי תיהא לף ימכה כקף ושטר כי תיהא להא כתיב "לתפסה": **ויבמה**. תימה מכמה עליה הכתוב לעכב: ס"ג **מאי מיבעי ליה ויבמה בעל כרחה**. דלהכי דרשינן לה ביבמות (דף ח:): **אם כן**. דלבתחה גומרת לותם ניחא תורה אור

ויבם מאי ויבמה למילף מי מבעל כרחה דכתיב יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה וייבם והכי תניא בהדיא ביבמות בפ' הבא על יבמתו (דף מ.) ויבם ביאה גומרת בה וין כסף ושטר גומרין בה ויבמה בעל כרחה: **מנלן**. דתלוקה מותרת להתפת, דילמא מלוה תליא הוא דרחמנא עלה ועלוקה לא מתפתי: **ביבמה לא ניתנו**. הכי מסמע ביבמה-דלוקה להניח לבית מחלוקה: **תני ביבמה**. "להקיש לחתו שם ביבמה": **שפיר קאמר**. נסוק לה שתהא אסת המת אסורה לחים זר": **מה לאחת חים**. הקתרת ע"י מיתת הבעל: **אבל אחרת מותרת**. שהרי בעלה הוא החולקה לפיכך הוא מתירה במיתתו לכל העולם דקידושי דבעל קלתרי לה היינו תהא מיתת היבם מתירתה: **פת נמי**. כשמת יבם נמלא חולקה מתירה דלי לאו יבם, מכי מיית הבעל ליתתרי לה: **ככה**. יעשה לאחר לו יבנה וגו': **דכתיב גורל**. על השעירים: **וכתיב תוקף**. בפרשה וכל תוקף-עיכובא הוא: **גורל עושה עלתה**. שעיר שגורל השם עולה עליו עושה תעלתה: **ולין פשה**. שם קבלה עליו שם תעלת חיון נקבע בכך ויפיל עליהם גורלות ושם יפול הגורל על תביכו, יהא זה לעזאזל: **שיכול**. כלומר להכי לינטריך הא קרא דאייתי יכול נומר ומה במקום שלא קידש הגורל כגון גבי קנין דכתיב בהם (ויקרא ה) אחד לחעלת ואחד לעולה ושם הכיל עליהם גורל חיכם נקבעים בכך ויכול לעכותם דקי"ל בסדר יומא (דף מא.) לין הקנין מתפרשת אלא לו בלקיחת בעלים לו בעשיית כהן: **קידש פשה**. שם אחר בעבת לקיחה זו לחעלת וזו לעולה הוקבעו, ושם שיצא, פסול: **כלן שקידש גורל**. דכתיב (ויקרא טז) וכהן אהרן וגו' לין דין כו': **ת"ל**. שלא עליו לעכב: **הוסרינן קל וחומר**. להניח מה שלא נכתב בפרשה ותע"ג דכתיב עיכובא: **לה**. דכתיב וכתב לה: **תרי לה כתיבי**. (פסחים כא.) ושלא החזקון וגו': **ולא לה ולחבירתה**. שמעון שון שתי נשים מתגרשות בעבת אחד שם כתב לפלוני מגרש פלונית ופלונית נשיו: **קרא נעל**. קרא יתירא "בית החון הנעל" דמלי למיכתב בית החון: **פרט**. לנעל גדול שתין יכול להלוך בו: **מכוליין**

יבמות מד.

שם ודף מ:

שם קא:

[שם תיהא של גרים וכו':]

שם ודף קו: תוספתא דיבמות פ"י ספרי פרשה כי תצא

הגהות הב"ח
(ה) גמ' ולא נכנס דין על גריס תרי:

יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה כל זמן שלא נכנסה לבולה מילתא באשה: לא סלקא דעתך דתניא

יכול יהו כסף ושטר גומרים בה בדרך שהביאה גומרת בה: תלמוד לומר *ויבמה. ויבמה *ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרים בה. מאי *ויבמה דבעל כרחה מבם? *אם כן לימא קרא ויבם מאי ויבמה שמעת מינה תרתי: בחליצה: מנלן? דכתיב ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל. כיון שחלץ בה-נעל הותרה לכל ישראל הא "ישראל" להכי הוא דאתא אי מיבעי ליה *לכדרבי רב שמואל בר יהודה בישראל "בך" של ישראל ולא בבית דין (ה) *של (עובדי כוכבים) תרי "בישראל" כתיבי (ואבתי) מיבעי ליה לכדתניא *אמר רבי יהודה פעם אחת היינו יושבים לפני ר' טרפון ובאתה יבמה לחלוץ ואמר לנו 'ענו כולכם ואמרו חלוץ הנעל, חלוץ הנעל' ההוא מינקרא שמו' נפקא: ובמיתת הבעל: מנלן? דכתיב: ומה אשת איש שהיא בחנק, מיתת הבעל מתירתה, יבמה שהיא בלאו לא כל שכן, מה לאשה איש שכן יוצאה בגט תאמר בזו שאינה יוצאה בגט, הא נמי יוצאה בחליצה אלא מה לאשת איש שכן אוסרה מתירה, אמר רב אשי הא נמי=אוסרה מתירה- יבם אוסרה יבם שרי לה; והא אשת איש יוצאה בחליצה מקו: *ומה יבמה שאינה יוצאה בגט יוצאה בחליצה זו שיוצאה בגט אינו דין שיוצאה בחליצה: אמר קרא *ספר כריתות *ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה *והא יבמה יוצאה בגט במקל וחומר: ומה אשת איש שאין יוצאה בחליצה יוצאה בגט זו שיוצאה בחליצה אין דין שיוצאה בגט, אמר קרא *ככה"-*וככה=עיכובא, אבל היכא דאיכא עיכובא לא דרשי ק"ו והא יוה"כ דכתיב *גורל והוקה *ותניא הגורל עושה חטאת ואין השם עושה חטאת שיכול-והלא דין הוא: ומה במקום שלא קידש הגורל קידש השם מקום שקידש הגורל אינו דין שיקדש השם: ת"ל "ועשהו חטאת"=הגורל עושה החטאת ואין השם עושה חטאת ומטמא דמעטיה קרא הא לאו הכי הוה דרשינן קל וחומר אע"ג דכתיב ביה "חוקה" אמר קרא "לה" ולא ליבמה ואימא לה=לשמה: תרי "לה" כתיבי אחד מיבעי ליה "לה" לשמה ואידך "לה" *ולא לה ולחבירתה? אלא אמר קרא "נעל" נעל אין מידי אחרינא לא, אי "נעל" להכי הוא דאתא אי מיבעי ליה *לכדרבינא "נעלו" אין לי אלא נעלו, נעל של כל אדם מנא ליה ת"ל נעל נעל "היבה" א"ב מה ת"ל "נעלו" נעלו הראוי לו: *פרט לגדול שאין יכול להלך בו פרט לקטן שאין חופה את רוב רגלו למסולים

יבמות קו:

הא ומי יומה בחליצה. כיון דחליצה במקום גט לית חסיב לה פירכה: **ותדא** לאסת חים יומה בחליצה. ות"ת חיכא למיפרך מה ליבמה שכן בלאו ולכן דין הוא שאסת בקל תאמר בחסת חים שהיא במיתה ו"ל כיון שמליט בחליצה מפקע, חיסורת לין לחלן בין חמור לקל והכי נמי תמרינן ביבמות (דף קיח.) וכי מאחר שהחלתה מה לי ליסור לאו מה לי ליסור כרת ותע"ג דעבדינן מינה לעיל ק"ו ומה חסת חים שהיא במיתה כו' לית דמי להסת לית רוחים להשוותם זה לזה ונימת דבכולהו חסת מותרת לאחר מיתה בין דבעל בין דיבם אבל אין נומר שתהא אסת המת אסורה לחים זר: **מה לאחת חים**. הקתרת ע"י מיתת הבעל: **שכן תורפה מהיבם**. שהרי בעלה הוא החולקה לפיכך הוא מתירה במיתתו לכל העולם דקידושי דבעל קלתרי לה היינו תהא מיתת היבם מתירתה: **פת נמי**. כשמת יבם נמלא חולקה מתירה דלי לאו יבם, מכי מיית הבעל ליתתרי לה: **ככה**. יעשה לאחר לו יבנה וגו': **דכתיב גורל**. על השעירים: **וכתיב תוקף**. בפרשה וכל תוקף-עיכובא הוא: **גורל עושה עלתה**. שעיר שגורל השם עולה עליו עושה תעלתה: **ולין פשה**. שם קבלה עליו שם תעלת חיון נקבע בכך ויפיל עליהם גורלות ושם יפול הגורל על תביכו, יהא זה לעזאזל: **שיכול**. כלומר להכי לינטריך הא קרא דאייתי יכול נומר ומה במקום שלא קידש הגורל כגון גבי קנין דכתיב בהם (ויקרא ה) אחד לחעלת ואחד לעולה ושם הכיל עליהם גורל חיכם נקבעים בכך ויכול לעכותם דקי"ל בסדר יומא (דף מא.) לין הקנין מתפרשת אלא לו בלקיחת בעלים לו בעשיית כהן: **קידש פשה**. שם אחר בעבת לקיחה זו לחעלת וזו לעולה הוקבעו, ושם שיצא, פסול: **כלן שקידש גורל**. דכתיב (ויקרא טז) וכהן אהרן וגו' לין דין כו': **ת"ל**. שלא עליו לעכב: **הוסרינן קל וחומר**. להניח מה שלא נכתב בפרשה ותע"ג דכתיב עיכובא: **לה**. דכתיב וכתב לה: **תרי לה כתיבי**. (פסחים כא.) ושלא החזקון וגו': **ולא לה ולחבירתה**. שמעון שון שתי נשים מתגרשות בעבת אחד שם כתב לפלוני מגרש פלונית ופלונית נשיו: **קרא נעל**. קרא יתירא "בית החון הנעל" דמלי למיכתב בית החון: **פרט**. לנעל גדול שתין יכול להלוך בו:

[ג"ז ותא]

[ג"ז ותא]

[ויע"ש תוס' יומא מג. ד"ה סתם ותוס' תוען כה. ד"ה שעמת]

קבו א מיי' פ"ב מהל' יסוה"ת סמג עשין ג: קבח ג מיי' פ"ב מהל' עכו"ם ומ"ש סמג לאוין נה עשין נח סימן קפו סעיף ז: קבט ד מיי' פ"ה מהל' יבום הלכה ג סמג עשין נב: קל ה מיי' פ"ד מהל' יבום הלכה ה סמג עשה קלב טוש"ע אה"ע סימן קסה סעיף ג: קלא ו מיי' שם הלי ה סמג שם טוש"ע שם סעי' ה: קלב ז מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה ג: קלג ח מיי' פ"ד מהל' יבום הלי יט סמג עשין קפו טוש"ע אה"ע סימן קסו סעיף יד: קלד ט מיי' שם סעי' יח טוש"ע שם סעיף כב:

מקנה
קונטרס על האור זרוע כי' [לא] נקנית בביאה
נוסח מנלן ד"אמר קונה את עצמה על ידי חלוצה
מקנה
קונטרס על האור זרוע כי' [לא] נקנית בביאה
נוסח מנלן ד"אמר קונה את עצמה על ידי חלוצה
מקנה
פירוש
נוסח/מקנה
(מחוק)
הוכחה ד"א ל"ל יבמה בעל
קונטרס/חיות
מקנה
הצעות [לאור דרך קל וחומר מסקנות מסויות, ביאה] תצרף אותם בהמשך

הואיל וכל קנינו בכסף. פ"ק הואיל ולא גמר בו מעיקרא כיון שלקחו לכתוב לו קנה מיד עמיקר דבר שבקנין מיד ליד והיינו מעיקרא וקנה ע"י שליח שהרי גמרת דלר' יוחנן דאמר בפ' האומר (ב"מ דף מז:) דבר תורה מעות קונות דרשינן בפ"ב דכתובות (דף יג:) מיד עמיקר בכסף הא לעובד כוכבים במעיקרא וקי"ל כר' יוחנן לגבי ריש לקיש ועוד דבמס' ע"ז (דף עב.) תמיקין דלכ"ע מעיקרא בעובד כוכבים קונה לכך נראה לר"ת דה"פ הואיל וכל קנייתו דעובד כוכבים בעבד עברי בכסף דכתיב ביה "מכסף מקנתו" לפיכך שליח קונה בשטר דישראל גופיה לא קני ע"ע בשטר אלא משום דליתקצ"ל לתמה ותמה לתחלת דלרשינן (לקמן דף מז.) מה לתחלת מקנין בשטר לף זו וכו' ובעובד כוכבים לא שייך הכי טעמא שהרי ליתו בתורת גיטין וקידושין ועוד נראה לר"ת דלתילו בקרקעות עובד כוכבים ליתו קונה בשטר כדתמר בתוקת הבתים (ב"ב דף נד.) עובד כוכבים מכי מטו לחוזי לידיה ליהתלק ליה וישראל לא קני עד דמטו שטרא לידיה ◆משמע דאין קנין בשטר לעובד כוכבים וה"ת לאו ק"ו הוא ומה עובד כוכבים שאינו קונה ע"ע בשטר קונה בכסף ישראל קונה עצמו ואינו יוצא בשטר אלא בגט ◆ק"ו אין עבד עברי יוצא בשטר אלא בגט (ר"ן פ"ב דגיטין) אלא בזמן שהיובל נוהג אבל בזמן הזה שאין היובל נוהג אינו יוצא אפילו בגט (ר"ן שם) וכן נראה מדברי הרמב"ם (פ"ב מהלכות עבדים הלכה ט) ומיהו בפ' האומר (ב"מ דף מז:) משמע דאפילו בזמן הזה יוצא בשטר ואין נראה כן ◆ועוד נראה לר"ת דאפילו לרבי

ונמחר לפלן מוון. *במלורע עני, שכל הפרשה לדרשה, סהרי נלמרה לעניסה במלורע עשיר והוכפלה, והכי לחמרינן במנחות (דף י.): **פסוק** (ג) [מלוון] ומישועטו נפקא לן מדכתיב חזון דמשמע חזון על זה ועל של לחר: **ועל מוסד**. של לחמה העבריה נרלעת והא דכתיב (דברים סו) ולא לחמתך תעשה כן תורה אור

להענקה קלי כדלקמן (דף יז:): **כשהוא עבד**. מוסף יחמר העבד נפקא שחם לח חמר "לחבדי לח חדוכי לך חלא חפלי עד שילכו שם שנים, חיט נרלעו: **עבד עבדך**. "עבד" עד שיחמר כשהוא עבד, "בעבד" נפקא ליה מה"ל יחילה למעוטי לחמה: **לא דרים**. דלמרחש דקרי לחוקמי בכי: **ולא ניובשין**. שם לח הספיק להטניקו עד שמת: **פעולתו**. שכר פעולתו: **ולא לבעל חובו**. חין החדון מחוייב להגבות הטניקו לבעל חובו, ומשום דסבירא לן בטלמח כרבי נתן דחמר הטובה בחבדו מנה וחבדו בחברו מחיין מזה וטחנין זהו חילוכך למעוטי הטניקה מהלי דיבת: **מי משנה שכר שכיר נפקא**. גמרינן בעל כרחו, וכי חנח ביה קרא לחדוניו יחן לו כו' למעוטי מוכר עלמו: **ושב אל משפחתו**. במוכר עלמו כחיב לומר שילא כיובל: **שם למוכר עלמו**. שחם פגעו יובל בחוך שש יובל מולילו: **כבי בבך למור**. דכחיב לעיל מיניה "עד שנת היובל יעבוד עמך": **שם בגרלע**. לגמד שלח הגרלע יולח ביובל: **כבי בבך למור**. לקמיה שמח בעי לה מלי היח: **דלח עבד מיסורת**. דלח נגד כלום, חבל מכרוהו ב"ד בגניבתו ניחח ניקנסיה לעבוד עד שם: **ובמכס ביש לל מחווסו**. בפרשת יובל כחיב: **כבי בבך למור**. כדחמר לעיל "עד שנת היובל יעבוד עמך": **מי מכרוהו ב"ד כבי בבך למור**. "ושב לל משפחתו" כדלוקימנא לעיל: **דלח מעל וימניס**. לח מלחו שם שניו לגנחם: **ניקנסיה**. על שחמר לח לחלח ועבד על "כי עבדי הם" (ויקרא כה) והוח קונה לחדון לעלמו חגם: **משום דעבד ליה שם**. קודם לכן וחין רבו מפסיד בשילומו חבל מכרוהו ב"ד שפגע בו ויקח יובל בחוך שם חיטח דלח נפסדיה לחדון קמ"ל: **לעולם**. ועבדו לעולם והוח לעולמו של יובל דטפי מכבי ליכח למימר דהח כחיב קרא לחריכות ושבחם חיט וגו' ולוקימנא בגרלע: **פ"מ**. דיולח גרלע ביובל ולח קודם לכן היכח דלח עבד שם חחר לריעתו חימח ניפוק בשם דלח שם חחר לריעתו חבל היכח דעבד שם חחר לריעתו חימח ניפוק בשם דלח מהח לריעה חמורה מחחילה ממכרו: **קמ"ל לעולם**. מידי דחשוב עד לעולם: ואם

ואידך נ"ם הוח דחמח. פי' ונריך שחהח מופנה מבני לדדין דלח ליכה מופנה חלח מנד חחד ליכח מ"ד (נמחה דף כב:) דלמילין ומשיבין ומחי מניבין דליכח למיפרך *מה למוכר שכן טעון עין חרז וחוזר וכני מולעה: **ואידך**. פי' ר"ח בעלמח נמי לח ס"ל כר' נתן מכחן מדקדקין דחין הלכה כר' נתן דהח ר"ח ורבינו פלינו בדבר נתן ור' חליעזר דשמוחי הוח כשב כר' נתן והלכה כרבנן ועוד מדקדק ר"ח מהח דחמר לקמן פ' החומר (דף סט.) גבי חטפזיכיה דר' שמלחי ממזירה הוה ח"ל לי קיימחך מהרחיטה לבנך ומפרש משום דח"ל זיל נזוד וחיזדבן לעבד עברי ולי מוכר עלמו רבו מוסר לו שפחה כנענית למה ליה למימר זיל נזוד ח"ל לחין הלכה כר"ח דוודחי מוכר עלמו חין רבו מוסר לו שפחה כנענית וכי היכי דבהח ליח הילכחח בוותיה בהח דקחמר מעניקין לו נמי ליח הילכחח בוותיה חלח ודחי חין מעניקין לו ס"ק ועוד ליחי מהח דחמר לקמן (דף סז:) הח מני חוחלי היח דחמר לו ולח לבעל חובו משמע דחין הלכה כוותיה ור"ח ור"י פי' דהלכה כר' נתן דהח נבי פלוגחח דחבי ורבח בפרק לל שעה (פסחים דף נח.) דחמר רבח מכחן ולהבח הוח גוכה לי חפשר לרבח לייחב לחיבח דבר נחמן דחמר יהומים שגבו קרקע בחובח חבירן בעל חוב חוזר וגובה חותה מהן חלח כר' נתן וקי"ל כרב נחמן בדיני ורבח נמי דחק להעמידה כמותו וקי"ל כרבח גבי חבני ומה שהבחתי דמדלים הילכחח כר"ח בהח דרבו מוסר לו שפחה כנענית ס"ל נימח דלית הילכחח כוותיה בההיח דמעיקרו לו חין זה רחיה דילמח בההיח חין הלכה כמותו חבל בחחריני הלכחח כוותיה וטוד דחמח נס בהח דמוכר עלמו רבו מוסר לו שפחה כנענית נמי הילכחח כוותיה והח דקחמר החם זיל גוזד לגזוותח דמילחח נקט דמכרוהו ב"ד כ"ע מודו דרבו מוסר לו שפחה כנענית ומה שחומר בר"ח שמוחי הוח כרוב ספרים גרס ר' חליעזר ודקחמר חוחלי היח דילמח הכי קחמר חוחלי היח ומ"ש כוותיה וה"ר נחנחל מפרש לגבי מלוה כ"ע חית להו כר' נתן וכהי נפרש (ג) דעיל חליבח דר"ח חלח לו ולח לבעל חובו משום דסבירח לן בטלמח כר' נתן בחחר שכיוחת שמוליחין מזה וטוחנין זה לחמח לו וחפקיע פי' שחיו מעלם הענקה לב"ח וחידך ת"ק בטלמח נמי פי' בחחר שכיוחת לח ק"ל כר' נתן משום דטרח בגופו חבל בב"ח כ"ע חית להו דרבי נתן כדפי':

ואידך לי מהשם ס"ח ס"ח מדעתיה. חף על גב דמדעתו מוסף חלוגיו יפן לו חפשר נפקח מ"מ הוה לימיה דלהרלנחת חלון קלחי: **כי** טוב לו עמך. ס"ל חברים גרים כשכיר כחוסב יהיה עמך (ויקרח כה) דמהשם יליפין בח"כ חבל בספרי לח דרים מידי מכי טוב לו עמך דלין זה לווי חלח סיפור דבריס בטלמח":

איזהו דבר שטוב בחים ולימו טוב בחפשה. ולח חלמר חלימח זו מכרוהו ב"ד דלח שייך בחפשה דכחיב (שמות כג) בגניבתו ולח בגניבתה וי"ל דמ"מ שם מכילה טוהגת בחפשה חבל שם לריעה לימו טוב בחפשה [ומיהה דכיון דקרח לח משמע חלח בגרלע למחי חילטריך למימר לי במכרוהו ב"ד לכי כבר למור] . ת"י: חמח

ספרי פ' כלה זנמים כב: יבמות קד ממנום י. * שחות כא: ה

* ויקרא יב: ג' ולקח הכהן חדם בשחה ונחן הכהן על חנוך חוזן פחלחך [ירחלל...

[נקמן כב.]

ספרי פ' כלה זנמים כב: **כשהוא עבד**. מוסף יחמר העבד נפקח שחם לח חמר "לחבדי לח חדוכי לך חלא חפלי עד שילכו שם שנים, חיט נרלעו: **עבד עבדך**. "עבד" עד שיחמר כשהוא עבד, "בעבד" נפקח ליה מה"ל יחילה למעוטי לחמה: **לא דרים**. דלמרחש דקרי לחוקמי בכי: **ולא ניובשין**. שם לח הספיק להטניקו עד שמת: **פעולתו**. שכר פעולתו: **ולא לבעל חובו**. חין החדון מחוייב להגבות הטניקו לבעל חובו, ומשום דסבירא לן בטלמח כרבי נתן דחמר הטובה בחבדו מנה וחבדו בחברו מחיין מזה וטחנין זהו חילוכך למעוטי הטניקה מהלי דיבת: **מי משנה שכר שכיר נפקא**. גמרינן בעל כרחו, וכי חנח ביה קרא לחדוניו יחן לו כו' למעוטי מוכר עלמו: **ושב אל משפחתו**. במוכר עלמו כחיב לומר שילא כיובל: **שם למוכר עלמו**. שחם פגעו יובל בחוך שש יובל מולילו: **כבי בבך למור**. דכחיב לעיל מיניה "עד שנת היובל יעבוד עמך": **שם בגרלע**. לגמד שלח הגרלע יולח ביובל: **כבי בבך למור**. לקמיה שמח בעי לה מלי היח: **דלח עבד מיסורת**. דלח נגד כלום, חבל מכרוהו ב"ד בגניבתו ניחח ניקנסיה לעבוד עד שם: **ובמכס ביש לל מחווסו**. בפרשת יובל כחיב: **כבי בבך למור**. כדחמר לעיל "עד שנת היובל יעבוד עמך": **מי מכרוהו ב"ד כבי בבך למור**. "ושב אל משפחתו" כדלוקימנא לעיל: **דלח מעל וימניס**. לח מלחו שם שניו לגנחם: **ניקנסיה**. על שחמר לח לחלח ועבד על "כי עבדי הם" (ויקרח כה) והוח קונה לחדון לעלמו חגם: **משום דעבד ליה שם**. קודם לכן וחין רבו מפסיד בשילומו חבל מכרוהו ב"ד שפגע בו ויקח יובל בחוך שם חיטח דלח נפסדיה לחדון קמ"ל: **לעולם**. ועבדו לעולם והוח לעולמו של יובל דטפי מכבי ליכח למימר דהח כחיב קרא לחריכות ושבחם חיט וגו' ולוקימנא בגרלע: **פ"מ**. דיולח גרלע ביובל ולח קודם לכן היכח דלח עבד שם חחר לריעתו חימח ניפוק בשם דלח שם חחר לריעתו חבל היכח דעבד שם חחר לריעתו חימח ניפוק בשם דלח מהח לריעה חמורה מחחילה ממכרו: **קמ"ל לעולם**. מידי דחשוב עד לעולם: ואם

ואידך נ"ם הוח דחמח. פי' ונריך שחהח מופנה מבני לדדין דלח ליכה מופנה חלח מנד חחד ליכח מ"ד (נמחה דף כב:) דלמילין ומשיבין ומחי מניבין דליכח למיפרך *מה למוכר שכן טעון עין חרז וחוזר וכני מולעה: **ואידך**. פי' ר"ח בעלמח נמי לח ס"ל כר' נתן מכחן מדקדקין דחין הלכה כר' נתן דהח ר"ח ורבינו פלינו בדבר נתן ור' חליעזר דשמוחי הוח כשב כר' נתן והלכה כרבנן ועוד מדקדק ר"ח מהח דחמר לקמן פ' החומר (דף סט.) גבי חטפזיכיה דר' שמלחי ממזירה הוה ח"ל לי קיימחך מהרחיטה לבנך ומפרש משום דח"ל זיל נזוד וחיזדבן לעבד עברי ולי מוכר עלמו רבו מוסר לו שפחה כנענית למה ליה למימר זיל נזוד ח"ל לחין הלכה כר'

אמאי קאמר ומה מי שאינו נגאל נגאל בחלה מכיר שכיר . פירוש שיהא מוכר עצמו ליכרלא נגאל בחלה וה"פ כי נמי לית ליכרלא נגאל בחלה מכיר שכיר לומר שיהא מוכר עצמו ליכרלא נגאל בחלה מגמכר לעובד כוכבים מ"מ נילף מובי תמיני וי"ן מוכיח על עניין רחמן וילמד מוכר עצמו ליכרלא נגאל בחלה מגמכר לעובד כוכבים ויש לומר * דעביד ק"ו ממכרוהו ב"ד בחיוב כתוב למעלה בגמכר לעובד כוכבים וה"פ היכי תיסק לדעתין דילף מכרוהו ב"ד מגמכר לעובד כוכבים בג"פ דשכיר שכיר לית לן למימר דסברת לומר גבי מכרוהו ב"ד דליקנסיה משום דעבד איסורא וי"ל דכתר גבי קרא למיל שיולא ביובל לתע"ג דעבד איסורא כדמפרש הוה גבי למילף שכיר שכיר שיגאל בחלה לי לאו הוה קרא וה"פ לתכי היכי גבי למילף שכיר שכיר שיגאל בחלה מגמכר לעובד כוכבים מה לגמכר לעובד כוכבים דין הוא שיגאל בחלה כדי שלא יטמט דין העובדי כוכבים וי"ל דהתי סברת שלא יטמט תיפוק כתובה ותין לסתור מכך סברת : **אמר** קרא יגאלנו למתי לא ילוף ק"ו שמכרוהו ב"ד יהיה נגאל בחלה ומה נמכר לעובד כוכבים שהיו נגאל בחלה מכרוהו ב"ד שנגאל בחלה ותיפוק ליה דמכיון שהיה נגאל בחלה ומיהו לגמכר לישראל שהיה נגאל בחלה מכרוהו ב"ד שנגאל בחלה ומיהו לגמכר לעובד כוכבים שהיו נגאל בחלה מכרוהו ב"ד שנגאל בחלה ותיפוק ליה דמכיון שהיה נגאל בחלה ומיהו לגמכר לישראל שהיה נגאל בחלה מכרוהו ב"ד שנגאל בחלה ותיפוק ליה דמכיון שהיה נ

בעובד כוכבים שימנו תחת ידך. פי' בקונטרס אם לא ינהל יפה בעבד כנ עד היכול ואין לחתה רשות לבעלי לבא עליו בעקיפין ור"ת תירוץ ליה מדכתיב (ויקרא כה) ומכר עם קונהו משמע המכרו לו עד שנת היובל דלאו בעובד כוכבים שימנו תחת ידך לית ליה ור"ל דמהתם ה"מ דמיירי בעובד כוכבים שימנו תחת ידך דלאו קרוב למיהב קרוב שמודיעין לו את הדין לעובד כוכבים אם ירצה לשמוע לקבל עליו דין תורה אבל בעובד כוכבים שימנו תחת ידך ה"מ לא ניחוש ליה כלל קמ"ל הא קרוב יכול לחזור בו שילך וישמעינן מהא דמהלה א"צ קנין דאי צריכה קנין אכתי לא סני ליה בחצי אלא בשטר דסתם קנין לכתיבה עומד: [זאת אומרת]. מדאצרכת ליה שטר שחרור ולא סני ליה באמירה בעלמא שנופו קנוי לו כלומר שיש לו זכות בגופו של עבד וקנאו למעשה של עבד והואיל ויש לו זכות ב) בחיבו אין האדון משקיע זכות שיש לו על הפרוץ באמירה אלא בשטר הילכך אם מחל הנרעון כסף שיתחייב ליתן לו העבד אם ירצה לצאת

בעובד כוכבים שישנו תחת ידך, או אינו אלא בעובד כוכבים שאינו תחת ידך? אמרת וכי מה אפשר לעשות לו הא אין הכתוב מדבר אלא בעובד כוכבים שישנו תחת ידך:

בשטר? מנלן? אמר עולא אמר קרא "אם אחרת יקח לו" הקישה הבתוב לאחרת, מה אחרת מקניא בשטר אף אמה העבריה מקניא בשטר, הניחא למ"ד שטר אמה העבריה (ביאה) [קונה] (ביאה) אלא למ"ד אב כותבו מאי איכא למימר? איתמר שטר אמה העבריה מי כותבו רב הונא אמר אדון כותבו רב חסדא אמר אב כותבו, הניחא לרב הונא אלא לרב חסדא מאי איכא למימר? אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא "לא תצא יצאת העבדים" אלא נקנית היא בקנין עבדים ומאי ניהו שטר, אימא אבל נקנית היא בקנין עבדים ומאי ניהו חוקה? אמר קרא "והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם אותם בחזקה ולא אחד בחזקה ואימא אותם בשטר ולא אחד בשטר? אחריתא לא תצא כיצאת העבדים אמה ראית שמתברא שטר ה"ל לרבויי חזקה ה"ל לרבויי שכן מוציאה בבת ישראל אדרבה חזקה ה"ל לרבויי שכן קונה בנכסי הגר בראשית מילתא היא לא אשכחן בראשית אימא להכי אהני "אם אחרת" ובב הונא האי "לא תצא כיצאת העבדים" מאי דריש ביה? ההוא מיבעי ליה "שאינה יוצאה בראשי אברים כעבד ורב חסדא א"כ לכתוב קרא "לא תצא כעבדים" מאי "כיצאת העבדים" ש"מ תרתי: וקונה את עצמו בשנים: דכתיב °שש שנים יעבד ובשביעית וגו': ביובל: דכתיב °עד שנת היובל יעבד עמך: בגרעון כסף: *אמר חזקיה דאמר קרא °והפדה מלמד שמגרע פדיונה ויוצאה תנא ונקנה את עצמו בכסף ובשוה כסף ובשטר בשלמא כסף דכתיב °מכסף מקנתו "שוה כסף נמי *°ישיב גאולתו אמר רחמנא לרבות שוה כסף בכסף אלא האי שטר ה"ד אלימא דכתב ליה שטרא אדמיה היינו כסף אלא ישתרור שטר למה לי לימא ליה באפי תרי "זיל א"נ" באפי בי דינא זיל *אמר רבא זאת אומרת עבד עברי *גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחזיל: יתירה עליו אמה העבריה: אמר ר"ל *אמה העבריה קונה את עצמה במיתת האב מרשות אדון מ"ן: ומה סימנין שאין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות אדון במיתה שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון במיתה רב הושעיא יתירה עליו אמה העבריה שקונה את עצמה בסימנין ואם איתא ניתני נמי מיתת האב? *תנא ישיר אמא שיר דהאי שייר מיתת האדון משום מיתת האב לאו שיורא הוא דכיון דאיכא נמי באיש לא קתני, ואלא ניתני? תנא דבר שיש לו קצבה קתני לא קתני קצבה תנא סימנין דאין להם קצבה וקתני? אמר רב ספרא יאין להם קצבה למעלה, אבל יש להם קצבה למטה

לך קנין גמור מזה: **מיתה** שמוליאה מרשות אב ליט דין שמוליאה מרשות אדון. ואם תאמר תופה תוכיח שמוליאה מרשות אביו ואין מוליאה מרשות אדון דאי תופה מוליאה מרשות אדון אין לדם קונה בת חבירו שהרי יכול להכניסה ולהוליאה מרשות אדון וי"ל מה לחופה שכן חיבה מוליאה מרשות אב אלא מדעתו ולכך חיבה מוליאה מרשות אדון תאמר במיתה שמוליאה מרשות אב בע"כ: והא

לאחרת. לקיחת קידושין: **סניחא כו'**. פלוגתייהו לקמיה: **מדון כופתו**. "בתך קנויה לי" וטותו לאב כדרך שאר קידושין שהבעל כותב בתך היא מקודשת לי: **מנא למ"ד אב כותבו**. לא יליף מאחר קידושין ומגליה דקני ליה שטרא: **לא תצא כיצאת העבדים**. ליכתוב כעבד בעגמי שאם יוציא את עיניה וכן חיטו של עבד עבדי ליטו יוצא בכך אלא טוען לו דמי עיטו וזה מקניט שם ויוצא: **שכל נקנים פיפ בקנין עבדים**. כנעניים ושפחה בעבד כדלקמן (דף כב:) דליתקוש לקרקעות דנקנין בשטר בכסף ובחזקה: **ומאי ניהו חוקה**. ולקמן (שם) מפרש כיצד בחזקה שיכפוה לעשות מלאכה לחתה: **והתנחלתם אותם**. בעבד כנעני כתיב אותם לאחזה הנקנין בחזקה ולא לאחר: **בחזקה ולא אחד בחזקה**. שמע ואין לו יורשין ונכסיו הפקר: **ואימא אותם בשטר**. הקישה לכתוב לאחרת לנתת על הלימוד של כללות העבדים שבא ללמדנו על קנין השטר ולא על החזקה לבבל פיקל שטר ולא מקלקלין ליה דמימת לחזן אותם חלת שטר קלקלות ליה כשכל עבד כנעני וחב כותבו כדילפינן (גיטין לד ע.) מן ואחזתם בו שטר אבל נקנית היא בקנין עבדים ומאי ניהו חוקה? אמר קרא והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם אותם בחזקה ולא אחד בחזקה ואימא אותם בשטר ולא אחד בשטר? אחריתא לא תצא כיצאת העבדים אמה ראית שמתברא שטר ה"ל לרבויי חזקה ה"ל לרבויי שכן מוציאה בבת ישראל אדרבה חזקה ה"ל לרבויי שכן קונה בנכסי הגר בראשית מילתא היא לא אשכחן בראשית אימא להכי אהני "אם אחרת" ובב הונא האי "לא תצא כיצאת העבדים" מאי דריש ביה? ההוא מיבעי ליה "שאינה יוצאה בראשי אברים כעבד ורב חסדא א"כ לכתוב קרא "לא תצא כעבדים" מאי "כיצאת העבדים" ש"מ תרתי: וקונה את עצמו בשנים: דכתיב °ששש שנים יעבד ובשביעית וגו': ביובל: דכתיב °עד שנת היובל יעבד עמך: בגרעון כסף: *אמר חזקיה דאמר קרא °והפדה מלמד שמגרע פדיונה ויוצאה תנא ונקנה את עצמו בכסף ובשוה כסף ובשטר בשלמא כסף דכתיב °מכסף מקנתו "שוה כסף נמי *°ישיב גאולתו אמר רחמנא לרבות שוה כסף בכסף אלא האי שטר ה"ד אלימא דכתב ליה שטרא אדמיה היינו כסף אלא ישתרור שטר למה לי לימא ליה באפי תרי "זיל א"נ" באפי בי דינא זיל *אמר רבא זאת אומרת עבד עברי *גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחזיל: יתירה עליו אמה העבריה: אמר ר"ל *אמה העבריה קונה את עצמה במיתת האב מרשות אדון מ"ן: ומה סימנין שאין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות אדון במיתה שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון במיתה רב הושעיא יתירה עליו אמה העבריה שקונה את עצמה בסימנין ואם איתא ניתני נמי מיתת האב? *תנא ישיר אמא שיר דהאי שייר מיתת האדון משום מיתת האדון לאו שיורא הוא דכיון דאיכא נמי באיש לא קתני, ואלא ניתני? תנא דבר שיש לו קצבה קתני לא קתני קצבה תנא סימנין דאין להם קצבה וקתני? אמר רב ספרא יאין להם קצבה למעלה, אבל יש להם קצבה למטה

שכן מוציא בבת ישראל. הא דלא נקט שכן מביאים דוגמ דמי טפי משום דבגט כתיב בהדיא: **ליטא** ליה בתפי תרי זיל לחתי לית ליה בתפי תרי זיל. תימה דיפקיעו שהרי תפילו עבד כנעני שגופו קנוי יצא בהפקר לשמוש לחמר המפקיע עבדו יצא לחירות ור"ל גט שחכתו בפ' המולח (גיטין דף לח.) ולמה לי שטרא ותפילו למ"ד (שם:) להמפקיע עבדו יוצא לחירות ולריך גט שחרור היינו משום הפקעת חיסור כדי להחירו בבת ישראל ור"ל בע"ע למה לי שטרא דלאלו הכי מותר וי"ל דלחן ה"ל ומיהו לח הוה קשה למה לי שטרא ליפקוה בהפקר דפשיטא דים יכיחות לחכות לבד משטר חלת הכי קשיא ליה לחן כשבח להוליחו בשטר למה לי שטר לוחו לשון הכתוב בשטר לחן מועיל בעל פה*: **אמר** רבח לחת לומרת עבד עבדי גופו קנוי. מדלח תניא כחניתין שטר מכמיו לסבר דעבד עברי לין גופו קנוי ותימה דרבח דקחמר עבד עברי גופו קנוי היכי פליג לחניתין וליכח למימר דרבח דייק מברייתח הכי וליה לח סבירח ליה הכי לחמר לקמן בפירקין (דף כח.) עד היכן גלגול שבועה ומסיק רבח לטעמיה דחמר רבח עבד עברי גופו קנוי ו"ל דחניתי נמי סבירה דגופו קנוי והח דלח חניא שטר משום דחכח דחניתי לח חניא חלת ליחות סחם בע"כ של לחדון לבל שטר מדעתו של לחדון: **והרב** שמחל על גרעונו. לבל חם היה גופו קנוי היחה מחילה מועלת ויש לדקדק מכלן דחמילה לח בעי קנין ומיהו יש לדחות דכיון שהוא מוחזק בגופו לין

קנב א מיי' פ"ד מהל' עבדים הלכה ג:

קנג ב מיי' פ"ב מהל' עבדים הלכה ח והלכה יב:

קנד ג מיי' שם הלי יח:

מ"ב פרקים נהר סיני פסיקתא פ' נהר סיני * אין ענין זכרות אלו אצלנו את בא לנחות ** נראה אותה בא אם לא- ירחמך לפני היצר

* סוגיית לשם יחוד. ד"ה לשם. תוספ' רא"ש ב' ליבות

[כתובות מג.] ראיה ר' הונא זוכה אפטרופוס על ר' חסדא ור' אבא זוכה בשבח ר' חסדא

* סוגיית לשם יחוד. ד"ה לשם. תוספ' רא"ש ב' ליבות

ברייתא מיכריס. ונעופיה מיכעריך ולח למדק מיכה לכל נקנים בקנין עבדים, דכל קנין דמיכבי נעופיה לח יחי לדוקיה: **מאי כלאם**. לדוקיה נמי מחי לימר לך מדין ילידה לבדה מיטמחה ולח מדין שקנין: **נמה לי שטר**. הח לין גופו קנוי חלח חוב ממון עבודת שם שנים שם עליו: **נימא ליה בחלי תרי זיל**. ליה לי עלך מידי" ובפטור: **גופו קנוי**. עד שיגיעו ימי חיפוחו ולפיכך הרב שמחל על גרעונו ליטו ממול ולריך שמחול לחו מחוך ומשמעבד בנחם ילילה דלח שייך בו מחילת ממון חלח לשון שמחול וכי בחב ליה לשון שמחול ונחן ליה נפיק דלח גרע, מכנעני דנפיק בשטר לכתיב "לו מחלה לח ניתן לה "וגמר "לה-לה מחלה: **כמיפס פלג**. לביה: **מיפס שמוליפס מרשות מב**. שלין ויקרא כה ויפס יהיה ליוכיו כלקיימת לן [לעיל ת.] מעשה בשנים יעבד ובשביעית וגו' בכתובות (דף מג.) לחמר רב יהודה לחמר רב בת הביוחים מן החחין מעשה יהיה לעגלמה לחמר רב כהגת ב"ק קיג: מ"ט דרב דכתיב "והתנחלתם חותם לבניכם לחחריכם" לחותם לבניכם מניח שלין לחדם מוריש זכות שם לו בבתו לבנו: [ועיי' תוס' ב"מ יט. ד"ה מיפס מחזי] **ב"מ יט:** **שייר מיפס מדון**. דקי"ל לקמן (דף יט:) דלימיפס נמי בשים. דנרלע נמי יולא במיתה מדון דליטו שוב לח הכן כדחנן במתניתין (לעיל דף יד:): **ומנא ניתני**. מיתה חלב הולך ולא שייר מידי: **שים לן קלבס**. ולסף מקנתו, ושם שנים, ויובל, כולהו ידעי לאיתה וכמה: **ופפ סימנין כו'**. שים שממכרים להביח ויש שמחזירים: **למעלה**. לימת דמייתה לאחר י"ב שנים הוי סימני נערות: למטה

ב"ק קיג: [ועיי' תוס' ב"מ קיב. ד"ה מחכ]

סוטה נד. ב"ק י. מו. מנ: סנ. יבמות מת. המניח יג: יד. יבמות כה: עג. פה: לקמן מ. [ועיי' לחמ כופס פה. מכות כה:]

מתנה
[ב"ק דף קיג:] "אחר קנא" ב' פסוקים - אקוטות ג) ל' הונא ב) ל' חסדא
תת נושא
אח' ר'הונא ור'חסדא- טעה אחד ואמר אני כותבו: ר'הונא- אדון (הקונה) כותבו דואיא דקנין עבדים כותב טעה אחד ואמר אני (האומר) כותבו ר'חסדא- אביו
מתנה
(מאקה) הובחה קטן בידך עבדי אבי מ"ל אבא בשאר עבדיו
קניות/קטיות
*[ע"ל דף כ"ו ע"ב תוס' ד"ה אלא]
נושא/מתנה
דכיון שהוא קטן אינו יכול לקנות
מתנה
"

והא לרבנה קתני. גרסה דדייק מהא דקתני ולא תאמר יכול לומר לרבנה בלחוד מהן דמשמע דנמיתת לפרושי כולהו ולימא למימר דדייק מדקתני לרבנה מעניקים להן הא לאו הכי הוה לתנא למימר דמעניקים להן בין מת בין גירש (דף סו.) תנא ושייר ולא קתני דמעניקים להן בגירושין גבי מקומות שעוקרים את המקרקעי* : **מה** לסימנין שכן נשתנה הגוף. ותם תאמר מכל הני ליכא למידק ק"ו ומה סימנין שאינן מעכבין את הגוף מועילה מרשות לרשות ואפ"ה מועילה מרשות לחבר מועילה מרשות לחבר הגוף מועילה מרשות לחבר הגוף מועילה מרשות לחבר הגוף

(יכול אפילו חלה . כתוך שם יהא חייב להשלים ימי תלין : פ"ל וכשביעית יגע . ואפילו לא עבד שם שלימים) : ופגע בו יובל . לאחרי כן למחרת : כעושה מעשה מחט . בחלין שהוא מעשה קל כתני לעיל כל שם חייב להשלים דהא עבד ליה מלאכה : מעשה מחט . תופר : אלפ ד' נעשה בו . לכאי כתני אלם תלין אלם אמות ממוצע כל שם והוא חייב להשלים : מכל מין ומין . מלאכ ומגרב ומיקבך שוה ס' כלעים מכל אחד שהן ט"ו כלעים ולקמיה פריך מינה אחת לאשמועינן : כלעים של עבד . נזק שור מועד שהרג את העבד ולקמיה ילוף מעמא : כחמשים של תרין . הוא ערך גדול שבערכין : מינה אחת לאשמועינן . כלעה מינין של חמש הוו להו ט"ו : פא קמ"ל כו' . להכי תני שהן חמש עשרה לאשמועינן דלא קפיד אלא לחמינא דט"ו כלעים לבל לחמש מבל מין לא קפיד דאי בלור ליה מהאי ומפי ליה מהאי ליה לן הא : ריקס . לח תלתא ריקס (דברים כ"ה מו) ובפדיון הבן כתיב (שמות לד) "ולא בבור בניך תפדה ולא ירחו פני ריקס" : אי כתיב ריקס לבפוף . לתעה תעניק לו מלאך מגרך מיקבך ולא תלתא ריקס' דכתמרת : ריקס מעיקרא . קודם לתעק תעניק שדי ריקס כו' : מעולם רחים . דליתיה לחת שתי בפה: אגר ברכך . סיפא דהתעק תעניק הוא ללמדך שהקדוש המקרא לרבות ולא למעט : נחינה נחינה . כתיב הכא לחת לו" וכתיב התם בנזקי עבד "בסף לחת לו" (שם כא) : וגילף נחינה נחינה מעבד הדא דהמפתה מרובה כו' . כולה חדא קושיא היא עד "עבד מעבד הוא ליה למילף: מיכה מיכה נמי . לין לחדם דן ג"ם מעלתו ומסורה היא לסם מדותיהם ומסיני לינו תיבה נכתבה ג"ם בבל דבר הלמד מהבירו ועד השתא דהוה למירין דרבי שמעון גמר מרבים דתניא', התעק בדרש ג"ם הוא פרבין ג"ם מבא ליה דגמר מתיבה לעבדין, וגמר מתיבה לעבד, מה"ם לילפינן לתרוצי ג"ם דבי שמעון לתו ג"ם לתיבה' גמר חלת למיכה, כתיב בעבד (ויקרא כה) "בי ימוך" וכתיב בערבין (שם כז) "ואם מך הוא": סיינו דכתיב נתן גורן ויקב . למימר שדי ג"ם לבל חד מייהו דהוו להו ט"ו : נמס לי . הואיל וסופו לרבות בל עבד מאבר ברבת : בעלי ברכ . לתן פרה ורבה וכן גידולי קרקע : למעוטי "ואם אין בו" (במדבר) מיכה גמר בשלמא לר' מאיר היינו דכתיב "צאן, גורן, ויקב" אלא לר' יהודה ורבי שמעון האי 'צאן, גורן, ויקב' למה לי? האי מיבעי ליה *לכדתניא ויכול לא ידעינן אלא מצאן גורן ויקב, מניין לרבות בל דבר ת"ל "אשר ברכך יי' אלהיך" א"כ מה ת"ל צאן, גורן, ויקב? לומר לך מה צאן, גורן, ויקב מיוחדים שישנן בכלל ברכה אף בל שישנן בכלל ברכה "יצאו בספים דברי ר' שמעון. רבי אליעזר בן יעקב אומר יצאו פרדות משבחן בגופייהו ורבי אלעזר בן יעקב בספים עביד בהו עיסקא: האי בתב רחמנא "צאן" הוה אמינא בעלי חיים אין *גידולי קרקע לא, בתב רחמנא "גורן", ואי בתב "גורן" הוה אמינא גידולי קרקע אין בעלי חיים לא בתב רחמנא "צאן", "יקב" למה לי? למר

אמה העבריה בסימנים ת"ל וכי תמלחנו . תימה דלקמיה דרשינן לה לחמתך תעשה כן להענקה ולמה לי תרי קראי ו"ל דתרוייהו לריבי דלי נלו לחמתך לא הוה ילפינן הענקה בחמה העבריה מוכי תמלחנו כיון דלא לחמכתן בה הענקה כלל ואי לא וכי תמלחנו מלה לחמתך לא הוה שמעינן הענקה מלה בינלא' בשם דומיא דעבד לבל בסימנים לא : **חלה** שלם ועבד שלם ליט מייב להשלים . ים שהיו רועים לומר שתחת שכירים מלמדי תיבוקות שם חלי חלי זמן כמו כן לא יהיו מלאימים לה זמנן כמו ע"ע דהכא ויטלו בל הכירות כיון שהיו תחטין וקשה דבפרק השוכר את הפועל (ב"מ דף עז.) קתמר רב פועל יכול לחזור בו ואפילו בחלי היום ופריך והתנן השוכר את הפועל ושמע שמת ו מת או שחזתו חמה יכול לחזור בו טעמא דמת לו מת שחטם הוא לא לו שחזתו חמה יכול לחזור בו והשתא לי היכא דלחים טעל שכירותו משלם מאי פריך לרב דילמא היכא דמת לו מת דלחים הוא טעל שכירות משלם ורב חיירי בדלא לחים ואיטו טעל לא מה שהרויח הלא ע"ב לא כי נמי הוי לחם איטו טעל הלא מה שהרויח ואי לא לחים ידו על התחתונה דבעה"ב שוכר עליו חם בחתה תבילתו לידו לו מצטהו בדתמר (שם עה:) גבי השוכר את הפועל להעלות פשתנו מן המערה והשתא פריך שפיר לרב ול"ב מלמדי תיבוקות נמי חם חלו לא יקנו הלא מה שהרויחו דחין לדמותם בלל בע"ע דעבד עברי גופו קנוי לחדוט הילכך חלה שלם ליט מייב להשלים דחין יכול לעשות מלחכה יותר מיטלתו לבל מלמד חין גופו קנוי הלא שכר עלמו ללמוד עד הזמן וכשחיזו יכול להשלים לא יטול הלא מה שהרויח ועוד נרחה לחלק בין מלמד בע"ע דעבד היכא דחלה ג' ועבד ג' הייט מעמת דחיט חייב להשלים משום דכתיב בספר (ישעיה סג) מקלה שלם שנים בשני שכיר חם בן מליט דשנים דשכיר הן שלם שנים והייט דכתיב בי מצנה שכר שכיר עבדך שם שנים והילכך היכא דעבד שלם דהייט שני שכיר אמר דחיט חייב להשלים ויטול שכרו כיון דעבדו ג' שנים דהייט שני שכיר : **ונילף** ריקס ריקס מעולת רחים . וח"ת בעולת רחים נופה מנת לן דבבל שהוא נילף מבבור ותמת ה' בלעים ו"ל דשמת הלבה למשה מסיני הוא דבבל שהוא דהא ל"ת בפ"ק דתניגה (דף ז.) דעולת רחים שני לאכף דבר תורה לתמרו בירושלמי פ"ק דמסבת פחה דהוי הלבה למשה מסיני*) :

חדא דתפשתה מרובה לח תפשתה. תימה בין דבבל שהוא נילף מבבור ותמת ה' בלעים ו"ל דשמת הלבה למשה מסיני הוא דבבל שהוא דהא ל"ת בפ"ק דתניגה (דף ז.) דעולת רחים שני לאכף דבר תורה לתמרו בירושלמי פ"ק דמסבת פחה דהוי הלבה למשה מסיני*) :

מחשב עמו בל מה שנתבטל אם מעט אם הרבה . ואיבא ס"ד דה"ה בשבר פועל . דשביר קרייה רחמנא : ירושלמי ברח וחלה שעבד רוב ששו ג) ואם לא ברח היה פטור לא אבשת לא חלית אינשמת בפרי ע ותרשיאת פחרה : עם

ב) בלמה ד"ל תע"ם שהוא עדיין בורח בעת שפגע בו יובל וב"ש וכו' . ב) תולי ל"ל בשעבד שנה ביובל בלחה וב"ע ומה . ג) ל"ל ברח וחלה תע"ם שעבד רוב שם חייב להשלים ותף תע"ם לא ברח סיפ פטור משום דדו יכול מימר ליה תיו תולי בגבוי לא מבלתמת . פי' לא תנית . וכן תלה ותת"ב ברח יכול מימר ליה תיו תולי בגבוי מיקנמת בפרוע . פי' מפרשתת מברח .

תוס' ר"י הזקן

ונתבטל : ובשביעית . אף בשביעית עובד היינו כשברח : ובשביעית יצא אע"פ שנתבטל והיינו בשחלה : ופגע בו יובל פרשי' פ' סיר לאחרת שברח . ותר"ם פי' אע"פ ג) שברח יצא לחרות וב"ש אם פגע בו בשוהר ושלים דלעולם אין לאחר יובל תשלומין. ואית דמפרשי שברח שנה קידם יובל ולאחר יובל היא משלים במה שברח ב) ויוצא בשעבד שנה ביובל שעבר : מחט שעושה מלאבה קלה ואינו בטל מבל וכל אפילו חלת בל שש בוה התולי יצא אבל אם אינו יבול לעשות שום מלאבה הואיל ונתבטל ריב שש ישלים: ומסתברא שאין זה הדין אלא בעבד עברי אבל שכיר אחר אם חלה

למר למעוטי כספים למר למעוטי פרדות. לריך לפרש דמר ממעט כספים דוקא ומר ממעט פרדות דוקא לכל לפי ספריס דלא גרסינן ורלב"ע כספים מצמחי בעסקא לריך לומר למעוטי פרדות וכ"ם כספים ומיהו קשה לחמי נקט כלל יקב והא מכלל ופרט דלעיל מלינו למעוטי לכך נלשה לרבי דגרסינן למר למחויי כספים ולמר למחויי פרדות והשתא תיסגיך ספיר יקב דהי לא כתיב יקב לא הוה מרבינן לא כספים ולא פרדות דהוה ממעטינן תרוייהו מלמן וגורן לכל השתא דכתיב גורן וגורן ויקב הוי יקב כעין מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות פרדות דוקא דמשכחי בגופייהו ולר"ת בן יעקב לרבות כספים דוקא דמשכחי בעסקא: **מרבה** לחי אח הבן שכן קם תחת אביו ליעדה ולעבדה לחמוזה. פי' בקונטרס המקדים שדה לחמוזה פוחה בית זרע חומר שעורים כנ' שקל בסף ואם לא פדאה ומכרה הגזבר לאחר (ג) כשיולאה מיד סלוקה ביובל מתחלקת לכהנים לכל אם לקחה בנו של מקדיש חייב הגזבר לחיה יולאה מידו ביובל להתחלק לכהנים דכתיב ואם מכר את השדה לאיש אחר ולא לבן ור"ת אומר לא קשה דכתיב לאחר ולא לבן ולא קשה דבן קודם לאח ור"ל דלא תציב אלא נהלה לחיות כלל ולחיות בבן אלא נהלה לחיות נמי

נחת במקום שאין בן וכו':

חליפי עבודת כוכבים דכתיב לא תקנו לו ירושה כי אם בחיתר דהם למדו ואם יאמר מאחי יחזור לכורו כו'. והשתא לא הוי חליפי עבודת כוכבים דכתיב לא תקנו לו ירושה כי אם בחיתר דהם למדו ואם יאמר מאחי יחזור לכורו ואם יאמר שנעבייר בקטן שגדל דמי ואם יחזור לכורו יש לו דין ישראל מומר ויל סיטנה להיות לו חלק ירושת אביו] . ת"י: כאן

[אלא] מדרבנן גזירה שמא יחזור לכורו כו'. והשתא לא הוי חליפי עבודת כוכבים דכתיב לא תקנו לו ירושה כי אם בחיתר דהם למדו ואם יאמר מאחי יחזור לכורו ואם יאמר שנעבייר בקטן שגדל דמי ואם יחזור לכורו יש לו דין ישראל מומר ויל סיטנה להיות לו חלק ירושת אביו] . ת"י: כאן

תוס' ר"י הזקן עם קונהו מחשב. עבדי הנסכר לעובד כוכבים חשוב כאילו הוא בירי האדון לא אפרינן שלא יצא שטר השחרור מיד האדון דניסו וירדו בשם כאחת שתכף שנתן לו גם שחרורו נעשה לו יד לקבל השטר ואין לאדון שום זכייה בו:

נוסחא אשר עבדיך - כל מאת אדוני אברהם אשר נתן ה' לו (בא לשאול ע"ה)

נוסחא הנך ג' דנאמר לעובד כוכבים אינו עובד לא את הבת

הגהות הגר"א [א] גמ' והכתיב. ג"ל דתנן לוט. כדפי"ו פ"ק דתנן ולקי הכיבסן דתנן חיים ע' הכ"ם): ◇ ע' דברות בחמו המקור שעובד כוכבים יורש את אביו נבר תורה

דקדוקי הגהות (דאור' דרבנן) בהקיר ליוסיף טוגים

נוסחא קעב ס טוס ע מ"מ סי' רפ סעי' ג: ס' קכו סעי' ב: נ"ב ע"ב, ובאהב"ח כלשון אחרונה

חילופי גירסאות על עבדך אבי, אשר נתן ה' לו (בא לשאול ע"ה)

נוסחא סמע עמין סד סוס ע מ"מ סי' רפ סעי' ג: קע ב מיי' פ"ו מהל' עבודת כוכבים הל' ה סוס ע מ"מ סי' רפ סעי' ג: קעא ל מיי' פ"ו מהל' נחלות הלכה י סמע עמין לו סוס ע מ"מ סי' רפ סעי' ג: קעב ם סוס ע מ"מ סי' קכו סעי' ב: נ"ב ע"ב, ובאהב"ח כלשון אחרונה

קסג א ב מיי' פ"ג מהל' עבדים הלכה יד סמע עמין סד: **קסד** ג מיי' שם פ"ג הלכה יב סמע עמין סג: **קסה** ד מיי' שם פ"ד הלכה ד: **קסו** ה מיי' שם פ"ג הלכה ז: **קסז** ו מיי' שם פ"ג הלכה יב: **קסח** ז ח מיי' שם פ"ג הל' יג: **קסט** ט י מיי' פ"ו מהל' נחלות הל' ט סמע עמין לו סוס ע מ"מ סי' רפ סעי' ג: **קע** כ מיי' פ"ו מהל' עבודת כוכבים הל' ה סוס ע מ"מ סי' רפ סעי' ג: **קעא** ל מיי' פ"ו מהל' נחלות הלכה י סמע עמין לו סוס ע מ"מ סי' רפ סעי' ג: **קעב** ם סוס ע מ"מ סי' קכו סעי' ב: נ"ב ע"ב, ובאהב"ח כלשון אחרונה

תורה אור

למר למעוטי כספים למר למעוטי פרדות. *ת"ר אשר ברכך ה' אלהיך יכול נתברך בית בגללו מעניקים לו, לא נתברך בית בגללו אין מעניקים לו העניק תעניק מכל מקום, אם כן מה ת"ל אשר ברכך? הכל לפי ברכה תן לו, ר' אלעזר בן עזריה אומר דברים כבתבן: נתברך בית בגללו מעניקים לו, לא נתברך בית בגללו אין מעניקים לו, א"כ מה ת"ל העניק תעניק? דברה תורה כלשון בני אדם: תנו רבנן **ועבד עברי** עובד את הבן ואינו עובד את הבת, אמה עבריה אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת, הרצע והנמכר לעובד כוכבים אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר עבד עברי עובד את הבן ואינו עובד את הבת מנהני מילי דתנו רבנן ועבדך ששת שנים לך ולא ליורש, אתה אומר לך ולא ליורש או אינו אלא לך ולא לבן? כשהוא אומר ששת שנים יעבד הרי לבן אמור הא מה אני מקיים ועבדך ששת שנים לך ולא ליורש מה ראית לרבות את הבן ולהוציא את האח? מרבה אני את הבן שכן קם תחת אביו ליעדה ולשדה אחוזה אברבה מרבה אני את האח שבן קם תחת אחיו ליבום, כלום יש יבום אלא במקום שאין בן הא יש בן אין יבום, אלא מעמא דאיכא הא פירכא הא לאו הכי את עדיף, ותיפוק לי דהלכא תרתי והכא חדא: שדה אחוזה, נמי מהאי פירכא הוא דקא נפקא ליה מדכתיב כלום יש יבום אלא במקום שאין בן: אמה העבריה אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת: מנהני מילי: אמר רבי פדא דאמר קרא ואף לאמתך תעשה כן הקישה הכתוב לנרצע מה נרצע אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אף אמה העבריה אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת, והאי "לאמתך תעשה כן" להכי הוא דאתא הא מיבעי ליה *לכדתניא "ואף לאמתך תעשה כן" להעניק, אתה אומר להעניק או אינו אלא להריעה? כשהוא אומר ואם אמר יאמר העבד ולא אמה העבריה, הרי אמה העבריה אינה יולאה אלא בריעה, אמור הא מה אני מקיים ואף לאמתך תעשה כן להעניק. קרא לאמתך כן מאי תעשה? שמעת מינה תרתי: *הנרצע והנמכר לעובד כוכבים אינו עובד לא את הבן ולא את הבת: נרצע דכתיב ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם ולא את הבת ואת הבת נמכר לעובד כוכבים מנין? אמר רבי חקיה אמר קרא וחשב עם קונהו ולא עם יורשי קונהו; אמר רבא דבר תורה עובד כוכבים יורש את אביו שנאמר וחשב עם קונהו ולא עם יורשי קונהו מכלל דאית ליה יורשים גר את העובד כוכבים אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים דתנן *גר ועובד כוכבים שירשו את אביהם עובד כוכבים גר יכול לומר לעובד כוכבים טול אתה עבודת כוכבים ואני מעות, טול אתה יין ונסך ואני פירות, משבאו לרשות גר אסור ואי סלקא דעתך דאורייתא, כי לא באו לרשותו נמי כי שקיל חילופי עבודת כוכבים הוא דקא שקיל, אלא מדרבנן גזירה הוא, עבוד רבנן שמא יחזור לסורו, תניא נמי הכי: במה דברים אמורים בישראל אבל בישראש תפי אסור לעובד כוכבים את הגר, גר את הגר, אינו לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים *דתנן לוה מעות מן הגר שתגייסו בניו עמו לא יחזור לבניו ואם החזיר אין רוח הכמים נוחה הימנו (ג) (והתניא) רוח חכמים נוחה הימנו? לא קשיא כאן שהורתו ולידתו שלא בקדושה וכאן

לגויו. שם מת האב: **מן רוח חכמים** נוחה עליהם במעשיו, כלומר אין מחזיקין לו טובה, אלא הפריסו לכך: ולידתו

למעוטי כו'. דלת יומא "אשר ברכך" רבויא הוא וליבא הכל וכיון דתיקרבי גדולי קרקע וכעלי חיים ("כל אשר") כספים: **קל לפי ברכה**. שם נתברך הבית בשבילו אברהם תוספת על הענקה, ואם נלוו לו תפחות מן הכתוב: **עבד עברי עובד שם כנן**. שם מת אדוניו עובד את הבן עד מלאת שש או עד היובל הפוגעו בתוכם: **ואינו עובד את הבת**. שאר יורשין לו כן: **ולא ליורש**. שאר יורשין כגון הבית לו התם: **יעבד**. מדלת כתיב יעבוד: **שמע קם שמם מכיו ליעבד**. שמייעד לשמה העבריה בכסף מקנתה ואין לריכה קידושין לחמיין דכתיב (שמות כא) "ואם לבנו יעשנה". **ועשה לחמוזה**. המקדיש שדה לחמוזתו פוחה בית סור זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף ואם לא פדאה ומכרה גזבר לאחר אין יכול עוד לפדותה וכשיולאת מיד הלוקח ביובל מתחלקת לכהנים לחבל חם לקחה בנו של מקדיש חייב יולאה חינמי ביובל להתחלק לכהנים דהכי תניא בערכין (דף כה:): ואם לא יגאל לחת השדה-בעליס יותם מכר לת השדה גזבר "לאחר"-ולא לבן אין לו חיט לגאל "לאחר" ולא לאח? כשהוא אומר "לחיט" הרי האח אמור הא מה אני מקיים לאחר, לאחר ולא לבן ומה לחית לבנות לת הבן ולהוליא לת האח מדבה אני לת הבן שכן קם תחת אביו ליעדה ולעבד עבדי: **מדרבה מרבה אני לת האח שבן קם תחת אביו ליבום, אמאי בן הא יש בן אין יבום כלום יש יבום אלא במקום שאין בן**. בגיטותא: **אלא טעמא**. מאי מדבית לבן טפי מאח דאיכא תרי פירכא דכלום יש יבום כו' ומשני שדה אחוזה נמי מהאי פירכא כו' דאי **אלא** לאו **פירכא** הוא מגזבר לאחר שוב חיט יכול לפדותה וכשיולאה מיד: **ואם לא יגאל**. בערכין לא [ע"ש] **ונמכר לאחד**. בערכין שם: **ונתן הכסף**. בערכין שם: **והקים**. בערכין שם: **ושב**. בערכין שם: **ונתן לו**. בערכין שם: **ונתן את כספך**. בערכין שם: **ונתן את כספו**. בערכין שם: **ונתן את כספו**. בערכין שם: **ונתן את כספו

ולידתו בקדושה · היכא דלידתו של בן בקדושה מיחלף ביישראל גמור : **מ"ט לא אמר כרבא** · דילמא לה מוחזק עם קונהו : **משום ד' אמות טעבדיה** · לקמיה מפרש ליה : **ואינה נאמנת ונאמנת** · לקמן' יליף ליה : **יתירה עליו אמר טעבדיה** · תלמוד לומר לא תוסיף עליו כל הך דיתמהו בה : **כגון שיעדה** · ותו לית ליפקא בהני חלת בגט :

טילטלה · הלכות תמה העבריה ותם לשמה לעולם בת' מתלו בלא נט תלת דבריה קמ"ל : **ולא בכפילו** · תם יש לו לשלם לא הקרן ואין לו ממה לשלם הכפל תיטו מכאן: **בזמנו** · תם העיד בתחילה שגנב והוזם ואין לו במה לשלם תיטו מכאן : **בגניבתו כיון שנאמר פעם אחת שור תיטו נמכר** · קס"ד "ונמכר בגניבתו" משמע ליה ונמכר פעם אחת ולא שתי מכירות : **בשני בגניבה אחת** · גניבות · פי' בקונטרס אין חלת בגניבה אחת אלא ד' פעמים בגניבה אחת ואין חלת בגניבה אחת אלא ב' פעמים בגניבה אחת אלא פעם אחת בגניבה אחת אלא שתי גניבות בשתי גניבות בשני בני אדם בשני גנבים בשני גזלנים בשני מוכרים בשני מקחות בשני ימים בשני לילות בשני מקומות בשני מעשים בשני מיני גניבות בשני מיני מכירות בשני מיני מקחות בשני מיני מעשים בשני מיני גזל בשני מיני גזלנים בשני מיני גנבים בשני מיני מוכרים בשני מיני מקומות בשני מיני לילות בשני מיני ימים בשני מיני אדם בשני מיני בני אדם בשני מיני בני אדם בשני מיני גניבות בשני מיני גניבה בשני מיני גנבה בשני מיני גנב בשני מיני גזל בשני מיני גזלן בשני מיני מוכר בשני מיני מקח בשני מיני מעשה בשני מיני מעשים בשני מיני מקום בשני מיני לילה בשני מיני יום בשני מי

כיון שפירש מעיקרו · פי' בקונטרס בדר"ע גרס כיון שפירש מעיקרו דע"כ מיבעי ליה לאוקמי ים סם למקרא כדתניא פ"ק דסנהדרין (לקמן ד.) ויש סם למסורת כר"ש כדדייק' בכתובות דרמינן מהא פלוגתא על מילתא אחריתי דלמר סבר סם למקרא ורמינן עלה מהא דים סם למסורת ס"ל כפ' כל פסולי המוקדשין ובמכילתא גרסינן שפירש מעיקרו טעיקרו עליה בדברי ר"ע ור"ש ליתא סם: **נעם נקרי** · דמיינו לעפתות, לפי שעשו הכל מחמר שפירש מעיקרו לחזון עליו לעפתות יעשה גיבנת וחזרה לגל לביתה, לפי שהיה יכול למוכרה לחין לדם מוכר לה בתו לעפתות לחמר לישות דסבר ים סם למקרא דמיון כשהוא כמו בשמעו (דברים כט) ותע"ג דבעלמא קיימן בפנינו (במדבר לה) התם ליכא למימר לכל הכל ליכא למימר: **רבי** לישנא סבר ים סם למסורת · ומלה כתב בגיגדו ביו"ד מסתע היינו לשון בגידה לפי שהמסורת למיטעי וקשה היכי דייק שהמסורת לשון בגידה מלה כתיב בגיגדו ביו"ד דלמדבה נילוק שהוא לשון פריסת טלית מלה כתב בגיגדו ביו"ע ועוד דחין רגילות למיכתב לה יו"ד אלא וי"ו כמוך לחיות הפעולה וגלילה לפרש שהמקרא ולפי מסתע לשון פריסת טלית כמו ותפעפהו בגיגדו דלפי לשון בגידה היה לקרות בגיגדו לכל המסורת הוא לשון בגידה דלפי לשון פריסת טלית היה לו לכתוב בגיגדו עליה ולא בגיגדו בה ומיהו קשה לר"ת דלחין דרך הגמרא להקדים דברי ר"ע לדברי ר"ל שהיה רבו לפי גלילה לר"ת דגרסי' כיון שפירש טעיקרו עליה דברי ר"ל ור"ע לומר כיון שבגד בה וניחא שהתם שדברי ר"ל קודמין לדברי ר"ע שהיה תלמידו והיפ ר"ל סבר ים סם למסורת ומסורת הוי לשון בגד והיינו פריסת טלית מלה כתיב בבגיגדו ביו"ע לו בגיגדו ביו"ד לע"ג דבשמעו לה כתב ביו"ע היינו משום דליכא למיטעי ור"ע סבר ים סם למקרא היינו לשון בגידה דלפי לשון בגד הל"ל בבגדו דמבגד יתמר בגדו כמו מעגל נגדו ומחלב חלבו ומע"ג דקרינן ותפעפהו בבגדו ולא בבגדו התם ליכא למיטעי וי"מ בהאי דכתיב תמר לה יעדה וקרינן בו ביו"ו ר"ע סבר ים סם למקרא דהיינו לו ביו"ו והשתא מגלה על בבגדו שהוא לשון בגד דפריסת טלית ר"ל סבר ים סם למסורת וכתיב לה בהל"ף והשתא מגלה על בבגדו שהוא לשון בגידה*: **זבוני** הוא דלא מזבין לה יעודי מייעד לה דלא מזבין לה אלא לבעל הבית שיעדה לו לבעילה בלבד ולא לאחר: **דלמא** קסבר כיון שפירש טעיקרו עליה שוב אין רשאי למוכרה דברי ר"ע ר"א אומר בבגדו בה כיון שבגד בה שוב אין רשאי למוכרה במאי קמיפלגי ר"א סבר יש אם למסורת ור"ע סבר יש אם למקרא ור"ש סבר יש אם למקרא ולמסורת: **בעי** רבה בר אבוה יעוד נישואין עושה או אירוסין עושה-נפקא מינה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה, מאי? **תא שמע** בבגדו בה כיון שפירש טעיקרו עליה שוב אינו רשאי למוכרה וזבוני הוא דלא מזבין לה הא יעודי מייעד לה, **ואי** אמרת נישואין עושה כיון דנישאת שוב אין לאביה רשות בה, אלא לאו שמע מינה אירוסין עושה, אמר רב נחמן בר יצחק הכא בקידושין דעלמא קאי והא"ק כיון שמסרה אביה למי שנתחייב בשארה בסותה ועונתה שוב אין יבול למוכרה הא"ש אין מוכרה לקרובים, משום רבי אליעזר אמרו מוכרה לקרובים, רבנין אומרים אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הא אלמנה הכי קאמר אלמנה אלימא דקדיש נפשה, אלמנה קרי לה, ואלא דקדשה אביה, מי מצי מזבין לה והא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות ואמר רב עמרם א"ר יצחק הכא בקדושי יעוד ואליבא דרבי יוסי ברבי יהודה דאמר מעות הראשונות לאו לקדושין ניתנו ואי אמרת נישואין עושה כיון שנישאת שוב אין לאביה רשות בה ואלא מאי אירוסין עושה ורבנין סבירא להו אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אירוסין אלא מאי אית לך למימר שאני אירוסין דידה מאירוסין דאביה, והא-מאי- בשלמא אירוסין שאני, אלא נישואין מנישואין מי

בשלמא אירוסין מאירוסין שאני · פי' שאני אירוסין דידה דכיון דהוה לה קדושי יכול למוכרה אלא נישואין מנישואין מי שאני פי' הקונטרס כיון דמהתוריית נפקא מרשותיה גמרי, וקשה והא אירוסין נמי הוו דאורייתא כדילפינן לעיל מכי יקח וכ"ת דמ"מ יש לחלק בין אירוסין לנישואין משום דבנישואין נפקא מרשותיה גמרי כדפי' הקונטרס הא ליתא דהא קשה לי מסרה נפשה לחופה ה"נ דנפקא מרשותיה דאב אבל אירוסין שאני דאבתי ברשותיה דאב היא ובעלמא אירוסין מאירוסין שאני דאפילו

מי שמעי · כיון דיקשיין לתוי"ט ניהו נפקא לגמרי מרקשיה: **ולרב נחמן דאמר** · לקמן לר' יוסי בר' יהודה גמי במעות הראשונות היה מתקדש דקידושין דלאו ניהו במאי מוקי לה ותפילו תירוצין עושה היכי הדר מוכין לה: **מוקי לה כרבי אליעזר** · גרסינן: **דאמר לשפחות אחר שפחות** · דקדקים כיון שבגד בה ועד שעת מהדרינן לתוקמה דלא כרבי אליעזר משום דשמותי הוא: **אמאי ממעט ליה קרא** · והוא"ל ומיהו מיעוטא קרא ממיתה: **דמדאוריית'** מוציא ליה · כלומר זקוקה לו בתורה ביאה לכל דבר וקנאה ליורשה כדתנן (נדה דף מה.) בן טו שבא על יבמתו קנאה: **תרתי** · הא מד הוה כיון דאין יעוד אלא מדעת פשיטא דאין יעוד גדול: **שנים ויום אחד הבא על יבמתו** עסקינן דמדאורייתא חזיא ליה מהו דתימא כיון דמדאורייתא חזיא ליה וביאתו ביאה הבא עליה מתחייב באשת איש קמ"ל כמאי הוי עלה: **יעוד אלא בגדול** אין יעוד אלא מדעת: **מה טעם קאמר** מה טעם אין יעוד אלא בגדול לפי שאין יעוד אלא מדעת ואיבעית אימא מאי "מדעת" מדעת דידה דתני אביי בריה דרבי אבהו אשר לא יעדה מלמד שצריך ליעדה הוא דתני ליה והוא אמר לה בקידושי יעוד ואליבא דרבי יוסי ברבי יהודה *דאמר מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו רב נחמן בר יצחק אמר אפילו תימא לקידושין ניתנו רב אחדבי דלישנא בתרא דאמר רב נחמן בר יצחק אמר אפילו תימא לקידושין ניתנו שאני הבא ר' יוסי בר' יהודה דתניא "יעדה והפדה צריך שיהא שוהה ביום כדי פדייה מכאן א"ר יוסי ברבי יהודה אם יש שהות ביום כדי לעשות עמו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אלמא קסבר מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו רב נחמן בר יצחק אמר אפילו תימא לקידושין ניתנו שאני הבא דאמר רבא אמר רב נחמן "אומר אדם לבתו קטנה צאי וקבלי קידושיך מברבי יוסי ברבי יהודה, לאו אמר רבי יוסי ברבי יהודה מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו וכי משייר בה שוה פרוטה הוו קידושי הבא נמי ל"ש ואמר רבא א"ר נחמן המקדש במלוה שיש עליה משכון מקודשת מברבי יוסי ברבי יהודה לאו אמר רבי יוסי ברבי יהודה מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו האי הלואה היא והיא גופא=משכון היא וכי

במאי מוקי לה כרבי אליעזר · פי' בקונטרס ועד השתא מהדרינן לתוקומי דלא כרבי אליעזר דמשמע דלפי' ר"ת דגרים הכא במאי מוקי לה כר' עקיבא ס"ל דעד השתא מהדר לתוקומי כרבי אליעזר משום דרבנן דר' שמעון קיימי כדאיתא בתמרי לקמן לא לפסוק הלכה כמותם וכ' שמעון נמי הכי ס"ל היה לנו לומר שמוסיף עוד לנו לפסוק כמותם:

איש פרט לקטן · ולקמן גבי דקטן לאו בר עונשין הוא מ"מ לימעריך קרא למעוטי דקט"ד שיהא נהנה כיון שהשמה נהנית על ידו": **ומדאורייתא** חזיא ליה · פי' בקונטרס דזקוקה לו וביאתו ביאה לכל דבר וקנאה ליורשה וליומא לה כדתנן (נדה דף מה.) בן ט' שבא על יבמתו קנאה וקשה דזה ליתו לנו מדרבנן ולפוסלה מן הכהן כדתנן בהשה רבה (יבמות דף נ:) עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול לכל ליורשה ולשאר דכריס לה הויא כשאר ובכן ס"ל דמדאורייתא חזיא ליה בעלמא כגון שהיה היבם גדול וקטן זה ביאתו ביאה לעומר שאם בא על אחת מכל עריות שבתורה מומתים על ידו מהו דתימא הואיל ומדאורייתא כו' לעומר לי לאו הני קרא דמעטיה ר"ת מדאורייתא חשובה כשאמו קמ"ל שאינו קונה אותה לגמי מדרבנן כדאמרינן בעלמא (שם) עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול: **תרתי** · פי' בקונטרס הא בהא תליא לעומר חדא מילתא היא דכיון שאין יעוד אלא מדעת פשיטא דאין יעוד מועיל לגמי בגדול שהרי קטן לא מצי לשווי שליח לקדש ול"ל תרתי פי' תרתי לעומר דשמעון דאמר אין יעוד אלא מדעת לא מהני: **אומר** חדש לבתו קטנה לאי וקבלי קידושיך מדר' יוסי.

תימה מאי אהני לאשמועינן פשיטא למה לי אתקדם אפילו היה אומר מן מנה לפלוני ואתקדם בתי לך היתה מקודשת מדין ערב כדלעיל (דף ז.) כ"ש שאמר לבתו וכי תימא דהכא לא שייך דין ערבות דהא לא דייבר למקדש מ"ב לר' יוסי בר' יהודה לאמר דמקודשת בפרוטה אחרונה אמנו נילף מינה דאם שאמר לאשה הרי את מקודשת לי בשטר שאמרו ובלא עדים דלא מהני אלא בפרוטה אחרונה ל"ל דאי בעי אמר לה בשטר ומיהו י"ל דס"ד דלא בעי שטר כיון דאמר לה בפרוטה אחרונה קמ"ל דלא מהני אלא בשטר ומיהו י"ל דס"ד לא בעי שטר כיון דאמר לה בפרוטה אחרונה קמ"ל דלא מהני אלא בשטר ומיהו י"ל דס"ד לא בעי שטר כיון דאמר לה בפרוטה אחרונה קמ"ל דלא מהני אלא בשטר:

במלוה שיש עליה משכון מקודשת מדר' יוסי בר' יהודה · לין לפרש דמיירי במשכון שלא בשעת הלוואה דקני לה מדרבי יוחנן דלאו משכון הוא להביא כאן דרבי יוחנן כמו שמביא לעיל (דף ח:) גבי קידשה במשכון מקודשת ולעיל היה לו להביא דרבי יוסי ברבי יהודה שלא בשעת הלוואה חייבי ואפי' אין מחזיר לה משכון שמוחל לה את המלוה ואע"פ שהמשכון בידו דהא המקדש במלוה שיש עליה משכון קאמר ולא המקדש במשכון ות"ק כיון דמקדש בהנאת מחילת מלוה לפילו בלא משכון אמרי' דמקודשת מילתא דרבי יוסי מקודשת ות"ק היכי נילף מרבי יוסי ברבי יהודה מיעוט והלא ביעוד מחזיר לה המשכון הייט נופה דהא נופה משכון היא והכא אין מחזיר לה משכון וי"ל דפשיטא ליה דאין עיקר היעוד בחזרת משכון אלא מחמת מחילת שיעבוד המלוה לחוד וי"ל דקדק דקסבר ר' יוסי בר' יהודה דעבדי מעברי אין נופו קנוי דאי נופו קנוי מה ענין זה אצל מלוה שיש עליה משכון אין כאן מלוה כלל אלא מקדשה בהקנאת נופה לעצמה ומיהו י"ל דע"כ לא בהקנאת נופה קניא לו מקדשה דאם כן אין מקדש בלא שטר שאמרו ובלא הפקר:

מסל

קפד א מיי' פ"ח מהל' גירושין כ"י ה"ה סמ"ג עשין נה: קפה ב ג מיי' שם פ"ג מהלכה ה: קפו ד מיי' פ"ד מהל' עבדים הלכה ז: קפז ה ו מיי' שם הלכה ח: קפח ז מיי' שם הל' ו:

ר"ח אית ליה דקדושין בכסף

[ופ"ע פוסל, ערכין ג. מגנ"א ד"ה למעוטי]

מדקדק

קפט ח מיי' פ"ג מהל' גירושין הל' יד סמ"ג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לז סעיף ו:

קצ ט מיי' פ"ה מהל' גירושין הל' יד סמ"ג שם טוש"ע אה"ע סימן כח סעיף יא:

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה לומר וכו' דין הוא שתהיה בשיור שלימו וכו' כדמשמע בפ' המקבל דפרק:

גליון הש"ס

גמ' תרתי מה שפה קלסר · כעין זה ביצה דף יד ע"א בגמ' מציעא דף י"ד ע"ב: שם מדעת-מהני דיוקא · עיין לעיל דף ה ע"א תוס' ד"ה שכן יפה בב"ב:

מגנ"א

ג' הלכות על נכון אולי האחרונות ע"ל כ' יוסי ברבי יהודה ·

משנה למען · פי' בקונטרס מדברי מי אמר למידין הא אם יש שהות ביום כו' תלמוד הבבלי קדושין בגרעון שיש לו עליה לרבנן מדברי חכמים אמו למידין דאמרי לפילו אין שהות ביום דקסברי לכך ניתנו מעות הרחקות דלי בעינן ליעודי יהיה ייעוד מעכשיו דלי לאו מההוא שעתא מתחלי במאי מיקדשה השתא ופריך פשיטא דמליעו למילף ומצי מהו דתימא הא לא אמר ליה לאחר מעכשיו ותילף מיניה דלפי' לא פירש מעכשיו אלא תלת הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום ואפילו הכי לא מהני קמ"ל דלא תלי למילף מהכא דלא אמר מעכשיו ולמאן דאמר מעכשיו אלא לאחר שלשים יום מאי קמ"ל ומצי למימר

לקרובים · ופ"ג שאין כאן יעוד שאין קדושין תופסין בה: ורבי מאיר · דדרים להתי לאמה בפוסק ט"מ שלא לייעד: כרגן · לעיל בשמעתין דקתני אין מוכרה לקרובים: אין מוכרה לאביו · שאסורה לו משום בת בנו: ולא לבנו · דהויא ליה לאמוה ואין קידושין תופסין בחייבי כריתות כדלקמן (לף סו:): כיצד לאביו לא יעוד · כשמוכרה לאביו ויש לו בן לייעדה לבנו דהויא ליה בת אחיו לבנו דאין לאב בת אחיו כלל לד יעוד לא לו ולא לבנו דהויא ליה לאמוה · דלקמיה מפרש: יחידי יבא · לקמיה מפרש: סוף סופו · לא תצא ברחמי דאיכא בשוק כלל זו בעבד שיוצא ואין טובל כלום אבל זו תצא ותטול דמי שיעה קמ"ל קרא יחידי דאין יליפה בחסרון דאיכא בשוק כלל: יחידי נמכוס · לרבי אליעזר כמי משמע ליה "בנפו" לשון בנופו ומפרש ליה לומר שלא בת בנופו יחידי יצא יחידי: מוסר לו · על כרחו: שאין מחשבין לו · כשבא לגרש ונפדות לא עלמו: שלא מנה · כמה מגיע ממנה לכל שנה של שם שניס שמות מנה וכמה מגרש לכל שנה (ג) ואם נותרה שנה נותן לו שמות מנה ולא למריון רבי שבעים שנתייקרה הפעולה לו החליף כח ועומד על מחתים המנה מחתים לפעולה שם שניס ויתן לו שלים מנה: מכסף מקנתו · משעת מקנתו יש: נגולתו: בכסף: נתקלקל: שאין מחשבין לו · לת השנים שעליו לעבוד שלא במנה כמה כליו במכר במנה ולקמיה ילף מלי חזית דדרים להו לקולא וילו על עובד כוכבים על התחתונה כדלמטי:

אמר מר כיצד כגון עוף · כי הוה בדיחת דעתיה הוי רגיל למימר הכי הריני פדוח ומוכן להסיב לשולחני דבר תורה כגון עוף שהיה דר בטבריא שהיה חריף ודרכן ואמר (בכורות כח:) כל חכמי ישראל לפני קליפת השום מן מן הקרא הזה: נדרשינהו לחומרא · להחמיר על העבד שלא יפחת יתן כפי שניו שיש לפי כסף מקנתו: מדרבי יוסי ברבי חנינא · שלא נח לידי עבדות שלא שהיה חשוד על השבועות: לתקפו של שבועות · לחסוה הקל שבה =השוה כחורה בפירושיה דהוה ליה למיתני מכלל עשה "לתכלה" (ויקרא כג) ולא לסחורה: בשנת היובל בולט · וכי לא יפחת בשנת היובל הרי שנים שלפניה כמו שלאחריה: אלא לאוקי בשמיט וי"ק · לא שנים לבו לפורעניות הבא עליו לחזור בו מעבירה שבידו, גבי לא הרגיש נגרסינן "לסוף שמוכר" (ג) (את שדותיו) וגבי לא בחת לידו כגולגלו בלמי בתוספתא "עד שמוכר" ובכי תמצא לא תבת ידו הכהוב תשובה עד שבת לכל לאו: מ"ש דקתני לא הרגיש · דמשמע לא הרגיש סופו לבא לכך ובגולגו לא בחת לידו עד שמוכר" דמשמע דפשיטא ליה להגיה דדרכו בכך לא תבת לידו שיעור בתשובה עד שיקבל עוד פורעניות: אע"ג דכתו בפלי מניעה לא כחיבא · לדרוש בה סמיכת פרשה מכל מקום הואיל ופרשה רבית סמוכה לפרשת ממכר בית חמי שבבר מכר בתו אם יש לו בת קטנה קודם שלוש בריבית דניחא ליה וכו': וכי ימוך אחיך · הכל בסדר סמיכת פרשיות הוא דורשו וכולן זו קשה מלפניה: שנאמר גר · פרשה אחרת היא הסמוכה לגמכר לך "כי תגיע יד גר ותושב עמך וגו'":

שאינו אבקה

יוצא בריחתו לחבריו כעבד · דס"ד דלא נרע מעבד כנעני שמינו יוצא בשם ויובל ובגרשון כסף ושובד לת הבת ולפילו הכי יוצא בריחתו לחבריו:

אבקה של שבועים · פירוש לאיסור קל שבה דעיקר איסור שבועת שוא שלא בעבודת מקרקע כגון חריסה וזריעה אבל מבת ומתן שיש בהן עשה בעלמא נאכלה ולא לסחורה ומסברת שבת לו שעשם זה על מבת ומתן מדה כנגד מדה:

הא קמ"ל ליתן חיים בריתה · לף על גב שמפדין אותה בעל [נעיל יח.] כרחו" מכל מקום רבים קשה יותר: לעקר זה עבודת כוכבים · שסופה ליעקר: ד"ז שייך נע"ב

עבד ד' · ופשו ליה תרתי ניתיב ליה תרתי כפי שניו · פירש בקונטרס לת שיירי קרת לת בהשבית ולת בכסוף וקשה דת"ל חמת שני קרת בליטניה נכתוב חידי וחידי מכסף מקנתו לו כפי שניו ואומר ר"ל ברוך ה"פ לת סת עוד רבות בשניס דעבד תרתי ופשו ליה תרבע ליתיב ליה תרבע מכסף מקנתו בין הכסוף ובין השניס משום שהוא סמוך לזמן כניסה טפי מזמן יציאה ואם מעט בשלר בשניס דעבד תרבע ופשו תרתי ניתיב ליה כפי שניו שהוא שוה עתה והוא סמוך לזמן יציאה: בין הכסוף ובין השניס:

(ד) כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעלמו · וקשה מאי אדון לי להיות כאדון ויש לומר כדאיתת בירושלמי דפעמים אין לו לת כר אחת אם שוכר עליו בעלמו ליו מקייס כי טוב לו עמך ואם ליו שוכר עליו וגם ליו מוסרו לעבדו זו מדת סדום נמלת שנ"ל לריך למוסר לעבדו ויהיו אדון לעלמו: גאולתו

הגהות הב"ח

(א) גמ' בשנת סיובל כתלת תשובו: (ב) רש"י ד"ה לא לת מנה וכו' מגרע לכל שנה שתות מנה ואם עוד הכנים וכו' לשוף שמוכר לת שדותיו ממכך: (ג) ד"ה לא לת וגבי לא בחת כל"ל ומיבות לת שדותיו ממכך: (ד) תוס' ד"ס כל כ"ל ומיבות קודם ד"ס מנכה:

לקרובים, והלא דין הוא אם מוכרה לפסולין לא ימכרנה לקרובים מה למוכרה לפסולין שאם רצה לייעד מייעד ימכרנה לקרובים שאם רצה לייעד אינו מייעד אמר קרא לאמה מלמד שמוכרה לקרובים ור' מי פסולין נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לר"א, בקרובים סבר להו כרבנן דאמרי *אין מוכרה לקרובים תני חלא *מוכרה לאביו ואין מוכרה לבנו ותניא אידך אין מוכרה לא לאביו ולא לבנו בשלמא אינו מוכרה לא לאביו ולא לבנו כרבנן אלא מלרה לאביו ואין מוכרה לבנו כמאן? לא כרבנן ולא כרבי אליעזר? לעולם כרבנן, מודו רבנן היכא דאיכא צד יעוד: ת"ר אם בנפו יבא בנפו יצא" בנופו נכנס בנופו יצא רבי אליעזר בן יעקב אומר יחידי נכנס יחידי יצא מאי (בנפו) בנופו נכנס בנופו יצא? אמר רבא לומר שאינו יוצא בראשי אברים בעבד, א"ל אביי להוא מלא תצא כצאת העבדים, נפקא? אי מהתם הוה אמינא ניתיב ליה דמי עינית ונפוק קמ"ל ר' אליעזר בן יעקב אומר יחידי נכנס יחידי יצא מאי יחידי יצא" אמר רב נחמן בר יצחק הכי קאמר *יש לו אשה ובנים-רבו מוסר" לו שפחה כנענית, אין לו אשה ובנים-אין רבו מוסר לו שפחה כנענית, *ת"ר נמכר במנה והשביחו ועמד על מאתים מנין שאין מחשבין לו אלא מנה שנאמר °מכספו מקנתו" נמכר במאתים והכסיף ועמד על מנה מנין שאין מחשבין לו אלא מנה תלמוד לומר °כפי שניו" אין לי אלא עבד הנמכר לעובד כוכבים הואיל וגאל בקרובים ידו על התחתונה, נמכר לישראל מנלן? ת"ל כשכיר-כשכיר לגזירה שוה אמר אביי *הריני כבן עזאי בשוקי טבריא, א"ל ההוא מרבנן לאביי מכדי הני קראי איכא למידרשינהו לקולא ואיכא למידרשינהו לחומרא-מאי חזית דדרשינהו לקולא נידרשינהו לחומרא? לא סלקא דעתך מדאקיל רחמנא לגביה *דתניא °כי טוב לו עמך" - עמך במאכל ועמך במשתה - שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכים והוא ישן על גבי התבן, מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי בקונה אדון לעלמו! אימא הני מילי לעניין אכילה ושתיה כי היכי דלא ליצטער ליה הא לעניין פדיון נחמיר עליה מדרבי יוסי בר' חנינא *דתניא רבי יוסי ברבי חנינא אומר בא וראה כמה קשה אבקה של שבועות - אדם נושא ונותן בפירות שביעית, לסוף מובא את ממלמלין שנאמר °בשנת היובל (ו) תשובו איש אל אחוזתו וסמיך ליה "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך" דבר הנקנה מיד ליד, לא הרגיש, לסוף מובא את שדותיו שנאמר °כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו" לא באת לידו עד שמובא את ביתו שנאמר "כי ימכור בית מושב עיר חומה" מאי שנא התם דאמר "לא הרגיש ומאי שנא הכא דאמר "לא באת לידו? כדרב הונא - *דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה *הותרה לו, הותרה לו סלקא דעתך אלא נעשית לו כהיתר, לא באת לידו עד שמובא את ביתו שנאמר °וכי ימכור איש את בתו לאמה" ואע"ג דבתו לא כתיבא בהאי ענינא הא קמ"ל ניזבין אינש ברתיה ולא ניזוף בריביתא מאי טעמא: ברתיה מגרעא ונפקא והא מוספא ואזלא, לא באת לידו עד שמובא את שלותי ברבית שנא' °וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך וסמיך ליה "אל תקח מאתו וגו'", לא באת לידו עד שמובא את עצמו שנאמר °וכי ימוך אחיך ונמכר לך" *לא לך אלא לגר שנאמר °לגר, ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנאמר "גר תושב *משפחת גר" זה עובד כוכבים בשהוא אומר "לעקר

גאולתו גְּאוּלָתוֹ גמר · גרלה לר"ת ג"ם גמוריה היא לגלו מילתא בעלמא הוא דלי ג"ם גמורה היא ק"ו מה לקמן לו דלמא לקולא לחמרינן לחומרא לא לחמרינן הא כיון דהוי ג"ם בין לקולא בין לחומרא לית לן למילף דאין ג"ם למתא וכן משמע לקמיה גבי כתי עברי חומה קאמר היכא דגלי גלי והיכא דלא גלי לא גלי ולפי ג"ם היא לפיכך היכא דלא גלי גמי :

איתיביה · פי' מסיפא דקתני מוכר בית בכתי עברי חומה יוכיח שהיו לוה וגואל וגואל לגאלן ואם תאמר מאי קאמר ליה דרכי שמעון הא דקאמר ליעל גבי כתי עברי חומה שלוה וגואל וגואל לגאלן היינו בתר דרכי לן קרא במקדים אם נגאל יגאל לבני

אמר רב יוסף הדשינהו רב נחמן (בר יצחק) להני קראי כסיני (סימן עבד בית חצאי' בית עבד קרובים) **בעא** מיניה **רב הונא בר חיננא מרב ששת** עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים **נגאל לחצאין** -או- אינו נגאל לחצאין גאולתו' גאולתו' משלה אחוזה'-גמר מה שדה אחוזה אינו נגאל לחצאין אף האי נמי אינו נגאל לחצאין או דילמא לקולא אמרינן או דילמא לחומרא לא אמרינן? אל' לאו אמרת התם "נמכר"-כולו ולא חציו ה"נ "נגאל"-כולו ולא חציו **תיובתא** דרב יוסף הדשינהו רב נחמן **תיובתא**. **אמר** אבי אם תימצי לומר נגאל לחצאין משכחת לה לקולא ולחומרא לקולא: ובניה במאה, יהב ליה חמשין-פלגא דדמי, ואשבח, וקם על מאתן **אי אמרת נגאל לחצאין** יהיב ליה מאה ונפיק **ואי אמרת אין נגאל לחצאין** יהיב ליה מאה וחמשין ונפיק, והאמרת "נתרבה בכספו, מכסף מקנתו": כגון דאוקיר וזל ואוקיר; משכחת לה לחומרא ובניה במאתן, יהיב מאה-פלגי דדמי, ואיכסף וקם על מאה **אי אמרת נגאל לחצאין** יהיב ליה המשין ונפיק **ואי אמרת אין נגאל לחצאין** הנך מאה-פקדון נינהו-גביה, יהיב להו **ונפיק** {בעא מיניה **רב הונא בר חיננא מרב ששת** המוכר בית בבתי ערי חומה, **נגאל לחצאין או אינו נגאל לחצאין** גאולתו' גאולתו' משלה אחוזה גמר מה שדה אחוזה אינה נגאלת לחצאין אף האי נמי אינו נגאל לחצאין **או דילמא** היכא דגלי גלי היכא דלא גלי לא גלי? ממדרשו של ר"ש נשמעה שלוה וגואל וגואל לחצאין דתניא "אם נגאל יגאל" מלמד שלוה וגואל וגואל, וגואל לחצאין אמר ר"ש מה טעם? לפי שמצינו במוכר שדה אחוזה שיפה כחו של יובל ולא נגאלה "חוזרת לבעליה-ביובל, הורע כחו שיפה כחו שאם הגיע יובל ישאינו: לוה וגואל וגואל לחצאין, מקדיש שהורע כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה 'יוצאה להכהנים ביובל יפה כחו שלוה וגואל וגואל לחצאין הואי מוכר בית בבתי ערי חומה נמי הואיל והורע כחו "שאם מלאה לו שנה תמימה ולא נגאלה נחלט, יפה כחו שלוה וגואל וגואל לחצאין איתיביה {"אם נגאל יגאל" מלמד שלוה וגואל, וגואל לחצאין שיכול והלא דין הוא ומה מוכר שדה אחוזה' שיפה כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה חוזרת לבעליה ביובל הורע כחו שאין לוה וגואל וגואל לחצאין מקדיש שהורע כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה יוצאה להכהנים ביובל אינו דין שהורע כחו שאין לוה וגואל וגואל לחצאין, מה למוכר שדה אחוזה שכן הורע כחו ליגאל מיד האמר במקדיש שיפה כחו ליגאל מיד} מוכר בית בבתי ערי חומה יוכיח שיפה כחו ליגאל מיד ואין לוה וגואל וגואל לחצאין קשיא הא

זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה אמר ליה התם הא אהדריה קרא *דתני דבי רבי ישמעאל **הואיל והלך זה ונעשה כומר לעבודת כוכבים אימא לידחי אבן אחר הנופל** תלמוד לומר °אחרי נמכר גאולה תהיה לו °אחד מאחיו יגאלנו **ואימא** גאולה תהיה לו °קנלת לגביה למכירן דגנגל והיכא דהוי חומרת לחמירן לחומרא יגאל כדלמר קרא גבי הבניה והכסיף לחזקיה לקולא: **גאו לחמרא** (דף יח.) גמיבו חמש מאות ושוה לקח לדברי הכל לימו נמכר לגמרי ונמכר כולו ולא חציו-משמע,הכא גמי דכתיב °ואם מעט נשאר בשנים וכי יש שנים מרובות ויש שנים מועטות-אלא נתרבה בכספו מכסף מקנתו,נתמעט בכספו=כפי שניו **ואימא** הכי קאמר: היכא דעבד תרי ופש ליה ד' ניתיב ליה ד' מכסף מקנתו עבד ד' ופשו ליה תרתי ניתיב תרתי כפי שניו?א"כ נכתוב קרא 'אם עוד רבות שנים אם מעט נשאר שנים' מאי "בשנים"-נתרבה כספו בשנים, מכסף מקנתו,נתמעט כספו בשנים,כפי שניו ונפיק: **ואי לחמרא לימו נגאל** · לחייקר כולה כרשות דמריה ויהיב ליה מלה וחמשין: **ואם לחמרא נמכרה כו'** · דהיכא דנמכרה לין מחשבים לו לגלו כמעט מקנתו: **דלייקר וזל ולייקר** · שקנאו במלחים והוזל ונמצר על ידם וחזיב ליה כפי שניו **ונתן לו חמשים** ולא הספיק לגמור פדיונו עד שהוקר ועמד על מחשים: **ס"ג כמקנת ואי לחמרא לימו נגאל לחצאין הני מלה פקדון נינהו נגיב יהיב ליה ניפליג ונפיק** ו"ג **והא לחמרא נמכרה כספו כו'** · ואי לחמרא לימו נגאל לחצאין לא קנלן החלון בתורת גאולה ועכשיו שהכסיף הוה עומד כולה לפדותו והך זוזי הוו פקדון גביה ויהיב להו ניהליה ונפיק: **המוכר בית בעיר חומה** · שקנאו נגאל עד שנה ולא יותר: **נגאל לחצאין** · אם נתן מחצי דמיו בתוך שנה מפקיע פלגיה לו לו: **גאולתו** · "ימים תהיה גאולתו": **היכא דגלי** · "בבתי" גאולתו" למימרא דכולה גאולה בעינן,גלי: **והיכא** · דלא כתיב בה "בתי" לא מייתינן ליה: **שלוה** · אם אין לו לוה מאחרים וגואל מה אתין כן מוכר בשדה אחוזה דבעינן גואל ולא גאל אלא לוה ולא גואל אלא גואל ולא לוה ולא גאל אלא מוכר **מכסף** לפי **שהוכר** כחו להכניס בגאולה כל שנה שאכלה (ויקרא כה) והיה הכסף בגאולתו כחו ליגאל קדם וגו' ומתחלק להכניס "יפה כחו בהכותב כחו בתחלת פדיונו לגאול ולגאול ולגאול ונגאל ונגאל לחצאין שהוכר כחו ליגאל מיד ואין לוה וגואל וגואל לחצאין אלא מוכר שדה אחוזה בלבד

פה רבנן • דלא יהבי טעמא לקרא ומילי דהורע כהו בחדא מילתא הורע כמי כמילתא לחבריתא בר מהכא דגלי ביה קרא, ובכתבי ערי חומה גמרינן 'גאולה-גאולה' מבדה 'תחוזה' [ואפ"ג דקרא דמיירי בקרקע הוא] דכתיב בעיר חומה לזה וגואל כו' לר"ש קאמינא דייקינן טעמא לקרא: תני תורה אור

הא רבנן הא ר"ש {**תני חדא} [פה ונואל] גואל לחצאין ותניא אידך [אין לזה ונואל] גואל לחצאין} ל"ק הא רבנן הא ר"ש {סי' דרש חבש זמן} א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אצבא למיפרך מה למוכר בית עיר חומה שכן הורע לחו ליגאל לעולם תאמר במקדיש שיפה כחו ליגאל לעולם א"ל הכי אחא סבא לרב אשי משום ר' אביא למימר ניהדר דינא תיתי במה הצד: מוכר שדה אחוזה יוכיח שיפה כחו ליגאל לעולם ואין לזה וגואל וגואל לחצאין, מה למוכר שדה אחוזה שכן הורע בחו ליגאל מיד למוכר בית עיר חומה יוכיח *וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שנגאלין ואין לזה וגואל וגואל לחצאין אף אני אביא מקדישׁ שנגאל ואין לזה וגואל לחצאין א"ל רבינא זוטרא בריה דרב מרי לרבינא אביא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן הורע כחם ליגאל בשנה שניה תאמר במקדיש שיפה כחו ליגאל בשנה שניה א"ל רבינא משום ראביא למימר 'עבד' עברי הנמכר לעובד כוכבים יוכיח שיפה כחו ליגאל בשנה שניה ואין לזה וגואל וגואל לחצאין בעא מיניה רב הונא בר חיננא מרב ששת המוכר בית עיר חומה נגאל לקרובים או-אין נגאל לקרובים גאולתו-גאולתו משדה אחוזה גמר מה שדה אחוזה אינה נגאלת לחצאין, ונגאלת לקרובים אף זה נמי אין נגאל לחצאין ונגאל לקרובים או דילמא כי כתיבא גאולה בחצאין הוא דכתיב בכרובים לא כתיב? אלא ואינו נגאל שיתיבה בכל גאולה תתנו *לכהנים ברחים ועבד עברי מאי לאו בתי ערי חומה? לא, בתי חצרים ברחי חצרים בהדיא כתיב בהו על שדה הארץ יחשבו להוא לקיבעון חובה ואליבא דרבי אליעזר דתניא וגואל את ממכר אחיו = רשות, אתה אומר רשות או אינו אלא חובה ת"ל *ואיש כי לא יהיה לו גואל *וכי יש אדם בישראל שאין לו גואלים אלא זה שיש לו ואינו רוצה ליקח שדרשות בידו דברי רבי יהושע ר"א אומר וגאל את ממכר אחיו = חובה אתה אומר חובה או אינו אלא רשות ת"ל בכל גאולה תתנו הכתוב קבעו חובה אמאי

ליה רבנן להו אשי ואמרי לה רבינא לרב אשי בשלמא למ"ד לרבות בתי ערי חומה היינו דכתיב בכל אלא למ"ד לרבות בתי חצרים מאי כבכל קשיא אתיבה אביי *מה ת"ל ינאלנו ינאלנו ג' פעמים? לרבות כל הגאולות שנגאלות כסדר הזה מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי יוצא בתי חצרים ושדה אחוזה ברחי חצרים ושדה אחוזה בהדיא כתיב על שדה הארץ יחשבו דאמר רב נחמן בר יצחק *לקרוב קרוב קודם ה"נ לקרוב קרוב קודם היכא איתמר דר"נ בר יצחק אהא דאביעיא להו עבד עברי הנמכר לישראל נגאל לקרובים או אינו נגאל לקרובים אליבא דרבי לא תבעי לך דאמר *"מי שאינו נגאל באחין נגאל בששׁ" אלמא לא מיפרק כי תיבעי לך אליבא דרבנן מאי? [לפיכך ישכור - שכיר] וקא דרשי "יגאלנו" או דילמא "יגאלנו" זה ולא לאחר? ת"ש בכל גאולה תתנו לרבות בתים ועבד עברי מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי הנמכר לישראל? לא עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים עבדו-עברי הנמכר לעובד כוכבים בהדיא כתיב ביה *או דודו או בן הדודו יגאלנו"

ההוא

כך כריתא דקתמר דחיטו לוה וגואל וגואל לחצאין מיירי אם לא נכתב אם גאל יגאל דה"ק אם קלקל ויו"ל דמשמע ליה כל שיטת הכריתא לפי שיטה זו שחיטה קיימת הוה מלי למינקט ק"ו מע"ש מה ע"ש שיפה כחו שיוצא ביובל לפ"ה חיטו לוה וגואל וגואל לחצאין מקדיש כדבסמוך מקדיש שהורע כחו אם הגיע יובל שיצא נגאלת ומתחלקת לכהנים חיטו דין שחין לוה וגואל וגואל לחצאין ועל ק"ו זה ליכא למיפרך מידי חלף פשיטא דהאי יוכיח מייתי לף לפי התימת בתר דכתב אם גאל יגאל וח"ת מ"מ לחמי לא נקט האי ק"ו מע"ש כיון דליכא למיפרך מידי עילויה ו"ל דבדה מבדה מדיפא ליה למלף:

משום דליכא למימר ע"ש הגמכר לעובד כוכבים יוכיח • וח"ת ומה לי ומנא לי כדי גאולתו דכתיב בבדה מחוזה למימר שחיו גואל לחצאין תיפוק ליה בק"ו מע"ש ומה ע"ש הגמכר לעובד כוכבים שיפה כחו ליגאל מיד ופ"ה חיטו לוה וגואל וגואל לחצאין כדבסמוך מוכר שדה מחוזה שהורע כחו ליגאל מיד כדכתיב במספר שני הנטועות (ויקרא כה) תן לזה לוה וגואל וגואל לחצאין וי"ל דמהדרבה תיתי לן למימר תיפוכא ומה מקדיש שהורע כחו ליחלק לכהנים ביובל ופ"ה לוה וגואל וגואל לחצאין מוכר שיפה כחו ליגאל מיד התמר במוכר שהורע כחו ליגאל מיד מ"מ בתי החצרים שיפה כחן ליגאל מיד מנינו למיגמר מהתי ק"ו ולהיות לוה וגואל וגואל לחצאין ומחכר דחזינן בבתי החצרים שדה מחוזה נמי מפקי' ליה להתי דינא דתרוייהו בחד פרט כתיבי על שדה המכר יחסב ולהכי לילטריך ומנא לי גאולתו דכתיב במוכר שדה מחוזה לומר שחיטו לוה וגואל וגואל לחצאין דס"ד למילף ממקדישים כדפרישית ומהשתא ילפינן נמי בתי החצרים מיניה שחין לוה וגואל וגואל לחצאין:

מאי בכל • לכתוב גאולה תתנו לחרן ומשמיע שדה מחוזה לקובעו חובה ובתי חצרים בכלל וח"ת ומשמיע לי' פעמים לרבות כל הגאולות ומבדה מחוזה ילפינן לה, ומ"ש בתי חצרים בכלל

לקובען מוכה ותפילו לר' יהושע · פירש בקונטרס ותפי' לרבי יהושע דלמר לגבי שדה מחוזה לשום הכא מודה דהוי מוכה כי היכי דלא לא נכתב בהחיל עניינה לך הקשה ה"ר שמואל מקולי מלי בכל דהא לא נכתב בהחיל עניינה לך שייך לתקשויי כיון דמוקי לה כרבי יהושע ע"כ לא חזי לקובעו מוכה אלא בע"ג בלבד וא"כ אין הכיבוי דבכל מקום מחזקם שזה שהכיי לעניין בתי ערי חומה אין מרכה קבועות מוכה ולעניין ע"ע הוא מרכה מוכה וא"כ הוה ליה למימר בתי האכלים וע"ש הגמכר לעובד כוכבים ולקובעו מוכה בשמיהן וכ"ל וא"ת הוי ליכוי שוה :

ההוא לקובע קובע קודם · ושלשה יגאלנו אחי חד לגופיה וחד בבתי האכלים ובשדה לחוזה לכתב בחד קלא וחד למדרש יגאלנו לזה ולא לאחר :*

בבריאה שנים כ"ע לא פליגי דאסור · ולקח ט"ג דגבי שפחה לא מפלגי בין ביאה לחזקה לשניה לאחר ביאה שניה שרית לה תיקון שפחה לא מהני אלא בשפחה שנשתחררה בידו כדאמר בפ' החולץ (יבמות דף מז:) גבי שפחה שנשתחררה בידו ונשאה לאחר ביאה שניה ולא בשפחה שנשתחררה בידו ונשאה לאחר ביאה ראשונה ולא בשפחה שנשתחררה בידו ונשאה לאחר ביאה ראשונה ולא בשפחה שנשתחררה בידו ונשאה לאחר ביאה ראשונה

אשת לפילו לחם לום · ולע"פ לחין לישות בכותים כדלילחת פ' ד' מיתות (סנהדרין נב:*) מ"מ לינה עשה לכתיב (ברלשית ג) ודבק בלחתו ולא בלחבה לחבילו* :

ה"ג

* הכל מאי רבי? רבי כל מילי, מאי מיעט מיעט סם. אמר מר "המרצע להביא מרצע הגדול" מאי משמע *כראמר רבא "הירך"-המיומנת שבירך ה"נ "המרצע" מיוחד שבמרצעין: א"ר אלעזר יודן בריבי היה דורש כשהן רוצעין אין רוצעין אלא במילתא וחב"א אין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום: ויעשה בעל מום? אמר רבה בר רב שילא אמר "קרא "ושב אל משפחתו"-למוחזק שבמשפחתו איבעיא להו עבד עברי כהן מהו שימסור לן רבו שפחה כנענית "לחיזוקי הוא לא שנא כהנים ול"ש ישראל או דילמא *שאני כהנים הואיל וריבה בהן הכתוב מצות יתירות? רב אמר "מותר ושמואל אמר אסור א"ל רב נחמן לרב ענן "כי היותו בי מר שמואל *באיסקומדרי איטלליתמ"ט לא רימרולי מהא "ואם אמר יאמר העבד אחבתי את אדוני וגו' ולקחת "אל האדון" וגו' "והגישו אל הדלת" ואמר רבי יוחנן מלמד שהביאו לפני דלת אחת ורבי שמעון בן יוחי אומר לפני שתי דלתות ורבנן אמרי לפני שלש דלתות

תמותות - שתטוטו ואל יאכלו בישר תמותות בבילות וחשקת "אע"פ "שאינה נאה "בה "ולא בה "ובחברתה "ולכתת "ליכותיו יש לך בה לך לאשה" שלא "יכה שתי "נשים: אחת לו ואחת לאביו ואחת לו ואחת לבנו והבאתה מלמד שלא ילהצנה במלחמה: {ת"ש} אם אמר יאמר "עד שיאמר וישנה, אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר °לא אצא חפשי"=עד שיאמר בשעת יציאה, אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר "אם אמר יאמר העבד"=*עד שיאמר כשהוא עבד אמר מר אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר "לא אצא חפשי" מאי אירייא מלא אצא חפשי" תיפוק ליה דבעינן °אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני "לא אצא חפשי ותו אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר "העבד" אמר סוף שש לאו עבד הוא? אמר "רבא (מאי בתחילת שש) °בתחילת פרוטה אחרונה (ומאי בסוף שש) בסוף פרוטה אחרונה: *ת"ש לו אשה ובנים ולרבו אין אשה ובנים אינו נרצע שנאמר °כי אהבך ואת ביתך, לרבו אשה ובנים ולו אין אשה ובנים אינו נרצע שנאמר "אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני. הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו אינו נרצע שנאמר °כי טוב לו עמך, רבו אוהבו והוא אינו אוהב את רבו אינו נרצע שנאמר "כי אהבך. הוא חולה ורבו אינו חולה אינו נרצע שנאמר "כי טוב לו עמך" רבו חולה והוא אינו חולה אינו נרצע שנאמר "עמך" בעי רב ביבי בר אביי שניהם חולין מאי: עמך בעינן והא איכא אב בילמא "כי טוב לו עמך בעינן "והא ליכא, תיקו:

*ת"ש כי טוב לו עמך: עמך במאכל, עמך במשתה - שלא תהא: אתה אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי תבן, מכאן אמרו כל המונה *ת"ש את עבד עברי בכמנה אדון לעצמו מעמך הוא ובניו עמו" אר' שמעון אם הוא נמכר, בניו *(בנותיו) מי נמכרים? °מכאן שרבו חייב במזונות בניו, כיוצא בדבר אתה אומר אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו" א"ר שמעון אם הוא נמכר, אשתו מי נמכרה °מכאן שרבו חייב במזונות אשתו וצריכא: דאי אשמעינן 'בניו' משום דלא בני מיעבד ומיכל נינהו אבל אשתו דבת מיכל ומיעבד היא אימא תעביד ותיכול ואי אשמעינן 'אשתו' דלאו דירכה להדורי אבל בניו דדירכייהו להדורי אימא לא, צריכא. *ת"ש אילו

תמותות - שתטוטו ואל יאכלו בישר תמותות בבילות וחשקת "אע"פ "שאינה נאה "בה "ולא בה "ובחברתה "ולכתת "ליכותיו יש לך בה לאשה" שלא "יכה שתי "נשים: אחת לו ואחת לאביו ואחת לו ואחת לבנו והבאתה מלמד שלא ילהצנה במלחמה: {ת"ש} אם אמר יאמר "עד שיאמר וישנה, אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר °לא אצא חפשי"=עד שיאמר בשעת יציאה, אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר "אם אמר יאמר העבד"=*עד שיאמר כשהוא עבד אמר מר אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר "לא אצא חפשי" מאי אירייא מלא אצא חפשי" תיפוק ליה דבעינן °אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני "לא אצא חפשי ותו אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר "העבד" אמר סוף שש לאו עבד הוא? אמר "רבא (מאי בתחילת שש) °בתחילת פרוטה אחרונה (ומאי בסוף שש) בסוף פרוטה אחרונה: *ת"ש לו אשה ובנים ולרבו אין אשה ובנים אינו נרצע שנאמר °כי אהבך ואת ביתך, לרבו אשה ובנים ולו אין אשה ובנים אינו נרצע שנאמר "אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני. הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו אינו נרצע שנאמר °כי טוב לו עמך, רבו אוהבו והוא אינו אוהב את רבו אינו נרצע שנאמר "כי אהבך. הוא חולה ורבו אינו חולה אינו נרצע שנאמר "כי טוב לו עמך" רבו חולה והוא אינו חולה אינו נרצע שנאמר "עמך" בעי רב ביבי בר אביי שניהם חולין מאי: עמך בעינן והא איכא אב בילמא "כי טוב לו עמך בעינן "והא ליכא, תיקו:

*ת"ש כי טוב לו עמך: עמך במאכל, עמך במשתה - שלא תהא: אתה אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי תבן, מכאן אמרו כל המונה *ת"ש את עבד עברי בכמנה אדון לעצמו מעמך הוא ובניו עמו" אר' שמעון אם הוא נמכר, בניו *(בנותיו) מי נמכרים? °מכאן שרבו חייב במזונות בניו, כיוצא בדבר אתה אומר אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו" א"ר שמעון אם הוא נמכר, אשתו מי נמכרה °מכאן שרבו חייב במזונות אשתו וצריכא: דאי אשמעינן 'בניו' משום דלא בני מיעבד ומיכל נינהו אבל אשתו דבת מיכל ומיעבד היא אימא תעביד ותיכול ואי אשמעינן 'אשתו' דלאו דירכה להדורי אבל בניו דדירכייהו להדורי אימא לא, צריכא. *ת"ש אילו

ה"ג שלא יקחנה לחבין ולא לגבו. ול"ג שהוא לחתן לו ולחתן לחבין לו לחתן לו ולחתן לגבו דמאי לחיליה שהוא לחבין לחתן לו:

שלא ילחצנה במלחמה. פי' בקונטרס לבוא עליה משמע מתוך פירושו דמלחמה לשון בוא עליה כל עיקר ולפיל ביאה לרשות. ליכא מוקב עד לחתר כל המעשים ת"ש כגנד יכר הרע" כיון דמלחמה לשון בוא עד שיכא לביאה ולחתר כל המעשים היכך נתפייס יגרו בך, לחתי ליכא יכר הרע במלחמה ובביאה עד ירח ימים בשר קשה תמתי קרי ליה "בשר תמותות" כיון שנתגיירה שפחה ולא נפרש דיפת תואר מותרת מיד בשפיר (דמי) מאי דקאמרה היתה שהרי 'ימים' משמע שלשים יום ומיהו אפשר דלא בעי ירח אלא שיעור שלשים יום כדאמרינן בפ' אלו מציאות (ב"מ דף פז.) תמר בת יפת תואר היתה ולפיכך היתה מותרת לחמון כדכתיב "דבק עלי חל המלך כי לא ימנעני ממך ואם לא בא דוד על מעכה אם תמר היתה מותרת לחמון והרי לחתר כל המעשים היכך היתה מותרת לחמון ולקחתו ים לו לגיורת ולבסוף לא נפרש דיפת תואר היתה, ובשלמא אם נפרש דיפת תואר היתה מותרת מיד אלא אמר "כי" ימנעני ממך היתה שהרי לחתר כל המעשים תשובה גיורת

כמין חומר . פירש בקונטרס לרוב מרגליות לו בשמים שחלוי בצוארן כשים להכשיט ור"ת פירש חומר מעשה וכן פירש הערוך* בלשון ערבי כשהומר לחבירו מה מעשיך חומר לו מה *חמרך : **מה** בשתנה חזן . יש במדרש דמר"ע בגימטריא ד' מחות (שנה) ולפי שהיו ישראל עבדים לרבע מחות שנה וגחלס—הקב"ה והלך זה וקנה לחדן לעלמו לפיכך ירלעו במרלע הטולה כך : **ת"ל** לעולם כו' . ואין לומר לעולמו של יובל ד"ל לפחות קרקע מיעיה ונילף מעבד לחמה. ת"י]: **איבא** דלמרי גדול היה . העבד ומהר בו שלא יזכה הוא בעלמו מן ההפקר לפיכך קדם לפני המיתה וזכה בו זה פירש למיתה יהודה היובלותה וזה פירש למיים מר זוטרא תמתני במקומו שלא יהיה העבד רגע אחד בלא אדון ואיכא

רבו א ב מיי' ס"ג מכל' עבדים הל"ג :

ערך חמר ב [ע"ל מחמרך וע"ש תום' סוטה טו. ד"ה כמין ותוס' מונין קנ: ד"ה דוכתי]

רכח ג ד מיי' שם ס"ה כל"ל וס"ג מכל' מכירה הל"ח סמג עשין על ס"ג ע"ג סב ם טושו"ע יו"ד כי' רמז סעי' כג ושו"ע מ"מ סי' קלו סעי' ל :

רכט ה מיי' פ"ה מהלכו' עבדים הלכה ל ופ"ג מכל' מכירה הל"ג סמג עשין סב ם טושו"ע יו"ד סי' כה ושו"ע מ"מ שם סעי' ס :

נוסח אחר רל ו מיי' פ"ג מהל' מכירה הל"ו סמג עשין סב ם טושו"ע יו"ד שם סי' קלו סעי' ג :

הגהות "מיימוני" פרק ראשון מהלכות עבדים הלכה א אות ג :

רלא ז מיי' שם ופ"ד מהל' עבדים הל"ל סמג עשין סב ם טושו"ע יו"ד סי' קלו סעי' ה ושו"ע יו"ד סי' רמז סעי' כה :

רלב ח מיי' פ"ג מהל' מכירה הל"ב סמג עשין סב ם טושו"ע יו"ד שם סעי' כג ושו"ע מ"מ שם סעי' ג :

רלג ט מיי' שם טושו"ע מ"מ שם סעי' ג :

רלד י מיי' שם סמג עשין סב ם טושו"ע יו"ד שם סעי' כד ושו"ע מ"מ שם סי' קלו סעי' ג :

נוסח אחר [ע"ל עבדי הם ולא כו' כ"מ ס"ג ס"ג.]

נוסח אחר קנין בעבד כנעני : מהרי"ט אוכף ב"מ ד"ה ואחנכא : חת"ס חו"מ סי' קפ"ו ד"ה ואחנכא :

נוסח אחר קנין חצקה בעבד כנעני

נוסח אחר דא"א קנין בעבד כנעני

נוסח אחר קנין ידים בעבד כנעני תת נוסח

נוסח א קנין עבדו על ידי שלוחו, דאלמא טלא לקנות את עצמו בשחרות קנין ידים בעבד כנעני

[ע"ש רש"י יומא לו: ד"ה המדון וכו']

אילן *נאמר אזנו בדלת והייתי אומר ידקור בנגד אזנו בדלת־דלת אין אזנו לא, ואזן לא והכתיב °ורצע אדוניו את אזנו במרצע אלא הייתי אומר ירצענה לאזן מאבראי ויניחנה על הדלת וידקור בנגד אזנו בדלת תלמוד לומר "באזנו ובדלת" "הא כיצד *דוקר והולך עד שמגיע אצל דלת־דלת" שומע אני בין עקורה בין שאינה עקורה ת"ל "מזוזה" °מה מזוזה מעומד אף דלת נמי מעומד. *רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה *כמין חומר מה °נשתנה אזן מכל אברים שבגוף? אמר הקב"ה: אזן ששמעה קולי-על הר סיני בשעה שאמרתי °כי לי בני ישראל עבדים עבדים גולא עבדים *לעבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו היה דורש את המקרא הזה *כמין חומר מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית? אמר הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי °כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים והוצאתים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע בפניהם: **מתני'** יעבד כנעני נקנה בכסף *ובשטר על ידי עצמו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בכסף ע"י עצמו ובשטר ע"י אחרים ובלבד שיהא הכסף משל אחרים : **גמ'** מנלן דכתיב °והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה "הקישן הכתוב לשדה אחוזה מה שדה אחוזה נקנה בכסף ובשטר ובחזקה אף עבד כנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה, אי מה שדה אחוזה חוזרת לבעלים ביובל אף עבד כנעני חוזר לבעלים ביובל? תלמוד לומר °לעולם בהם תעבודו" תנא *אף בחליפין, ותנא דידן? מילתא דליתא במטלטלין קתני, מילתא דאיתא במטלטלין לא קתני. אמר שמואל "עבד כנעני נקנה במשיכה, כיצד? תקפו "ובא אצלו קנאו, קראו ובא אצלו לא קנאו" בשלמא לתנא דידן מילתא דאיתא במטלטלי לא קתני, דליתא במטלטלי קתני, אלא לתנא ברא' ניתני משיכה? כי קתני מילתא דאיתא בין במקרקעי בין במטלטלי, משיכה דבמטלטלי איתא במקרקעי ליתא לא קתני "כיצד? תקפו ובא אצלו קנאו, קראו ובא אצלו לא קנאו" ורקאו לא *והתניא "כיצד במסירה אחוזה בטלפה, בשערה, באוכף שעליה, בשליף שעליה, בפרומביא שבפיה, ובזוג שבצווארה, קנאה. כיצד במשיכה "קרא לה ותיא לה באה, או שהבישה במקל ורצתה לפניו, כיון שעקרה יד ורגל קנאה, רבי אמי ואמרי לה ר' אחא אומר עד שתהלך לפניו מלא קומתה? אמרי: בהמה אדעתא דמרה אזלה עבד אדעתיה דנפשיה קאזיל, אמר רב אשי 'עבד קטן כבהמה דמי. תנו רבנן *כיצד בחזקה? התיר לו מעליו או החליך בליו אחריו לבית המרחץ הפשיטו *הרחיצו סכו גרדו הלבישו הנעילו הגביהו קנאו אמר ר' שמעון לא תהא חזקה גדולה מהגבהה *שהגבהה קנויה בכל מקום "מאי קאמר אמר רב אשי *הגביהו הוא לרבו קנאו הגביהו רבו לו לא קנאו אמר רבי שמעון לא תהא חזקה גדולה מהגבהה שהגבהה קנויה בכל מקום השתא דאמרת הגביהו הוא לרבו קנאו אלא מעתה שפתח בנעלית תקנה בביאה? כי קאמרינן זה נהנה וזה מצטער הכא זה נהנה וזה נהנה הוא שלא כדרכה? מאי איבא למימר? אמר רב אחי [בר אדא] דמי אחא °מאן לימא לן דלאו הנאה אית להו לתלוייהו? ועוד משכבי אשה כתיב הקישה הכתוב כדרכה לשאינה כדרכה, ר' יהודה הנדואה 'גר שאין לו יורשין הוא, חלש עליה מר זוטרא לשלולי ביה, חוייה דתקוף ליה עלמא מזבא, אמר ליה לעבדיה שלוף לי מסנאי ואמשינהו לבית-אבא דאמרי גדול הזה*

מתני' . עבד עברי . מן המזוזה ומוטלת לאדון : **עקורה** . דבעלמו : **מה מזוזה מעומד** . דכתיב בה "ובא אצלו" ולא כתיב בה "ובא אצלו לא קנאו" : **מזוזה** . לרוב המרגליות ולרוב הכוסס תלוי בצווארה להכשיט : **מתני'** וקונה את עלמו . מיד רבו : **בכסף ע"י אחרים** . פיתנהו לרבו ע"מ שיחא זה בן חורין לבל יוכל לומר לא עלמו לי יקבל מהם ותפיץ ע"מ שתין לרבו רשות ← בו' דקסבר אין קנין לעבד בלא רבו : **ובשטר ע"י עלמו** . פיקבלו הוא ובגמרא מפרש לטולה דרבי מחיר ורבנן : **ובלבד שיהא בכסף משל אחרים** . דעבד אין לו כלום דאם מלא מליאה לו קבל מתנה הכל לרבו ואם בא לפדות ע"י עלמו צריך להיות משל אחרים ויתנוהו לו ע"מ ← שתין לרבו רשות בו' : **גמ'** **שדה נקנית בכל פני** . ולקמן ילוף בפירקין (דף כו.) וכל עובדי כוכבים ככנעניים משמכר לעבד אלא שכל עבדים נקרלין על שם כנען משום דכתיב ביה (בראשית ט) עבד עבדים : **מילתא** . דליתיה בעבד וליתא בשאר מטלטלין קתני לבל חלישן דליתנהו נמי בשאר מטלטלין שהמטלטלין גם הם נקנין בחליפין לא תילטריך ליה למיתני : **תקפו** . בחזקה : **לא קנאו** . דמדעתיה לזול ואין זו משיכה : **כשלמא לתנא דידן** . לא תיקשי לשמואל אמאי לא תני 'משיכה' בחליפין דליכא לתרוצי כדלתוקמין- דמילתא דליתא במטלטלין לא קתני, אלא תנא ברא' דהאי חליפין בהדייהו תיקשי לשמואל אי ליתיה דנקנה במשיכה ליתנייה נמי בחליפין : **מילתא דליתא בין במקרקעי בין במטלטלי** . כגון חליפין ליקח ושכח עם השאר דליתנהו במקרקעי לא תצא משיכה בהדייהו : **כיצד במסירה** . גבי בהמה קלי דקתני מתני'(לקמן דף כה:) בהמה גבוה נקנית במסירה : **כשערה** . כגון סיער שבראש הסוס : **שליף** . מגלוי : **לדעתא דמרה אזלא** . על דעת הקונה לוחה לפי שתין לה דעת : **לדעתיה דנפשיה** . מדעת עלמו : **קטן** . לליח ליה דעת בבהמה דמי ולם קרלו לסם קניה ובא לגלוי קנלו : **סתיר לו מנעלו** . העבד ללוקח : **גדדו** . גרחלי"ר בלע"ז : **הגביהו** . העבד לת הלוקח : **מפי מלמד** . מה ענין הגבהה דעלמת להגבהה דהכא, הגבהה דעלמת לוקח מנביה החפץ והכא תמרין שהעבד מגביהו משום עבודה שהלוקח משבעד בו לקנותו בחזקה : **אלא מעתה** . להגביהו הוא לרבו קנלו : **שפתח בנעלית תקנה בביאה** . דהא לגבהה ליה : **פנדוחא** . מלרן כושי שנמכר לעבד ושוקה לגוים : **דתקיף ליה עלמא** . גוסס ושוקה לגוים : **אמר ליה** . מר זוטרא לעבדיו דגר : **שלוף לי מסנאי** . לקטוטו בחזקה היה מתכוון שיהא העבדתו כשיעות חדוגו והגר פירש למיתה ומר זוטרא פירש למיים תחתיו שלא יהא העבד בלא אדון רגע אחד : ואיכא

*טוס מתרגמינן הימדותה

ואיבא דאמרי קטן פוסל. ותעמ"ל הוצרך לכל זאת: **ונלמ"ד בחצי שעור**. דאמר כל הממזיק בהן זכה לפי' לאחר זמן זכה בהן: **ע"י עצמו לא**. שאם נתן לו כסף לפדות את עצמו ליט פדוי דמה שקנה עבד קנה רבו: **כמאי עסקינן**. האי קנה עצמו ע"י אחרים: **לימלא עלה מדעתו**. של עבד: **שמפיון ליה לרבי מאיר**. בפ"ק דגיטין מוד הוא לעבד שיוצא כו' שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה ואי עבד ישראל פוסלו בשפחה דסכיתא ליה פריעה ליה: **ותניא מין מכין למדם כו'**. אין למדם יכול ליעשות שלוחו שלא מדעתו לדבר שהוא חוכה לו הפסד והיכי תני מתניתין דנפדה על ידי אחרים שלא מדעתו: **שלא מדעתו**. ואם תאמר פשיטות,הא לימרין להמשנינן דע"י עצמו לא,דאין קנין לעבד שלא מדעתו כשום לך: **כאין כאמר**. ולא לימרין לא הוצרך רבו לתת הגט מרשותו ואין זו קבלה: **ופא לא מני**. כבריית הכי: **פאי שמרע לאוד כו'**. זה לשון קניה וזה לשון שחרור: **פאי כספא לאוד ופאי כספא לאוד**. זה ניתן לקניה וזה ניתן לשחרור: **מיבעיא מיפא אד פוא**. ואין ניכר הפרש ביניהם: **כספ קבלת רבו**. שמקבל רבו הכסף גרמו לו להשתחרר מאליו ואין אחרים הללו מבין שלא קבלת הרב והרב אין עשתה שלוחו שלא לעבוד עצמו ומקבלו מאליו שכל [ע"ל ה.] לעובד עצמו **תחילת השטר קבלת** אחרים גרמה לו ביון דאוד הוא לו אין מבין לאדם שלא מדעתו: **שמעת מהו כו'**. במסכת גיטין (דף יח:): **מניגא**. כמו התנן: **דיש קנין**. כי יכול ליה ע"מ שאין לרבו לשוא בו: **ופא קי"ל**. כלומר והלא מעשים בכל יום שהעבד מקבל את גיטו ואי רבנן * פליגי עלה למילתא מי שבקינן רבנן ועבדינן כר"מ: **לף ע"י אחרים**. ואפי' שלא מדעתו זכות הוא לעבד כו': **וכי שמעון בן אלעזר היא**. כך סיפא דשטר,דליים ליה גיטו וידו בתין כאחד: **ושלש מחלוקות בדבר**. **בבי מתא** איים ליה בכסף על ידי אחרים ואפי' שלא מדעתו ולא ע"י עצמו דאין קנין לעבד בלא רבו ובשטר ע"י עצמו דיש קנין לעבד שלא מדעתו ולא ע"י אחרים ובכסף בין ע"י עצמו בין ע"י אחרים דאין קנין לעבד בלא רבו א"ה אימא סיפא ובשטר ע"י אחרים ולא על ידי עצמו,והא קיימא לן דגיטו וידו באין כאחד, **ובי תימא** מאי "ע"י אחרים,אף ע"י אחרים,והא קמ"ל דזכות הוא לעבד שיצא מיד רבו לחירות אי הכי נערבינהו וניתנינהו בכסף ובשטר בין ע"י אחרים בין על ידי עצמו אלא בכסף: בין ע"י אחרים בין ע"י עצמו בשטר: ע"י אחרים ולא ע"י עצמו ור"ש בן אלעזר הוא דתניא ר' שמעון בן אלעזר אומר אף בשטר על ידי אחרים ולא ע"י עצמו **ושלש מחלוקות בדבר**; אמר רבה מ"ט דר' שמעון בן אלעזר *גמר לה- לה' מאשה מה אשה עד שיוציא גט לרשות שאינה שלו,אף עבד נמי עד שיוציא גט לרשות שאינה שלו,בעי רבה לר'

ואיבא דאמרי קטן היה. ותעמ"ל הוצרך לזכות בו כדי שלא יקנה עצמו מן ההפקר לאחר מיתת האדון ולא כאבא שאול דלאחר שאול היה יכול לזכות בו ולפי' לאחר מיתה כפ"ה ובקונ' לר"ת מכח מתני' דלא כאבא שאול דילמא לעולם לימא לך דכאבא שאול סבירא ליה ומה שהחזיק בו מחיים לפי שהיה ירא שמא יקדמנו לאחר מיתה וזכה בו ושוב ה"ל למימר וכדרבנן ושוב קשה דבפרק השולח (גיטין דף נב.) פסיק רבי יאושעא בן לוי הלכה כאבא שאול ותע"ג דרבי יוחנן סבר דאין הלכה כאבא שאול מ"מ קי"ל דבכל מקום הלכה כריב"ל לגבי דרבי יוחנן כדמוכח בריש פ"ד דמגילה (דף כז.) דמשמע שדברי רבי יאושעא בן לוי הם עיקר *מדברי ר' יוחנן גבי בית הבקסא מוכר לעשותו בית המדרש ות"ל היכי עבוד הכא דלא כהלכתא ונראה לר"ת דגרסי הכא וכאבא שאול דלא כהלכתא שאול דאמר כל המזיק לחבירו אפילו לכתחלה שאול דאמר כל המזיק בהן זכה בהן הואיל ואי אפשר לעשות כן שלא יקדמנו אחר ושוב מפרש ר"ת בענין אחר איכא דאמרי קטן היה שאם היה גדול לא היה מועיל בו זה פירש למיתה וזה פירש לחיים ותע"פ שעבדות אחרים עליו קודם הוא לזכות בעצמו כיון שיש לו יד. אבל קטן שאין לו יד כל הקודם זכה בהן כאבא שאול ולא אמר לו שלוף מסכתי מחיים אלא לאחר מיתת יהודה הגדולה עשה כך והיינו כאבא שאול דאמר קטן אין לו יד לזכות בעצמו ומשום הכי זכה בו מר זוטרא אפילו לאחר מיתה אבל לרבנן בין גדולים בין קטנים קנו עצמן בני חורין דאין קנין ואפילו עבדות אחרים עליו קנה עצמו בן חורין ור"י מפרש דהא דקאמר כאבא שאול דאמר אבל בשטר אחרים קנה עצמו אף על פי שלא מדעתו דהא אמרת קבלה ואין חבין לו לאדם שלא בפניו: **דשלא מדעתו**. דהא **אמרת** על ידי אחרים לא. פיירי שלא מדעת העבד. והא"ק ל' דלרבנן נמי אמרי' נמי וידו באין כאחת: אף על ידי אחרים שלא מדעתה: שלש מחלוקות דר' [שמעון בן] אלעזר ס"ל דלא אמרינן נמי וידו באין כאחת:

תוס' ר"י הזקן

שלא מדעתו. של עבד: חיב הוא לעבד. דעבדא בהפקרא ניחא ליה ונוח לו שאסור בבת חורין כדי שיהא מותר בשפחה דוילא ליה ופריצא ליה ושכיחא ליה: **קבלת רבו גרמה לו להשתחרר**. ואין אדם עושה מעשה השחרור שיהא תלוי בו שהוא הוא יכול למנוע שהאדון מקבל מעותיו לתועלת עצמו והוא משוחרר מאליו: **אבל בשטר אדם מקבל השטר והוא משוחרר באותה קבלה ואין חבין לו לאדם שלא בפניו**: **דשלא מדעתו**. דהא **אחרים** על ידי אחרים לא. פיירי שלא מדעת העבד. והא"ק ל' דלרבנן נמי אמרי' נמי וידו באין כאחת: **אף על ידי אחרים שלא מדעתה**: **שלש מחלוקות דר'** [שמעון בן] אלעזר ס"ל דלא אמרינן נמי וידו באין כאחת:

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה ושלש מחלוקות וכו'. וכ"ה בטור וכתב כ"ל והיכא דזכות נמחק:

לה שמעון בן אלעזר עבד כנעני מהו שיעשה שליח לקבל גיטו מיד רבן: כיון דגמר ליה מאשה כאשה או דילמא אשה, דאיהי מצי מקבלת גיטה ושליח נמי מצי משויא, עבד דאיהו לא מקבל גיטיה ושליח נמי לא מצי משוי? בתר דבעיא הדר פשטא (ו) "לה-לה" מאשה, ואלא הא *דאמר רב הונא בריה דרב יהושע "הני כהני = "שלוחי דרחמנא נינהו דאי סלקא דעתך שלוחי דידן נינהו מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדינן ואנהו מצי עבדי - ולא, והא עבדא דאיהו לא מצי מקבל גיטיה ושליח מצי משוי? ולא היא, ישראל לא שייבי בתורת קרבנות כלל, עבד שייך בניסוך דתניא *[דאין הדברים שהעבד מקבל ניסו של חבירו מיד רבו של חבירו אבל לא מיד רבו שלו]: ובלבד שיהא הכסף

① משל אחרים: נימא בהא קמיפלגי: דר' מאיר סבר *אין קנין לעבד בלא רבו *ואין קנין לאשה בלא בעלה ורבנן סברי יש קנין לעבד בלא רבו ויש קנין לאשה בלא בעלה? אמר בבא אמר רב ששת, דכולי עלמא אין קנין לעבד בלא רבו ואין קנין לאשה בלא בעלה והכא במאי עסקינן *דאקני ליה אדם מנה ואמר ליה "על מנת שאין לרבך רשות בו"

② ר' מאיר סבר כי אמר ליה "קני", *"קני עבד וקני רביה, וכי אמר ליה "על מנת" לא כלום קאמר ליה, ורבנן סברי כיון דאמר ליה "על מנת" אדעתי ליה תנאיה, ור' אלעזר אמר כל כי האי גוונא דכולי עלמא לא פליגי "דקני עבד

③ וקני רביה והכא במאי עסקינן כגון דאקני ליה אדם מנה ואמר ליה "על מנת שתצא בו לחירות" ר"מ סבר כי אמר ליה "קני" קני עבד וקני רביה, וכי אמר ליה "על מנת" לא כלום קאמר ליה, ורבנן סברי לדידיה נמי הא לא קא מקני ליה דהא לא אמר ליה אלא "על מנת שתצא בו לחירות"; ורמ' דרבי מאיר אדרבי מאיר ורבי דרבנן אדרבנן ואין

סמוכין כה: נידון כן:

[מיר כה: בגמרא עת.]

[פסחים סמ:]

הגהות הב"ח

(ו) גמ' הדר פסקא גמר לה: (ב) תו' ד"ה (בע"ה) ר' שמעון וכו' ור' שמעון ב"מ כב. ד"ה ואי וכו' ועי' תוספות ד"ה ואי וכו' ומתיר לה מהכא וכו' ומוכח לה לקמן מהכא וכו'. ועי' במהרש"ל כאן ד"ה ומכאן ואילך.

גליון השי"ס

תוס' ד"ה דאמר וכו' וי"ל דתוספות דגמ' וכו. ועי' בתוספות ישנים אות (ג) ד"ה וכו' ולעצור ע"ש ועוד כתוספות ד' מד ע"ב ד"ה וכלכתה ותקנין דף סה ע"ב ד"ה ת"ש נתן וכו"ן נדרים ד' עב ע"ב ד"ה ולענין הלכה:

(ע' תוס' שבת סב. ד"ה כי אתא וכוס' יומא יט: ד"ה מי אית ליכא] וכ"ק פו: ד"ה דייבוו"מ יז: ד"ה מן) [עיי' תוספות יומא יט: ד"ה מי אית ליכא]

רם א מיי' פ"ו מהל' מכירה פכ"ה:
רמב ב מיי' פ"ו מהל' עבדים הל"מ פוס"ע
יו"ד סי' רכז סעי' יה:
רמב ג מיי' פ"ג מהל' זכייה פכ"ה פוס"ע
יו"ד סי' רסז סעי' כב:
רמב ד מיי' שם ופ"ז מהל' מכירה פכ"ו
סמג עשין פב סמג לאוין רמב פוס"ע פמ"ע סי' סה סעי' יה ופוס"ע יו"ד סי' רכז סעי' כב:
רמב ה מיי' פ"ג מהל' זכייה ומתנה הלכה ג סמג עשין פב פוס"ע
יו"ד סי' רכז סעי' כב:
רמב ו מיי' שם פ"ו"ד ופ"ט מהל' עבדים הל"ו סמג שם פוס"ע שם סעי' ט:

נוסח
ואלה: לה. כי בן אלעזר ג"ש ראשו מקבל גיטו מאשה עבד יכול ראשו אחד לקבל גיטו ת"ל לה-לה ראשו אחד לקבל גיטו

תת נוסח
אין אדם מאנך שליח אלא בדבר שהוא עושה היה יכול לעשות

נוסח
כאשי קמיפלגי בקידושי נקבה בכסף ד' כסף

מבנה
① ② ③ ג' שיטות בפשיטות האחרונים
△ (אחרונים שהביא ב"מ 2-3)
"לכא מאי עסקינן"

נוסח
אור הסבו על ר' אלעזר ואת לא וחכ' לעיל לעיל וחכ' אלעזר בשלמא אחד מהם שאת נושאת בתוך כסף קנוי ואחד מהם שאת נושאת בתוך כסף קנוי

[ואת - אחד]
[לה - אחד]
[לה - אחד]
בשלמא אחד מהם שאת נושאת בתוך כסף קנוי ואחד מהם שאת נושאת בתוך כסף קנוי

רום' ר"י הזקן

שלוחי דרחמנא ואפי' היה בעל קרבן פורה הנאה מהכהן פוטר לו להקריב קרבנו: יש קנין שהקטן להם אחרים בסתם ולא עשו להם הנאי דאיכא ודעת אחרת הקנתו לו ולא נטר בלבו לחת לאחין ולבעל: ולאשה בעלמא איצטריכא ליה. כתב ר"ם דאשה כעבד דאיכא ודכאי במעשה ידיה ומציאתה. משמע מלשונו דמהנה במציאה וכ"כ בפ' בן סורר ומורה. וה"א אינו כ"ש במציאה האשה: ולאו כולם הוא דהוי"ל למינתן [לו] אחר מתנה שתקף שנתן לעבד קנה הארון וכי עבד הנאי לעבד לא מהני לאדון. ור' אלעזר וכו' איכא מאן דשמיע ליה כשיטת הגאונים בנדרים פ' בתרא שמודר הנאה מחתנו והוא רוצה ליתן מעות לבתו אסור לה הרי המעות נתונים לך ע"מ שאת נושאת ונותנת לפיך. אמר רב ל"ש אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך אבל מה שתרצי עשי בהן קנה יהונתן בעל. אמר רבא מכדי שמפתחיה דרב כר' מאיר מרקאמר דרב: כר' מאיר ומורה שאם אמר מה שאת נושאת ונותנת בפיך לא קנה בעל ובמה שתרצי עשי בהן קנה אלמא ס"ל כרב ששת דבעל אמת שאין לרבך רשות בהן פליגי ושיטת ר' מאיר מודה בעל מנת שתצא בהן לחירות והוי"ל נבי אשה מה שתרצי עשי בהן כ"ש שאין לבעלך רשות בהן ומה שאת נושאת ונותנת בפיך כ"ש שתצא בו לחירות נבי עבד דאלו סבירא לן כר' אלעזר תיוש שמיעתיה דרב כרבנן ולא כר' מאיר. דלר' מאיר כי היכי דלגבי מכר לינקא שום אנפא דקני ליה עבד בלא אדון ה"נ גבי אשה ליכא שום אנפא דתקני אשה בלא בעלה ואעקים רב לסתני' כרבי מאיר ושמואל כרבנן אלמא הלכתא כרב ששת. והרי"ף והרא"ם ספסקי כר' אלעזר: ג) פסק כשמואל. והעיקר דרב ושמואל בהא פליגי רב סבר דסתני' ודאי כר' מאיר היא בסה שאת נושאת ונותנת לפיך דוקא ר' מאיר מודה ב) בעל מנת שתצא בהן לחירות אדון כרב ששת ומה שהרצי עשי בהן כדתנן בפ' שואל מן הפרה (ג) ר"ת מחלק בין מתנה שהיא לצורך הגוף כגון מזונות ושכר דוקא אבל מה שהרצי עשי בהן אפי' מה שהרצי עשי בהן לא מהני כיון דלא מסר לה גופה ולא מידי דמיקרי מתנה כגון לחת ומכור ומכל מקום אם נתן לה ומתה חוזרין בהן ואפי' מתנה שהיא לצורך הגוף כגון מזונות ושכר

מן שאם פודה מעשר שני . קס"ד כמעשר שני שהוא מעשה בעלה וקרינן ליה ממעשרו וכדמפרש לה ואזיל : **שאם פודה בגלם תומם** . דלמו דידה הוא ואין מוסיפין תומם על פדיון מעשרות והקדשות אלא בעלים : **שליומיה עבדא** . ומ"ש דמלך לאמר פודין בגלם תומם : **אלא בזוזי דידה** . דנכסי מלוג : **ומעשר דידיה** . מעשרו : **לית לה למר רחמנא ולא לשאר** . חיש ממעשרו אמר רחמנא ולא לשאר ממעשר בעלה דלאשה כלאחר דמיא : **ע"מ שתפדי בו כו'** . שהחיה כלאים אחר לפדות בגלם תומם **בשבע** שכבר כי אמר לה "קני" קניה ליה בעלה וכי אמר לה ע"מ" לאו כלום הוא הילכך זוזי הוו ממי דבעל ושלימותיה עבדא "חיש ממעשרו" קריינן ליה **ורבי מאיר** סבר לדידה נופה נמי אקני לה אלא להכי שתהא בחיש אחר לפדות בגלם תומם : **דלמיימי מכי נפש** . שמת אביה והיה לו מעשר שני ויבאתה עם שאר נכסים יורשים הבאים לה לאחר מכאן=נכסי מלוג הן ויקח בהן קרקע והוא לוקח פירות : **וכ"מ לעשמים** . דאמר לקמן בפ"ב מעשר= ממון גבוה הוא ואכילתו משולחן גבוה הוא הילכך חיטו כשאר נכסים למקנייה בעל כתקנתא דתקון רבנן פירות לבעל הילכך לא זכי ביה **וכי פרכה ליה בזוזי דבעל למו ממעשרו הוא דלזוזי דחד ומעשר דחד : ורבנן לעשמייהו דלמרי ממון פדיון פוח** . ואיילא עליה תקנתא דרבנן ופירות לבעל כשאר נכסי מלוג וכיון דבעל פרקה,בעי תומם : **מנא יוצא בשן ועין** . לחמרי' קאי : **לאפוי מכרים** . כ"ד הס ושמויים אלא נעשים (פרק ו משנה ז) ומייתי להו לקמן בשמעתין (דף כה.) : **שאין מוזרין** . אם נעלן כשן ועין,וגמר בשה מינהו : **אין מגלחין** . מלאת כתיב אחד וגמור טולהו מיניה : **נזיר** . דלא גמר חד מחברים הילכך לא בשן כאחד ניהו : **אלא** בזוזי דידה ובמעשר דידיה . (ג) **אילימא** בזוזי דידה דנכסי מלוג ומעשר דידיה מצדומין חיש לחמר רחמנא ממעשרו ולא לשאר ממעשר בעלה דלאשה כאחר כמי דחיש ע"מ שתפדי בו ומשום הכי לא קניה ליה למימר ממעשרו לחמר רחמנא ולא ממעשר חבירו ונראה **הגאון** בזוזי דידה ומעשר דידה" הכי פירושו "חיש" לחמר רחמנא דמוסיף תומם על רחמנא ולא לשאר ממעשר בעלה דלאשה כאחר כמי דחיש ע"מ שתפדי בו ומשום הכי לא קניה ליה למימר ממעשרו לחמר רחמנא ולא לשאר

הואיל ומדרש מכמיס הוא. פי' משום הכי אמר דכשאר דבריס לריך גס שמכוון ות"ת ומה בכך הואיל ומדרש מכמיס הוא והלה כמה גופי תורה תלויין בסיכס בלין אלא מכח דרשה לכן נראלה לר"ת דגבי זה היט אלא מדרבנן דמיימין שמא יתלאט בשוק ויאמר לו עבדי לאתה לפי שאין המדרש יהוע לשולס לכך הקט גס שמכוון וריב"ל פירש דוקאי אין ועין דכתיב בהדיה בקרא ועלייהו כתיב לחפצי ישלאטו דמשמע חפצי מעיקרא ובכאן פליגיה ליה דלא גמר שילוח שילוח מאשה ולכן ת"ל גס שמכוון לבעל שאר דבריס הלא בפקי אלא מיסורא דילשלאטו ולאי בהכי נמירי שילוח שילוח מאשה ולכך לריך להו גס שמכוון: **תרגנול** שהשיט לאשה וכו'. בתרגול גרסינן נזק שלס ובסוס שלקס אלי מק וכן מוכח בפרק כילד הרגל (ב"ק דף יח:):

מיבעי ליה לכדתניא אלי שהשיט כו'. השתא מסתמא ד"ש דכשלא נתכוין לעין פסוד ואימה דבפרק כילד הרגל (ב"ק דף כו:) אמר רבה היסה מוכחת לו אבל בתיקו ולא הכיר בה מעולם ועמד ונפלה לעין עבד פלוגתא דרבי"ג ורבנן וי"ל דשאני הכא דלי"ג ורבנן לעולם: ריבויא הוא ורבה אבר אע"פ שאינו עושה מלאכה גלויה. אבל כל אבר ודאי עושה מלאכה: (בשבילה). ע"ג דבעינן מוסיף שבגלוי הרי בפל מעשה השינים הקבועים בו שהוא אבר גלוי ה"נ דר"ם שהרי בישל מעשה השינים הקבועין באותו עצם ופסקינא דהלכה כר' עקיבא מחברו ואע"ג דאיכא מרבייעין הברעה שלישית היא ואינה מברעת שהרי הם לא השיבו מביאור בין שן ועין בשאר ראשי אברים והכא להא דתניא בתגול וזמא חבית של תרומה שנתגלגלה בש"א תעשה לוף וגה"א תשפך הכל א"ר שמעון אני אברוץ בבית תרשה לוף ובשרה תשפך הכל. ואפשר כל הברעה שלישית אינה מברעת. פי' הואיל ולא זכרו בביאור בין בבית בין בשדרה אע"פ שדעתם כך היא וגיא הברעה שלישית הגו ובהגהות ווסא. והריף שכתב שאין הלכה כמתניתא אלא בשינה אולי לרווחא דמילתא כתב הכי כיוסר אפי' הגיא הברעה: כנגד עינו. שנבעית מהקול: חקע. קול התרנגול מיקריא חקיעה. ולפסס צניחה. ולתמור נעירה: נזק שלם דאית ליה דצרורות חייבין נזק שלם ומהוגי בפרק כיצד והא משונה ומשני דשדי בה בורני. פי' שיש ורעים בכלי ודרך התרנגול להכניס ראשו: חצי נזק דצרורות ניהו דהא לאו נופיה אזיק אלא

ואם לאו אין עבד יוצא בהן לחירות וצריכא: דאי אשמעינן הך קמייתא משום דמעיקרא נהורא בריא והשתא נהורא כחישא אבל הבא דמעיקרא נמי נהורא כחישא אימא לא, ואי אשמעינן הא, משום דסמיא לגמרי אבל הכא דלא סמיא לגמרי אימא לא, צריכא. *תנו רבנן "הרי שהיה רבו רופא ואמר לו לכחול לו עינו וסמאה, לחתור לו שינו והפילה, שיחק באדון ויצא לחירות רשב"ג אומר "ושחתה" - עד שיתבוין לשחתה. ובבבא האי "ושחתה" מאי עבדי ליה? מיבעי להו לכדתניא ר"א אומר הרי שהושיט ידו למעי שפחתו וסימא עובר שבמעיה פטור מ"ט? דאמר קרא "ושחתה" - עד שיכוין לשחתה ואנכי מושיחה - שהחה נפקא ואינך "ושחת שהחתה לא דריש. א"ר ששת "הרי שהיתה עינו סמויה וחטטה עבר יוצא בהן לחירות מ"ט? מחוסר אבר הוא ותנא הוגיא *תמות וכו' ואין תמות בבהמה ואין תמות בעופות יכול ובשה נפה נקטעה רגלה נחתכה עינה ת"ל כמן העוף "ולא כל העוף א"ר חייא בר אשי אמר רב היתה לו

יתרת

ישן דחלב' כתב רחמנא "עין", ואי בחב רחמנא "עין" ה"א מה עין שנברא עמו אף כל שנברא עמו אבל שן לא, צריכא אימא "כי יכה" כל "שן ועין" פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט - שן ועין אין מידי אחרינא לא: "לחפשי ישלחנו" - חזר וכלל "כלל ופרט וכלל" אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש מום שבגלוי ואינן חוזרין "אף כל מומין שבגלוי ואינן חוזרין מה הפרט מפורש מומין שבגלוי, ואינו חוזר, ובטל ממלאכתו אלמה חניא "תלש בקנו וילבל בו עצם עבדו יוצא בהם לחירות "לחפשי ישלחנו" - ריבויא הוא "ריבויא הוא אפי' הכהו על ידו וצמתה וסופה לחזור נמי אלמה תניא *הכהו על ידו וצמתה וסופה לחזור אין עבד יוצא בה לחירות "אע"פ שן ועין מאי אהני ליה. *ת"ר "בכולם עבד יוצא בהם לחירות וצריך נמ שחרור דברי ר"ש. ר"מ אומר אינו צריך. ר"א אומר צריך ר' טרפון אומר אינו צריך ר"ע אומר צריך "המבריעים לפני חכמים" אומרים נראין דברי ר"מ בשן ועין שהתורה זכתה לו ודברי ר"ע בשאר אברים דהואיל "לקנם חכמים הוא, קנס הוא, קראי קא דרשינן אלא הואיל ומדרש חכמים הוא מ"מ דרש? ילוף ישלוח שילוח מאשה מה אשה בשטר אף עבד נמי בשטר ר"מ אי כתב "חפשי" לבסוף כדקאמרת השתא דכתב "לחפשי ישלחנו" הוה ליה חפשי מעיקרא *ת"ר "הכהו" על עינו וסמאה על אזנו וחרשה עבד יוצא בהן לחירות "עין" ואינו רואה, כנגד אזנו ואינו שומע אין עבד יוצא בהן לחירות אמר רב שמן לרב אשי למימרא דקלא לאו כלום הוא *ותניא רמי בר יחזקאל "ותרגול שהושיט ראשו לאויר בלי זבובית ותקע בו ושברו משלם נזק שלם ואמר רב יוסף "אמרי בי רב "סום שצנף ורמזר שנער ושברן כלים בתוך הבית משלמים חצי נזק? א"ל "שאני אדם דכיון דבר דעת הוא איהו מיבעית נפשיה *כדתניא "המבעית את חבירו פטור - מדיני אדם וחייב בדיני שמים כיצד? "תקע באונו וחרשו פטור, אחזו ותקע באונו וחרשו חייב "ת"ר "הכהו" על עינו וכהתה על שינו ונדדה: אם יכול להשתמש בהן עכשיו אין עבד יוצא בהן לחירות ואם לאו עבד יוצא בהן לחירות תניא אידך "הרי שהיתה עינו כהויה וסמאה, שינו נדודה והפילה אם יכול להשתמש בהן כבר עבד יוצא בהן לחירות**

ואם לאו אין עבד יוצא בהן לחירות וצריכא: דאי אשמעינן הך קמייתא משום דמעיקרא נהורא בריא והשתא נהורא כחישא אבל הבא דמעיקרא נמי נהורא כחישא אימא לא, ואי אשמעינן הא, משום דסמיא לגמרי אבל הכא דלא סמיא לגמרי אימא לא, צריכא. *תנו רבנן "הרי שהיה רבו רופא ואמר לו לכחול לו עינו וסמאה, לחתור לו שינו והפילה, שיחק באדון ויצא לחירות רשב"ג אומר "ושחתה" - עד שיתבוין לשחתה. ובבבא האי "ושחתה" מאי עבדי ליה? מיבעי להו לכדתניא ר"א אומר הרי שהושיט ידו למעי שפחתו וסימא עובר שבמעיה פטור מ"ט? דאמר קרא "ושחתה" - עד שיכוין לשחתה ואנכי מושיחה - שהחה נפקא ואינך "ושחת שהחתה לא דריש. א"ר ששת "הרי שהיתה עינו סמויה וחטטה עבר יוצא בהן לחירות מ"ט? מחוסר אבר הוא ותנא הוגיא *תמות וכו' ואין תמות בבהמה ואין תמות בעופות יכול ובשה נפה נקטעה רגלה נחתכה עינה ת"ל כמן העוף "ולא כל העוף א"ר חייא בר אשי אמר רב היתה לו

יתרת

כתב: דאם לאו שאינו יכול להבחין בה בין דבר לדבר בדקדוק: אם יכול להשתמש בה כבר שהיה רואה בה קצת הואיל ועכשיו אינו רואה בה כלל יוצא לחרות (וכל זה): שיחק. שגרם לו לצאת מתחת ידו: פטור מלשחרר העובר פלא יצא העובר לחרות כשולה. ומסתברא דמעשיהו דרבנן פלא דרשי ושחתה אלא לאפוקי עובר דלאו בר השחתה הוא שהרי לא יצא לאויר העולם. אבל עבד אפי' שלא נתכוון לינע באבר יוצא לחרות היינו דאמרי' בב"ק פ"ג פיצד הרגל אמר רבה היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא הכיר בה מעולם או שהכיר בה ושכחה או שנתכוון לזורק שתים חרס ארבע לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן התניא הרי שהיה רבו רופא וכו' אלא לרבנן אע"פ שלא נתכוון לזרוק בעבד יוצא לחרות. והר"ם ז"ל ור"ש ז"ל פירשו פעמא דעובר דמודו רבנן דאינו יוצא לחרות שהרי לא ידע דבר שיתכוון לו. ופעמא דבכהה לי עיני שיוצא לחרות שהרי נתכוון לינע באבר אע"פ שלא נתכוון לזרוק ג). וכתב הר"ם שאם נתכוון לזרוק לבהמה וזרק לעבדו והפילו שינו או סימא עינו לא יצא לחרות נראה שדתה להיא דרבה וצ"ע. ולפסס סוגיא דגמ' הכי דינא ופירושה כמו שכתבנו: סמויה אע"פ שאין רואה בה כלל.

ג) עי' כתוס' ד"ה מכעי ליה:

ליקוטי רש"י

נוסחא (מראה) שאלות ▽ תשובות שיק לנדוני בפסק טאות כאו:כו

רש א מוי פ"ב מהל' עבדים הל"ב סמג עשין סו מוי"ד סימן רסו:
רגא ב מוי"ס הל"י טוב ס"ע שם סעי' ל:
רגב ג מוי' שם פוס"ע שם סעי' לח:
רגג ד מוי' שם הל"ד פוס"ע סעי' כו:
רגד ה ו מוי' שם הל"ז טוב ס"ע שם סעי' לה:
רגה ז ח מוי' פ"ב מהל' מקח ממון הל"ם וה"ל סמג עשין סו פוס"ע מו"מ סי' של סעי' ס:
רגו ט י מוי' פ"ב מהל' מוכל ומזיק הל"ו סמג עשין ם פוס"ע מו"ם סי' תכ סעי' לב ופסי' כה:
רגז כ מוי' פ"ם מהל' עבדים הל"ח סמג עשין סו פוס"ע שם סעי' לד:
רגח ל מוי' שם הל"ע פוס"ע שם סעי' לג:
רגט מ נ מוי' שם הל' יב יג פוס"ע שם כעי' לו:
רם ס מוי' שם הל"ו פוס"ע שם סעי' לג:
רמא ע פ מוי' פ"ג מהל' מיסורי מזנת הל"ח סמג לאוין קמו:

נוסחא דבר ביאור אברים בשא בניך בל טחדיר (ופ' מיני) בגמ חוליו אי לא

תוס' ר"י הזקן

דחלב. שן הקטנים חוזקים שאם נטלת חזורת: ובשל ממלאכתו ואבר שאין לו מלאכה בגלוי לא יצא לחרות: הילדל בו עצם ואינו חוזר למקומו לעולם: ריבויא הוא וריבה אבר אע"פ שאינו עושה מלאכה גלויה. אבל כל אבר ודאי עושה מלאכה: (בשבילה). ע"ג דבעינן מוסיף שבגלוי הרי בפל מעשה השינים הקבועים בו שהוא אבר גלוי ה"נ דר"ם שהרי בישל מעשה השינים הקבועין באותו עצם ופסקינא דהלכה כר' עקיבא מחברו ואע"ג דאיכא מרבייעין הברעה שלישית היא ואינה מברעת שהרי הם לא השיבו מביאור בין שן ועין בשאר ראשי אברים והכא להא דתניא בתגול וזמא חבית של תרומה שנתגלגלה בש"א תעשה לוף וגה"א תשפך הכל א"ר שמעון אני אברוץ בבית תרשה לוף ובשרה תשפך הכל. ואפשר כל הברעה שלישית אינה מברעת. פי' הואיל ולא זכרו בביאור בין בבית בין בשדרה אע"פ שדעתם כך היא וגיא הברעה שלישית הגו ובהגהות ווסא. והריף שכתב שאין הלכה כמתניתא אלא בשינה אולי לרווחא דמילתא כתב הכי כיוסר אפי' הגיא הברעה: כנגד עינו. שנבעית מהקול: חקע. קול התרנגול מיקריא חקיעה. ולפסס צניחה. ולתמור נעירה: נזק שלם דאית ליה דצרורות חייבין נזק שלם ומהוגי בפרק כיצד והא משונה ומשני דשדי בה בורני. פי' שיש ורעים בכלי ודרך התרנגול להכניס ראשו: חצי נזק דצרורות ניהו דהא לאו נופיה אזיק אלא

נוסחא הגיה נזק דצרורות

נוסחא מאוקמי תגיאת בגיטין הכלא אבר מן התורה (בבא חוליו) ושאר נוסחא

תוס' ר"י הזקן

ואם לאו אין עבד יוצא בהן לחירות וצריכא: דאי אשמעינן הך קמייתא משום דמעיקרא נהורא בריא והשתא נהורא כחישא אבל הבא דמעיקרא נמי נהורא כחישא אימא לא, ואי אשמעינן הא, משום דסמיא לגמרי אבל הכא דלא סמיא לגמרי אימא לא, צריכא. *תנו רבנן "הרי שהיה רבו רופא ואמר לו לכחול לו עינו וסמאה, לחתור לו שינו והפילה, שיחק באדון ויצא לחירות רשב"ג אומר "ושחתה" - עד שיתבוין לשחתה. ובבבא האי "ושחתה" מאי עבדי ליה? מיבעי להו לכדתניא ר"א אומר הרי שהושיט ידו למעי שפחתו וסימא עובר שבמעיה פטור מ"ט? דאמר קרא "ושחתה" - עד שיכוין לשחתה ואנכי מושיחה - שהחה נפקא ואינך "ושחת שהחתה לא דריש. א"ר ששת "הרי שהיתה עינו סמויה וחטטה עבר יוצא בהן לחירות מ"ט? מחוסר אבר הוא ותנא הוגיא *תמות וכו' ואין תמות בבהמה ואין תמות בעופות יכול ובשה נפה נקטעה רגלה נחתכה עינה ת"ל כמן העוף "ולא כל העוף א"ר חייא בר אשי אמר רב היתה לו

יתרת

כתב: דאם לאו שאינו יכול להבחין בה בין דבר לדבר בדקדוק: אם יכול להשתמש בה כבר שהיה רואה בה קצת הואיל ועכשיו אינו רואה בה כלל יוצא לחרות (וכל זה): שיחק. שגרם לו לצאת מתחת ידו: פטור מלשחרר העובר פלא יצא העובר לחרות כשולה. ומסתברא דמעשיהו דרבנן פלא דרשי ושחתה אלא לאפוקי עובר דלאו בר השחתה הוא שהרי לא יצא לאויר העולם. אבל עבד אפי' שלא נתכוון לינע באבר יוצא לחרות היינו דאמרי' בב"ק פ"ג פיצד הרגל אמר רבה היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא הכיר בה מעולם או שהכיר בה ושכחה או שנתכוון לזורק שתים חרס ארבע לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן התניא הרי שהיה רבו רופא וכו' אלא לרבנן אע"פ שלא נתכוון לזרוק בעבד יוצא לחרות. והר"ם ז"ל ור"ש ז"ל פירשו פעמא דעובר דמודו רבנן דאינו יוצא לחרות שהרי לא ידע דבר שיתכוון לו. ופעמא דבכהה לי עיני שיוצא לחרות שהרי נתכוון לינע באבר אע"פ שלא נתכוון לזרוק ג). וכתב הר"ם שאם נתכוון לזרוק לבהמה וזרק לעבדו והפילו שינו או סימא עינו לא יצא לחרות נראה שדתה להיא דרבה וצ"ע. ולפסס סוגיא דגמ' הכי דינא ופירושה כמו שכתבנו: סמויה אע"פ שאין רואה בה כלל.

ג) עי' כתוס' ד"ה מכעי ליה:

נוסחא "וכי יכה את עין עבדו או את עין אמתו וישחתה לחפשי ישלחנו תחת עינו"

כ"ק פו. ניעין מכ:

ניעין שם

*ב"ק נא. נח.

שם יח:

שם נא.

*) [ות"ע תוס' זכמים לה: ד"ה תלת ועוד שם סתי ד"ה ושכמתת]

ג"ל תמים זכר

שם כו: * ע"ז ריש"א

** נ"ל ד"ה תוא ופ"ה ויש כ"ה ב"ק ריש תנת. ב"ק ע"ה ד"ה ואי"ת. ב"ק ע"ה ד"ה ואי"ת. ב"ק ע"ה ד"ה ואי"

יתרת. לגבע יתירה: **שנספרת על גב יוד**. שהיתה כשורת שאר לגבעות: **סבי דנוניא**. שם מקום: **זיל גנעיגאו**. לשון גנאי: ולגבב בבית הקברות: **וזה לשון רבי למיד חכם** כלשון בני אדם: **כמומין שבגלוי דמי**. שהרי תלויין בכיס ויכירים מבחוץ לו לא תורה אור הולך ומטמונין בתוך הכיס: **קרטוגא**. יוצא קרטוגא שהיה ונא בעל קורה: **מאניפא כעו מינך**. גרסינן, דמכרייתא דתמי עלה דמתניתין "רבי לומר לך הסירוס" יליף לה: **אין מעמידין**. שם אחד מן הגנבים כדכתיב (ויקרא יג) ומחית בשר חי בשהת וכתיב בה (שם) לכל מראה עיני הכהן שהוא כולה נראית שהת פרט לשהיה שהיא במקום המכופף ויורד לכל לד שאין יכול לראות רשת הגנב ורגליו כשהת: **ורמאי חוזים**. שפת החוץ: **רמאי גוייס**. גיד: **ורמאי דדים שבשפה**. אבל שבתים אינן בולטין כל כך ואין זה שיפוי: **לחירות**. דכולן שם קללו לו רבו, שום שבגלוי הוא ואינו חוזר: **רבי לומר לך ספירוס**. מוסיף על אלו לענין עבד, ושן ועין לא אלטריך ליה לרבי למעט בהוספתא דבהמית כתיב; ואין קרי בי רבי הוא ות"ק לא פליג בהא: **לך פלגוך**. שדרכו לירחות כשהוא מדבר ושום שבגלוי הוא: **אמר מר כו'**. רב חסדא מסיק ואזיל למילתיה למיפשט בעיא דסבי: **סיינו גוייס**. דאימי לענין נגעים וכולהו אמר ת"ק עבד יוצא לחירות: **ואלא דבילים**. ק"מ בעייא דסבי פלוגתא דרבנן ורבי היא: **ס"נ ולרבי נחמן לך**. ולרבי נחמן לית ליה הוי שום גלוי בתמיה: **על פיו**. של טמא: **רבי לומר פיזה**. דאמר שהזקה על הגלוי כדלקמיה: **דבילים**. סוגר פיו בחזקה עד שמפתין נדבקות מאד ולא נשויכו כגלוי הוליל ופעמים שם טומאה ע"י חלומו קמ"ל. חליס דבר שהוא מדבק יפה שולדו"ל בלע"ז כלאמרינן גבי תפירות עור בהעור והרוטב (חולין דף קכג:) שאי טור דחליס: **שניעל רוב גלגון**. לענין מומי בכור שנו בבכורות: **רוב סמדכר**. ממקום פריסת דיבוק ולמעלה, קרי "מדכר" אע"ג דליכור בבהמה לית ליה קרי ליה מדכר הואיל והוא המדבר בלשון האדם: **אלא רבי לומר פיזה**. אע"פ שהן טמונין בכיס לעולם: **ולא מיבעיא לגון**. שהוא גגלה לפרקים: **ומאי "לך"**. דקאמר בן עזאי לעניין עבד לך הלגון: **אלא לא נרסינן והכי נרסינן הנך שמעה לדרבי וקבעה כו'**. קבעה אלל הרחשונות והדל שמעה לדבן עזאי שהיה מוסיף לגון לבהו על הרחשונות ומלת על רבי בסירוס וקבעה בלגון "לך" כמו שאמרה בן עזאי והיה לו לומר לקובעה בין ת"ק לרבי והדל למיתני מוספת סיוע עלה אלא שמחמת שנקבעה על רבי אלל ת"ק והיתה שגורה בפי התלמידים כך לא זזה אל רבי ממקומו וסידלו אל בן עזאי מחריה לפי שהגיירה בפה קבה לשמעתה ולמחר ולגורסה בלגון לחר: **לעניין מומחה**. דקי"ל מגע בית הסתרים טיט מטמא ופקקה לן בתמכת נדה (דף מג.) מכל אבר יגע בו הזב וגו'" הא שקף טהור בתמיה הא טבילה בעי אלא לא אבר יגע בו הזב וגופו במים=שלא טבל מזבו וכבר בגדיו: **אבר יגע בו אמר רחמנא**. החי קלל הזדיו לא שקף במים"הוא: **כר נגיעה**. כידוע הוא בגלוי שהרי מוליא לשונו וטוגעין בו בגלוי הילכך נגע בכרן בלשונו ובגדרבי זירא "דאמר רבי זירא "כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת-בו "ושאינו ראוי לבילה, בילה מעכבת בו; **בתנאי**

דתנן עשרים וארבעה ראשי אברים שבאדם כולם אין מטמאין משום מחיה ואלו הם ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגוייה וראשי דדים שבאשה רבי יהודה אומר אף שבאיש ותני עלה **בכולם עבד יוצא בהם לחירות רבי אומר** **אף הסירוס בן עזאי אומר אף הלשון אמר מר רבי אומר אף הסירוס** סירוס דמאי אלימא סירוס דגיד היינו גוייה אלא לאו סירוס דביצים **רבי אומר אף הסירוס** לשון **ורמינהו** דרי מי שהיה מוה ונחזה הואה **על פיו רבי אומר היזה וחכמים אומרים לא היזה** מאי לאו על לשונו לא על שפתיו אף שפתין פשיטא מהו דתימא דוב הלשון דבי אומר שבלשונו **ושניטל דוב הלשון רבי אומר המדבר שבלשונו** על לשונו ועוד תניא **אלא רבי אומר סירוס** ולא מיבעיא לשון בן עזאי אמר לשון אבל סירוס לא ומאי אף? אקמייתא אי הכי נקדמה דבן עזאי ברישא שמעה לדרבי וקבעה ושמעה לדבן עזאי ותני ומשנה לא זזה ממקומה אמר מ"מ? **עולא** הכל כמדים בלשון לעניין טומאה אשר יגע בו אמר רחמנא ואי נמי בר נגיעה הוא לעניין טבילה שם במטמרן המי מ"ט ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו מאבראי אף כל מאבראי לא נחלקו אלא לעניין הוצאה רבי מדמי לה לטומאה ורבנן מדמו לה לטבילה ותחוייהו בהאי קרא קמיפלגי והוה הטהור על הטמא וגו' רבי סבר והוה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו רבנן סברי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים ורבנן נמי נדמייה לטומאה? טהרה מטהרה הוה ליה למיכתב ורבי נדמייה לטבילה? וכבס בגדיו "הפסיק הענין, ורבי רבי לעניין טבילה בטמון דמי "והאמר רבין אמר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחה של בית רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת? נהי דביאת מים לא בעינן מקום הראוי לבוא בו מים בעינן בדרבי זירא "דאמר רבי זירא "כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת-בו "ושאינו ראוי לבילה, בילה מעכבת בו; **בתנאי**

דתנן עשרים וארבעה ראשי אברים שבאדם כולם אין מטמאין משום מחיה ואלו הם ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגוייה וראשי דדים שבאשה רבי יהודה אומר אף שבאיש ותני עלה **בכולם עבד יוצא בהם לחירות רבי אומר** **אף הסירוס בן עזאי אומר אף הלשון אמר מר רבי אומר אף הסירוס** סירוס דמאי אלימא סירוס דגיד היינו גוייה אלא לאו סירוס דביצים **רבי אומר אף הסירוס** לשון **ורמינהו** דרי מי שהיה מוה ונחזה הואה **על פיו רבי אומר היזה וחכמים אומרים לא היזה** מאי לאו על לשונו לא על שפתיו אף שפתין פשיטא מהו דתימא דוב הלשון דבי אומר שבלשונו **ושניטל דוב הלשון רבי אומר המדבר שבלשונו** על לשונו ועוד תניא **אלא רבי אומר סירוס** ולא מיבעיא לשון בן עזאי אמר לשון אבל סירוס לא ומאי אף? אקמייתא אי הכי נקדמה דבן עזאי ברישא שמעה לדרבי וקבעה ושמעה לדבן עזאי ותני ומשנה לא זזה ממקומה אמר מ"מ? **עולא** הכל כמדים בלשון לעניין טומאה אשר יגע בו אמר רחמנא ואי נמי בר נגיעה הוא לעניין טבילה שם במטמרן המי מ"ט ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו מאבראי אף כל מאבראי לא נחלקו אלא לעניין הוצאה רבי מדמי לה לטומאה ורבנן מדמו לה לטבילה ותחוייהו בהאי קרא קמיפלגי והוה הטהור על הטמא וגו' רבי סבר והוה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו רבנן סברי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים ורבנן נמי נדמייה לטומאה? טהרה מטהרה הוה ליה למיכתב ורבי נדמייה לטבילה? וכבס בגדיו "הפסיק הענין, ורבי רבי לעניין טבילה בטמון דמי "והאמר רבין אמר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחה של בית רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת? נהי דביאת מים לא בעינן מקום הראוי לבוא בו מים בעינן בדרבי זירא "דאמר רבי זירא "כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת-בו "ושאינו ראוי לבילה, בילה מעכבת בו; **בתנאי**

המנונא קרטוגא. פי' בקונטרס יוצב קרטוגא תחה ולא בעל קורה ור"ח פירש תחה לומר המטונא היינו חס טוגא דג חס ואין כן לגלח קר טוגא דג שהוא קר: **רבי** מדמה ליה לטומאה. ות"ם מאי פריך לעיל מהזה על לשונו דילמא הזאה שאני דחיפקא לטומאה אבל לענין רחצי תבריס מדמינן לטבילה וי"ל דע"כ ליכא למיוי למבילה שהרי אין ונין דהוו גלויי לעבד שהוא יוצא בהן לחירות ולגבי טבילה הוו כטמון כדמסיק בסמוך דלא בעינן ביאת מים:

כך הרחוי לבילה כו'. עיקר מילתא דר' זירא בפ' המנחות והנסכים (מנחות דף קג.) דתנן תם לחמר הרי עלי מנחה של סמיס ולחד שערון מביא סמיס בלבי לחד ולחד שערון מביא סמיס ומפרש בגמרא משום דסמיס נבללין וס"ח אין נבללין ופריך כי אין נבללין מאי הוי והתנן תם לא בלל כשר לחמר ר' זירא כל הרחוי לבילה אין בילה מעכבת ואפי' לא בלל כשר וכל שאין רחוי לבילה בילה מעכבת בו דרחוי לבילה בעינן ותם אמאי מאי פריך ותם לא בלל כשר נהי דבילה לא מעכבת הייט דוקא בדיעבד אבל לכתחילה

גלגון הש"ס
גמ' מ"ם מחר יגע. ני' בתוס' בנדה ד' מג ע"ש וכי יגע:

נוסח עבד טרסיו רבו בב.ג"מ באש נחוב באות עבדנו ג"ג אחרות או לא? **ל'חסיא** עובד דרון מה תנאי?

תוספות ד"ה עבד יוצא לחירות. ר"ת הזקן נספרת. שהיא בשורת שאר האצבעות: שסירסו שהתך ביציו ונעשה סרים: מהיה אינה מספאה אלא בדבר שנראה כולו כאחד דכתיב לכל מראה עיני הכהן. אף הסירוס וכ"ש הלשון: ומסתברא דהלכתא כסתם מתניתין דרבים הם ג) ותו לא דהא רבנן אמרי דלשון אבר שבכתר הוא דהא לא עלתה לו הואה: לא הוה דהואה בעינן באבר גלוי (הוא) ולשון לאו אבר גלוי הוא: הואה שלישי ושביעי לטמא את קאמרי מאבראי ולא שיכנס מים בתוך הפה וכל לשונו אינו יכול להרגיש ובטבילה במקצת לא אשכחינן אבל נגיעה בכל שהוא הויא נגיעה: **נוסח (ר"ת)** **ה"ג** **ואח"כ** לענין שרץ אם נגע שרץ בלשונו שהוא טמא אב הטומאה וממא אדם וכלים: והאמר רבין קס"ד דהאי דאמרי' כסמון דמי שאע"פ שיש שם דבר חוצץ עלתה לו טבילה: מקום הראוי [בעינן] ואפ' רבנן מודו בה דטיפא דבית הסתרים דתנן במקואות [פ"ג מ"ה] הקסמים ובית הסתרים [אינם] צריכים שיבא בהם מים. ורמב"ם בנדה אבר רבא ילמוד אדם בתוך ביתו שהתא אשה בשעת טבילה מדיחה קסמיה במים אלמא האי אינן צריכים ביאת מים אלא (בעי) מקום הראוי לבא בו מים מיהא בעו: כל הראוי לבילה במנחות היא נבי ששים עשרון נבללים בכלי א' ואין מביאים בו ביותר והתנן אם לא בלל כשר ומשני הכי: ג) תוכי ל"ל דזקא בכ"ד דתני מגביס יוצא לחירות ומו לג.

תוספות ד"ה עבד יוצא לחירות. ר"ת הזקן נספרת. שהיא בשורת שאר האצבעות: שסירסו שהתך ביציו ונעשה סרים: מהיה אינה מספאה אלא בדבר שנראה כולו כאחד דכתיב לכל מראה עיני הכהן. אף הסירוס וכ"ש הלשון: ומסתברא דהלכתא כסתם מתניתין דרבים הם ג) ותו לא דהא רבנן אמרי דלשון אבר שבכתר הוא דהא לא עלתה לו הואה: לא הוה דהואה בעינן באבר גלוי (הוא) ולשון לאו אבר גלוי הוא: הואה שלישי ושביעי לטמא את קאמרי מאבראי ולא שיכנס מים בתוך הפה וכל לשונו אינו יכול להרגיש ובטבילה במקצת לא אשכחינן אבל נגיעה בכל שהוא הויא נגיעה: **נוסח (ר"ת)** **ה"ג** **ואח"כ** לענין שרץ אם נגע שרץ בלשונו שהוא טמא אב הטומאה וממא אדם וכלים: והאמר רבין קס"ד דהאי דאמרי' כסמון דמי שאע"פ שיש שם דבר חוצץ עלתה לו טבילה: מקום הראוי [בעינן] ואפ' רבנן מודו בה דטיפא דבית הסתרים דתנן במקואות [פ"ג מ"ה] הקסמים ובית הסתרים [אינם] צריכים שיבא בהם מים. ורמב"ם בנדה אבר רבא ילמוד אדם בתוך ביתו שהתא אשה בשעת טבילה מדיחה קסמיה במים אלמא האי אינן צריכים ביאת מים אלא (בעי) מקום הראוי לבא בו מים מיהא בעו: כל הראוי לבילה במנחות היא נבי ששים עשרון נבללים בכלי א' ואין מביאים בו ביותר והתנן אם לא בלל כשר ומשני הכי: ג) תוכי ל"ל דזקא בכ"ד דתני מגביס יוצא לחירות ומו לג.

ערב א מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה כ"ה: ערב ב מיי' פ"ב מהל' מכירה הלכה ה"ה עשין סב טוש"ע חו"מ סי' קפ"ו סעי' ג':

כתנאי מעוך וכתות ונתוך וכרות כולן בביצים דברי רבי יהודה בביצים ולא בגיד אלא כולן אף בביצים דברי רבי יהודה רבי אליעזר בן יעקב אומר כולם בגיד רבי יוסי אומר מעוך וכתות אף בביצים נתוך וכרות בגיד אין בביצים לא: מתני' בהמה גסה נקנית *במסירה והדקה בהגבהה דברי רבי מאיר ור' אליעזר ורחב"א בהמה דקה נקנית במשיכה: גמ' דרש רב בקימחניא בהמה גסה נקנית במשיכה אשכחינהו שמואל לתלמידי דרב אמר להו מי אמר רב בהמה גסה נקנית במשיכה והאנן במסירה תנן ורב נמי במסירה אמר הודו ביה מהדיא הוא דאמר כי האי תנא *דתניא חבי"א חזר נקנית במשיכה רבי שמעון אומר זו זו בהגבהה מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה פיל לרבי שמעון במה יקנה אמר ליה אביי בחליפין אי נמי בשוכר את מקומו רבי זירא אמר מביא ארבעה כלים ומגיחן תחת רגליו שמעת מינה *כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח הכא במאי עסקינן בסימטא,

בביצים. סירוס דביצים לי הוי מום גלוי: כביצים ולא כגיד. בהמה גיד ודאי גלוי הוא: אף כביצים. ולא תימא מום טמון הוא ולא דומיא מיכר: כגיד ולא כביצים. דוודאי מום טמון הוא ולא מום גלוי הוא: מעוך וכתות אף כביצים. דמיכר טפי: כרות. כרותין התוטין שהביצים תורה אור הגהות בהן בכיסן ומעורים במקצת

כתנאי. [ע"ש בתוספתא דמכילתין ובסיפרי] ונתוק. נתוקין. לגמרי. כגיד. נתוק הוי לגמרי ועדיין תלויין בכיס. נתוק הוי טפי מכרות שלמין אחר כורת שחייב: מתני' נקנים במסירה. בעליה מוסרים אותה ללוקח בחפסר לו בשערה כדתניא לעיל (דף כב:): כיצד במסירה כו'. תבל מקיים לה מקניא לתון לרכה בכך להוליכה לפניו: בהגבהה. ולא במשיכה: גמ' ורב נמי במסירה ורב נמי במסירה אמר. היה רגיל לומר: סדר ביס כו'. בהמיה, עד הכא שמואל קאמר לה: זו זו. הדקה והגסה וכי האי תנא כבירה ליה לרב: זו זו בהגבהה. ולא במסירה ולא במשיכה: כמה יקנה. שתי אפסר להגביהו: מביא ארבעה כלים. דקני ליה כלי ס': ג"מ כו'. ופלוגתא היא בב"ב (דף פה.): בסימטא. זוית שהיא חלל לשוח הרבים ואינה לא רה"ר ולא רה"י:

[ב"ק יח: ב"ב פה: ע"ש]

[ב"מ סו: ב"ב פה: ב"ק עח:]

* גי' הר"ם כפי' קצא והא דתסתכר את הספינה דאמרי' [התם] מסירה קונה ברה"ר מיירי בספינה ולא בבהמה: פיל שאינו יכול להגביהה: בחליפין בקנין סודר: בשוכר את מקומו. שיקנה לו מקומו אותן הממלמלים: ארבעה כלים דקני ליה כליו: ש"מ. ופלוגתא היא בבבא בתרא: בסימטא. צ"ל רה"ר: ג) גירסת רבינו היה אמר להו מי אמר מקנ בהמה גסה וכו'.

[ב"ק יח: ב"ב פה: ע"ש]

* גי' בהמה במסירה

אי נמי . מכאן לה הגבהה אלא פיל : בחבילי זמורות . הגבוהים מן הארץ שאפה טפחים *ומוליכין עליהם להגבהת שאפה טפחים הגבהה היא דנפקא ליה מתורת לבוד : **מתני' שיש נכסים אחריות .** הייט קרקעות שאחריות כל חדש הלוה והגוזה בחבירו עליהן לפי שקיימין ושומדין לפיכך נסמכין עליהן: תורה אור

במוקף . לפק ביה פורתא לו דיש למאנרי לו נעל לו פרן כל שהוא : **נקנין עם נכסים כו' .** אם מכר מטלטלין עם קרקע כיון שקנה לוקח את הקרקע בתחל משאפה קניגים נקנים מטלטלין עמה : **ווזקיק .** נכסים הללו שאין להם אחריות, דקמיירי בהו תנא] את הנכסים שיש להן כו' תע"ג אין נכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן: **גמ' בשלמא** אמר חזקיה אמר קרא שדות בכסף יקנו ואימא עד דאיכא שטר דכתיב וכתוב בספר וחתום? אי כתיב "יקנו" לבסוף כדקאמרת השתא דכתיב יקנו מעיקרא, כסף קני, שטר מאי רמיא → בעלמא הוא, אמר רב הלא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה ואי פריש פריש כי היא דרב אידי בר אבין בי זבין ארעא אמר "אי בעינא בכספא איקני אי בעינא בשטרא איקני: אי בעינא בכספא איקני דאי בעיתו למיהדר לא מציתו הדריתו ואי בעינא בשטרא איקני דאי בעינא למיהדר הדרנא בי": **ובשטר :** מנלן אילימא משום דכתיב וכתוב בספר וחתום והעד עדים והאמרת שטר ראיה → בעלמא הוא אלא מהכא ואקח את ספר המקנה אמר שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים מיתיב רב המנונא בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בהם שוה פרוטה "שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה? הא מתיב ליה ורבא מפרק לה במוכר שדהו מפני רעתה רב אשי אמר במתנה ביקש ליתנה לו ולמה כתב לו לשון מכר? כדי ליפות את כוחו : **אמר** חזקיה אמר קרא וישבו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה דבי ר' ישמעאל תנא וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה: ושאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה : מנלן דכתיב וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך "דבר הנקנה מיד ליד, ולר' יוחנן *דאמר 'דבר תורה מעות קונות מאי איכא למימר? תנא תקנתא דרבנן קתני : נכסים שאין להם אחריות : מנהני מילי? אמר יחזקיה דאמר קרא ויתן להם אביהם מתנות וגו' עם ערי מצורות ביהודה" איבעיא להו בעינן צבורים או לא אמר רב יוסף תא שמע דקרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב

אי נמי בחבילי זמורות . פי' בקונטרס מצטחת לה להגבהת פיל בחבילי זמורות הגבוהים מן הארץ שלשה ומעלהו עליהן להגבהת ג' הגבהה היא דנפקא לה מתורת לבוד ולפירושו בכלים לא מצי למימר לדיקני מדין הגבהה שיעיח כלים תחת רגליו דסתמייהו לין בעודין שלשה טפחים ולפי' ר"ת דמפרש להגבהה בטפח קני "ל סתם כלים לין בעודין טפח וקשה לחמי נקט חבילי זמורות לנקוט לבנים לו עלים ומפרש הרב משום דלהכי נקט חבילי זמורות לפי שהן מלכל פיל כדלקמיין פרק מפנין (שבת דף קכח.) מטלטלין חבילי זמורות בשבת מפני שהן מלכל לפילין ומגבינין לפיל חבילי זמורות למעלה והוא קופץ ומגביה את עצמו מן הארץ וחולבן וחין → סמא עין לה עטמו מן הארץ וחולבן וחין לחמוה לי חביבא הגבהה בהכי לכ"ע תשכחן בפרק שילוח הקן (חולין דף קמב.) כי היכי לגיגבינהו ולקניהו :

אמר קרא שדות בכסף יקנו . הא דלא (ב) לייתי מקרא דכתיב גבי עפרון (בראשית כג) משום דדיינתא

ה"מ מכלכי שכל קניגו בכסף : **על** הכייר לו על החרס . פי' לעיל (דף ט.) : **ולמה** כתב בלשון מכר כדי לייפות כחו . ות"ת ולמה לכתב לו בלשון מתנה בשלמא בשטר מכר משום לחריות אלא מה יפוי כח יש במתנה לו משום דבמתנה לית ביה משום דיעת אדם כדאר מלרת הא תמר כתב משום דיעת אדם מלרת לו לגרך לדיעת דבר מכר ולם לגרך לדיעת דבר מלרת מלרתה של מתנה ומלינע של מכר [ועוד גרלה דמיירי שפיר בשטר לחד ולה דלכתב לה מכר בור ודות לבל לפי שהמתנה הוא כך וכו'] ובירושלמי בפירקין מפרש דיפוי לית בה משום דלית ביה לחריות אלא בה בלשון מתנה היינו לגבי בור ודות למוכר שדה בסתם לא מכר בור ודות לבל :

מתנה בעין יפה נותן הכל :

קרקע

כל שהוא חייבת בפאה . בירושלמי דמסכת פאה פריך על הך מתנה עד שלא קנתה חיגה חייבת בפאה ומסקינה חין כאן שיור ומשני תפתר שהיה שם קנה ח' וכו חמשה שיבולות מדמיתן לומר כן משמע דבכל שהוא (ג) חייבת בפיאה וכן משמע בסמוך דלחיק לחוקמת ח"כ בחתנת ותנא בה מרגליות ובפרק לא יחפור (ב"ב דף סז:) מוקי לה בחטה דלח בחילן לח מיחייב בבכורים ח"כ היה לו ו' חמה לכל רוח כשיעור יניקה וחימה דהח חטה ממ יוניקת שלשה טפחים כדמוכח בשמעתא דערוגה בפרק ר' עקיבא (שבת דף פה.) וי"ל חע"ג דיניקה עד שלשה טפחים מ"מ חין עיקר יניקתה חלא כגבוי וכ"ג חשכחן גבי חילן גופיה חע"ג שהשרשים מחפשטים חוץ לי"ו חמה כדמוכח בלח יחפור (ב"ב שם) ח"ם לח בעי חלא ו' חמה דכך הוח עיקר יניקתו : **ובוידוי .** פי' בקונטרס דל"ג בוידוי לחך מי שחין לו קרקע מתודה על המעשר ויכול לומר ובדך חת עמך חת ישרחל ולח חלמה חשר נתת לנו ולח דמי לבכורים דבעי למימר חשר נתת לי וכן פר"י דל"ג ובוידוי ולח מטעם דרש"י חלח משום דבירושלמי (דפאה פ"ג) פריך להח מילתח גופח לימח לח תני ובוידוי חלמח משמע דלח גרסינן ליה וגם משמע מי שחין לו קרקע מתודה כגון פירות לקוחין* : ולכתוב

מי נמי . מכאן לה הגבהה אלא פיל : **בחבילי זמורות .** הגבוהים מן הארץ שלשה טפחים *ומוליכין עליהם להגבהת שלשה טפחים הגבהה היא דנפקא ליה מתורת לבוד : **מתני' שיש נכסים אחריות .** הייט קרקעות שאחריות כל חדש הלוה והגוזה בחבירו עליהן לפי שקיימין ושומדין לפיכך נסמכין עליהן: תורה אור

במוקף . לפק ביה פורתא לו דיש למאנרי לו נעל לו פרן כל שהוא : **נקנין עם נכסים כו' .** אם מכר מטלטלין עם קרקע כיון שקנה לוקח את הקרקע בתחל משלשה קניגים נקנים מטלטלין עמה : **ווזקיק .** נכסים הללו שאין להם אחריות, דקמיירי בהו תנא] את הנכסים שיש להן כו' תע"ג אין נכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן: **גמ' בשלמא** אמר חזקיה אמר קרא שדות בכסף יקנו ואימא עד דאיכא שטר דכתיב וכתוב בספר וחתום? אי כתיב "יקנו" לבסוף כדקאמרת השתא דכתיב יקנו מעיקרא, כסף קני, שטר מאי רמיא → בעלמא הוא, אמר רב הלא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה ואי פריש פריש כי היא דרב אידי בר אבין בי זבין ארעא אמר "אי בעינא בכספא איקני אי בעינא בשטרא איקני: אי בעינא בכספא איקני דאי בעיתו למיהדר לא מציתו הדריתו ואי בעינא בשטרא איקני דאי בעינא למיהדר הדרנא בי": **ובשטר :** מנלן אילימא משום דכתיב וכתוב בספר וחתום והעד עדים והאמרת שטר ראיה → בעלמא הוא אלא מהכא ואקח את ספר המקנה אמר שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים מיתיב רב המנונא בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בהם שוה פרוטה "שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה? הא מתיב ליה ורבא מפרק לה במוכר שדהו מפני רעתה רב אשי אמר במתנה ביקש ליתנה לו ולמה כתב לו לשון מכר? כדי ליפות את כוחו : **אמר** חזקיה אמר קרא וישבו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה דבי ר' ישמעאל תנא וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה: ושאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה : מנלן דכתיב וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך "דבר הנקנה מיד ליד, ולר' יוחנן *דאמר 'דבר תורה מעות קונות מאי איכא למימר? תנא תקנתא דרבנן קתני : נכסים שאין להם אחריות : מנהני מילי? אמר יחזקיה דאמר קרא ויתן להם אביהם מתנות וגו' עם ערי מצורות ביהודה" איבעיא להו בעינן צבורים או לא אמר רב יוסף תא שמע דקרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב

אי נמי בחבילי זמורות . פי' בקונטרס מצטחת לה להגבהת פיל בחבילי זמורות הגבוהים מן הארץ שלשה ומעלהו עליהן להגבהת ג' הגבהה היא דנפקא לה מתורת לבוד ולפירושו בכלים לא מצי למימר לדיקני מדין הגבהה שיעיח כלים תחת רגליו דסתמייהו לין בעודין שלשה טפחים ולפי' ר"ת דמפרש להגבהה בטפח קני "ל סתם כלים לין בעודין טפח וקשה לחמי נקט חבילי זמורות לנקוט לבנים לו עלים ומפרש הרב משום דלהכי נקט חבילי זמורות לפי שהן מלכל פיל כדלקמיין פרק מפנין (שבת דף קכח.) מטלטלין חבילי זמורות בשבת מפני שהן מלכל לפילין ומגבינין לפיל חבילי זמורות למעלה והוא קופץ ומגביה את עצמו מן הארץ וחולבן וחין → סמא עין לה עטמו מן הארץ וחולבן וחין לחמוה לי חביבא הגבהה בהכי לכ"ע תשכחן בפרק שילוח הקן (חולין דף קמב.) כי היכי לגיגבינהו ולקניהו :

אמר קרא שדות בכסף יקנו . הא דלא (ב) לייתי מקרא דכתיב גבי עפרון (בראשית כג) משום דדיינתא

ה"מ מכלכי שכל קניגו בכסף : **על** הכייר לו על החרס . פי' לעיל (דף ט.) : **ולמה** כתב בלשון מכר כדי לייפות כחו . ות"ת ולמה לכתב לו בלשון מתנה בשלמא בשטר מכר משום לחריות אלא מה יפוי כח יש במתנה לו משום דבמתנה לית ביה משום דיעת אדם כדאר מלרת הא תמר כתב משום דיעת אדם מלרת לו לגרך לדיעת דבר מכר ולם לגרך לדיעת דבר מלרת מלרתה של מתנה ומלינע של מכר [ועוד גרלה דמיירי שפיר בשטר לחד ולה דלכתב לה מכר בור ודות לבל לפי שהמתנה הוא כך וכו'] ובירושלמי בפירקין מפרש דיפוי לית בה משום דלית ביה לחריות אלא בה בלשון מתנה היינו לגבי בור ודות למוכר שדה בסתם לא מכר בור ודות לבל :

מתנה בעין יפה נותן הכל :

קרקע

כל שהוא חייבת בפאה . בירושלמי דמסכת פאה פריך על הך מתנה עד שלא קנתה חיגה חייבת בפאה ומסקינה חין כאן שיור ומשני תפתר שהיה שם קנה ח' וכו חמשה שיבולות מדמיתן לומר כן משמע דבכל שהוא (ג) חייבת בפיאה וכן משמע בסמוך דלחיק לחוקמת ח"כ בחתנת ותנא בה מרגליות ובפרק לא יחפור (ב"ב דף סז:) מוקי לה בחטה דלח בחילן לח מיחייב בבכורים ח"כ היה לו ו' חמה לכל רוח כשיעור יניקה וחימה דהח חטה ממ יוניקת שלשה טפחים כדמוכח בשמעתא דערוגה בפרק ר' עקיבא (שבת דף פה.) וי"ל חע"ג דיניקה עד שלשה טפחים מ"מ חין עיקר יניקתה חלא כגבוי וכ"ג חשכחן גבי חילן גופיה חע"ג שהשרשים מחפשטים חוץ לי"ו חמה כדמוכח בלח יחפור (ב"ב שם) ח"ם לח בעי חלא ו' חמה דכך הוח עיקר יניקתו : **ובוידוי .** פי' בקונטרס דל"ג בוידוי לחך מי שחין לו קרקע מתודה על המעשר ויכול לומר ובדך חת עמך חת ישרחל ולח חלמה חשר נתת לנו ולח דמי לבכורים דבעי למימר חשר נתת לי וכן פר"י דל"ג ובוידוי ולח מטעם דרש"י חלח משום דבירושלמי (דפאה פ"ג) פריך להח מילתח גופח לימח לח תני ובוידוי חלמח משמע דלח גרסינן ליה וגם משמע מי שחין לו קרקע מתודה כגון פירות לקוחין* : ולכתוב

*[עי' תוי"ט דפ"ג דמ"ב וכבכורים פרק"ג דמ"ט]

מסורת הש"ס

ג"ל ומעלהו

תוספתא דב"ב פ"י ס"ג ב"מ נט: ב"ב נא. פו. קי:

ב"ק יב. ב"מ מז. ב"ב עז: קי: [נעיל ג. גיטין כב.]

ב"מ ד: ק: שבועות לח: מ:

ירמיה לב: אב

שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום ואדע את הבית הגיטין...

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר וכו' חייבי מקרא ד"ה ג"ב ע"ל דף ב ד"ה ג"ב אחות : (ב) ד"ה קרקע וכו' ומשמע דבכל שהוא ממש חייבת :

יבמות נב. ב"ב נא.

ומשום ב"ב נא. **עד שיתן דמים .** דלא גמר מוכר ומקנה עד דקביל דמים ותע"ג דקביל דמים בעי שטרא דלא סיכא דפרים וכדלמרינן לעיל : **מרי זו מכורה ונתונה .** קא סלקא דעתך לו לו קתני : **מפני רעתה .** דניחא ליה דלקנייה ליה שטרא לנוקא כי היכי דלא מלי למיהדר ביה : **רב אשי אמר** מיד עמיתך "דבר הנקנה מיד ליד, ולר' יוחנן *דאמר 'דבר תורה מעות קונות מאי איכא למימר? תנא תקנתא דרבנן קתני : נכסים שאין להם אחריות : מנהני מילי? אמר יחזקיה דאמר קרא ויתן להם אביהם מתנות וגו' עם ערי מצורות ביהודה" איבעיא להו בעינן צבורים או לא אמר רב יוסף תא שמע דקרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב

ב"מ מו: מז: תוניז פו: עכזיכו פלי: בכורות יג: [לקמן כח:]

ומשום ב"ב נא. **עד שיתן דמים .** דלא גמר מוכר ומקנה עד דקביל דמים ותע"ג דקביל דמים בעי שטרא דלא סיכא דפרים וכדלמרינן לעיל : **מרי זו מכורה ונתונה .** קא סלקא דעתך לו לו קתני : **מפני רעתה .** דניחא ליה דלקנייה ליה שטרא לנוקא כי היכי דלא מלי למיהדר ביה : **רב אשי אמר** מיד עמיתך "דבר הנקנה מיד ליד, ולר' יוחנן *דאמר 'דבר תורה מעות קונות מאי איכא למימר? תנא תקנתא דרבנן קתני : נכסים שאין להם אחריות : מנהני מילי? אמר יחזקיה דאמר קרא ויתן להם אביהם מתנות וגו' עם ערי מצורות ביהודה" איבעיא להו בעינן צבורים או לא אמר רב יוסף תא שמע דקרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב

ולכתוב עליה פרוסבול. דלמר במסכת גיטין (דף נ.) אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אבל אמטלטלין לא מפני שיכול לכלותן אבל אם יש לו קרקע כל שהוא כותבין עליו פרוסבול אף מחוב גדול ומוב לא אמטלטו שביעית וכי אין לו קרקע אין כותבין עליו משום מלוה דלא שכיח שאין לו קרקע ומלוה דלא שכיח לא עבדו רבנן תקנתא ור"ח פי' דהיינו טעמא שכותב פרוסבול על הקרקע משום דלרוב לגבות חובו ומע"ג לגיכא אלא קרקע כל שהוא חזי לגבות כל חובו כי היכי דקטיעה לחבי דכתובות בפרק מי שהיה כשוי (דף נא:) דגבי והדר גבי ג): **ה"ג** אלא מאי לימא, לגבי נקיעתו גיהליה למשיכה, לגיהיה למקבל מתנה, ונקיעתו גיהליה לגבי אחר, לא סמכה דעתיה כבר שמיטו ולכיל, וכן הגיה רש"י בפירוש כתיבת ידו (ל) גירסת זו נראה לקיים גירסא שלפנינו דכי נמי מסתברא דלעולם מיירי לדמי, ובשעת גבייה כחליפין הלי בחבוב נקיעתו כחליפין לגבי אחר לגיכא לגמיר שמיטו ולכיל כיון שלא יבולו לידו לבל המעות שלריך שיבולו לידו למשוך יכול לומר למחרס ושמיט ולכיל לבל בדוב ספרים כתוב גירסת לחרס, אלא מאי לדמי, לניקיעתו גיהליה למשיכה, אלא מאי לימא לך לגמיר דליקיה למקבל מתנה דליקיה לניקיעתו בחליפין, וניקיעתו גיהליה לגבי אחר, לא סמכה דעתיה לגיכא גירסת זו לגיכא עומדת ג) הכי גמי מסתברא/ומכאן מדקדק ה"ר שמעי' דאין מועיל קנין סודר אלא בפני הקונה שלבך לא הקנה לו בחליפין ע"י אחר שלא היה מועיל כלום כיון דליקיה למקבל מתנה בפניו ופלא גדול היא בעיני ריב"ן שהרי מעשים בכל יום שקונין בסודר שלא בפני הקונה המקבל מתנה ועוד מדע שבבל הגמרא ממעט שמועיל קנין סודר שלא בפני הקונה ע"י אחר שהעדים קונין מן המקנה עבורו דלהמר וקנינא מינה במנת לבשר למיקניא ביה (ב"מ דף מז.) ובבמה דוכתין אמרי' שקנו מידו והוא דקנו מידו ממעט בבל מקום שהעדים רגילין לקנות מן המקנה לעולם והם אין מועיל קנין העדים אלא בפני הקונה והכי נמי הקונה למועיל לעולם אבל עדים אין מועיל אלא בפני הקונה ואם אין מועיל קנין העדים אלא בפני הקונה ואין הקונה למועיל לעולם אבל עדים אין מועיל כלום אלא בפני הקונה ואף על גב דעדים אינם יכולים לקיים שטר המכר בבית דין אחר שנחתם בפני הקונה ואין הקונה יכול לקיים שטר המכר בבית דין אחר שנחתם בפני העדים מכל מקום כיון שהעדים יכולים לקיים שטר המכר בבית דין אחר שנחתם בפני הקונה הרי הקונה יכול לקיים שטר המכר בבית דין אחר שנחתם בפני העדים

נתן ליוסף . רבי יהושע בן חנניה כדלמר במס' ערכין (דף יח:) מעשה ברבי יהושע ברבי חנניה שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות לימר לו חזור בך שאתה מן המסורסיות מן המשוערים שלמת לוי הוה . ספרי (פ' קרח) וכבר בקש ר' יהושע בן חנניה לסייע את רבי יוחנן בן גודגדא לימר ליה חזור לימרייך לתה מחייב בנפשך שלמתה מן המסורסין ואתי מן המשוערין : **ומקומו מושכר** . ונתן לו רבי יהושע פרוטה בשכר המקום ונמלא מטלטלין נקנין עם הקרקע בכסף והכי משקחת דלך מילתא במס' מעשר שני (פ"ה מ"ט) ומתקבלו שכר זה מזה ותע"פ שעדיין לא הופרש, קריים שם הוא, שאסור לאחוז לחברים דבר שלוזו מחוקן, ואפילו אלמו ממנו אין כאן חיוב ומיהא מיהא משום מבל (ג) ומן המותר יפרים מעשרותיו : **נתן לעקיבא בן יוסף** . שנת מעשר עני היתה ור' עקיבא גבאי עניים היה וכספיהם היו שניהם עמו : **נכורים בעינן** . מדקתמר מקומו ולא מקום

[ב"ק יב:] לחר : **דלא ליטרחינהו** . ולהוליא משם כל זמן שרלו להניחו שם : **שני שטרות הן** . שני דיינין תלוקין בשטר : **זכו בשדה זו** . המזיקו בו לעלמו וכתבו לו את השטר לרלות בשלמת : **חוזר בשטר** . שם תומר אין לרלוני שתהא לו רלות בידו : **ע"מ וכו'** . תוזר לף בשדה שהרי לא עשאן שלוחין לזוזת לתלת עם השטר והרי תוזר לו בשטר : **אף קדש** . קודם נתינת הכסף לו קודם שהחזיק : **כותבין שטר למוכר** . שרי מכורה לפלוני ולא לתרינן שטר מוקדם הוא כיון דקנו מינים מהשתא ע"י כתבי דלתר (ב"מ דף יג.) עדיו בתחומיו זכין לו : **כיון שפתוין כו'** . ר' חייא בר אבין לתר לה ולתיא תן המשנה : **נקנה משטר** . כגון שלתר לו זה לקי קרקע בתוקה והשטר עמה : **משטר** . קבישב"ר בלומר בית תיחתה וכגון קלקע לפני : **וזו סיא כו'** . תלמת שלר בכסים כשטר **לגבי** . שילתר לו "קני קרקע וקני מטלטלין לגבה": **כל פני** . "ועמו מלה לתן" ולא קבני לגבן ק' לתן": **עד דלמר קני** . הולך לומר לתר זכה בעפר של עפה לפלוני ועמו מלה לתן שבידי שלא לוכל לחזור בי : **מוכר** . היינו מכר , והמעשר היה מהנה ,וב"מ נקנו מטלטלין דמשמה לגבי קרקע של מכר : **שדה למד ומטלטלין למחר** . ולתר לבעל השדה "קני השדה לעלמך ולגבה יקנו מטלטלין לפלוני": **דיד עניים הוא** . הואיל וגבאי של עניים היה הרי הוא כידו משל"כ בלתר : **לא שנו** . דמטלטלין נקנין בתוקה בקרקע שלא שנתן לו דמי כל המטלטלין והקרקע דבי תוזקיה בקרקע לחבתה למיקני כוליה—לתוזקה לבל לא נתן לו דמי כל המטלטלין לא קנה מטלטלין בתוזקה בקרקע שלא כנגד מטותיו : **שטר אין פודין בו מקדשות ומעשר שני** . *בכורות נפקא לן בפ' יש בכור (דף נח.) דכתיב בהו "כסף", הקדם לכתיב "ונתן הכסף" וקס לו "ומעשר שני לכתיב "וצרת הכסף" דבר שיש בו צורה היינו מטבע : **מוליך בכא ישראל** . גבי תמה : כסף ומטר קונין עבדי בפרקין לפניו למיל (דף יל:) :

במה

[סם בכורות לא נפקא לן כלל מדכתיב בכו כסף ועכ"ם נפ: פרש"י ד"ה ולא מקדשות וכו' נפקא לן מקראי בת"כ בפ' עריכין ע"כ עוד שם נפ. בתוס' ד"ה אימת ולא מקדשות] [ב"ק עט.]

[וע' תוס' ערכין כט: ד"ה ולא יעשנו וכו' והוס' כ"מ ש: ד"ה מקונו]

המקום בחליפין ומטר שכירות לין נקנה בחליפין לתמר התם (*ב"מ דף נמ:) כשם שהקרקע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה ובחליפין לף הכי* : **דתניר** בשטר בשדה וי"ל דלף ניחא ליה לליפוק קלף בשטר טפי מבעדים וימתין שהות עני שמוכר הכל ולא יעלה מלוה : שלא יחזור בשדה וי"ל דלא ניחא ליה לליפוק קלף בשטר טפי מבעדים וימתין שהות עני שמוכר הכל ולא יעלה מלוה :

במה

יקנה המטלטלין אם לא יאמר לו קנה אותן עם חזקה שתקנה בה קרקע . אבל טבר ממטלטלין וקרקע ונתן דמים והיו צבורין בתוכה כל המטלטלים ו) בכסף שקנה קרקע שאינו יפול לחזור בו מהמטלטלים הואיל ונתן המעות : שדה בשטר אם היו צבורין בלא אנב אלא שאמר לו קנה המטלטלין במתנה עם הקרקע ואם לא היו צבורין דאמר ליה אנב דליבא בין צבורין לאין צבורין אלא אנב וקני : שדה [לאחר] . שאמר לו וכה במטלטלין לפלוני עם אותה חזקה שתוכה בקרקע לצדכך ואם לא היו צבורין שאמר ליה אנב . ולא אימשיכא . ואם חזר בו קודם שתפס מקבל המתנה אין מוציאין אותה מידו . לא שנו דנכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות

ו) תוני ש"ל כל המטלטלין שקנה בכסף תינו יכול למזור בו וכו' .

תוס' ר"י הזקן

ליהושע בן חנניא ולוי היה מושכר ונתן לו פרוטה בשכירות : וכו' החזיקו בזה הקרקע בשביל פלוני וכתב לו את השטר . מסתברא דשטר עם אחריות צוה להם שיכתבו לו על המתנה . והיינו דקאמר הזור בשטר שאינו רוצה עתה שתהיה אחריות במתנה דאי בשאין בה אחריות מה הוא מפסיד אם חזור בשטר הואיל ונקנה קרקע שהרי אלו (לא) תחזיקו בשבילו . וא"ת שאינו רוצה שתהא ראייתו בידו כמו שפי' ר"ש אמאי לא יעידו העדים שנתנו לו ויכתבו שטר עדותן : על מנת . לא עשאן שלוחים לזכות אלא עם השטר והרי הוא חזור בשטר : אם קדם . קודם נתינת הכסף . והלכתא צבורים לא בעי, אנב ונקני בעי, כלומר צריך שיאמר לו קנה המטלטלין אנב קרקע . ומסתברא דוקא בשאינן צבורים בתוך הקרקע [אבל בצבורים] לא בעי, אנב ונקני אלא כיון שהוא מקנה לו הקרקע והמטלטלין כא' כיון שהקנה הקרקע בכסף או בחזקה קנה הם של שלין שבתוכה והיינו דלא בעי' [אי בעי] אנב ונקני עד דאמיך דלא בעי' צבורים דאל"כ הו"ל שאבעויי ברישא היאך יקנה הצבורים שהוא משום שקינה אותם עם הקרקע ואח"כ יבעי אם קנה שאינן צבורים . וכ"כ הר"ם פ"ג : כל הני. פי' מיהא דשטר ושעובדא דר' אליעזר ורב יהודה דהואיל ולא בעי' צבורים שוה שלא משש קאמר . וק"ל וק' חביות משש הוא ולא הוו צבורים בתוכה . אבל מעובדא דרשב"ג לא מייתי ראיה דהתוא צבורין בתוכה היו : קני מי קתני דקני המטלטלין וודאי צריך הואיל ואינן בתוכה והוו מתנה אין

אתנך

"אידא אף סדיה של שאלות בדינין קנין אלונין זה קרקע

נוסא דינו של כתב בקא דקנה מקונה ליה אלונין זה קרקע דתנא' ט"ו זמנין כל האלונין [ג' לא כין ן] קנה אלונין כנוף מיתוני תא נוסא ק"ו מה בשאלות שאינו מתנה מועלת להכחות ט"ו זמנין אלונין זה קרקע

תוספתא דכתובות פ"ב

תוספתא שם דכ"ב פ"ב

תוספתא דכתובות פ"ב

רפז א ב מיי' פ"ו מהל' מכירה הלי' יד טו סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' רמג סעי' ו ו :

רפח ג מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סי' לנח סעי' ג :

רפט ד מיי' פ"ו מהל' מכירה הלי' ג סמג עשין סה טוש"ע מ"מ סי' סו סעי' י :

רצ ה ו מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' ח ט סמג עשין זב טוש"ע מ"מ סי' רכ סעי' ג ב : רצא ז מיי' שם הל"י טוש"ע מ"מ שם סעי' ג :

רצב ח מיי' פ"ה מהל' מכירה הלי' ט סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קכ סעי' יב:

במה דברים אמורים שנתן ט' דמי טולם. ואם תאמר בלא חזקה נמי קנה מטעם כסף וי"ל דמייירי בתחילת דלא קנו בבספא ואי"ת ומאי קאמר הכי"ת דבמתנה מיהא קנה כולם כשהחזיק בתחת מהן בלא כסף וה"ל שמואל מיבירא פי' שנתן דמי כולם כגון שהמוכר היה חייב ללוקח מעות כבר והשתא ניחא דבלאתם מעות לא היה קונה כי היכי דלא מצי לקדושי בהן אחת לפי שהוא מלוה ה"נ לא מצי למיקני בהן קרקע ובהאי גמי איכא למיפרך יפה כח דחזקה מקנה בלא כסף:

עשר בסמוך בתפסר לחד. גרסה לחייבי שכולן קטורין בתפסר לחד והוא לחו בטלפייס לו בסערה על לחת מהן ועלה קאמר מי לא קני השתר וה"ה בשדות בחזקה על לחת מהם קונה ללהא דמיחא דלא החזיק בתפסר ממש מלי מייתי מהא דילמא הכא שאני שהחזיק בכולן וגרסה דלזקה שנתן דמי כל הבהמות כי היכי דבשנין בשדות שנתן דמי כולן ומצי התם לתגולו בידו כלומר לחוי היה להיות בידו שם ילקה לחתון בתפסר שכולן קטורים בתפסר לחד ויקנה כולן השתא נמי הוי כמחוברות יחד לבל שדות אינו יכול לחתון כולן כאחד: **אמן** מחיים זה ממן מחים לחר כו'. וא"ת מ"ל כל הני הא לא כתיב אלא תרי חתן וי"ל מחד ממן מפיק שפיר אלה ומבועה ואים זה ואים לחר שהרי לכל מה דכתיב בפרשה קלי ואלה ומבועה בהדיא כתיב בפרשה וכתיב נמי חתת חישך דמשמע בין מחים זה בין מחים לחר ואידך ממן קלי לחרוסה ושומרת יבם אלא כתיבי בפרשה*: **אלא** דקני לה כשהיא ארוסה וקא משקי לה כשהיא נשואה ואתחת חישך דקאמר רחמנא הכי משמע כלומר שתת עכשיו אתת חישך ואם תאמר מ"ל לפרושי קרא הכי הא דומיא דחתת חישך משמע שבשהייה היתה בישואין וי"ל דה"ק הכי היכי דמרבי מחים קיטי לחירוסין כרים פרק ארוסה (סוטה דף כה.) הכי נמי גרסה שהיה: **ונקה** החים מעון תמר רחמנא. וא"ת לוקמה כגון שבא עליה בשוגג שלא ידע עד לאחר מכלן דנשמרה דכתיב מעון מעון תשיב ליה להא כי מוקי לה ע"י גלגול לאו מעוקה מעון הוא אם זיכתה בחירוסין שלא כיון בשוגג הוא מעוקה מעון הוא לבל ע"י גלגול שהיו יודע בשעת השקאה מעוקה מעון קריעא ליה וי"ל דשאני הכא כיון שבשעת השקאה יודע שבא עליה בחירוסין בין שבא עליה בשוגג בין שבא עליה במזיד לאו מעוקה הוא לבל ע"י גלגול שהיו יודע בשעת השקאה מעוקה מעון קריעא ליה: **הבי** גרסי' שלא שלחו ע"י גלגול. ולא גרסי' דקני לה כשהיא ארוסה ומיסתגדא וכנסה לחופה וכו' שלא הכי גרסינן שכשהיא ארוסה וכנסה לחופה ומיסתגדא וגלגל עליה שבועה ע"י חירוסין מע"פ שלא היו רחוין לשבועה בפני עלמן שהרי לא קיימא ולא קיבלה עליה לחוקמה בדקני לה ארוסה ומסתברה ומשקה לה תשבועה לחופה דקיימא בה תחת חישך וכגון שלא בא עליה לחוקמי הכי במסכת יבמות (דף נח.) ולחוציבה עלה מבלעדי חישך שקדמה שביעת בועל לבועל ולא שקדמה שביעת בועל לבועל הילכך חין לך שבועה על זנות שלא פי' גלגול בשום ענין שלא ע"י גלגול דזנות חירוסין קדמה שביעת בועל וביבמות (ג"ו שם) חיכא דמוקי לה שבועה על זנות שקדמה שביעת בועל לבועל ולא שקדמה שביעת בועל לבועל הכא בשבועה עליה חרוס בביה חביה ועולה לן סביעה חיכא דמוקי לה הכי סיועא דמיקה הוא כן פירש הקונטרס ומקה דהא בשמעתין נמי ע"כ כמך מהשיעא דקאמר חילמא דקני לה כשהיא ארוסה ומשקי לה כשהיא ארוסה תחת חישך אמר רחמנא פרט לחרוסה ולמה ליה חלי קרא הוה ליה למימר מבלעדי חישך ולא שקדמה שביעת בועל לבועל הלא ע"מ שמיך שהחזיק בתחת

שלא ניתנה להתחבע בעד אחד מגלגלין ממון שניתן להתחבע בעד אחד אינו דין שמגלגלין

אשכחן בודאי, ספק מנלן? תניא רשב"א אומר נאמרה שבועה בחוץ ונאמרה שבועה בפנים מה שבועה האמורה בפנים עשה בה ספק כודאי אף שבועה האמורה בחוץ עשה בה ספק כודאי עד היכן גלגול שבועה? אמר רב יהודה אמר רב דא"ל הישבע לי שאין עבדי אתה, ההוא שמותי משמתינן ליה (ו) דתניא "הקורא לחבירו: עבד יהא בנידוי, ממיר ספנו את הארבעים *רשע יורד עמו *לחייו" אלא אמר רבא "הישבע לי שלא נמברת לי בעבד עברי, האי טענתא מעלייתא היא, ממונא איתי ליה גביה? רבא לטעמיה *דאמר רבא עבד עברי גופו קנוי, אי הכי היינו קרקע? מהו דתימא קרקע הוא דעבדי אינשי *דמזבני בצינעא אם איתא דזבין ליה קרקא, הא אם איתא דזבין, קרקא אית ליה, קמ"ל: **מתני'** כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה, נתחייב זה בחליפיו, כיצד, החליף שור בפרה או חמור בשור כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו: **גמ'** חליפין מאי ניהו? מטבע *ישמע מינה מטבע נעשה חליפין? אמר רב יהודה אמר רבי קאמר כל הנישום דמים באחר כיון

ספק מנלן. פי' בקונטרס' טענת שמא כגון שבועת השומרין והחריסין שחלקו דמקן בפרק הגזבר (שבועות דף מה. ושם) חלקו התריסין והשומרין ליט יכול להשביעו ולקני ליה שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו לת הכל תלמוד ספק נמי מגלגלין ול"ת מאי בעי לן מ"ל גילף ר"ו מסוטה שהיא ספק ומגלגלין עליה תע"ג דלת ניתנה ליתבע בעד אחד ת"ל דניתנה בשבועת אחד ת"כ יליפינן ספק מספק וי"ל דלת דמי להתם כל שבועות שלה ספק ולכך מגלגלין עליה ספק מכל ממון דעיקר שבועה דידיה ליט בטענת ספק לימת דלת מגלגלין עליה ספק:

נאמרה שבועה בפנים. ות"ת למה לי ק"ו דלטיל לימר שמגלגלין גילף מהת דהשה גופיה שמגלגלין בממון משום דלמדה שבועה בפנים ולמדה שבועה בחון כמה מלינו ול"ל דאי לאו ק"ו דהאי מה מלינו דהכא לת מלינו למילף דממונא מיאסורא לת ילפינן אבל כתב דגלי לן התי ק"ו דילפינן ממונא מיאסורא ת"כ מהתת מפקינן שפיר בהת מה מלינו לעשות ספק כודאי ואומר רבי אלא שם נתחייב אדם בשבועה חיט יכול לגגל ט ואמר היכא שבועה לי אלא גבה לי שום דבר מעולם אלא דוקא בספק שים לט לחוש קלת כגון נעשה ט שוקף או חריס דכת"ג למילין בסוף כל הגזבנים (שבועות דף מת:) דמגלגלין:

הקורא לחביכו עבד יהא בנידוי. מכאן מדקדק ר"ת דלכל היכא דאמר כה"ג כי ההיא דבדיים (דף ז:) בשומע לוכרה מפי חביכו היה חייב לגדותו ואם לא נידהו הוא עלמו יהא בנידוי לא שיהא ממילא אלא ב"ד היו חייבין לגדותו כדאמר הכא שמוקי מסתמיין ליה והיינו מדה כנגד מדה לומר הוא קרא לחביכו עבד והוא לרוכך מקלין לוכו לאמר בלתי היהיו בידוי ובן הקורא לחביכו ממנך הוא לומר שחביכו עבד בלתו ופיק סופו לת הלרבעים כדין שובר בלתו: **כל** הנעשה דמים בתלר. פי' בקונטרס כל שדרכו לתתו בדמים כשקונין תפץ דהייט מטבע וקס"ד דמטבע נעשה חליפין לתת לתמוטינן דמיירי שנתן בתורת חליפין ולת בתורת דמים ללת כיון שקונין כסודר רב יוסף (רוח ד) שלף חים נעלו כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו רב ולוי פליגי פרק הזהב (נ"מ דף מז.) מי חליפין בכליו של קונה או בכליו של מקנה דרב סובר בכליו של קונה ולוי סובר בכליו של מקנה לרב ניחא שפיר מ' גרסינן כיון שזכה זה נתחייב זה הקונה והכי גרסי כיון שזכה זה דהייט המקנה שזכה במטבע של קונה נתחייב זה הקונה כתומכי חליפין שהם ברשות המקנה בכל מקום שהם ואם נאבדו יאבדו לו ולפי ל"ג זה פי' הכי כיון שזכה זה קנה בחליפין לעומר כיון שזכה המקנה במטבע לו בסודר של קונה נתחייב המקנה להביא לקונה חליפין ולת מלי הדר ביה ועלוי דאמר בכליו של מקנה לעולר **אין** המקנה פרוטה לקונה לי גרס נתחייב זה לריך לעומר כיון שזכה זה הקונה נתחייב זה דהייט המקנה להביא לו חליפין שלימו יכול לחזור בו ולי לת גרסינן זה הכי גרסי כיון שזכה זה דהייט הקונה נתחייב הוא עלמו בתומכי חליפין כדפרישים ה):

כיצד החליף שור בפרה לו חמור כו'. לרב ניחא שפיר והכי פירושה החליף הקונה שורו בטבור הפרה כדי לקטום הפרה בכ"מ שהית לבל לגלי קלה היולך יפרש לו החליף שור בפרה והלת גם השור וגם הפרה טהן המקנה לקונה דתרוייהו של מקנה ואומר ר"י שים לפרש החליף המקנה לת השור בהמת קבלת הפרה שהקונה מקבלה הימט בטבור דבר שהוא טהן לו:

ש"מ מטבע נעשה חליפין. ות"ע שבתורת דמים ק"ל (נ"מ דף מד.) דמטות לין קטת מלית המקה, כי יהביהו בתורת קנין סודר קני כי סודר, הוה ליה למיתני "כיצד החליף מטות בפרה": **גבי' מפי ניסו מטבע**. שהות הביהן דמים בלבל מקום ותמוטינן מהני' דת"ע דבתורת דמים קיימת לן דלת קני, לי יהביה ליה בתורת חליפין קני: **שפע פינם כו'**. ותהן קיימת לן בפרק הזהב (נ"מ דף מו.) דלין מטבע נעשה חליפין: **אמר רב יהודה אפי קלמר כל הניתוש דמים נאמר**. כל דבר שהם בת לתתו דמים בתחר לריך לעומו בדמים דהייט כל המקלטלין בר ממטבע: סודר נעשו חליפין ולקנו כי סודר כדפרים בקונטרס ושם תאמר ומה טעם ממטבע נעשה חליפין לת עבדי חליפין ללת נעשו דוקת דהת מטבע ללו כלי הוא ולומר רבינו שם דמטבע כעין כלי שרלוי לתלוטו בלותו ולומר ר"י משום שרלוי לשקול בו משקלות ועוד יש לומר דמה שרלוי להוליל ולקנות בו כל דבר מתבזיון בר ממטבע כיון שזכה זה בו' ושם נתן בתורת חליפין נקנו חליפין לעקר במיקה שממך בעל המקה לת זה ותמוטינן הורת חליפין במקלטלין ולמימר דתע"ג דליתתו כלי לת שלה ניתנה להתבע בעד אחד כדמתרינן שם שבועה לה בעד לחד מיהו אינו דין שמגלגלין שבועה

שא א מיי׳ ס״פ מהל׳ מכירה הל״ו סמג עשין סב טוש״ע חו״מ סי׳ כג סעי׳ ו:
שב ב מיי׳ שם פ״ג מהל׳ אסו׳ שם טוש״ע שם סי׳ קלח סעי׳ ו:
שג ג ד מיי׳ ס״ט מהל׳ מכירה הל״כ:

תוס׳ ר״י הזקן

השור ברשותו ונפלקח מהמצבע: כל הנישום. מתני׳ פיירי שלוה ולוה ממלטלין ורוצים להתלוקח וצריכין לעשות שומת דמים כמה שוה וכמה שוה זה וממלטלין עבדי חליפין: ממצבע. שלוח דממצבע ולוה פרה: מאי כיצד. ת״ש כיצד המחליף בשור שור בפרה או בשור חמור בשור. אי נמי (או) בשור חמור דכשר מקריא פירי ולא בהמה בהייה מקריא פירי וגעשית חליפין כדתנן בהדיא המחליף פרה בחמור וילדה וכן חמור שפחה וילדה זה אומר ברשותי ילדה וזה אומר ברשותי ילדה מדנקט נכי פרה מחליף תבי שפחה מכר אלמא בהמה בחייה נעשית חליפין. אצ״ל לרב נחמן נעל לאו דוקא אלא להוציא כל דבר שאין עושה בו מלאכתו כגון פירות וממצבע הייגו משמא דלא עביד חליפין משום דדשתיה אצורתא עבידא דבמלא שהמלכות פוסלתה. ור״ש ב) כתב ה״ג כיצד החליף שור בפרה ול״ג בשר שור דלרב נחמן נעל דוקא כליאור (בהמה ולא כלי) [כלי ולא בהמה] ולא פירות. ולא נהירא דהא אמרי׳ בפ׳ הזהב כמאן כחבינן וקנינא בגוא דכשר למקניא ביה. בגוא ביה אשר רב פפא למעוטי ממצבע ולדברי ר״ש ושאיל ואפיקנא מדרב ששת דאמר פירי עבדי חליפין ממצבע נמי בכלל. ועוד אמאי לא אשר למעוטי בהמה. ולדברי ר״ש וראי מתני׳ בהמחליף פרה בחמור ובהמחליף פרה בחמור דמקוקבא שהחליף דמי כ) שור בפרה כי היכי דאמר ריש דמים שהם כחליפין אמאי לא אוקימנא דמתני׳ לא דשמשא דמתני׳ לא משמע הכי. והעיקר מה שפירשנו וכן פירשו הר״ם והרי״ף: הניחא. למאי דקס״ד מעיקרא דאוקמנא למתני׳ דה״ק החליף בשר שור בפרה קא משתיב. אבל לשנויא דרב יהודה לא קשיא דשור ופרה חנן ואפי׳ רב נחמן [דס״ל] דפירי לא עבדי חליפין בבהמה בחייה [מורה] כדרבנין. ור״ש פירש דאף לרב יהודה קא משתיב לרב נחמן דאמר פירי לא עבדי חליפין

נדרים כט:ע״ז סב. תמורה כה: כ״מ ו. כ״ב קלנ: תוספתא דקדושין ג״ג [תוספתא ב״ק פ״ד ותוספתא דערכין פ״ד]

מולין קלט. ערכין כ:

מקורות הש״ס
מה נאשה
חגיגה
ו. מלאכי
ב. ביצה (נאל)
3. שאר מלאכות (נאשית ב״ה כאן הנאות ספר החינוך) קעד שור)
4. ביצה (בתרא קעד שור)

(ע׳ תוס׳ ובמיס יב. בסוף ד״ה דיקא נמי)

כ״מ מו: מז.
[לעיל מ. כ״מ מו: מז.]

[לעיל כו. וש״נ]

[לעיל סב: ושם בשמן]

[עירובין סג: ושם בשמן]

[ועיש תוס׳ עירובין סח: ד״ה שמתו ביתר ניחוך]

כיון שזכה זה נתחייב בחליפין דקתני ביצד החליף שור בפרה או חמור בשור ש״מ, ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דממצבע נעשה חליפין מאי ביצד החליף שור בפרה או בשר חמור בשור כיון שזכה זה נתחייב בחליפין הניחא לרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין אלא לר״נ דאמר פירות לא עבדי חליפין מאי איכא למימר הכי קאמר ביצד החליף דמי שור בפרה או דמי חמור בשור מ״מ סבר לה בר יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות, ומה טעם אמרו משיכה קונה? גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה, מילתא דשכיח גזרו בה רבנן, מילתא דלא שכיח לא גזרו בה רבנן, ולר״ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה הניחא אי סבר לה כרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין מתרץ כרב ששת, אלא אי סבר לה כר״נ דאמר פירות לא עבדי חליפין, ומטבע לא קני במאי מוקי לה? על כרחך כרב ששת ס״ל: מתני׳ רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה, אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: גמ׳ ת״ר ביצד רשות הגבוה בכסף? נזיבר שנתן מעות בבחמה אפי׳ בהמה בסוף העולם קנה, ובהדיוט לא קנה עד שימשוך, ביצד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט? האומר שור זה עולה, בית זה הקדש אפי׳ בסוף העולם קנה, בהדיוט לא קנה עד

מטלטלין בעלמא הוו חליפין ולא מטבע אחת לחמשתן דיקא נמי דלאו מטבע אחת לחמשתן הוי, מאי כילד ה״ל למימר כילד החליף מעות בפרה ומאי ס״ק וכו׳ ותרתי אחת לחמשתן נקט בריש מטבע והדר חמשתן שאר מטלטלי ופירי נמי כו׳ כל מידי דלא הוי כלי פירי קרי ליה לענין חליפין ומשום דפירי שכיחי נקט פירי ולא תמריון נעל דוקא כילד החליף שור בפרה פי׳ בשר שור בפרה וכ״ש שור חי דחשיב טפי ומי לכלי שמשתמשים בו הגיחא לרב ששת דאמר פירי עבדי חליפין היכא לתרוצי כולה מתניתין דין למאי דתרגינן כל הגיסוס מעיקרא דין למאי דתרגינן כל הגיסוס ולא מתניתין חדא הוא ובמטבע עסקינן וה״ק כל הנעשה דמים באחר דהיינו מטבע פעמים שדמים קונות כמו חליפין דנעל ולא כשאינו בתורת דמים כילד החליף דמי שור בפרה לגומר מכר לו שור בשנה ומשכו ונתחייב לו בשנה לתת לו המוכר יש לך פרה ליתן דמיו לתת לו דין שמחה לו במנה לתת לו מוכר השור המעות שאתה חייב לי נתונים לך בדמים מעות הללו קונים בלא משיכה הפרה כחליפין עכ״ל ויש מכנין סוגיא של שמועה זו בשיטה אחרת ומפרשי דר״ל ורב ששת פליגי בפירי דוקא כגון פירות ממש לו בשר שור ולא בשאר מטלטלין ומוליכין הסוגיא בשר מאי דס״ד מעיקרא ללמאי דלוקחין השתא מיקוקמא כר״נ שפיר דמודה הוא בשאר מטלטלין דעבדי חליפין ל״ק בשור מי קאמר ר״נ דעבדי חליפין ולאו מילתא היא דטעמא דר״נ מפורש בפרק הזהב (ב״מ דף מז.) דלמר קרא נעל לאו נעל דוקא כל דבר לחב לפיכך אינו דבר שעבד חליפין דבעינא דוקא נעל אבל כל דבר אחר מי לא עביד חליפין ור״ח ור״י מקיימי פי׳ זה והיא דפרק הזהב דקאמר ר״נ נעל לאו נעל דוקא כל דבר לחב לגעל דמו ונעשין חליפין לפי׳ ל״ד פירי לא עבדי חליפין ומטעם שפי׳ בקונטרס דדמו לכלים הואיל שמשתמשין בו והוי חזי למלוכה והשתא הא דפריך לר״נ דלמר פירי לא עבדי חליפין כולה סוגיא קלי למאי דס״ד מעיקרא כמו שפי׳ בקונטרס אבל לרב יהודה דלמר כל הגיסוס למי שפיר לפילו לר״נ דלמר כילד החליף שור בפרה ולא בשר שור ומשכו ה״ק ר״נ דים דמים שהן כחליפין והשתא ניחא ליה למאי דס״ד מעיקרא ולמאי דלוקמינן השתא אבל לפי׳ הקונטרס קשה דמשמע מתוך פילושו דגוף השור וגוף הפרה היינו פירות ועלייהו קאמר ר״נ דפירי לא עבדי חליפין ל״ק קשה דהא תנן בפרק השואל (שם דף ק.) המחליף פרה בחמור וילדה וכו׳ תלמה קאמה החמר במשיכה חבירו ושייך שפיר חליפין בחמור ופרה ומיהו מלינו למידחי למ״ד פירי לא עבדי חליפין מפרש דמי פרה בחמור וקאי וילדה לחמור לבל עור קשה ה) דתנן פרק הזהב (שם דף מז.) פרתך בכמה בכך וכך וחמורך בכמה בכך וכך ונקני דקני לה לחמור במשיכה הפרה לכך נראה דהוקא בשר שור הוא דחשבינן פירי לבל שור וחמור גופייהו כעעל דמו כדפירשתי לעיל: שבא יאמר לו בשרהו חפיץ בעלייה. ואם תאמר למאי עקרו קניית מעות שהם מלוהוייתא לגמרי ותקנו שהשה משיכה קונה ולא מעות הוה להו לתקוני שיקנו המעות עם המשיכה דהשתא לא מיעקרא קנייה לוהוייתא לגמרי וליכא נמי למימה שמא יאמר המוכר בשרפו חיטיך בעלייה דלא מסך ו״ל דשמא לפעמים היה הלוקח מוסך החיטין ואי לא קנה במשיכה לחודה יאמר למוכר בשרפו חיטיך בעלייה וא״ת השתא נמי כיון דמעות אין קונות לפעמים יש הלוקח מוסך חיטין וימר המוכר בשרפו חיטיך בעלייה וי״ל דלהא ליכא למיחש דלכל הפחות יהא המוכר כשומר חנם כשפיס אין להם שמירה אלא בקרקע והשתא לא שייך למימר בשרפו חיטיך*: מתני׳ רשות הגבוה בכסף. כגון שנתן מעות בבחמה אפי׳ בהמה בסוף העולם קנה, בהדיוט לא קנה עד שימשוך, אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. האומר שור זה עולה, בית זה הקדש אפי׳

עד שימשוך . בשור : **ויפיוק** . בבית : **משכו** . הדיוט חפץ של הקדש מיד הגזבר כמנה : **ולא הספיק לפדותו** . כלומר לתת דמיו לגזבר : **נותן מאתים** . דכי לייקר בקרקע הקדש לייקר, הואיל ולא נתן המעות : **לא יפסיד כח הדיוט כו'** . שאם משכו מיד הדיוט יכלים כל מעותיו דקנאן במשיכה ובכשהוא הוא תורה אור

דל' : פדאו . נתן את המעות : **מתני' כל מעות הפקר כו'** . בגמ' מפרש לכולה מתני' : **שמומן גרמא** . שמזמן גורם לה שתבא : **מוך מכל מקיף** . פתח הרחם : **וכל הממים** . פתח זקן : **וכל הממא** . דכהנים : **גבו' מי נימא דמיחייב ברא למיעבד לאבא** . והכי משמע כל מלות שהבן מלווה על חבירו נשים פטורות בתמיה : **מים אמו ומביו מירתו הרי כאן שנים** . לשנים הוא לומר : **פטורות (עליו) על הפה** . כגון הך דמפרש בברייתא ללמדו תורה ולמולו לאפדותו דה' לעולם אם בכור הוא, ולהשיאו אשה ולשיאו מקרלי : **קף לפשיטו בנפר** . שמא יפרוש בספיקה ותפטר ויסתכן אם אין יודע לשוט : **ליפטור ם"ד** . והלה יבא ולא למדו לשוט : **למילו מלמדו ליפטור** . דכיון דאין לו לאומנת ויחסר לאמו יגך בפרקת דכיכים וילסטס את הבריות : **למשר גוף אומו** . ולא את שכרה : **מיפיים מיפו** . כשיגדל : **משכחן מיד** . לאכרהם נאמר כן : **מינו מנלן נשון זירו** . שיהא מסיר וחרין בדבר ושהג מיד ומוהג לדורות : **מיפדה מפדה כו'** . כלומר קרי ביה (ו) תפדה : **ומיפי מנלן דלא מיפקדא** . ומיפי אמו מנין שחיבה לפדות את בנה דכיון דמלות עשה שלא הזמן גרמה הוא בעי קרא למעוטה : **לפדות אם עממו** . כשהוא בכור ולא פדאו אביו : **ומיפי מנלן דלא מיפייבה** . נהי דאביו חייב מלווה לפדותה דכתיב בכור בניך תימול בניך בית תפדה נפשה לכשגדל דהא קריבן ביה תפדה תלמוד מלה שהן הזמן גרמן נרמא היא : **כל שמחמיר כו'** . הלא : **פוא לפדות** . שלא פדאו אביו : כל

דכתיב °ועדל זכר אשר לא ימל את בשר ערלתו ונכרתה . איהי בעלן דלא מיחייבא דכתיב °כאשר צוה את אברהם אלהים °אותו ולא אותה, אשתך מיד, לדורות כעלן תנא דבי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר "צו" אינו אלא זירוז מיד ולדורות זירוז דכתיב °וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו מיד ולדורות דכתיב °מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם: לפרותו : אמנ' דכתיב °כל בכור בניך תפדה °והיכא דלא מיחייב אבוה מיחייב אחא למפרקיה דכתיב °פדה תפדה ואיתא מנלן דלא מיפקדה דכתיב °תיפדה תפדה: כל שמצווה לפדות את עצמו °אינו מצווה לפדות את אחרים ובל שאינו מצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות אחרים, ואיתא מנלן דלא מיחייב למיפרק נפשה? דכתיב °תפדה תיפדה' בל שאחרים מצווים לפדותו מצווה לפדות את עצמו ובל שאין אחרים מצווים לפדותו אין מצווה לפדות את עצמו ומנין שאין אחרים מצווין לפדותה? דאמר קרא °כל בכור בניך תפדה: בניך ולא בנותיך

*תנו רבנן הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו, רבי יהודה אומר בנו קודמו שזה מצותו על אביו וזה מצות בנו עליו אמר רבי ירמיה הכל מודין כל

דמשמע בניך ולא בנותיך ודם דם"ד בכור בניך אב מייב לפדותו.ולא נקבה אבל הנקבה תפדה עצמה לכהי מיבעי ליה קרא : ותזיל

משכו במאתים ולא הספיק וכו' טעון מאתים מ"ט לא יהא כח הדיוט ממור מהקדש . ות"ח מיפוק ליה מטעם דלמיירתו גבוה כמסירתו להדיוט וכיון דמשכו במאתים ליט יכול לחזור בו וי"ל כיון דבטעות היה כמו הכא שלא היה סבור שימחנה השער לא טוי כמסירה להדיוט ובקבה דלמר בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלב:) נבי בנו של יוסף בן יועזר דתכתה זאל מרגניתא למכה ליה דביתהו זאל מוכרה לגזבר להקדש ולא תשיימה את דלמיירה לגבוה כמסירה להדיוט ואמאי הא שומא הוא שומא שלא יהמר לתתה פחותה מפויה וי"ל בדבר שאין שומתו יודעה כגון מרגניתא גומר בדעתו אפי' תכוזה יותר שהרי כמו כן מסופק שמא שוה פחות מ"ש וי"ל דהתם כשבסה לותה בפחות מפויה מתכוין לוותר להקדש מ"ש שייך לומר למיירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אבל הכא לא נתכוין לוותר כלל כשמשכו במאתים שכך היה שוה בותה שעה ולא שייך למיירתו לגבוה כמסירה להדיוט* : **אמנ'** הדיוט לאו כמי שפרע קאי . וכיון דהדיוט ליט יכול לחזור בו כלא מי שפרע היכא דייהב לו דמי כמו כן הקדש לא יחזור בו וקבה דלמר פרק הניזקין(גיטין ד' נב.) דיימתי הרי הן בהקדש ולא מיקרו לגלח בכספים (ג) דקא יהיב דמי ליתמי לפירעי וזל א] אין לוקח יכול לחזור בו לייקור יתמי יכלו לחזור בהם כלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש ולמאי והא בהדיוט נמי מיכא במי שפרע וי"ל דלא דמי להתם נבי יתמי מדלוייתא דיהם בהדיוט ות"ב ליהם קוים בלא משיכה בלא שייפו מכמיס בחם לעשות בהקדש שיהו קוים בכסף הילך במקום הפסדם של יתומים תוקימתא דאיכא תע"ב דהדיוט קאי כמי שפרע כדי בלא יהא כח הדיוט מרוחה משלהן ולא יבואו לידי חיוזק בקרקע . משכו בחפץ של הקדש שהגזבר מכרה . לפדותו ליתן המעות . ונתן הכסף נבי הקדש כתיב שאין שמשוק. ב מ פ ל ין מיחזיק בקרקע . משכו בחפץ של הקדש שהגזבר לא תשיימה ליה דביתהו זאל מוכרה לגזבר להקדש ולא תשיימה את דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט : עד שימשוך. ב מ פ ל ין מיחזיק בקרקע . משכו בחפץ של הקדש שהגזבר מכרה . לפדותו ליתן המעות . ונתן הכסף נבי הקדש כתיב שאין אדם קונה מן ההקדש אלא בכסף . משכו במאתים . איכא מאן דמפרש שלא דבר כלום אלא ששאל לגזבר בכסה כסף תתן לי זה החזק ואמר לו הגזבר במאתים ועמד ומשכו . אבל אם אמר לו מאתים אתן לך אינו יכול לחזור בו אע"פ שלא משך דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט . והעיקר דלא אמרי' אמירתו לגבוה וכו' אלא במה שהוא נותן לגבוה כגון שור זה עולה כדאמרי' כיצד אמירתו לגבוה וכו' אבל מה שהוא אומר ליתן לא שייך ביה אמירתו לגבוה שהרי לא אמר שהוא נותן אלא יתן . ואיכא מ"ד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אמרי' במה שהוא תחת ידו שהוא יכול לחזרי . אבל מה שאינו תחת ידו לא הוי כלום אפי' הקדישו אינו קדושו פ"ה אצטריך משכו דהא אפי' אין הפעות בידו נתחייב בהן . ט"ה נקם

אתן הדיוט לאו כמי שפרע קאי . וכיון דהדיוט ליט יכול לחזור בהם כלא מי שפרע היכא דייהב לו דמי כמו כן הקדש לא יחזור בו וקבה דלמר פרק הניזקין(גיטין ד' נב.) דיימתי הרי הן בהקדש ולא מיקרו לגלח בכספים (ג) דקא יהיב דמי ליתמי לפירעי וזל א] אין לוקח יכול לחזור בו לייקור יתמי יכלו לחזור בהם כלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש ולמאי והא בהדיוט נמי מיכא במי שפרע וי"ל דלא דמי להתם נבי יתמי מדלוייתא דיהם בהדיוט ות"ב ליהם קוים בלא משיכה בלא שייפו מכמיס בחם לעשות בהקדש שיהו קוים בכסף הילך במקום הפסדם של יתומים תוקימתא דאיכא תע"ב דהדיוט קאי כמי שפרע כדי בלא יהא כח הדיוט מרוחה משלהן ולא יבואו לידי חיוזק בקרקע . משכו בחפץ של הקדש שהגזבר מכרה . לפדותו ליתן המעות . ונתן הכסף נבי הקדש כתיב שאין אדם קונה מן ההקדש אלא בכסף . משכו במאתים . איכא מאן דמפרש שלא דבר כלום אלא ששאל לגזבר בכסה כסף תתן לי זה החזק ואמר לו הגזבר במאתים ועמד ומשכו . אבל אם אמר לו מאתים אתן לך אינו יכול לחזור בו אע"פ שלא משך דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט . והעיקר דלא אמרי' אמירתו לגבוה וכו' אלא במה שהוא נותן לגבוה כגון שור זה עולה כדאמרי' כיצד אמירתו לגבוה וכו' אבל מה שהוא אומר ליתן לא שייך ביה אמירתו לגבוה שהרי לא אמר שהוא נותן אלא יתן . ואיכא מ"ד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אמרי' במה שהוא תחת ידו שהוא יכול לחזרי . אבל מה שאינו תחת ידו לא הוי כלום אפי' הקדישו אינו קדושו פ"ה אצטריך משכו דהא אפי' אין הפעות בידו נתחייב בהן . ט"ה נקם

פדאו במאתים לסברא דילן לחדויק שנתן המעות ולסברא אחריבא לחדויק שהמעות ברשותו ונתנם וה"ה אפי' לא נתנם אם הם תחת ידו דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. ולפירושא קמא משום סיפא נקט ליה כשנתן מעות אין הגזבר חוזר אבל לא נתן מעות דוזר : הכא נמי ניחא דהא לעיל אע"ג דאין קרן הקדש בפשיכה אמרי' לתועלת הקדש דקנה . הכא נמי אע"ג דקרן הקדש בכסף לתועלת הקדש נימא דלא קנה משום לא יהא כח הדיוט וכי הדיוט רשאי לחזור בו והא אם יחזור בו יקבל עליו מי שפרע הילכך נזבר לא יחזור בו וקנה הפודה שהרי תורה וכתה לו שיקנה בכסף ומהדיוט נמי קנה כל כך שאם רוצה לחזור יקבל עליו מי שפרע . אבל לאו להכי הוא דכל היכא דאיכא מי שפרע להדיוט לא יחזור בו גזבר כהדבן בשקלים פ"ד ומתניא בפ' הזהב המקבל עליו לספק פלחיו מד' סאין בפלע ועמדו שלש סאין בפלע יספק מארבע קבל עליו לספק ג' סאין בפלע ותזלו ועמדו מארבע נתן הקדש על העליונה . ואע"ג דבהדיוט איכא מי שפרע אם יחזור בו הלוקח. וזה ראיה דבבא קמייתא דאמרי' קנה דוקא כשלא הזיל אבל אם הזיל תזר בו תנזבר ואינו מקבל עליו מי שפרע שיפה כח הקדש מכח הדיוט. אבל בשקנה מגזבר ונתן כסף אע"פ שהוקר קנה שהתורה אמרה שיקנו הקדש בכסף: נשים פטורות וכי הבת פטורה מכבוד אב ואם . שנים שהזהיר הבן והבת . תניא תנן במתני' מה ששנו בברייתא:לפטות שפתוך שאין לו אומנות לחיות מלפסם את הבריות . לכם רבים משפע והייט ב"ד . אשר לא ימול ונכרתה אלמא הוא מצוות : תפדה קרי ביה תפדה דלא מחייבא לפדות את בנה דלא מפקדא בפרקנה דירדת

תום' ר"י הזקן

מ ד נ נ י ת א ואשמייה לגזבר דהקדש ואשרה ליה דביתהו לא תשיימה את דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט : עד שימשוך. ב מ פ ל ין מיחזיק בקרקע . משכו בחפץ של הקדש שהגזבר מכרה . לפדותו ליתן המעות . ונתן הכסף נבי הקדש כתיב שאין אדם קונה מן ההקדש אלא בכסף . משכו במאתים . איכא מאן דמפרש שלא דבר כלום אלא ששאל לגזבר בכסה כסף תתן לי זה החזק ואמר לו הגזבר במאתים ועמד ומשכו . אבל אם אמר לו מאתים אתן לך אינו יכול לחזור בו אע"פ שלא משך דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט . והעיקר דלא אמרי' אמירתו לגבוה וכו' אלא במה שהוא נותן לגבוה כגון שור זה עולה כדאמרי' כיצד אמירתו לגבוה וכו' אבל מה שהוא אומר ליתן לא שייך ביה אמירתו לגבוה שהרי לא אמר שהוא נותן אלא יתן . ואיכא מ"ד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אמרי' במה שהוא תחת ידו שהוא יכול לחזרי . אבל מה שאינו תחת ידו לא הוי כלום אפי' הקדישו אינו קדושו פ"ה אצטריך משכו דהא אפי' אין הפעות בידו נתחייב בהן . ט"ה נקם

נוסא/אחנב (אל:)

נוסא
ש מקרים
טכנים
רוכש חפץ
מקדש
דא טינו.
אחיו באחנא
ב' מקרים
טקדש מטן
ב' מקרים
טקדש ט"א
מבנף
"אפי' אחנא"

נוסא
הוא לכנות
ובנו לכנות,
מי קונה

מעבר שני פ"ד מ"ו
מוספתא דערכין פ"ד
[ע' תוס' שבת קכה. ד"ה וקו]
גיטין נב.
הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה תיפדה וכו' קני ביה הפדה :
(ג) הגה"ל ד"ה שלו וכו' בכספים דכיכת דקא יהיב :
תוספתא דסוטה פ"ב [נכרות כ: שבת סב. עירובין כו. תגיגה ד. כ"ה ל. מנחות מג. וע"ע מוספתא דקדושין פ"ל]
הגהות מהר"ב רנשבורג
א] תום' ד"ה למו כו' דקא יהיב דמי ליתמי אפילו וזל לין כו' . נלעני"ד למחוק מלת אין ע"פ הסוגי' דגיטין ישוע"ם ודו"ק :
מוספתא דקידושין פ"ל מכילתא פ' בא [לקמן ג:]
* בגמ' תוספות ב"ב ע"א ד"ה ל: ד"ה ל:
** בתוק הסוגי"ש לעין ד"ה תיקון
כתובות מט : (מוספתא דכתובות פ"ב)

ואזיל כהן ומריך להו מסעבדי . כלומר בבני חרי פריק ליה לבריה שאם היה פודה עצמו בבני חרי לא היה פודה בנו ממשעבדי דמיירי שמשעבדו קודם שטבל הבן ולכך מקדיש פדיון בנו ואין כאן תוספת בנו עליו יותר ממלות בנו אלא חמש סלעים *הוא קודם לבנו מאי טעמא מצוה דגופיה עדיפא כי פליגי היכא דאיכא חמש משועבדים וחמש בני חורין: *ר' יהודה סבר *מלוה דכתיב בתורה ככתובה בשטר דמיא, בהני חמש פריק לבריה, ואזיל כהן *וטריף ליה לחמש משועבדים לדידיה ורבנן סברי מלוה דכתיב באורייתא לאו ככתובה בשטר דמיא והילכך מצוה דגופיה עדיף. *ת"ר לפדות את בנו ולעלות לרגל פודה את בנו ואדר כך עולה לרגל ר' יהודה אומר עולה לרגל ואח"כ פודה את בנו *שזו מצוה עוברת וזו מצוה שאינה עוברת בשלמא לר' יהודה כדקאמר טעמא אלא רבנן מאי טעמייהו? דאמר קרא °כל בכור בניך תפדה" והדר "לא יראו פני ריקם" *ת"ר מנין שאם היו לו חמשה בנים מחמש נשים שחייב לפדות בולן? ת"ל °כל בכור בניך תפדה" פשיטא בפטר רחם תלא רחמנא? מהו דתימא ניליף בכור בכור מנחלה מה להלן ראשית אונו אף כאן ראשית אונו, קמ"ל: **ללמדו תורה**: אנא דכתיב °ולמדתם אותם את בניכם, והיכא דלא אנמריה אבוה °מיחייב אינש למיגמר נפשיה דכתיב °ולמדתם "אותי מנלן דלא מיחייבא דכתיב °ולימדתם ולמדתם "כל שמצווה ללמוד מצווה ללמד וכל שאינו מצווה ללמוד אינו מצווה ללמד אותו מנלן °דלא מיחייבה למילף נפשה? דכתיב °ולימדתם ולמדתם "כל שאתה מצווין ללמדו מצווה ללמד את עצמו וכל שאין אתה מצווין ללמדו אין מצווה ללמד את עצמו ומנא? דאמר קרא "ולמדתם אותם את *בניכם" ולא בנותיכם** ת"ר **הוא ללמוד** ובנו ללמוד "הוא קודם לבנו ר' יהודה אומר °אם בנו זריז *ומסולה ותלמודו מתקיים בידו בנו קודמו כי הא דרב יעקב בריה דרב אחא בר יעקב שדריה אבוה לקמיה דאביי, כי אתא חזייה דלא הוה מיחדדין שמעתיה א"ל "אנא עדיפא מיגר תוב את דאיזיל-אנא" שמע אביי דקא הוה אתי, הוה הוהו, אמר להו "לא ליתיב ליה אינש אושפיזא, אפשר דמתרחיש ניסא" מיתזקי, אמר להו "לא ליתיב ליה אינש אושפיזא, אפשר דמתרחיש ניסא" עק,בת בהדהוא בי רבנן,אידמי ליה כתנינא-דשבעה ריישותיה כל כריעה דכרע נתר חד ריישיה, אמר להו,למדר:אי לא איתרחיש ניסא, סכינתין "ת"ר **ללמוד תורה ולישא אשה**, ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה ואם אינו יודע בלא אשה ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה *אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה נושא אשה ואח"כ ילמוד תורה,ר"יוחנן אמר ריחיים בצוארו ויעסוק בתורה *ולא פליגי הא לן והא להו: משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנונא דאדם גדול הוא א"ל בשיבא לידך הביאהו לידי כי אתא חזייה דלא פרים סודרא,א"ל מאי טעמא לא פריסת סודרא? א"ל דלא נסיבנא, אהדרינהו לאפיה מיניה, א"ל "חזי דלא חזית לדהו לאפי עד דנסבת," רב הונא לטעמיה דאמר "בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה בעבירה סלקא דעתך אלא אימא כל ימיו בהרהור עבירה אמר רבא וכן תנא דבי ר' ישמעאל עד כ' שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא אשה, כיון שהגיע כ' ולא נשא אומר "תיפח עצמותיו" אמר רב חסדא "האי דעדיפנא מבראי דנסיבנא בשיתמר ואי הוה נסיבנא בארביסר הוה

כל היכא דליכא אלא חמש סלעים *הוא קודם לבנו מאי טעמא מצוה דגופיה עדיפא כי פליגי היכא דאיכא חמש משועבדים וחמש בני חורין: *ר' יהודה סבר *מלוה דכתיב בתורה ככתובה בשטר דמיא, בהני חמש פריק לבריה, ואזיל כהן *וטריף ליה לחמש משועבדים לדידיה ורבנן סברי מלוה דכתיב באורייתא לאו ככתובה בשטר דמיא והילכך מצוה דגופיה עדיף. *ת"ר לפדות את בנו ולעלות לרגל פודה את בנו ואדר כך עולה לרגל ר' יהודה אומר עולה לרגל ואח"כ פודה את בנו *שזו מצוה עוברת וזו מצוה שאינה עוברת בשלמא לר' יהודה כדקאמר טעמא אלא רבנן מאי טעמייהו? דאמר קרא °כל בכור בניך תפדה" והדר "לא יראו פני ריקם" *ת"ר מנין שאם היו לו חמשה בנים מחמש נשים שחייב לפדות בולן? ת"ל °כל בכור בניך תפדה" פשיטא בפטר רחם תלא רחמנא? מהו דתימא ניליף בכור בכור מנחלה מה להלן ראשית אונו אף כאן ראשית אונו, קמ"ל: **ללמדו תורה**: אנא דכתיב °ולמדתם אותם את בניכם, והיכא דלא אנמריה אבוה °מיחייב אינש למיגמר נפשיה דכתיב °ולמדתם "אותי מנלן דלא מיחייבא דכתיב °ולימדתם ולמדתם "כל שמצווה ללמוד מצווה ללמד וכל שאינו מצווה ללמוד אינו מצווה ללמד אותו מנלן °דלא מיחייבה למילף נפשה? דכתיב °ולימדתם ולמדתם "כל שאתה מצווין ללמדו מצווה ללמד את עצמו וכל שאין אתה מצווין ללמדו אין מצווה ללמד את עצמו ומנא? דאמר קרא "ולמדתם אותם את *בניכם" ולא בנותיכם** ת"ר **הוא ללמוד** ובנו ללמוד "הוא קודם לבנו ר' יהודה אומר °אם בנו זריז *ומסולה ותלמודו מתקיים בידו בנו קודמו כי הא דרב יעקב בריה דרב אחא בר יעקב שדריה אבוה לקמיה דאביי, כי אתא חזייה דלא הוה מיחדדין שמעתיה א"ל "אנא עדיפא מיגר תוב את דאיזיל-אנא" שמע אביי דקא הוה אתי, הוה הוהו, אמר להו "לא ליתיב ליה אינש אושפיזא, אפשר דמתרחיש ניסא" מיתזקי, אמר להו "לא ליתיב ליה אינש אושפיזא, אפשר דמתרחיש ניסא" עק,בת בהדהוא בי רבנן,אידמי ליה כתנינא-דשבעה ריישותיה כל כריעה דכרע נתר חד ריישיה, אמר להו,למדר:אי לא איתרחיש ניסא, סכינתין "ת"ר **ללמוד תורה ולישא אשה**, ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה ואם אינו יודע בלא אשה ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה *אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה נושא אשה ואח"כ ילמוד תורה,ר"יוחנן אמר ריחיים בצוארו ויעסוק בתורה *ולא פליגי הא לן והא להו: משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנונא דאדם גדול הוא א"ל בשיבא לידך הביאהו לידי כי אתא חזייה דלא פרים סודרא,א"ל מאי טעמא לא פריסת סודרא? א"ל דלא נסיבנא, אהדרינהו לאפיה מיניה, א"ל "חזי דלא חזית לדהו לאפי עד דנסבת," רב הונא לטעמיה דאמר "בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה בעבירה סלקא דעתך אלא אימא כל ימיו בהרהור עבירה אמר רבא וכן תנא דבי ר' ישמעאל עד כ' שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא אשה, כיון שהגיע כ' ולא נשא אומר "תיפח עצמותיו" אמר רב חסדא "האי דעדיפנא מבראי דנסיבנא בשיתמר ואי הוה נסיבנא בארביסר הוה

מדלן דף כא ח"ב **תום' ר"י הזקן**

דידה . כל שאחרים שהאב מצווה לפדיותו . חשש משועבדים שמא שעבד יעקב ל) אחר שנולד ראובן ויש ביד ראובן סלעים בני חורין לפדות חנוך . ופרעות ולעלות לפסח ראין בידו כדאי לזה ולזה ששתי מצות אלו צריכים הוצאה לפדות צריך חמש סלעים לכהן ולעלות צריך לרגל במעות שבידו וכשתמצא ידו ריקה בנו מפני שהוא מצוה שאינה עובדת . והלכה כרבנן והביא זה הר"ם במהנות שבנבולין פ"א ומן [נזיר] דף כג ע"ב] אמרו קונם קאמר . ושמעי' מיהא דבשאר מילי עביד מצות עוברת ברישא לדברי הכל . וביאורו זה במועד קטן פ"ק בתכלית הביאור : ומאי אשיצרו מתגבר עליו : הא לן . פי' בני בבל שהולכים חוץ לעירם ללמוד תורה אין צרכי הבית מיטפלין עליהם הילכך ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה . אבל בני ארץ ישראל שלומדים תורה במקומם אם ישאו אשה תחלה צרכי הבית מוטלים עליהם ותתבטל . ומסתברא דהכי פירושי' הא לן שיצרנו מתגבר עלינו . הא להו שמתוך שהם חפצים בתורה אין יצרם מתגבר עליהם . וחשתא לא פליגי שמואל ור' יוחנן עם הברייתא וכן נראה מפי' הר"ם פ"א [מהלכות ת"ת] :

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה ככתובה וכו' דאין זה לוקחה לענקומות שבאי : (ב) ד"ה ולמדתם וכו' ללמוד מחבירים כפ"ב : (ג) תום' ד"ה וחיל וכו' ויאמרו לו פרה וכו' ויאמרו לו אין :

ל) תוס' ד"ה שמשעבד ישקב קודם שטבל לתוכן ויש ביד יעקב כ' סלעים בנ"ח לפדות לתוכן בנו ועי' בתוס' ד"ה ותוכל מש"כ בשם ר"י.

סוף קמיצה ליה לנסכים גירא בעיניך · כלומר טייחי מתגרה בו ומטין הוא יכר הרע ועל תירא מיחטאי : מדידך על נוחרי דכריך · כעוד ידך תקיפה על נסך קודם שיגדיל ולא יקבל תוכחתך הסיעהו תסה : מעיקרא · שנין הגיע זמן לכעוס ויותר מעשרין ואחדין לא תתחיהו לעולם אחר

[לקמן פח.] סכה נח. בשעה שעוד ידך תקיפה עליו הוי זהיר ללמדו תוכחות ואיזה זמן, מעיקרא ועד עשרים ואחדין, בגיר מעיקרא לין בו דעתו לקבל תוכחות כל כך ולא תכניל יסורין ותוכחות ויותר מעשרים ואחדין יש לחוש שלא יבעטו והא עיקר : על פי דרכו · דרך כל ימיו יהא מתנהג בו תוך לו כגערותו ואיזהי נערותו, רבי יהודה ורבי יוסי נחמיה כו' : זבולון בן דן · תלמיד שהיה בימיהם : גיגו מלמדו מצפון · לין תוכח בו עליו תלא במקרא, מכלל ותלמד ילמד הוא לעצמו : פורס · ולא עבילים וכתובים : זבולון בן דן שלמדו מבי מבין · ועד היכן דמי דקתני, הכי קתני עד היכן תדם תייב ללמוד תורה בדורותיו תמר רב יהודה לבו ולבן כמו : דשדי דיפנא מריש · סדין שעטיפה בראשו כשהוא מלמד כסוי מלא ליל בגילוי ראשו ועל הספיק להתעטף בסדינו : מפי כולי מפי · שמיהרת ללמד בלא עטיפה ההוגנת לך : לא מפיס פומיה · בשר מעט בגחלים היו רגילין לעשות בקבר : עד דמקרי ליעקב ופוספיס · מהדל לו מה שקרא תחמול ותלמדו עוד פסוק יותר : גלח וגלגסא · מדלג כתיב ומיתיה שיגלגסא : ליומי · ימי השבוע : (ו) לפיכך נקראו כו' · מילתא בחפי נפשה היא : גמ' · סברות וטעמי סתימתיהן של מצוות ולמלגס במה שמותרות זו מזו : נקראו רגשונים סופרים · כדכתיב (ד"ה ו ג) ומשפחות סופרים יושבי יעבץ : ויו"ן דגחון · כל הולך על גחון : גלח זזו מסא · לא מיתפרש היכא : מפר ממנו · ממנין ס"ת : יפו מתודדין בפיך · חזור עליהם ויברוך בטומקם שלא ישלוך לדם לא תצטרך לגמגם אלא שתוכל לומר מיד :

הגהות הב"ח
(ו) רש"י ד"ה גמ' ע"ל קודם ד"ה לפיכך :

אחרך
◇ "כל האומר"
1. בנו
2. אין בנו

הגהות הגר"א
[א] תפר דניגל וד"ה כו' לע"ל :

[לעיל כט:] [בכרכות כח: ע"ש] פסיקתא פרשה ואתחנן

תוס' ר"י הזקן
גירוא. חק ושפל הוא : ידך על צוארי דבריך כלומר דקדק אחריו שילך ברוך מובה שאם ילך בה בזה וחזק כל ימי ילך בה דכתיב תנוך לנער על פי דרכו תרגלתו בדרך ראויה לו גם כי יזקין לא יסור ממנה · ואית דמפרשי ירך משש כלומר חבוט דרך תוכחה · והא דאמרינן לעני עור לא תתן מכשול לאוזהרה למכה בני גדול אוירי דיוקא במכה והלך ושפיל [בו] יצר הרע [וגורם לו להחשיאו] :

נוסח
רגשונים נקראו סופרים על שם ספרי אותיות, תיבות ופסוקים על המקרא

[תדום נגזל כי נכל תומם וכן בתקונים מדויקים בג' ט' סוף פסוק ז' ויתפר לו כו נדפס על גדו תני התורה כפסוקים]

מאנר
◇ אגלות על ר' יוסף בירבי

נוסח
"ואנחנא" ט"ו: ואנחנא בלי ו'

ספרי פ' ואתחנן

תורה אור

הוֹה אמינא *לשטן גירא בעיניך" א"ל רבא לר' נתן בר אמי אֱלֹהֶיךָ על צואריך דבריך משׁיתסר ועד עשׂרים ותרתי ואמרי לה מתמני סרי עד עשׂרים וארבעה כתנאי מסני "תנוך לנער על פי דרכו" ר' יהודה ורבי נחמיה חד אמר מֵשׁיתסר ועד עשׂרים ותרתין וחד אמר מתמני סרי ועד עשׂרים וארבעה : עד היכן חייב אדם ללמד את בנו תורה? אמר רב יהודה אמר שמואל כגון זבולון בן דן שלימד אבי אביו מקרא ומשנה ותלמוד הלכות ואגדות, מיתיבי למדו מקרא אין מלמדו משנה? ואמר רבא מקרא זו תורה? כזבולון בן דן ולא כזבולון בן דן: כזבולון בן דן שלמדו אבי אביו ולא כזבולון בן דן דאילו התם מקרא משנה ותלמוד הלכות ואגדות ואילו הכא מקרא לבד, ואבי אביו מי מיחייב והתניא "ולמדתם אותם את בניכם ולא בני בניכם ומה אני מקיים "והודעתם לבניך ולבני בניך" לומר לך שכל המלמד את בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו למדו ולבנו ולבן בנו עד סוף כל הדורות הוא דאמר כי האי תנא דתניא "ולמדתם אותם את בניכם" אין לי אלא בניכם בני בניכם מנין "ת"ל "והודעתם לבניך ולבני בניך" א"כ מה ת"ל בניכם? בניכם *ולא בנותיכם *אמר ריב"ל כל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני שנאמר "והודעתם לבניך ולבני בניך"-וסמיך ליה-"יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב" רבי חייא בר אבא אשכחיה לריב"ל דשדי דיסנא אורישה וקא ממעט ליה לינוקא לבי כנישתא א"ל מאי כולי האי? א"ל מי זוטר מאי דכתיב "והודעתם לבניך-וסמיך ליה-יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, מבאן ואילך רבי חייא בר אבא לא טעים עד דמקרי לינוקא ומסיפיה, רבה בר רב הונא לא טעים אומצא עד דמייתי לינוקא לבית מדרשא. אמר רב ספרא משום ר' יהושע בן חנניא מאי דכתיב "ושננתם לבניך" אל תקרי "ושוננתם אלא ושלשתם-לעולם *ישלש אדם שנותיו: שלישׁ במקרא שלישׁ במשנה שלישׁ בתלמוד, מי יודע כמה חיי? לא צריכא ליומי/לפיכך נקראו ראשונים סופרים שהיו סופרים כל האותיות שבתורה אומרים וא"ו דגחון"-חציין של אותיות-של ס"ת "דרש דרש"-חציין של תיבות, "ותתגלח *של פסוקים; "יכסמגה חזיר מיער" עי"ן דיער-חציין של תהלים "והוא רחום יכפר עון"-חציו דפסוקים רב יוסף וא"ו דגחון מהאי גיסא או מהאי גיסא? א"ל ניתי ס"ת ואימנינהו-מי לא אמר רבה בר בר חנה *לא זזו משם עד שהביאו ספר תורה ומנאום: א"ל אינהו בקיאי בחסירות ויתרות אנן לא בקיאינן רב יוסף "והתגלח" מהאי גיסא או מהאי גיסא א"ל אביי פסוקי מידא ליתו לימנוי? בפסוקי נמי לא בקיאינן *דכי אתא רב אחא בר אדא אמר במערבא פסקי ליה להאי קרא לתלתא פסוקי "ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל ה'. בעבור העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל ה'. ויאמר ה' אל משה עוד אמר אל בני ישראל כה תאמר אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם. מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך את צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה. ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו. ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעת יצא לחפשי חנם. אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשתו הוא ויצאה אשתו עמו. אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדוניה והוא יצא בגפו. ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי. והגיש אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעלם. ואל אמתו יעשה כמשפט הבנים. כי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים. אם רעה בעיני אדניה אשר לו יעדה ופדה לעם נכרי לא ימשל למכרה בבגדו בה. ואם לבנו יעדנה כמשפט הבנות יעשה לה. אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע. ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאת חנם אין כסף. מכה איש ומת מות יומת. ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה. והאיש כי יזד על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות. ומכה אביו ואמו מות יומת. וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת. ומקלל אביו ואמו מות יומת. וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרף ולא ימות ונפל למשכב. אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא. והכה איש את עבדו או את אמתו בשבט ומת תחת ידו נקם ינקם. אך אם יום או יומים יעמד לא יקם כי כספו הוא. וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה והיו לה ילדיה ואסון לא יהיה ענוש יענש כאשר ישית עליו בעל האשה ונתן בפללים. ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש. ועין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל. כויה תחת כויה פצע תחת פצע חבורה תחת חבורה. וכי יכה איש את עין עבדו או את עין אמתו ושחתה לחפשי ישלחנו תחת עינו. ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו תחת שנו. וכי יגח שור את איש או את אשה ומת סקול יסקל ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי. ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת. אם כפר יושת עליו ונתן פדון נפשו ככל אשר יושת עליו. או בן יגח או בת יגח כמשפט הזה יעשה לו. אם עבד יגח השור או אמה כסף שלשים שקלים יתן לאדניו והשור יסקל. וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור. בעל הבור ישלם כסף ישיב לבעליו והמת יהיה לו. ושור איש לרעהו ומת והיה השור החי ומכרו וחצו את כספו וגם את המת יחצון. או נודע כי שור נגחן הוא מתמל שלשם ולא ישמרנו בעליו שלם ישלם שור תחת השור והמת יהיה לו. וכי יגנב איש שור או שה וטבחו או מכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה. אם במחתרת ימצא הגנב והוכה ומת אין לו דמים. אם זרחה השמש עליו דמים לו שלם ישלם אם אין לו והנמכר בגנבתו. אם המצא ימצא בידו גנב משור עד חמור עד שה חיים שנים ישלם. כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירה ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם. כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או השדה כלה האש שלם ישלם המבעיר את הבערה. וכי יגנב איש מבית האיש וחרש כסף או כלים וגנב מבית האיש ישלם כפים יקח. אם על שור על חמור על שה על שלמה כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבוא דבר שניהם אשר ירשיעון אלהים יהיה לו ישלם שנים לרעהו. כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר והמת או נשבר או נשבה אין ראה. שבעת ה' בינו ובין בעל מלאכת יד רעהו ולקח בעליו ולא ישלם. ואם גנב יגנב מעמו ישלם לבעליו. אם טרף יטרף יביאהו עד הטרפה לא ישלם. וכי יזד איש על רעהו ורצחו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות. וגם אל אביו ואל אמו תשא ידך. ומכר איש ונמצא בידו מות יומת. וקלל אביו ואמו מות יומת. וכי ינצו

אם ברזל הוא מפסלן · תימה להא קרקע מקנא שפטרים מפסלן סלע ומקנאו וכן קשה בפרק דיני ממונות (סנהדרין דף לג.) דקאמר מה פטים מתחלק לכמה מיעוטא לף דברי תורה מתחלק לכמה מעמים ומס גרים דשב"ם מחלק וע"ג מתחלק ויש גורסים כאן אם ברזל הוא מפטפט ואם סלע הוא מפסלן שאמר הלא כה דברי כתם וכפטים יפולן סלע שהתם מפטפט הברזל והפטים מפסלן לתם הסלע ור"ת מפרש שהסלע מקבר לתם הברזל וה"ק וכפטים יפולן מכח סלע כלומר במדרש *מעשה בתחד שלקח שפיריעין לבודקו נתן על הסדן והכה בקורנס נשבר הקורנס ונתלך הסדן והסכפיריעין לא זז ממקומו* : **שיש** לשון תחריס עליה · ותע"ג דמעשה ירים לבעלה מדרבנן בעלמא מ"מ חיישה מלויה לגל לחביה חלת גל בעלה : כאן

אמור לכהנים לפני לא · שמלחם בהם עם לויהו : **בן בני פנעורים** · עלמיני על מדם הקרבין בנין כמו שאמר יחזקיהו (ד"ה ב כ כא) בָּנַי עתה אַל תַּשָּׁלוּ" ולומר "הנה תהכי והילדים לחבר נתן לי וגו'" (ישעיה ח) : **אשר מלא את משפחו מפש** · משום דלמיגהו לחליס נקט לשון מילוי לחפשה : **אם לויכים בשער** · סיפא לחברי הגבר הוא : **נעשו לויכים** · משוך שמקשים זה לזה ולין זה מקבל דברי זה : **אם וכו כשופה** · הכי לריס לה "ספר מלחמות" מלחמה

תורה אור

*ואמר לחכמה אחותי את וגו' ואומר
קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך
ואומר כחצים ביד גבור כן בני הנעורים
ואומר חצי גבור שנונים ואומר חציך
שנונים עמים תחתיך יפלו ואומר אשרי
הגבר אשר מלא את אשפתו מהם
לא יבושו כי ידברו את אויבים בשערי

מאי "את אויבים בשער"? אמר רבי חייא בר אבא אפי' האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר את והב בסופה: *ת"ר אל תקרי בסופה אלא בסופה: ישמחתם-סם תם, נמשלה תורה כסם חיים משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטיה על מכתו ואמר לו בני, כל זמן שהרטיה זו על מכתך אבול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אהה מתיירא, ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה *נומי קב הקב"ה אמר להם לישראל בני *בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו שנאמר הלא אם תטיב שאת ואם אין אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו שנא' לפתח חטאת רובץ ולא עוד אלא שכל משאו ומתנו בך שנאמר ואליך תשוקתו ואם אתה רוצה אתה מושל בו שנאמר ואתה תמשל בו *ת"ר קשה יצר הרע שאפילו יוצרו קראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו *אמר רב יצחק יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר רק רע כל היום ואמר *ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו שנאמר אלהים לא יעזבנו בידו תנא דבי ר' ישמעאל בני אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא, נימוח, ואם ברזל הוא, מתפוצץ שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע אם אבן הוא נימוח שנאמר הוי כל צמא לבו למים ואומר אבנים שחקו מים: להשיאו אשה

מנלן? דכתיב קחו נשים והולידו בנים ובנות, וקחו לבניכם נשים, ואת בנותיכם תנו לאנשים *בשלמא בנו בידו אלא בתו בידו היא? הכי קאמר להו-ניתן לה מידי ולבשייה ונכסייה כי היכי דקפצו עלה אינשי: ללמדו אומנות: מנלן? אמר חזקיה דאמר קרא ראה חיים עם אשה אשר אהבת אם אשה כמש היא בשם שחייב להשיאו אשה כך חייב ללמדו אומנות אם תורה היא, בשם שחייב ללמדו תורה כך חייב ללמדו אומנות: ויש אומרים אף להשיטו בנהר: מאי טעמא? חיותיה הוא: רבי יהודה אומר כל שאינו מלמדו אומנות מלמדו ליסטות: ליסטות ס"ד אלא באילו מלמדו ליסטות. מאי ביניהו? איכא בינייהו דאמריה עיסקא: כל מצות האב על הבן וכו': מאי "כל מצות האב על הבן" אילימא כל מצותא דמיחייב אבא למיעבד לבריה, נשים חייבות והתניא *האב חייב בבנו למולו ולפדותו אביו אין אמו לא? אמר רב יהודה הכי קאמר כל מצות האב המוטלת על הבן לעשות לאביו אחר אנשים ואחר נשים חייבין תנינא להא דת"ר *איש אין לי אלא איש, אשה מנין כשהוא אומר תיראו דרי כאן שנים א"כ מה ת"ל איש איש *סיפק בידו לעשות, אשה אין סיפק בידה לעשות מפני שרשות אחרים עליה אמר רב אידי בר אבין אמר רב נתגרשה, שניהם שוים *ת"ר בבבל את אביך ואת אמך ונאמר בבבל את ה' מהנך השנוי הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום נאמר איש אמו ואביו תיראו ונאמר את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד השנוי הכתוב מוראת אב ואם למוראת המקום נאמר מקלל אביו ואמו מות יומת ונאמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו השנוי הכתוב ברכת אב ואם לברכת המקום אבל בהבאה ודאי אי אפשר, וכן בדין, ששלשתן שותפין בו *ת"ר שלשה שותפין הן באדם הקב"ה ואביו ואמו, בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו אמר הקב"ה מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני

*תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן מכבד את אמו יותר מאביו מפני

שבת קמה: סנהדרין ז.

[דברים ה טז]

[ועי"ש תוס' שבת קמה: ד"ה מה פטים ותוס' סוכה נב. ד"ה מה פטים ותוס' ד"ה מה מיי' שם]

[רמב"ם פיה"מ ס' זבחים פ"ה]

[ע"ש תוס' שבת קמה: ד"ה מה פטים ותוס' סנהדרין לד. ד"ה מה פטים ותוס' סוכה נב. ד"ה שם]

*כאן בגיר

תום' ר"י הזקן חיורתא הוא אם[יפול]ים ישבע. עיסקא ס) להיות סוחה היי אומנות שפעמים מפסיד ואיכא דאמרי איפכא: ספק לשון ספוק שאינו ברשות אחרים אבל אשה היא ברשות בעלה: השוה הכתוב ברכת אם ששוים למיתה אחת שכתוב ויקלל אביו ואמו בפקלה. וכן בדין ששוה בכל מה שאפשר שהרי שלשתן שותפי' ביוהשדלתו מפתה אותו. תרגום וכי יפתה ארי ישראל: כבוד דכתיב כבד את אביך ומורא כתיב איש אמו ואביו תיראו (ול' הר"ם במצוי"ע א' הקדים אב לאם לכבוד והקדים אם לאב למורא. ללמד ששניהם שוין בין למורא בין לכבוד ע"כ לא ידעתי למה עוב טעם האמור בגמ'). ·

ס) נרמה דע"ל עיסקא להיות סוחר לת"ק חיותיה סוי מכל לה דמי לתומעם שפעמים מפסיד וכו'. ·

[לקמן נה.]

כ"מ נב. מ"כ פ' קדושין

מצוי ג ג' נקודות שבפ' לשא (בהמה ג') דכתיב ו (מלות טיט) בני כלב מלא וכלי הרועים

מכילתא פרשה יתרו ספר טיגי. סדר כתיבת את ואת בפסוקים על כיבוד ואומא

[נעיל כט.]

מ"כ פ' קדושין מוסיפתא פ"ל

שמות כ ויקרא יט שמות כא

ויקרא כד מה לא:

→ זא.

[סה מיתת ר' שמעון בן לקיש]

ספרי פ' עקב סוכה נב.

ע"ז יז: [כ"כ עה.]

בראשית ג: ג ר"ה את תיגיע טיאת ואאר לא תיגיע [אלא] תחלא ונופא ואחר כך [אלא] תיגיעי ואחר תחלי בו

ספרי פ' עקב

[סם מיתת ר' שמעון בן לקיש]

כתובות נב: *כגי בכתובות נה: לא בעולה בני ביני לבקר בו אחד שנאמר אל אישי אחד אל אישי אלא בתו אי אישי אחד אל אישי

מגדלתו · מפתה לאחו כדמתרגמינן וכי יפתה (שמות כב) תרי ישדל: **ופטרן פדוס רגלי** · והטוכר בסתר לומר אין המקום כאן לפיכך הוא נסתר לומר אין יודע נמלת כדותק רגליו ומקלרו לומר אין כאן: **מנא לן פתרן** · משמע משתרבב ויורד לשמה והזוקק קומתו גדלה כדותק: **אמר לו כך** · כ' יהושע אור תורה אור

שמשדלתו בדברים *לפיכך הקדים הקב"ה כיבוד אב לכיבוד אם ®גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהבן מתיירא מאביו יותר מאמו מפני שמלמדו תורה לפיכך הקדים הקב"ה מורא האם למורא האב תני

תנא קמיה דרב נחמן בזמן שאדם מצער את אביו ואת אמו אמר הקב"ה יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם שאלמלי דרתי ביניהם ציערוני *אמר ר' יצחק כל העובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה שנאמר כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי אמר רבי יהושע בן לוי *אסור לאדם שיהלך ארבע אמות בקומה זקופה שנא' °מלא כל הארץ כבודו רב חנא בריה דרב יהושע לא מסני ארבע אמות בגילוי הראש אמר שכינה למעלה מראשי. שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אומר השקיני מים ואיכא אומרת השקיני מים איזה מהם קודם? אמר ליה הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך *שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך, בא לפני רבי יהושע, אמר לו כך, אמר לו: "רבי, °נתגרשה מהו"? אמר ליה מבין ריסי עיניך ניכר שכן אלמנה אתה הטל להן מים בספל וקעקע להן כתרנגולין. דרש עולא רבה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב °יודך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך- מאמרי פיך לא נאמר אלא "אמרי פיך" בשעה שאמר °הקב"ה אנכי, ולא יהיה לך אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש, כיון שאמר °כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות רבא אמר מהכא °ראש דברך אמת ראש דברך ולא סוף דברך אלא מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת. *בעון מיניה מרב עולא עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם יצאו וראו מה עשה עובד כוכבים אחד באשקלון ודמא בן נתינה שמו פעם אחת בקשו חכמים פרקמטיא בששים ריבוא שכר והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו *לשנה האחרת נתן הקב"ה שכרו שנולדה לו פרת אדומה בעדרו, נכנסו חכמי ישראל אצלו אמר להם יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנין לי אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא וא"ר חנינא ומה מי שאינו מצווה ועושה כך, מצווה ועושה עאכו"כ *דאר"ח °גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, אמר °רב יוסף מריש

ה"א מאן דהוה אמר לי' הלכה כר"י דאמר סומא פטור מן המצות עבידנא יומא טבא לרבנן דהא לא מיפקידנא והא עבידנא, השתא דשמעיתא להא דא"ר חנינא גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה אדרבה מאן דאמר לי' הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן רב דימי אמר: °פעם אחת היה לבוש סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי ובאתה אמו וקרעתו ממנו וטפחה לו על ראשו וירקה לו בפניו ולא הבליטה *תני אבימי בריה דרבי אבהו ישש מאביל לאביו *פסיוני ומורדו מן העולם ישש ממחינו ברוחם ומביאו

מגדלתו · מפתה לאחו כדמתרגמינן וכי יפתה (שמות כב) תרי ישדל: **ופטרן פדוס רגלי** · והטוכר בסתר לומר אין המקום כאן לפיכך הוא נסתר לומר אין יודע נמלת כדותק רגליו ומקלרו לומר אין כאן: **מנא לן פתרן** · משמע משתרבב ויורד לשמה והזוקק קומתו גדלה כדותק: **אמר לו כך** · כ' יהושע בן לוי שיהא אדם מצער את אביו ואת אמו אמר הקב"ה יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם שאלמלי דרתי ביניהם ציערוני: **אמר ר' יצחק** · כל העובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה שנאמר כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי אמר רבי יהושע בן לוי *אסור לאדם שיהלך ארבע אמות בקומה זקופה שנא' °מלא כל הארץ כבודו רב חנא בריה דרב יהושע לא מסני ארבע אמות בגילוי הראש אמר שכינה למעלה מראשי. שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אומר השקיני מים ואיכא אומרת השקיני מים איזה מהם קודם? אמר ליה הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך *שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך, בא לפני רבי יהושע, אמר לו כך, אמר לו: "רבי, °נתגרשה מהו"? אמר ליה מבין ריסי עיניך ניכר שכן אלמנה אתה הטל להן מים בספל וקעקע להן כתרנגולין. דרש עולא רבה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב °יודך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך- מאמרי פיך לא נאמר אלא "אמרי פיך" בשעה שאמר °הקב"ה אנכי, ולא יהיה לך אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש, כיון שאמר °כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות רבא אמר מהכא °ראש דברך אמת ראש דברך ולא סוף דברך אלא מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת. *בעון מיניה מרב עולא עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם יצאו וראו מה עשה עובד כוכבים אחד באשקלון ודמא בן נתינה שמו פעם אחת בקשו חכמים פרקמטיא בששים ריבוא שכר והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו *לשנה האחרת נתן הקב"ה שכרו שנולדה לו פרת אדומה בעדרו, נכנסו חכמי ישראל אצלו אמר להם יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנין לי אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא וא"ר חנינא ומה מי שאינו מצווה ועושה כך, מצווה ועושה עאכו"כ *דאר"ח °גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, אמר °רב יוסף מריש

ה"א מאן דהוה אמר לי' הלכה כר"י דאמר סומא פטור מן המצות עבידנא יומא טבא לרבנן דהא לא מיפקידנא והא עבידנא, השתא דשמעיתא להא דא"ר חנינא גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה אדרבה מאן דאמר לי' הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן רב דימי אמר: °פעם אחת היה לבוש סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי ובאתה אמו וקרעתו ממנו וטפחה לו על ראשו וירקה לו בפניו ולא הבליטה *תני אבימי בריה דרבי אבהו ישש מאביל לאביו *פסיוני ומורדו מן העולם ישש ממחינו ברוחם ומביאו

כבד את ה' מהוך · כיבוסלמי דוסם מהוך כמו ממוך מממע שהקציד הקב"ה על כיבוד אב ואם יותר מכבודו שבכבודו הוא אומר כבד את ה' מהוך דהייט "ממוך דממע ממה שאנך כלעמר אם יש לו ממון חייב ואם לאו פטור וכיבוד אב ואם נאמר שים לו ממון וכין שאין לו היכא לית ליה חייב לאחזר על הפתחים לזון את אביו ואת אמו": **כל** הטובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה · הייט דמצי כייף לאלריה וכדמוכח פרק קמא דחגיגה (דף ט.):

והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אבין · כיבוסלמי יש כיון רגלין פסוטות על התיבה ולכך לא ציערוהו: **גדול** המצווה ועושה · נראה דהייט טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדוחק ומלטער יותר פן יעבור ממי שאין מצווה שים לו פת בסלו שאם ילכה יניח:

דלא מפקידנא ועבדינא · מכאן מדקדק ר"ת דעשיו מברכות על מלות עשה שהזמן גרמן הע"ג דפטורות לגמרי דאפילו מדרבנן לא מיחייבי כדמוכח פרק מי שמתו (ברכות דף כ:) מ"מ יכולות הן לברך ואין כאן מקום לא תעשה אם שמו לשון (שמות כ) מקום מברכות ברכה שאינה לריכה דאי נאו נאו הכי היכי שמח רב יוסף והלא מפסיד כל הברכות כולן: **ובאת** חמן וקרעתו · יש במדרש שהיתה ממורפת מדעתה: **יש** מלכיל לאחיו פכיוני · פירוש עוף חסוב והייט מין עליו שים במדבר: **ומורדן** מן העולם · פירוש שנעשע עליו שמרחה לו לר עין על סעודתו ויש מרימין שהיה מלחכה קשה ומביאו לחיי העולם הבא שמכבדו בדברים טובים ומחומים ובגמרא ירושלמי (פאה פ"ח) גרסיון מעשה בשמיטם מעשה בחסד שהיה מלכיל לאחיו פסיוני פעם אחת אמר לו אחיו מאין לך כל אלה אמר לו סבא מלי אילפא לך עד דטמון ואכול לעולם לעוש ואכול כעין כלבים דמדמן ואוכלים ח"ב הרחוה שקשה עליו וטוב מעשה בחסד שהיה מומן בריחים וחב זקן היה לו ואחת ליוויו לטומנין פירוש מלות המלך ח"ל בנו טמון ואני הלך אחחיך לעבודת המלך אחין לה קלבה אם לבזויך טב לך ואם לעלוי טב לך: **לאסחיעה**

כבד את ה' מהוך · כיבוסלמי דוסם מהוך כמו ממוך מממע שהקציד הקב"ה על כיבוד אב ואם יותר מכבודו שבכבודו הוא אומר כבד את ה' מהוך דהייט "ממוך דממע ממה שאנך כלעמר אם יש לו ממון חייב ואם לאו פטור וכיבוד אב ואם נאמר שים לו ממון וכין שאין לו היכא לית ליה חייב לאחזר על הפתחים לזון את אביו ואת אמו": **כל** הטובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה · הייט דמצי כייף לאלריה וכדמוכח פרק קמא דחגיגה (דף ט.):

והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אבין · כיבוסלמי יש כיון רגלין פסוטות על התיבה ולכך לא ציערוהו: **גדול** המצווה ועושה · נראה דהייט טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדוחק ומלטער יותר פן יעבור ממי שאין מצווה שים לו פת בסלו שאם ילכה יניח:

דלא מפקידנא ועבדינא · מכאן מדקדק ר"ת דעשיו מברכות על מלות עשה שהזמן גרמן הע"ג דפטורות לגמרי דאפילו מדרבנן לא מיחייבי כדמוכח פרק מי שמתו (ברכות דף כ:) מ"מ יכולות הן לברך ואין כאן מקום לא תעשה אם שמו לשון (שמות כ) מקום מברכות ברכה שאינה לריכה דאי נאו נאו הכי היכי שמח רב יוסף והלא מפסיד כל הברכות כולן: **ובאת** חמן וקרעתו · יש במדרש שהיתה ממורפת מדעתה: **יש** מלכיל לאחיו פכיוני · פירוש עוף חסוב והייט מין עליו שים במדבר: **ומורדן** מן העולם · פירוש שנעשע עליו שמרחה לו לר עין על סעודתו ויש מרימין שהיה מלחכה קשה ומביאו לחיי העולם הבא שמכבדו בדברים טובים ומחומים ובגמרא ירושלמי (פאה פ"ח) גרסיון מעשה בשמיטם מעשה בחסד שהיה מלכיל לאחיו פסיוני פעם אחת אמר לו אחיו מאין לך כל אלה אמר לו סבא מלי אילפא לך עד דטמון ואכול לעולם לעוש ואכול כעין כלבים דמדמן ואוכלים ח"ב הרחוה שקשה עליו וטוב מעשה בחסד שהיה מומן בריחים וחב זקן היה לו ואחת ליוויו לטומנין פירוש מלות המלך ח"ל בנו טמון ואני הלך אחחיך לעבודת המלך אחין לה קלבה אם לבזויך טב לך ואם לעלוי טב לך: **לאסחיעה**

תום' ר"י הזקן מבין ריסי · כלומר מתנועותיך ועיניך נכיר שפקח אתה בדבר אלמנה בפרקמטיא: הפל ודרך שותק חשיב לי כלומר כבור שניהם שזה עליך: מי שאינו מצווה ועושה כך · שמשלם לו הקב"ה שכרו ששכר גדול יש למצווה ועושה שהוא פטני שמצווה ומקבל מרות המצות עליו: פסיוני פורדי"ש בלע"ז: [ושורדין]. שאשכר לו בבוזי · ריש מפחיטו ברחיים ומביאו ששפר לו בלשון רכה:

[נוסח אחר] ר"ת דיקא מ"ש אבל אחיו כלומר אחיו מאין לו כל אלה ואמר לו סבא מלי אילפא לך עד דטמון ואכול לעולם לעוש ואכול כעין כלבים דמדמן ואוכלים ח"ב הרחוה שקשה עליו וטוב מעשה בחסד שהיה מומן בריחים וחב זקן היה לו ואחת ליוויו לטומנין פירוש מלות המלך ח"ל בנו טמון ואני הלך אחחיך לעבודת המלך אחין לה קלבה אם לבזויך טב לך ואם לעלוי טב לך: **לאסחיעה**

[נוסח אחר]

אסתייא מילתא · בעודו נתין לפניו שהבין ודעתם מזומר נלחסף לחלוקים בתו גויה בנחלתך שלא היה מבין בו מקודם לכן ודרשו ר"ע שמקרא זה לבד דרש ממזר לחסף קיבה לחסף מיבעי' ליה ודרש שתמר לחסף שילה שילה הקב"ה ממתו על העגיל ועל החגבים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה מישראל שתלמלת כך לת בשתייר מקונלי' ישראל שריד ופליט וכן הוא תומר "כלה ה' את חמתו ויגלת תם בניון כך פירש בקונטרס שלך ר"י במדרש שחסף תמר שילה על שמצאו בתרן שעריה לנפתה שהלכה לנשוב מים מן הבאר וגפל כדה לבאר והיתה מלטערת ובוכה עד שבאתה שפחת המלך לנשוב ובידה כלי של זהב וגפל לתוכו כלי שם התחילה הרחבונה לנשורר ותמרה עד שבכתה לת היתה סבורה שיולית שום תדם בידה שהוא של תרטמן הבאר שתיו נתשב, ועכשיו מי שיולית תומו של זהב יולית בידי עמו כני קרח שהיו בנועים בקרחו שנצטוו בתרן שעריה לתמרו שילה לתמרו: מי שיולית העגירים יולית גם לותנו לכך לתמר לחסף "מזמור" שהוא ממספחת קרח: **ר'** טרפון היה לית לתת · **ר' עקיבא** פעם לחת לתיב רב' עקיבא לבדה פזמקי דידה בתלילה וילחתה ממטתה לנקבו ושם ר' טרפון ידו לתת רגליה על הקרקע שלא לנתוק רגליה והיתה דורסת על ידיו ועוד לחסף בירושלמי לתמיה רב' ישמעאל כל שנעשה ושעשת דהוה לתי רבי ישמעאל מבי מדרשא היתה רוחלת לת רגליו והיתה שותה לת המים כשהיו רבי ישמעאל שהיתה עושה כך היה מסרב בדבר עד שבאת לפני תכמים והיתה קובלת על ר' ישמעאל בנה שלא היה מקיים מצות כיבוד ובנהגו תכמים בדבר ושלחו לרבי ישמעאל וספר להם המעשה וגו' ש שיתנה לעשות רצונה וכעניין זה הוא כיבוד:

רכ

יחזירך לשלום" אמר ליה "ואם איתא דרתח לא הוה מברך לך" אדהכי והכי שמע לארונא דקאתי, אמר "אי ידעי, לא נפק" מכבדו בחייו ומכבדו במותו "בחייו ביצד: הנשמע בדבר אביו למקום לא יאמר "שלחוני בשביל עצמי, מהרוני בשביל עצמי, פטרוני בשביל עצמי" אלא כולהו בשביל "אבא, במותו ביצד: "היה אומר דבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמר אבא אלא "כך אמר אבא מרי "הריני כפרת משכבו" "והני מילי תוך שנים עשר חדש מכאן ואילך אומר "זכרונו לברכה לחיי העולם הבא" **תנו רבנן** חכם משנה שם אביו ושם רבו תורגמן אינו משנה: לא שם אביו ולא שם רבו אבוה דמאן אילימא אבוה דמתורגמן אמו תורגמן לאו בר חיובא הוא? אלא אמר רבא "שם אביו של חכם ושם רבו של חכם, כי הא דמר בר רב אשי כי הוה דריש בפירקא-איהו אמר "אבא מרי" ואמוראי אמר הכי אמר רב אשי: איהו מודא ואיהו כיבוד: "ברא לא עמד במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את דבריו ולא "מכריעו "ביבוד מאביו ומשקה "מלבוש ומלכה מכנים ומציא איבעיא להו ממשל

תורה אור

"ומביאו לחיי העולם הבא" אמר רבי אבא "כנון אבימי ברי קיים מצות כיבוד"-חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי-בחיי אביו וכי הוה אתא רבי אבהו קרי אבבא רהיט ואויל ופתח ליה ואמר "אין אין" עד דמטאי התם, יומא חד אמר ליה "אשקיון מיא, אדאייתי ליה נמנם, נחין קאי עליה עד דאיתער, אסתייא מילתיה ודרש-אבימי "מזמור לאסף" אמר ליה רב יעקב בר אבוה לאביי "כנון אנא דעד דאתינא מבי רב, אבא מדלי לי כסא ואמא מזגה לי היכי איעביד? א"ל "מאמך קביל ומאבוך לא תקבל, "דבין דבר תורה הוא חלשה דעתיה בי טרפון הוה ליה ההיא "אמא דכל אימת דהות בעיא למסק לפוריא נחין וסליק לה "וכל אימת דהות נחית נחית עלויה, אתא וקא משתבח בי מדרשא, אמרי ליה "עדיין לא הגעת לחצי כיבוד, כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה" רב יוסף כי הוה שמע קל ברעא דאמיה אמר "איקום מקמי שבינה דאתיא "אמר רבי יוחנן "אשרי מי שלא חמאן" רבי יוחנן כי עברתו אמו מת אביו, ילדתו, מתה אמו, וכן אביי, איני "והאמר אביי "אמרה לי אם? ההיא "מרבנתיה הואי. רב אשי הוה ליה ההיא אמא וקינה אמרה לי' "בעינא תכשיטין", עבד לה "בעינא גברא", נייעין לך "בעינא גברא דשפיר כותך" [א]שבקה ואזל לארעא דישראל, שמע דקא אזלה אבתריה אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר לי' מהו לצאת מארץ לחוצה לארץ? א"ל "אסור, "לקראת אמא מהו? א"ל איני יודע, [*אתרתי] פורתא הדר אתא אמר ליה "אפי נתרצית לצאת, המקום יחזירך לשלום" אתא לקמיה דרבי אלעזר, א"ל "דם ושלום דלמא מירתח רתח? א"ל "מאי אמר לך? אמר ליה "המקום

שמע לארונא דקאתי, אמר "אי ידעי, לא נפק" מכבדו בחייו ומכבדו במותו "בחייו ביצד: הנשמע בדבר אביו למקום לא יאמר "שלחוני בשביל עצמי, מהרוני בשביל עצמי, פטרוני בשביל עצמי" אלא כולהו בשביל "אבא, במותו ביצד: "היה אומר דבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמר אבא אלא "כך אמר אבא מרי "הריני כפרת משכבו" "והני מילי תוך שנים עשר חדש מכאן ואילך אומר "זכרונו לברכה לחיי העולם הבא" **תנו רבנן** חכם משנה שם אביו ושם רבו תורגמן אינו משנה: לא שם אביו ולא שם רבו אבוה דמאן אילימא אבוה דמתורגמן אמו תורגמן לאו בר חיובא הוא? אלא אמר רבא "שם אביו של חכם ושם רבו של חכם, כי הא דמר בר רב אשי כי הוה דריש בפירקא-איהו אמר "אבא מרי" ואמוראי אמר הכי אמר רב אשי: איהו מודא ואיהו כיבוד: "ברא לא עמד במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את דבריו ולא "מכריעו "ביבוד מאביו ומשקה "מלבוש ומלכה מכנים ומציא איבעיא להו ממשל

תום' ר"י הזקן מאיסך קניל · דהואיל והיא רוצה בכך רצונה זהי כבודה·ל)ואע"פשלא תקבל מאביך שהוא חכם יש לרחש שפעמים יהיה לו חלישות הדעת על זה : גברא בעל: נעיין· נראה ואפשטו לך : דשפיר · יפה והכוי שנתרפאה רעתה וברח שלא יוכל לצאת ידי שמים : לקראת אמו · לכבודה : איתרח · שהה מעט : נתרצית· שחשב שלא היה: רצה לכבוד אמו אלא שרוצה לחוזר: ארונא · שפתח : לא נפקי · שאין זה מכבוד שאחר מיתה : הנשמע שאנשי המקום מכירים אביו ומקבלים הדברים שאומר בשמו אבל אם אין אנשי המקום מכירים אביו ואינו נשמע שם אלא כדבר(אביו)[עצמו]° יתלה הדבר בכבוד עצמו ולא בכבוד אביו שלא יהיה לאביו אלא נגאי אם יתלה בשמו : דבר שמועה · הלכה ששמע

מאביו וודאי אין הדין באמו שאינו חייב לומר כך לא כמרה ולא זכרונו אלא כשאומר דבר הלכה ששמע ממנו כדקתני היה אומר דבר שמועה מפיו · אבל כשאומר בשמו מילי דעלמא אינו חייב לכבדו בדברים אלו והיינו דקתני בברייתא היה אומר דבר שמועה ולא אמר היה דובר בשמו וכן תבין דעת הר"ם במתרגם פ"ו שכתב היה אומר דבר שמועה בלשון הברייתא · והיינו כפרת משכבו בלומר עלי יהא כל דין הראוי לבא בגשמו : תוך י"ב חדשים · שנוהגים רשעים בניהם אבל מכאן ואילך כבר קבל מה שקבל: משנה · כדמפרש שאם קבל החכם את השמועה מאביו או מרבו אין החכם אומר כך אמר ר' פלוני אלא כך אמר לי רבי או כך אמר לי אבא מרי : אמו תורגמן וכו' קס"ד דמקשה דה"ק שאם קבל החכם זאת השמועה מאביו של תורגמן או מרבו של תורגמן ואמר החכם כך א"ל ר' פלוני ג"כ[שתורג"ן]אומר כך אמר ר' פלוני בשם ר' פלוני ס"ה מותיב אמו תורגמן לאו בר חיובא הוא לכבד אביו או רבו 3) לקרות שאם לומר כך אמר ר' פלוני רבי או בשם אבא מרי · ומשני שם שאביו של חכם כלומר ודאי אם קבל החכם מאביו או מרבו של תורגמן דינא הוא כדקאמרת דמשנה וברייתא אירי בולה באביו ורבו של חכם· וקאמר שאע"פ שמשנה שמם התורגמן אינו מטנה שמם · והביאו זה הר"ם בת"ת פ"ד · וכתב ביומרים פ"ו היה שם אביו או שם רבו כשם אחרים מכנה את שמם · פי' שמם של אחרים · ולא ידעינו מאין הוציא זה · וכתב יראה שאין נוהר בכך אלא בשם שהוא פלאי · שאין הכל דשים בו אבל השמות שקוראים בהם העם כגון אברהם יצחק ויעקב ומשה ואהרן כיוצא בהן בכל לשון ובכל זמן קורא בהן לאחרים שלא בפניו אין בכך כלום ע"כ · ג) אמר שהחכם אומר כך אבא מרי · והתרגמן אומר כך אמר פלוני : אינו עומד במקומו · במדרשא אחת במקום המיוחד לאביו לעמוד שם וקני העיר · אינו יושב במקומו שהוא יושב מפש : סותר שהולך עליו · מכריע שאם הוא ואחר חולקים לא יאמר נראין דברי פלוני · ומסתברא דכל הני דוקא בחייו : מאביו דוא בעצמו · לבשל

ע) נלחה דע"ל מתניי לת שקבל · שהוא מכס ויש לומר וכו' · כ) תוני ג"ל לכבד תביו לו רבו שלת לקבוחו בעצמו תלת לומר וכו' · ג) נלחה זה ציין לעיל תל המתורגמן לתו מעשה שהוא וע"ו מפיש שסתכס לומר וכו'

[בהר"ם ליתת אמא וקינה וכן כרי"ף אמא שבתא]

[שבת סו: קנו: קלי· עירובין נט: סה: פ"ק כ. יתי יומת עתי יבמות כה. כתובות י: נה: ני נזיר סו: ע· פ"ו כת:]

[מיכוח וכל לימת כו' עד עלויה ליתת בע"ו וכן בר"ף וה"ם ליתת]

[מיקח דנקט תרגום יוחס' מדרשיית דנקט מתן]

הגהות הגר"א

[א] גם' רב תסי סוה כו' שבקה כו' · מוסלפת סיפה · ממ"ס· (הגר"ח נספרו כל'שבקה על ברח"ם) :

גליון הש"ס

גמ' כריני כפרת משכבו. כעין זה בתתני' רפ"ב דעבדים :

ת"ס פרקה קדושים

[בע"י הגירסת מלבוש ומעיל מכנים וכו']

נוסא/אפנה

מאזנים ומאזנות לבקורים לכיבוד את האם

נוסא/אפנה

בניינות ט"ת מפורשות ל"ל כיבוד ואונא את האם

נוסא/באתרו כ"ג

מצל מי · מלכיו ומסקנא ומכאן: **מאי נפקא ליה מיניה** · מאי חסרון כיס ליכא לגביה: **עודין זה לזה מעשר שני** · אם יש לאחין מעשר שני פודה הבן מצל לעולם אחין מעשר שני פודה הבן מצל חמרי· דהי הוא כגופו שהרי הוא לוהטו ומוטיתו עליו ולא אחר ניהו לגביה והכי הוא כמי תורה אור שפודהו הוא בעצמו: **ומלכיליו זה לזה מעשר שני** · אם יש לבן מעשר שני לאחין אם ימכרו לאחין אם יתנו לאחין עני וכן כולם תע"פ שחביב עליו כגופו ואם לא היה בידו מעשר זה היה נותן לו מזותת מצל: **לעבדפס** · עליו מוטל להלכיל ולהסקותו מזה ביונית ואם תביו לריך לסעודה ישיירה יחלכלנו מעשר שני: **שיטול מביו מרגלי כו'** · ולי תמרת כבוד התב על הבן בחסרון כיס היו אלא מצל אב, אם כן הוי מרגלי דקאמר רבי אליעזר מצל אב הוא, ומאי נפקא ליה מיניה להכלימו: **ודלמא רחמ** · ואמר לאבוה מדי בריחמיה: **וקץ עבר** · רב הונא: **משום נפני עור** · שנורם לבו לחטוא: **כשומביי** · במקום התפירה שהיו נחסר מדמיו בכך כגון בטוליו: **סנסקלין נסקלין** · משמע אחד מן הסנהדרין נתערב בסקלין הרבה וקיי"ל (סנהדרין ד' עט:) כל חייבי מיתות שבתורה שנתערבו ואין יודע חיזה מהן בקלה וחיזה מהן בחמורה כולן יהיו בקלה שאין אחה רשאי למשוך את הקל לשום חמוריוקי"ל שלא נתחייב בו: **רבי שמעון אומר יהיו נסקלין** · שהיה קלה דאית ליה לרבי שמעון שריפה חמורה מסקילה וטעמא מפרש בסנהדרין (דף כ:): **אמר ליה** · רב יהודה בריה דרב יחזקאל לרבי יחזקאל: **אמאי** · לרבי שמעון הסנהדרין נסקלין והוו סקלין רובא דת"כ לאחלי הלית טעמא משום דשריפה חמורה ליפוק לי לליכא למימר כולן בשריפה דת"כ חולת על בחר מיעוטא: **סנסקלין נשרפין** · דתע"ג דשרפין רובא יהיו בסקילה מפני שהיא קלה: **ספס רבנן סוף דקאמרי ליה לרבי שמעון** · דקאמרי "שהסקילה חמורה" לאו טעמא יהבי למילתייהו אלא הכי אמרי יהיו בשריפה בחר רובא, ודקאמרת יהיו בסקילה להקל עליהם אין אתה מקל אלא מחמיר שהסקילה חמורה: **לפ** **תימא לאכוך הכי** · להוליטו פתחום שהוא טועה דקאמרת לי' לא תתניית הכי: **כך כתוב בתורה נעורי קא מלער ליה** · והכי הוא כלומר לו עכשיו על ד"ת: **מקרא כתוב בתורה כך** · ולומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עלמו יבין שטעה: **מקא אומר השקיני מים** · וים מלוה אחת לעבי לעשות כגון לקטר את המת או לויה: הכא

נליון הש"ס

גמ' מצל בן · עי' בר"ח פ"ק מ"ה שם: **ומאי** · ליה ניקריה: ע' מזרי אבן מגילה כת ע"ב ד"ה אית: **מצלי:**

עוקצין דמעשר שני פ"ד

[עיין לה. ע"ש כיבב]

נדה מ. כ"מ ס. ע"ז ו:

שבת קכו. קמ:

סנהדרין ס:

[נדרים לו. ושיב]

*תוס' ד"ה אין

שמות יג

בכבוד אביו אמר רב מתנה °הלכה כאיסי בן יהודה/א"ר יצחק בר שילא א"ר מתנה אמר רב חסדא °האב שמחל על כבודו כבודו מחול, הרב שמחל על כבודו אין כבודו מחול ורב יוסף אמר אפי' הרב שמחל על כבודו,כבודו מחול שנאמר °ויי' הולך לפניהם יומם"אמר רבא הכי השתא התם הקדוש ב"ה עלמא דילים הוא,ותורה דילים היא,מחיל ליה ליקריה הכא

רב יהודה אומר משל בן אם נזדמן לו כיבוד אב ותביבת עלמו ותבידת מביו כילד יעשה אם יעסוק בכבוד אב ותבידת מביו הלא תבידת מביו מלויות (נ"מ דף נב:) יכול אמר ר' תחזיר לו ת"ל וכו' והייט לא תחזיר שאומר לו עסוק בכבודי דלא תחזיר בחמס לא לעטריך קרא מסתם מ"מ דתבידת מביו קודמת לכיבוד אב ואם יעסוק בתבידת מביו קודמת דכתיב (דברים טו) לפסם כי לא יהיה בך אביון (ס"מ ב: נג:) אלך קודם לכל אדם ואם יעסוק בתבידתו הרי כבוד אביו קודם. למאן דאמר מצל בן ונראה לר"י שיעית כבוד אב ותבידת מביו ויעסוק בתבידתו דהא דאמר כיבוד אב קודם היינו דוקא להניח לתבין לעשות רלונו בממונו לפי שזהו גוף הכיבוד אבל בתבידתו יש לומר שהבן מחוייב להפסיד תבידתו בשביל תבין ותע"ג דאמרינן בסמוך כדי שיטול מרגלי ויטול ליס ולאו מכלימו למ"ד מצל בן אחס מיירי בתותו עניו אים לאב קורת רוח בכך כגון שזוכה ליס למירמת אימתא לאיביו ביניהם דלי לאו בפסח דאי ליתא ליה הכי אם בחמס אלילי רשע הוא דעובר בכל הסמיות ואפילו הכא דשוגג הוא ומצליכו בחמתו מ"מ נהגה בהצלחת מרגלי ומפ"ח אין להכלימו: **אורן** ליה רבנן לרבי ירמיה כמ"ד מצל אב · ומשמע שכך הלכה וכן פסק בשאלתות דרב אחאי בפרשת ויצמע (סוף סימן מז) ופסק הגאון בעל העיטור ליה נאחב ואיתא ליה נכן מייב הבן לזון לאביו וכן פסק ר"י ור"ח אם אין לאב ממון והבן יש לו לעריך הבן לפרנסו ושאר לעל יהא עלוי אחר כדאמר בגערה שנתפתחה (כתובות דף מט:)

*דבר אלפייה להאוח גברא ואפיק מיניה מרבע מאה זוזי לעדקה ועוד דאמרינן בירושלמי אמר רבי יוסי הלואי דהויין כל שמעתתי בריבי לי כהך שבופין את הבן לזון את אביו ועוד רמיה מהא דאמר בירושלמי דרבי יוחנן ורבי יהושע הוו קאזלי באורחא אתא גברא וקא נקר לכרביעה דרבי יוחנן אמר מאי אית ליה לאמר ליה זיל לעוק בבי כיסתא כלומר הוריתי לו שיעשה כל כך שיפרנסט בנו ת"ל לאמאי לא תלכי מר אמר ליה כגון זו כופין בתמיה אמר ליה אם לריכה לכך פירוש וכי לא ידעת דכופין פשיטא דכופין ועוד רמיה מירושלמי שהבאתי למעלה בבד אם ה' מהוקך אם יש לו ממון חייב ואם לאו פטור ובכיבוד אב ואם נאמר בבד את אביך ואת אמך "ונאמר °כבד את ה' מהונך מה להלן בחסרון כיס אף כאן בחסרון כיס

ואי אמרת משל אב מאי נפקא ליה מיניה? לביטול מלאכה תש"ש *ב' אחים שני שותפין, האב ובנו, הרב ותלמידו, פודין זה לזה מעשר שני ומאכילין זה לזה מעשר עני ואי אמרת משל בן נמלא זה פורע חובו משל עניים, לא לריכא להעדפה, אי הכי היינו דקתני עלה אמר רבי יהודה "תבא מאיזה למי ושמאכיל את אביו מעשר עני ואי להעדפה מאי נפקא מינה? אפילו הכי זילא ביה מילתא ת"ש *שאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם "כדי שיטול ארנקי ויזרקנו לים בפניו ואינו מבלימו ואי אמרת משל אב מאי נפקא לי' מיניה? בראוי ליורשו זכי הא דרבה בר רב הונא,דרב הונא קרע שיראי באנפי רבה בריה-אמר °איזול איחזי אי רתח אי לא רתח,ודלמא רתח *ועקעב °אלפני עור לא תתן מכשול? °דמחיל ליה ליקריה, *והא קעבר משום °בל תשחית? דעבד ליה בפומביניי,ודילמא משום הכי לא רתח? דעבד ליה בשעת ריתחיה: *מתני ליה רב יחזקאל לרבי ברייה הנשרפים בנסקלים רבי שמעון אומר יהיו בסקילה שהשריפה חמורה אמר ליה רב יהודה בריה "אבא לא תיתניא הכי: (*) מאי אידיא 'שריפה חמורה תיפוק לי דרובא נסקלים נינהו אלא *הכי איתנייא הנסקלים בנשרפים,א"ל אי הכי אימא סיפא והכמים אומרים יהיו בשריפה שהסקילה חמורה מאי אידיא דסקילה חמורה תיפוק לי דרובא נשרפים נינהו? א"ל התם רבנן הוא דקאמרו ליה לר"ש:דקאמרת שריפה חמורה לא סקילה חמורה} א"ל שמואל לרב יהודה *שיננא* "לא" תימא ליה לאבוך הכי דתניא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה אל יאמר לו "אבא עברת על דברי תורה"אלא אומר לו "אבא כך כתוב בתורה,כך כתוב בתורה צעורו קא מצער ליה אלא אומר לו "אבא מקרא כתוב בתורה כך"/אלעזר בן מתיא אומר אבא אומר "השקיני מים"ומצוה לעשות מניח אני כבוד אבא ועושה את המצוה שאני ואבא חייבים במצוה,איסי בן יהודה אומר אם אפשר למצוה ליעשות ע"י אחרים תיעשה על ידי אחרים וילך הוא

שמע מיי' פ"ו מהל' ממרים הל' ג סמג עשין קי טוש"ע י"ד סי' רמ סעיף ה:

שמה ב מיי' ס"ה מהל' מעשר שני הל' יח:

שמו ג מיי' פ"ו מהל' מתנות עניים הלכה יג:

שמח ד טוש"ע י"ד סי' רמ סעיף ה:

שמט ה מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה ו טוש"ע י"ד סי' ס"ח סעיף ו:

שמי ו ז מיי' פי"ד מהלכות סנהדרין הל' ד וכ"ו: [נזכרים ל: ד"ה תעלת העוף כו' הניחו תוס' תכיעית ו' כספק ועי' תוס' ב"מ לג. ד"ה תביבתו]

שמא ח מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה יא טוש"ע י"ד סימן רמ סעיף יא:

שמב א מיי' פ"ו מהל' ממרים הל' ב: טוש"ע שם סעיף ב:

שנב ו מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף יב:

שנג כ מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף יג:

שנד ל מיי' פ"ה מהל' ת"ת הלכה יא טוש"ע שם סימן רמב סעיף ב:

נוסא מאיזה טעם ר' יהונתן ור' יהודה בריה דאמרי לעיל אחיך קודם לאביך ולא כתבו כאן אלא בדברים שבין אדם לחבירו ועיין תוס' ב"ק ד. ד"ה אין אדם מחלל כבוד אביו ואמו ותוס' ב"ב קט. ד"ה אין אדם מחלל כבוד אביו ואמו ותוס' ר"פ ד' אלו מציאות ד"ה אין אדם מחלל כבוד אביו ואמו ותוס' ר"פ ב' אלו מציאות ד"ה אין אדם מחלל כבוד אביו ואמו ותוס' ר"פ ב' אלו מציאות ד"ה אין אדם מחלל כבוד אביו ואמו ותוס' ר"פ ב' אלו מציאות ד"ה אין אדם מחלל כבוד אביו ואמו

נוסא תת נוסא עיין מהרש"ם חי"ב אות ב' ד"ה ועיין שם מיתת דרכא לכפיים לכב נמן

נוסא מצוה לעטות - וכיבוד אב מף דוקא

תוס' ר"י הזקן

לבטול מלאכה · שנתבטל ממלאכתו כשמאכילו: ב) בלא הוסיף דאחר הוא ולא קרינן כי ינגל איש ממעשרו ויסף חמישיתו · ומאכילים אם האחר עני: פורע חובו · עיין מוסף לפרנסו · להעדפה · שרשאי להעדיף מזונותיו ממעשר עני ולא הוי פורע חובו שאם הוא נותן לו די ספקו כמו שמוטל עליו: מאי נפקא לו מיניה · הרי הוא נותן לו מה שמוטל עליו ליתן: והלכתא משל אב · ממחיבתא דאי ליתא ליה לאב ורוחה לבן כייפינן לו כשאול ולא כמזוהיר: הלולא

נוסא (דף נא: מוסף ד"ה אין) ב) נלמה דגי"ל מעשר שני ופ"ו פ' גלי הומס ומולי דגרים בגרייתא בהדיא גלי תומס ·

ליה · ושקלינן בתורת צדקה: כך כתוב בתורה · פ' דקס"ד דבתמיה יאבר וכי כתוב בתורה כך · ושני דקאמר דפשיק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שמעה · ור"ח והר"ם פירשו שאומר שמניח הנסקלים בנשרפים לפי שעל גב שנשרפים רובן הן בסקילה לפי שהיא קלה אלא הכי פירושו למה לי בריפה חמורה לפילו הם שוות תיפוק לי משום דרובא נסקלים נינהו :

זקן תלמוד · פי' בקונטרס תלמוד רבא ועוד התרן וקשה דהיכי קאמר חיסי בן יהודה דשיבה מסמא תלמוד זקן ותלמוד הלמ"ה מלה תפילו להכותו לבזותו לזלזל לכך ה"ג תלמוד זקן שוממין כמו פתחי תלמוד דמנחות (דף נב:) כלומר כול ועוד התרן כדמתרגמינן והחדמה לת תסל ותרעה לת תבור (ברחשית מז): **ואין** זקן תלת תכס שנאמר תספה לי שבעים איש כו'. לתו גזירה שוה גמורה היא דתס כן ליבטו מתתין כי התס תלת לת הוי תלת הוכחה בעלמא דזקן תלמוד חיטו: **כאו** שנת דפנינהו ז"מ דהלי לתו הלי. וה"ק מפני שיבה תקום והדרת פני זקן שקנה חכמה ז"מ לפי' יניק וחכים ופירש בקונטרס מדקפיד קרא לחכמה ז"מ דזקן לתו תלמוד תלת בעינן חכמה בהדיה דליכא למימר ר' יוסי גמי חזקן תלמוד מהני וחיסי פליג עליה ותומר לפי' סבי דתרמוי דהא כל שיבה במשמע קתמר הת לת תסכתן בשום דוכתת דזקן עובד כוכבים לריך לכבדו ועוד דלקמן (דף נג:) קתמר דרבי יוחנן הוה קלי מקמי סבי תרמוי ותלי טעמת בכמה הרפתקי עדו עליהו ולת קתמר מסוס דחיכי וה"ת כיון דבהדי שיבה גמי בעי חכמה כדפירש בקונטרס לרבי יוסי הגלילי דמרבה לפי' יניק וחכים שיבה דכתב רחמנת למה לי פשיטת כיון דלפי' יניק וחכים כ"ש שיבה וחכים דמי גרע לס הוי זקן בהדי חכם ול"ל דתי לת כתב רחמנת שיבה ה"ל דניבעי זקן וחכם ממש תבל יניק וחכים לת לסכי תתת שיבה לגלויי דלת בעינן זקן וחכים תלת בחד לחוד סגי תפילו יניק וחכים ומיהו קשה דתס כן מתי קתמר לי ס"ד כדקתמר ת"ק לכתוב רחמנת מפני שיבה זקן תקום תדרכה לת לכתוב תלת זקן דהת גמי תמר זקן בלת שיבה זקן במשמעו זקן ממש משמע תלת ודתי זקן יניק וחכים משמע והדרת קוראין לזקנים וכרתה לר"י דולמי יניק וחכים לריך שיהת מופלג ולכך לימלריך שיבה תע"פ שתיו מופלג דכך לי זקן שתיו מופלג כמו יניק וחכים שהוא מופלג תבל לס היו שוים בחכמה היינך והזקן לריך שיעמוד היינך מפני הזקן דגבי יניק לריך שיהיה מופלג בחכמה וגבי זקן תיו לריך: תון

מפני שיבה תקום אבל אפילו מפני זקן אשמעי? ת"ל "זקן" נאין זקן אלא חכם שנאמר "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" רבי יוסי הגלילי אומר יאין זקן אלא מי שקנה חכמה שנאמר "ה' קנני ראשית דרכו" אבל יעמוד מפניו ממקום רחוק? ת"ל "תקום והדרת" לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור אבל יהדרנו בממון? ת"ל "תקום והדרת" מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בו חסרון כיס אבל יעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ ת"ל "תקום והדרת" לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור אבל יעצים עיניו כמי שלא ראהו ת"ל "תקום ויראת" *דבר המסור ללב נאמר בו "ויראת מאלהיך" *רבי שמעון בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח? ת"ל "זקן ויראת" איסי בן יהודה אומר "מפני שיבה תקום" אפילו כל שיבה במשמע רבי יוסי הגלילי היינו תנא קמא? איבא ביניהו יניק וחכים: ת"ק סבר יניק וחכים לא רבי יוסי הגלילי סבר "אפילו יניק וחכים מ"מ דרבי יוסי הגלילי אמר לך "אי ס"ד כדקאמרת ת"ק א"כ נכתוב רחמנא 'מפני שיבה זקן תקום והדרת' מ"ש דפלגינהו רחמנא-למימר דהאי לאו האי והאי לאו האי-ש"מ אפי' יניק וחכים ות"ק משום דבעי למיסמך זקן ויראת *ותנא קמא מ"מ? אי ס"ד כדקאמר רבי יוסי הגלילי א"כ נכתוב רחמנא מפני

תורה אור

הכא תורה דיליה היא, הדר אמר רבא *אין תורה דיליה היא דכתיב °ובתורתו יהגה יומם ולילה, איני והא רבא משקי בי הלולא דבריה ודלי ליה כסא לרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע וקמו מקמיה, לרב מרי ולרב פנחס *בריה דרב חסדא ולא קמו מקמיה, איקפד ואמר °הנו רבנן-רבנן, והנו רבנן לאו רבנן? ותו רב פפא הוה משקי בי הלולא דאבא מר בריה ודלי ליה כסא לר' יצחק בריה דרב יהודה ולא קם מקמיה ואיקפד? אפ"ה הידור מעכב-ליה בעו אמר רב אשי אפילו למ"ד הרב שמחל על כבודו כבודו מחול נשיא שמחל על כבודו אין כבודו מחול מיתיבי מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי צדוק שהיו מסובין בבית המשתה בנו של רבן גמליאל והיה רבן גמליאל עומד ומשקה עליהם, נתן הכוס לר' אליעזר ולא נטלו, נתנו לר' יהושע וקיבלו, אמר לו רבי אליעזר °מה זה יהושע אנו יושבין ורבן גמליאל (*ברבי) עומד ומשקה עלינו? אמר ליה מצינו גדול ממנו ששמש (אברהם גדול ממנו ושמש) אברהם = גדול הדור היה וכתוב בו °והוא עומד עליהם ושמא תאמרו במלאכי השרת נדמו לו, לא נדמו לו אלא לערביים, ואנו לא יהא רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו? אמר להם רבי צדוק עד מתי אתם מניחים בבודו של מקום ואתם עוסקים בכבוד הבריות, הקב"ה משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד ואנו לא, יהא רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו אלא אי איתמר הכי איתמר *אמר רב אשי אפילו למ"ד °נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול, °מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר °שום תשים עליך מלך" *שתהא אימתו עליך: ת"ר °מפני שיבה תקום אבל אפילו מפני זקן אשמעי? ת"ל "זקן" נאין זקן אלא חכם שנאמר °אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" רבי יוסי הגלילי אומר יאין זקן אלא מי שקנה חכמה שנאמר °ה' קנני ראשית דרכו" אבל יעמוד מפניו ממקום רחוק? ת"ל "תקום והדרת" לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור אבל יהדרנו בממון? ת"ל "תקום והדרת" מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בו חסרון כיס אבל יעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ ת"ל "תקום והדרת" לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור אבל יעצים עיניו כמי שלא ראהו ת"ל "תקום ויראת" *דבר המסור ללב נאמר בו "ויראת מאלהיך" *רבי שמעון בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח? ת"ל "זקן ויראת" איסי בן יהודה אומר "מפני שיבה תקום" אפילו כל שיבה במשמע רבי יוסי הגלילי היינו תנא קמא? איבא ביניהו יניק וחכים: ת"ק סבר יניק וחכים לא רבי יוסי הגלילי סבר "אפילו יניק וחכים מ"מ דרבי יוסי הגלילי אמר לך "אי ס"ד כדקאמר ת"ק א"כ נכתוב רחמנא 'מפני שיבה זקן תקום והדרת' מ"ש דפלגינהו רחמנא-למימר דהאי לאו האי והאי לאו האי-ש"מ אפי' יניק וחכים ות"ק משום דבעי למיסמך זקן ויראת *ותנא קמא מ"מ? אי ס"ד כדקאמר רבי יוסי הגלילי א"כ נכתוב רחמנא מפני

[עי' תוס' שבתים כה: ד"ה לכתוב ומה שביניהם עד סוף]

תוס' ר"י הזקן

הלולא חופה: סדלי' מגביה להם הכוס ששתו: רבן רבנן' כלומר אלו שעמדו מפני אינם גדולים ואתם גדולים ולפי' לא עמדתם הלא אף הם גדולים: אשמעי בור' לא תשם לא תבוה: מזקני ישראל. והכמים היו שהרי שרתה עליהם נבואה: שיש בה הידור שניכר שלכבודו עשה היינו כשהוא קריב: במפני' ליתן לו משלו' יעצים עיניו מראות ברע כמו מוכר: ויראת מאלהיך' כלומר אע"פ שאתה עושה בדרך שלא יחשדוך בני אדם על זה זקן ויראת' אף לזקן נאמר ויראת

מסורת הש"ס

שנה א מיי' פי"ו מהל' תת"ת הל"ג סוס"ע ור"ד סימן רמד סעיף יד:

שנו ב מיי' פ"ג מהל' מלכים הל' ג:

שנז ג מיי' פי"ו מהל' תת"ת הלכה ט סמג עשין יג סוס"ע ר"ד סי' רמד סעי' ה:

שנח ד מיי' שם הל' ג ס"ע ד סוס"ע שם סעי"ד:

שנט ה מיי' שם סוס"ע שם סעיף ג:

שס ו מיי' שם הל' ג סוס"ע ז ח מיי' שם הל' ג ס"ע ט סוס"ע שם סעי"ה:

שסא

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן · פי' בקונטרס מפני שיבה שהיא מזקנת את האדם ומשניאה את פניו ומכערת אותו: **רבן** · לתת תכמים ותכונים בעיניכם כלתו עמדתם מפני ורבן תביריכם דקתו מפני לתו רבן ניהו ובלשון תימה לתר לה: **פידור** · לגוף מעט כלתו רוצה לעמוד מפניו: **לת נדמו לו לגמ' לערביים** · שתתר להם זרתנו רגליכם" שהערביים משתתוים לתבק רגליהם כדתתרן בבבא מליעא (ל' פו:) תתרו לו בערביים תשדתנו שמשתתוים לתבק רגליהם: **רבן גמליאל ברבי** · כלומר תדם גדול וכן כל ברבי שבגמ': **זקן ושמחי** · תסס לשנו ועם התרן: **"מזקני ישראל"** · נמי' זקן מזקני מה להלן גדולים ותכמים דכתיב (במדבר יא) תבר ידעת כי הס זקני העם ושוטריו: **אין זקן אלא זה שקנה חכמה** · ולשון טוריקון דבר הכתוב ולקמיה פריך הייט ת"ק: **מגה במקום שיש לו פידור** · בעמידתו דהייט תוך ד' לתות במוכתא מילתא שמפניו הוא עומד: **יכול יסדרנו בממון** · יכול יהת הידור זה הידור ממון לכבודו בממון: **יכול יעלים עיניו כמי שלא ראהו** · לקמן (דף נג·) פריך תלו ברבינו עסקינן: **דבר שמסור ללב** · לבבו של עושה הדבר הוא יודע תס רואהו או לאו לפי סיכול להסמע מעיני הבריות שלא יחזיקוהו כרשע וסידיטהו לקבל זכות ויאמרו לת רואהו לכך נאמר "וירלת מאלהיך" שכל המחשבות גלויות לו ויודע בך שלסתור ולבטל מלותו ולכוונת: **שלא יטריח** · תס יכול לילך דרך לתכת שלא יעמיד לת הליבור: **זקן וירלת** · להכי סמך וירלת לזקן לומר שתך הזקן יירת: **כל שיבה כמשמע** · ות"ק: **סבר יניק וחכים לא** · והכי קתמר תנא קמת תין זקן תלת זקן שהוא תכם שנתמר תספה לי שבעים תיש מזקני ישראל וגו' והתם זקנים וחכמים היו כדכתיב תבר ידעת כי הס וגו' תלמת זקנים וידועים הוו: **ור' יוסי הגלילי** · דתסבי ליה לקרת ממשמעו דקרת זקנה ממש ודרים ליה זה שקנה חכמה סבר לתפי' יניק וחכים: **מי סלקא דעתך כולמר ת"ק** · דתד לא הוה לתיירי ביה קרת שיבה והוה תכם נכתוב 'מפני שיבה זקן תקום והדרת' ומאי שנת דפלגינהו ת"ק, ס"ת תכתי מילי ניהו: **ות"ק** תפני שיבה תקום והדרת, תקום והדרת פני זקן = שקנה חכמה ותפילו יניק ומדקפיד שתכמה תמריק גמי שיבה לתו זקן תלמת קתמר, דליכא למימר רבי יוסי תזקן תלמת קתמר פליג, תס כן היינו תיסי בן יהודה: **משום דבעי למיסמך** · לומר שלת יטריח כדלעיל: **פרקמר רבי יוסי** · דתכי ניהו נכתוב כתרוייהו קימה והידור: יכול

סלקא דעתך דיליף מוף · בתמיה הכבוד תלוי בתורה ותינו יכול למתול על כבוד התורה שהיא של הקב"ה: **ובתורתו יהגה** · כי תס בתורת ה' תפלו ובתורתו יהגה, בתמילה היא נקראת 'תורת האדם' ומשלמדה וגרסה היא נקראת תורתו: **רבנן** · לתת תכמים ותכונים בעיניכם כלתו עמדתם מפני ורבן תביריכם דקתו מפני לתו רבן ניהו ובלשון תימה לתר לה: **פידור** · לגוף מעט כלתו רוצה לעמוד מפניו: **לת נדמו לו לגמ' לערביים** · שתתר להם זרתנו רגליכם" שהערביים משתתוים לתבק רגליהם כדתתרן בבבא מליעא (ל' פו:) תתרו לו בערביים תשדתנו שמשתתוים לתבק רגליהם: **רבן גמליאל ברבי** · כלומר תדם גדול וכן כל ברבי שבגמ': **זקן ושמחי** · תסס לשנו ועם התרן: **"מזקני ישראל"** · נמי' זקן מזקני מה להלן גדולים ותכמים דכתיב (במדבר יא) תבר ידעת כי הס זקני העם ושוטריו: **אין זקן אלא זה שקנה חכמה** · ולשון טוריקון דבר הכתוב ולקמיה פריך הייט ת"ק: **מגה במקום שיש לו פידור** · בעמידתו דהייט תוך ד' לתות במוכתא מילתא שמפניו הוא עומד: **יכול יסדרנו בממון** · יכול יהת הידור זה הידור ממון לכבודו בממון: **יכול יעלים עיניו כמי שלא ראהו** · לקמן (דף נג·) פריך תלו ברבינו עסקינן: **דבר שמסור ללב** · לבבו של עושה הדבר הוא יודע תס רואהו או לאו לפי סיכול להסמע מעיני הבריות שלא יחזיקוהו כרשע וסידיטהו לקבל זכות ויאמרו לת רואהו לכך נאמר "וירלת מאלהיך" שכל המחשבות גלויות לו ויודע בך שלסתור ולבטל מלותו ולכוונת: **שלא יטריח** · תס יכול לילך דרך לתכת שלא יעמיד לת הליבור: **זקן וירלת** · להכי סמך וירלת לזקן לומר שתך הזקן יירת: **כל שיבה כמשמע** · ות"ק: **סבר יניק וחכים לא** · והכי קתמר תנא קמת תין זקן תלת זקן שהוא תכם שנתמר תספה לי שבעים תיש מזקני ישראל וגו' והתם זקנים וחכמים היו כדכתיב תבר ידעת כי הס וגו' תלמת זקנים וידועים הוו: **ור' יוסי הגלילי** · דתסבי ליה לקרת ממשמעו דקרת זקנה ממש ודרים ליה זה שקנה חכמה סבר לתפי' יניק וחכים: **מי סלקא דעתך כולמר ת"ק** · דתד לא הוה לתיירי ביה קרת שיבה והוה תכם נכתוב 'מפני שיבה זקן תקום והדרת' ומאי שנת דפלגינהו ת"ק, ס"ת תכתי מילי ניהו: **ות"ק** תפני שיבה תקום והדרת, תקום והדרת פני זקן = שקנה חכמה ותפילו יניק ומדקפיד שתכמה תמריק גמי שיבה לתו זקן תלמת קתמר, דליכא למימר רבי יוסי תזקן תלמת קתמר פליג, תס כן היינו תיסי בן יהודה: **משום דבעי למיסמך** · לומר שלת יטריח כדלעיל: **פרקמר רבי יוסי** · דתכי ניהו נכתוב כתרוייהו קימה והידור: יכול

סנהדרין יט: כתובות יז: סוטה מה:

[סנהדרין כה.]
*מ"כ ס' קדושים סוספתא דמנילה פ"ג
ויקרא י"ט:ל"ב
מגן ג' הגה תקומי והדרת פני זקן ויקרת אלהיך אני ה'

דברים תנחומא
ת"ק-כאן ריש פ' תבא כתיב בלוי' כ"ו: ג) ויק' וחכים
ג) ס"ס תן יהודה - אסי' זקן אשה
[כ"מ נתה] *[לקמן נג:]

ס"ק בני * אנשי קנסי אשרי דא"ר כהנא (ל' ת"ק) אחרי

ע"ז יט.

יכול יהדרנו כממון • כדכתיב (ויקרא יט) לא תהדר פני גדול דמשמע בממון וכגון ולל לא תהדר בכיבו (שמות כג) : **מי לא עסקינן** • כלומר מי לא משמע כמי לפיל טקא מרגישתא שלומטת יקרא היא ומצריך ליה למיקם ותע"ג דבטל ממלאכתו ואיכא חסרון כיס : **מה** **מידור שאין כן ביטול מלאכה** • דאין לזון הידור אלא כשיאות פניס לו בממון לו כביכוד דבריס ואין במשמעו ביטול מלאכה : **מה קימה שאין כה חסרון כיס** • דהא לוקימנא דבשאין כה ביטול מלאכה עסקינן ואו לא שייך בה חסרון כיס : **אף הידור שאין בו חסרון כיס** • ועל כרחיך לא נכתב הידור אלא לדרוש כדאמרן למעוטי עמידה מרחוק ולמעוטי כיס המרחץ כדאמרן : **עומדין מפניהם** • במציאי בבוריס קאי כשעוברים בחוך ירושלים : **נמלאת מבקשין** • אלא יביאו עוד שיאמרו "בזמים לאו בעיניהס ולאו משום חיבוב מלוה הוא, ולוי בני אדם הגיכרים מחוכים בעיר ועסוקים במלוה לא הוא למיקס מקמייהו : **מפומא** • מרחץ כדמתרגמי' (כרלתים מג) "ויריחץ" ואסחי : **שני חומשים** • שני חמישיות של ספר שניתי לו מדרש לגדולתו : **שני שלישי שלים** • שני חלקים של שלים הספר : **פורס כפיים** • ספר ויקרא שניתי לו בריישא של מדרש הספר : **כהן היה מהרהר** • ומיהו היה ולא הבין בעבודה לפניו : **כמי שפיר** • מקום שבני אדם עומדים ערומים והא דר' שמעון בר"י בבתי מקוח שעומדים לבושים להתס מקום הידור הוא : **ס"נ מפחברת** • דר' שמעון בר"י בבתי מרחלי מדקאמר ליה בהן יוסי ומהרהר : **לפומפיס שלני** • פעמים שהוא טרוד ומעיין בשמועותיו לפני כיסאו למדרן וע"כ היה שגורה בפיו ולבו ומעיין בה בבית המדרן : **כרשיעי עסקינן** • בחמיה למה לי קרא הא רלה ועשה עיניו הרי עבר על תקוס והלדם : **זמן חיובי** • בחרבע לחמותיו כלדקמן (שמוד ג) : **ס"ל וירקם** • יש לך לילה מן היולר קיודש מחשבותיך שאתה מבקש [נדרים כו. וש"נ] תחבולות להפטר ממלוחו : **שיש בה הידור** • כבוד ושלימות פניס שדבר העיכר הוא שבשבילו עמד : **גלידד גיפא** • שבור מפסיק ביניהם : **ולאו רב מובהק הוא** • ואף על פי שאתה רחוקים יותר מד' לחות מיהו לכו למיקס : **לאו דמדמתין** • לא שכרנו לעמוד שהיינו טרודים : **ולי מקיף** • מסבב דרך אחרת שלא לעבור לפני הלבור : **מי** • מהריך ימים : **דגיבי בתו ברבנן** • תמיד דגילים שלנם ולבם גם בחבמים כילו הם מהם : **גיבי** • בלע"ז פריבי"ן : **ברפתקי** • מקרלות ולרות ולולו נסיס הרבה ומופקים : **עדו עליהן** • עברו עליהם : **אביי יהיב ידא לאביי** • פושט ידו לזקנים כל כמה שעוברים שלנו ושמעון עליו : **רבא** • היה שלוח לפטור שהיה שולחני לה : **רב נחמן מגדר גוותי** • סרימים שהיו תמיד לפניו לפי שהיה שר חתן הגשיא ותב ב"ד היו רגילין לעמוד לפניו משרתים להסות ולכוף שלא לשיח דיבור ולכוף שלא יעמוד לה שלא לזגזג בתורתו דתמר "ה' לולו תורה כמה נחמן חיכף בשוקי שלא בשביל עלמי אלא בשביל תורה; **ועליה דמסלבי** חביי יהיב ידא לאביי מכבד עלמו בזקנים ופושט להם ידו שיאמרו הוא עליהם רבא מגדר שלוחיה שילאו לקרלתו לכבודו וכן רב נחמן **ועליה** דכל היכא דגרסי' יהיב ידא=להשען לחריס עליו=קאמר ולא להשען הוא על לחריס כדאמר בפרק קמא דיומא (דף ח:) ריש לקיש הוה שמי בידענא לחת רבה בר בר חנה יהיב ליה ידא שיאמרו ר' שמעון בן לקיש עליו וילא לנפש הגבר :

מכבוד

שהתורה לא צוותה שיקומו מפני ת"ח בשעה שעוסקים במלאכה הילכך אינן רשאין לעשות כן מפני כבוד התורה והוא כמו שאינן חייבין וכן תבין דעת הר"ם בת"ת פ"ו שכתב ואין בעלי אומנויות חייבים לעמוד מפני ת"ח בשעה שעוסקי' במלאכתן : תומשים שהספר התלים נחלק לחמשה ספרים : בתי גוואי שעומדים שם ערומים שאין שם הידור : רבו מובהק לא מקרי אלא כשלמד ריב חכמתו ממנו : הוה קאים' ירכוז כסהלך דמי ונתחייב לעמוד כמלא עיניו דרבו מובהק היה : לאו אדעתין פלומי לא ראינך : נקטינן • קבלה היא בידינו שאם מקיף עליו את הדרך והולך בדרך אחר כדי שלא יפרישהו מארץ ימים : דעיסה • דעתם קרובה אצל ההכמים והורגלו בכך ואינם מקפידים כשהולכים לפניהם בגילוי הרא"ש • הלכה כאיסי • ומסתברא דאיסי לא פליג אדר' יוסי ותרוייהו פליגי את"ק דבעי זקנה • הלכך אפי' יניק וחכים וכן דעת הר"ם : הרפתקי סבות ועניינים : עדיו עברו • כמו ולא עדה עליו שחל ; אפ"ה

יאין בעלי אומנויות רשאין לעמוד כו' • תימה מה לזון רשאי לעמוד דמשמע דלוכח לימורה ו"ל דמיירי בעוסקין במלאכת מחריס* והשתא שייך לזון רשאים ומיהו י"ל דשאים כמו חייבין כי היכי דתנן בערכין פרק המקדיש שדהו (דף כח:) כמה רולה לחת ליתן בשור זה לעולה אע"פ שאינו רשאי לחת פי' אע"פ שאינו חייב והשתא ניחא דמייירי שפיר בעוסקין במלאכת עלמן* : **שני** חומשין • פי' בקונטרס לזון חומש הספר ו"מ ממשה חומשין ים בו כמו בכל תורה שבתי הלוים (תהלים ס) כלול תעורג על לפיקי מים (שם מב) לך טוב ליכרלל (שם עג) תפלה למשה (שם ק) יאמרו גאולי ה' (שם קו) לכל אחד מן הספרים לזו מסיים בתמן לבד מן האחרון שהוא סוף תהלים : [**שמא** בהן יוסי ומהרהר כו' • לא היה לריך לומר 'בהן' דה"ה כשאר ד"ת אלא דקתני 'ומהרהר' משמע דבהן דוקא דאי לאו הכי הוה ליה למימר 'שמא יוסי ומהרהר' דהוה משמע דכל חד וחד מהני תרי בהדי הדדי ולא ידעינן מי מהני תרי הוה מהרהר אי הני תרי אי הני תרי ולהכי קתני 'בהן' דמשמע דכל חד וחד מהני תרי מהרהר

אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו משום מחרית וערבית · **מכאן אמרו** שהרי פני יולדו ליט מקבל משום מחרית וערבית תימה למה ליקפיד רבא לעיל* אמר מקרא מפני שחרית הלכך מי שעומד מפני רבו משום מחרית וערבית ולמ"ד מפני שחרית וערבית לא ליט טהג משום מחרית וערבית : **אמאי לא** · מתי טרחת ליכא תורחת דמילתא הוא : **לא** הדרין בציית הרב דמסתמא עמדו משום מחרית וערבית לכל תלמידים ניטרא גרסינן : **ועוד לא יהיה נרצע** · חין טוב משום תורה "שנאמר [נחמות ה:] תורה אור "כי נקח טוב" חלמד תלמודו מתחכח ולח יתרין ימים חלח כלל מה טעם לפי שחינו ירח מלפני ה' ומורח זו [נעיל נב:] קימה היח כדמפרש ותיול : **מורמת רבים** · דנבי רבים נמי כתיב (ויקרח כה) לל תקח מחתו וגו' וירחת וכן גבי מקלות (דברים כה) חבן שלמה ודלק וכו' : **פני פני גמר** · כתיב הכח מלפני וכתיב התם (ויקרח יט) מפני סיבה : **ושוח רבו** · הבן רבו של חבין : **מקמי מכוך** · ותנ"ג דרב יהודה רבים דרב יחזקחל חבוה הוה כדחמרי' לעיל (דף נב:) חבח לן תנייח הכי : **מנח מפי קחמר ליה** · חמחי לריך לחזהוריי מי לחו למילף מינה חורחה בעלמח דלמח טל פי שנחת רבו חייב לעמוד מפניו : **מני מיני כדאי לעמוד מפני בני** · קס"ד דס"ק מני רבו של בני ולח בעייי כדי לעמוד מפניו חלח מפני שנתחתן בנשיח ומדקחמר מני כדי ס"מ דחליו היה בדי שהיה תלמידו הוה ליה למיקס : **ס"ק** · לעומר"מיני כדי"דקחמר, לחו משום גדולת תורה הוה חלח משום שהות חביו, קחמר, דחין חב בדי לעמוד מפני הבן : **רכוב כמהלך דמי** · רכוב,כמהלך דמי ולריך לעמוד מפניו: **או לאו** — כמהלך דמי חלח כיוסב, דבתריה דיליה חלילן והח קח חיתיב : ס"ג להך בריימחל בח"ב קמחמ יושב תחת האילן, וטהור עומד, טמח, טמח עומד תחת האילן וטהור יושב, טהור, וחס יושב טמח הטהור טמח וכן בלבן המנוגעים ויליף לה מקרח דחין מנורע ממזר טהור הלכך עמו לחהל חלח ס"ל יושב המנורע וריש דבריימחל הכי ליתח "ממזר למחכה מוסבו מושבו טמח, מלמן לחמרו הטמח יושב תחת האילן כו' : **עמח עומד ממח טמילן ועטור יושב, עטור** · דיסיבח טהור לח מהכי מידי חלח משום : **וכן כאהן סמנוגעים** · ולדס מוסלח תחת האילן וטהור יושב ישמ"ג תחת האילן לח טמח הטהור יושב ס"ב טומח הטהור ותיול כדי לגדל יב. כו.] *שקלים ט.

אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית כדי שלא יהיה כבודו מרובה מכבוד שמים מיתיבי "ד' שמעון בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח ת"ל זקן ויראת ואי אמרת שחרית וערבית בלבד אמאי לא ניטרח חיובא הוא אלא לאו כולי יומא? לא, לעולם שחרית וערבית בלבד ואפ"ה כמה דאפשר ליה לא ניטרח. אמר ר' אלעזר כל ת"ח שאין עומד מפני רבו נקרא רשע ואינו מאריך ימים ותלמודו משתכח שנאמר "וטוב" לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים כַּצֵּל, אשר איננו יָרֵא מִלְּפָנֵי (האלהים) מורא זו איני יודע—מהו כשהוא אומר "ויראת מאלהיך" הרי 'מורא' זו קימה ואימא מוֹרַאת רבית, ומוראת משקלות? ר' אלעזר יפני פני גמר. **אביי** לית בנו והוא רבו כמותו לעמוד מפני אביו? ת"ש דאמר ליה שמואל לרב *יהודה *שיננא קום מקמי אבוך ושאני רב יחזקאל דבעל מעשים הוה דאפילו מר שמואל נמי קאים מקמיה אלא מאי קאמר ליה? הכי קאמר ליה "זימנין דאתי מאחורי קום את מקמיה ולא* תיחוש ליקרא דידי". **אביי** לית בנו והוא רבו מתו שיעמוד אביו מפניו? ת"ש דאמר ר' יהושע בן לוי אני אני כדי לעמוד מפני בני אלא משום כבוד בית נשיא, טעמא דאנא רבים, הא איהו רבאי קאימנא מקמיה, ה"ק אני איני כדי לעמוד מפני בני ואפילו הוא רבאי—דהא אנא אבוה, אלא משום כבוד בית נשיא **אביי** לית רכוב כמהלך דמי או לא? אמר אביי ת"ש [א] טמא יושב תחת האילן עומד, טמא, טמא עומד תחת האילן, וטהור עומד, טמא, טמא יושב, טהור, ואם יושב, טמא, טהור טמא וכן באבן המנוגעת ואמר רב נחמן בר כהן זאת אומרת רכוב כמהלך דמי ש"מ **אביי** מהו לעמוד מפני ספר תורה ר' חלקיה ור' סימון ור' אלעזר אמרי קל וחומר *מפני לומדיה עומדים, מפניה לא כל שכן, ר' אלעי ור' יעקב בר זבדי הוו יתבי, חליף ואזיל ר' שמעון בר אבא וקמו מקמיה, אמר להו "חדא דאתון חכימי ואנא חבר, ועוד כלום תורה עומדת מפני לומדיה? סבר לה כר' אלעזר דאמר ר' אלעזר "אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו בשעה שעוסק בתורה" *לייט עלה אביי : "והביטו אחרי משה עד בואו האהלה" ר' אמי ור' יצחק נפחא *חד אמר לגנאי וחד אמר לשבח מאן דאמר לגנאי כדאיתא מ"ר לשבח אמר "חזקיה אמר לי ר' חנינא בריה דר' אבהו א"ר אבהו א"ר אבדימי דמן חיפא "חבם עובר, עומד מלפניו ד' אמות וכיון שעבר ד' אמות יושב **אב ב"ד** עובר, עומד מלפניו מלא עיניו, וכיון שעבר ד' אמות יושב, **נשיא** עובר, עומד מלפניו מלא עיניו ואינו יושב עד שישב במקומו שנאמר "והביטו אחרי משה עד בואו האהלה": *כל מצות עשה שהזמן גרמא וכו' : ת"ר **אחורי** מצות עשה שהזמן גרמא? סוכה ולולב שופר וציצית ותפילין

מהו לעמוד · מי מיחייב למיקס לו לח : **תורה עומדת מפני לומדיה** · בחמיה לפי שעמוקים בדבר הלכה היו קרי להו לדידהו תורה עלמה ולדידיה קרי לומדיה : **לייט עלה אביי** · להך דרבי חלעזר כל מחן דלייט ליה : **כדאיתא** · מגוסה הוח לח רלה לפרכמה והרי הוח מפורש *במדרש רבי תנחומח רלו כמה עבים שוקין כמה לוחלו שמן הכל מקלנו : **עומד מלפניו** · ממחמיל ליכנס לחוך מרבע לחות וחינו יושב עד שיעבור חימנו מרבע חמות המניות : **שנאמר וכיעו מחרי משה** · ומשה נקיט ליה : ותפילין

הגהות הגר"א

[א] גם' טמח יושב ט', טי' נטמח טממנין דבכורות דף כה :

* [על] [ר' אבא אומר זה כ' ר' יהושע בן לוי] [עמ"ש על הגליון מגיהה טו:]

* צ"ע, ע"ב ד"ה — תראה [ואולי צ"ל תחילת] [מגיהה]

גליון הש"ס

גמ' יושב תחת האילן וטהור כו' · עי' יבמות דף קי. ע"ב תד"ה כיון שנכנס :

עבודה פ"ב מהלכה ז [ע' בכ"מ שם] נדרים כה. תוספתא דנעדים פ"ו ה"ב ס' מעלה

מכות כב: ע"ש

נדרים יג: טו. פב. מעלים כט: [עמתים קי. מ"ק יב: נדה יד. כז.] *שקלים ט.

יבמות יג. נדרים כ: תוספתא דקדושין פ"ה ה"ב ס' [ועי' מ"ב לעיל כט.]

יבמות כא: ע"ש

נוסח א

אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו יותר מכאשר הוא יום הלכה יב ופ' ע"ז הל"ג :

שעב א מיי' פ"ו מהל' מלכות ה"ב ס"ג ח סמג עשין ג טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף טז כהג"ה:

שעא ב מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה ד טוש"ע י"ד סי' רמ סעי' ז:

שעב ד מיי' פ"ו מהל' מומחין הלכה יב ופ' ע"ז הל"ג :

נוסח ב

[וכ"כ תוס' חולין מד:]

שעג ה מיי' פ"ו מהל' ת"ת ה"ג ס מסג עשין ג טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף ה:

שעד ו מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף ב:

שעה ז טוש"ע שם סי' רמד סעיף יא:

שעו ח מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ו סמג עשין ג טוש"ע י"ד סי' רמד סעיף ט:

נוסח ג

שעג ט מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף ג:

שעד י מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף ד:

שעה יא טוש"ע שם סי' רמד סעיף יא:

שעו יב מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ו סמג עשין ג טוש"ע י"ד סי' רמד סעיף ט:

נוסח ד

שעג יג מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף ג:

שעד יד מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף ד:

שעה טו טוש"ע שם סי' רמד סעיף יא:

שעו טז מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ו סמג עשין ג טוש"ע י"ד סי' רמד סעיף ט:

נוסח ה

שעג יז מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע י"ד סימן רמב סעיף ג:

שעד יח מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף ד:

שעה יט טוש"ע שם סי' רמד סעיף יא:

שעו כ מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ו סמג עשין ג טוש"ע י"ד סימן רמד סעיף ט:

נוסח/מבנה

◇ סדר של שלוות בעין קיימי: · מפני רבו · מפני סיו · (מעתיק) סימן ז הוכחה (מעתיק) ת"ח · לקוח מבני אדם

□ מחיה

נוסח/מבנה

אין לאדם מפני רבו יותר מכאשר הוא עושה עמו (ירושלמי) ר' יוחנן ת"ח נאין עומד מפני רבו (ברייתא בשינויים) ר' יוחנן ת"ח נאין עומד מפני רבו (ברייתא בשינויים) ר' יוחנן ת"ח נאין עומד מפני רבו (ברייתא בשינויים)

מבנה

חבורת ברייתות שונות שעוסקות בחיוב לעמוד מפני רבו ובדרכים לנהוג כבוד ברב. הברייתות מובאות בשינויים קלים ובסדרים שונים. בנו של רבו עומד מפני אביו ואינו עומד מפני רבו, שהזמן גרמא כלומר שזמן קבוע לעשות המצווה והזמן גורם עשייתה.

נוסח/מבנה

① ר' אלעזר: מורא רבית ומשקלות = קימה. ② ר' אלעזר: כל ת"ח שאין עומד מפני רבו נקרא רשע. ③ ר' אלעזר: אין לאדם יותר מדי. ④ ר' אלעזר: חכם עובר, עומד מלפניו ד' אמות וכיון שעבר ד' אמות יושב. ⑤ ר' אלעזר: אב ב"ד עובר, עומד מלפניו מלא עיניו, וכיון שעבר ד' אמות יושב. ⑥ ר' אלעזר: נשיא עובר, עומד מלפניו מלא עיניו ואינו יושב עד שישב במקומו. ⑦ ר' אלעזר: אחורי מצות עשה שהזמן גרמא. ⑧ ר' אלעזר: סוכה ולולב שופר וציצית ותפילין.

ותפילין. וקסבר לילה לאו זמן תפילין הוא כמו שבת ויו"ט לאו זמן תפילין הילכך כיון דלחיכא שבתא דלא מיחייב בה זמן גרמא הוא: **מתיב.** בתמיה **ובי כלל קנוב הוא דכל** מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות **: ומפרש** שהוא מובה כדכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מצות וזמן גרם לה בט"ו בניסן ונשים חייבות כדאמר בפסחים (דף מג:) נשים חייבות בתוכלת מנה דבר תורה שנאמר "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות" כל שישנו בכל תאכל חמץ ישנו בקום ואכול מנה ונשים חייבות בכל תאכל חמץ דמצות לא תעשה היא: **וכן שמחה.** כרגל כדכתיב (דברים טז) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך: **תלמוד תורה.** דאמרן לעיל (דף כט:) נשים פטורות וכן פריון הבן כדלעיל בפירקין (שם.): **ופריה ורביה.** דאמרינן ביבמות (דף סה:) האיש מצווה על פריה ורביה ולא האשה ולא מן "וכבשוה" הוא דלכו לכבושי ואין דרכה של אשה לכבוש ואין דרכה לכבוש וכל לא לקיון ביה וכבשוה" לא קיון ביה "פרו ורבו": **אין למדין מן הכללות.** כל היכא דתני כלל כי הלי גוונא כל מצות עשה וכו' וכל מצות לא תעשה הכל חייבין ברחיה אין למדין מכם לחיכא דהא דלאו דוקא ולאפוקי מקום שנאמר בו "חוץ" לחיכא למימר מדלאפיק הלי לחיקיש ס"מ דוקא הוא ולא שייל מידי לאפ"ל אין למדין: **ככל מערכין.** שיבודי חלירות: **ומשפחין.** שיבודי מבודות: **מון מן סמיס ומן סמלא.** דמידי דשייך בעשיין ולא שייך שבמקום מזוזתו של אדם מצוה בידו ובביתו: **ובאיכא כמסין ופמריות.** מיני לוכלין הם וקיים להו לרבנן דלא שייך: **גמירי מפילין.** במה מלינו בתפילין שהיא מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות אף בחיליף מתפילין לפטור מילף ממנה והקבל למיוב: **גמירי מסלמוד תורה.** דאיתקוש לתלמוד תורה (דברים ו) וכתיב בתריה וקשרתם לאות: **מה תלמוד תורה נשים פטורות.** דכתיב לבניך ולא לבנותיך אף תפילין נשים פטורות: **ונקיש תפילין למזוזה.** לחייב הנשים דהא כתיב בתריה "וכתבתם על מזוזות" ונימא מה מזוזה נשים חייבות כדלקמן אף תפילין נשים חייבות, ומצינן תפילין לת"ש דאיתקוש בין בפרשה ראשונה בין שניה כדפרישית לעיל בין בפרשה שניה "והיו לטוטפות בין עיניכם" ומייך ליה "ולמדתם אותם את בניכם": **תפילין למזוזה לא ליתקוש בנשים.** שתלמוד תורה מפסיק ביניהם: **ונקיש מזוזה לתלמוד תורה.** כדליתקוש בפרשה שניה דסמיך ליה וכתבתם ונימא נשים פטורות: **לא ס"ד.** לפטור נשים מדהלה מתן שכרה בריבוי ימים ובני בני חיי: **סלורה לגופיה מה הנשים.** בריימא היא במסכת סוכה: **ותפילין** ולילים. מע"ג דקיימא לן בהקומן רבה (מנחות דף לו:) דלילה זמן תפילין והלכה ואין מוריו כן מ"מ שפיר הוי מצות עשה שהזמן גרמא שהרי אין טהגין בשבתות וכי"ע כדדרשינן בפרק המוצל תפילין (עירובין דף לו.) לפי שאין לריכין לות לשבת גופה מיקרי לות כדכתיב כי לות היא ולילים דחשבינן הכא מצות עשה שהזמן גרמא לומר ר"י דהייטו כדבי שמעון דבפרק התכלת (מנחות דף מג.) דסבר לילה לאו זמן לילים הוא ופוטר נשים כדאיתא התם וכן הלכה דהא בפרק במה מדליקין (שבת דף כה:) מפרש טעמא דסדין פטורה מן הלילים גזירה משום כסות לילה והייטו טעמא לרבי שמעון דוקא ועוד קאמר בפ"ב דברכות (דף יד:) דבמערבא אין לומרים פרשה לילים בלילה ומסיק שמ מהבי אלן מתחילין מדמתחלי במערבא וכיון דמתחילין גמרינן ותימה היכי לילים מ"ע שהזמן גרמא למ"ד (מנחות דף מג.) לילים חובה טלית היא כיון דכלי קופסא חייבין בלילים והתם ליכא זמן גרמא כלל דבין ביום בין בלילה חייבין ואפילו למ"ד (שם) לילים חובה גברא הוא דקא דכמו דכסות לילה פטורה כשהוא לובשה ביום ה"נ כסות יום חייבת בלילים וא"כ היכי תשיב לה זמן גרמא כיון שחייבת בין ביום ובין בלילה ואומר ר"י כיון שחיובו תלי במה שהזמן גרם לביטתה ביום יש לה ליחשב זמן גרמא שזמן לביטתה גורם **מעקה** לבידה ושילוח הקן. תימה לרבי בכל כתיב לאו במעקה כתיב (דברים כב) לא תעשה לך תשים דמיס בביתך (נב"ק דף סו:) למגדל כלב רע וכולם לעוש היינו שימה בידים מ"מ אחי נמי למעקה להא דרבי בסיפרי ועשית זו מלות עשה לא תשים דמיס ובחבידה נמי כתיב (דברים כב) לא תוכל להתעלם ובשלוח הקן כתיב (שם) לא תקח האם על הבנים וא"כ אין יהיו נשים פטורות אפילו הס זמן גרמא והא השוה הכתוב אשה לאיש בכל טושגין שבתורה ואומר ר"י דכבולהו מצטחת בהו טשה בלא לאו ובמעקה אין שייך לא תשים דמיס אלא בבונה בית מתחילה על מנת שלא לעשות מעקה אבל אם היה בדעתו לעשות מעקה ולאחר שבנאו נמלך או טשאה ונפל אין אם אלא עשה דועשית מעקה ואין נשים פטורות ובחבידה נמי מצטחת לה טשה בלא לאו [ז] כגון שנטולה על מנת להחזירה וכגון שנטולה "אחר יאוש דהשתא ליח בה בלא לאו אבל לא תוכל להתעלם וגם ליכא לאו דלא תגזול נמי ואח"ב נמלך שלא להחזירה דהשתא ליח עובר אלא משום הבב תשיבם ושלוח הקן נמי כגון שלקח האם על מנת לשלח ואח"כ נמלך ולא שלחה דהשתא ליכא לאו כי אם טשה דשלח תשלח וי"מ דמ"מ חיכא נפקותא כשיהיה לחצה נקיים מלות עשה דאי הוה לימלוך נשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא כמו כן יהיו פטורות מן הלאוין דליכא למימר דאחי עשה ודמי ל"ת לבל כשהן מייבות בעשה דלאו הזמן גרמא אז לא יבא עשה אחר וידחה לאין עשה דוחה לא תעשה ועשה לך הקשה הר"ר יוסף מלרע שהרחל על פירוש זה ת"ל גבי אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט (שבת דף כה.) משום דיו"ט עשה ולא תעשה ושריפת קדשים היכה לאו עשה אשינה בעשה דיו"ט דהוי זמן גרמא וכי תוכל להליק בשמן שריפה בי"ט וכ"ש אין לומר כמי נמי לחמי לא ליחמיט חנא דלא עשה אשינה בעשה שים עמו לאו אף אלא דהי ליה עשה אף הכא הלאו לאיסי:

בכל מערכין. פי' בקונטרס בין עירובי חלירות בין עירובי תחומין ולא נהירא דהא בעירובי חלירות בעינן פת לכך נרחה בכל מערכין בעגון ביטול תורה בעי חיי ס"ל דקרא לא קאי אלחמוד תורה אלא לתקוס מלות שהם חייב ועוד יש לומר דאין כ"ע דהאי קרא קאי בין אלחמוד תורה אלא אמלות שהם חייב ועוד יש לומר דאין סברת דגברי בעי חיי וכו' כיון דאסכחן מיעוטא גבייהו דאמר לעיל *"והודעתם לבניך ולא לבנותיך אבל מזוזה לילכא מיעוטא כלל אלא משום דרולה להקיש מזוזה להלמוד תורה רולה לפטור נשים יש סברא לומר דאחי סברת דגברי בעי חיי ומפקא מהיקשא ומחייבי נשים במזוזה:

[דף כט: ל. ושם מסיק משום דרולה להקיש מזוזה להלמוד תורה כדאמר לעיל *"והודעתם לבניך ולא לבנותיך" אבל מזוזה לילכא מיעוטא כלל אלא משום דרולה להקיש מזוזה להלמוד תורה כדאמר התם ובין אלחמוד תורה משום סברת דגברי בעי חיי וכו' כיון דאסכחן מיעוטא גבייהו

עין משפט נר מצוה

עי' פאה א מי' פ"ב מכ"י תניא כלי ז סמג עשין רכו :

שפו ב מיי' שם פ"ח הל' ז סמג שם :

סד"א נילף ט"ו ט"ו מחג המצות מה להלן נשים חייבות. פירש בקונטרס כל שיטעו בכל מילכל ממך יטעו בקוס לכול מלה ות"ת למאי ליצטריך במלה דכל מילכל ומומר דנשים חייבות במלה מלמד הכי גמי ידעינן שנשים חייבות במלה דלי פטורות למה לי למיזרך להוציא מת הנשים דגבי סוכה פשיטא דפטורות דהא מ"ע שהזמן גרמא היא חלא ס"מ דנשים חייבות במלה ולהכי ליצטריך למיזרך גבי סוכה להוציא מת הנשים דלא נילף ט"ו ט"ו מחג המצות ומש כן למה לי טעמא דכל שיטעו ו"ל דע"כ ליצטריך לטעמא דכל שיטעו דלי לא דחזינן מיניה דנשים חייבות במלה ס"ל המזרה מת נשים דלמשוטי לן ליצטריך דהא מ"ע שהזמן גרמא הוא לבל הנמת דחזינן דחייבות במלה מכל שיטעו בכל מילכל חמץ ל"ש דע"כ לא ליצטריך דמ"ם דט"ו ט"ו נפקא: **אשה** בעלה משמחה. פי' בקונטרס אין מובת הנשמחה בה חלא על בעלה משמחה לה ולא על שאר קרובים ומשום הכי לא מלינו בשום מקום שנאמר בה שמחת יום טוב אלא בבעלה

ופדיון הבן. דילפינן לעיל בפירקין (דף כח.) נשים פטורות מלפדות בניהם דכתיב יפדה יפדה: ולרי יוחנן בן ברוקא דאמר. חיובא בפריה ורביה כתיב, בנשים היכי יליף הו אמר מורא, הא הוו מורא ופריה ורביה שני כתובין בתחלת: לריבי. כלומר ולו בתין בתחלת תורה אור

ולרבי יוחנן בן ברוקא *דאמר על שניהם הוא אומר °ויברך אותם אלהים פרו ורבו" מאי איכא למימר, והלא כבר נאמר °ה' ה' אל רחום וחנון" שני כתובים הבאים כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מכמרין בהן. ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי, הא כתיב °ה' ה' אל רחום וחנון" שני כתובים הבאים כאחד, ואין מלמדין? צריכי דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה הוה אמינא "וכבשוה" אמר רחמנא, אישׁ דדרכו לכבוש אין, אשה דאין דרכה לכבוש לא, ואי כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א *איש דסיפק בידו לעשות אין, אשה דאין סיפק בידה לעשות לא, תתחייב כלל, צריכא. ולרבי יוחנן בן ברוקא שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר, אמר רבא: *פפונאי ידעי לה לטעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא °והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך *רוקשה כל התורה כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות, ומה מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, מכללדמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות, תניחא למ"ד תפילין=מ"ע שהזמן גרמא אלא למ"ד תפילין=מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר, אמר לך שמעת ליה דאמר תפילין=מ"ע שלא הזמן גרמא-ר' מאיר, וסבר לה "שני כתובים הבאים כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, ורבי יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ותפילין=מ"ע שלא הזמן גרמא, מא"ל למשום דהוי מצה שמחה ותקבל *שלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: *וכל מצות לא תעשה וכו': מנהני מילי *אמר רב יהודה אמר רב ובן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא °איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם" °השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין *דברי רבי אליעזר, תנא אמר קרא °אשר תשים לפניהם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל דיניהם שבתורה, רבי חזקיה תנא אמר קרא °והמית איש או אשה" השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות *שבתורה *וציריכא דאי אשמעינן דלך קמייתא, משום כפרה לחם רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין, אשה לא ואי אשמעינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה מכלל וכו' מתלמוד תורה אלו מדפדין הכן דהייט מ"ע: (ב) ד"ה משום דהוי וכו' ומתי מתכן לר' יהודה:

שינויי נוסחאות
שפח ב מיי' פי"ז מהל' תפילין הל' ה סמג לתין קכה:
שפח ג מיי' שם הל' ג סמג לתין כח:
מגלה הדיוטות ריב"ג ז"ל קיר זמ האיך הגא'

ולרבי יוחמן בן ברוקא ניהוו מורא ופריה ורביה שני כתובין. ול"ת לימתי לא קתמר לרבן ניהוו מורא ומזוזה כ' כתובים ולמתי דפריסים לעיל דתרוייהו לריכי לתי שפיר: **מכלל** דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות. פי' בקונטרס מדלעיטרך קרא להיקישא למיפטר נשים מזמן גרמא מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות פירוש דלתי ה"ל פטורות לתמי לעיטרך הקישא הקישא דתפילין למיפטר נשים מזמן גרמא בלאו הכי הוה ידעינן הכתם כשלא הזמן גרמא נשים פטורות כ"ש הזמן גרמא ולא ניהדרה להיכי מלי למיתי מהקישא דתפילין לחדרכה לי למיתי מיניה הוה ילפינן ממלה והקהל דמ"ע שהזמן גרמא נשים חייבות דתי ליה למיכתב הקישא דתורה ה' כפיך על ת"ח לו על פדיון הבן להיקישא לגיו ולומר כי היכי דנשים פטורות מתלמוד (ג) לו מפדיון הבן דהייט מ"ע שלא הזמן גרמא כמו דמקיש לפטור דהזמן גרמא לתפילין לגיו ס"מ מדכתב הלי היקישא לתפילין דהוי הזמן גרמא מכלל דשלא הזמן גרמא חייבות:

אלא למ"ד תפילין הוי מ"ע שלא הזמן גרמא מלי לימא למימר. פי' בקונטרס דלדרכה ליפסה הוה לן למימר דשלא הזמן גרמא נשים פטורות ומשהזמן גרמא נשים חייבות ממלה והקהל דסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים ופירש בקונטרס דלדידיה לא לימתי דהקישא אלא לדגמרינן לעיל מבנין אב ובגמרינן מדליה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות ודקישא לן גילוי ממלה והקהל למיזבח ר"מ סבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ורבי יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ותפילין=מ"ע שלא הזמן גרמא, מא"ל למשום דהוי מצה שמחה ותקבל שלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: וכל מצות לא תעשה וכו': מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב ובן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין דברי רבי אליעזר, תנא אמר קרא אשר תשים לפניהם" השוה הכתוב אשה לאיש לכל דיניהם שבתורה רבי חזקיה תנא אמר קרא והמית איש או אשה" השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה וציריכא דאי אשמעינן דלך קמייתא, משום כפרה לחם רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין, אשה לא ואי אשמעינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

[כל זה עד סופו ליתא בהדיא בפסוקות כ: וכן בברכות כ: ס"ל לרבה בר מרי דנשים חייבות מדרבנן והכא קוס' דסבר]

יבמות סה: גיטין מג: שבת קיט.

[לעיל כה. וש"נ]

* סוגריים אלו הם נוסח רש"י כפי הנראה מדברי התוספות שבאו אחרי הסוגריים הבאים. בתוך הסוגריים הראשונים נראה נוסח ר"ת ב"ה.

(ספרי נ"ב מת"כ ב' ז' ועוד) מת"ל דברים ולא לבניך ולבנותיך לרבות קטנים. לעיל קטי דלתורת גמל הוא כתיב: **בניכם כו'**. לעיל קטי דלתורת גמל הוא כתיב: **לא תתמייב כלל**. לעיל תפילו פטויה

איש דבר מצות הוא אין לה תקנה לו. ולאו דוקא דהא לחיקנה עבד לאשה לחייבו במצות כאשה דגמר (בתוספות דף ד.) לה לה מאשה ללא הכי קאמר אינה חייבת כל כך כמו איש: **הרי** הוא כזקן לכל דבריו. וא"ת ואיך תמצא זקן בסריס והכי מי אתין לו זקן לחד מסומני סריס ותמריגן *בסריס עד שיהיו בו כולן וי"ל כגון שהגיע זקן לחצי כוד שנותיו דכה"ג סריס הוא כדאמר פ' יולא דופן (כלה דף מז.) דכי לא טלדו בו סימני סריס הוא קטן עד כוד שנותיו והכניע לכוד שנותיו הוא גדול והוא סריס*:

להשחתה לא מצית למימר דילוף פאת וכו'. וא"ת נמה לי ג"ם הא מוכח ליה שפיר מדכתי קרא בדיבוריה* וי"ל דה"מ מקמי דשמעינן בברייתא דיש לסם חסיבות זקן בשום מקום אבל לבתר דשמעינן דגלי ליה לן למעוטי מדכתי **אם** כן ליכתוב תא שבזקנך. פירוש ת"ל דלהכי הוא דלתתא (ב) דהסיק הענין נכתוב תא שבזקנך דהוה ליה כמלן דכתיב פאת דהא כתיב פאת דהאי קרא גבי רחם וכולי לומר בבנין אב שחייב בפאת זקן בכהנים כדכתיב ופאת זקנם לא יגלחו וחייב פאת זקן בישראל והדר ליף גילוח דכתיב גבי כהנים דהוי השחתה בפאת פאת דישראל מכהנים מאי פאת ת"מ ג"ם שלימה לימדך הכתוב לתא לכל המוכר בענין כגון הקפת הראש ופאת זקן דדרשינן בני אהרן וכ"ם בישראל מג"ם דפאת פאת: **וכי** כתב עם קדום לשריטה הוא דכתיב. פירש בקונטרס דסד"ת דגדידה ושריטה תרתי גיפהו וחד ביד וחד בכלי וא"ת מי מזקיקנו לומר דכי עם קדום קאי תשריטה אלא הוזכרה בתורה פרשה כלל ולא קאי לגדידה ותקרמה דכתיבי בהאי ענינא וי"ל דניחוש ליה טפי למימר דכי עם קדום קאי תשריטה תנ"ם אלא הוזכר בתורה פרשה מלכרם המקרח ולומר דבניס תם לא קאי אלא תקרמה סמיך ליה אלא תקרמה שהין סמוך לו שהרי גדידה הפסיק הענין ותפכת לא מצית למימר כדמפרש גמרא ומה ראית להוציא תא תקרמה וכו' ועוד דים גם סירוס לומר דעם קדום קאי לגדידה שלפני פניו ולא לתקרמה שלפני

[ימות ס. ושם:]

שפט א מיי' פי"ב מהל' ע"ז הלי' כ סמג לאוין לא טוש"ע י"ד סי' קפו סעיף יב.

[ע' תיטב תום' יבמות ס: ד"ה להכניסן] נוסא מקורות ונוסח המחבר: ב) אבל תקון (בפאת הראש) ג) אבל תחתית (בזקן)

ג"ל לו מסכת דעלמא. רש"י

שצ ב מיי' פ' טוב סעיף ו: (מרדכי)

שצא ג מיי' שם הלי ו טור שו"ע שם סעיף י:

שצב ד מיי' פ"ח מהל' עבודת הקרבן הלכה ו:

* פאת - בפאת ויקרא י"ט: כז ולא תשחית את פאת זקנך ויקרא כ"א: ה זקנם לא יקרחו "... זקנם לא יגלחו"

[יבמות ס. ושם:]

תורה אור

איש דבר מצות אין אשה לא, ואי אשמעינן הא משום דאיכא איבוד נשמה חס רחמנא עלה אבל הנך תרתי אימא לא, צריכא: חוץ מבל תקיף ובל תשחית אכו': בשלמא בל תשמה למתים דכתיב אמור אל הכהנים בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן אלא בל תקיף, ובל תשחית מנלן? דכתיב לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך כל ששינו בהשחתה ישנו בהקפה והני נשי הואיל ולא איתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה, ומנלן דלא איתנהו בהשחתה אבעית אימא סברא הא לא אית להו זקן ואבעית אימא קרא - דאמר קרא לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך מדשני קרא בדיבוריה, ר"א ניכתוב רחמנא פאת זקנכם מאי "זקנך", זקנך ולא זקן אשתך, ולא והתניא זקן אשה והסרים שהעלו שער הרי הן כזקן לכל דבריהם מאי לאו להשחתה אמר אביי להשחתה לא מצית אמרת דילוף פאת פאת מבני אהרן מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות אי סבירא לן דבי כתב "בני אהרן" אכוליה ענינא בחיב נישתוק קרא מיניה ותיתי בק"ו ואנא אמינא *ומה כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות בני אהרן ולא בנות אהרן, ישראל לא ב"ש לאו ג"ש הוה אמינא הפסק הענין תשמא נמי נימא הפסיק הענין, אי משום ג"ש מיבעי ליה *לכדתניא לא יגלחו יכול גילחו במספריים יהיה חייב? ת"ל לא תשחית יכול לקטט במלקט וברהיטני יהא חייב? ת"ל לא יגלחו הא כיצד גילוח שיש בה השחתה הרי אמר זה תער א"כ ניכתוב קרא את שבזקנך, מאי "פאת זקנך" ש"מ תרתי, אלא הא דתניא זקן הנשה והסרים שהעלו שער הרי הן בזקן לכל דבריהם למאי הלכתא? אמר מר זוטרא לטומאת נגעים, שמאת נגעים בהדיא כתיבא ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראשו או בזקן, אלא אמר מר זוטרא לטהרת נגעים, טהרת נגעים נמי פשימא ביום דבת טומאה היא, בת טהרה היא, אצטריכ"ס דא"א לצדדים

כתיב "איש או אשה כי יהיה בו נגע בראש", או בזקן, הדר אתאן לאיש קמ"ל אפי' חני אף בל יקרחו נשים פטורות מ"ט דאמר קרא "בני ישראל" אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת כי עם קדוש אתה לה' אלהיך, בנים ולא בנות לקרחה, אתה אומר לקרחה או אינו אלא לגדידה? כשהוא אומר "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך" הרי גדידה אמור, הא מה אני מקיים "בנים ולא בנות" - לקרחה, ומה ראית לרבות את הגדידה ולהוציא את הקרחה? מרבה אני את הגדידה שישנה במקום השער, ומוציא אני את הקרחה שאינה אלא במקום שער, ואימא "בנים ולא בנות" בין לקרחה בין לגדידה וכי כתב "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך" בשריטה הוא דכתיב? קסבר איסי שריטה וגדידה אחת

שער ומלמ במקום שער ומוציא אני את הקרחה שאינה במקום שער: **גדידה**. תגרדניי"ר ותוקי התמורי הוי על מתיהן: **בשריטה** **סוף דכתיב**. ונקט"ד שריטה וגדידה תרתי ניתנו חד ביד וחד בכלי ותנ"ג דשריטה בהאי ענינא לגדידה כתבה הכא ולא תימא לתי היא נמי עם קדום ללבויי והכי שפיר טפי ולאו לכרוסי קרא להא בנים ולא בנות גבי גדידה כתיב ומיניה סליק:

חתם

אמר קרא. מסקנתו שמיהו בין ביד בין בכלי: **מכאי מפרן.** דכתיב (ויקרא כג) "לא יקרמו קרחה בראשם" גבי לאמור אל הכהנים: **דכי כתיב קרא.** בני מהרן: **נשתוק קרא.** מהך ג"ם גבי ישראל: **ברחשם.** התמור אל כהנים מה ת"ל לפי שנאמר בישראל בין עיניכם משמע ממוך לפדחת: **ומה לפן.** בישראל על מת דהתם כתיב "למת": **ת"ר.** דלהך מילתא למודה מהתם: **נכתוב.** בתרוייהו קרח מלי קרחה הוה ליה כג"ם יתירה למידלים נמי הת: **תפילין נופייהו מסכא גמירי.** כלומר היות ג"ם בין עיניכם מיבעי ליה למגמר מקום תפילין מסכא דלא תימא בין עיניכם ממש דהייגו של פדחתו אלא יליף מבין עיניכם דקרחה דמקום שער דבללו מקום שער לא מסכחא קרחה והייגו למעלה מפדחתו: **וכין לחבי וכין נרבה.** דנפקא להו פטורא דכתיב מקרח לחכיונא "בניס אחם" מלי לכתוב: **וב"ם סבלי קוח דמקרו בני.** כשאין בהם אלא שעות הוא דמיקרו כניס אבל כשהם רבניס דלית בהו אימעוטא לא מקרו כניס: **מצמיחים.** דהייגו עבודה זרה כדכתיב (דברים ד) פן תשחיתון ועשיתם פסל וגו': **בני מעלין לא מקרו.** עוד לעולם: **ת"ש.** דהדרי מקרו בני אלא מי ע"ז: **מתני' בשמיעות לא'.** לישנא קומתא ואינה מגמת מנחה ואפילו היא כהנת אין העבודה כשרה בה להניס מנחה בקרן מערבית דרומית כשמפשה דתניא לה בפ"ב דסוטה (דף יד:) ואינה מוקטרת ואינה מולקת עוף ואינה מקבלת דס ואינה מזה דס מעלת השוף מן מסוטה ומזירה שהס מקיפות מנחתן בעלמן אין כהנות בין ישראליות שנמנחתן טעונה תנופה כבעלים וכנמ' ילף לה: **גמ' מל בני ישראל.** דוקרא וכתיב בהאיל עניינא "ומכל קרבנם": **דכר מל בני ישראל ופניף.** בלו אח אהרן המקריב אח בנס שלמיו וכתיב בהאוח עניינא "והקוף": **פקרנ לופה.** מהאי קרא נפקא לן הגאה בפ"ב דסוטה (שם:): **ליפקא מליקה נסקטרה.** והא מיעטא נשים מ"והקטירו אותו בני אהרן":

ה"ג

"בנים סבלים המה" ואומר "בנים לא אמן בם" ואומר "זרע מרעים בנים משחיתים" ואומר "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי": מאי ואומר "בני חימא סבלי הוא דמקרי 'בני', כי לית בהו הימנותייהו לא מיקרו 'בני' ת"ש ואומר "בנים לא אמן בם" "בני חימא כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו 'בנים', כי פלחו לעבודת כוכבים לא מיקרו 'בנים' ת"ש ואומר "זרע מרעים בנים משחיתים" ר"ת "בני מעלייא לא מיקרו ת"ש ואומר "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי": **מתני'** הסמיכות והחנופות והנגשות והקמיצות והקטרות והמליקות והקבלות והזאותן נוהגים באנשים ולא בנשים חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות: **גמ'** סמיכות דכתיב "דבר אל בני ישראל וסמך" "בני ישראל סומכים ואין בנות ישראל סומכות: תנופות: "דבר אל בני ישראל והניף" "בני ישראל מניפין ואין בנות ישראל מניפות: הגשות: דכתיב "וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן" בני אהרן ולא בנות אהרן: קמיצות: דכתיב "והביאה אל בני אהרן וקמץ" בני אהרן ולא בנות אהרן: הקטרות: דכתיב "והקטירו אותו בני אהרן" בני אהרן ולא בנות אהרן: המליקות: דכתיב "ומלק...והקטיר" איתקש מליקה להקטרה: הקבלות: דכתיב "והקריבו בני אהרן" ואמר מר והקריבו

אחת היא אבל מעמא דאיסי דגמר קרחה קרחה מבני אהרן מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות סבירא לן דכי כתיב קרא בכולי עניינא הוא דכתיב נשתוק קרא מיניה ותיתי בק"ו ואנא אמינא ומה *כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות בני אהרן ולא בנות אהרן ישראל לא כ"ש לאו ג"ש הוה אמינא הפסיק הענין השתא נמי נימא הפסיק הענין ואי משום ג"ש מיבעי ליה *לכדתניא קרחה יכול אפילו קרח ארבע וחמש קרחות לא יהא חייב אלא אחת ת"ל קרחה לחייב על כל אחת ואחת בראשם מה ת"ל? לפי שנאמר לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים מנין לרבות כל הראש? תלמוד לומר בראשם לחייב על הראש כבין העינים, ואין לי אלא כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות, ישראל מנלן? נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף להלן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים, ומה להלן על מת אף כאן על מת. מנלן? מכתוב קרא קרח מאי קרחה שמעמ מינה הרתי אמר היינו מעמא דאיסי דיליף בין עיניכם מתפילין מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ובבא מאי *מעמא לא אמר באביי? קרח קרחה לא משמע ליה ואביי מאי משמע ליה לא אמר רבא אמר לך תפילין גופייהו מהכא נמי לה *מה להלן מקום שעושים קרחה=בגובהה של ראש אף כאן מקום הנחה=בגובה הראש ובין לאביי ובין לרבא האי "בנים אתם" מאי דרשי ביה? האי מיבעי *לכדתניא "בנים אתם לה' אלהיכם בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרוים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרוים בנים דברי ר' יהודה רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרוים בנים שנאמר "בנים לא אמן בם" ואומר "זרע מרעים בנים משחיתים" ואומר "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי" מאי ואומר? רבי חימא סבלי הוא דמקרי 'בני', כי לית בהו הימנותייהו לא מיקרו 'בני' ת"ש ואומר "בנים לא אמן בם" רבי חימא כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו 'בנים', כי פלחו לעבודת כוכבים לא מיקרו 'בנים' ת"ש ואומר "זרע מרעים בנים משחיתים" ר"ת "בני מעלייא לא מיקרו ת"ש ואומר "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי": **מתני'** הסמיכות והחנופות והנגשות והקמיצות והקטרות והמליקות והקבלות והזאותן נוהגים באנשים ולא בנשים חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות: **גמ'** סמיכות דכתיב "דבר אל בני ישראל וסמך" "בני ישראל סומכים ואין בנות ישראל סומכות: תנופות: "דבר אל בני ישראל והניף" "בני ישראל מניפין ואין בנות ישראל מניפות: הגשות: דכתיב "וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן" בני אהרן ולא בנות אהרן: קמיצות: דכתיב "והביאה אל בני אהרן וקמץ" בני אהרן ולא בנות אהרן: הקטרות: דכתיב "והקטירו אותו בני אהרן" בני אהרן ולא בנות אהרן: המליקות: דכתיב "ומלק...והקטיר" איתקש מליקה להקטרה: הקבלות: דכתיב "והקריבו בני אהרן" ואמר מר והקריבו

אי נמי ג"ם ה"פ דפסיק הענין. וה"פ היכי מיתסר מדעתין למימר הכי הת מפקינן לעיל (דף לה:) מפתח שחיטה בכל תמחית ונמ' אמר דקרחה שכתוב בפרשה רחשונה קודם כל תמחית הפסיק הענין לפתח זקן וכ"ש דקחי מקרחי שהיא רחשונה בפרשה קרובה יותר לבני אהרן דכתיב בפרשה ועוד קשה דת"ק דמתניתין היכי פליג מקרחה דקאמר במתני' חון מבל תקף וכל תמחית ונמ' קאמר וכל יקרחו והת חפילו מפתח אמר לעיל דקחי לבני אהרן כ"ש דקחי מקרחה דקרובה לבני אהרן ול"ל דסד"ח דגבי קרחה דחע"ג שהיא קרובה לבני אהרן הפסיק הענין משום דכתיב (דברים יד) כי עם קדוש אתה למרבה נשים וחפילו בישראל ומפרש בגמרא דנמ' הפסיק הענין: **אם** כן ליכתוב קרח קרח. פי' וליתן אח הלמור על זה בזה הוה משמע במה מלינו ולי משום דריבה בהו מצות יתירות אין לנו לחלק מצוה אחת שנאו מוליאין בכהנים ובישראל בהדיח דוחקי גוף הממוה לא היינו לומדים לבל פירוש המצוה גמרי שפיר מהדדי: **תפילין** גופייהו מכאן גמרינן להו. ול"ת ומה בכך מ"מ נילף קרחה מחפילין דאין ג"ם למחלה ונימח מה חפילין נשים פטורות ה"ג גבי קרחה וי"ל דשמח לא גמרה ג"ם אלא לנשמוענן מקום שנחת חפילין ונקמ להכ"ם למחי אין מניחין חפילין בבל הרחם כי היכי דלקמר קרחה בבל הרחם ומשמ להכי מהני מילי למכחב בין עיניכם דהוה מלי למכחב בין עיניכם ולח"ב דגבי קרחה כחיב בין עיניכם ולח"ב קרחה בבל הרחם וי"ל דלגמר ג"ם נכחב:

הסמיכות והחנופות והנגשות. נדרש למהגשות ולילך מיירי בבהנים ולחו לקרי בגמ' למעוטי בהגות בבל סמיכות ותנופות לייבי בישראל:

והקבלות והזאות. ומזיקה לן קחני הבאה בבלל קבלה שהרי מן והקריבו הכהן נפקא כמו קבלה ומזיקה בבלל הזאה ופ"ת למחי לילפיך קרא בגמרא למעוטי בשם מיפוק ליה דכולהו מ"מ שמזמן גרמת הוו שהרי (ויקרא ז) ושפיכת דמים מלת ביום כדכתיב (ויקרא ז) ביום לוחו להקריב קרבניהם וי"ל דמ"מ לילפיך קרא למעוטיהו ולימעפל קרבן בנשים דחי לאו קרא גמרא לא הוה ידעינן שהעבודה פסולה בהן להכי לילפיך קרא למעוטי למימר דמהללי עבודה ועבודתן פסולה מיהו מסתברא קשה למחי לילפיך קרא למעוטיהו דהא עבודה לא מחללי בהכי לומר בלא סמיכה ויקריבו אמרי מין הקרבן פסול בבך ומה נעשה לסמיכה בנשים לא מיפסל קרבן בבך *וי"ל דמ"מ לילפיך קרא למעוטי מסוס דכתיב וסמך ושחט ושחטו אחיקש סמיכה לשחיטה מה שחיטה בנשים כחנן בזבחים (דף נ:) ומייתי בשמעתא קמייתא השחיטה חולין (דף ב:) כל הפסולין ששחטו שחוטן בשרה שהשחיטה בשרה בזרים ובנשים וכו' חף

סמיכה בשרה בנשים להכי לילפיך למעוטי ותנופה נמי לילפיך למעוטי מסוס דחיקשן תנופה דכשרה בנשים כדמפרש לקמן (ע) :

תון

מכות כ. ספרי פ' לחה
*סנהדרין [נא:] ת"כ פ' חמור
*[ע"ש בקונטרס אות ד'] בשם ר"ת ור"ח ד"ה ואי משום ג"ש ובשם ר"י הלבן בפיהו"ת אות ד' ד"ה ואי משום ג"ש ובשם ר"ת

*והקריבו זו קבלת הדם: והזאות: הזאה דהיכא אי דפרה "אלעזר" כתוב בה אי דפנים °הכהן המשיח "כתוב בה? *דבן עוף דאתיא בק"ו מבן צאן: ומה בן צאן שלא קבע לו כהן לשחיטתו קבע לו כהן להזאתו בן עוף שקבע לו כהן למליקתו אינו דין שיקבע לו להזאתו: חוץ ממנחת סוטה וגזירה א"ל רבי *אליעזר לרבי יאשיה *דדריה *לא תיתיב *אברך עד דאמרת לי להא שמעתתא: מנין למנחת סוטה שטעונה תנופה, מנלן בגופה כתיב °והניף את המנחה? *אלא תנופה °בעלים מנלן? *אתיא 'יד' יד 'משלמים, כתיב °הכא °ולקח הכהן מים" וכתיב התם °יקריבנה חביאנה "מה כאן כהן אף להלן כהן מה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד כהן מכניס ידו תחת יד בעלים ומניף, אשכחן סוטה, גזירה מנלן? אתיא 'כף' כף' מסוטה: מתני' "כל מצוה: שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ ושאינה תלויה בארץ נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ חוץ

חוץ ממנחת סוטה וגזירה מפני שהן מניפות. וא"ת מיפוק ליה דכל הני לאו בכהנים בעשים לפי שהן ממומרי בגדיהם דהא לתמר בפ"ב דזבחים (דף יג:) לתפילו בהנים בזמן שהין בגדיהם עליהם הין כהונתם עליהם וי"ל דמיירי שלבשו את הבגדים ח"ב וי"ל כיון שלא נעשו בבגדי כהונה לא הוו מחוסרי בגדים: **אי** דפרה **אלעזר** כתיב בה. פי' בקונטרס לפיל כהן הדיוט פסול וכ"ש בשים תימה הניחא למ"ד לזרות עמי בעי' (ג) כ"ג דומיא דאלעזר פריך שפיר אבל למ"ד בכהן הדיוט מרבינן ליה לזרות קשה דמאי פריך הכי נמרא דילמא מב"ה אילטריך ("קרא) הכא למעוטי בשים מקום להעבודה מוקרת בכהן הדיוט לזרות וי"ל דה"פ מדאילטריך התם לרבויי כהן הדיוט מכלל לגבי בשים פסיעה ליה לתנא דתין עבודה בשרה בהן וכן ים לפרש בסמוך אי דפנים וכו': **אי** דפנים כהן מניח כתיב. פי' בקונטרס הזאת הפרוכת ומזבח הזהב המזרים בפר כהן מניח ופר העלם דבר על ניבור ונראה להר"ם דאע"ג דפר העלם דבר מרבינן התם (ת"כ פ' ויקרא) ודעבודתה כשרה תפילו בבהן הדיוט דמרבינן ליה מן ה' דהכהן המניח אפ"ה מדאילטריך קרא לרבויי כהן הדיוט דכשר בה מכלל דפסיעה ליה לתנא דבשים תין כשרות בה: **ומה** בן נאן שלא קבע לו כהן למחיטתו קבע לו כהן להזאתו בן עוף שקבע לו כהן וכו'. וא"ת מיכא למיפרך מה נבן נאן שקבע לו כלי (עץ ארז ואזוב) ומש"ה בעי כהן להזאתו אבל בן עוף שלא קבע לו כלי להזאתו שהרי הזאה דבן עוף בעלמו על כהן הוא ל"ל בעיבן כהן דכה"ג פריך בזבחים (דף מה:) להתם בעי למילף מהתי ק"ו דהכא דבן עוף שטעון שחיטה בלפון אי נאו התי פירכא וי"ל דפירכא זו דטעון כלי הוי פירכא כל הזו לאיכא למימר דהזאה מהניא טפי בעילומו על כהן יותר מבכלי וא"ב התם דבעי למילף בהאי ק"ו דבן עוף שחיטתו בלפון הוי מילתא רבה דבעי לאחויי לפון דאיט טהור בכל הזבחים ל"ב ים סברא למעוטי לפון מבן עוף בפירכא כל הזו אבל כהן שלריך בכל הזבחים לא הוי מילתא רבה בבן עוף הלכך ליכא למעוטי בפירכא כל הזו כדפריכית ועוד י"ל דהכא עבדינן ק"ו הכי ומה בן נאן שחיטו טעון כהן בתחילה שהרי שחיטה בזר כשרה טעון כהן בסוף לקבלה ולהולכה ולזריקה בן עוף שטעון כהן בסוף טעון כהן בתחילה לאו דין שטעון כהן בסוף טעון כהן בסוף יותר מבתחילה דעיקר עבודה דקרבן הוי בסוף והסתם הוי מייני ובית ואין להביא בהאי ק"ו סוף פירכא*: **מבנים** כהן ידו תחת יד הבעלים ומניף. וא"ת הוי תלילה דה"ל למיתין במאוחרות (דף לד.). אין תטופה בתוברין פי' בשותפים דהיכי ליעביד ליעפו והדר ליעפו כלומר דהשותפין זה אחר זה ליעפו חדא תטופה אמר רחמנא ולא שתי תטופות ואי אמר חד מן השותפין ידיה תחת ידיה לתבריה ה"ל הוי תלילה אלמא דבבה"ג הוי תלילה וי"ל דלא דמי דהכא הייט טעמא דלא הוי תלילה בבה"ג לפי שהוא גזירת הכתוב דבעינן כהן ובעלים אבל התם גבי שותפין חשיב בה כה"ג תלילה אם אחד מהם מניח ידו תחת יד חבירו לפי שהיה גזירת הכתוב שיהיו שניהן מניפים עוד י"ל דה"ל לא מייירי שהכהן מניח את ידו תחת יד הבעלים ממש דבבה"ג הוי תלילה אלא ר"ל שחוזר הכלי למטה והבעלים מוחזק למעלה והסתם ליכא תלילה כלל דה"ל לתשבון גבי ביטורים שהכהן היה אוחז בשפתו כלומר בשפת הכלי למעלה והבעלים למטה ה"ג גבי מנחות לפיכא שיד הבעלים תהיה למעלה ויד הכהן למטה: **כל** מלוה התלויה בארץ כו' חוץ מן הערלה והכלאים. ביהושלמי פריך למאי לא תני (ג) לה תלה ומצי לפי שהיה בעיסה של עובדי כוכבים ולא מיירי מתני' אלא בדברים האוהגים בישראל ובעובדי כוכבים וקשה למאי לא פריך נמי הסם למאי לא תני תרומה ומעשר כדפריך מחלה ואין לומר לפי שהיא שלא מדרבנן דהא חלה נמי היא בח"ל אלא מדרבנן ופ"ה בגי למאי לא תני חלה ולא מצי לפי שהיא מדרבנן וי"ל דלהכי בעי מחלה לפי שנזרו על חלה בכל מקום אבל על תרומה ומעשר לא גזרו במקומות הרחוקים מן"י אלא דוקא לעיירות הסמוכות לארץ והייט טעמא דגזרו על החלה בכל מקום טפי מתרומה ומעשר לפי שהחלה דומה יותר לאוכל הגוף שהרי החיוב בה ע"י גלגול עיסה שהחלם עושה והלכך דין הוא שיהוא בכ"מ תפילו בח"ל אבל תרומה ומעשר אין מוטלות אלא על מי שיש לו קרקע ודמי טפי לאוכל האדם ע"ל דהייט טעמא דלא בעי מתרומה ומעשר מפוש דתני בירושלמי רבותינו שבח"ל היו מפרישין תרומה ומעשר עד שבאו הרובים וביטלום ובעי מאי רובים תרומה מתורגמנית ויש ליתן טעם לדפיכך בטלו תרומה ומעשר לפי שעכשיו בח"ל אין הקרקעות שלהם שהרי משועבדות הן למלך ואלו מוחזים מהם מם למלך אם כן אין להם דין קרקע להפרישם תרומה ומעשר ואם תאמר בח"י נמי משועבדות הן למלך ואפ"ה מפרישין תרומה ומעשר ויל"ל דאין קנין לעובד כוכבים בח"י להפקיע מיד מעשר ומן הירושלמי שבאתי לי להוליא מהעלה וכלאים מהגיס בשל עובדי כוכבים וכן משמע בפרק אין מעמידין (ע"ז דף נה:) דקאמר התם מפני מה גזירות העובדי כוכבים אסורין מפני שמעמידין אותם בערלה של עובדי כוכבים דדוחק הוא לומר דמייירי בערלה של ישראל וכן משמע לקמן (דף נח:) דקאמר ספק ערלה בח"ל יורד ואוקמא בשל ישראל ולעבד שלא ירחטו טוקמ ועל כרחך מייירי בערלה דעובד כוכבים דאי בערלה דישראל הלא אסור למוכר דמי ערלה אסורין וקשה להא דאמרינן במסכת [ר"ה (דף ח:) לענין] ערלה אחד העוטה ואחד המבריך ואחד המכריב יש בהם משום ערלה ואם כן אין לך אדם מהגיס מן הכרמים שהעובדי כוכבים מבריכין אותן בכל שנה ואף על פי שאין אנו יודעין ואפי' אמבריכין כולם הוה לנו לילך אחר הרוב ואומר רבינו שמשום שאחד בעובדי תדמה ואומרו זה שאינן חוששין הזמורה מן הסנדן ואם כן הוא יוכל עוד מן הזקנה ואומר התם (ירושלמי פ"ק דערלה) המבריך בזמן שיוכל מן הזקנה פטור מן הערלה ואם סיפק חייב והוא מיכר היטב כשיוכל מן הזקנה וכשאינו יוכל מן הזקנה כשהזמורה יוכלת מן הזקנה עליהן טוענין [לגד אחר] וכשפוסק עליהן טוענין לגד [זקנה] וסימנך להאי מאן דאמיל מאן דאמיל ואיסתכולי ביה וגרלה דחדם טהג בזמן הזה ולכך יש ליזהר שאם יודע בודאי שהעטורים נזרעו אחר זמן הקריבת העומר דהייט אחר י"ו

בניסן

ת א מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה ח והלכה ו:

[ע' תוס' כתובות ה. ד"ה שמח]

תגיגה יח. זבחים יג.

* ואליבא דאמת ניהוא דקאמר (סוף דף א) לעיל ניהוא דקאמר (בבא קמא דף [עירובין נד.] סוטה יט. מכות נ: נדרים נה. נזיר כד: זבחים קו: מנחות נח: ע:

סוטה יט. מכות יח: מנחות סח. סוכה מז: ספרי פ' נשא

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה לי דפרה וכו' כ"ג דומיא דאלעזר. נ"ב כלומר דומיא דאלעזר דלא כוה כהן הדיוט והוא הדין לזרות ומיהו ממש כמ"כ לאו דומיא ממש דאלעזר דהא סגן הוה ולא כ"ג וה"ק נמ עדיף בקלפי אומה לאלעזר ולא לזרות ה"ד לזרות בכהן ב"ג ות"ד לזרות בכהן הדיוט ע"ם בדף מב: (ב) ד"ה כל וכו' לא תני מלה כנ"ל ותיבת לה נמחק:

חוץ מן הערלה וכלאים . שחע"פ שחלוויות בחרן טהגיס לף בח"ל, הערלה=הלבה, וכלאים=מדברי סופרים כדלקמן (דף לח:): **לף מחדש** . מלוקלו לפני העומר : **גבן** תלויה דכתיב כם כיחיה . שחלחה הכחוב בציחת החרן כגון כי תבאו (ויקרא יט) כי יביאך (שמות יג) : **תפילין ופטר חמור** . כתיב בהו "והיה כי יביאך" כפרשת קדש לי (שם) : **ונוהגין בין בחרץ בין בח"ל** . תפילין לחבת בכמה דוכתין בגרגן לחמורלי דבבל דמתני תפילין (פטר חמור בפטר רחם תלה רחמנא) : **מוכח פגוף** . טיינו "היה לוויה בחרץ" היינו מוטלת לף על הקרקע ולף על גידולי לף על גופו של חדם כגון שבח תפילין עבודת כוכבים פטר חמור מילה ערירות וכיולח בהם : **מוכח קרקע** . שמוטלת בגיגים על הקרקע לו גידולי כגון לרומות ומעשרות הלה לקט שלחה ופחה שבחים חדם עלה לגיגים : **מנא** * **פ"מ**. למובת הגוף טהגת בכל מוקבות ולובת הקרקע היינו חלף בחרן : **מעמרן ו מעמר** . שמביחה לידי מעשה לכתיב "מעמרן לעשות" : **לחם מיים** . בין בחרן בין בח"ל : **לף ולמד** . על היזה מכם הכתוב לומר "כל הימים לבר לחם חיים על החדמה": **ממה שלמוד בענין** . דבמוך ליה לבד תחבדון וגו' להייט עבודת כוכבים * ועליהם נחרבו כל מוקבות כדלחיב "כל הימים לבר לחם חיים" ולבר הלמד מעניינו=לחד מי"ג מדות היה ונלמד מכלן לכל חובת הגוף טהגת לף בח"ל : **לבל חדש** . לף נהג ולח"ג לכתיב ביה "ממוקבותיכם" בסיפיה לולחם וקני וכרמל וגו"לף למימרל בכ"מ שלחם יוקבים חלף לומר שלף בחרן לח נחחייבו כל י"ד שנה שהיו בגלגל שכבשו וחלקו עד שנחיישבו בה והכיר כל לחד לח שלו : **לו דלמא לקולא פליג** . דקלחמר ת"ק חוץ מן הערלה וכלחיים מהלכה וכ"ש חדש לכתיב ביה "מוקבותיכם" ומשמע כ"מ שלחם יוקבים ותלמ"ד ר"ח לימר לף החדש הוף מן המלות החלוויות בחרן ותן טיהג חלף בחרן דמעקד לחסר ירגלא ויקיבה מקמייחא : **מקמייחא** . לף קני לחון חלף לכל מלוה התלויה בחרן : **מלן ת"ק** . דמתני' דפליג חדר"ח : **ישמעאל היא** . דמשמיע ליה דלמר מעקד לחסר ירגלא ויקיבה חלף ותן טיהג חלף בחרן ותלמ"ד למימר לף החדש הוף נוהג כערלה ולכיים וטהג בכל מוקבות חלמת לחומרת פליג : **ללמדך שכ"מ כו'** . גבי פרשת נסכים קני בפרשת שלח לך דכתיב "כי תבואו לל חרץ מוקבותיכם ועשיתם חשה לה' וגו' ויליף' ישמעאל בשחיטת קדשים (דף קיח.) מקרח דלח בח הכתוב חלף להטעיט נסכים לבמות ליבור ולח לבמות יחיד ופקקא ליה מדכתיב "חשר לני טותן לכם" בבמה הטהגת לכולכם הכתוב מדבר הלכך על כרחך הלי "מוקבותיכם" לחו כ"מ שלחם יוקבים משמע דלין בחת לבור חלף במקום חחד חלף הלי "מוקד" דכתיב חחת קרח לחמעיטין לחף בבמת נסכים שם מזבח הגחסת כל י"ד שנה שכבשו וחלקו והיח בחת ליבור לף נחחייבו בנסכים חבל משבשו ובילולה להייט לחחר ירושה ויישיבה ומשלחה פסקו נסכים מבמות ליבור וחשלו משלחה ליה בחת ליבור בנוב וגבעון והייט דקלחמר ללמדך שכ"מ כו' כלומר מפרים לך קרח בחה הטהגת בכולכם ס"מ "מוקד" דכתיב בנסכים לחו כ"מ משמע דח"כ הויח לה בחת יחיד הטעשת כב"מ בחת היחר בבמות : **ובני שבח** . נחמר בה"ל לח תבעלו וגו' ומהגת בב"מ, לחף "מוקבותיכם" דנקבים בב"מ קחמר יחיד הטהגת בכל מוקבות משלה בילולה ומהו דחלייה בביחת החרן ה"ק עד עכשיו הייתם במקבות שהכתוב מסרן ומניין לף הקרבתם נסכים לחף בבמות ליבור ומשלחה לחרן כל י"ד שנה שלח הוקבע משכן שילה והיו מוכיים בגלגל טרודים במלחמה וקי"ל שהיתרו הבמות בח כשוב זה ללמדנו כי תבואו לל החרן ותהח בחת יחיד מוחרת לף היל תטעון נסכים והכי ליתח בזבחים (שם) :

ביחה

חוץ מן הערלה וכלאים *ר"א אומר אף החדש : **גבן** מאי "תלויה" ומאי "שאינה תלויה" **אליבא** "תלויה"=דכתיב "בה ביאה", "ושאינה תלויה"=דלא כתיב בה "ביאה" והדרי תפילין ופטר חמור דכתיב בהן "ביאה" ונוהגין בין בארץ בין בח"ל ת"ק כל מצוה שהיא חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בח"ל חובת קרקע אינה נוהגת אלא בארץ מנה"מ *דת"ר "אלה החוקים" אלו המדרשות "והמשפטים" אלו הדינים "אשר תשמרון" זו משנה, "לעשות" זו מעשה, "בארץ" יכול כל המצות כולן לא יהו נוהגים אלא בארץ ? ת"ל "כל הימים" כל הימים אשר אתם חיים על האדמה" אי "כל הימים" יכול יהו נוהגים בין בארץ בין בח"ל ? ת"ל "בארץ" אחר שריבה הכתוב ומיעט צא ולמד ממה שאמור בענין—אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם וגו' " מה עבודת כוכבים מיוחדת שהיא חובת הגוף 'ונוהגת בין בארץ בין בחוץ לארץ אף כל שהיא חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בח"ל : חוץ מן הערלה והבלאים : איבעיא להו ר"א לקולא פליג-או' לחומרא פליג : **לחומרא פליג** ות"ק חוץ מן הערלה ומן הבלאים דהלכתא גמירי לה אע"ג דאיכא למימר חובת קרקע היא אבל חדש בארץ אין בח"ל לא מ"ט בושבי ירושה וישיבה משמע ואתא ר"א למימר אף חדש נוהג בין בארץ בין בח"ל מ"ט בושבי בכל מקום שאתם יושבים או דלמא לקולא פליג ות"ק חוץ מן הערלה והבלאים דהלכתא גמירי לה ובושב חדש כ"מ שאתם יושבים משמע ואתא ר"א למימר חדש אינו נוהג אלא בארץ בושבי ירושה וישיבה משמע ומאי "אף" אקמייתא? ת"ש דאמר אביי "מאן תנא דפליג עליה דר"א ר' ישמעאל היא "דתניא ללמדך שכל מקום שנאמר בו "מושב" אינו אלא לאחר ירושה וישיבה דברי רבי ישמעאל אמר לו ר"ע הרי שבת שנאמר בו "מושבות" ונוהגת בין בארץ בין בח"ל ? א"ל שבת (ע)מ"ק אתיא מה מצות קלות נוהגות בין בארץ בין בח"ל שבת חמורה לא כ"ש מראמר אביי "מאן תנא דפליג עליה דר"א-רבי ישמעאל היא דתניא רבי אליעזר להומרא פליג שמע מינה מבדי רבי ישמעאל אהיכא קאי, אנסכים, בנסכים ביאה

וקרי תפילין ופטר חמור . פירש בקונטרס דטהג בח"ל לח הלו בכלל מוקבותיכם דכתיב בח"ל לח תבעלו לחלכתן בבמה דוכתין בכבנן לחורלי דבבל דמתני תפילין וכן מלינו בבכורות (דף יח.) *דלמי בר חמת לחיה מבבל היה לו פטר חמור וח"מ למת מדבבן הוו עבדי ו"ל דמ"מ פריך שפיר דכי נמי מדבבן הוו עבדי מ"מ הוה ליה למיתני בסתני' חוץ מתפילין ופטר חמור לחת חציב טרלה בסתני' דמשמע בסמוך לחיט לף מדבבן דקתני תפילין ופטר חמור : **ה"ג** לף ולמד ממה שכתוב בענין מה טבודת כוכבים מיוחדת שהיח טהגת בכל מוקבות לף תפילין ופטר חמור בכלל חדש בח"ל ולכי פריך הכי נקרלת תלויה בחרן ולכי פריך הכי נקרלת תלויה בחרן ולח"כ היל"ל לף תפילין ופטר חמור ולומר חדש בח"ל

במאי קמיפלגי. פי' בקונטרס מה רלה ר"ע לחלוק על ר' ישמעאל אבל לא בעי מה רלה רבי ישמעאל לחלוק על ר"ע משום דדרים לכם במה הוגבה בכולכם כדפי' בקונטרס לעיל: **לא** קירבו נסכים במדבר. פי' עד שמתישבו בת"י משום דכתיב בכל מושבותיכם ותע"ג דכתיב גבי מילואים וזה תעשה על המזבח וכתיב התם נסכים בשולח תמיד בקרבן ציבור הוא דהוה אבל קרבן יחיד לא נתחייב בנסכים הפסיקו תפילו בנגעל ור"ע סבר קירבו נסכים במדבר פי' ונכסים דכתיב בפ' שלח לך היינו נסכי יחיד לקח בבמת יחיד דאי להטעינן נסכים לקרבן יחיד בבמה גדולה לא לינריך קרא שכבר מטעמא ושומדת מזמן שהיו במדבר ות"כ מוסב דקתמר לא לאחר ירושה ויישבה קאמר שהיה קודם ולא בת אלא להתיר קרבן יחיד בבמת יחיד בביאתן לנגעל כל י"ד שנה וכח הכתוב להטעינם נסכים: **הואיל** וגתמרה ביאה בתורה סתם. בפ' בהעלותך על בתרה הלחמן פי' רש"י דפרשה שברחש הספר לא נתמרה עד תייר למדת שתין מוקדם ומאוחר בתורה ולמה לא פתח בזו מפני שהוא גנותן של ישרחל שכל תרבעים שנה שהיו ישרחל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד וח"ת ולמה לא הקריבו וי"ל דסבירא להו כתנא דתכא דאמר שכ"מ שנאמר ביאה תיו אלא לאחר ירושה ויישיבה ופסח נאמר ביאה וח"ת ח"כ היאך הקריבו גם פסח זה וגם אחרו פסח שנעשו בימי יהושע קודם שנכנסה ונחלקה הארץ וי"ל שנאמר ט"פ הדיבור וח"ת כיון שנתן הדין לא היה להם לעשות מה גנות היה להם וי"ל דהיינו גנותם שנשתהו ליכנס לארץ עד מ' שנה מפני עון מרגלים ולפיכך לא נלטוו ואם היו זוכים ליכנס לארץ מיד היו מלווים מיד עוד וי"ל דס"ל כי האי תנא דאמר דביאה הכתוב גבי תפילין משמע עשה מלוה זו שבשבילה תכנס לארץ וכן משמע ביאה דכתיב גבי פסח וח"ת ח"כ למה לא עשו כי אם פסח אחד וי"ל לפי שהיו רובם ערלים וכתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו והיינו גנותם ומ"מ היכ חוטאים במה שלא עשו אחרו דהא ערל אסור בתכילת פסח וח"ת למה לא מלו לפי שלא נשבה להם רוח לפוניה כל תרבעים שנה שהיו במדבר לפי שהיו נוזפים בעון מרגלים וכן משמע במסכת תגיגה (דף ו.):

[בכורים לא כ"ש כו'. לית ליה הסתם דך סברה לעיל בכורים דמהניא לאלתר] ר"י: **בזמן** דכתיב רחמנא גבי מלה למה לי. תימה דבסוף ערבי פסחים (פסחים דף קכ.*) מסיק מינה לקובעו תובה בזמן הזה וי"ל דשמח תגאי הוא דהאי תנא מפיק ליה מבערב תאכלו מלות: **בזמן** דאיכא פסח אין בזמן דליכא פסח לא קמ"ל מוסבותיכם. וח"ת ביאה דכתיב גבי פסח למה לי וי"ל דאתא לומר עשה זו שבשבילה תיכנס לארץ וח"ת מבערב תאכלו מלות (שמות יב) נפקא להכתוב קבעו תובה ועל כרחך שלא בזמן פסח מייתי לה בזמן פסח מעל מלות ומרורים נפקא (פסחים דף קכ.) וי"ל דתרי קראי מוסבותיכם ובערב תאכלו מלות לגריכי תד לח"ל בזמן שבים המקדש קיים וחד לחולה לארץ בזמן שאין בים המקדש קיים: **ממחרת** הפסח לכול מעיקרא לא תכול. *הקשה ה"ר אברהם לבן עזרא היכי אמרינן ממחרת הפסח תכלו מלות הא כתיב ממחרת השבת ותירן דהתם כתיב ממחרת השבת מן השבת ולא ממחרת יום טוב ראשון ואפילו הכי מפרש ר"ת דהתם נמי ממחרת יום טוב ראשון ממש דכתיב ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח אכול מצות ובעבור הארץ לא היה מן השמים אלא ביום ראשון ממש ומיהו קשה לר"ת דהא ממחרת השבת כתיב בקרבן העומר ולא ממחרת יום טוב ראשון ממש ועוד קשה לר"ת דהא ממחרת השבת כתיב בקרבן העומר ולא ממחרת יום טוב ראשון ממש ועוד קשה לר"ת דהא ממחרת השבת כתיב בקרבן העומר ולא ממחרת יום טוב ראשון ממש ועוד קשה לר"ת דהא ממחרת השבת כתיב בקרבן העומר ולא ממחרת יום טוב ראשון ממש

תד א מיי' פ"ו מהל' מלה פלכה ג:

מהרש"ל

◇ ג' לשונות של תנא דבי ר' ישמעאל אחר "אחר ירושה וישיבה"

1 רק את כתוב ביאה ומושב

2 אבל לו את כתוב ביאה בלבד

ביאה ומושב כתיב בהו? ללמד שכל מקום שנאמר ביאה ומושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה דברי ר' ישמעאל. אי הכי יאמר לו ר"ע הרי שבת שנאמר בו "מושבות", וא"ל שבת ק"ו היא ומה נימא ליה אנא ביאה ומושב קאמינא? חדא ועוד קאמר ליה: חדא דאנא 'ביאה ומושב' קאמינא ועוד דקא אמרת הרי שבת שנאמר בו "מושבות", שבת ק"ו היא במאי קמיפלגי? בקירבו נסכים במדבר, קא מיפלגי ר' ישמעאל סבר לא קירבו נסכים במדבר ור"ע סבר קירבו נסכים במדבר, אמר אביי האי תנא דבי ר' ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל הואיל ונאמרו ביאות בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן לאחר ירושה וישיבה אף כל לאחר ירושה וישיבה ואלך משום דהוה מלך ובכורים שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, ואנכי צריכי: לאי כתב רחמנא מלך ולא כתב ביכורים הוה אמינא ביכורים דקא מיתהני, לאלתר, ואי כתב ביכורים ולא כתב מלך הוה אמינא מלך דדרכו לכבש, לאלתר, ואנכי נכתוב רחמנא מלך ולא בעי ביכורים ואנא אמינא ומה מלך דלכבש, לאחר ירושה וישיבה, ביכורים לא כל שכן, ואנכי אי כתב רחמנא הוה אמינא מידי דהוה אחלה, קמ"ל.

והשתא דאמרת "חובת הגוף" נוהגת בין בא"י בין בח"ל? "מושב דכתב רחמנא גבי שבת ל"ל? איצטריך סד"א אמינא הואיל ובענינא דמועדות כתיבא תיבעי קידוש כי מועדות קמ"ל; מושב דכתב רחמנא גבי חלב ודם למה לי? איצטריך סד"א הואיל ובענינא דקרבנות כתיבי: בזמן דאיכא קרבן ניתסר חלב ודם, בזמן דליכא קרבן לא, קמ"ל; מושב דכתב רחמנא גבי מצה ומרור למה לי? איצטריך, סד"א הואיל וכתיב "על מצות ומרורים יאכלוהו" בזמן דאיכא פסח אין בזמן דליכא פסח לא, קמ"ל; ביאה דכתב רחמנא גבי תפילין ופסח למה לי? ההוא מיבעי ליה לכדתנא דבי ר' ישמעאל עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ. בשלמא למ"ד 'מושב' = כל מקום שאתם יושבים משמע היינו דלכתיב "ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח" – ממחרת הפסח אכול, מעיקרא לא אכול אלמא אקרוב

בזמן שבית המקדש קיים: **כל** מקום שאתם יושבים. והיכי יליף מיניה 'מושב' בלא ביאה' דלמא התי דמפרש ביה בגיטין התרן הוא דלא בעי למימר כל מקום שאתם יושבים, אבל 'מושב' בלא ביאה' לימא לך תפילו ח"ל: **ס"ת**. רבי ישמעאל אכל מקום שנאמר ביאה ומושב, ותדם לתת ר' ישמעאל לתמוני לכתיב תורה אור ביאה כמי ביאת התרן ומושבות: **כמאי קמיפלגי**. מה רלה ר"ע אלא למד כרי ישמעאל אכיון דכתיב ביאה ומושב בתרן קאמר יהושע ויישיבה: **ר' ישמעאל סבר לא קירבו נסכים במדבר**. ותע"ג דכתיב במילואים (שמות כט) "וזה אשר תעשה על המזבח" וכתיב ביה נסכים בשולח תמיד, בקרבן ציבור הוא דהוו, אבל יחידים לא נתחייבו בנסכים אלא מביאת התרן ואילך לאחר ירושה ויישיבה: **ור"ע סבר קירבו נסכים**. במדבר מסקינן לרבים, הלכך על כרחך אי להטעינם נסכים לבמה גדולה לא לינריך קרא שכבר טעונה ושומדת מפני כמה יחיד שהוקרבה בבמת יחיד לגנגל הוא הוכיח אלא להטעינם לגנגל כל י"ד שנה וכח הכתוב להטעינם נסכים: **סלי תנא דבי ר' ישמעאל**. דלעיל ליה ליה ירושה ויישיבה אלא היכא דכתיב 'מושב' עם ביאה', מפיק מינה תנא דמתניתין מדעתו של תנא אחר דלא דריש לה כתיב אלא ביאה לחודה הוא דלא בעי ירושה ויישיבה: **ופרע לך כאחת מסן**. גבי מלך כתיב (לבריס יז) "כי אבוא אל התרן וגו' וירשתה וישבת בה ואמרת אשימה עלי מלך": **ונישובים**. והיה כי אבוא אל התרן (שם כו) לפרים בה גמי וקושתה וישבת: **מלך דדרכו לכבוש**. ישימו עליהם למלחמה וילח לפניהם: **מידי דשוה לחבירו**. דהכל מודים שנתחייבו בה מיד דכתיב בה (במדבר טו) בבואכם ותניא (בספרי פ' שלח לך) מכאן היה אומר כי יביאך, כי תבאו" וכאן נאמר "בבואכם" מכיון שבאו נתחייבו: **למ"ד** כיון דחובת הגוף היא פסיטה דטעגת בכל מוסבות: **תכמי קידוש ב.** דולא מיגיר קידוש תלת ביהודה כדאמר בסנהדרין (דף יא:) כל דרישות שתתה דורש יהיו בכתבו של מקום: **גבי חלב ודם**. "תקח עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו" (ויקרא ג): **גבי מלה**. "בכל מושבותיכם תאכלו מלות" (שמות יב): **יאכלוהו**. לפסח: **בשלמא למ"ד כו'**. 'ומושב' דכתיב גבי חדש לאו לירושה ויישיבה הוא היינו כו': לח

זכחים קיח, מגיגה ו: [ע"ם]

* ותתני' לחיוב לין אחר ג' שנה על ירושה וישיבה וכן בטיהר ולא בכל מקום

[נעיל כד. ומ"ל]

* ביאה ומושב יהול לדבר ב' תנא לאי אחד לחיוב ב' אחרי לחוד לא

* אחר - נלמד קלא מדי קידוש (קידוש היה אוכל נאשר יהודה) קאל אחר בכל מקום שאתם יושבים ואמרינן ביבמות ד"ב

[נכורות ה.]

מסכת פסחים

ממחרת הפסח – ממחרת הפסח אכול, מעיקרא לא אכול אלמא אקרוב

ר"ה יג

[בם ליתה ועי' כמ"ל ורש"ל]

בזמן דליכא פסח אין בזמן דאיכא פסח

[ע' ביומלמי דמסכת תלה ס"ב]

הגהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה ממחרת וכו' אלא ממחרת הפסח הוי ע"ו לכל הכת:

אקרוב עומר והדר אכול אלא למ"ד ירושה וישיבה, ניכול לאלתר? לא הוו צריכי (ד) דכתיב ובני ישראל אבלואת המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד בואם אל קצה ארץ כנען *צו אפשר לומר עד בואם אל ארץ נושבת שכבר נאמר אל קצה ארץ כנען ואח"כ לומר אל קצה ארץ כנען עד בואם אל ארץ נושבת שהרי כבר נאמר הא כיצד בשבעה באדר מת משה ופסק מן מלירד והיו מסתפקין ממן שבכליהם עד ששה עשר בניסן תניא אידך ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה וכי ארבעים שנה אכלו והלא ארבעים שנה חסר שלשים יום אכלו אלא לומר לך עונות שהרוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן *תניא אידך *בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר (ה) ינולד המן ושבשבעה באדר מת שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים *תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום *מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שיננהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים *רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[ד] דכתיב ובני ישראל אבלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד בואם אל קצה ארץ כנען וגו' שבכר נאמר עד בואם אל ארץ נושבת שהרי כבר נאמר עד בואם אל ארץ נושבת הא כיצד בשבעה באדר מת משה ופסק מן מלירד והיו מסתפקין ממן שבכליהם עד ששה עשר בניסן תניא אידך ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה וכי ארבעים שנה אכלו והלא ארבעים שנה חסר שלשים יום אכלו אלא לומר לך עונות שהרוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן תניא אידך בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[ה] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[ו] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[ז] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[ח] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[ט] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[י] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[יא] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[יב] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[יג] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[יד] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[טו] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[טז] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[יז] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[יח] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[יט] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[כ] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[כא] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[כב] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[כג] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[כד] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[כה] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומן שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ והוא הדין שינהגו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה יש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בחו"ל בלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שינהגו בין בארץ בין בחו"ל והוא הדין לערלה בשתים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

[כו] בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד המן ושבשבעה באדר מת משה שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחד

תוס' ר"י הזקן

תנן התם בערלה פ"ג ההדש אסור לאוכלו בכל מקום עד עבור זמן הקרבת העומר דהיינו מ"ו בניסן כדאיתא במנחות פ' ר' ישמעאל: הלכות מדינה מה שנהגו בני המדינה: סוריא ארם צובא וכבשה דור וכבוש יחיד לאו ששיה כבוש ומתר שהיא סמוכה לארץ ישראל מחמירים בה פאי מחל"ו: יורד בתרך הכרם ולוקח מן העובר כוכבים מאיתן שכבר נלקטו שספק הוא וספקא בחו"ל מותר כדלקמן ומיירי שהכרם ודאי ערלה ום"ה בעינן שלא יראנו לוקט · ופי' ספק ערלה דרישא דמתניתין כגון שיש לעובד כוכבים כרם של ערלה ומוכר תיצה לה פירות ולא ידוע אי משל כרם של ערלה הם או ממקום אחר באר דומיא דכרם נמוץ ירק: יורד ולוקח יורד הישראל בכרם ולוקח העובר כוכבים מן הכלאים בידיו ובלבד שלא יסול מישראל בידיים מסתברא דקתני הא דתנן ערלה וכלאי הכרם אסורים בשל ישראל דוקא בשל כו"פ אבל בישראל לא יליקים בידיו והכי מסתברא דא"ת"ה מאי דעתיה הא ערלה והכלאים אסורים אפי' משל עובד כוכבים אף ע"פ שלא ילקום

ביד אסורים · ומסתברא דרבי יוחנן מליג עליה דמר בריה דרבינא בערלה דקסבר דודאי אסור ופשיטא מותר · וכלאים נמי לאו הלכתא כוותיה אלא בתרוייהו תנן יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט והכי בירושלמי: ארי"ב:

תה א ב מיי' פ"ע מהל' שמיטה סלכה ג סמג עשין קמה:

תו ג מיי' פ"י שם סלכה ח:

תז ד מיי' פ"י מהלכות מלכות סלכה ג סמג לאוין קמה טוש"ע י"ד סימן לג סעיף ג:

תח ה מיי' שם סלכה י סמג לאוין קמד טוש"ע י"ד סימן לד סעיף ח:

תט ו מיי' שם סלכה ח סמג לאוין קמה טוש"ע שם סימן לה סעיף סע:

תי ז מיי' שם סלכה י סמג לאוין קמד טוש"ע י"ד סימן לד סעיף ח:

תיא ח מיי' שם סלכה יא טוש"ע שם סעיף ט:

תיב ט מיי' שם סלכה יב ופ"ת מהל' כלאים סלכה יד טוש"ע י"ד סי' לה סעיף סע:

רש"י מ"ו

נוסח אחר

מתני' הזקן, זרוע, כלאים"

נוסח אחר

תני דקתני - לשמוע כספים וגיטין זרעים נ"ב עד"ז אחר כי סתם לאדם האומר חזרת בינוני — וכה איגרי

קדושין ע"ז פ"א

*כל מצוה: שנצטוו ישראל קודם כניסתן לארץ-נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ לאחר כניסתן לארץ-אינה נוהגת אלא בארץ חוץ מן *השמטת כספים ושלוח עבדים שאע"פ שנצטוו עליהם לאחר כניסתן לארץ נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ *השמטת כספים מנלן דתנן תנא: לא נצרכא אלא לכדתניא *דתניא רבי אומר °זה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים, בזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים ואימא במקום שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים ובמקום שאין אתה משמט קרקע אין אתה משמט כספים ת"ל °כי קרא שמיטה לה' °מכל מקום: שילוח עבדים תנתי הנוף הוא: סד"א הואיל וכתיב °וקראתם דרור בארץ לארץ אין בחוצה לארץ לא, תלמוד לומר °יובל היא מכל מקום, אם כן מה תלמוד לומר "בארץ"? *בזמן שהדרור נוהג בארץ נוהג בחוצה לארץ אין דרור נוהג בארץ אינו נוהג בחוצה לארץ *תנן °החם החדש אסור מן התורה בכל מקום ערלה-הלכה והלכלאים-מדברי סופרים מאי "הלכה"? אמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא מדינה עולא אמר רבי יוחנן הלכה למשה מסיני, א"ל עולא לרב יהודה בשלמא לדידי דאמינא "הלכה למשה מסיני" היינו דשנין לן "בין °ספק ערלה לספק כלאים, *דתנן °ספק ערלה: בארץ אסור בסוריא מותר בחוצה לארץ יולד ולוקט ובלבד שלא יראנו לוקט ואילו גבי כלאים *תנן °כרם הנטוע ירק וירק נמכר חוצה לו: בארץ אסור בסוריא מותר בחוצה לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט בידו אלא לדידך ניתני

כל מנוי שנצטוו ישראל · להגיהה קודם שיכנסו לארץ דהיינו חוצה הגוף טהגה בין בארץ בין בחוצה לארץ: חוץ מהשמטת כספים יולקמיה פריך הא נמי נצטוו עליה קודם לכן דהא חוצה הגוף היא ומאי חוץ: נצרכא אלא נצרכה אלא נהדמנית · דלא נצטוו עליה קודם לכן: בזמן שאין אתה משמט קרקע · כגון במדבר ולאחר תורה אור

שנו: ואימא במקום שאתה · ולמטוטי מוה לארץ לף בזמן (ג) (לארץ אמור מן המורס בכ"מ · קסבר 'מוסב' כל מקום שאתה יוכיס משמע: הלכתא מדינה · הגיהנוהו הס עליהס בחוצה לארץ: סיינו דתני לן · תמור ספק ערלה מספק כלאים ;ספק ערלה-ספק עברו עליה שלא שנים אי לא עברו פרדם שיש בו נטיעות ערלה ואחר נטיעות ולקט טובד טוכבים מן הפירות ואין יודע מהיכן: בסוריא · היה לרס טובה שכבש דוד וסנפה עם ארץ ישראל וקסבר כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש הלכך ספיקו מותר ,ולקמן (דף נס·) פרכינן ואי הלכה למשה מסיני היא,במוה לארץ היאך מיקל בספיקה, ומשנינן לימא "כך נאמרה הלכה לספיקה מותר בחוצה לארץ ,ולאה אסור: וכחוצה לארץ · דרסיק טפי ולא מיחלף: יורד · ישראל ולוקט מן העובד כוכבים הלוקט מפרדס שיש בו נטיעות ילדות וזקנות ויודע שהוא שכבש מן הפירות ולוקט ויאכל ובלבד שלא ילקוט בידו אלא יניח בקרקע ויאכל יוצא בזה ואוסר את חבירו: ובלבד שלא ילקוט · ישראל כשהוא לוקט מן (ג) הערלה והא (ג) (לתניא) לעיל "בסוריא מותר"=כשנלקט כבר אבל לכתחלה אינו יולא לו לך רד ולקוט: כרם שנטוע ירק · שזרע ירק בין הגפנים (ד) דס"ל כלאי הכרס: וירק נמכר חוצה לו · ויש לחוש שמא מירק שגדל בכרם הוא וס"ל ספק כלאים: יורד · עובד כוכבים ולוקט מן הכלאים עמו ומוכר לאחר: ובלבד שלא ילקוט · האבר עלמו ביד ואס תימא דערלה בחוצה לארץ מספקא לן (ה) מאי שנא דתנן פירות ולא הלכה למשה (ה) מאי שנא דלתמיר בספק ערלה מספק כלאים: ניתני

מ"ק כ: ניטין לו.

ר"ה ע:

ערלה פ"ג מ"ע

ערלה פ"ג מ"ע ותוספתא דערלה פ"ע

נ"ו שם נרכות לו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואימא וכו' כוזמן הבית כס"ד: (ב) ד"ה ובלבד וכו' ולקוט מן הערלה · נ"ב כלומר ממה שהוח ספק ערלה: (ג) בא"ד והא דתנן לעיל: (ד) ד"ה כרם וכו' בין הגפנים · נ"ב כלומר ואפס הוא שם מלינו בכלאים וס"ל כלאי סכרס: (ה) ד"ה ובלבד וכו' למשה מסיני מאי: (ו) תוס' ד"ה השמטת וכו' הגוף היא נעשו:

גליון הש"ס

גמ' מתכי תוכה לו בתוך לסוגי-עי' תידושי הרמב"ן כ"ב לד ע"ל ד"ה אבל עיעני:

ניתני מ"ו מידי ומידי כו' · דערלה וכלאים מ"ו זה וזה יורד ולוקה דלא תסרו בחולה נתרן חלא תא הזורע מ"ו תא הלוקט ידיים: ספק בי · "לקוט שלח בפני שיהיה נקב בלולו,ותא מיכול ובערלה קתי: מריבי דסומכוסיהם · עיפה ותבימי בני רחבה דסומכוסיהם: ספוס ספיקא ואבד ודאי · כלומר ספיקו=תורה אור מיתר ודאי=תסור, ויכיתך ספיקא סתמיה להורות בהלעגה ולא לדרשו ברבים הוא,ומקילין בה וכ"ע חמרי בגדרים (דף כג:) בחילתא חמריתי רב הונא בר חינגא סבר למדרשיה בפירקא ת"ל רבת תגא סתים לה סתומי ותא דרים לה בפירקא דלמא סתום=סתום הדבר קתמר כך הסיד רביע גרסם בר' יהודה ז"ל: ואבד ודאי · הוא"ל והן מקילין לא תחיר להם לעפקן=ולחלל זה תלת לבד לותם הפירות בידים: וכברו על פירותיהן · כל תלו המקילין בה שטעונין גניזה: אף בחדש · תלמוד בערלה ס"ת ס"ל דקא מוסיף חדש: שני חדש · ולא תהני ת"ל=הלכה היכי מזלזלין בספיקא: כך נאמרה · הלכה למשה: נוקין על הכלאים בח"ל · דבר תורה · כדילין לקמיה: בהרכבת פתילין · מין בשאינו מינו: תקחי משמרו · מדלא כתיב זשמרתם את מקחי משמע מלמד שהזהיר את נח ובניו עליהן ולאו=הן-בחקים: בהמיך לא תרביע שדך לא תזרע ולאו ליכעיס שדך לא תזרע ולאו ליכעיס כלאים שחקקתים לך כבכר דומיא דבהמה=דבר המסויים והייט הרכבה ומהכא נפקא לן בסנהדרין (דף ס) דבני נח הוזהרו עליהן והכא תחה מוסיף ללמוד מהיקש זה דומיא דבהמה תלי' בת"ל תוכח הגוף היה לפי שדך בת"ל: ופתיט שדך · המיוחד לך וח"ל לא הקנו לך מן המנים: פסוח למעוטי זרעים · דלמא הכרם בת"ל דמשום דהפקיה בלשון זריעה כתב שדך: נשמרים · להא עבר על דברי סופרים: לא תזריעו · אין הלכות כלאים מזהירים לכם: לא תפריעו · אין הלכות כלאים מזהירות ומחירות לכם: לא ק"ל כר' יהושע · כתניה,ומעמיה דר' יהושע לית ליעתא מיהכא נפקא ליה דבעינן ג' מיני זרעים ותרגין בלשון,ומפולת יד נפקא ליה (דגרים נב) מלת תזרע כתיב בכרם כלאים משמע שזריעת הכרם עצמה היתה בכלאים: מערב בזרעי וזרע · ולא בכרם: ובא תגן תגן בו' · וקס"ד הכי: כלאי זרעים ממי תלמדו מיהו כי היכי דבא"י זרעים מדאורייתא: כלאי זרעים · לא כתיב בהם יפן תקדש, דמשמע לא תזרע כלאים נפקא לן: לאו מיתיה היא דאמרי · לעיל זרעים בח"ל: לניעתא דבי רב · פי' היה לעוסק בהמלמידים שאם יזרע מין ג' עם זרע הכרם את"ל דליכא משום כלאי זרעים דאיכ משום [כלאי]כרם-דאיה ראיה שאם זרע חטה והרגין לדברי הכל ליכא משום כלאי זרעים, על דעתיה דר' יהושע כרם כלאים לכומר הואיל ואינו חייב בזריעת הכרם עד שיזרע חטה ושעורה והרגן בבת"ל דאי נכי כרם הרי נתחייב משום כלאי זרעים בחטה ושעורה · ושפוי חבריא אמרי להתראה · שאם יתרו בו משום שדך לוקה · פשום כרמך לוקה · והאי דבעי שני מינים וכרם דכתיב כלאים וכרמך דכתיב נמי כלאים ורעים אלא שני מינים המעם דקרקע בלא זרעים נקראת שדה ובלא נפנים לא מקרעא כרם · ופי' לא צהריתו אינכם בקיאים בזה שבלאי זרעים מותר לזרוע בת"ל: לא ק"ל וכו' דבארץ אינו חייב אם יזרע מין א' או מין יזרע בכרם ואינו אסור אלא מדרבנן בת"ל מותר לזרוע-מין א' או מין יזרע בכרם דהא אפי' בארץ לא אסרה תורה כדאיתא במנחות וכ"כ הר"ם בזורעים ספ"א שמותר לזרוע יזרע בצד הכרם בת"ל ואותו-הזרע אסור באכילה והוא שיראה אותו לוקח אבל ספקו מותר:מערב בזורעונים היה מערב מיני זרעים וזרעו-יפי' מערב בזורעונים או שמיני תבואה קאמר כגון חטה ושעורה או שני מיני זרעים [משארי משארי] שהיה זורע לתאכלו לתלמידים כי היה ס"ד דמשום ערבוב הרי חייב לערבוב והיה בעי לאכוותי דאף במיני זרע אינא אסורא בזורעיתן ולא

תנני חדש · ות"ת תמתי צריך למחוק לקי לימת דקתי תכלאים ות"ל ת"ש מכלאים יש במ"ש לאיזן קמד עוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ט:

תיד ב ג מיי' פ"ו מכלי כלאים הלכה ה עוש"ע י"ד סימן רלה סעיף ג:

תמז ד מיי' פ"ה מכלי כלאים הלכה ב סמ"ג לאיזן רם עוש"ע י"ד סימן רלו סעיף ג:

תמח ה ו מיי' שם הלכה ו ז וסמ"ג שם עוש"ע י"ד סימן רלה סעיף ג:

ההוא למשטי זרעים · פירש בקונטרס זרעים שנכנרס בתוך לוקין עליו אבל אין לפרש כלל זרעים דקרקע דבשם לא אילטריך קרקע כיון דמיבת קרקע הוא פשיטא לאין ניהנת אלא באחין אבל כלאי זרעים שבכרם אילטריך קרא ת"ש דחובת קרקע הוא ס"ד למילפינהו בק"ו דחדש כיון דאיסורן חיסור עולם ואסורין בהנאה אבל זרעים לא מצי למילף מק"ו דחדש דהא כלאי זרעים דקרקע אינם בהנאה כדאמר בפ"ק דחולין (דף ח:) דאין בהם משום כלאים אלא באכילה ומשום הכי לא אילטריך קרא אלא לחייב בהנאה ולאלקויי אבל זרעים דאיכא בהנאה אפילו בלא קרקע אית בהו משום כלאים ואפילו

שאם היתה שקולה מכרעת. ותי"ט כגון הכי נמי לחמרי' במסכת ר"ה (דף יז:) דרב חסד ממה כלפי חסד כשהן שקולין וי"ל דבשאר מצות כשמעמידין שקולים הוי כביטלו לגבי דידן נמוכו: **מתניתין** דעבדין ליה יום טב ויום ביש. פי' לקולא מי שעשה מצוה יתירה להני רוכלי זכיות מתקנין לו בשעה יום טוב ונפרעים ממנו שעותיו והוי תיקון "מ ול' למה"ב וכל שעותיו מרובים מריעין ול' הייט דעבדינן ליה המכת יום ביש שמשלמין ל' שכר מצותיו כלומר יום רע. **רבא** לחמר שכר פירוש לשולם דלמחר משיקרא מעיבין ל' בשכר פירוש והקרן קיימת והך מתניתין דקתני "מריעין ל' רבי יעקב היא דלחמר שכר מצות כו', ורקה למ"ל הא מני רבי יעקב היא דמשמע דעד השתא לא לוקמינן כרבי יעקב ולפי' הקונטי' לחבי נמי מתניתין בין כרבייתא לחבי כרבי יעקב, ולכך פי' "מתני' דעבדין ליה יום טוב ויום ביש ומרוייהו בשולם הזה "ומעיבין ל' דברייתא הוי פירוש למתני' כלומר פעמים שעושין ל' יום טוב כדי לקבל שכר מצותיו בשולם הזה ובאותו יום יהא דומה ל' כמו שקיים כל התורה כולה לחבל רוב ימיו של רשע ברשה והייט שעותיו מרובין על זכיותיו, "ומריעין ל' הייט פעמים שעושין ל' יום רע כדי למרק עוונותיו בשולם הזה ובאותו יום יהא דומה ל' כמי שקרף כל התורה כולה לחבל רוב ימיו של לדיק שרוי בעוצה בקוכיותיו מרובין על עוונותיו והייט לשון כרי' יעקב לומר שכר מצוה בהאי עלמא ליכא כלל: **מחשבה** רעה חין הקב"ה מלרפה למעשה. וכעובדי עכו"ם שכותבים שפלכת מחשבה רעה "הקב"ה מלרפה למעשה דכתיב (עובדיה ל) מחמס חחיך יעקב תכסך בושה וכלרת לשולם ולח מליט שעשה עמו ליעקב שום רעה חלח מחשבתו הרעה לחבר תבב עליו מלרפה הקב"ה למעשה ומחשבה טובה של עובדי טכסים חין הקב"ה מלרפה למעשה כדכתיב בדניחל (ו) (ודניום) עד מעני שמשת היה מצחרל "לניזונים ועיין פירוש שסיה לריום עושה כל כמי להניל דניחל מגוד תריות חלמח חע"ג שהניח עד הערב קחמר קרח שלח הניח חלח מבקש להניח מדכתיב לניזונים ולח כתב וניזניה:

ויעשה

אמאי לא אנין מצות עליה בי היכי דלא ליתי לידי הרהור "אחא" א"ר אלעזר "שלוחי מצוה אין נזוקין: התם בהליכתן שאני "אחא אמר רבי אלעזר "שלוחי מצוה אינן נזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן "סולם רעוע הוה ברביע היזיקא וכל היכא דרביע היזיקא לא סמבינן אניסא דכתיב "ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני. אמר רב יוסף "אילמלי דרישה 'אחר' להאי קרא 'כרבי יעקב-בר ברתיה לא חמא, 'ואחר' מאי הוא? 'אבא' דאמרי כי האי גוונא חוא "ואבא דאמרי לישנא 'דרצפית המתורגמן' חוא דהוה גריר ליה 'דבר אחר' אכר"פה שדפיק מרגליות ילחך עפר! נפק חמא. רמי 'רב טיבי בר רב קיסנא' לרבא תנן "בל העושה מצוה אחת מסיבין לו לא ורמינה "ושב ולא עבר עבירה נוחנים לו שכר בעושה מצוה? אמר ליה התם "כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה כי הא דרבי חנינא "בר פפי "הבעתיה ההיא "מטרוניתא אמר מלתא ומלי נפשיה שיחנא וכיבא, עבדה היא מילתא ואיתסי, ערק טשא קרהוא בי בני דבי הוו עיילין בתרין אפילו ביממא הוו מיתוקי, למחר אמרו ליה רבנן מאן נמרך? אמר להו "שני

תורה אור

"ארבע, על ארבע רוחות העזרה ואחת באמצע שפיר, אלא הבא משום נר ואי נמי משום טרחא דשמעיא היא: **מתני'** כל העושה מצוה אחת מסיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ, וכל שאינו עושה מצוה אחת אין מסיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ: **גמ'** ורמינהי "אלו "דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא אלו הן כבוד אב ואם וגמילות חסדים "והבנסת אורחים והבאת שלום בין אדם לחבירו "ותלמוד תורה כנגד בולם "אמר רב יהודה הכי קאמר כל העושה מצוה אחת יתירה על זכיותיו מסיבים לו ודומה כמי שקיים כל התורה כולה "מכלל דהנך אפילו אחת נמי? אמר 'רב שמעיה' לומר שאם היתה שקולה מכרעת "וכל העושה מצות אחת יתירה על זכיותיו מסיבין לו ורמינה "כל שזכיותיו מרובין מעוונותיו מריעין לו ודומה כמי ששרף כל התורה כולה ולא שייר ממנה אפילו אות אחת ובל שעוונותיו מרובין מזכיותיו מסיבין לו ודומה כמי שקיים כל התורה כולה ולא חיסר אות אחת ממנה אמר אביי "מתניתין דעבדין ליה יום טב ויום ביש רבא אמר הא מני רבי יעקב היא דאמר "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא *דתניא "רבי יעקב אומר אין לך בל מצוה ומצוה שבתובה בתורה שמתן שברה בצדה שאין תחיית המתים תלויה בה בביבוד אב ואם כתיב "למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך "בשילוח הקן כתיב "למען ייטב לך והארכת ימים", הרי שאמר לו אביו "עלה לבירה והבא לי גוזלות "ועלה לבירה ושלח את האם ונטל את הבנים ובחזירתו נפל ומת היכן 'שבת ימיו' של זה והיכן 'אריכות ימיו' של זה אלא "למען "יטב לך "לעולם שבולו טוב ולמען 'יאריכון ימיך' לעולם שבולו ארוך אלמא לאו הכי הוה? ר' יעקב מעשה חזא אלמא מהרהר בעבירה הוה? "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה אלמא מהרהר בעבודת בוכבים הוה "וכתיב "למען תפוש את בית ישראל בלבם? אידו נמי הכי קאמר "אי סלקא דעתך שכר מצוה בהאי עלמא אמאי לא אנין מצות עליה בי היכי דלא ליתי לידי הרהור "אחא" א"ר אלעזר "שלוחי מצוה אין נזוקין? התם בהליכתן שאני "אחא אמר רבי אלעזר "שלוחי מצוה אינן נזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן "סולם רעוע הוה ברביע היזיקא וכל היכא דרביע היזיקא לא סמבינן אניסא דכתיב "ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני. אמר רב יוסף "אילמלי דרישה 'אחר' להאי קרא 'כרבי יעקב-בר ברתיה לא חמא, 'ואחר' מאי הוא? 'אבא' דאמרי כי האי גוונא חוא "ואבא דאמרי לישנא 'דרצפית המתורגמן' חוא דהוה גריר ליה 'דבר אחר' אכר"פה שדפיק מרגליות ילחך עפר! נפק חמא. רמי 'רב טיבי בר רב קיסנא' לרבא תנן "בל העושה מצוה אחת מסיבין לו לא ורמינה "ושב ולא עבר עבירה נוחנים לו שכר בעושה מצוה? אמר ליה התם "כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה כי הא דרבי חנינא "בר פפי "הבעתיה ההיא "מטרוניתא אמר מלתא ומלי נפשיה שיחנא וכיבא, עבדה היא מילתא ואיתסי, ערק טשא קרהוא בי בני דבי הוו עיילין בתרין אפילו ביממא הוו מיתוקי, למחר אמרו ליה רבנן מאן נמרך? אמר להו "שני

נושאי

ג) כלשון ר"ל לח חסרו מזה מין מחד בכרם כמ"ש לחת נזרו עליו וכו' •

תוי א סמג עשין יב: | תוי ב מיי' פ"ג מהל' מ"ת סמ"ע טל' ג סמג עשין מ"ע ת"ד סימן רמו סעיף יח: | תוי ג מיי' פ"ג מהל' תשובה סלכה ב: | חב ד ה מיי' שם פ"ח סלכה ג:

נושאי

תי אורח"ם טל:
① - אי טיט לו רוב זכיות
② - אי טיט לו רוב עבירות

נושא

טיטת ר' יצחק "טכר הבא עלמא ליכא" והסבר איך ניתא לרבי יעקב

מבנה

[כל זה טוח ביחשלמי פ"ק דפאה פ"ב]

לדעת "ביבוד את ואת, ושלוח הקן"

מבנה

[ל' לבעלותיו ועיין לקמן תכלים דמו ג] טשלוח של מצוה אינה בהריגה של עבירה ובכל לאת את

[כל הבריות בלו כשיכים לגיהנם דפאה פ"ג ול' לבעלותיו ועיין לקמן תכלים דמו ג]

תום' ר"י הזקן

קמא לה תניא דאמרי' הוא דתנן וכו' אבל דאקשי' ליה מסתני' דתנן והכל לאים פר"ם הוה ס"ד דסיירי בכל שני מינים ואפי' במיני ירק אף שבת"ל אין זריעתן אסורה אלא פר"ם וס"ל נמי דהאי תכלאים ר"ל שאסור לזרוע אפ"ה קאמר דאסור פר"ם דאל"כ אסור אכילתן תנן בהדיא בכלאים פ"א בלאי ורעים אסורים פלורע ומלקין שכותרים באכילה תשני ליה לא קשיא כאן בכלאי ורעים כאן בכלאי זכרים כלומר דהא דתנן והכלאים פר"ם לאו במיני ורעים סיירי דמיני ורעים מותר לזרען בל"ל שרך למעשי ורעים שבת"ל ואפילו איסורא דרבנן ליח בהו כדמסיק שמעא דהאי"ש ואפי' בארץ אם עבר וזרען מותרים באכילה לא נזרו בה"ל אינו אלא איסורא דרבנן וכן נמי איירי באיסור אכילתו שאם זרע בכרם מין א' או מין ירק אע"פ דבה"ל ליכא איסורא בזריעתו כדמסקינן קמי הכי אפ"ה אסור בהנאה ואע"פ שבארץ אינו אסור אלא פדרבנן נזרו ואסרו הנאתו אפי' בה"ל ואע"פ שזריעת מין א' בכרם בארץ אסור ב"ל מדרבנן דר' יאשיה לא אסר אלא אינו חייב עד שיזרע שני מינים בכרם דמשמע דאינו חייב מלקות הוא איסורא מיהא איכא' לא נזרו לאסור ב) אלא מין א' בכרם בה"ל שנזרו עליו איסור הנאה • וזו עיקר הפירוש: מותרים בהנאה • משום רישא נקט לה דהא אף באכילה מותרים דתנן תם"ח בלאי הכרם אסורים פלורע ומלקיים ואסורים בהנאה בלאי זרעים אסורים פלורע ומלקיים ומותרים באכילה לא נזרו בזו לזרע' אשתכה השתא דהתכבת אילן אסור מן התורה אפילו בה"ל ואפילו אילן בירק אי ירק באילן דתנן פ"ק דכלאים אין מביאין ירק באילן ולא אילן בירק ולא ירק באילן ואם עבר ונרביב בהנאה כדראיתא בירושלמי בהדיא דנרסי התם פ"ק דכלאים שבד טכבים שותרביב אגוז על גבי אפרסקן אע"פ שאין ישראל רשאי לעשות כן נטל משם ושדר ונטעו במקום אחר ע"כ • ודוי דוסיא דכלאי בהמה מותרים לגדל בלקים ואין אסורין אלא מלהרביע וכתב הר"ם שמותר לערב לזודע זרע שני מיני אילנות שלא נאסרו אלא בהרכבה וכן כתב שמותר זרע ירק זרע אילן • כלאי הכרם אינו לוקה בזריעתן אלא בארץ והוא שזרע הפה ושעורה וחרצן בפעילת יד או שני מינין של ירק כגון קנבוס ולוף אבל בהקטן קנבוס ולוף אסורה תורה שאר ורעים דרבנן ותנן בכלאים פ"ה כל מין ורעים אפור אינו כלאים בכרם וחב"א כלאים • והקינדס בלאים בכרם ואפור' בב"ד דדדר זה קינדס שאר בהנאה אפי' אם זרע בכרם מין א' או מין ירק כדתניגן בכלאי ורעים בארץ אסור לזרוע מן התורה ומותרים באכילה ובה"ל מותר אף לזרען: מסיבין • לכומר בחשי עלמא: ונוחל את הארץ • ומאריכין לו ימיו: שעשה • נעשו: פוו מפוקי • שמלויין בו מזיקין: כגון

---

*תיבות אמי (נדי טו):
"מלירין לו" דאשתמיט לאי גיטין בגיטין ס"ק ומיהו לעניין ס"ק שנכתב אחר שיצא לפה ע"ב - ומיהו "מאריכין לו" לאו בגיטין אריכין (כלשון המלירין פוק מרגם הכסף) אלא בשקול כנגד מצות תלין קמט. ל"ב תוס' אפרט אחרת

*תיבות אמי (נדי טו):
"מלירין לו" דאשתמיט לאי גיטין בגיטין ס"ק ומיהו לעניין ס"ק שנכתב אחר שיצא לפה ע"ב - ומיהו "מאריכין לו" לאו בגיטין אריכין (כלשון המלירין פוק מרגם הכסף) אלא בשקול כנגד מצות תלין קמט. ל"ב תוס' אפרט אחרת

*מתניתין ונעשית כמאן דלית ליה הא דאמרי' בגמ' הכי נמי מסתברא

[קמ"ל מי ס"ם] שכח קבל ס"ם פלה פ"ח ס"ל ס"ם (מנינה ו)

[שני מיטות פלו וכשכשת מוכיחים ליחל בשום מקום]

[כלאים ריש פ"ג שכח מי: שמעא שם:]

[קמ"ל מי ס"ם] שכח קבל ס"ם פלה פ"ח ס"ל ס"ם (מנינה ו)

[שני מיטות פלו וכשכשת מוכיחים ליחל בשום מקום]

*הא דאמרי' לו בגמ' לעיל זכיך יש לו ימים ניסיו טכר בעולם הזה ולוף אסורה תורה שאר ורעים דרבנן ותנן בכלאים פ"ה כל מין ורעים אפור אינו כלאים בכרם וחב"א כלאים • והקינדס בלאים בכרם ואפור' בב"ד דדדר זה קינדס שאר בהנאה אפי' אם זרע בכרם מין א' או מין ירק כדתניגן בכלאי ורעים בארץ אסור לזרוע מן התורה ומותרים באכילה ובה"ל מותר אף לזרען: מסיבין • לכומר בחשי עלמא: ונוחל את הארץ • ומאריכין לו ימיו: שעשה • נעשו: פוו מפוקי • שמלויין בו מזיקין: כגון

ג) כלאים ל"ל לח חסרו מזה מין מחד בכרם כמ"ש לחת נזרו עליו וכו' •

כגון רבי נדוק · שלבש כח לכוף יצרו להתגבר בחפצי קונו : שמר מפי נפקא מינה – דהא מילתא דלא שמיה לא תלמד מזמן לי תלמד מכל מקום ים לי ללמוד מכאן דעביד אלא הטועל תרומת לחלו למחלל טמא : שגרם פגורת · לותה תרומת הסיקה לת התטור לעלות דבר הטמא עם ומאכה גדולה היתה שלין יכול ליפטר ממנה ומאכר בידה לאורנו : קא מנחת ליה · לאותו ללי בתוכו : נפיל בפח · בתור של גיהנם : מי ידעי · לולו ידעתי שממור עליכם הדבר כל כך : דיקולי · שלים שמשים שוטטת שם פלניתן : מעריתן · שהייתי במקום לחבר רחוק ד' מלות פרסי : נאו עניותא · בתחילה תורה אור

תכא א מיי' פ"ב מהל' ע"ז הלכה ד טמא לאחין מו :

תכב ב טוש"ע א"ח סי' רכט סעי' ה:

תכב ג סמג לאוין ב :

*נושאי כיסר שמרוני כל הלילה אמרו ליה "שמא דבר ערוה בא לידך וניצלת הימנו דתנינא כל הבא דבר ערוה לידו וניצל הימנו עושין לו נס *גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו "בנן רבי צדוק וחבריו, ר' צדוק הבעתיה ההיא מטרוניתא ואמר לה "חלש לי ליבאי ולא מצינא,איבא מידי למיכל? אמרה ליה איכא דבר טמא אמר:{לה} מאי נפקא מינה? דעביד הא אכול הא" שגרת תנורא קא מנחא "ליה ,סליק ויתיב בגויה, אמרה ליה "מאי האי" אמר לה "דעביד הא נפיל בהא" אמרה ליה "אי ידעי כולי האי לא צערתיך "רב כהנא הוה קמזבין דיקולי "הבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה איזיל איקשיט נפשאי,סליק וקנפיל מאיגרא לארעא,אתא אליהו קבליה,אמר ליה "אטרחתן ארבע מאה פרסי"א"ל "מי גרם לי,לאו עניותא" ,יהב ליה שפא

תגהות הב"ח

(ל) גם' מתסבא שמשמה (פרי) תו"מ וכ"כ ס"ח מעמה וכן בסמוך :

נוסח

מאי טיהוקן דבתרוה מי "מאן מלך בקרבך ישראל" לא כלו בניהם בחולת ובאסורי "אלו בנים..."

מבנך

הדגשת המאזנות האוכרות במקור

דרדקי דרבנן דשבתא ד"ח

דדינרי : רמי ליה רבא לרב נחמן *תנן אלו דברים שאדם עושה אותן ואוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא אלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם כיבוד אב ואם כתיב למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך "גמילות חסדים כתיב "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד "והבאת שלום כתיב "בקש שלום ורדפהו "וא"ר אבהו אתיא 'רדיפה-רדיפה' כתיב הכא "בקש שלום ורדפהו" וכתיב התם "רודף צדקה וחסד" "בתלמוד תורה כתיב "כי הוא חייך ואורך ימיך, בשילוח הקן נמי כתיב "למען ייטב לך והארכת ימים "ליתני נמי הא ?*תנא ושייר ,תני תנא "אלו דברים" ואת אמרת תנא יששייר?אמר רבא: רב אידי אסברא לי "אמרו צדיק כי טוב" כי פרי מעלליהם יאכלו" וכי יש צדיק טוב' ויש 'צדיק שאינו טוב' ?אלא טוב לשמים ולבריות וזהו 'צדיק טוב,טוב לשמים ורע לבריות וזהו 'צדיק שאינו טוב',כיוצא בדבר אתה אומר "אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו" וכי יש 'רשע רע' ויש 'שאינו רע' ?אלא רע לשמים ורע לבריות הוא 'רשע רע' רע לשמים ואינו רע לבריות וזהו 'רשע שאינו רע': *הכאות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב וגו' עבידה יש לה קרן ואין לה פירות שנאמר אוי לרשע רע וגו' ואלא מה אני מקיים "ויאבלו מפרי דרכם וממועצותיהם ישבעו? עבידה: 'שעושה פירות' יש לה פירות 'ושאין עושה פירות' אין לה פירות מחשבה טובה מצרפה למעשה שנאמר "או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו" ?מאי ולחושבי שמו?אמר רב אסי אפילו חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה} *מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה שנאמר "אך אם ראיתי בלבי לא ישמע ה" ואלא מה אני מקיים "*הנני מביא אל העם הזה רעה פרי מחשבותם ?מחשבה שעושה (ע) פרי הקב"ה מצרפה למעשה,מחשבה שאין בה פרי אין הקב"ה מצרפה למעשה ואלא הא דכתיב "למען תפוש את [בית] ישראל בלבם?אמר רב אחא בר יעקב ההוא בעבודת כוכבים הוא דכתיב *דאמר מר *המורה עבודת כוכבים שבל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה עולא אמר כדרב הונא *דאמר רב הונא "כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה {התורה} לו,הותרה לו סלקא דעתך אלא} נעשית לו כהיתר. אמר רבי אבהו משום רבי חנינא נוח לו לאדם שיעבור עבירה בסתר ואל יהלל שם שמים בפרהסיא שנאמר "ואהם בית ישראל כה אמר ה' איש גילוליו לכו עבדו [ואחרי] אם איגכם שומעים אלי ואת שם קדשי לא תהללו"אמר רבי אלעאי הזקן אם רואה אדם שיצרו כתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים ויעשה כמו שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא אני *והתניא {כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם *מה היא רבה אומר "זה המסתכל בקשת רב "יוסף אומר זה העובר עבירה בסתר "לא קשיא הא דמצי בייש ליצריה והא דלא מצי בייש ליצריה תנן התם *"אין מקיפין בחילול השם אחד שוגג ואחד מזיד "מאי "אין מקיפין"? אמר רב זוטרא שאין עושים כחנווני בר בריה דרבנא אמר לומר "שאם הותה שקולה מכ"ע: *ת"ר לעולם יראה

*נושאי כיסר לקיון פב:

להיות עסקי במלאכת עבים : גיפא · שם כלי : דיגרי · זהובים : יתריכון ימיך · לעולם הבא : ייטב לך · בחיין : יפגע מייס · לעולם הבא,לצדקה וכבוד בעולם הזה : "מייך" · בעולם הזה 'ואורך ימים' לעולם הבא : צלוח פקן נמי כו' · וליתניה : לבי מידי שמברך לי · תימה מאי דומה לזה,דהכל כולהו הבריות נהנין ממנו וגומלין טוב למעט וטוב לבריות והכתוב כתיב "כי פרי מעלליהם יאכלו" דבהאי קרא כתיב כי טוב כי פרי מעלליו יאכל בחייו אבל בגמילות חסדים הקן טוב למעט"הוא ואין לחן טוב לבריות ולא כתיב כי פרי מעלליו יאכלו" ולכך לא תנייה נבי לוכל פירותיהן בעולם הזה: רע לשמים ורע לבריות · כגון רוצח ונזלן

[נעיל נט: ע"ש] שבת קכו: שלה ס"ח מ"ו

וגכ: רע לשמים ושינו רע לבריות · מגלה עריות,מבזה מועדים,מוכל חלב: אין לו פירות · אין נפרעין ממנו יוסר מכדי דשעו : עבירה שעושה פירות : כגון חילול השם שאדם חשוב עובר עבירה ואחרים למדין ממנו לעשות כן : מחשבה שעושה פירות · שמקיים מחשבתו ועשה : מלוה לשמר · ונפרעים ממנו לא על המחשבה : עולא אמר · הא דכתיב "פרי מחשבותם" בעובר ושוב כתיב כי הדר מהרהר לעשות מלטרפא למעשה ואפי' לא עביד לה אין חזקתו עשה שמים אלא שלא הולרך לה,בדרך הועלת דלמר נעשית לו כמיהר : ואם עשה קדשי לא מחלנו · סייע פרהסיא שהרועה מגלל בכבוד המקום : יגבב שמורים · שלא ילרך לגבו בכך וגם שלא יחטא אלי יוך לגבו בכך וגם שלא יחטא אחרים לא לפי שחוב בעיניהם לכן יגבב שמורים : אין עושין לו כחנווני · המקיף לחלם פעמים רבות וגובה כל הקפותיו יחד אין עושין כך מלמעלה למחלי הסם אלא נפרעין מיד : שאם פיפה · קף המחזיק שקולה וים בתחד העוטה חילול הסם מכריע את הכף למובה ואפי' מקיפין לשון פיוטי כמו אין מקיפין בבועי (חולין קף מו:) לקפיעתו ולידמו (שם קף כ:) שמקריב יר זו אלל זו ומעיין שם לוחות : לפי

[נעיל נט: חולין קמ:]

חולין פ. מלים בסי שכועות כט:

יומא סו: ע"ש כוסה כב. נעיל כי [מ"ק כה:] *ברייתא דרבי ישמעאל פרשת בראשית

מרבין בק' מ"ק יז: תגיגה טו:

[תגיגה יח:] [נ"ל והתנן]

מכות פ"ד

רבה אומר זה המסתכל בקשת רב יוסף אומר זה העובר עבירה בסתר לא קשיא הא דמצי בייש ליצריה תנן התם *"אין מקיפין בחילול השם אחד שוגג ואחד מזיד "מאי "אין מקיפין"? אמר רב זוטרא שאין עושים כחנווני בר בריה דרבנא אמר לומר "שאם הותה שקולה מכ"ע: *ת"ר לעולם יראה

מוספתא קידושין פ"ש

ויעשה מה שלבו חפץ · פי' ר"ח ח"ו שהותר לו לעבור עבירה שלא כך אמר ר' אלעאי יגיעת דרכים והלכלוות ולביעת אמוריס מלביריס יגר הרע ומוגעים לדם מן העבירה :

אין מקיפין בחילול השם · פר"ח משנה במסכת שבוע ושמע מינה דאפילו הא דתנן (פ"ד מ"ד) כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי לכל לאו מקיפין קשה ושמא בריימא היא לף על גב דלאומר תנן : לימוד

[ויק' תוס' תגיגה טז' ד"ה ויעשה וכו' סמג לאוין צל זה]

עין משפט נר מצוה

תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה. תימה לתמר בספ"ק דב"ק (קף יז:) ר' יוחנן מקי ידיה ומנח תפילין והדר תמר לן קיים למריכן לימד לה תמרי, ופריך והא תמר מר גדול תלמוד תורה שהתלמוד מביא לידי מעשה פירש בקונטרס מי נתלה במי קטן נתלה בגדול וי"ל כיון דתמר קיים כל שכן לימד שתלמוד תשוב כל כך לתלמד מוכח התם מהכא דמעשה גדול וי"ל דהתם הכי פי' והדר תמר לן קיים למריכן לימד לה תמרין ופריך התם והתמר מר גדול תלמוד שמביא לידי מעשה ת"כ היכך קיים תם לה לימד וכיון שתמר תומרים לו קיים הכי תומרים לו לימד ותא תמרת קיים תמרין לימד לה תמרי, ומנכי הא למיגמר הא לגמורי כלומר למגמר לדידיה ולאי מעשה עדיף לכל לגמורי תמרינא ולאי עדיף טפי ממעשה ולכך לימד לתמריכי לה תמרי, וי"מ דלתם שלח למד עדיין ובא לימלך תם ילמוד תחילה או יעסוק במעשה תומרים לו למוד תחלה לפי שתין עם התרן תסיל לבל לתם שלמד כבר המעשה קונה יותר מלימוד": **אין** תחילת דיבו של תם לתת על דברי תורה. והא דתמר בפרק כמה מדליקין (שבת נג:) כשמכניסין תם לדין תומרים לו נשתה ונתמה בתמוהה היינו דווקא לענין שלא שמולין לו על מעת ומתן לבל מ"מ נפרעים ממנו תחלה על שלח קבע עתים לתורה": **ויש** תומרים לתי פסול לעדות. פירש בקונטרס הוחיל וחיו מקפיד על עלמו חיו בום לזלזל בעלמו ולפסול ונקט לתלי פסול לעדות הוא הא תמרין בירושלמי ר"ש ברבי הוה לכיל בשוק חזיק ר"מ תמר לו חין שבח להלמיד לחכול בשוק משמע דלאחר חין קפידא ופי' ר"ת דהכא מייירי שחושף ואוכל וא"ת אם כן פסיעה דפסול דגזלן הוא וי"ל שחושף פחות משוה פרוטה חי נמי שגזל דבר שחיו מקפיד עליו והר"ר חליעזר מפרש כגון שהלך אצל המוכרים ושומע מפי כולם מעט מעט כלומר רוצה לקנות מהם וניחח להתת שקורין בלב שדומה לכולב לוכל כלו מעט ומעט וחין מעט וא"ת פירש לתוכל בשוק היינו שתוכל סעודה דפת דגלגי יותר:

הדרן עלך האשה נקנית

תוס' ר"י הזקן

בית נתזה. שם האיש: שהתלמוד מביא לידי מעשה. כלומר שמי שיודע התורה עושה המצות יירא מן החטאים בשלימות אבל מי שלא ידע התורה לא זה יראוי כאברהם אין בור יירא חטא ואין עם הארץ חסיד [מצורף לזה שבא לדרוש שהחכם מצד חכמתו יגיע אל המעשה השלם והטוב והוא קנין המדות הטובות ומהמצוצות ומי שהוא בעל תכונות טובות לבר לא יגיע אל ההכמה מצד התכונות הטובות וגם מעשיו שהוא עושה אינם על דרך נכונה ולא על דרך אמת כמו שאו"ל אין בור יירא חטא ולא ע"ה חסיד שאין לו מדע שידע המעשים שיהיו טובים מצד עצמם ועל כן כתוב בתורה ולמדתם יעשיתם הני לימוד ההכמה קודם למעשה] ירושל' וכבר נמנו התלמוד קודם למעשה. רבנן דקסרי אמרי הדא דתימר בישישים ח כ פ ה מי שיעשה המעשה קודם לתלמוד ע"כ פי' זה הירושלמי מיירי במצוה עוברת שמפסיק תלמודו מפני המצוה העוברת הואיל ואין שם מי שיעשנה ואח"כ חוזר לתורתו כמו שביארנו במועד קטן פ"ק. וראש הירושלמי ר' אבהו שלח לבריה למגמר בבבריא שלהו ליה ואמרו ליה גומל חסד הוא. כלומר מניה תורתו לעשות ליה לכל המתים. שלח ליה המבלי אין קברים בקסרי שלחתיך במבריא וכבר נמנו תלמוד קודם למעשה וכו' דמשמע שפי' זה הירושלמי הוא כמו שפירשנו דהא ר' חנינא הוה מניח תלמודו שהיה עוסק בתורה מפני לויית המת שהיא מצוה עוברת וגער בו אביו מפני שהיו שם אהרים שמלוין את המת. ובגמרין פ' בני העיר מתבאר דין בבבלין ת"ח להוצאת המת כמו שביארנו שם הכלית הביאור: פיסר מים. פורק עול תורה ראשית מדין הוא תחלת דינו: פסול לעדות דהואיל ואינו מן היישוב אינו מקפיד על עצמו ואין

נוסח א

תכר א מיי' פ"ג מהל' תשובה הלכה ד:

תכה ב מיי' שם סל"ו ה:

תכו ג מיי' שם הלכ"ג:

נוסח ב

תכו ד מיי' שם פ"ב הלכה ח:

תכח ה מיי' שם פ"ג הלכה ג:

תכט ו מיי' פי"ז מהל' עדות הלכה ח סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף יז:

תל ז מיי' פ"ג מהל' ת"ת הלכה ג וס"ל שם הלכה ג טוש"ע י"ד סימן רמו סעיף יח:

תלא ח מיי' שם פ"ג הלכה ה טוש"ע שם סעיף יט:

[עי' תוס' ב"ק יז: ד"ה והלמד]

תלב ם מיי' פי"ח מהל' עדות הל"ו סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף יז:

תלג י מיי' שם הלכה ם טוש"ע שם סעיף יח:

[וע"ע תוס' סנהדרין ז:]

מהנף

◇ הדגיש "כל טיטני, ולא ראינו"

נוסח

טעם ג' דיקים סוגיות "סוגיות מדוע" והטעם נדחה מדוע

נוסח

תוספות מדוע -אי- מדוע

נוסח

תוספות מדוע בשנים מדוע

נוסח

בשנים מי שלא בשנים ולא בשנים מדוע

"יראה אדם עצמו כאילו חציו *חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר °וחוטא אחד יאבד טובה הרבה=בשביל חטא יחידי שרחטא אובד ממנו טובות הרבה ר' אלעזר בר' שמעון אומר לפי °ישהעולם *נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו: עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות א] עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה שנאמר °וחוטא אחד כו'=בשביל חטא יחידי שעשה זה אבד ממנו ומכל העולם טובה הרבה ב"ש בן יותי אומר °אפילו צדיק *גמור כל ימיו ומרד באחרונה איבד את הראשונות שנאמר °צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו" °ואפילו רשע גמור=כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירים לו שוב רשעו שנאמר °ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו" וניהדי °כמחצה עונות ומחצה זכיות? אמר ריש לקיש "בחותא על הראשונות: **מתני'** *ל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא שנאמר °והחוט המשולש לא במהרה ינתק *אבל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן היישוב: **גמ'** *אמר רבי אלעזר ברבי צדוק למה צדיקים נמשלים בעולם הזה לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה, נקציץ נופו כולו עומד במקום טהרה, כך הקב"ה מביא יסורים על צדיקים בעולם הזה כדי שיורישו העולם הבא שנאמר °והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד" ולמה בשעים רומים בעולם הזה? לאילן שכולו עומד במקום טומאה ונופו נוטה למקום טהרה, נקציץ נופו כולו עומד במקום טומאה, כך הקב"ה משפיע להן טובה לרשעים בעולם הזה כדי לטורדן ולהורישן למדריגה התחתונה שנאמר °יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות:

מסובין בעלית בית נתזה בלוד נשאלה שאילה זו בפניהם תלמוד גדול או מעשה גדול נענה רבי טרפון ואמר מעשה גדול *תלמוד גדול, נענו כולם ואמרו *תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה: תניא רבי יוסי אומר גדול תלמוד שקדם לחלה ארבעים שנה, לתרומות ולמעשרות חמשים וארבע, לשמיטים ששים ואחת, ליובלות מאה ושלש מאה ושלש, מאה וארבע הויין? קסבר יובל *מתחילתו הוא משמט וכשם שהלימוד קודם למעשה כך דינו קודם למעשה כדרב המנונא *דאמר רב המנונא °אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה שנאמר °פותר מים ראשית מדון" וכשם שדינו קודם למעשה כך שכרו קודם למעשה שנאמר °ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חקיו ותורותיו יינצורו: כל שאינו לא במקרא ולא במשנה: א"ר יוחנן °ופסול לעדות, ת"ר *האוכל בשוק הרי זה דומה לבלב ויש אומרים פסול לעדות] אמר רב אידי בר אבין הלכה כיש אומרים. דרש בר קפרא רגזן לא

נפי שפעולם נידון אחר רובו כו' • ירקה אדם עצמו כאילו אחוק כל העולם אקול כמאכה לזיקים ומסידים ומאכה רשעים וכאילו מעשיו אקולים כמאכה על מאכה עשה מלוה אחת נמלאו זכיותיו מכריעין ונמלאו לזיק ועל ידו כל העולם הוכרע להיות רובן לזיקים: **ויפיו** • תורה אור לזיק שמרד במאכה טוטות ומאכה זכיות ונמה ליכד לת הרשעות: **בתופת** • מתחרט על כל הטובות שעשה: **נמה לזיקים דומים בעולם טוס** • בֵּיסוּרִין הבאים עליהם: **ונופו** • נלמד מעט ממנו: **נקנן** • ממנו טופו: **כך** • נפרעין מן הלזיקים מעט טוטות שבידם ונמלאו כולם נקיים: **ולמה רשעים דומין בעולם טוס** • בָּעוֹלָה שמשפיעים להם: **נופו** • מעט ממנו לף חלו ים בידם מעט טוטות וזכיות: **נקנן נופו** • קבלת שכרם היל קלילת טופס: **למדרגה** • לגלוי"ת כדרך שעושין מדרגות לחרישין שסביבות המגדלים כשמגביהי' קרקעיתן: **יש דרך ישר לפני איש** • כשרותן הרשעים שלותן נרחית דרכם בעיניהם ישרה ומחריבה של עולם: **בית נתזה** • שם האיש: **שהתלמוד מביא לידי מעשה** • ונמלאו שניהם בידו: **גדול תלמוד תורה שקדם לחלה** לתם שתורה בחדם הלזיקי וכחלה לת נתחייבו עד שנכנסו לחרץ דכתיב "בבלכתך" ותמר מר (ספרי פ' שלח נך) מצוה בידה זו מכל ביותה שבתורה דכתיב בהו "כי תבחו" וכתן נתמר "בבלכתך"=משנכנסו לה, וכתרומות ומעשרות לתחר כיבוש וחילוק דכתיב "תבואת זרעך" שיהח כל לחד מביר חלקו והן י"ד שנים הרי כ"ד ומשם התחילו למנות שמיטין כדתתרינן בערכין (דף יב:) ועשו שמיטה לכוף שבע הרי ס"ח שנים ולסוף ל' עשו יובל הרי ק"ג: **מתחילתו מצמט** • מתחילת השנה מיו"ב עבדים נפטרים מֵאֵלֶיהָ חֲזָקָתָן ועדיין לת עברו חלת מ"ט חבל בסיעית חיכה מצמטת חלת בסופה דכתיב (דברים טו) "מקן שבע שנים=לסוף שבע שנים כל שנה שביעית במנין ס"ח: **תחילת דינו** • ליום הדין התילת תביעות שעליו=מפני מה לת עסקת בתורה?: **פוטר מים** • הפורק עול תורה ראשית מדון הוא תחילת דינו ואין 'מים' חלת תורה דכתיב (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים: **וכשם שדין** • פוטעות תורה קודם לדין פוטעות מעשה כך שכרו לם עסק בתורה, קודם לשכר מעשה: **בעבור ישמרו חוקיו** • ולמר מר לעיל (דף לז:) תמתרון זו מצוה: **ינצורו** • יקיימו: **ופסול לעדות** • דכיון שחיו מן היישוב חין מקפיד על עלמו וחין לו בושת פנים זכן לאוכל בשוק הואיל וחין מקפיד על כבודו חיכו בום לזלזל בעלמו וליפסל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] נמ' עכר עכירה לחת וכו' כ"כ עיין שו"ת מר"י נבית הלוי סי' לה ודו"ק:

ספרי פ' עקב

ב"ק יז: מגילה כו. * ביאור - כי שתתקן כל העולם מעשה בראשית ואח"כ ברא אדם הראשון

[ר"ה ח. ערכין כח:] * ביאור בסוגיית מסכת נדה ובמקומות נוספים

[מס' ד"ח פ"י]

גמ (ה) **פלס כידו** · כשכרו תלה כתם בכרו ברגזתו לה עשכר כלוס:
דור · כדור: **שנפסר וכפוסב לניס נה יפב** · וזה שלוט בלחד מלנו
כמה יתעסק אם לה בלילות:

הדרן עלך האשה נקנית

האיש מקדש בו ובשלוחו · כגמ' תורה אור
יליף לה: **כשפיה נערה** · וכ"ש כשהיה קטנה אם קבל קידושין מקודשת והאי דנקט נערה לורה לרבות לקטנה כדמפרש בגמ': **גבו'** **פנוס בו יוסף מכשלוחו** · כי עסיק נופו כמוס מקבל שכר שפי: **שריך ריפא** · לכבוד שבת: **שיבושא** · דג: **נפפ פיסורא נמי פיכא** · אם יכול לקדש בשלוחו ולא עשה ועבר על איסור דרבנן:

לא עלתה בידו אלא רצונתא, ולאדם שב מטעימים אותו מפרי מעשו, וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ דוד הנאה ממנו שנאמר ובמושב לצים לא ישב משבו=מושב לצים:

הדרן עלך האשה נקנית

האיש מקדש בו ובשלוחו, האשה מתקדשת בה ובשלוחה: האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו: גמ' **השתא בשלוחו מקדש, בו מיבעיא?** אמר רב יוסף מצוה בו יותר מבשלוחו כיהא דרב ספרא מדריך רישא רבא מלח שיבוטא, איכא דאמרי בהא אישתא נמי אית בה כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ורחמנא אמר ואהבת לרעך כמוך, ורבי אחמר דרב יוסף אסיפא איתמר **האשה מתקדשת בה ובשלוחה** בשלוחה מיקדשא, בה מיבעיא? אמר רב יוסף מצוה בה יותר מבשלוחה כי הא דרב ספרא מדריך רישא רבא מלח שיבוטא אבל בהא איסורא ליתי בה כדר"ל דאמר ר"ל טב למיחב טן דו מלמיתב אדמלו: האיש מקדש את בתו כשהיא נערה: כשהיא נערה אין, כשהיא קטנה לא מסייע ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי אלעזר "אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה, שלוחו של אדם כמותו, ושלח מלמד שהוא שלוחו של מקום, ושלחה מלמד שהוא עושה שליח, ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח אשכחן בגירושין, בקדושין מנלן - וכ"ת דילוף מגירושין מה לגירושין שכן ישנן בעל כרחה? אמר קרא ויצאה והיתה" מקיש היוצאה משוי שליח אף היוצאה משוי שליח, ואלא הא דתנן האומר לשלוחו "צא תרום" תרום כדעת בעל הבית, ואם אינו יודע דעת בעל הבית תורם בבינונית - אחד מחמשים

פיסא

נגמן הש"ם
גמ' מלח שיבוטא · פי' ס"ו דף ע"ו ע"ב תד"ה ושמע': שם תאמר לאדם שיקדש את בתו כשהיא עד שיהיה בפי' מהרש"ל פ"ג דכ"ב דף מז ע"ב: **תום'** ד"ה כתיב ושו' אבל בני מיתות נה· פי' כאן שבעים פ"ג דסנהדרין ד"ה על פיסא:

נגמן מד·
מבנה:
ב' לשונות בגמ'- על מה מקשים הקושיא שנת קיש· (על הרישא- או- הסיפא) וממילא על מה שייך תשובת ר' יוסף

ר' ספ ר"א/ר"ה א'

כתובות נה: סנהדרין מה· כי· סוסה מ: כ"ק נה· נדה יז· [פסחים מה·]

כ"ק קיל· לעיל ז· יבמות קיט· כתובות עה·

נקמן פה:

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה נה עולה בידו כשכרו תלה כתם בכרו ברגזתו בכל דוכתא תלה רגזתו ד"ה תאמר וכו' עסנים לקדש· ג"כ ע"ל סוף דף פה:

[לעיל ה· וש"נ]

כתוסה"נ: ק"תמוות פ"ד ס"ד כתובות כה·תוספתא תמורות פ"ס [פ"ב]

נליון הש"ם
גמ' מלח שיבוטא · עי' ע"ז דף ע"ו ע"ב תד"ה ושמע': שם תאמר לאדם שיקדש את בתו כשהיא עד שיהיה בפי' מהרש"ל פ"ג דכ"ב דף מז ע"ב: **תום'** ד"ה כתיב ושו' אבל בני מיתות נה· פי' כאן שבעים פ"ג דסנהדרין ד"ה על פיסא:

והדראב"ד תירץ דה"ם נרולה אבל קטנה לא· ולדבריו קשיא אמאי עד שתאמר בפלוני אני רוצה בעד שתגדיל סבי רנדולה בכל דהו ניהא לה אלא לאו כדפרישנא ש"מ דאפי נרולה כשאחר עושה לא ניחא לה:

א א מיי' פ"ג מהל' אישות הלכה יד סמ' עשין מח סוש"ע אה"ע סי' לה סעיף ג:

ב ב מיי' וסמג שם סוש"ע אה"ע סימן לז סעיף ג:

ג ג מיי' וסמג שם סוש"ע אה"ע סימן לז סעיף ז:

ד ד מיי' פ"ל מהלכות שכנים הלכה ו סמג עשין ל סוש"ע ח"מ סי' רנ סעיף ג:

ה ה מיי' פ"ג מהלכות אישות הלכה יט סמג שם סוש"ע אה"ע סימן לה סעיף ג:

ו ו מיי' וסמג שם סוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ה:

ז ז מיי' שם סמג עשין מח סוש"ע אה"ע סי' לז סעיף ח:

ח ח מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה ו ופ"ו שם הלכה ג סמג עשין נ סוש"ע אה"ע סי' קז סעיף ג ופ"ט סעיף ג:

ט ט מיי' שם הלכה ו ופ"ב שם הלכה ו סמג שם סוש"ע אה"ע סימן קמו סעיף ג:

י י מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה ד סמג שם סוש"ע אה"ע סי' קנו סעיף לח:

יא כ מיי' פ"ד מהל' תרומות הלכה ז:

נושא: אסור לקדש בתו הקטנה

נושא: (עד מב.)
שלוחות מנלן: [קדושין יבמות קיג:]
1) בגיטין 2) קידושין 3) תרומות 4) קדשים
דברים כד: א
... וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושלחה מביתו
ב) "ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש
... ונתן בידה ושלחה מביתו...

תום' ר"י הזקן מבנה:
ואין לו פנים: תרונתא כתיב בשרו: סליק פירקא

האיש מקדש: מצוה בו· כל מצוה שמיפלה עליו יעשה בנופו ולא ע"י שליח: מהרך רישא· הוא בעצמו לכבוד שבת היה מהב"ה ראש הבהמה באר: שיבוטא· דג: התתגנה וישנאנה ואם הוא יולך לא יקדשנה: *אסיפא דלבני דידה ליכא איכפת ליה אתי שאני אע"פ שתראה בו דבר מגונה דבכל דהו ניחא לה: כשהיא קטנה לא· כלומר אשמעינן קטנה לא יקדש: אני רוצה· ואע"נ דאמרי' לעיל דבכל דהו ניחא לה ה"מ כשהיא עצמה ערשה אבל כשאחר ערשה לא· ניחא לה:

מקדש· השתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא· ואין צריך למאן דאמר הכא לאו דוקא וכ"ל לא לא זו אף זו צריך לכמויי הכי אלא בשתי בעות *אבל בשתי מיבות לא: **אי** מיתמר דרב יוסף אסיפא מיבעיא מיתמר· ולהכי לא מוקי לריבתא ובגון שמכירה משום דהא מכ"ל לעמת מתני' מיירי בין מכירה ובין אין מכירה ואפי' איסורא ליכא ומלתא דרב יוסף לא נדע: **אסור** לאדם שיקדש אפי' ס'· תע"ג דקתני התם מקדש לכתחילה לא נקט ליה אלא לאשמועינן דין קידושין:

כשהיא נערה אין כשהיא קטנה לא· ות"ת ולמה לרבותא נקט נערה וכל שכן קטנה וי"ל דדייק מדקתני כשהיא נערה ולא קתני התם מקדש אם בתו נערה משמע דוקא נערה אבל לא קטנה ת"ש "אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה" ותע"ג דלמר לעיל דאיסורא ליכא משום דקא ממיהב מן דו ה"מ בגדולה שהיה מתקדקת ע"י עצמה דיכין שתתגלית ליכא למיחש שמא יחזור אבל קטנה שמתקדקת ע"י אביה ליכא למיחש שמא אם היתה גדולה לא היתה מתרלית ועכשיו אלמו (כ) טוהנים לקדש בטותיו אפי' קטנות הייט משום שבכל יום ויום הגדלת מתגבר עליו ואם יש כיפק ביד אדם עכשיו לתת לבתו גדולה שמא זמן לא יהיה כיפק בידו ומהב בתו עגונה לעולם: **ושלח** ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח· פ"ה דתני' ושלחה כתיב בפרשה ות"ת הא לינטריך חד ושלחה למדרש דקטנה ושוטה ליכא יכולה להתגרש "דכתי משמע ושלחה מי שמשלחה ולינא מוחזק פרט לזו שמשלחה והא מוזקיה ונתן בידה ושלחה בהדיא ים שפי לרבות דמני למימר ונתן בידה ומהוקי מדכתב ושלח ש"מ לדשם ומה"ט דושלחה נפקא לדשם אחרת ומה"ט פי' דמושלחה אחרון דרים טולמו ודרים שלח דהוה מני למימר ונתן בידה וכן ו"ו דושלחה וכן ה' דושלחה ואידך ושלחה לינטריך להך לדשם דמשלחה ואינה מוזקת וזה לשונו לכאורה שלח מלמד שהיה פירוש ושלחה מביתו לאחרון הוה ליה למיכתב ונתן בידה ומה לו לכתוב שלחה מלמד שהיה עושה שליח ושלחה הוסיף ו' עוד מלמד שהשליח עושה שליח: **תורם** כדעתו בעל הבית· פירוש לפי מה שמכיר בבעל הבית עיט יפה או עיט רעה ים בתרומה שגם מדות לפי שלא נאמר בה שיעור מפורש אלא לתיקון דנוך דמשמע כל שהוא ובירושלמי מפרש להו ח"ר לוי ביעוטין ח' מן החמשים ופפקא ליה מתרומת מכס דכתיב (במדבר יח) וממלאים בני ישראל מקח אחד מאחד מן החמשים כל מה שאתה חוזו אתו ח' מחמשים וכמו שמעיט תרומת מכס אחד מחמשים אף כל תרומה תורם אחד מחמשים וזו מדה ביעוטין ועין רעה אחד מששים ופפקא ליה מקרא דכתיב (יחזקאל מה) עשרים השיפה מחומר החטים ועשרים השיפה מחומר השעורים ותומר הוי שלשים סאין ושיפה ג' סאין נמלא עשרים השיפה עולה תלי סאה וכשתורם עשרים השיפה מחומר נמלא דהייט אחד מששים ועין רעה ועין יפה אחד ממ' נפקא ליה נמי מהאי קרא דכתיב עשרים השיפה ומעשיהם כלומר ומעשיהם אלו תומר חטים ותומר שעורים דכתיב בהאי קרא על ומעשיהם נמלא דהייט אחד מארבעים דהיינו סאה ותלי לששים סאין דהיינו תומר חטים ותומר שעורים:

פיסא

פיתת ו' לו הוסף ו' תרומתו תרומה · פי' בקונטרס פיתת שתרם ל' ממ' וקלי פיתת לבעל הבית ו"מ לחיבת דפיתת שתרם ולחני' לחת בשב"ב ולחמר לך לפ"ה תרומתו תרומה

פיתת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה מנלן וכי תימא דילוף מגירושין-מה לגירושין שבן ישנן חול? אמר קרא אתם "גם אתם לרבות את השליח, ונכתוב רחמנא בתרומה וניתי הנך ונגמרו מיניה? משום דאיכא למפרך שבן *ישנה במחשבה הוא *דתנן *חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד "צא ובקש ושחוט עלינו", והלך ומצא ושחט והן לקחו ושחטו: אם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והם אוכלים [א] ושותים עמו מנלן וכי תימא דילוף מגירושין-מה להנך שבן ישנן חול אצל קדשים-נפקא ליה-מדרבי יהושע בן קרחה *דא"ר יהושע בן קרחה מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים" וכי כל הקהל כולן שוחטין והלא אינו שוחט אלא אחד? אלא *מכאן ששלוחו של אדם כמותו ונכתוב רחמנא בקדשים וניתי הנך ונגמרו מיניה? משום דאיכא למפרך מה לקדשים שכן רוב מעשיהן ע"י שלוחין *תדא מחדא לא אתיא, תיתי חדא מרתי, הי תיתי: ① לא נכתוב רחמנא בקדשים ותיתי מהנך ② לא להנך שכן ישנן חול אצל קדשים נכתוב רחמנא בגירושין ותיתי מהנך מה להנך שכן ישנן במחשבה אלא לא לכתוב רחמנא בתרומה ותיתי מהנך, ה"נ, ואלא אתם-גם אתם למה לי? מיבעי ליה לכדרבי ינאי *דא"ר ינאי "גם אתם" "מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית, הא למה לי קרא מדרבי חייא בר אבא א"ר יותנן נפקא *דא"ר חייא בר אבא א"ר יותנן "אין העבד נעשה שליח לקבל גט מיד בעלה של אשתו לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין איצטריך ס"ד אמינא עבד דלאו בר היתירא הוא כלל אבל עובד כוכבים הואיל ואיתיה בתרומה דנפשיה *דתנן "העובד כוכבים והבותי שתרמו, תרומתן תרומה אימא שליח נמי עביד, קמשמע לן, ולר' שמעון דפטר דתנן *תרומת עובד כוכבים מדמעת וחייבין עליה חומש *ור"ע פוטר *אתם-גם אתם למה לי? איצטריך סד"א הואיל ואמר מר *אתם ולא אריסין, אתם ולא שותפין, אתם "ולא אפוטרופוס, אתם *ולא התורם את שאינו שלו אימא אתם ולא שלוחכם נמי קמ"ל] הניחא לרבי יהושע בן קרחה אלא לרבי יונתן דמפיק ליה להא קרא לדרשא אתרינא, מנא לן *דתניא *רבי יונתן אומר מנין שכל ישראל כולן יוצאים בפסח**

1/40 1/60 חשלישית תורים

ב א מיי' פ"ד מהל' תרומות הלכה ג:

ג ב מיי' פ"ג מהל' קרבן פסח הלכה ד:

יד ג מיי' פ"ל מהל' שלוחין הלכה ז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן קפד סעיף ג:

טו ד מיי' שם פ"ב הלכ' ג ופ"ד מהלכות תרומות הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סי' קפח סעיף ג:

טז ה מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה ו סמג עשין מה טוש"ע ח"מ סימן קמ"ו סעיף ג:

יז ו מיי' פ"ד מהלכות תרומות הלכה טו

מבנה: מקורות לשליחות בקדשים, בעמוד הבא יח ז מיי' שם הלכה י מופיעים עוד פ"ב ה"כ: מעוניינים ממוספרים- הם מקורותיט ם מיי' שם הלכה ב: לשליחות בקדשים בשביל ר' יונתן

מבנה: סדרה של בירורים אם אפשר שהתורה לא תכתוב א' ממקורות לשליחות ונלמוד אותו מהשאר

נוסח אחר: מאחר שאכל נאמר בתרומה אחרים (מקיש קדשים) - אך נאמרו א-בא אחר- ב' תשובות

ג' כמכרע"ש שמכר סנהדרין

[עי' חום' ממחת כוי ד"ה גזיזה]

[עי' על זה תמצא כתוב, כתובות כ: ד"ה כרי זה ובכרע"ש נזירין נט:]

נליון הש"ס

גם' לרבות את הבניה · עי' יבמות קא ע"ב תד"ה וקלאו ל: ובערכין דף כ ע"ב תד"ה קבנו: שם שנה במחשבה · עי' נזירין לג ע"ב תד"ה כך תרומה מעשר: שם מכאן ששלוחו ש"ש כמותו · עי' בפרכ"י בתוס' ס' ויקרא כ"ד י"ד בפסוק וכנגמו תיתו כל העדה: שם גם אתם למה לי · עי' טורי אבן תגיגה י' ע"ב ד"ה מה התם:

תרומות ג"ג מ"ט נזירין כג:

תרומות שם

מיוחר

* [ראש ירושלים] מרמיא בר אבא אמר ר' יוחנן נפקא

נזירין נג:

ב מתנות כהונה, ראה במדבר יח: כח

ג ומנלן דשלוחו של אדם כמותו לשחיטת קדשים, כמותו לשחיטת חולין, ראה בפסחים ה: ובמנחות ע"ב (דף ס:) מוקי לה בשחיטת חולין, ראה בזבחים כג: ובמנחות ע"ב (דף ס:) מוקי לה בשחיטת קדשים

ד אפילו תרומה

ה כל עבודת הקרבנות ע"י הכהנים

ו תרומה וקדשים

ז כתוב בתרומה

ח לאפוקי עובד כוכבים (קשה)

ט לפסול בשליחות גוי

י בשליחות תרומה

יא דנפקא שלוחות בקדשים מושחשאותו

יב ושלוחו אותו וכו'

יג שליחות בקדשים

יד בפסח

טו ד' מתרץ אחד מהרבנים: **פרומפו פרומפ** · לחמר ליה בהכי לחמידין: **מנלן** · דסליח תורה: **גם אתם** · "כן תרימו גם אתם" והלי "גם" יתירה הוא: **כאתכם** · נותן טעינו בלד זה ולכל בלד זה לכתוב (במדבר יח) "ואתכם": **ולחמרו לנחמ** · מכני חבורתם: **גם ונקט** · פסח תורה אור החבור: **ופן קולקין עמו** · שהרי מעשלוחו שליח לשחוט ולשלן פסול: **מנלן** · דשלוחו של אדם כמותו לשחיטת קדשים: **כלל קדשים** · לחי' תרומה הוא חולין: **רוב מעשיהם** · כל עבודת הקרבתם ע"י כהנים שהם שלוחים: **שבן ישנן** · כי חיתי נרסי': **כאתכם** · קדשים נמי חיתנהו בתרומה ומשום הכי לא מיבעי ליה לגזירה שוה: **ופיקי פסנך** · מה קדשים שהן קדש בשליח תרומה שהיא חול לח כל שכן **מה לקדשים** שכן רוב מעשיהם ע"י שליח גירושין יוכיחו **מה לגירושין** שכן ישנן חול לגלי תרומה, קדשים יוכיחו וחזר הדין לגד הבוה שבהן שישנן ע"י עלמן ושלוחו כמותו לחי לחי לחניח תרומה: **לכדר' ינאי** · להכי כתב "גם" לרבויי שליח מפום דבעי למקום למשלח למימר בשעבר כובשים פטול: **נפי שפינו כו'** · חלמת לח בעי קרא למסברת חית לן למימר דמידי דלח שיך ביה לח מחעביד עליה שליח: **נפו בר פיפילפ פוס גרסי'** · חינו בפוס לד היתר לחכם חית לים שליח מגרש להא חין לו קידושין: ר"ג לבל שובד כוכבים הואיל וחיתיה בתרומה דנפשיה: **שפרפו** · לחת שלהן: **פרומפן פרומפ** · ליחסר לזרים דקסבר חין קנין לעובד כוכבים בחרן ישראל להפקיע, ומירוח עובד כוכבים חיט פוטר מן התרומה ובמנחות (דף סז:) יליף לה טעמח "מדנך", דנך "מכי זימני למעוטי דינון עובד כוכבים וחין מיעוט אחר מיעוט חלח לרבות: **מדפפא** · חם נפלה לחולין מוכרתה: **ופייבין פליפ פוסק** · החוכלה בשוגג: **ור' שפעון פוטר** · דקסבר חין מירוח הטובד כוכבים מיבד בתרומה ויליף לה "מדנך" ולח דינון עובד כוכבים במנחות (שם) ולדידיה ליכח מיעוט לחר מיעוט דמלריך להו גזירה: **לפפא גם לפפא נפפא לי** · **פפינפוך** · דלח הוי עובד כוכבים פליח בתרומה דנפשיה: **פיינפריך** · לרבויי פליח לתרומה מפום דכתיב "חתם" למעוטי חלילים מלרוים חלקו של בעה"ב וחפפרופוס יהומים והמורם חת שליח שלו פלית מדעתיה לימח למעוטי כמי פליח להכי לימטריך "גם" לרבויי: **פניפת נרבי יפושפ** · דנפקא ליה פליחות דקדשים "מושחטו לחתו": **פפחים נח:** [וכפ ליתח ר' נתן]

* סוגיית כל הש"ס (חוץ מרבי יוחנן) חולה ביצה, ראה בפסחים נח: ובזבחים כג: ובמנחות ע"ב

הגהות הגר"א

[א] גם' וכפ לוכלים שמו כניל:

נ"ב [פיפא יב:]

ספחים נח:

* זבחים ס"ה ע"ב ה: ע"ש

מכילתא פ' כח נדרים שב מיר יב: ב"מ לו: [פרקים לה: תגיגה יו: מנחות נג: נזיר נט.]

* הסוגרים מיועדים לעזור לשמור על רצף חיפוש מקורות לשליחות בקדשים [ר"ל שמיק]

נפקא ליה מדר' יהושע בן קרחה · ות"ק ממלי לח ילוף לשליחות מכני קדשים שליחות דומיח דפרו על החטלת חבר לו מכלל דבעבר קדשים לח בעינן בעלים ור"ל דסבר מדלילבריך לומר שהיה בבעלים כדכתיב (ויקרל סז) ובחבר לח פר

כספם ממך . תימ"ס אלמא בו כיון לכל אחד,דקסבר תכילת פסחים לא מסכחא אלא זריקת דם לחודא : מיניה . מן המקרא עצמו דמכל מקום אחד מהן שוחטו בפני עצמו : דמים ליה שותפות . דהא על כל הקהל הוא אלמא אליה בעלמא לא : ויקחו לפם פיש וגו' . אחד טוקח לכל המשפחה : פיש ושכח . תורה אור

ולעולם מעות דלים ליה שותפות בגוייהו , ודקאמרת הא ליכא מינין,מנין הוא ל דלימרך ל למעוטי קטן אלא ל כח ליקח בשביל אחרים להיותו זוכה להן במקצת : ופשיטי מיניה . "פיש לפי אלו תכטו" השותפין את הפסח על היחיד ולא לחייבן על שליחות אלא על שיך : אין שותפין אם פסחם על פיחיד. רבי יהודה אומר ויקח "לה"מלא מוכל לזכות את הפסח בחד-ביחיד : ופ' פוו נפי קטנים . בטהלי התרן וכי הוכיח להם בתורת שלוחין כלו והלא אין שליחות לקטן דנכי ושלח ושלחה-לחיש כתיב (דברים כד) "כי יקח לחיש"ומינה ילפינן (נב"מ דף עח:) דאין הקטן שוחה שליח : פנש . ההוא לא לאחויי שליח אחת אלא לזכין לאחם שלא בפניו,אחת-דקטנים-כשלח מדמדני ששלוחו של אדם כמותו שנאמר "ונשיא אחד נשיא אחד ממטה" תיפוק ליה שליחות מהאי"ויסבראדהא שליחות הוא,והא קטנים לאו בני שליחות נינהו:אלא כי אתא דרבא בר רב הונא *דאמר רבא בר רב הונא אמר רב נידל אמר רב מנין שזכין לאדם שלא בפניו שנאמר "ונשיא אחד נשיא אחד "ותיסבראזכות היא הא חובה נמי איכא דאיכא דניחא ליה בהר ולא ניחא ליה בבקעה ואיכא דניחא ליה בבקעה ולא ניחא ליה בהר ? ואלא כדרבא בר רב הונא -דאמר רבא בר רב הונא אמר רב נידל א"ר"מנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן שבית דין מעמידין לדם אפוטרופוס*לחוב ולזכות-לחוב אמאי? אלא לחוב ע"מ לוכות:ת"ל "ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו" : *א"ר נחמן אמר שמואל "יתומים [א] שבאו לחלוק בנכסי אביהם בית דין מעמידים [ב] להם אפוטרופוס ובוררים להם חלק יפה ואם הגדילו יכולים למחות ורב נחמן דידיה אמר אם "הגדילו אינם יכולים למחות *דא"כ מה כח בית דין יפה וכי אית ליה לרב נחמן אם כן מה כח בית דין יפה ' והתנן *שום הדיינים שפידתו שתות או הותירו שתות מברן בחל רבן שמעון בן גמליאל אומר מברן קיים (*ואמר רבן שמעון בן גמליאל) א"כ מה כח ב"ד יפה ואמר רב הונא בר חנגא אמר רב נחמן 'הלכה כדברי חכמים?לא קשיא הא

בפסח אחד שנא' °ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים" וכי כל הקהל כולם שוחטים והלא אינו שוחט אלא אחד אלא מכאן שכל ישראל יוצאים בפסח אחד שליח בקדשים מנא ליה?מינין , ודילמא שאני התם *דאית ליה שותפות בגוייהו? אלא מהכא °ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית" ודילמא התם נמי דאית ליה שותפות בגוייהו? אלא תרי קראי למה לי אם אינו ענין להיכא דשיך,תניהו ענין להיכא דלא שיך,הא מבעי ליה לכדרבי יצחק *דא"ר יצחק איש וזכה יזלא הקטן וזכה ? מהא °איש לפי אכלו" נפקא,ואכתי מבעי ליה דשותפין את הפסח על היחיד? אבר לה כמ"ד *אין שותפין את הפסח על היחיד ; ואלא הא דאמר רב נידל אמר רב מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר "ונשיא אחד נשיא אחד ממטה" תיפוק ליה שליחות מהאי"ויסבראדהא שליחות הוא,והא קטנים לאו בני שליחות נינהו:אלא כי אתא דרבא בר רב הונא *דאמר רבא בר רב הונא אמר רב נידל אמר רב מנין שזכין לאדם שלא בפניו שנאמר "ונשיא אחד נשיא אחד "ותיסבראזכות היא הא חובה נמי איכא דאיכא דניחא ליה בהר ולא ניחא ליה בבקעה ואיכא דניחא ליה בבקעה ולא ניחא ליה בהר ? ואלא כדרבא בר רב הונא -דאמר רבא בר רב הונא אמר רב נידל א"ר"מנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן שבית דין מעמידין לדם אפוטרופוס*לחוב ולזכות-לחוב אמאי? אלא לחוב ע"מ לוכות:ת"ל "ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו" : *א"ר נחמן אמר שמואל "יתומים [א] שבאו לחלוק בנכסי אביהם בית דין מעמידים [ב] להם אפוטרופוס ובוררים להם חלק יפה ואם הגדילו יכולים למחות ורב נחמן דידיה אמר אם "הגדילו אינם יכולים למחות *דא"כ מה כח בית דין יפה וכי אית ליה לרב נחמן אם כן מה כח בית דין יפה ' והתנן *שום הדיינים שפידתו שתות או הותירו שתות מברן בחל רבן שמעון בן גמליאל אומר מברן קיים (*ואמר רבן שמעון בן גמליאל) א"כ מה כח ב"ד יפה ואמר רב הונא בר חנגא אמר רב נחמן 'הלכה כדברי חכמים?לא קשיא הא

הא דילמא שאני התם דאית ליה שותפות בגוייהו . פי' לכל לגוייה שותפות מגליה ואין לומר דאין הכי נמי היכא דליכא לו שותפות בגוייהו לא מצי שוייה שליח להא תנן בפ' התקה (פסחים דף סה:) הרי אמר לו רבו לך ושחוט עלי הפסח ועכשו מה אמר לו רבו נדי לו עלה יקח נדי ועלה ויאמר לם נדי אמר לי רבי עלה עלי ונדי עלו ולם עלה אמר לי רבי נדי עלי ועלה עלו ומדקאמר עלה עלי ונדי עלו משמע שאין לו שותפות בנדי לפי"ם שותפות נדי עבור רבו אלמא דמלי לגוייה שליח לפי היכא דליכא לו שותפות בגוייה וא"ם אמאי לא אמר לו דחי לגיל נמי דההיא דר' יהושע בן קרחה מיירי דאית ליה שותפות בגוייה כדאמר בפ' שלשה שחטו (זבחים דף נה.) דכל אחד מהם סבור שלו הוא זורק ואין יודעין מי זרק את הראשון ומי זרק את השני ואין יודעין אם הראשון כשר והשני פסול אם השני כשר והראשון פסול ואפ"ה כשרים שכל אחד ואחד שותף בדם חבירו ואי אמרת בשלמא שותפות בגוייה היינו דאמרינן בפ' שלשה שחטו דכל אחד ואחד שותף בדם חבירו אלא אי אמרת שותפות בעלמא הוא אמאי כשר הא אין שותפות בגוייה ואפילו תימא שותפות בגוייה

הא דמעו הא דלא מעו. ה"ה דמלי למימר הא דמעו בשחוט כרומות* והא דמעו בפחות מכשתות ולא לימלך טמר יכולין למחות ולימלך הא דמעו בפחות מכשתות ולא לימלך טמר יכולין למחות **אבל** שויה עליה מלי למימר ליה לתקוני מדרכיך טי. ולקמן הא למה"ר כב' לעמנה ניזוקת (כתובות דף ק. ושם) עליה כמלן רבה למר רב נחמן עליה כדיינין ממש דפחות מכשתות המקח קיים כדיינים ורבה נופיה קאמר הכא דלא שויה עליה מלי לימ"ל להקוני מדרכיך טי' ממש דמעו המקח בטל לקח בפחות מכשתות ואומר רבי"ם דהתם רבה משום דרב נחמן קאמר ולית ליה לת"ל והכא משמיה דעפיה ור"ח מפרש דהתם מירי בעלית הדיינין דלמלוהו רבנן להיות כמוסח והכא מירי בעלית דשויה עליה הלוקח בעלמו לו נמי ת"ל דמר דקאמר התם עליה כדיינין והמקח קיים הלוואה מיהא לריך להחזיר והכא נמי ה"ק לתקוני מדרכיך טי' ולריך להחזיר הלוואה ולא כשאר חדם דפחות מכשתות היא מחילה: **דת"ר** נקונמרס הא דאמרן יפר מכשתות בטל מקח לת מחנן מחילה דבי דינא לא. כלומר המקח קיים ולפי גירסת זו מייתי ראיה מדרבי"נ דאמר מכרן קיים ולא ס"ל לרבה הא דאמר רב נחמן לעיל דהלכה כחכמים והא דאמרן שחות קנה ומחזיר לוקחה לת מחנן מחילה כמתניתין דהתם כתוב בהן לוקחה לו קנה מיד עמיקר לל טוב דבר הנקנה מיד ליד עכ"ל ונקט לר"ח חדא מדנקט נבי שחות לת לוקחה לקרקעות משמע דביתר מכשתות יש להן לוקחה ובפרק המקבל (ב"מ דף קח.) מסיק רב נחמן זכין שזה מהה במחנן לת להם לוקחה ושוה קנה דפירש דרבה לת ס"ל כר"ע ודוחק הוא דהא רב נחמן רבו היה וע"ק דלפי' הקונטרס גרם מעיקרא יפר מכשתות במילתיה ומייתי ראיה ממכנה דשום הדיינין שפחתו שחות לו הוציאו שחות ט' ולמאי מייתי ראיה מינה הא מכנה זו לת מיירי כלל ביתר מכשתות מה יפה דין ור"ח לת הוי חומה כדומה לכך נראה לר"ח דגרס לימכה וכן גרס ר"ח ור"ג הא דלמר לחת קנה ומחזיר לוקחה לת לחנן חלת לחת למר נפלוג בשומת דבי דינא לחבל למר נפלוג בשומת דבי דינא לת והוי המקח בטל והכחת מייתי ראיה מחכמים והא דלמר יפר מכשתות בטל המקח לת לחנן חלת כמתניתין דלקמן לחבל במקרקעי טי והכחת ניחת מפיר זכין שזה מהה במחנן מיהו קנה דמכחת הכא לפי רבינו חם לפי' דלמר יפר מכשתות לת לחנן ובפרק המקבל (ב"מ דף מ.) למר ר"מ הדר רב "חסדא לוקחה לחן להם ביטול מקח ים להם וי"ל דביטול מקח היינו מפנחת וה"ל חיחת ביטולמי עד פנ ים להם לוקחה לבל בלייר מפנ לת הוי ביטול מקח בחחנן מי פנ דוקח לת הוי זכין מהה בחחנן דוקח לחת פחות מחחנן פורחת ולי חחנן דוקח חם דקחני עד פנ ולח דוקח לחת ר"ל יומר מפנ המקח קיים": **אבאי** מעל נימח לחן חלת לדבר עבירה. חימה הח ע"כ מיירי בשוגג דלי מזיד ליכח מעילה לחן מעילה במזיד ח"כ ים חלת לדבר עבירה דלח ילייר דברי הכא ודברי חלמיד דברי מי שומעים כיון שהוח בשוגג דהכי נמי משמע בפ' מרובה (ב"ק דף עט.) דקחמר הרי שגנב טלה מן המגדל וחמר (ה) לכהן טול טלה זה שהוח שלי לת נחנו לכהנים בט והרגה ט בטלה חל הבירו ומסיק דמיד שחלילתו הכהן מרבים בעלים נחמיד הגנב במשיכת הכהן והקשה ר"י הח חמחי חייב הגנב נימח לן חלת לדבר עבירה ויכיל כיון שהיין הכהן יודע שהוח בח מנגיעה לת ייל למימר דברי מי שומעין וחומר ר"י דהכח מייתי חפי' דמזכר הלית קחמר דמעל בעל הבית והמחח פריך חמחי מעל נימח חין חלית לדבר עבירה ודברי התלמיד דברי מי שומעין וחפ"ג דמזכר הלית מעל בעל הבית כדמוכח בפעילה (דף כח.). דחפי מזכר בעל הבית ולח מכר חלית הלית מעל מזכרו שניהם חטני מעל והמעם לפי דמפילה לית חלת בשוגג כדפירישים לפיכך מעל לוחו חלת מזכר ולוחו במזכר מיד הוח ח"מ דוקח חם מכרו שניהם הח חם מזכרו הלית בעל הבית מעל: מורד

הא דמעו הא דלא מעו, אי דלא מעו מאי "יכולים למחות" יכולים למחות ברחוות: *אמר רב נחמן *האחין שחלקו *הרי הן כלקוחות: פחות משחות נקנה מקח, יתר על שחות בטל מקח, שחות קנה ומחזיר אונאה, אמר ⚠רבא הא (ה) דאמרן (ראמרת) פחות משחות נקנה מקח" לא אמרן אלא דלא שויה שליח "אבל שויה שליח אמר "לחקני שדחיך ולא לעוותי", ⚠והא (ג) דאמרן "יתר משחות בטל מקח" לא אמרן אלא דלא אמר "ניפלוג בשמא דבי דינא" אבל אמר "נפלוג בשמא דבי דינא" מכרן קיים *דתנן שם הדיינים שפירתו שחות או הותירו שחות מכרן בטל רשב"ג ⚠אומר מכרן קיים "הא דאמרן שחות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא במשלמלי אבל במקרקעי *אין אונאה לקרקעות, ובמקרקעי לא אמרן אלא דפלוג בעלויא אבל פלוג במשחתא לא כדרבה *דאמר *רבה "כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה נמי חזר" ⚠הא *דתנן "השולח את העבירה ביד חרש שוטה וקטן פשוד מדיני אדם וחייב בריני שמים, שילח ביד פיקח, פיקח חייב ואמאי ניימא שלחו של אדם כמותו? שאני התם *דאין "שליח לדבר עבירה" *ואמרינן דברי הרב ודברי תלמיד והדתנן (בבי הקדש) ⚠דברי מי שומעים (נ) *החתניא *"שליח שלא עשה שלידותו שליח מעל, עשה שלידותו בעל הבית מעל" כי עשה שלידותו דבעל הבית בעל הבית מידא מעל, אמאי, נימא אין שליח לדבר עבירה? שאני מעילה *דילפא "חטא - חטא" כתרומה מה תרומה משני שליח אף מעילה משני שליח, ונילף מינה? משום דחוי מעילה ושלידות יד "שני כתובים הבאים כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין מעילה הא דאמרן שלידות יד מאי היא *דתניא °על כל דבר פשע" בש"א לחייב על המחשבה במעשה ובה"א אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר "אם לא שלח ידו וגו' אמרו ב"ש לב"ה והלא נאמר "על כל דבר פשע" אמרו להם ב"ה לב"ש והלא נאמר °אם לא שלח ידו במלאכת רעהו "אמרו ב"ש לב"ה א"כ "על כל דבר פשע" למה לי? שיכול אין לי אלא הוא, "אמר לעבדו ולשלוחו הנה ת"ל "על כל דבר פשע" הניחא לב"ה אלא לב"ש דמוקמי ליה לההוא קרא במחשבה במעשה

פחות משחות . הח דחימח מכחות לח חומר: **ברחוות** . מי מכחל ט חלק בכרום לומר "טח לי חלק בגפן" שהיחה ט עם שדה מכוכה לה שנפלה ט מחמת: **סרי מן בלקוחות כי** . כך היה על לקוחות קלוב בפרק החב (ב"מ דף מכ:): **ופש דפטרן יפר על מכות בטל** תורה אור **מקח נפ פטרן פלג דלא פטר נפלוג**

* רש"י כתובות קי. אי דלא טעו למה יחמרו

כשומת דבי דינא . הח דלמר יפר על מכות בטלה מחוקה לגמרי לת חמרן חלת בלה החנו מחחילה להיות שומת הגבסים בטלמה שהן כ"ד חכל קבלו עליהם להיות חלוקחם כדין שם הדיינין חפי' יפר על מכות מכרן קיים דקי"ל כרבה"ג ולמר מכרן קיים במסכת כחובות פרק חלמנה ניזונית (ד' נ:): ולח ס"ל לרבה הא דלמר רב נחמן לעיל הלכה כדברי חכמים: **ופש דפטרן מכות פריך לפטויי מופנח נפ פטרו פלג בפלגלי** . דלוקמה כחיבה בהן לו קנה מיד עמיקר לל טוב דבר הנקנה מיד ליד: **בפלגלי** . חלוקח מיד על ממיקר לל טוב דבר הנקנה מיד ליד: **פחות מכדי אונאה נמי חזר** . כלומר המקח קיים ולפי גירסת זו מייתי ראיה מרבה"ג דלמר מכרן קיים ולח ס"ל לרבה הא דלמר רב נחמן לעיל דהלכה כחכמים והא דלמרן מכות קנה ומחזיר לוקחה לת לחנן חלת כמלמלים דהא כתוב בהן לוקחה לו קנה מיד עמיקר לל טוב דבר הנקנה מיד ליד ועכ"ל ונקט לר"ח חדא מדנקט נבי מכות דביתר מכשתות יש להן לוקחה ובפרק המקבל (ב"מ דף קח.) מסיק רב נחמן זכין שזה מהה במחנן לת להם לוקחה ושוה קנה דפירש דרבה לת ס"ל כר"ע ודוחק הוא דהא רב נחמן רבו היה וע"ק דלפי' הקונטרס גרם מעיקרא יפר מכשתות במילתיה ומייתי ראיה ממכנה דשום הדיינין שפחתו שחות לו הוציאו שחות ט' ולמאי מייתי ראיה מינה הא מכנה זו לת מיירי כלל ביתר מכשתות מה יפה דין ור"ח לת הוי חומה כדומה לכך נראה לר"ח דגרס לימכה וכן גרס ר"ח ור"ג הא דלמר לחת קנה ומחזיר לוקחה לת לחנן חלת לחת למר נפלוג בשומת דבי דינא לת והוי המקח בטל והכחת מייתי ראיה מחכמים והא דלמר יפר מכשתות לת לחנן חלת כמתניתין דלקמן לחבל במקרקעי טי והכחת ניחת מפיר זכין שזה מהה במחנן מיהו קנה דמכחת הכא לפי רבינו חם לפי' דלמר יפר מכשתות לת לחנן ובפרק המקבל (ב"מ דף מ.) למר ר"מ הדר רב "חסדא לוקחה לחן להם ביטול מקח ים להם וי"ל דביטול מקח היינו מפנחת וה"ל חיחת ביטולמי עד פנ ים להם לוקחה לבל בלייר מפנ לת הוי ביטול מקח בחחנן מי פנ דוקח לת הוי זכין מהה בחחנן דוקח לחת פחות מחחנן פורחת ולי חחנן דוקח חם דקחני עד פנ ולח דוקח לחת ר"ל יומר מפנ המקח קיים": **אבאי** מעל נימח לחן חלת לדבר עבירה. חימה הח ע"כ מיירי בשוגג דלי מזיד ליכח מעילה לחן מעילה במזיד ח"כ ים חלת לדבר עבירה ודברי תלמיד דברי מי שומעים כיון שהוח בשוגג דהכי נמי משמע בפ' מרובה (ב"ק דף עט.) דקחמר הרי שגנב טלה מן המגדל וחמר (ה) לכהן טול טלה זה שהוח שלי לת נחנו לכהנים בט והרגה ט בטלה חל הבירו ומסיק דמיד שחלילתו הכהן מרבים בעלים נחמיד הגנב במשיכת הכהן והקשה ר"י הח חמחי חייב הגנב נימח לן חלת לדבר עבירה ויכיל כיון שהיין הכהן יודע שהוח בח מנגיעה לת ייל למימר דברי מי שומעין וחומר ר"י דהכח מייתי חפי' דמזכר הלית קחמר דמעל בעל הבית והמחח פריך חמחי מעל נימח לן חלת לדבר עבירה ודברי התלמיד דברי מי שומעין וחפ"ג דמזכר הלית מעל בעל הבית כדמוכח בפעילה (דף כח.). דחפי מזכר בעל הבית ולח מכר חלית הלית מעל מזכרו שניהם חטני מעל והמעם לפי דמפילה לית חלת בשוגג כדפירישים לפיכך מעל לוחו חלת מזכר ולוחו במזכר מיד הוח ח"מ דוקח חם מכרו שניהם הח חם מזכרו הלית בעל הבית מעל:

נילף

[(ת' סוכה כחוב' כחוב' ק. ושם' נחמן נ. ד"ם כ"ב]

כה א מיי' פ"ג מכל' מכירה הל"ב סמג נחמן קט טוש"ע חו"מ ס' רכז כעי' ל: כו ב מיי' שם הל"ג ופ"ק מכל' שלוחין שם טוש"ע שם סי' קפב סעי' ג וכי' רכז סעי' כט ופ"ש ל: כז ג מיי' פ"ג מכל' מכירה הל"ב סמג שם טוש"ע שם סי' רי' כעי' כ"י יב סי' לח [ותלוש נרסחות] ובש"ע חו"מ שם סעי' כט: כח ד מיי' שם הל"ח ופ"ל מכל' שלוחין הל"ב כחב שם טוש"ע שם סעי' כט: כט ה מיי' פ"ח מכל' מכירה הל"ח כחב: שם טוש"ע שם סי' רלב כעי' ח:

כ"מ מה: ב"ב ג. ממחח סט. ט.

ל ו מיי' פי"ד מכל' מקי ממון הל"ב כחב עכין שם טוש"ע שם סי' תיח כעי' ז:

לא ומיי' שם הל"ו טוש"ע שם סעי' ח:

לב ח מיי' פ"ו מכל' ממלה הל"ג שכן עכין ר:

לג ם מיי' שם הל"ח:

לד י מיי' פ"ג מכל' גזילה הל"ח סמג עשין סב טוש"ע שם סי' רנב כעי' ד:

לה כ מיי' שם טוש"ע שם סעי' ה:

תום' ר"י הזקן
נכפי לזה למלה: ברחוות. שנוגע הוא שהיחומים ניחא להו ברוח צפוני מרוח דרומי שבא לחלק הגדול אע"פ שרוח צפוני שהה לרוח דרומי. והלכה כרב נחמן והביא זה ה"ר מפר' עשירי בבחלות. כלקוחות כדמפרש חין להם דין יורשין שאין לאחר לירש יותר מהבורו אפי' פרשה: נקנה מקח המחלה הוי קורה שליח ל) שעשה האחר שליח לקלקלני אלא שהחקנני חאן דרך בני אדם לעשות שליח לקלקל והשקה בפל ואי קשיא והא אמרי' בפרק אלמנה נוחנת שליה בכאן אמר רבא א"ר נחמן שליח כדיינים כלומר ואם שנה בשחות בפל מקח מחות משחות קנה ומחזיר אונאה ואיבא למימר דמסקי' התם בגמ' שליח כשלמנה ואת דמחרצי' דהכא איירי בפשלמלי דרשעל ואיבא בימל מקח אם כ)

הגהות הב"ח
(ה) גמ' אמר רבה מה לת דלמרת: (ג) שם והא דלמרת יפר: (נ) שם והלכתא עליה עלת. כ"ל מבנה היה בפעילה: (ד) רש"י ד"ה נחיב על כמחנה. כ"ב וכ"ע סוף דף מג ע"ב: דוקא דלמר ומיין שם בשוח: (ה) חוס' ד"ה מחלי וכו' מן המגדל ולמר לבעל חוס מה מל עלה זה: (ו) ע"ל מקח

גליון השי"ם
גמ' הרי ן כלקוחות. עיין נמין דף מה ע"ל מ"ב: מי לית דלר"י:

[(ת' הוס' כחוב' לח. ד"ה לכחלה וכו' ד"ה כ"ב ע"ב ד"ה לכחלה וכו' ד"ה כ"ב ע"ב ד"ה לכחלה וכו' ד"ה כ"ב ע"ב

נילף מיניס. ממעילה: **מה מכירה.** מינה מתקיימת לעל ע"י אחר הנגב מוכר והלוקח לוקח: **לף מכיפה.** לפילו טבחה שליח נמחייב הנגב כתשלומי ד' וה': **מו מכרו.** לרבות לפילו שליח: **מפה פשוט מפה פשט.** לחד מיניהו יתירה הוא ולרבות שאם מינה שליח תמהיו למטה מייב הנגב: **מני מיכל** לימיר. נילף מיניס דיש שליח לדבר מכירה: הוא ולא שלוחו נרסינן: **ונמ"ד מין מלמדין.** ולית לן למילף ממעילה וטבילה דיש שליח לדבר מכירה ומסברת אין שליח דאית לן למימר דיש לו לשמש דברי הרב והני ההוא מהוא מלי דיש כהו: **למפוטי** גניס **מופוין וכו'.** שפטורין מחטאת דשחוטי חוץ **דשחוטי חוץ: פסול ולא פגום.** דההוא משמע שיאת בהייתו ובייטוב דעתו: **קסבר שני כתובים שבאים לאחד מלמדים.** וילף ממעילה ומכירה **דיש** שליח לדבר מכירה והני "ההוא" דרים להו אחד למעוטי גניס מוחזים ואחד למעוטי תנוס וליח ליה דלשה ההוא: **מכלל דס"ד כו'.** בתמיה: **דינא רבה ודינא זוטא מיבא כיניידו.** לשמע מיחייב בדינא רבה בעונש גדול ולת"ק לא מיעונש כולי האי כהורג עלמו אלא כגורם: **ואדוני יואב.** זהו מרד שקילתו לחדון בשפי המלך: **אם מ"ל.** דהאי "חייב" דקאמר שמאי בדיני אדם קאמר וילף ממעילה ומכירה וקסבר שני כתובים שבאים כאחד כו' אפ"ה מודה הוא דאמר סו' האיל ונהגה שליח זה: **שליח נעשה עד.** בין לקידושין בין שאלה ממון לנעל מחו מלמדך שליח עם עד להיות שניהם שלוחים היו ביחד שניהם מעידים בדבר: **ס"נ דלא סוו קידושי.** הרי לאו וכי תמרינן בסנהדרין (דף כח.) לריך שיאמר לחם עדיי ה"מ בעדי הודאה שפעמים שאדם מודה לחובתו מנה ואומר "הדין עמך" מפני שרואה להשתיקו מעליו עד לאחר זמן ואח"כ שליח חייב לו כלום לפיכך אין הבעה יכול להעיד "בפני הודה" עד שיאמר "אתם עדיי" אבל בשאלה לא: **פגומי מלמדים.** דעדות כשנעשה הדבר ע"י הפליח: **סוף דאמר** רב: **שליח ועד אחד.** יכולין להעיד על הדבר: **מיפוך.** ד"ה נע"ם: **מפני מיפכא.** לפלוגתא דתמורתי: והלכתא שליח נעשה עד נרסי': **מן מן עדיו.** דשליח נעשה עד: **וכן בגירושין.** אם שלח גט לאשתו ע"י שניס: וכן

נילף מיניס: משום דהוה מעילה טבילה ומכירה שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, מעילה הא דאמרן טבילה ומכירה מאי היא? אמר קרא ומעל מעל ומכרו "*מה מכירה ע"י אחר אף טבילה על ידי אחר, רבי ר' ישמעאל תנא אמו" לרבות את השליח, רבי חזקיה תנא תחת" לרבות את השליח, הא יהא למ"ד *שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר: גלי רחמנא בשחוטי חוץ ויקשו דם יחשב לאיש הדוא דם שפך "הוא ולא שלוחו, אשכחן גבי שחוטי חוץ, *בכל התורה כולן: דילמא משחוטי חוץ, אדילמא משחוטי חוץ נילף מהתם? הדר כתב רחמנא ונכרת האיש ההוא" אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לכל התורה כולה, ולמ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים הני "ההוא" מאי דריש בהו? חד למעוטי *שנים שאוחזים בסכין ושוחטים וחד = הוא *ולא *אנוס הוא ולא שוגג הוא ולא מוטעה ואידך מהוא ההוא, ואידך הוא - ההוא, לא דריש, והא בהני "האומר לשלוחו "צא הרוג את הנפש הוא חיב ושלחיו פטור, שמאי הזקן אומר משום חגי הנביא שלחיו חייב שנאי אותו הרגת בחרב בני עמון *מאי מעמיה דשמאי הזקן? כסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין "והוא - ההוא" לא דריש ואיבעית אימא לעולם דריש *ומאי "חייב" - חייב בדיני שמים, מכלל דת"ק סבר אפילו מדיני שמים נמי פטור? אלא דינא רבה-דינא זוטא איבא ביניידו ואיבעית אימא שאני התם דגלי רחמנא "אותו הרגת בחרב בני עמון" ואידך *הרי לך כחרב בני עמון: מה חרב בני עמון אין אתה נענש עליו אף אודיה הרחי אי אתה נענש עליו, מאי מעמא: מורד במלכות "הוא, דקאמר ליה "ואדוני יואב *וכל עבדי אדוני על פני השדה חונים" אמר רבא את"ל סבר שמאי: שני כתובים הבאים כאחד מלמדין "והוא-ההוא" לא דריש, "מוזה" באומר לשלוחו: צא בעול את הערוה ואבול את החלב" שהוא חייב ושולחיו פטור שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב: איתמר רב אמר שליח נעשה עד דברי רבי שילא אמרי אין שליח נעשה עד, מ"ט דבי רבי שילא - אילימא משום דלא א"ל הוי לי עד" אלא מעתה קידש אשה בפני שנים ולא אמר להם "אתם עדיי" ה"נ דלא הוי קידושי? אלא רב אמר *שליח נעשה עד, אלומי קא מאלימנא למילתיה דרבי רבי שילא אמרי אין שליח נעשה עד, בין דאמר מר *"שלוחו של אדם כמותו" הוה ליה כגופיה, מיתיבי אמר לשלשה צאו וקדשו לי האשה: אחד = שליח, ושנים = עדים דברי ב"ש, וב"ה אומרים כולם = שלוחין הן ואין שליח נעשה עד כאן לא פליגי אלא בשלשה אבל בשנים, דברי הכל לא? הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי נתן אומר בית שמאי אומרים שליח ועד אחד וב"ה אומרים שליח ושני עדים ורב כבית שמאי? איפוך, ורב אחא בריה דרבא מתני איפכא רב אמר אין שליח נעשה עד דברי ר' שילא אמרי שליח נעשה עד, והלכתא שליח נעשה עד: אמר רבא אמר רב נחמן, אמר לשנים צאו וקדשו לי את האשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו, ובן בגירושין וכן**

מורד במלכות הוה דקאמר ליה ואדוני יואב כו'. פי' בקונטרס דמורד היה מהת דקאמר לדוד ולא נהירא "שהרי יואב לא היה מורד במלכות ואומר רבינו מאיר בשיטה על ר"ח מה שאמר לו דוד שילך לביתו ולשמות והוא מילין בדבר כדכתיב כל עבדי אדוני על פני השדה חונים ואני אבא אל ביתי לאכול וגו' ואמר ולא היה לו לסרב ו"מ דהמרד היה שהקדים ואמר אדוני יואב כבר קודם המלך דוד": **שלא** מניט בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב. ות"ח והא לילף מעילה שאם אמר הגזבר לשליח אכול בכך זה על הקדש והשליח לא ידע שהוא על הקדש דחייב המעילה ואמאי זה נהנה וזה מתחייב הוא ו"ל דמעילה לא מחייב המעילה ע"י הנאת השליח אלא ע"י הנהנה דשליח דמיד דאצבהיה שליח קנייה והויא שעתא מיד מעילה אמאי אם אמר הגזבר לשליח הואיל ואמר לשליח אכול אין לך עכשיו מעילה אלא ע"י הנהנה מן הסיכה לא שב על עומת שהוא על הקדש לא התחמם בגיזי עולה והשליח לא ידע הסם על הקדש להתחמם לא עשאו שליח לאותה מן ההנאה אם יתחייב המעילה כדלמרינן גבי מעילה לא דילמא זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן:

ולא אמר להם אחם עדי ה"נ דלא הוו קידושי. ופשיטא דהוו קידושין מסתם דלא מצרכי למימר אתם עדי כי אם כהודאה כדאמר בסנהדרין (דף כח.) אחם אמר לחבירו לחה חייב לי מנה והודה בפני אנשים אם לא אמר אחד מהם אחם עדיי יכול יאמר לו היום לא למחר אמר משמה אני לא מעין, לא מעניק ליה לאל עמוד אחם אלא להשביע עלמו כגון אם הודה הלוה בפני אנשים חייב אני לך בלא תביעת המלוה מעניק ליה אפי' לא מעין: **עד** אחמי קאמר עד אחד כלומר לא פליגי כי גמי פליגי מי לא פריך שפיר ממילחיה דב"ה ו"ל היינו טעמא דלא רלה למיפרך מב"ה דהוה מלי לאטויי חיפוך כדמשני בסמוך: וכן

מדרש לפי שנאמר ויקח משה את דם הברית ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם על כל האמרות האלה (שמות כד ח) מה ת"ל על כל האמרות האלה אלא מלמד שנתן להם משה כל המלות שנאמרו בפרשה זו ואמר להם אם תקבלו עליכם ועל בניכם ועל כל הדורות לעשות כל האמרות האלה אתם ובניכם ובני בניכם עמנו בברית ואם לאו אין לכם עמנו ברית וכיון שקבלו עליהם ועל בניהם ועל כל הדורות לעשות כל האמרות האלה אמר להם משה הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם על כל האמרות האלה (מדרש תנחומא ויקהל ד"ה ויקח משה את דם הברית)

תוס' ר"י הזקן האומר לשלוחו צא הרוג את הנפש שבחורה ומכירה. שאב נגב רצוה לשולחו או למכרו נחלייב בארבעה והיכא: שליח. המקדש אשה לאחר ז) מצדוך עמו לעדות הקדושין. הכי נמי דלא הוי קדושי. מה ענין אחם עדיי [לאחר] רבי בעינן אחם עדי ה"מ שהבע לו מנה לי בידך והלה אומר הן שפעמים משיב כך להשחיק ומשמה אבל כי אמר אחם עדי לא מצי מפיק הכי אבל הכא תואיל וראה המעשה שנתן לה הקדושין מה תועלת באומרו אחם עדי: אלמא למילתיה דעדות כשעדיו ז) נלמד ד"ל דמצרך עם .

נושא: שליח נעשה עד.

ראה מקורות ומראי מקומות לדפים מג-מד (לוח א' בעמ' נד)

כתובות נב: ב"ק עח. עט. שמות כא: לו כי יגנוב איש שור או שה וטבחו או מכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה [לעיל כד. וש"נ]

ענין שליח לדבר עבירה בפ"ק דב"מ ו: ב"ק עג. עט.

[לכאורה יפלא שכאן שאלתי כשמו קאמר כשאם מכוח שנאמר ואתו הרגת וכו' ומפלתי בפ"י דמקח קלח נאם לייטב ע"ש]

[ע' יומא זכחים קמו: ד"ה שוגג]

[זכחים קמו:]

[ע"ש יומא שבת נו. ד"ה ואמאי] [ע' מיי' פ"ו מהל' מחוסר כפרה הלכה ג]

לו א מיי' פ"ב מהל' נזירות הלכה כ"י:

[ע' מסרס"ג]

לו ב מיי' פ"ח מהל' מעשה קרבנות הלכה י"ב:

לח ג מיי' פ"ב מהל' רוצח הלכה ב ג:

לט ד מיי' פ"ג מהל' תשוח הלכה י"ג:

[ע"ש יומא שבת נו. ד"ה ואמאי] ם ה ו מיי' שם פ"ו מהל' שגגות עשין מח מוס"ע שם ס' לה סעי' ב: מא ז מיי' פ"ו מהל' נזירות הלכה ט"ו ופ"ב מהל' שגגות הלכה ט"ו ופ"ג מהל' שבועות הלכה ט"ו ופ"ד מהל' מחוסר כפרה הלכה י"ח ופ"ה מהל' שגגות עשין מח מוס"ע שם ס' קמב סעי' יח:

וכן בדיני ממונות . תימה דלמאי דיוקמלמי וכן בקדושין הלא דמימות בשמר לחבל בכסף לח ור"ל דהיינו כאיר דתקון רבנן שבועת היסת : **לעולם** קסבר המלוה את חבירו בעדים ל"צ לפורעו בעדים ס' . תימה למעמא דלי הוה ממרינן דלריך לפורעו בעדים לח ניחא שפיר וניחא דלפי' ל"ל דלריך לפורעו בעדים ניחא שפיר דמהמי (נ) דהא ק"ל (שבועות דף מה:) דלפי' ל"ל המלוה לחבירו בעדים לריך לפורעו בעדים המפקיד לחבירו בעדים לין לריך להחזירו בעדים דנאמן הוא לומר אחזרתי לך במינו דלי בעי לאחר נאמנו והכא לייני בפקדון דהא פקדון ניחא לאי המלוה שהלוה מסר לגבי כדי להוליט ול"ל נאמנים לומר אחזרתי לך ול"ל דיסולים לומר אחזרתי לך דמ"מ לפי' נבי פקדון לין נאמנים אלא בשבועה כדאמר התם (ב"ב ד' ע:) אמר כי אמר נאמנא מי לח שבועה בפי וכל עד שלין נאמן בלא שבועה לין ממש בשמוטו כמו שמפרש בשמעתין :

והשתא דתקון רבנן שבועת היסת כו' . ול"ת מ"מ למה לח יהיו העדים נאמנים לאחר שנשבעו לומר פרעתיו שהרי שוב לינם נוטלים בעדות ולומר ר"י דלכך לין נאמנים לאחר שנשבעו משום דליכמנא לומר (דנריס יט) על פי שנים עדים יקום דבר דמשמע דנאמנים בדיבור בלבד לבל העדים המשנים ליבנע קושי שיאמרו דבריהם לין ממש בשמוטו ויש מקשים ליקר לאמרינן מנו דיכלי למימר להדלי' לזה לין הנשים הם לומר "נפרק התם שנאמרמלה (משנות דף יח:) לח שנו אלא לאמרי לחנשים היינו מחמת נפשות לבל לחנשים שנאמנות לומר לדי' יהודה להודיעך כמה דלי' יהודה : **פיח ופביע** . לח היל לח לביע "ל שהרי גדולה היל ויש לה יד ולאמרה תורה (דנריס כד) ונתן בידה ולביע שהשוורה זכרה ל' לקבל קידושיה ולאיקרא ליה לביע (נ) וזוקק נערה לבל קטנה לביע ולא היל וזוקק מן האירוסין "לבל מן הגיורות היל ולא לביע דמשנחת לח לאביע רשות בה : **אין** שפי ידים זוכות לפלפל . בגוף לאמר : **וכל** שפיע יכולה לשמור פם נימה פינא יכולה לפפנרע . לפיל על ידי לביע דהא שומה היל ול"ל ילמך "שלמה מביאו"(שם) מ' משלמה ואינה מוחרת ילמה ז משלמה ומוחרת בפרק המקבל (נימין דף סה:) ג' מדות בקמן וקלמר וכנגדן בקטנה מנערתא בקידושי לביע פי' שמקבלת ניטה ל"ל דמיירי בינומה לו בשלמה ולפי' יש לה לב לבל מן האירוסין לביע ולא היל ומיהו קטה דלקמן בשמעתין (ז) קלמר קטנה שלמרה התקבל לי נימי לינו עד שיגיע נימה לידה משמע לבל בשהגיע נם לידה מנורתא ולמ"ג דמוקי בשלין לה לב הייט משום דקטנה ליה דיוקל דהא נערה ס"ז נם בבל מ"מ מחמלה הוה ס"ד למיימי בשם לה לב ולפי"ה משמע בשיגיע נם לידה מנורתא ס"מ קטנה יש לה יד לקבל ניטה לבך פי' ר"י ס"מ דנקט נערה וה"ה קטנה והל דנקט נערה להודיעך בח דר' יהודה לפיי' בנערה לביע ולא היל ושוב חזר בו ר"ש והגיה בפירושו דנקט נערה וה"ה קטנה . [ו"ע תום' נימין סד: ד"ה נערה]

ובל שחיה יכולה לשמור לח נימה לינה יכולה להשנרע . פי' בקונטרס לח ס"ע שנמה ולח ס"ע לביע לפי שהיל בשומה ושומה ממטיין לילך בייניהו ללא הוי ספק מלי מבר ולינם יש לה לב ויכול לשמור ניטה ומיהו חלמה ופר"ח עבר ולינם למ"ד משום נגירה מנורתא לח ס"ע לביע ולח על ידיה ח) ור"ח פי' דקטנה מלבינה ס"ע לביע ומלינה לח להשנרע

קמנה . שהיא שומרת יבם מן האירוסין דעדיין רשות ליבם עליה כל זמן שלא הגיעה : ומנערה בין מדעת אביה וכו' . ללמוד היכא דמדעתא עלמה מרשיא אב קיימי אמי רבנן במילתייהו דמדעתא . דבמיגן דעת המקנה" : מגיה ונ"ב סימן . שהתורה זיכתה לו לבעל גירושין שיהא כ על כרחה הוראה אור בין היה בין אביה דמה לו לדעתו כי מקבל ליה ליתו אמי על כרחיה

"קמנה מן האירוסין אין עושים בה מאמר אלא מדעת אביה והנערה בין מדעת עצמה בין מדעת אביה (מה שאין כן בקידושין) אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רבי יוסי בר' חנינא מאי מעמיה דר' יוחנן אליבא דרבנן? קידושין דמדעתה, אביה ולא היא, גירושין דבעל כרחה בין היא בין אביה, בר מאמר דמדעתה וקתני בין היא ובין אביה: התם במאמר דבעל כרחה ה"ג היא

לתניא "העושה מאמר ביבמתו שלא מדעתה רבי אומר קנה וחכ"א לא קנה מאי מעמיה דרבי? נמר מביאה ד'יבמה: מה ביאה דיבמה בעל כרחה אף הבא נמי בע"כ ורבנן סברי ילפינן מקידושין מה קידושין דמדעתה אף ה"נ דמדעתה, במאי קמיפלגי? רבי סבר מילי דיבמה מיבמה הוה ליה למילף ורבנן סברי קידושין מקידושין הוה ליה למילף] ה"נ מסתברא בדקא מתרץ רבי יוחנן מדקתני

סיפא מה שאין כן בקידושין אלא בימא תידוי תיובתא דר' אמר לך ר"ל הא מני רבי יהודה היא דאמר "אין שתי ידים זוכות לאשה" אי רבי יהודה מה שאין כן בקידושין מה שאין כן בנירושין מבעי ליה? אין ה"נ איידי דתנא מאמר דדמי לקידושין תנא נמי מה שאין כן בקידושין ורבי יהודה מאי שנא מאמר? הואיל וזקוקה ועומדת, השתא דאתית להכי, ר' יוחנן נמי לא תיקשי לך מעיקרא, שאני מאמר הואיל וזקוקה ועומדת, דתנן

*האיש מקדש את בתו כשהיא נערה, בו ובשלוחו ובשלוחו אין, בה ובשלוחה לא תיובתא דר"ל? אמר לך ר"ל הא נמי רבי יהודה היא, ומי מצית מוקמת לה כרבי יהודה והקתני סיפא "האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו התקדשי לי בזו ואמרינן מאן תנא "התקדשי התקדשי" ואמר רבה ר"ש היא "דאמר "עד שיאמר "שבועה" לכל אחד ואחד, וכי תימא כולה ר' יהודה ובפרטי סבר לה כר"ש, ומי סבר לה והתניא "זה הכלל כלל אינו חייב אלא אחת, פרט חייב על כל אחת ואחת דברי ר"מ רבי יהודה אומר "שבועה לא לך לא לך חייב על כל אחת ואחת" ר"א "לא לך לא לך ולא לך שבועה" חייב על כל אחת ואחת ר' שמעון אומר לעולם אינו חייב עד שיאמר "שבועה" לכל אחד ואחד אלא כולה ר' שמעון היא ובשלישית סבר לה כרבי יהודה ר' אסי לא? על לבי מדרשא אשכחיה לרבי זירא אמר ליה מאי אמור האידנא בי מדרשא? אמר ליה אף אנא לא עיילי ר' אבין הוא דעייל ואמר חברותא כולה כי יוחנן וצווח ריש לקיש כי כרוביא "ויצאה והיתה "וליכא דאשגח ביה, אמר ליה, רבי אבין בר ממבא הוא? אמר ליה אין, כמן ימא למיגנ הוא, אמר רב נחמן בר יצחק אנא לא רבי אבין ברבי חייא ולא רבי אבין בר כהנא אלא רבי אבין סתם למאי נפקא מינה למידמא דידיה אדידיה: בעא מיניה רבא מרב נחמן

במאמר דבע"כ ורבי היא . ול"ת מאי קאמר קמנה לאין עומדין בה מאמר אלא מדעתה לחביה והכעורה מדעתה ומדעתה לחביה ואי כרבי היא לא בעינן לה דעתה ולא דעתה לחביה ול"ל דהכי קאמר לרישא להודיע לה לו לחביה ואח"כ יקדשנה בעל כרחה: מאי מאי שנא מאמר. פירוש לאמאי מחלק מאמר מגירושין לו משום דמאמר בע"כ גירושין נמי בע"כ ניתנו : רבי יהודה לומר שבעה לו לך לו לא לך לו חייב על כל אחת . כך גירסת הקונט' ופי' דבמיגן זה אי פרשת לבל לומר שבועה לו לך ולו לך כללו הוי ולימ חייב לולו אחת דוי"ו מוסיף על ענין ראשון ול"ת גורס מיפכח דאדרבה כשאומר ולו לך ולו לך ממעט שהוא נשבע לכל אחד אבל כשאומר לו לך לו לך חייב :

תוס' ר"י הזקן

מאי שנא הכי' יוחנן דמשני חילוק לרבנן בין קידושין לגירושין: דמדעתה דדעת האשה בעינן אביה ולא היא שנערה שיש לה אב תלויה מכל וכל ברשת אביה . בעל כרחה . בעל פנרשה מה ציורך לדעת האב אע"פ שיש לה אב . מאמר חכמים תקנו שיקדש אדם יבמתו בכסף ואומרן קידושין נקראין מאמר ומקד דרבנן דרבי תנו לה דבעו מדעתה . ושאני הכי היא דאמר בעל כרחה מצי למעבד מאמר: כדקא מתרץ ר' יוחנן . דרבנן מדבי בקידושי אביה ולא היא : מאי שנא מאמר בין היא בין אביה מקדושין דעלמא . זקוקה מוכחת קדושי אחיה לר' יוחנן לעיל לא תקשי והכי מאמר דמדעתה דאשה"נ דרבנן תנו לה ואמרי דמאמר ליתיה בעל כרחה ואפ"ה אמרי בין היא בין אביה דשאני מאמר מסאר קידושין דאחיל חזקה ועומדת : (חבור) הבהרתא נאמסר כל בני הישיבה ואמרי כר' יוחנן דאמר דלרבנן מהדי דקדושין אביה ולא היא . כרבינא נרחא"ה בלע"ז רשאה והיתה והיינו שזה ולא השביחו בדברי דעל כרחיך לא (השביחו) איתקש לגבי האי מילתא דהא נרשאה בעל כרחה וס"ה אמרי רבנן בין היא בין אביה דמה לנו בזה לדעת האב הרי בעל כרחו מברשה אבל קדושיה אינם אלא מדעתה הילכך אביה ולא היא שהרי מה שצריך דעתה כל זמן שהיא נערה הכל תלוי בדעת האב ודעתה אינו כלום אי נמי לא ס"ל שחזקה כלל בכל מקום דאיתקש יציאה לחזירה אלא היכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר :

צוון

ר"ש ולולה והיתה . ותע"ג דלפיכך ר"ל לא מקים היה ליליף מהכי בקטנה היא מתגרשת לף ע"י עלמה לרבנן אם יש לה דעת למיגר ניסה ולימה מתקדשת אע"פ שיש לה אב . כעל כרחה . בעל פנרשה מה ציורך לדעת האב אע"פ שיש לה אב . מאמר חכמים תקנו שיקדש אדם יבמתו בכסף ואומרן קידושין נקראין מאמר ומקד"ד דרבנן דרבי תנו לה דבעו מדעתה . ושאני הכי היא דאמר בעל כרחה מצי למעבד מאמר: כדקא מתרץ ר' יוחנן . דרבנן מדבי בקידושי אביה ולא היא : מאי שנא מאמר בין היא בין אביה מקדושין דעלמא . זקוקה מוכחת קדושי אחיה לר' יוחנן לעיל לא תקשי והכי מאמר דמדעתה דאשה"נ דרבנן תנו לה ואמרי דמאמר ליתיה בעל כרחה ואפ"ה אמרי בין היא בין אביה דשאני מאמר מסאר קידושין דאחיל חזקה ועומדת : (חבור) הבהרתא נאמסר כל בני הישיבה ואמרי כר' יוחנן דאמר דלרבנן מהדי דקדושין אביה ולא היא . כרבינא נרחא"ה בלע"ז רשאה והיתה והיינו שזה ולא השביחו בדברי דעל כרחיך לא (השביחו) איתקש לגבי האי מילתא דהא נרשאה בעל כרחה וס"ה אמרי רבנן בין היא בין אביה דמה לנו בזה לדעת האב הרי בעל כרחו מברשה אבל קדושיה אינם אלא מדעתה הילכך אביה ולא היא שהרי מה שצריך דעתה כל זמן שהיא נערה הכל תלוי בדעת האב ודעתה אינו כלום אי נמי לא ס"ל שחזקה כלל בכל מקום דאיתקש יציאה לחזירה אלא היכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר :

מי' ר"ש

ילפינן . ללמד על מה שאמרו בגמרא לעיל מה לי יבמה מה לי אחות מה לי אשת אח מה לי אחות אשה מה לי אשת אח מה לי אחות אשה מה לי אשת אח מה לי אחות אשה

קטנה שנתקדשה שלא לדעת לחביה. ורבינה דס"ד בגערה מיכה מיחום לר"ע לגיבת דר' יהודה ולר' יוחנן לגיבת דס"ע והא דנקיט קטנה משום דבגערה לא שייך למימר לריכה מיחון דלמין מיחון בגערה כדלמר(דף ל' ע"ב) עד מתי הכא ממלינת עד שתביא ב' שערות:

מאן דמתני הא. פי' בקונטרס מלן דמתני פלוגתא דשמואל ורבי אליעזר דלית להו מתני לדשמואל הלי פי' דפרים בה ר"ב והוא שמידנו לגיל סבר דלמר שמואל בגיל שידנו ומס"ד פליג עלייהו: (ב) היכי דלמרי לעיל בקונטרס ולפי' שידנו הה דחקן לפרש כן דלי בגיל שידנו דוקא מלי לימא כין היכי דלמרי לגיטת קטנה ובקטה דלמן זו סבירא לומר שהמלוקה כל כך דהא לגיל פריך גמרת תע"ג דשידנו גלמה סבירא לגמרת שהכר פשוט הוא דבשידנו לריך מיחון והכא לגיטת דלמרי דלמרי: דלת לריך לכך גרידה (נ) לפרש דלשמואל לת מיירי גלת דוקא בגיל שידנו ויש חילוק בין היכי דלמרי לגיטת קטנה דליכא קטנה פליג לגיל ושמואל כדפירש בקונטרס דמלן דמתני פלוגתא דשמואל לגיל ושמואל ט' ולכך היכא דלמרי ר"ע סבירא לגת פליג לגיל דשמואל ומילתא בלפי נפשיה לימר בגת שידנו ומר לימר מדע ומר לימר מדע ולת פליגי: **אלא** דקידשה נפשה וקתני דבגיטת מיחון. ותיובתא דשמואל דלמר לפיגי מיחון לימה לריכה ול"ש לשמואל מי ניחת והא ליכו דלמר דבגיטת גט בהדי מיחון והכא קלמר לו מיבעי דמשמע דגת בגיטת גט ול"ל לשמואל לת ק"ל מידי דהיכא דלמר לעיל מיירי בשידנו בגלת שידנו ולהכי לת מלריך גלת מיחון גלת לשולת קשה דלי מיירי בשידנו גט ומיחון בעי לפי' ר"י בגיגית דלפיכ דלמרי ולפי' הקונטרס לפי' מיחון לת לריך ולי מיירי בגלת שידנו לפי' מיחון לת לריך בין לפירוש הקונטרס בין לפי' ר"י: **תגיא**

ששדרו שלא אמר "אפילו מאן אינה צריכה, אע"ג דשידנו: מאן דמתני הא לא מתני הא איבא דאמרי אמר עולא קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה אפילו מיאן אינה צריכה מתיס רב כהנא *וכולן אם מתו או מאנו או נתגרשו או שנמצאו איילונית צרותיהן טורדות דקדשה מאן אילימא דקדשה אביה במיאון סגי לה בגט מעליא בעיא: אלא לאו דקדשה איהי נפשה וקתני דבעיא מיאונא מותיב לה והוא מפרק לה כגון שנעשה לה מעשה יתומה בחיי האב מתיס רב המנונא *אין מכרה לקרובים משום ר' *אלעזר אמרו מוכרה לקרובים וישוין

(חולק אשמואל) (שאין מעשה קטנה כלום בחיי אביה) (בתמלין האם עולא אמר דם ייו ואביו שדנו) (ר"ש ור"ת) (ר"ת) (ר"ת) (ר

ושין שמוכרה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט האי אלמנה היכי דמי אילימא דקדשה אביה מי מצי מזבן לה הא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחד אישות אלא לאו דקדיש איהי נפשה וקא קרי לה "אלמנה" אמר רב עמרם אמר ר' יצחק הבא בקידושי יעוד ואליבא דר' יוסי בר' יהודה *דאמר "מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו": איתמר מת ונפלה לפני אחיו ליבום אמר רב הונא אמר רב *ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו, כיצד: עשה בה מאמר- צריכה גט וצריכה חליצה וצריכה מיאון צריכה גט שמא נתרצה האב בקידושי צריכה חליצה שמא נתרצה האב בקידושי ראשון צריכה מיאון שמא לא נתרצה האב לא בקידושי ראשון ולא בקידושי שני ויאמרו אין קידושין תופסין בארוסה לא עשה בה מאמר-אינה צריכה אלא חליצה בלבד, מאי אמרת תיבעי נמי מיאון שמא יאמרו "אין קידושין תופסין באחותה", הבל יודעים אחות חלוצה-דרבנן *דאמר ריש לקיש כאן שנה רבי "אחות גרושה מדאורייתא, "אחות חלוצה מדברי סופרים והנהו בי תרי דהוו קא שתו חמרא תותי ציפי בבבל, שקל חד מיניידו כסא- ואמר יהב ליה לחבריה אמר "מיקדשא לי ברחיך לברי' אמר רבינא אפילו למאן דאמר- חיישינן שמא נתרצה האב, שמא

אלא לאו דקדשה היכי נפשה וקרי לה אלמנה. תלמוד בבלי תלמוד לומר אלמנה. מיתון דלא לאו הכי קרי לה אלמנה ומקשה לעולה דתמר לפי' מיתון לא בריכה ול"ח תלמוד לומר אלמנה. מיתון לא בריכה ול"ח תלמוד לומר אלמנה. מיתון לא בריכה ול"ח תלמוד לומר אלמנה.

בפירוש למר מר לה סבירא ליה להא דשמואל. דקאמר לעיל חיישינן שמא נתרצה לרחמן ופירש בקונטרס דהייט רציעה דלא סבר דשמואל ואמ"נ דקאמר רבינא לפי' למ"ד דחיישינן שמא נתרצה האב לפי שמא רבינא דמילתא דקאמר [ד]שמואל אתרא אור] והאב נעשה ט שליח מאליו וכיון דאפסיד אפסיד. דקאמר לעיל אי הכי אפילו ט נמי מאליו וכיון דאפסיד אפסיד. דקאמר לעיל אי הכי אפילו ט נמי מאליו וכיון דאפסיד אפסיד. דקאמר לעיל אי הכי אפילו ט נמי מאליו וכיון דאפסיד אפסיד.

שמא נתרצה הבן, לא אמרינן

נראין דברי תלמיד אמר רבא מאי מעמא דרב הונא דאויל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב: איתמר קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה אמר רב "בין היא ובין אביה יכולין לעכב ורב אסי אמר אביה ולא היא איתיביה רב הונא לרב אסי ואמרי לה חייא בר רב לרב אסי °אם מאן יאמן אביה *אין לי אלא אביה, היא עצמה מנין ת"ל "אם מאן יאמן" מ"מ אמר להו רב *לא תיזלו בתר איפכא יכול לשניהי לכו כגון שפיתה שלא לשם אישות פתיחה שלא לשם אישות קא בעי? אמר ר"נ בר יצחק *לומר שמשלם קנס כמפותה א"ל רב יוסף אי רבי היינו דתנינא °מהר ימדנה לו לאשה שצריכה היכנו קדושין ואם פיתה לשם אישות קדושין למה לי, א"ל אביי צריכה קדושין לדעת אביה: מתני' *האומר לאשה "התקדשי לי בחמרה זו התקדשי לי בזו" אם יש באותה מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת "בזו ובזו ובזו" אם יש שוה פרוטה בכולן מקודשת ואם לאו אינה מקודשת, היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באותה מהן שוה פרוטה: גמ' מאן תנא "התקדשי התקדשי"? *אמר רבה ר"ש היא דאמר *עד שיאמר "שבועה לכל אחד ואחד: בזו ובזו ובזו אם יש בכולן ש"פ כו': אדייא אילימא ארישא מאי אדייא "אוכלת" אפי' מתחת נמי דהא "התקדשי לי בזו" קאמר! אלא אסיפא ואפילו בקמייתא והא מלוה היא! אמר רבי יוחנן "הרי שלחן והרי בשר והרי סבין ואין לנו (ו) לאכול! רב ושמואל אמרי תרוייהו לעולם ארישא ולא מבעיא קאמר: לא מבעיא מתחת ראי אוכא שוה פרוטה אין אי לא לא אבל אוכלת הואיל *ומסרבא הנייתה אימא נמרה ומכניא נפשה, קמ"ל רבי אמי אמר לעולם אסיפא ומאי עד שיהא באותה מהן שוה פרוטה - עד שיהא בארוחה שוה פרוטה, אמר רבא שמע מינה מדברי אמי תלת: שמע מינה *המקדש במלוה אינה מקדשת שמע מינה "המקדש במלוה ופרוטה *דעתה אפרוטה ושמע

נראין דברי תלמיד. משמע מכאן ודבר ירמיה מגמידיה דרב הונא הוה וקשה דבפרק המלוה המוכר (גיטין דף כה:) "משמע דתלמיד חבר דרב הוה דקאמר מסתם רב ללי שבת בע"ש ליל"ש רב ירמיה בר אבא מי כדלם ליל"ש לית לן בדילנא ומדלנא קאמר ליה רב ירמיה מי כדיל מר שמע מינה שהיה ט תלמיד חבר ורבו דקרי רב ירמיה הוו":

[ר' ירמיה בן אבא]

[ועי"ש תוס' ד"ה שמע ש:]

[ד"ה שמעה]

בין היא בין חביה יכולין לעכב. וחע"ג דלמר רב לעיל (דף מד:) מיאשין שמא מתרלה האב הייט בסתמא שמא ומתן לבל היכח דמיחה גילה בדעתו ולח מיבעיל לם לח מתרלה האב שיכולה היח לעכב לולח לפי שמתרלה האב יכולה לעכב ולי"ל מה יועיל שתעכב לחרי שיתרלה האב הל בידו לקדשה בעל כרחה וי"ל הייט דוקל בתחילת הקידוש לבל היכח דמקדשה עלח לדעת חביה ולחר"ב מתרלה האב ולחתה רוחה לומר דמקדשה מטעם דחכח הח ל חמרין כיון דבשו מעכבת דאוב הח ל ולח היה מתרלה לם היה יודע דמעכבה ומיהו לפירוש הקונטרס לח קשיל מידי דפי' הואיל ובסתמא קבלה הקידושין לח מתרלה הלח לם בחתה לחזור קודם שיתרלה האב מותרת ולח מהני לו רלוי האב:

קרא בחיה. פי' עלח חתל לסמוך בחתה בילה פסיחת דהל חפילו לח ימלח לינה לסמוך בך בילה כיון שפיחה עלח לפס לחשות בשלמת לם פיחה לפס לחשות לממופין חידוק דכין הית וכין חביה יכולין לעכב לבל חבמת מלי חידוק לממופין ולימל למקרא בחיה בחתה בילה פסיחת דהל חפילו לח ימלח לינה לסמוך בך בילה כיון שפיחה עלח

ושמע מינה מעות בעלמא מחזירין. פי' אם אמר לה התקדשי בפרוטה זו וכזו וכזו ובשוה שלה נמלו הקידושין מחזר כו מלקדשה לה לאחרי' לדיליה' המעות שמסר לה קודם החזרה מהנה שלה פקדון הוא אלמה וחזרין לו ה"ג אחרין כשאמר לה התקדשי בפרוטה זו וכזו וכזו ובשוה שלה נמל דיבורו אלמה הרשקוה ובניה מה שאכלה מלוה הן אלמה ולא יחלו שלה מה שהוא בעין ולכך צריך פרוטה בחחרונה, דלא אמרת מעות בעלמא מהנה והיכא דלא עכמו הקידושין הוו המעות הרשקוים מהנה אלמה ולא בעיא להחדורינהו, היכא דאמר דבריו לפס קידושין כי הכא נימא דיחלו הקידושין לף על לוחן אמרים שאיכם בעולם וכי אלמה, מדידה אלמה, דבעלמא בעלמא לא הוו קידושין שהרי מהנה הן אלמה כי הדר ביה מקידושין אבל הכא שלא חזר מלקדשה נהי נמי דכי אלמה הרשקוה עדיין לא נמר כל הקידושין ומקדשה נמי לף בקמייתה כיון דבאורח קידושין לחחו לידה דהוו כמו נחלמו המעות דלקמן (דף מ.) דלאמרינן המקודשת כיון דבאורח קידושין לחי לידה לפילו לאן שוה פרוטה שלה בקמייתה לא בטלן מקודשת, ויוכל להיות דהכא פליגי רב ושמואל וכי אמי דרב ושמואל סברי מעות בעלמא מהנה ולא מיבעיא לשלה בעין שוה פרוטה בחחרונה שלה לפילו כולן מלטרפות וה"ב היכי מצי קאי אסיפא והא קאמר עד שיהא בחחה מהן שוה פרוטה שלה קאי אריישא כדפרישית וכי אמי סבר מעות בעלמא מוחזרים כדפרישית:

[וקסבר בעה"ב נחקנה עיסתו כו'. מעיקרא לוקמה משום חוכחא דלכן ולא לוקמה משום בעה"ב משום דלכן נופיה ידע לי מחיל אבל בעה"ב לא ידע דמחיל כהן]. ה"ג: **דאיתמר** חיים דגרס לישנא בלא ל"ת והדין עמהם דלא שייך המחלוקת לכאן כלל דאפילו למ"ד בחחלתו מעות מוזרין הייט משום דלחדם יודע כו' וגמר ונתן לפס פקדון אבל היכא דלחיט יודע אם יחלו אם לא שמא נתן לפס מחנה ועוד דלי גרסי' לישנא קאה רב אחדא לעלויי פירש שלה דלה להעמידה כר' אמי דאמר לה אסיפא מפום דסבר מעות מחנה והכא קאמר דמוזרין לכך גרשה דגרסינן לישנא בחרא בחפיה [מן] הנקוב על שלוט נפשיה היא: **נקוב** תרומה. לענין שלוט הכהן חייב להחזירה וגם חין הבעה"ב חייב להפרים עוד משלוט נקוב דכיון דלחין עליו חיוב תרומה שלה מדברנן הם לחמרו דלחין לריך תיקון לחחר נקוב]. ת"י: **אם** חיטו קדום בשיעות חטה למה ל' כל מילחה דלחמר רחמנא לא תעביד מי תעביד דלי לא מכאי לחמוי לקי ניחא מחי דקחמר ההחורם מן הרעה על היפה תרומתו תרומה דלי חיטו קדום בשיעות חטה למה לבל ל"ת הכא ת"ק קאה מחי קחמר הכא נמרה חם חיטו קדום בשיעות חטה למה דילמא לעולם לימא לך דלישו קדום ואפ"ה ליכא בשיעות חטה דעבר למילחה דקחמר רחמנא ויש לומר דודאי בעלמא לא מהני

תוס' ר"י הזקן דקאמר התקדשי לי בר ובו'. ואפי' בקבייתא אם יש בחמרה ראשונה שאכלה שוה פרוטה אע"פ שאין באחרונה ש"מ מקודשת הואיל ודעתה אחמרה אחרונה הוי לה קבייתא דסלוה ואינה מקודשת: באחרונה ואע"ג דקדושה נמי בקבייתא דהא"ל סלוה סלוה ופרוטה דעתה אפרוטה: אינה מקודשת דהא קאמר שאם ראשונה שוה פרוטה ולא האחרונה אינה מקודשת דסלוה היא: דעתה אפרוטה כדפרישנא: מעות בעלמא שנתנו שלא לשם קדושי' הם אינם יכולים להיות אלא מעות בעלמא ולא קדושי' אחרים דהא הכא אם יש בראשונה שוה פרוטה ולא באחרונה אינם קדושין וקא קרי סלוה אלמא חייב להחזירן דאי הוי מתנה הויא מקודשת. ומסתברא דל"ג דאיתמר אלא איתמר דסילתא באפי נפשה היא דכי אמרי' הכא מעות בעלמא דוקא דלמה בסלוה והוי קדושי מעות ודכוותה תניא בפ' המדיר קדשה בפעות כיוצר כנון שקדשה בפחות משוה פרוטה וקדושי מעוה הם האסיקנא בפ' הנזדיד דמעות הצורן ואפי' לרב דאמר בפ' מי שמת לקדושין בפבטיץ נתנו כלומר דלא הדרי ואסיק דרב אשי כוותיה. אבל לענין פלוגתא דרב ושמואל הא קי"ל הלכתא כשמואל בדיני והוי מעות בתנה וכן פסק הר"ם בהלכות מ"ש:

תורה אור בעלמא=מתנה ולי לא נמיר קידושין לא בעיא להחדורינהו, דבעמא דנמיר לי מקדש בסלוה הוא, ומתנה נמי לא הוי דהא ע"מ קידושין נתנו ונמר דברין: **מינה מלא**. דכתיב "לחטים ערימותיכם": **וגול פוח כיד כהן**. אם חיטו מחזירה לבעלים: **שלמי** פסח. להכי לחרטה רבנן להחדורי דנפק מינה חוכחה: **ממעם רבעים** קמח. חמשה לוגין לפורים חייבין בחלה אהן ו' ירושלמיות שהן שבע מדבריות ובילה ותומם בילה דהייט שריסותיכם כדי עיסת מדבר עומר לוגוגולת והעומר עשירית האיפה והאיפה שלשה סאין והסאה שנה קבין והקב חרבע לוגין נמלא איפה ע"ב לוגין עשירית עד ע' לוגין שבעה לוגין פנו להו שמ לוגין אהן שבים עשר בילים עשירית שלהן בילה וחומם בילה הרי עומר שבעה לוגין ובילה וחומם בילה הוסיפו בירושלים על המדה שתות והגדילו קבין ולוגין שתות מלבר דהוה חומם מלגלו נתנו שם הרשקוות בחמם פנו להו לוג מדברי ובילה וחומם והן לוג ירושלמי כילד לוג מדברי שנה בילים שהנו בחמם בילים גדולים הרי לוג ירושלמי חסר בילה גדולה עשה מבילה וחומם בילה מדברים שבחך בילה ירושלמית שחומם בילה הוא שתות מלבר להוסיף על בילת מדברית לבשלים בילה ירושלמית הרי שם לוגין ירושלמיות והם חמש ליפורים שהליפורייס עודפות על ירושלמיות שתות: **דומנין דלים לכהן** פחות. מבעיטור והאי קמח שנתן לו ישרחל לשם חלה וקסבר שמם חלה עליו ולימו חייב בחלה להנטרף ולהשלים לת הבישור: **ונלים לפו** כפדי פדדי. ולע לוחם ביחד: **ופפוי** פרומה ולא מלכל עד שיפרוש עליו חלה ממקום חחר. למה הזקיקוהו להחזירה מחמת תורמה זו, ילחמרו המפרים חלמו קמח הרי היח חלה דלמר ונתן לפס מתנה ולא חחלל: **ומפרים** חייב להכין עד שיפרים הכהן עליה חלה: **מי לא חנן**. דכוותה לת הלריכוהו להחזירה: **נקוב על שלוטו נקוב**. להוה ליה מן החיוב על הפטור: **פרומה פיה**. שלין הכהן חייב להחזירה: **ולא מלכל**. לכהן דהא בלל גמור הוא שלא חל שם תרומה עליה שהרי בשביל דבר פטור הפרישה ובטל לחסור לף לכהן: **עד שיפרים עליה פרומה ממקום חחר**. ולהלי ממקום לחר לולי דוקא דה"ה לם מפרים עליה מיטה ובילה: **בשני מלני ניים**. נקוב ובחיטו נקוב=שני כלים הם **ובי לחמרם** לכהן חזור והפרש עליה שבבל הוא שלא חל שם תרומה עליה - ניים לך: **בחד מנא**. כגון חלת קמח שנילולה על קמח הטחר שם כי לחמרי ליה לכהן לחיטה חלה, חזור והפרש עליה" לח ניים לך לפיכך הלריכוהו להחזירה: **כפן מילא ניים**. דכהנים זריזים וכבריס הם דלין טחנין תרומה שלה לכהן חבר ומלה הלריכוהו להחזירה משום בעל הבית דלי מטכא לה כהן הבעה"ב סטר נחקנה עיסתו: **וניסוי פרומה ויחזור ויפרוש**. ומלה הזקיקוהו להחזיר מילחה דיחמרו המפרים חלמו קמח הרי זו תרומה ונמר ונתן לפס מתנה ויחזור ויפרוש: **מי לא חנן**. כה"נ ולא הלריכיתה להחדורי: **ויחזור ויפרוש**. מן הנקוב שלה נפקר ברחשונה ולא לחמרי' בהדייה להן שמא יחמר בעל הבית נחקנו פירותיו: **מלמיים**. בזיקו"ם: **שלמי** פסח דמלוו"יפא פרומה מעליו פיה. הילכך לא מלי למימר ליהדרה להיות טבל דיעבדיה טם פירותיו, ונזירה דמורבה נמי ליכא דל"ג לא נייח לך ואכל להו לשארת ליכא לימורת דלחורייתא להא ליפ טרו: **בפרימכם** פם מלכו. לא הפלו חטה הא פס תרימו חת הרעה שבו תפלו חטה, חם חיטו קדום בשיעות חטה למה לא

שפפ מינס פפוס בפלמא פוזרין. כל קדושין שחין קידושין לא לחמרי' מעות מתנה חלא בקנון וסוזרין וה"ג ובקרי לה לוכך לוכלת לחפונה "מלוה" דכיון דאכלה ואיתנבו בשפס נמר קידושין לא מקדפת בהן והוה להו כפקדון שאכלה ואיתנבו דלוה בחלילתה דלי לחמרי' מעות

* בספר נסולייא-סוליים אות נוסח ניוזל. ני [נוסח אחאי ראה דף (כב) ב"אות] סוגיא דהכא. ראה במהר"ם [הרא"ם] מאיר. בסוליים מאריכה בהרחבה [ובהגהות המעתיק]

ניעין מס. ב"מ פוס: מלכין ל

ון. רוטב, כאו בין הבא דף מאר נה מלכות בחוים [מאוחרות] בסוליים קיימת סוגיא ואחרונה מלכה בחוים. ראה. בסוליים מאריכה בהרחבה [ובהגהות המעתיק]

מלס פ"ב מ"ה

נושא: המקדש אחותו- מח' רב ושמואל: מעות חוזרים- רב מעות מתנה- שמואל

תת נושא: מקשים על שמואל ממפרישי חלתו קמח

- קושיות (למה חייב להחזירה)
- תירוצים
- 2 גישות להסביר דאע"פ דאדם יודע שאין מפרישים חלה קמח- למה אין אותו קמח נחשב מתנה בידי הכהן

ג"ל לחר ד"ה מן הנקוב

יבמות פס: דמלי ס"ב מ"ו

יבמות פס. תרומות פ"ג מ"ל

ב"מ ט. ב"ב פה: קמן. יבמות פס: תמורה ס.

[דמלי פס יבמות פס מכמות ע.]

לא שנו . סיכת דלוכלת רלשנוה רלשנוה דלין מנמרפת לפרושה : **אלא דאמר לה בזו ובזו וכזו** . דלא גמרי קידושין ולא נקנה לה עד כתיבה לאחרונה שהיא נמר דבורו וכבר היו הראשונות מלוה : **אבל אמר לה באלו** אפילו אוכלת נמי מקודשת, כי **הא אכלה, מנפשה** קאכלה תניא כותיה דרבא **התקדש לי באלון ברמון ובאגוז** או **שאמר לה התקדשי לי באלו אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת, בזו ובזו ובזו: אם יש בכולם שוה פרוטה מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת. בזו נטלתו ואכלתו בזו נטלתו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה** הא' "באלון ברמון באגוז" היכי דמי **אילימא** דאמר לה "או באלון או ברמון או באגוז" אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת" והא "או" קאמר **ואלא** "באלון וברמון ובאגוז" היינו "בזו ובזו ובזו" **אלא** לאו דאמר לה "באלו" **הא מדקתני סיפא או שאמר לה התקדשי לי באלו** מכלל דרישא לאו 'באלו' עסקינן? **פירוש** קא מפרש **התקדשי לי באלון ברמון באגוז כיצד כגון דאמר לה התקדשי לי באלו** **וקתני סיפא בזו נטלתו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו אינה מקודשת עד שיהא באחת מהם שוה פרוטה מקודשת** ואילו **רישא לא** קא מפליג בין 'אוכלת' לשאינה 'אוכלת' **שמע מינה** בל היכא דאמר לה "באלו" **כי קא אכלה, מנפשה** קא אכלה שמע מינה. **הניחא למאן** דאמר אסיפא קאי ומאי 'עד' **שיהא באחת מהן שוה פרוטה** - עד שיהא באחרונה שוה פרוטה, הכי נמי 'עד שיהא באחרונה שוה פרוטה' **אלא** לרב ושמואל דאמרי תרוייהו **ארישא** קאי 'ואוכלת' אצטריכא ליה **הכא** בלילי קחשיב, פרטי לא קא חשיב? **הא מני** רבי היא דאמר "לא שנא 'כזית כזית' **ולא שנא 'כזית וכזית'** - **פרטה** הוי : **אמר** [רב] **המקדש במלוה** 'מלוה - להוצאה ניתנה' **אינה מקודשת ויש אומרים מקודשת מאי לאו בהא קמיפלגי: דמר סבר מלוה להוצאה ניתנה ומר סבר מלוה לאו להוצאה ניתנה ושוים במכר שזה קנה** אי אמרת 'מלוה להוצאה ניתנה' במאי קני? **אמר רב נחמן הונא חברין מוקים לה במילי אחרי, והכא במאי עסקינן כגון שאמר לה "התקדשי לי במנה" ונמצא 'מנה' חסר דינר 'מר סבר' כסיפא לה מילתא למיתבעיה ומר סבר לא כסיפא לה מילתא למיתבעיה, ואלא הא דאמר רבי אלעזר "התקדשי לי במנה" ונתן לה דינר הרי זו מקודשת וישלים, לימא תנאי אמרה לשמעתיה: אמרי 'מנה חסר דינר' כסיפא לה מילתא למיתבעיה 'מנה חסר תשעים ותשע' לא כסיפא לה מילתא למיתבעיה** *האומר לאשה "התקדשי לי בפקדון שיש לי ביד והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד - אם נשתייר הימנו שוה פרוטה מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת, ובמלוה אף על פי שלא "נשתייר הימנו שוה פרוטה מקודשת, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר - מלוה

מכדי והכתיב מכאי והייט דקתמר גמרת לם ליט קדום כשיחות חמת למה כתוב כלומר לי משום דעבר תמילתא דקתמר דמקרא כתיב "כהרימכם את חלבו ממנו כל חלב "דנן מירום וילהר דמשמע שיש לו לחדם להרום מן הפיפה ואם לא הביא מחלבו פשיטא דעבר ת"כ למה כתיב הלי קרא ולא תשמה עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו פשיטא אלא ת"מ דלהכי כתיבה לומר לך דהמורם מן הרעה על הפיפה לחיכא שני חטאות חטא שעבר על מה דקתמר דחמנת דיתרום מן הפיפה וחטא על תרומתו דהויא תרומה מן הרעה והייט דקתמר מכאן לתורם מן הרעה על פיפה כו' : לשון רש"י ת"ג **בזן** וכו' אם יש בכולן ש"פ כו' . והלי דפלגיטו לתרי בבי דריסא ומליטתא ותא בתרוייהו אם יש בכולן דכתי מיפלגי בתרוייהו דין אוכלת למתא כדמפרש ואזיל : **הניחא כו'** . ללו לרבא פרכינן אלא דמתרלינן דהיכה דאמר "התקדשי לי באלו" ואכלתו ולא אמר "או" ולא "ובזו" ולא "ובזו" ולא "ובזו

עז א מיי׳ פי״ג מהל׳ מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין נד טוש״ע ח״מ סי׳ עג סעי׳ ג: עח ב מיי׳ שם מהל׳ מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין נד טוש״ע חו״מ סי׳ קג סעי׳ ג:

עמ ג ד מיי׳ פ״ה מהל׳ אישות הלי״ב יג סמג עשין מה טוש״ע אה״ע סי׳ כח סעי׳ ז ח:

פ ה מיי׳ פ״ו מהל׳ מכירה הלי״ט סמג עשין סט טוש״ע חו״מ סי׳ סו סעי׳ ג:

אלא מלוה ברשות בעלים לחזרה לימא ביעייתו. פי׳ לעיל ד״ק דר״ש לימה מקודשת משום דמלוה ברשות לוה קיימא ור״ש בן אלעזר דאמר מקודשת משום דמלוה ברשות מלוה קיימא וה״מ לחכמי נימא רב כחכמי דאמרי להמעמיד דהא ליהוי לימה מקודשת משום דמלוה ברשות מלוה קיימא ור״ש בן אלעזר ור״ל דרב נמי סבר כר״ש בן אלעזר וה״ל דרב נמי סבר כחומיה ולא תיקשי מידי דהא דאמר רב לימה מקודשת מיירי במלוה שהתחיל להוליאה ובהא קאמר דלימה מקודשת לפיכך נמצאת אומר שהתחיל להוליאה ור״ש בן אלעזר לית ליה הלכה כמלוה שהיה עדיין בעין ותע״ג דאמר במילתיה דר״ש אם נמצאת ס״פ מקודשת דמשמע אע״פ שהתחיל להוליאה י״ל דר״ש בן אלעזר מיירי שנגנבו או אבדו שלא שלח בהן יד לכל אם התחיל להוליאה לימה מקודשת:

אלא הא דאמר רב הונא השואל קודם מחבירו ביקש בו גנאי לא יקנה וכו׳ מכלן יש להו דרבי. מהכא מוכח מלי למימר דכ״ע לית להו הלכה כרבי דאמרי לעיל דאפילו לימה בעין מ״מ זכות הוא לו אפילו היה בעין **דכ״ע** לית להו דרבי. מכלן יש להוכיח דלית הלכה כרבי דאמרי לעיל דאפילו לימה בעין מ״מ זכות הוא לו אפילו היה בעין דכ״ע

ופפילו יורש · שלא מלוה : מופל · שהלוה לא נתחייב ללוקח כלום שלא מחמת המוכר והרי מחלו שלו ליה דשמואל הלכך סמכה דעתיה ולא חיישינן דלמא חזיל ומחיל ליה ורבנן היכי להו דשמואל הלכך לא סמכה דעתיה דסברה חזיל ומחיל ליה : היכי דמי דשמואל דלא בעי חזיל ומחיל ליה : והכא בסמכה קא מיפלגי · כלומר לא היה מקומו קרקע בדמי שטר זה ולפי לא קנה המלוה את הקרקע ולא סמכה דעתיה לגבות קרקע אבל בשאר סבר ר"מ דסמכה דעתיה דכיון דליתיה הכא לא שביק ליה לדידי ומחיל לאחריני · כמעמד שלשתן · אמר לו כן קנה ואין שטר בדבר דהא חד הוה מהלת מילי דשויהו רבנן 'הלכתא בלא טופח' גיטין : בפקדון · דליתיה בעין וסמכה דעתיה דמקבל : נימא בפנאי · במקדש במלוה : מקדשי לי בשטר · גרס ולא גרס הכא בשטר חוב : מיגו מקודשת · ואפי' הכי קשיא דלמא דעתה להתקדש בפרוטה קשיא הלא במה דכתיבא דיה : ר' אלעזר אומר מקודשת · ואפי' לן בקשיא שוה פרוטה כדמפרש טעמא לקמן לר' משום דמקדש במלוה מקודשת מ"ט הקשיא : קשיא דר"מ אדר"מ · דהא מצית לעיל [נסין נ: כח: וס"ו] התקדשי לי בשטר חוב ר"מ הוא מקודשת : מלוה לאו בשטר חוב [סם ס: וס"ו] דידה · שיש לו מלוה עליה : בשטר שאין לו עדים עליו · בשטר לוקחין קלתא בכתב לה על הקרקע "הרי את מקודשת לי" ולא התניא עליו עדים הלכך מכרו לה בפני עדים פלוגתא דר"מ ורבי אלעזר במסכת גיטין גבי גט דקתני ר' אלעזר "תנ"פ שאין עליו עדים הלכך נתנו לה בפני עדים כשר־שאין העדים חותמים על הגט הלכך מפני תקון העולם : כרתי · מקוי ליה ספר כריתות : מספקא לה [נעיל ס. וס"ו] בפני מי כר"מ מי כרבי אלעזר · וסבירא להו דדעתה נמי לגירשת הלכך שמין כו' ולפי התירוץ הזה גירשה בעיני הלכך גרס בהו הרבנן ואם לאו הכא גרס להו שמין את הקרקע שיש בו שוה פרוטה ובשאין בו שוה פרוטה מקודשת מלוה ולא קשיא מידי לא קשיא משום דמספקא להו בהדיא מי כר"מ [נעיל ס: כתובות קב. דלא אלעזר כלום שהרי אף הוא מודה שאין בו שוה פרוטה דאי לא הכא גרס להו שמין את הקרקע שיש בו שוה פרוטה ובשאין בו שוה פרוטה מקודשת מלוה ולא קשיא מידי לא קשיא משום דמספקא להו בהדיא מי כר"מ ומי כרבי אלעזר ולא מצית לאקשויי מידי דהא אף הוא מודה ש

*אינה לשכירות אלא בסוף ומר סבר ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף ואבעית אימא דכ"ע ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף ומקדש במלוה אינה מקודשת והכא באומן קונה בשבח כלי אמפלגי: מר סבר *אומן קונה בשבחו כלי ומר סבר *אין אומן קונה בשבח כלי ואי בעית אימא דכ"ע אין אומן קונה בשבח כלי, וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף ומקדש במלוה אינה מקודשת והכא במאי עסקינן כגון שהלוהו ופרע לה *נופך משלו: דמר סבר מלוה ופרוטה דעתיה אפרוטה ומר סבר דעתיה אמלוה ודהני תנאי *דתניא בשכר שעשיתי עמך אינה מקודשת בשכר שאעשה עמך מקודשת ר' נתן אומר בשכר שאעשה עמך מקודשת וכן שכן בשכר שעשיתי עמך רבי יהודה הנשיא אומר באמת אמרו בין בשכר שעשיתי בין בשכר שאעשה עמך אינה מקודשת ואם הוסיף לה נופך משלו מקודשת בין תיק לרבי נתן איכא ביניהו שכירות, בין רבי נתן לר' יהודה הנשיא איכא ביניהו מלוה ופרוטה מר סבר מלוה ופרוטה דעתיה אמלוה ומר סבר דעתיה *אפרוטה:

מתני' *התקדשי לי בכום זה של יין ונמצא של דבש, של דבש ונמצא של יין, בדינר זה של כסף ונמצא של זהב, של זהב ונמצא של כסף, על מנה שאני עשיר ונמצא עני, עני ונמצא עשיר – אינה מקודשת, ר"ש אומר אם הטעה לשבח מקודשת: גמ' *ת"ר התקדשי לי בכום זה תני חדא בו ובמה שבתוכו ותניא אידך בו ולא במה שבתוכו ותניא אידך במה שבתוכו ולא בו ולא קשיא: הא במיא הא בחמרא הא בציחנא: אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת: ולית ליה לר"ש *יין ונמצא חומץ, חומץ ונמצא יין שניהם יכולין להחזיר בהם אלמא איכא דניחא ליה בחלא ואיכא דניחא ליה בחמרא, הכא נמי איכא ניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא? אמר רב שימי בר אשי אשכחתיה לאביי דיתיב וקמסבר ליה לבריה הכא במאי עסקינן כגון שאמר לשלוחו הלוני דינר של כסף ולך וקדש לי אשה פלונית והלך והלוה של זהב מר סבר קפידא ומר סבר לא קפידא *מראה מקום הוא לו א"ל הכי התקדשי לי התקדשי לו מיבעי ליה, הטעה לשבח הטעהו לשבח מיבעי ליה, ונמצא, מעיקרא נמי דזהב הוה? אלא אמר רבא *אני וארי שבחבורה הרגימנא ומנו ר' חייא בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שאמרה היא לשלוחה צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי התקדשי לי בדינר של זהב מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום היא לו ומאי נמצא דקא ציירת בבליתא לאמר אביי ר"ש ורשב"ג היא דאמרן ורשב"ג דתנן

*אינה לשכירות אלא בסוף ומר סבר ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף ואבעית אימא דכ"ע ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף ומקדש במלוה אינה מקודשת והכא באומן קונה בשבח כלי ואי בעית אימא דכ"ע אין אומן קונה בשבח כלי, וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף ומקדש במלוה אינה מקודשת והכא במאי עסקינן כגון שהלוהו ופרע לה *נופך משלו: דמר סבר מלוה ופרוטה דעתיה אפרוטה ומר סבר דעתיה אמלוה ודהני תנאי *דתניא בשכר שעשיתי עמך אינה מקודשת בשכר שאעשה עמך מקודשת ר' נתן אומר בשכר שאעשה עמך מקודשת וכן שכן בשכר שעשיתי עמך רבי יהודה הנשיא אומר באמת אמרו בין בשכר שעשיתי בין בשכר שאעשה עמך אינה מקודשת ואם הוסיף לה נופך משלו מקודשת בין תיק לרבי נתן איכא ביניהו שכירות, בין רבי נתן לר' יהודה הנשיא איכא ביניהו מלוה ופרוטה מר סבר מלוה ופרוטה דעתיה אמלוה ומר סבר דעתיה *אפרוטה:

מתני' *התקדשי לי בכום זה של יין ונמצא של דבש, של דבש ונמצא של יין, בדינר זה של כסף ונמצא של זהב, של זהב ונמצא של כסף, על מנה שאני עשיר ונמצא עני, עני ונמצא עשיר – אינה מקודשת, ר"ש אומר אם הטעה לשבח מקודשת: גמ' *ת"ר התקדשי לי בכום זה תני חדא בו ובמה שבתוכו ותניא אידך בו ולא במה שבתוכו ותניא אידך במה שבתוכו ולא בו ולא קשיא: הא במיא הא בחמרא הא בציחנא: אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת: ולית ליה לר"ש *יין ונמצא חומץ, חומץ ונמצא יין שניהם יכולין להחזיר בהם אלמא איכא דניחא ליה בחלא ואיכא דניחא ליה בחמרא, הכא נמי איכא ניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא? אמר רב שימי בר אשי אשכחתיה לאביי דיתיב וקמסבר ליה לבריה הכא במאי עסקינן כגון שאמר לשלוחו הלוני דינר של כסף ולך וקדש לי אשה פלונית והלך והלוה של זהב מר סבר קפידא ומר סבר לא קפידא *מראה מקום הוא לו א"ל הכי התקדשי לי התקדשי לו מיבעי ליה, הטעה לשבח הטעהו לשבח מיבעי ליה, ונמצא, מעיקרא נמי דזהב הוה? אלא אמר רבא *אני וארי שבחבורה הרגימנא ומנו ר' חייא בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שאמרה היא לשלוחה צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי התקדשי לי בדינר של זהב מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום היא לו ומאי נמצא דקא ציירת בבליתא לאמר אביי ר"ש ורשב"ג היא דאמרן ורשב"ג דתנן

לכיפה שמעמידים בה עבודת כוכבים לסור לבעיתה וקתמר ר"ת בגמ' דלאו בנה שכרו מותר ומיהו התם טעמא משום דיקנה לשכירות מתחילה ועד סוף ואיתא קמיפסר במקום אחרון ומכאן לאחרון ליתא בה שום פרוטה ד"מ דהכי הילכתא דליכא מאן דפליג ואין נפקותא לענין חזרה דהא דתמר רב (ב"מ דף עז:) פועל יכול לחזור בו לפני בחלי היום היינו לפני למ"ד לאינה לשכירות אלא לבסוף אבל ליכא נפקותא לענין קידושין דלי ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף חשיב לי שכירות מלוה ואינה מקודשת ולענין עבודת כוכבים אם בנה שכרו מותר ולע"ג דיקנה לשכירות מתחילה ועד סוף מ"מ לינה משתלמת אלא לבסוף כדתמרי' בפרק ליוחנן כתך (ב"מ דף סה:) כשכיר שנה בשנה שכירות של שנה זו אינה משתלמת אלא בשנה לחברתה: **דא** במיא · פי' הקונטרס במיא בחיכום חשובים לתמרי' בו ולא במה שבתוכו בחמרא דחשוב במה שבתוכו ולא בו וכליכתא פירש ליה דגיס שעשו לימים רבים לעבל וכשם שרגיל לו לשומרו לכון לחבר ליהנות שמן כמו ילהר שרגיל לכלי שמשתין תוכו גומן גדול בו ובמה שבתוכו וקשה לר"ת דלעיל מיהת בו ובמה שבתוכו שבתוכו אלא בו ובמה שבתוכו לגבי הכום ומ"מ חשוב כ"כ שנתמר דדעתה עליה על יין לבל ניכירת במה שבתוכו דחשוב יותר מן הכום לבל לא בו הכום אינו בעל לגבי ליהנות ומיהו קשיא דר"ת לעיל קשיא היא שהרי מלינו בגמרא דאינו חוסם לסדר הבריית כדאמר בפ' יש בין (שבת דף קיז:) גבי נח יין לחם בתפילין לא שנת קבע ולא ערלי כו' ולוק ותשבח: **אינא** דניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא · פי' בגון שגריכה כסף להשלים הכשיט של כסף שעושה ומיהו היכא *דבי במטען לא שבטעה התשה

במתני' לא פליג *רבי במטען · פי' בקונט' **דהוה** ליה בבליתא · פי' בקונט' בשמרכושו ובשגיגיע ליה התשה מלאתו של זהב ועל"ל כי פריך גמלא מעיקרא עמי זהב היה לא מלי לשמוי מלי גמלא דהוה ליה בעלמא דהא התשה עלמה מקבלת קדושין ל"ש יהשה היא בהוה של זהב בלאו הכי היא שכורה שהוא של כסף הוי קניא ליה למאי מקדשה והא לינה דניחה ליה בכספא ולא ניחא ליה בהבא וכ"ש בהשלים יותר כך דלא"כ טועה הוא ואין הקידושין כלום ולא שייך התם טעמת דמלתא מקום היא לו לבל הכא שבעלתו שלים לקבל קידושין שייך טעמת דמלתא מקום היא לו:

גיטין

בדינר של כסף ויהלך ונתן לו דינר של זהב מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום היא לו ומאי נמצא דקא ציירת בבליתא לאמר אביי ר"ש ורשב"ג היא דאמרן ורשב"ג דתנן

לעשות לו בדבר הקל ועשה לו בדבר שבד אלין זו ביעוי ולא מ"ל דבר הקל לגלה להרחות לו מקום להקל בשליחותו אם כבד עליו בענין אחר:

[לקמן סב. כ"מ סה. עג. ק: ערכין יח.]

כ"ק נט. ב"מ קיב.

[ע"ם תוס' לעיל ע. ד"ה ויהלכתא]

תוספתא דקידושין פ"א [ע"ם]

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה וכ"ש וכו' לכיון: **מיכף כיניידו שכירות** · אם יאבה מתחילה ועד סוף אז לגלו כדפרישית: **בו וכמה שבתוכו** · בשניהם זכתה [ומנטרפי] (דמלטרפי) לשום פרוטה: **בו** · דקדמה ולא במה שבתוכו לגיה זוכה בו ולגיו מלטרף לם"פ · **כמיא** · דלא תשיבה (היא) ולא היתה דעתה אלא בכלי: **כחמרא** · במה שבתוכו ולא בו דעבידי למסחייה ומהדרי כום למריה: **כציחנא** · ליר דגיס שעשו לימים רבים לעבל בו והכום לגיך לשומרו ב"ש לגיה שמן לשון ובמה שבתוכו: **שניסס** · הלוקח ילהר (במדבר יח): **שניסס** · הלוקח ומוכר ומשה בשבח בחרת היא: **מיכף דניחא ליה בחלא** · ולא על גב דחמרא עדיף פעמים שזה לגיך לחומן: **כיכל כמאי עסקינן כו'** · לעומר מי טעות גבי דידה, לגי הוה פליג ר"ש, לגי כגון דהיה טעות גבי דידיה, דלמר לשליח כו': **קפידא** · **סבר קפידא היא** · **ולא ניחא ליה** לתת לה זהב ולגי זה שלוחו בולמי סבר מיגו ניחא ליה בזהב ולגי לגיה ליה בכספא, ולא ניחא ליה בדהבא? **אמר רב שימי** בר אשי אשכחתיה לאביי דיתיב וקמסבר ליה לבריה הכא במאי עסקינן כגון שאמר לשלוחו הלוני דינר של כסף ולך וקדש לי אשה פלונית והלך והלוה של זהב מר סבר קפידא ומר סבר לא קפידא *מראה מקום הוא לו א"ל הכי התקדשי לי התקדשי לו מיבעי ליה, הטעה לשבח הטעהו לשבח מיבעי ליה, ונמצא, מעיקרא נמי דזהב הוה? אלא אמר רבא *אני וארי שבחבורה הרגימנא ומנו ר' חייא בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שאמרה היא לשלוחה צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי התקדשי לי בדינר של זהב מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום היא לו ומאי נמצא דקא ציירת בבליתא לאמר אביי ר"ש ורשב"ג היא דאמרן ורשב"ג דתנן

[נקמן סב. נמן סב. כ"ב ע"ח: קסה.]

מיכף לשכירות אלא בסוף · כשמחזירן לה והרי לגם קידושין הוא **מיתתו תלוה ולין כתן מלוה** כשמחזירן לה: **ומיכף מיתת דכ"ע יכנס כו'** · וכ"ש המקדש במלוה לינה מקודשת: **ופכא כמומן קונה כו'** · כלומר הכא בשלא התנה להיות שכיר ימים אלא קבלן שקבל עליו לגמור המלאכה בכך וכך ובמומן קבלן בשמצטייעו ועשה מן החוב כלי קומה לזכות בכלי כשהות משכירות קמיפלגי ר"מ סבר מומן קומה בשבח כלי ולין כזו לומר ישנה לשכירות כו', וכל מה שמשכיר לינו מלוה על הבעלים הלגי הוה זוכה וכשמחזירו לו בשכר הקלוב להיות שעתה הרי הוא כמוכרו לו: **לין מומן קונה כו'** · והרי הוא כשאר שכירות: **בשכר שעשיתי עמך** · התקדשי לי לינה מקודשת דהויא ליה כמלוה: **בשכר שאעשה עמך מקודשת** · לכשיגמור ויתנגו לה דקא שכר לינה לשכירות אלא לשמוף: **ר' נתן אומר בשכר שאעשה עמך מיכף מקודשת** · דיכנה לשכירות מתחילה ועד סוף: **וכ"ש** · (ל) ליכון דגמרו והחזירו לה בכך היה מלוה גמורה: **ואם הוסיף לה כו'** · מכלל דרבי נתן שכר לפילו הוסיף לה לינה מקודשת דקשכר מלוה ופרוטה דעתיה לחלוה: **מיכף כיניידו שכירות** · לם יאבה מתחילה ועד סוף אז לגלו כדפרישית: **בו וכמה שבתוכו** · בשניהם זכתה [ומנטרפי] (דמלטרפי) לשום פרוטה: **בו** · דקדמה ולא במה שבתוכו לגיה זוכה בו ולגיו מלטרף לם"פ · **כמיא** · דלא תשיבה (היא) ולא היתה דעתה אלא בכלי: **כחמרא** · במה שבתוכו ולא בו דעבידי למסחייה ומהדרי כום למריה: **כציחנא** · ליר דגיס שעשו לימים רבים לעבל בו והכום לגיך לשומרו ב"ש לגיה שמן לשון ובמה שבתוכו: **שניסס** · הלוקח ילהר (במדבר יח): **שניסס** · הלוקח ומוכר ומשה בשבח בחרת היא: **מיכף דניחא ליה בחלא** · ולא על גב דחמרא עדיף פעמים שזה לגיך לחומן: **כיכל כמאי עסקינן כו'** · לעומר מי טעות גבי דידה, לגי הוה פליג ר"ש, לגי כגון דהיה טעות גבי דידיה, דלמר לשליח כו': **קפידא** · **סבר קפידא היא** · **ולא ניחא ליה** לתת לה זהב ולגי זה שלוחו בולמי סבר מיגו ניחא ליה בזהב ולגי לגיה ליה בכספא, ולא ניחא ליה בדהבא? **אמר רב שימי** בר אשי אשכחתיה לאביי דיתיב וקמסבר ליה לבריה הכא במאי עסקינן כגון שאמר לשלוחו הלוני דינר של כסף ולך וקדש לי אשה פלונית והלך והלוה של זהב מר סבר קפידא ומר סבר לא קפידא *מראה מקום הוא לו א"ל הכי התקדשי לי התקדשי לו מיבעי ליה, הטעה לשבח הטעהו לשבח מיבעי ליה, ונמצא, מעיקרא נמי דזהב הוה? אלא אמר רבא *אני וארי שבחבורה הרגימנא ומנו ר' חייא בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שאמרה היא לשלוחה צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי התקדשי לי בדינר של זהב מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום היא לו ומאי נמצא דקא ציירת בבליתא לאמר אביי ר"ש ורשב"ג היא דאמרן ורשב"ג דתנן

[נקמן סב. נמן סב. כ"ב ע"ח: קסה.]

שבת קיח: וש"נ

קפידא · לא היתה תפילה אלא בשל כסף דחיכא דניחא ליה בכספא: **ומר סבר מלפא מקום היא לו** · לף אם לא יתן אלא לכסף הבלהו ואיתו היכא דניחא ליה בכספא: **ומאי נמצא** · הא מעיקרא הכי הוה: **דסום לייר בבליתא** · כשנתנו לפניה היה לרור בסמרטוטו ומלאתו של זהב: **כולהו סבירא להו מלוה פכיפא מקום הוא לו** · הלאמר לשלוחו

* אמנם ג"כ ע"ש ג"ע...

[ג"כ קסה.]

מראה מקום:
· הא דאמר רב נחמן
· ר' נחמן ור' יוחנן

נוסחא קידושין שבו שלנו:
· הא דאמר רב נחמן

נוסחא קידושין בסוגיא דסוטה דף ב' ואילך

תוס' ר"י הזקן

אין אומן [קונה] · אינו קונה חלק בכלי בבה שהוא בשבחו שאם קונה ליכא מלוה שהרי נותן לה חלקו וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף הא דאינו אינא בסוף אין כאן מלוה שהשכירות היא בבבשיי אחרון והילכי הקידושין נעשה אחרון ואינו מקנה בשבחו הרי את מקודשת בזה ואע"פ שהשכירות בבבשיי בלא נעשה נכרי הוי בשלוה שיש עליה משכון

ולהכי מקודשת · ר"י דהכא ליכא משכון שלא נתנה לו בשעת משכון אלא להשכירה · ואיכא לאקן שיפה נפי בהגהל קטנה [ה] בן עיר יש מזונות בגול פני מבוך: מנודלת: ולשון הגמ' מי סברת מנודלת נדולה פשיטא והרי שבח ממין שראויה לשמשך · אלא מאי מנודלת לרופבלים' חשיבה דאכרה לא נזרא לי דשקלה מילי מינאי ר"ת ז"ל א (וכראיקבי) [נדרים קכ:] שבבותאי · פי' מתוך השיעובה תהיה בעזרה לבער עם שבעותי ורבים אותי לבנו ולקלם · ואית דגרסי מי סברת נדולת נדולת פשיט כלום' נדולת שער תנשים והאי שבה מסך לא מאי נדולת ליתום · ולשקולי בפ' המשנה ג)נדלת מקשת הנשים · ובכולן אע"פ כן' הפעם דדברים שבלב אינן דברים : שהפעתו · אפי' לשבח אינה מקודשת : בו · דעתה אלא בפה שבתוכו וצריך שיהא בכלי שוה פרוטה: ר"ש פי' בפיא בו ולא בפה שבתוכו שהפים אינן שוין כלום ואין דעתה על הפים · בתמרא בפה שבתוכו ולא בו שדרכו לשתותו וחזרים הבום בציהרא

נוסחא ב' גיטין בסוגיא מח' רש"י ותוס' ד"ה אלא מעתה בתוספתא בסוטה ד"ה מתקני ד"ה בכפא ואמאי

גמ' אמאי [קונה] · אינו קונה חלק בכלי בבה שהוא בשבחו שאם קונה ליכא מלוה שהרי נותן לה חלקו וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף הא דאינו אינא בסוף אין כאן מלוה שהשכירות היא בבבשיי אחרון והילכי הקידושין נעשה אחרון ואינו מקנה בשבחו הרי את מקודשת בזה ואע"פ שהשכירות בבבשיי בלא נעשה נכרי הוי בשלוה שיש עליה משכון

ולהכי מקודשת · ר"י דהכא ליכא משכון שלא נתנה לו בשעת משכון אלא להשכירה · ואיכא לאקשויי שיפה נפי בהגהל קטנה [ה] בן עיר יש מזונות בגול פני מבוך: מנודלת: ולשון הגמ' מי סברת מנודלת נדולה פשיטא והרי שבח ממין שראויה לשמשך · אלא מאי מנודלת לרופבלים' חשיבה דאכרה לא נזרא לי דשקלה מילי מינאי ר"ת ז"ל א (וכראיקבי) [נדרים קכ:] שבבותאי · פי' מתוך השיעובה תהיה בעזרה לבער עם שבעותי ורבים אותי לבנו ולקלם · ואית דגרסי מי סברת נדולת נדולת פשיט כלום' נדולת שער תנשים והאי שבה מסך לא מאי נדולת ליתום · ולשקולי בפ' המשנה ג)נדלת מקשת הנשים · ובכולן אע"פ כן' הפעם דדברים שבלב אינן דברים : שהפעתו · אפי' לשבח אינה מקודשת : בו · דעתה אלא בפה שבתוכו וצריך שיהא בכלי שוה פרוטה: ר"ש פי' בפיא בו ולא בפה שבתוכו שהפים אינן שוין כלום ואין דעתה על הפים · בתמרא בפה שבתוכו ולא בו שדרכו לשתותו וחזרים הבום בציהרא

ב) מכאן עד [בסוף] שמה שהוא לנמחנה לנקמן דף סט ע"ג · ג) וכן פירש"י ב"מ בסוגי' דף מט ע"ב ד"ה מלי מנודלת בכב ר"ת ע"ש · ג) לינו מוכן ולמרנה נגמרת משמע דאינה מקודשת מעכשו דאינה יכולה לחזור בה ואבה אבל

ב' בתמרא שאינו מקודשת מעכשו · יהוי"ם ס"ג בסוגיא דהכא ליכא משכון שלא נתנה לו בשעת משכון אלא להשכירה · ואיכא לאקשויי שיפה נפי בהגהל קטנה [ה] בן עיר יש מזונות בגול פני מבוך: מנודלת: ולשון הגמ' מי סברת מנודלת נדולה פשיטא והרי שבח ממין שראויה לשמשך · אלא מאי מנודלת לרופבלים' חשיבה דאכרה לא נזרא לי דשקלה מילי מינאי ר"ת ז"ל א (וכראיקבי) [נדרים קכ:] שבבותאי · פי' מתוך השיעובה תהיה בעזרה לבער עם שבעותי ורבים אותי לבנו ולקלם · ואית דגרסי מי סברת נדולת נדולת פשיט כלום' נדולת שער תנשים והאי שבה מסך לא מאי נדולת ליתום · ולשקולי בפ' המשנה ג)נדלת מקשת הנשים · ובכולן אע"פ כן' הפעם דדברים שבלב אינן דברים : שהפעתו · אפי' לשבח אינה מקודשת : בו · דעתה אלא בפה שבתוכו וצריך שיהא בכלי שוה פרוטה: ר"ש פי' בפיא בו ולא בפה שבתוכו שהפים אינן שוין כלום ואין דעתה על הפים · בתמרא בפה שבתוכו ולא בו שדרכו לשתותו וחזרים הבום בציהרא

ב' בתמרא שאינו מקודשת מעכשו · יהוי"ם ס"ג בסוגיא דהכא ליכא משכון שלא נתנה לו בשעת משכון אלא להשכירה · ואיכא לאקשויי שיפה נפי בהגהל קטנה [ה] בן עיר יש מזונות בגול פני מבוך: מנודלת: ולשון הגמ' מי סברת מנודלת נדולה פשיטא והרי שבח ממין שראויה לשמשך · אלא מאי מנודלת לרופבלים' חשיבה דאכרה לא נזרא לי דשקלה מילי מינאי ר"ת ז"ל א (וכראיקבי) [נדרים קכ:] שבבותאי · פי' מתוך השיעובה תהיה בעזרה לבער עם שבעותי ורבים אותי לבנו ולקלם · ואית דגרסי מי סברת נדולת נדולת פשיט כלום' נדולת שער תנשים והאי שבה מסך לא מאי נדולת ליתום · ולשקולי בפ' המשנה ג)נדלת מקשת הנשים · ובכולן אע"פ כן' הפעם דדברים שבלב אינן דברים : שהפעתו · אפי' לשבח אינה מקודשת : בו · דעתה אלא בפה שבתוכו וצריך שיהא בכלי שוה פרוטה: ר"ש פי' בפיא בו ולא בפה שבתוכו שהפים אינן שוין כלום ואין דעתה על הפים · בתמרא בפה שבתוכו ולא בו שדרכו לשתותו וחזרים הבום בציהרא

נוסחא ג' גיטין בסוגיא דסוטה דף ב' ואילך באקדמי' "מהקדמי" בכיוס פה

נוסחא מאוחרת

תוס' ר"י הזקן

אין אומן [קונה] · אינו קונה חלק בכלי בבה שהוא בשבחו שאם קונה ליכא מלוה שהרי נותן לה חלקו וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף הא דאינו אינא בסוף אין כאן מלוה שהשכירות היא בבבשיי אחרון והילכי הקידושין נעשה אחרון ואינו מקנה בשבחו הרי את מקודשת בזה ואע"פ שהשכירות בבבשיי בלא נעשה נכרי הוי בשלוה שיש עליה משכון

ולהכי מקודשת · ר"י דהכא ליכא משכון שלא נתנה לו בשעת משכון אלא להשכירה · ואיכא לאקשויי שיפה נפי בהגהל קטנה [ה] בן עיר יש מזונות בגול פני מבוך: מנודלת: ולשון הגמ' מי סברת מנודלת נדולה פשיטא והרי שבח ממין שראויה לשמשך · אלא מאי מנודלת לרופבלים' חשיבה דאכרה לא נזרא לי דשקלה מילי מינאי ר"ת ז"ל א (וכראיקבי) [נדרים קכ:] שבבותאי · פי' מתוך השיעובה תהיה בעזרה לבער עם שבעותי ורבים אותי לבנו ולקלם · ואית דגרסי מי סברת נדולת נדולת פשיט כלום' נדולת שער תנשים והאי שבה מסך לא מאי נדולת ליתום · ולשקולי בפ' המשנה ג)נדלת מקשת הנשים · ובכולן אע"פ כן' הפעם דדברים שבלב אינן דברים : שהפעתו · אפי' לשבח אינה מקודשת : בו · דעתה אלא בפה שבתוכו וצריך שיהא בכלי שוה פרוטה: ר"ש פי' בפיא בו ולא בפה שבתוכו שהפים אינן שוין כלום ואין דעתה על הפים · בתמרא בפה שבתוכו ולא בו שדרכו לשתותו וחזרים הבום בציהרא

ב' בתמרא שאינו מקודשת מעכשו · יהוי"ם ס"ג בסוגיא דהכא ליכא משכון שלא נתנה לו בשעת משכון אלא להשכירה · ואיכא לאקשויי שיפה נפי בהגהל קטנה [ה] בן עיר יש מזונות בגול פני מבוך: מנודלת: ולשון הגמ' מי סברת מנודלת נדולה פשיטא והרי שבח ממין שראויה לשמשך · אלא מאי מנודלת לרופבלים' חשיבה דאכרה לא נזרא לי דשקלה מילי מינאי ר"ת ז"ל א (וכראיקבי) [נדרים קכ:] שבבותאי · פי' מתוך השיעובה תהיה בעזרה לבער עם שבעותי ורבים אותי לבנו ולקלם · ואית דגרסי מי סברת נדולת נדולת פשיט כלום' נדולת שער תנשים והאי שבה מסך לא מאי נדולת ליתום · ולשקולי בפ' המשנה ג)נדלת מקשת הנשים · ובכולן אע"פ כן' הפעם דדברים שבלב אינן דברים : שהפעתו · אפי' לשבח אינה מקודשת : בו · דעתה אלא בפה שבתוכו וצריך שיהא בכלי שוה פרוטה: ר"ש פי' בפיא בו ולא בפה שבתוכו שהפים אינן שוין כלום ואין דעתה על הפים · בתמרא בפה שבתוכו ולא בו שדרכו לשתותו וחזרים הבום בציהרא

ב) מכאן עד [בסוף] שמה שהוא לנמחנה לנקמן דף סט ע"ג · ג) וכן פירש"י ב"מ בסוגי' דף מט ע"ב ד"ה מלי מנודלת בכב ר"ת ע"ש · ג) לינו מוכן ולמרנה נגמרת משמע דאינה מקודשת מעכשו דאינה יכולה לחזור בה ואבה אבל

גט פשוט · הטעמי כעין שלנו : **עדיו מתוכו** · תחת הכתב : **מקושר** · התם מפרש לה בגמרא שתקנוהו לכהנים שלין יכולין להחזיר גרושותיהן וכשהיו כותבין הולכין אל הסופר דממהר לכתוב גט ונותנו לה ומתחרט לאחר זמן, תקנו להו מקושר שיש בו טורח ולעשותו ולהכי מייתבא דעתיה, מיהו ברלשנו

ג"ע קס. שיטה חלק וכותב שיטה, ושיטה חלק וכותב שיטה, וכן עד שלשה לו תרבעה לו יותר שיטין חלק וכופל חלק הרלשון על הכתב ותופר ומוזר וכופל חלק האמי על שיטת הכתב שתחתיו ותופר וכן שלישי והעדים תומתין מבחוץ בין קשר לקשר ולפיכך התם 'דגט פשוט' - עדיו = שנים, 'מקושר' - עדיו = שלשה, וכל כפל וכפל קרוי קשר ושלשה קשרין יש בו, ותם נמי להרבות קשרים מרבה בעדים ושאר טופס השטר כתוב כדרכו · **שניסס פשוטין** · שלא נעשו בתקון חכמים : **שיכול לעשותו פשוט** · שלא לתפור הקשרים ותם מפסיק לויר בין שיטות העליונות מה בכך וטעמא דת"ק מפרש התם (דף קפד:) דקסבר אין יכול לעשותו פשוט מפני שהמקושר והפשוט אין זמנו שוה שאין כותבין זמן למקושר מלוחמה שמה שלא מצינה על לחבריה : **כלל כתובת המדינה** · מקום שנהגו בפשוט ונעשו מקושר, מקושר ונעשו פשוט פסול, לכי עבדיה בעל שלים לכתוב, על מנהג המדינה הוא דשויה ולהאי לא לייבי תנאי קמאי שלא כשלישה במקום עדים והייט דהוין בה ת"ק לית ליה מנהג המדינה ומתן פלוג עליה בהאי : ומאני ולאי פלוגתא לחבריתא היא ומיהו בתחלת דנהיגי כו' : **עביד לי פשוט** · שליחות קלה : **ועבד מקושר** · שליחות כבידה רש"י סבר מרלה מקום הוא לו דאמר לי לך בפשוט וכי עביד מקושר הואיל ומנהג מדינה שם כמקושר כשר, ותנאי קמאי פליגי עליה ואמרי קפידא הוא ודווקא אמר ליה לעשותו פשוט : **מרלה מקום היא לו** · שם תמלאנו ולתנא קמא הוי קפידא-לי ליפסי שתקבלנו שלא שם ואין זה שלוחה במקום אחר : **בשבח ממון** · הוא דאמר ר"ם דאע"פ שהטעה מקודשת דמסתמא ניחא לה : **אבל בשבח יוחסין** · של מנת שאני ממזר וגמלא שהוא נתין לא ניחא לה בשבחו מפני שהוא מתגנה עליה : **מפלוגתא דרב מכרעתי** · מנהל גדול ממדת רגלי ליני תפילה בו שליני יכולה להלך בו ומקל הוא : **נתין** · זה גבעוני על שם "ויתנם יהושע חוטבי עלים ושואבי מים" ואמרי' ביבמות (דף עח:) דוד גזר עליהם : **מגודלת** · גדולה ורלויה **למשכני** : **שלא פליג בריישא** · בשבח קמייתא גבי עני וגמלא עשיר : **וס"ס** · דפליג בשבח בתרייתא גבי שפחה וכיון דפליג בריישא דלא טעינן לשבח ממון ואי"ה דפליג בסיפא לשבח יוחסין : **סתם** · גבי בת לו שפחה מגודלת : **מידי ומידי** · ריישא דעני וגמלא עשיר וסיפא דלאין לו שפחה ויש לו תרוייהו לשבח ממון הוא כיון דגלי ר"ש פלוגתא בריישא לא ליטעריך למהדר לפלוגתי דפליג בריישא בשבח ממון וה"ה דפליג בסיפא לשבח יוחסין : **סתם** · גבי בת לו שפחה מגודלת : **סיפא** · גבי לוי וגמלא כהן : **דשבח יוחסין הוא** · ולישנא לממי דמודה ר' שמעון דהא מלוגתא דרב מכרעתי הוא, שם ליתא דפליג ר' שמעון עליה, אלא שפחה חשובה לי דשקלה מילי מינאי ולזלא גבי שבחאי משום שהיא חשובה מלויה לספר עם שכיוסיה ושמע ממני דברים ושכחה לוקה ושתן לוקי בפיהם ללעג ולקלס : **יתרגם לפי מדעתיה** · בתמיה שלא כתרגום שלנו : **המתרגם פסוק בלועזו** · שבא לסתר הוספת התרגום שלנו לומר לא תתרגם פסוק זה שלא כלועזו כגון לא תעשה על ריב (שמות כג) לא תסהיד על ריבו כדאי' : **ומסופיק עליו** · שבא לומר הואיל וניתן רשות להוסיף לוסיף גם אני בכל מקום שארלה הכי זה מחכך ומוקמלום שהוסיף לא מדעתו הוסיף שהרי בסיני ניתן שלא שבשתכח וחזר ויסדו כדלמרי' בגמלא (דף ג:) *ושם שכל שבשתכח וחזר ויסדו כדלמרי' במגילה : **ופרש"י** · כלומר שבשתכח וחזר ויסדו בסיני ניתן שלא שבשתכח : **מדרש** · ספרא וספרי שהן הלכות של [מדרש] מקראות (ספר ויקרא) :

*גט פשוט-עדיו מתוכו, מקושר-עדיו מאחוריו, פשוט שכתבו עדיו מאחוריו, ומקושר שכתבו עדיו מתוכו, שניהם פסולים, ר' חנינא בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר שיכול לעשותו פשוט רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל במנהג המדינה והיינו

בה - ותנא קמא לית ליה מנהג המדינה? ואמר *רב אשי: באתרא דנהיגי בפשוט ועבד ליה מקושר א"נ באתרא דנהיגי במקושר ועבד ליה פשוט, כולי עלמא לא פליגי דודאי קפידא, כי פליגי באתרא דנהיגי בין בפשוט בין במקושר, ואמר ליה עביד לי פשוט ואזל ועבד ליה מקושר מר סבר קפידא ומר סבר *מראה מקום הוא לו ר' אלעזר *דתנן *האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום פלוני וקבל לה גיטה ממקום אחר פסול ורבי אלעזר מכשיר אלמא מסבר מראה מקום היא לו. אמר אולא מחלוקת בשבח ממון, אבל בשבח יוחסין דברי הכל אינה מקודשת, מאי טעמא? מסאנא דרב מכרעאי, לא בעינא תניא נמי הכי *ר' שמעון אם הטעה לשבח יוחסים אינה מקודשת אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני *ע"מ שאני כהן ונמצא לוי, לוי ונמצא בהון, נתין ונמצא ממזר, ממזר ונמצא נתין, ולא פליג ר"ש מתקיף לה מר בר רב אשי אלא דקתני *ע"מ שיש לי בת או שפחה מגודלת ואין לו, על מנת שאין לו ויש לו, דשבח ממון הוא הכי נמי דלא פליג, אלא *פליג-בריישא וה"ה לסיפא, הכא נמי פליג בריישא וה"ה לסיפא התם אידי ואידי דשבח ממון - פליג בריישא והוא הדין בסיפא, הכא דשבח יוחסים הוא, אם איתא דפליג, נתני אבעית אימא הכא נמי שבח יוחסים, מי סברת מאי מגודלת גדולה ממש מאי מגודלת גדולה דאמרה היא: לא ניחא לי דשקלה מילי מינאי ואזלא נדיא קמי שיבבותיי. תנו רבנן על מנת שאני כהן ריבון שקרא שלשה פסוקים בבית הכנסת הרי זו מקודשת ר' יהודה אומר עד שיקרא ויתרגם יתר"ג ר' יהודה אומר המתרגם פסוק בצורתו הרי זה בדאי והמוסיף עליו הרי זה מחרף ומגדף אלא מאי תרגום תרגום דידן, והני מילי דא"ל קריינ' אבל אמר לה קרא אנא עד דקרי אורייתא נביאי וכתובי בדיוקא על מנת שאני שנתי חזקיה אמר הלכות ור' יוחנן אמר תורה מיתיבי איזו היא משנה ר' מאיר אומר הלכות ר' יהודה אומר מדרש

מאי

שיכול לעשותו פשוט · פי' בקונטרס מי מצוה שיש לויר בין שיטה לשיטה כשפושטו אין לחוש שיש סופרים הרבה שחיטה חומשים לסדר כתיבתן ומניחין לויר בין השיטות וברלה לתפי' יש חלק הרבה אין לחוש ותע"ב דגט קרוי פשוט לו מיקרי קרוי חלק כשיש שיטות של חלק טפי מן העדים התחומים בו אבל אם יש עדים התחומים בו כשיטות של חלק לא מיקרי קרוי : **מאי** מגודלת גדלת · פי' הקונטרס תמוהה ומתוך שהיא תמוהה בעיני התמים דבריה מקובלים ורבינו חננאל פי' מגדלת שער כמו מגדלת שער נשיית (תענית דף ד:) ומתוך שהולכת מביא לבית לקוט

מספרת כל הדבריס ממנה :

המתרגם פסוק כְּעַלְעָתָן· פירוש כמשמעותו כגון לא

תעשה על ריב מתרגם לא תסהיד על ריבו זה בדלי דאדכרה מלוה הוא להוציא הדין לאורה אלא הכי מתרגם *מלחפא למתן דמחבאי מיקך בדיעת, והמוסיף עליו' פי' בקונטרס שבא לומר הואיל וניתן רשות להוסיף לוסיף גם אני מחכך בכל מקום שארלה הכי זה מחכך פירוש מבזה את הסם מבזה את דבריו ולוקלום שהוסיף לא מדעתו קוסיף שהרי בסיני ניתן התרגום *שבשתכח וחזר ויסדו כדלמר במגילה (דף ג:) ורבינו חננאל פירש *המתרגם פסוק כְּעַלְעָתָן כגון וירלו את הלהי ישראל (שמות כד) למתרגם וחזו ית אלהא דישראל הכי זה בדלי דסכינה ממש לא יראו דכתיב (שם נג) "כי לא ירלני האדם וחי" והמוסיף עליו (ה)אלהי תמר> וחזו ית מלאכת דאלהא הכי זה מחכך שהוא שבח המקום במלאך אלא הכי מתרגמי' וחזו ית יקרא דאלהא דישראל :

לבעות

תום' ר"י הזקן

אבל בשבח יוחסין שאמ' לשלוחה צא וקבל לי קדושין מפלוני שאמר לי שהוא לוי ונמצא כהן אפי' ר"ש מודה דקפידא הוי שזה דעת קצת בני אדם שאין רוצין להתחבר עם נדול מהם שמתגאה עליהם: מבגא ◇ האמין מגעל נדול ממדת רגלי אני הפצה : שיקרא כל התורה:כצורתו יבא לחסר תרגום אונקלוס כגון לא תעשה על ריב [תההיר] לא (תהרהר) על דינא: מחרף · מבזה המקום ומשנה את דבריו שמוסיף מדעתו. תרגום דידן של אונקלוס שהוא מסיני כדאיתא במגילה ושם שכתוב זה התרגום ששכחוהו וחזר הוא ויסדו : קרא משמע יודע עשרים וארבעה בדקדוק: הלכות משנה: מדרש· ר' יוחנן דאמר כאן : והלכתא כחוקיה דהוא רביה דר' יוחנן · ועוד דהא איפסיקא הלכתא כתנא שהוא משנה ולא תשבינן תורה אלמא תניא משמע הלכתא ולא תורה :

[במגילה וכן נמרים נו: לגי מפורש זה תרגום ושם שכל אלו ספסוקים]

צב א מיי' פ"ע מהל' גירושין הלכה לד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמח סעיף מה:

צג ב נ ד מיי' פ"ג מהל' אישות הל' ד טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף כה:

צד ה מיי' שם טור שו"ע שם סעיף כו:

נוסחא
לפי אולמו – אה"נ כגי וחכ' בהגרה לשבח אחרון – אולמ -
פלגה בשבח יוחסין רש אומר הואיל אחוקמת אחבנה
[ג"ל אלא שבשתכח] △▽ – כגי [וכ"כ בעיון ערך תרגם] לפיקך נראה אחרי כיון ראשון:
△ - סיוע לאולא
▽ - והתקבה

לבנות לה בית · פי' בקונטרס לבנות לה ולא בנו כמו לו יבנה שלמה בימי לבנות ולחמרי (שבת דף נו:) ביקש לבנות ולא בנה וי"מ מדכתיב לה ולא כתיב להן משמע דליכא למיגמר מיניה מטפה ולא מהירה דהא בכל הפרשה קורא ליפה לשון יחיד ועל זה אור היא תורה וכך היא שנייה כלה בלא ברכה לאשה לבעלה כנגדה: **דברי חכמה** · מילתא דתליא בסברא: **רבי אלעזר בן חרסום** · תלמיד היה בבית מדרשו של רבי יוחנן בן זכאי ובחורים היו ולא באו לכלל סמיכה ולא היו ביניהם הרם כמותם כדאתן בשמת בן עזאי בטלו השקדני: בכל מקום באיזה מקום שיהיה: כלה · דרשה כמו אגרא דכלה דהתקא · ור"ש פי' אפי' בפסכת כלה שאין בה עסק ובירורים היא כלה בלא ברכה אשורה לבעלה כנדה ע"כ · והעיקר מה שפי' שכל מה שדורשין בהלכות מועדות שהכל בקיאים בה · ומשני אלו השמועות מהא דתלמיד ומהא דחכם · יוצא **ששם תלמיד** מונח אפי' בפי אלא ענין א' · **ששם חכם** מונח לפי שיודע לסברר בו סברא כמו שכתבנו בסוף הוריות דבר חכמה מילתא דהליא בסברא · ר' אליעזר עשיר היה דהוה מעשר בכל שתא תריסר אלפי בעלי · בע"ז דוקא שהקב"ה מצרפה לשמחה דכתיב לפנין תשיש את בני ישראל בלבם אבל בעבירה אחרת לא מקרי רשע בפחשבה ובהני תרתי מקודשת מספק דשמא הוא · לא אמר לא הזכיר ולא הודיע ספני זה אני מוכר · שבלב ונאמנ ולא הודיע (ולא) [אלא היה] במחשבתו כך אף ע"פ שאמת הוא שלבך כיון דהא שמעי' ליה מעיקרא שספני זה היה רוצה למכור נכסיו הואיל ובשעת המכר לא פרסם והודיע מהשבתו אלא נשאר בתוך לבו אינן כלום שלא

מאי "תורה" מדרש תורה, והני מילי דאמר לה "תנינא "אבל אמר לה הבא אצלי עד דתני הילכתא ספרא וספרי ותוספתא *עם שאני תלמיד* אין אומרים כשמעון בן עזאי וכשמעון בן זומא *אלא *כל ששואלין אותו בכ"מ דבר אחד בלימודו ואומרו ואפילו במסבתא דכלה *על מנת שאני חכם אין אומרים כחכמי יבנה כר' עקיבא וחביריו אלא כל ששואלים אותו דבר חכמה בכל מקום ואומרה *על מנת שאני נבוה אין אומרים כאבנר בן נר וכיואב בן צרויה אלא כל שחביריו מתיראים ממנו מפני גבורתו *על מנת *שאני עשיר אין אומרים כרבי אלעזר בן חרסום וכרבי אלעזר בן עזריה אלא כל שבני עירו מכבדים אותו מפני עושרו *על מנת שאני צדיק אפילו רשע גמור מקודשת שמא הדרה תשובה בדעתו *על מנת שאני ישע אפילו צדיק גמור מקודשת שמא הדרה דבר עבודת כוכבים בדעתו. עשרה קבים חכמה ירדו לעולם תשעה נטלה ארץ ישראל ואחד כל העולם כולו עשרה קבים יופי ירדו לעולם תשעה נטלה ירושלים ואחד כל העולם כולו עשרה קבים עשירות ירדו לעולם תשעה נטלו רומיים קדמונים ואחד כל העולם כולו ט קבים עניות ירדו לעולם תשעה נטלה בבל ואחד כל העולם כולו *עשרה קבים נסות ירדו לעולם תשעה נטלה עילם ואחד כל העולם כולו*נסות לבבל לא נחית והבתי ואשא עיני וארא והנה שתים נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשאנה את האיפה בין הארץ ובין השמים ואומר אל המלאך הדובר בי אנה המה מוליכות את האיפה ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער וא"ר יוחנן זו חנופה וגסות הרוח שירדו לבבל אין להבא נחית ואשתרבובי הוא דאשתרבובי להתם דיקא נמי *דקתני לבנות לה בית ש"מ אינו והאמר מר סימן לגסות=עניות, ועניות בבבל הוא דאיכא מאי עניות עניות דתורה דכתיב אתות לנו קטנה ושדים אין לה *וא"ר יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד עשרה קבים גבורה ירדו לעולם תשעה נטלו פרסים וכו' עשרה קבים כנים ירדו לעולם תשעה נטלה מדי כו' עשרה קבים בשפים ירדו לעולם תשעה נטלה מצרים כו' עשרה קבים נגעים ירדו לעולם ט' נטלו חזירים כו' קבים זנות ירדו לעולם תשעה נטלה ערביא כו' עשרה קבים עזות ירדו לעולם תשעה נטלה מישן כו' עשרה קבים שיחה ירדו לעולם תשעה נטלו נשים כו' עשרה קבים *שברות ירדו לעולם תשעה נטלו כושים כו' עשרה קבים שינה ירדו לעולם תשעה נטלו עבדים ואחד נטלו כל העולם כולו: **מתני'** ע"מ שאני כהן ונמצא לוי, לוי ונמצא כהן, נתין ונמצא ממזר, ממזר ונמצא נתין, בן עיר ונמצא בן כרך, בן כרך ונמצא בן עיר, על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק, רחוק ונמצא קרוב *על מנת שיש לו בת או שפחה מגודלת ואין לו, או על מנת שאין לו ויש לו, על מנת שאין לו בנים ויש לו, או על מנת שיש לו ואין לו, ובבולם אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אע"פ אינה מקודשת וכן היא שהטעתו: **גמ'** ההוא גברא דזבין לנכסיה אדעתא למסק לארץ ישראל ובעידנא דזבין לא אמר ולא מידי, אמר רבא הני דברים שבלב *דברים שבלב אינם דברים, מנא ליה לרבא הא: אילימא מהא דתנן

תוס' ר"י הזקן בן עזאי ובן זומא תלמידים ובחורים היו ולא באו לכלל סמיכה ולא היו ביניהם הרם כמותם כדאתן בשמת בן עזאי בטלו השקדני: בכל מקום באיזה מקום שיהיה: כלה · דרשה כמו אגרא דכלה דהתקא · ור"ש פי' אפי' בפסכת כלה שאין בה עסק ובירורים היא

גבי מתני' ע"מ שאני כהן ונמצא לוי, לוי ונמצא כהן, נתין ונמצא ממזר, ממזר ונמצא נתין, בן עיר ונמצא בן כרך, בן כרך ונמצא בן עיר, על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק, רחוק ונמצא קרוב *על מנת שיש לו בת או שפחה מגודלת ואין לו, או על מנת שאין לו ויש לו, על מנת שאין לו בנים ויש לו, או על מנת שיש לו ואין לו, ובבולם אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אע"פ אינה מקודשת וכן היא שהטעתו: **גמ'** ההוא גברא דזבין לנכסיה אדעתא למסק לארץ ישראל ובעידנא דזבין לא אמר ולא מידי, אמר רבא הני דברים שבלב אינם דברים, מנא ליה לרבא הא: אילימא מהא דתנן

דתנן מיתיב כת. מעילה כח.

גיטין עה:

כ"ב קלב. קמו: ע"ב

יב"ע תוס' לעיל ו: ד"ה לא ויומ' סוכה מה: ד"ה הילך ותו' ב"ב קו: ד"ה לא ותוס' כתובות עה: ד"ה מצוה ושמח תוס' כתובות נ: ד"ה זכין]

[ע"ב תוס' ד"ה ולמד ס' ועשות וללמד ביאורא ועוד]

[ע"ב תד"ה פסולי]

[כתובות קו: ע"ב ברכ"י]

[לעיל ע"ח ע"ב ברכ"י ותוס']

[ע"ב]

[תוספתא דקידושין פ"ג ה"ג מאי תורה מדרש תורה · כן עזאי ובן זומא · תלמידים היו ובחורים ולא באו לכלל סמיכה ולא היו ביניהם כמותם כדאתן (סוטה דף מא.) ממזר בן עזאי בטלו השקדנים: **בכל מקום** · מחחר מן המקומות: **ואפילו במסבתא דכלה** · שמין שומק בה ובדייקת]

[תוספתא דקידושין פ"ג ה"ב

יקריב קומו. קרא יתירא הוא, דהא כתיב בריש דקרא "זכר תמים יקריבנו": שכופין קומו. לקיים דברי נדרו: דמלוה לשמוע דברי חכמים. ואית לן למיזקיה בחזקת 'מקיים מצוה' וגמר בלבו לקיים דברי חכמים הוי דין: שמני ספס דלמומרא. כלומר ליכא למימר דהכי מקודשת למומרא קאמר שהיה מומרת לאחר בעלה ובעל קידושין ויקרא ט גמוריס לה[1] דאו לכתל קידושין לאחרים שלא יהפסו בה שהם בת אחר וקדשה בריבה גם תף מצני: לימיס מקודשת. והייט קולא: כיון דאמני. שפירש מגמו בפיו לתו כל כמיכה למיעקר מגמי בדברים שבלב הוחיל ואמעה ולא מיחתה טומר 'מעפ"כ אני תפילה בך, קדש אותי בלא מגמי': ורב אפדא סוס כי רב פוגא. כלומר הלך לבי מדרשו של רב הונא לעיין בדבר: פבא בי מן פתנן. מטות והיו שם מטות של הקדש ובגג בעל הבית בסבור שהן חולין: דלופקמא. מסקת: ופביא לו. מאיתו תלן: לא היה בלבי. מכיס זה בלמ מכיס זה: בשפ"ב אעפ. שהרי עשה שלימת שלימתו ואתן (משילה דף כ:) השלימה שעשה שלימתו בשעה"ב אעפ: ופא לא היה בלבי קאמר. והוה ליה לתא עשה שלימתו: למיפטר נפשיה מקרבן קאמר. ושקולי הא מסקר לבל הא בגרלך חזיון דטרח לעלות לארץ ישראל ולתגם: לא עביד איניש כו'. קושיא היא לטומר דילמא האי תלא מיפטר מטום דלא מהימן הוא ודקאמרת היה לו לפטור עצמו בעניו אחר ולומר 'מיד היימי', הא לא ניחא ליה למימר, דמשני נפשיה הכא: נזכרתי. לאחר (שהלכתי) להוליחה בשוק בשלימותי נזכרתי שהם של הקדש קודם שהולאת: שלים אעפ. ובעל הבית פטור דכיון שנזכר לא שגגה היא גביה ושלים חייב שהולית מעות הקדש לחולין ולילו לא נזכר בעל הבית הוה רמית מעילה עליה דאיתרבי עליה למעול שולמו על ידו ברים פירקין (גיטין דף מב:) לבל שהפא לאיפטר בע"פ רמית מעילה תלינן ככל התורה כולה דאין שליח לדבר עבירה והעושה הוא מתחייב: לימיס מקודשת. ולא יכול לדור לו משום חיסור מזוזות לו לא תלא דירה: ופא לא מיפדר ליה. והוה ליה כמאן דלא מלי למיסק והדר זביני: מי כתי סוס פליק. ובדידיה קיימא מילתא ולא כמלה זביניה: מי כתי לא פליק. בתמיה מי תכסו: דאיתיליד ליה תוכפא בתורפא. שמע שהיו ליסטים בדרך לעיכתא קמא לא הדרינן זביני דהכי קאמר דאי בעי למפרע הוה פליק ולהדורי בתר שירבתא הוה פליק ולעיכתא בתרא דקא מפמה תמומי ומשמע שלא היה לו שום עיכוב לבל אם היה לו לך עיכוב הדרי זביני: **מתני'** מיגס מקודשת. דדוקא קאמר ליה מקום פלוני שם לי שם תוכיס ואם בא לחדש לומר דכריס עלי (ב) (בפלילים) יאמרו בידו: הרי זה. שם תמלתה ואין זו קפידא: **גמ'** לא ממלי מילי עלי. לא יאמרו לה דבר גנאי עלי: לא ניחא ליה דליבוי. שבמגרש תת לחמתו נגחי חוץ לו: **מתני'** מגע שלא בכתובה. דאמר לי אפשי בחמה בדרכים אבל גיטה בעיניי מדבריהם מספיקה כיון דלא פרים דלמא דעתיה נמי אחדרנים: פפולין בכפניס. מפורשים בבכורות (פרק מומין לגו): **גמ'** בפני גוונא. מסנה טעיה שם בהמדיר: הכא בגמסופין קידושין מילטריכא ליה. תגא דין בחובה לבעי לימיכן: ופאם. דקאי בדיני בתובות לימטריכא ליה משום בתובה ותגא המקדש אינה מקודשת לבעי בתובה דבעי למיפתי בסיפא "בשפא סאם תגא בלא בתובה": **מתני'** פבלונות

אדעתא למיסק דע"ל כאילו אמר בבירור לדור: ומסתברא דקו"ל דהלכתא בלישנא בתרא והואיל וסליק המקח קיים: איבעי סליק בניהותא: לא סליק. בתמיהא: אונסא. שנשתבשו הדרכים מפני ליסטים ללישנא קמא המקח קיים דאי בעי סליק ויחזור אחר שיירא. ללישנא בתרא דקא מחמה איבעי לא סליק כלומר מי עכבו ואיזה אונס מנעו מלעלות הא איכא אונס דזור מקח וקו"ל דהלכתא כלישנא בתרא והביא זה הר"ם בפכירה פ"א. וחא דאמרינן גם' אלמנה ניזונת זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדר זבינה דהם שנולד לו דבר מרודש שלא (לצורך מעות) [הוצרך למעות] כי הגהו עובדי דהמם. אבל הכא שמוכר לעלות ונהפכה דעתו שלא רצה לעלות לא"י לאו כל כמיניה שאין זה אלא שמהרהם מן המכר: במקום פלוני. קפידא הוי כלומר לא יקדשה במקום אחר: הרי היא. מראה מקום הוא לו כלומר אינו דומך יותר מדאי: שאין עליה נדרים. אעקימנא בפרקין ג) דהא דאמרי' אינה מקודשת באלו נדרים אמרו שלא תאכל בשר ולא תשתה יין ולא התקשט בבגדי צבעונים ג) ובוקא במילתא דלא קפדי אינשי ואם יש עליה נדרים אדרים מקודשת. ובירושלמי א"ר יוסי מתני' בשאמר לה על מנת שאין עליך נדר אבל אמר על מנת אפי' נדרה שלא תאכל דרוסין נדר הוא. ירושלמי כלי פשתן הדקים הבאים מבית ש"א כלי צבעונים הן: שכל המומין אבל מום אחר אע"ג דאמר מקפיד אני לאו כלום הוא ומקודשת ה"פשם דלא מקרי מום. ומסתברא אפי' אמר כל מום [ס"מ מומי] שאינו פוסל בכהנים לא מקרי מום. ועיקר ביאור זאת המשנה בפרק המדיר: מבלונות. דורונות שדרך לשלוח אדום לאדוסתו מבלונות: מחמת

ג) ג"ל נפ' המדיר דף עב. ב) נלמה דג"ל בנבדי בעומס דוזקא במילתא דשכיחי בה שם ומא יח וכו' וע"ש דבב מני הוא דס"ל בכי המילתא דלא קפדי אינשי לא הוי קפידא קפידא ע"ש היטיב.

---

[1] ר"ש ו. יבמות קו.ב"ב מה: [עכיון כף.]

* דאו"א את מומיא ל דברים יא בבלהו

ת"כ פ' ויקרא ב"ב מא. ע"ש ערכין כא. ע"ש [יבמות קו. בבריימא ע"ש]

[יבמות כ. וש"נ]

נקמן סב.

הגהות הב"ח

(ה) גם' בל"ו ב"נ עיין בכריתות ד' יב ע"ב:

(ב) רש"י ד"ה חיוב כו' נפנים יתמו:

מעילה כה.

[בלין ד' ס"ב ע"ב]

יבמות פה: ב"מ נ: כריתות י.

ג"ל שבלבת

נזכרתי. לאחר (שהלכתי) להוליחה בשוק בשלימותי נזכרתי שהם של הקדש קודם שהולאת: שלים אעפ. ובעל הבית פטור דכיון שנזכר לא שגגה היא גביה ושלים חייב שהולית מעות הקדש לחולין ולילו לא נזכר בעל הבית הוה רמית מעילה עליה דאיתרבי עליה למעול שולמו על ידו ברים פירקין (גיטין דף מב:) לבל שהפא לאיפטר בע"פ רמית מעילה תלינן ככל התורה כולה דאין שליח לדבר עבירה והעושה הוא מתחייב: לימיס מקודשת. ולא יכול לדור לו משום חיסור מזוזות לו לא תלא דירה: ופא לא מיפדר ליה. והוה ליה כמאן דלא מלי למיסק והדר זביני: מי כתי סוס פליק. ובדידיה קיימא מילתא ולא כמלה זביניה: מי כתי לא פליק. בתמיה מי תכסו: דאיתיליד ליה תוכפא בתורפא. שמע שהיו ליסטים בדרך לעיכתא קמא לא הדרינן זביני דהכי קאמר דאי בעי למפרע הוה פליק ולהדורי בתר שירבתא הוה פליק ולעיכתא בתרא דקא מפמה תמומי ומשמע שלא היה לו שום עיכוב לבל אם היה לו לך עיכוב הדרי זביני: **מתני'** מיגס מקודשת. דדוקא קאמר ליה מקום פלוני שם לי שם תוכיס ואם בא לחדש לומר דכריס עלי (ב) (בפלילים) יאמרו בידו: הרי זה. שם תמלתה ואין זו קפידא: **גמ'** לא ממלי מילי עלי. לא יאמרו לה דבר גנאי עלי: לא ניחא ליה דליבוי. שבמגרש תת לחמתו נגחי חוץ לו: **מתני'** מגע שלא בכתובה. דאמר לי אפשי בחמה בדרכים אבל גיטה בעיניי מדבריהם מספיקה כיון דלא פרים דלמא דעתיה נמי אחדרנים: פפולין בכפניס. מפורשים בבכורות (פרק מומין לגו): **גמ'** בפני גוונא. מסנה טעיה שם בהמדיר: הכא בגמסופין קידושין מילטריכא ליה. תגא דין בחובה לבעי לימיכן: ופאם. דקאי בדיני בתובות לימטריכא ליה משום בתובה ותגא המקדש אינה מקודשת לבעי בתובה דבעי למיפתי בסיפא "בשפא סאם תגא בלא בתובה": **מתני'** מבלונות

קד א מיי' פ"ד מהל' ממנ"ס ממ"ס ה"ב:

קה ב מיי' פ"ב מהל' נחוזין הלכה כ סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קלד סעיף ה:

קו ג מיי' פ"ו מהל' עבדים הלכה ז:

קז ד מיי' פ"ו מהל' מעילה הלכה ט:

קח ה מיי' שם הלכה ה:

קט ו מיי' פ"ל מהל' מכירה הל' ט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רז סעיף ג:

קי ז מיי' פ"ג מהלכות אישות הל' כא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעיף ז:

קיא ח מיי' פ"א מהל' גירושין הלכה ג סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קמל סעי' מה:

קיב ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף מז:

קיג י מיי' פ"ו מהלכות אישות הל' ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לט סעי' ל:

קיד כ מיי' שם פכ"ה מהל' מ"ש סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קיו סעי' ג:

קטו ל מיי' פכ"ה שם הלכה כ טוש"ע אה"ע סי' קיו סעיף ד: [קטו ם מיי' שם פ"ו הלכה ל סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קיו סעיף ג:]

---

* קו - קו בגלל שחזרתי נוסלות בטוש

△ - [נחזרת בחזיה ואחר"ב בחזיה בכתיב]

תגיגה ז: מעילה כה. [ג"ל דתגיאו וכ"ה נמגיגה שם וע"ש בר"ש]

קיו נ מיי' פ"ד מהל' מישות הל' כ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ב:

קיח ס מיי' שם טור שו"ע שם סעי' ט:

בית המכיר מקום לטוחו לחת:

א) בסל הקרוטין לאשה

ב) בל לאשה

האיש יש להקדש להוסיף בזוקא באותו מקום

נוסחא

האיש אשה אין טאין אלין:

ב) נדרים

ג) מוחיות

[ג"ל בל בן לי נסחוחות עכ: וכ"ל במסנה שבמגיות]

נוסחא

ב) דוחאות ל"ל סבלונות אחר קידושין ואין קידושין

תום' ר"י הזקן

שלא השעתו ואיהו אשעי אנפשיה ורבריס שבלב אינו דבריס: אדעתא[למיסק] שהוריע זה בשעה המכר. ולא אחדר לא מצא מקום לדור שם או מחמת הוסר מזונות: אדעתא שידור. והואיל והכיר

חוששין לסבלונות · **פי' בקונטרס** שמיד האמה ונתרצית וקדה קודם הקידושין ושלח סבלונות בעדים תומסין שמא לסם קידושין שלח ממעמ מתוך פירוסו דמיסיין שמא מתמת קידושין הס ולכך נקט בלשון שיוד לפ"ב כן הו קידושין דמנת לידעה תורה אור

←אינה מקודשת שמרמית בידושיו הראשונים שלחה יוכן בסף שקדש: **גמ'** וצריכא דאי אשמעינן שוה פרוטה אידי דקא נפיק ממנא מינה טעי אבל פחות משוה פרוטה אימא *יודע שאין קידושין תופסין בפחות משוה פרוטה וכי קא משדר סבלונות אדעתא דקידושין קא משדר ואי אשמעינן הני תרתי משום דבין פרוטה לפחות משוה פרוטה לא קים להו לאינשי אבל קמן שקידש הכל יודעין שאין קידוש קטן כלום אימא כי קא משדר סבלונות אדעתא דקידושי קא משדר קא משמע לן איתמר רב הונא אמר חששין לסבלונות אמר רבה *ומתבינן אשמעתין אף על פי ששלח סבלונות ולאחר מכאן אינה מקודשת אמר ליה אביי ←הרם כדקתני טעמא שמרמית קידושין הראשונים שלח איבא דאמרי אמר רבה מנא אמינא לה כדקתני טעמא שמרמית קידושין הראשונים שלח הכא הוא דטעי הא בעלמא הוו קידושין ואביי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בעלמא דלא נחית לתורת קידושין כלל אלא אפילו הכא דנחית להורת קידושין אימא הוו קידושין קא משמע לן מאי דוי עלה? אמר רב פפא באתרא: דמקדשי והדר מסבלי חיישינן מסבלי והדר מקדשי לא חיישינן מקדשי והדר מסבלי פשיטא? לא צריכא דהובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא ניחוש למיעוטא קא משמע לן בעא מיניה רב אחא בר רב הונא מרבא הוחזק שטר כתובה בשוק מהו? אמר ליה וכי מפני שמחזיק שטר כתובה בשוק נחזיק בה באשת איש מאי הוי עלה? אמר רב אשי באתרא דמקדשי והדר כתבי כתובה חיישינן כתבי והדר מקדשי לא חיישינן מקדשי והדר כתבי פשיטא? לא צריכא דלא שכיח ספרא מהו דתימא ספרא הוא דאתרמי קא משמע לן: **מתני'** המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות ומעשה *בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אדם אחד כלכלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכם מקודשות לי בכלכלה זו וקיבלה אחת מהן ע"י כולן ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות: **גמ'** מנהני מילי? אמר רבי בר רמא דאמר קרא °אשה אל אחותה לא תקח לצרור=*התורה אמרה בשעה שנעשית צרות זו לזו לא יהא לו ליקוחים אפי' באחת מהם,אמר ליה רבא אי הכי הייני דכתיב °ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם=אי קידושין לא תפסי בה כרת מי מחייב: אלא אמר רבא קרא=בזה אחר זה,ומתניתין כדרבה דאמר רבה °כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו, ורבה *כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו אחיבית אביי המרבה

(דף מה:) נבי שלמה לחיים סניס מסס נשואים נב' לחיות ביבמות פרק מרבעה לחין תקח לגרור בשעה שנעשית צרות זו לזו (נ) תלמוד לומר ממעמ לפ"ג דקידושין לא תפסי ה כרת מי מחייב · וקשה דלמיבעי ביבמות פרק מרבעה לחין ויל"ל דשאני התם דליכא למיפרך כדפריך הכא כרת מי מחייב דכאן הקידושין נמי ליכא כרת דקא פגע בחמא לחיו שלא במקום מצוה: קידושין

(ד) שלחה יוכן בסף שקדש: **גמ'** וצריכא דאי אשמעינן שוה פרוטה אידי דקא נפיק ממנא מינה טעי אבל פחות משוה פרוטה אימא *יודע שאין קידושין תופסין בפחות משוה פרוטה וכי קא משדר סבלונות אדעתא דקידושי קא משדר קא משמע לן איתמר רב הונא אמר חששין לסבלונות אמר רבה *ומתבינן אשמעתין אף על פי ששלח סבלונות ולאחר מכאן אינה מקודשת אמר ליה אביי הרם כדקתני טעמא שמרמית קידושין הראשונים שלח איבא דאמרי אמר רבה מנא אמינא לה כדקתני טעמא שמרמית קידושין הראשונים שלח הכא הוא דטעי הא בעלמא הוו קידושין, ואביי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בעלמא דלא נחית לתורת קידושין כלל אלא אפילו הכא דנחית להורת קידושין אימא הוו קידושין, קא משמע לן מאי דוי עלה? אמר רב פפא באתרא: דמקדשי והדר מסבלי חיישינן, מסבלי והדר מקדשי לא חיישינן מקדשי והדר מסבלי פשיטא? לא צריכא דהובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא ניחוש למיעוטא קא משמע לן בעא מיניה רב אחא בר רב הונא מרבא הוחזק שטר כתובה בשוק מהו? אמר ליה וכי מפני שמחזיק שטר כתובה בשוק נחזיק בה באשת איש מאי הוי עלה? אמר רב אשי באתרא דמקדשי והדר כתבי כתובה חיישינן כתבי והדר מקדשי לא חיישינן מקדשי והדר כתבי פשיטא? לא צריכא דלא שכיח ספרא מהו דתימא ספרא הוא דאתרמי קא משמע לן: **מתני'** המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות ומעשה *בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אדם אחד כלכלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכם מקודשות לי בכלכלה זו וקיבלה אחת מהן ע"י כולן ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות: **גמ'** מנהני מילי? אמר רבי בר רמא דאמר קרא °אשה אל אחותה לא תקח לצרור=*התורה אמרה בשעה שנעשית צרות זו לזו לא יהא לו ליקוחים אפי' באחת מהם,אמר ליה רבא אי הכי הייני דכתיב °ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם=אי קידושין לא תפסי בה כרת מי מחייב: אלא אמר רבא קרא=בזה אחר זה,ומתניתין כדרבה דאמר רבה °כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו, ורבה *כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו אחיבית אביי המרבה

אי הכי היינו דכתיב ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם, אי קידושין לא תפסי בה כרת מי מחייב, אלא אמר רבא קרא בזה אחר זה ומתניתין כדרבה דאמר רבה כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו אחיבית אביי המרבה

(דף מה:) נבי שלמה לחיים סניס מסס נשואים נב' לחיות ביבמות פרק מרבעה לחין תקח לגרור בשעה שנעשית צרות זו לזו (נ) תלמוד לומר ממעמ לפ"ג דקידושין לא תפסי (נ) כרת מי מחייב · וקשה דלמיבעי ביבמות פרק מרבעה לחין ויל"ל דשאני התם דליכא למיפרך כדפריך הכא כרת מי מחייב דכאן הקידושין נמי ליכא כרת דקא פגע בחמא לחיו שלא במקום מצוה: קידושין

ע) מלמה דמסר כלן ול"ל כלמרל דמקדשי והדר כתבי מיסיין · לפירש"י דוקא כרוב וכו':

סמרכה כמעשרות • המפרישין אחד מחמשה שמנה מרובעה לחולין כנד זה ומדד חמישית למעשר: **מעשרותיו מקולקלין** • דטבל ומעשר מעורבין זה בזה שהכרי כולו טבל הוה וכשמנה מרובעה לחולין לא היה לו ליטול מן הכרי למעשר אלא חלי חלי מדה ממישין והוה הפריש מדה שלמה ואם מעשר לה חל עליו חלא כפי חשבון ונמלא שהאחר טבל ואסור לכל אדם עד שיתקנה, ואם איתא לכל שהיו בזה אחר זה היו כבת אחת שאני מעשר דאיתיה לחצאים דאי אמר "תתקדש בהמה" דליכא לחצאין וליכא בזה אחר זה ואמר "רבא" יציאו שנים בעשירי ובראן עשירי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה שאני מעשר דאיתיה בטעות "דתנן "קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלישתן מקודשין" תודה דליתא בטעות וליתא נמי בזה אחר זה ואיתמר "תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים "זר יוחנן אמר "לא קדשי לה ארבעים מתוך שמונים לאו איתמר עלה אמר "ר' יהושע בן לוי "הבל מולים כל היכא דאמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים, קדשי, לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשי שמונים לא קדשי לא נחלקו אלא בסתם: מר סבר לאחריות קא מיבעיין, ומר סבר לקרבן גדול קא מיכוון ורבא למה ליה לשנויי כרבה חיפוק ליה דקידושין שאין מסורין לביאה אביי אמר 'הוו קידושין רבא אמר לא הוו קידושין אמר "רבא-בר אהינא אסברא לי "כי יקח איש אשה ובעלה" קידושין המסורין לביאה הוו קידושין, קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין ותנן המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה באחת אינן מקודשות הא את מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשת ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו, תיובתא דרבא? ואמר לך רבא ולטעמיך אימא סיפא במעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד בלבלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר "הרי בולכם מקודשות לי בבלבלה זו" ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאינן מקודשות הא נבריות מקודשות, ה"ד אילימא דאמר כולכם, קני "את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה אלא

קידושין שאין מסורין לביאה כגון אחת מבנותיו מקודשות דהא לא ידעי' אי זו היא אחות אשה: לרבינו דמסרי' דמוקים לקרא לקדשן שתיהן כאי: קדושין שאין מסורין לביאה כגון שאמר א' מבנותיך מקודשות דהא לא ידעי' אי זו היא אחות מכם מקודשת ובקבלה האחת בשליחות הבורחת שאינו יכול לישא אותה מהן שמא אחות אשתו היא: את וחמור נותן מחנה לנולד ולעובר שבמעי אמו או לחמור שבמעי אמו או לחמור לרב המנונא אינו קונה כלום גם הנולד שהרי לא הקנה לו בלא זה וחמור או עבד לאו בני קנין נינהו הכא נמי לא קדש האחרות אלא כמו שקדש האחיות והאחיות אינן מקודשות דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו: ו) אחת מכם לאו את וחמור הוא שאם קדש זו לא קדש זו וקאמר שאין האחיות מקודשות אלמא מקדושין שאינן מסורין לביאה לא הוו קדושין: ואם אמר הראויה שלא קנ"ש האחיות כלל שהרי אין אחת מהן מסורה לביאה ולא הוי את וחמור וכ"ה נכריות מקדושת וה"נ אותיבנא בבי טשת לרב המנונא דאמר את וחמור לא קנה כלום הא נכריות מקדושות אמאי את וחמור הוא: ומשני ולאו מי אוקימנא דאמר הראויה לביאה כגון שאמר תתקדש לי הילכך למ"ד את וחמור לא קנה אם אמר כולכם אין נכריות מקדושות ובהני דאמר

המרכה במעשר פירותיו מתוקנים ומעשרות מקולקלין ואמאי נימא כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו? אמר לך שאני מעשר דאיתיה לחצאים דאי אמר "תתקדש בהמה" דליכא לחצאין וליכא בזה אחר זה

פלגא (ה) דחיטתא" קדשה "אחרא" מעשר בהמה דליכא לחצאין וליכא בזה אחר זה

ואמר "רבא יציאו שנים בעשירי ובראן עשירי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה שאני מעשר בהמה דאיתיה בטעות "דתנן "קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלישתן מקודשין" תודה דליתא בטעות וליתא נמי בזה אחר זה ואיתמר "תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים "זר יוחנן אמר "לא קדשי לה ארבעים מתוך שמונים לאו איתמר עלה אמר "ר' יהושע בן לוי "הבל מולים כל היכא דאמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים, קדשי, לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשי שמונים לא קדשי לא נחלקו אלא בסתם: מר סבר לאחריות קא מיבעיין, ומר סבר לקרבן גדול קא מיכוון ורבא למה ליה לשנויי כרבה חיפוק ליה דקידושין שאין מסורין לביאה אביי אמר 'הוו קידושין רבא אמר לא הוו קידושין אמר "רבא-בר אהינא אסברא לי "כי יקח איש אשה ובעלה" קידושין המסורין לביאה הוו קידושין, קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין ותנן המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה באחת אינן מקודשות הא את מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשת ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו, תיובתא דרבא? ואמר לך רבא ולטעמיך אימא סיפא במעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד בלבלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר "הרי בולכם מקודשות לי בבלבלה זו" ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאינן מקודשות הא נבריות מקודשות, ה"ד אילימא דאמר כולכם, קני "את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה אלא

תוס' ר"י הזקן תיפוק לי דאפי' לא קדש אלא אחת מהן הוואיל ולא פירש איזו אינה מקודשת לודאי דהא לא ידעי' איזו היא אחות אשה: לרבינו דמסרי' דמוקים לקרא לקדשן שתיהן כאי: קדושין שאין מסורין לביאה כגון שאמר א' מבנותיך מקודשות דהא לא ידעי' אי זו היא אחות מכם מקודשת ובקבלה האחת בשליחות הבורחת שאינו יכול לישא אותה מהן שמא אחות אשתו היא: את וחמור נותן מחנה לנולד ולעובר שבמעי אמו או לחמור שבמעי אמו או לחמור לרב המנונא אינו קונה כלום גם הנולד שהרי לא הקנה לו בלא זה וחמור או עבד לאו בני קנין נינהו הכא נמי לא קדש האחרות אלא כמו שקדש האחיות והאחיות אינן מקודשות דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו: ו) אחת מכם לאו את וחמור הוא שאם קדש זו לא קדש זו וקאמר שאין האחיות מקודשות אלמא מקדושין שאינן מסורין לביאה לא הוו קדושין: ואם אמר הראויה שלא קנ"ש האחיות כלל שהרי אין אחת מהן מסורה לביאה ולא הוי את וחמור וכ"ה נכריות מקדושת וה"נ אותיבנא בבי טשת לרב המנונא דאמר את וחמור לא קנה כלום הא נכריות מקדושות אמאי את וחמור הוא: ומשני ולאו מי אוקימנא דאמר הראויה לביאה כגון שאמר תתקדש לי הילכך למ"ד את וחמור לא קנה אם אמר כולכם אין נכריות מקדושות ובהני דאמר

קדושין שאין מסורין לביאה רבא אמר לא הוו קידושין אמר "רבא-בר אהינא אסברא לי "כי יקח איש אשה ובעלה" קידושין המסורין לביאה הוו קידושין, קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין ותנן המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה באחת אינן מקודשות הא את מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשת ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו, תיובתא דרבא? ואמר לך רבא ולטעמיך אימא סיפא במעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד בלבלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר "הרי בולכם מקודשות לי בבלבלה זו" ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאינן מקודשות הא נבריות מקודשות, ה"ד אילימא דאמר כולכם, קני "את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה אלא

קידושין שאין מסורין לביאה כגון שאמר א' מבנותיך מקודשות דהא לא ידעי' אי זו היא אחות אשה: לרבינו דמסרי' דמוקים לקרא לקדשן שתיהן כאי: קדושין שאין מסורין לביאה כגון שאמר א' מבנותיך מקודשות דהא לא ידעי' אי זו היא אחות מכם מקודשת ובקבלה האחת בשליחות הבורחת שאינו יכול לישא אותה מהן שמא אחות אשתו היא: את וחמור נותן מחנה לנולד ולעובר שבמעי אמו או לחמור שבמעי אמו או לחמור לרב המנונא אינו קונה כלום גם הנולד שהרי לא הקנה לו בלא זה וחמור או עבד לאו בני קנין נינהו הכא נמי לא קדש האחרות אלא כמו שקדש האחיות והאחיות אינן מקודשות דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו: ו) אחת מכם לאו את וחמור הוא שאם קדש זו לא קדש זו וקאמר שאין האחיות מקודשות אלמא מקדושין שאינן מסורין לביאה לא הוו קדושין: ואם אמר הראויה שלא קנ"ש האחיות כלל שהרי אין אחת מהן מסורה לביאה ולא הוי את וחמור וכ"ה נכריות מקדושת וה"נ אותיבנא בבי טשת לרב המנונא דאמר את וחמור לא קנה כלום הא נכריות מקדושות אמאי את וחמור הוא: ומשני ולאו מי אוקימנא דאמר הראויה לביאה כגון שאמר תתקדש לי הילכך למ"ד את וחמור לא קנה אם אמר כולכם אין נכריות מקדושות ובהני דאמר

קידושין שאין מסורין לביאה רבא אמר לא הוו קידושין אמר "רבא-בר אהינא אסברא לי "כי יקח איש אשה ובעלה" קידושין המסורין לביאה הוו קידושין, קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין ותנן המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה באחת אינן מקודשות הא את מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשת ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו, תיובתא דרבא? ואמר לך רבא ולטעמיך אימא סיפא במעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד בלבלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר "הרי בולכם מקודשות לי בבלבלה זו" ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאינן מקודשות הא נבריות מקודשות, ה"ד אילימא דאמר כולכם, קני "את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה אלא

קידושין שאין מסורין לביאה כגון שאמר א' מבנותיך מקודשות דהא לא ידעי' אי זו היא אחות אשה: לרבינו דמסרי' דמוקים לקרא לקדשן שתיהן כאי: קדושין שאין מסורין לביאה כגון שאמר א' מבנותיך מקודשות דהא לא ידעי' אי זו היא אחות מכם מקודשת ובקבלה האחת בשליחות הבורחת שאינו יכול לישא אותה מהן שמא אחות אשתו היא: את וחמור נותן מחנה לנולד ולעובר שבמעי אמו או לחמור שבמעי אמו או לחמור לרב המנונא אינו קונה כלום גם הנולד שהרי לא הקנה לו בלא זה וחמור או עבד לאו בני קנין נינהו הכא נמי לא קדש האחרות אלא כמו שקדש האחיות והאחיות אינן מקודשות דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו: ו) אחת מכם לאו את וחמור הוא שאם קדש זו לא קדש זו וקאמר שאין האחיות מקודשות אלמא מקדושין שאינן מסורין לביאה לא הוו קדושין: ואם אמר הראויה שלא קנ"ש האחיות כלל שהרי אין אחת מהן מסורה לביאה ולא הוי את וחמור וכ"ה נכריות מקדושת וה"נ אותיבנא בבי טשת לרב המנונא דאמר את וחמור לא קנה כלום הא נכריות מקדושות אמאי את וחמור הוא: ומשני ולאו מי אוקימנא דאמר הראויה לביאה כגון שאמר תתקדש לי הילכך למ"ד את וחמור לא קנה אם אמר כולכם אין נכריות מקדושות ובהני דאמר

קידושין שאין מסורין לביאה רבא אמר לא הוו קידושין אמר "רבא-בר אהינא אסברא לי "כי יקח איש אשה ובעלה" קידושין המסורין לביאה הוו קידושין, קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין ותנן המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה באחת אינן מקודשות הא את מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשת ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו, תיובתא דרבא? ואמר לך רבא ולטעמיך אימא סיפא במעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד בלבלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר "הרי בולכם מקודשות לי בבלבלה זו" ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאינן מקודשות הא נבריות מקודשות, ה"ד אילימא דאמר כולכם, קני "את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה אלא

קידושין

*האחד מוגן לצמיתות · פי' האחד יחידי והצניע לחד מוגן ולחד מייצם ולווקא מיחלין והדר יבומי ר' מן הצניע לחד מוגן היחידי תחילה והדר יבומי ר' מן הצניע לחד מוגן היחידי מוכח דלמי מגן לחוי לוקוקתו ר"ל מוכח זה ליקח לחוכה כיון דחלן לחוי פקע הזיקה ולי לא חלין לוקוקתו ר"ל זה ייבם זקוקתו לכל יבומי לחד מן הצניע לפי' לחד חלילת לחוי שלין כלן לחוה זקוקתו כדפיכ"ל לא מיסתברי דכיון דלא חלן היחידי לצמיתות ליכא למימר דזו שמתייבמת שמא זו יבמתו של יחיד וגמלא כוכסה כפגע ביבמה לצוק בלא חלילה ולא מלינו לפרש דלוקה מיחלין והדר יבומי דלי הצניע לכל ליפכא לא מסתבר דלוקתו זקוקתו דהא מריבא שמעינן והילכתא

מסורת הש"ס

[ציין לענין מה שנתחדש לקמן]

קכח א מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה כ טוש"ע אה"ע סימן מח סעיף ג:

קכט ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ג:

קל ג מיי' פ"ח מהל' יבום כ"ג ד כמג סעיף מב טוש"ע שם סי' קפו סעיף ה:

קלא ד מיי' שם הל' כ טור ש"ע שם סעיף ג:

אלא לאו דאמר להו "אחת מכם" וקתני אין אחיות מקודשות, לרבא קשיא רישא, לאביי קשיא סיפא, אביי מתרץ לטעמיה רבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה המקדש אשה ובתה, או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות הא אחת מאשה ובתה (ל) מאשה ואחותה מקודשת, ואם אמר הראויה לבואה תתקדש לי אינה מקודשת ומעשה נמי בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ואמר הראויה לי מכם תתקדש לי ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות ורבא מתרץ לטעמיה המקדש אשה ואחותה כאחת מאשה ואחותה נעשה כמי שקידש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת ואינן מקודשות ומעשה נמי בחמש נשים ובהם שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ואמר "הרי כולכם ואחת משתי אחיות מקודשות לי בכלכלה זו" ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות *המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל הא קטנות בכלל ואמאי 'קידושין שאין מסורין לביאה' נינהו, ותיובתא דרבא? שמע לך רבא *הכא במאי עסקינן כשאין שם אלא גדולה וקטנה, הא "בוגרות" כתני? מאי "בוגרות" בוגרות דעלמא, אי הכי מאי למימרא? הכא במאי עסקינן דשויתיה שליח מתו דתימא כי מקבל קידושי, אדעתה דידה קא מקבל, קמ"ל דלא שביק אינישׁ מידי דאית ליה הנאה מיניה, מי לא עסקינן דאמרה ליה "קדושי לדידך" אפ"ה *לא שביק אינישׁ מצוה ועביד מצוה דלא רמיא עליה ש"מ *מי שיש לו שתי בתי בנות משתי נשים ואמר קידשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות ואם גדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות, כולן אסורות חוץ מקטנה שבקטנות דברי ר"מ הכא במאי עסקינן *בשהובררו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני "איני יודע" ולא קתני אין ידוע ש"מ, *אי הכי מאי למימרא? לאפוקי מדר' יוסי דאמר "לא מחית איניש *נפשיה לספיקא" קמ"ל דמחית איניש נפשיה לספיקא ש"מ *מי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו קידש נותן גט לזו וגט לזו הכא במאי עסקינן בשהובררו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני "אינו יודע" ולא קתני אינו ידוע *אי הכי מאי למימרא? סיפא איצטריכא ליה "מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן, היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם, אם קדמו ובנסו אין מציאין אותם מידם" דוקא מיחליץ והדר יבומי אבל יבומי והדר מיחליץ לא דקא פגע באחות זקוקתו ש"ש *שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין ש"מ שהובררו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני "אינו יודע" ולא קתני אין ידוע, שמע מינה *אי הכי מאי למימרא? סיפא איצטריכא ליה *מת ולזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן, לזה אחד ולזה שנים האחד

תום' ר"י הזקן

אין הבוגרות בכלל · ואינן צריכות גט שהרי אינן בידו לקדשה הא קטנות או נערות בכלל אפי' היו רבות כולן צריכות גט דקדושין שאינן מסורין לביאה הוו קדושי: גדולה וקטנה וקדושין מסורין מי קידש שהרי אין יודע לביאינהו שהרי אינן בידו לקדשה הא נערות בכלל אפי' היו רבות כולן צריכות גט דקדושין שאינן מסורין לביאה הוו קדושי: גדולה וקטנה וקדושין מסורין לביאה נינהו שהרי אינן בידו לקדשה הא קטנ

מאחד מהן נמי. שהרי היו יכול לכתוב לו למת פגע בחמות זקוקה: **דוקא קמני.** שאחד מהן ומהדר יבומי אחת מהמתים אחר חליצת חמיו אבל יבומי אחת מהן אחר חליצת חמיו שהן כאחת זקוקה לו ליפתרי דכיון דלא חלן היינו למיתן היכא למיתב דזו שמתייבמת אמת זו היא יבמתו של יחידי נמצא כוכסה עומד 'יבמה לשוק' כלומר למי שהן ליבמה ומעמד לחומה בלא חליצה, ומשום הקדמת חליצת אחד מן הבנים ליבום של אבי לא מילטריך למיתניה דהא לפניעת חמות זקוקה מרישא שמעינן: **מאחד מכנופיך מקודשת לאחד מבני. וכגון שנשתלוה** לשם: **כל אחת נריכה מ' גיטין.** שהן יוצא ליון מקדשה ומליזה מהם מקדשה לפיכך לריכות גם מכולן: **ומלילה מאחד מסס.** שמא תרומת האמת היא וכל אחת עומדת בספק זה: **יע"ל קג"ס.** סימני הלכות הן שנחלקו בהם תבי ורבה וכל מקום שהלכה כרבה חון מלו שלא מדעת בחלו מליאות (ב"מ דף כח:) ואף זומס תבי אמר למפרע הוא נפסל בפרק [זה בורר] (סנהדרין דף כו.) לחי העומד מליאו בפ"ק דעירובין (דף סו.) פרוסין שלא נמסרו לביאה בשמעתין שלוי דעתא בגיטת בהעולה (גיטין דף לד.) שאמר לוכל נבילות (ו) לחילבון בפ' [זה בורר] (דף כו.): **ונקיט רב בידיס פלגא.** לשלם מהן היה לוחזן בידו לסדרן בסדר גירסתו אבל הרבינתי לו היתה מוחזקת בידו לסדרה בגרסתה הגמרא: **ממקדש בפירות שביעית מקודשת.** לשון ממנו שמעינן לה ליתא לחומרין לו לרב ולא לתבי: **ולא לנבל דידה.** ולא לאחר: **ואפילו** (ויקרא כה) ולא לנבר אחר: **ואפילו** לחילוקיה: **ואפילו במקום שנעשית לה נרה.** ואע"פ שכבל עדות שהשמה כשרה לה לון הלרה נאמנת, שליחותה מיהת לון לעבדת עבדה, דהת הכת בקידושין הללו הן נעשות נרות ע"י זו שקבלה וקמני (היו) נכריות מקודשות: **ונאמנין.** רב נמי להת לבילה ולקמן מקודשת: **ומאמי** לה נקט בידיה אלא הת הת לון קידושין: **מפקפק ליס לה.** דמוקי לה בבת אחת שקידש שמיהן הת קידש אחת מהן מקודשת ואע"ג דלא פירש ושמע מינה הוו קידושין לב כרבה דמוקי בשלא קידש אלא אחת ולבבי אמר רב "שמע מינה ממתניתין אבבי" דודאי קידושין שלא נאמרו לביאה' נמי שמעינן מינה אבל לא היה לו לפרש כי מייתינן שמעמע מינה לב הוו קידושין לב לא הוו קידושין. **אמרי שמעתא.** הת דקא אמרינן לעיל "קדשה בגזל אינה מקודשת": **אמר רב סבי.** קא סלקא דעתך אתמוכי אהמה מקום דלא סבירא ליה: **ופרכינן ואילו רבי יוחנן נופיס מי לא אמר סבי. בגזל דידה.** לשון ממנו: 'אתמן' יהיב דמי על כרחו של בעל הפן: **בגזל דידה** כיון דקבילתה אחילתה ולקמן פריך הת רב,נמי בגזל דידה קאמר: **והת** בסמוך דבגזל דידה מקודשת טפי מבגזל דעלמא ו"ל דהת דאמרי גזל דידה טפי מגזל דעלמא הני מילי בדאיכא אבל בדלא איכא אלא אחת מדידך מדידה גרע גזל דידה מגזל דעלמא דמלי למימר לון אקלי ואידי אקלי ורב הוה מיירי בדלא איכא אלא אחת מדידך אבל בדלא איכא אלא אחת

מתניתין דגזל דידה־וקאמר רב אינה מקודשת? לא קשיא "הא" דשדיך הא דלא שדיך. אהא איתתא דהוה קא משיא כרעא *במשפלא־דמיא אתא ההוא גברא חטף זוזי מחבריה ושדרא לה,אמר לה "מיקדשת לי", אתא ההוא גברא לקמיה דרבא,אמר־ליה דחש להא *דר' שמעון דאמר "סתם גזילה יאוש בעלים הוי". אהא אריבא דקדיש *במאה דשמבי אתא לקמיה דרבא אמר ליה מאן אחלך והני מילי במזוא, אבל כישא,מצי אמר ליה "אנא שקלי בישא שקיל בישא, כי כישא כישא, אהא ברסיא דקדיש "בפרומא" דשיבראי, אתא "מריה דשיבראי,אשכחיה,אמר ליה "אמאי לא תיתיב מהאי חריפא,אתא לקמיה דרבא *אמר־ליה "לא אמרו "כלך אצל יפות" אלא לענין תרומה בלבר *נדתניא ביציד *אמרו יתרום שלא מדעת תרומתו תרומה?הרי שירד לתוך שדה חבירו וליקט ותרם שלא ברשות,אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה ,ואם לאו תרומתו תרומה,ומנין היה יודע אם חושש משום גזל,אם לאו?הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו "כלך אצל יפות": אם נמצאו יפות מהם תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה.היו הבעלים מלקמיהם ומסיפים בין כך ובין כך תרומתו תרומה]אבל הבא משום כיסופא הוא־דעבד ואינה מקודשת: **מתני'** *המקדש בחלקן בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אינה מקודשת ,במעשר שני בין שוגג בין מזיד לא קידש דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר *בשוגג לא קידש במזיד קידש ,ובהקדש במזיד קידש ובשוגג לא קידש דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר *בשוגג קידש במזיד לא קידש: **גמ'** נימא מתניתין דלא כרבי יוסי הגלילי *דתניא "ומעלה מעל בה" לרבות קדשים קלים שהן ממנו דברי ר' יוסי הגלילי, אפי' תימא ר' יוסי הגלילי כי קאמר ר' יוסי הגלילי, *משלחן גבוה קא זכו דיקא נמי דקתני בחלקן בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לא קדשו ש"מ: *תנו רבנן לאחר פטירתו של ר' מאיר אמר להם רבי יהודה לתלמידיו"אל יכנסו תלמידי רבי מאיר לבאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים" דתק סומכוס ונכנס אמר להם כך שנה לי ר' מאיר "המקדש בחלקן בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לא קידש,בעם ר' יהודה עליהם אמר להם"לא כך אמרתי לכם אל יכנסו מתלמידי ר"מ לבאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים,ובי אשה בעזרה מנין,"*אמר ר' יוסי "יאמרו מאיר שכב יהודה בעם יוסי שתק-דברי תורה מה תהא עליה? ובי אין אדם עשוי לקבל קידושין לבתו בעזרה,ואין אשה עשויה לעשות לה שליח לקבל קידושיה בעזרה ועוד דחקה ונכנסה מאי] תניא "ר' יהודה אומר מקודשת ר' יוסי אומר אינה מקודשת אמר ר' יוחנן שניהם מקרא אחד דרשו "זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש: "ר' יהודה סבר "לך" ולכל צרכיך ור' יוסי סבר כאש-מה אש לאכילה אף הוא נמי לאכילה, אמר ר' יונתן

נמנו

והוה ליה למר כלומר וכי ר' יוחנן ליה למר כך והא ליכא למאן דליכא למר יכול להקדיש לפי שאינו שלו ותפילו מיסורא דרבנן ליכא כה וכמו כן בקידושין נמי ליה למאי להלריכה נמי והשתא מייתי שפיר גמרא מר' יוחנן: **אם** נמלאו יפות מהן תרומתו תרומה. תוס' (בב"מ דף כב.) מוקי לה דווקא בליה ולא"ת הא כן מאי קאמר שלא ברשות ול"ל דה"ק מה שאומרים מן היפה שלא ברשות היה ול"ל ורע לריך לומר גבי פרזומא דשויא שליח דלי לאו הכי מאי מייתי: **המקדש** בחלקו חינה מקודשת. ותא תאמר מי נגרע מהמקדש על מנת שתכבד עליך לשלמון (לקמן דף סג.) דמקודשת אף על פי שלא נתן לה כלום שלא שעשה לה הנאה ויש לומר שלא שעשה לה הנאה של קידושין אבל הכא שעשה לה הנאה של תרומה ויש יכול ליקח ממון מחבירו והוי כאילו נתן לה פרוטה אבל הכא הפוטה הנאה לינה מצוי שלא שעשה לה הנאה של קידושין אבל הכא שעשה לה הנאה של תרומה ואין יכול ליקח ממון מחבירו והוי כאילו נתן לה פרוטה [מע"ץ דחית ליה שוה פרוטה שיכול למוכרה לכהן מ"מ כיון שהוא ממון גבוה לינה מקודשת ולא דמי לע"מ שתכבד עליך לשלמון. מ"ו]:

ובי תשה בעזרה מנין. פי' הקונטרס דאין תשה ככנסת בעזרה כדתנן פ"ק דלכלים ולא דק דלא תשכחן בשום דוכתא דכתיב תשכחו תמורות ליכנס בעזרה שהרי בפרק קמא דלכלים תנן התיל מקודש הימנו שאין שמח מת ככנס לשם למעלה מיהו עזרת ישראל שאין מחוסר כפורים ככנס לשם וחייבים עליה משלח למעלה הימנו עזרת הכהנים שאין ישראלים ככנסים לשם אלא בשעת לריכיהם לסמיכה שחיטה תטופה ולא קתני כשיס שאין ככנסות שם שוער תנן בפרק כל הפסולין(זבחים דף נ:) שהשחיטה בשרה בשיס ר"ל יכולה ליכנס בעזרה ושוער הרי הטופה ומזרה ככנסות בעזרה להניף, לכך נראה לי וכי תשה בעזרה להתקדש מנין,הרי אין רגילות שתכנס לשם כדי להתקדש שהרי בזיון הוא ומילתא דלא שכיחה היא ולא לחייבי תגת מזה:

[וזה יהיה לך מקדש קו'. קשה למשוך מלך דמשמע כל ללריך ולא למעוטי לכתוב תשה. ת"ש]:

ומניין מחיים, אבל לאחר שחיטה לא,מאי טעמא:כי קא זכו *משלחן גבוה קא זכו דיקא נמי דקתני בחלקן בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לא קדשו ש"מ: *תנו רבנן לאחר פטירתו של ר' מאיר אמר להם רבי יהודה לתלמידיו"אל יכנסו תלמידי רבי מאיר לבאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים" דתק סומכוס ונכנס אמר להם כך שנה לי ר' מאיר "המקדש בחלקן בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לא קידש,בעם ר' יהודה עליהם אמר להם"לא כך אמרתי לכם אל יכנסו מתלמידי ר"מ לבאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים,ובי אשה בעזרה מנין,"*אמר ר' יוסי "יאמרו מאיר שכב יהודה בעם יוסי שתק-דברי תורה מה תהא עליה? ובי אין אדם עשוי לקבל קידושין לבתו בעזרה,ואין אשה עשויה לעשות לה שליח לקבל קידושיה בעזרה ועוד דחקה ונכנסה מאי] תניא "ר' יהודה אומר מקודשת ר' יוסי אומר אינה מקודשת אמר ר' יוחנן שניהם מקרא אחד דרשו "זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש: "ר' יהודה סבר "לך" ולכל צרכיך ור' יוסי סבר כאש-מה אש לאכילה אף הוא נמי לאכילה, אמר ר' יונתן

נמנו

נגעה: דמקדש ונכנסה מכו. וכי לא הוכרכו למחול בבית המדרש מה יתמרו שם קדשה שם קידושין הם שם לתו: **נכל נדיך**. ותפילו לקדש בו תשה: **בתם**. תלמוד של תהרן הוושוה לתלמוד של מוצא מה מוצא לתיכילה לף כהן לתיכילה ולא לדבר אחר:

מתני' **ואלו** הן שאין מקודשות בהן: **ערוה** ושפחה ונתינה ובת בנו ובת בתו ובת אשתו ובת אשת בנו ובת אשת אחיו ובת חמיו ובת חמות ובת אחות אשתו ובת אשת אחי אביו ובת אשת אחי אמו ובת אשת אחי חמיו ובת אשת אחי חמותו ובת אשת אחי אשתו ובת אשת אחי בנו ובת אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחותו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחיו ובת אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחיו ובת

נמנו ונמרו . (ס) למנין וכן האומרים לוקה מקודשת ובטלו המועטים וחזרו כהם ונמרו לומר לוקה מקודשת : **עדיין קיים מחלוקת** . לא עמדו למנין ולא חזר בו ר' יהודה : **קווסיס דר' יוחנן מפסבירא** . דחזר בו ר' יהודה : **שאין חולקין מנחות בנגד זבחים** . כפי דמיס לומר "טול מתה מנחה ולמי חזה ושוק תורה אור לו בשר חטאת ואשם" : **כל מנחה** . משמע שבמנחה עלמה יחלוקו כל בני אהרן : **יכול** . לא הוינא הכתוב אלא שלא יחלקו מנחות בנגד זבחים ודין הוא שהרי לעניין חלוקה דבקרבן טובה ויורד מביא עני עופות מתה בהמה : **זבחים** . היינו בהמה הטעונה זריקה בסכין : **מכל יחלקו מנחות** . בנגד מתנת הטוב : **שהרי קמו שחיטתן בדלות** . דכתיב במנחת מקדם ובמיעוט קול (ויקרא ה) "ואם לא תשיג ידו לשני תורים והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האיפה" : **וכל נעשה במרחשת לכל בני אהרן** . **פסיס** . דכולהו קרבי יתירי ניתנו למיכתב 'כל מנחה לכל בני אהרן תהיה' למה ליה לפרושי כל מיני מנחות : **מ"ל ובל מנחה וגו'** . לם לימא ענין למנחות בנגד זבחים שתהיו מינן תניהו ענין לזבחים ועופות : **יכול** . לא מיעט הכתוב אלא שלא יחלקו עופות בנגד זבחים והדין נוטן שהעופות מעשיהן ביד מליקה בלפורן והזבחים מעשיהן בכלי בסכין : **מנחה ומרחשת** . כליס היו במקדש וכל המנחות הנקמלות מעונות לוג שמן מחבת לפה ולימה עמוקה ומתוך שהיא רחבה ולפה הסולת מתפשט בכולו והאור שוקע לתוך שמנה לפיכך מעשיהן קשים ומרחשת עמוקה ולין האור שוקע לתוך הסמן לפי שנכלע בעובי החלות לפיכך מעשיהן רכין : **מכל יחלקו מחבת בנגד מחבת** . שוב לתה חלקי במנחת לחובן ולתי לשול חלקן במנחת שמעון : **יכול לא יחלקו** . קרבן בנגד חבירו בקדשי קדשים כמו מנחה לבל יחלקו קרבן בנגד חבירו בקדשים קלים לתים להו זכייה בגוייהו ויכול למכור חלקן בקרבן ובמדבר בשביל זה : **מיעט בפעמיו** . קמן : **לפי כעל מום** . שלף הם היו מתלוננים בעלים ומפסיקים ומנתחים ומוחכים : **פסרפ** = תורת כהנים, ולא בתורת כהנים לותה, אלמא לית בה דין שלוקות בעולי דמים ושמעינן מיניה דלאו ממוע הוא שלא מלקלן גבוה הוא חכו : **פלעופין מוכרין ידיהם ממנו** . גבי לחם הפנים תניא תרבעים שנה שעומדים שעמון הלדיק נשתלקה ברכה בלחם הפנים וכל כהן המגישו כזית יש לוכל ומוחיר מכאן ואילך נשתלחה מחלה בלחם הפנים וכל כהן המגישו כפול הלטופין מוכרין ידיהם ממנו ולא מהני להו מידי והגרגרנין מולקין וקס"ד דהאי מולקין לאו ליטול חלקן המגישו קאמר כיון דנשתלחה בו מחיירה כפול למאי חזי אלא מולקין דרך עילוי מניח חלקו לחבירו וטוטל כעבדו במקום אחר אלמא אית בהו דין מלוקה ועל כרחך הא ר' יהודה היא דאמר ממונו הוא ומשני לעולם אין בו דין מלוקה ומאי מולקין אחלק המגישו קאמר וכשאינו שוה לו מוכיח הלק חבירו ואוכלו והא דתנן במסכת כוכה (דף ו.) הכנכסים מולקין בלפון חלקו המגישו קאמר ובעוד שהיתה בו ברכה : **מאי קרא** . לחמלן לשון חמסן : **מאכרו חמוץ** . החזיקו יד הגזל להלילו מיד עוסקו : ולא מאכרו חומץ לו גרסינן הכא אלא בבבא קמא (דף מו:) גבי מנין שמקללין לעובד כוכבים ומגורה בפי בני בית המדרש : **דלא כתיב לפי** . מלמד שאפילו אלו אבל מלוה מ' שלוה עליה הוא : **וכרי אלא כו' ומנן סמקדש בפרומה** . כל תרומות במשמע וחלה נמי תרומה היא דכתיב (במדבר טו) מרחשים עריסותיכם תתנו לה' תרומה : **ומנן סמקדש בפירות שביעית מקודשת** . דקתני (נעיל דף ב:) ושל שביעית היתה וחמרו חכמים אין לחזות מקודשות הא בכריות מקודשות : **סטוח בישראל כתיב** . והס קריוס קדש לה' : ולאו

ומסיק ליה מס על תורה . וח"ת והא מוקמינן לה בכר' יהודה ור' יהודה לא דריש סמוכים אלא במאכה תורה כדאיתמר בריש יבמות (דף ז.) וי"ל דאלו סמוכים ממש דריש אלא וי"ו מוסיף על ענין לחבון דלכתיב (ויקרא ו) וזאת תורת זבח השלמים" :

איש חולק ואפי' בעל מום . אלו מכלא נפקא אלא מקרא אחריעא דכתיב (ויקרא ו) כל זכר לכהנים בעל מום אלא לומר לך שאין כהן קטן חולק ואפי' מס :

וקאמר לעיל מה דין חלוקה כלל . פירוש שאיט יכול ליטול ממון אחר של חבירו כדמפרש בבריימא אבל אין לפרש אין דין חלוקה כלל אפי' מיניה וביה אלא שאכתן בכמה דוכתין חלוקה נבי קדשים כדאמן פרק שולל (בבא קמא:) מטילין חלשים בקדשים ובפ"ק דפסחים (דף נ:) נמי הגיעני כפול וכיון דלית בה דין חלוקה ליטו יכול לקדש בו אשה אלא תלית :

מאי חולקין חוטפין . כלומר לטולם אין בו דין חלוקה ואפי' חולקין אלא הכי קאמר וכשאיטו מניע לו כי אם מעט חוטף חלק חבירו וחולכו כדקתני סיפא מעשה בחאד שחטף חלק חבירו וח"ת כיון שדרכן לחטוף אמאי קרו להחוא אמן מפי מאחריט ו"ל לפי שחטף חלק הגרגרן כמותו אבל האחריט לא היו חוטפין אלא מחלק הלטוען כשמוכרין ידיהם :

תיהו

נמנו ונמרו המקדש בחלקו בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לא קידש רבי אומר עדיין היא מחלוקת אמר אביי כוותיה דר' יוחנן מסתברא דתניא *אמרו שאין חולקים מנחות בנגד זבחים ת"ל וכל מנחה אשר תאפה בתנור" לכל בני אהרן תהיה יכול לא יחלקו מנחות בנגד זבחים שלא קמו תחתיהם בדלות אבל יחלקו מנחות בנגד עופות שהרי קמו תחתיהן בדלות ת"ל וכל נעשה במרחשת לכל בני אהרן תהיה" יכול לא יחלקו מנחות בנגד עופות שהללו מיני דמים והללו מיני קמחים אבל יחלקו עופות בנגד זבחים שהללו והללו מיני דמים ת"ל על מחבת" יכול לא יחלקו עופות בנגד זבחים שהללו מעשיהם ביד והללו מעשיהם בכלי אבל יחלקו מנחות בנגד מנחות שהללו והללו מעשיהם ביד ת"ל וכל מנחה בלולה בשמן לכל בני אהרן" יכול לא יחלקו מחבת בנגד מרחשת ומרחשת בנגד מחבת שזו מעשיהם רבים וזו מעשיהם קשים אבל יחלקו מחבת בנגד מחבת ומרחשת בנגד מרחשת שהללו והללו מעשיהם קשים אי נמי מעשיהם רבים ת"ל "והרבה לכל בני אהרן תהיה יכול לא יחלקו בקדש הקדשים אבל יחלקו בקדשים קלים ת"ל "איש כאחיו" וסמיך ליה "אם על תודה" בשם שאין חולקין בקדשי קדשים כך אין חולקים בקדשים קלים "איש איש חולק אפי' בעל מום ואין המקטן חולק ואפי' תם *סתם ספרא מני-ר' יהודה והוא קאמר דלית בה דין חלוקה כלל ש"מ אמר רבא וכרב מי לא תניא *והתניא הצנועים משכירין את ידיהם והגרגרנים חולקים אמאי "חולקים" חוטפים כדקתני סיפא מעשה באחד שחטף חלקו וחלק חברו והיו מוראין אותו בן חמצן עד עום מהחו אמר רבה בר רב שילא מאי קראה "אלהי פלטני מיד רשע מכף מעוול וחומץ" רבה אמר מהבא "למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ" : מעשר שני בין בשוגג בין במזיד לא קידש דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר שוגג לא קידש מזיד קידש וכו' : מנא הני מילי אמר רב אחא בריה דרבא משמיה דגמרא וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא קדש לה' הוא ולא לקדש בו אשה הרי תרומת מעשר דכתיב "כן תרימו גם אתם ת" תרומת ה' ותנן *המקדש בתרומה דלא כתיב ביה לה' הרי חלה ראשית תבואתו" ותנן *המקדש בתרומה מקודשת דלא כתיב ביה לה' הרי שבועית דכתיב בה "יובל הוא קדש תהיה לכם" ותנן המקדש בפירות שביעית מקודשת דלא כתיב ביה לה' הרי תרומה דכתיב "קדש ישראל לה' ראשית תבואתו" ותנן *המקדש בתרומה מקודשת דהוא בישראל כתיב ולאו

[מנחות עט:] ויקרא ב: ז
וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לבען תהיה לאהרן ולבניו

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ב
זאת תורת העולה הוא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ג
ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח ושמו אצל המזבח :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ד
ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ה
והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה והבעיר עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העולה והקטיר עליה חלבי השלמים :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ו
אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ז
וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ח
והרים ממנו במלא קמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אזכרתה לה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: ט
והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: י
לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש הוא כחטאת וכאשם :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: יא
כל זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם לדרתיכם מאשי ה' כל אשר יגע בהם יקדש :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: יב
וידבר ה' אל משה לאמר :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: יג
זאת קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אתו עשרית האיפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: יד
על מחבת בשמן משלחת תביאנה מפתי מנחת סלת תקריב ריח ניחח לה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: טו
והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה חק עולם לה' כליל תקטר :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: טז
וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: יז
ויקרא אל משה לאמר :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: יח
דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים היא :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: יט
הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: כ
כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד עליו תכבס במקום קדש תכבס :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: כא
וכלי חרש אשר תבשל בו תשבר ואם בכלי נחשת בושל ומרק ושטף במים :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: כב
כל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא :

[ב"מ יא.] ויקרא ו: כג
וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: א
וזאת תורת האשם קדש קדשים הוא :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ב
במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם ואת דמו יזרק על המזבח סביב :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ג
ואת כל חלבו יקריב ממנו את האליה ואת החלב המכסה את הקרב :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ד
ואת שתי הכליות ואת החלב אשר עליהן אשר על הכסלים ואת היתרת על הכבד על הכליות יסירנה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ה
והקטיר אתם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ו
כל זכר בכהנים יאכלנו במקום קדש יאכל קדש קדשים הוא :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ז
כחטאת כאשם תורה אחת להם הכפר בה ישבו :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ח
והכהן המקריב את עלת איש עור העלה אשר הקריב לכהן לו יהיה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ט
וכל מנחה אפויה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריבה אתה לו תהיה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: י
ומנחה בלולה בשמן ויבשה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: יא
וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: יב
על תודה יקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ומלת סלת חלת בלולת בשמן על זבח תודת שלמיו :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: יג
על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: יד
ומכל הקרבן יקריב תרומה על כל קרבן לה' לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: טו
ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: טז
ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: יז
והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: יח
ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב לו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: יט
והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כ
והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כא
והנפש כי תגע בכל טמא בטמאת אדם או בבהמה או בכל שקץ טמא וכל מזעם ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' ונכרתה הנפש ההוא מעמיה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כב
וידבר ה' אל משה לאמר :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כג
דבר אל בני ישראל לאמר כל שור וכשב וכעז לא תאכלו :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כד
וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כה
כי כל אכל חלב מן הבהמה אשר יקריב ממנה אשה לה' ונכרתה הנפש האכלת מעמיה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כו
וכל דם לא תאכלו בכל מושבתיכם לעוף ולבהמה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כז
כל נפש אשר תאכל כל דם ונכרתה הנפש ההוא מעמיה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כח
וידבר ה' אל משה לאמר :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: כט
דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו לה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: ל
ידיו תביאנה את אשי ה' את החלב על החזה יביאנו את החזה להניף אתו תנופה לפני ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לא
והקטיר הכהן את החלב המזבחה והיה לאהרן ולבניו לחזה ושוק תורה אור

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לב
ואת שוק הימין תתנו תרומה לכהן מזבחי שלמיכם :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לג
המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לד
כי את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם ואתנם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לה
זאת משחת אהרן ומשחת בניו מאשי ה' ביום הקריבו לכהן לה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לו
אשר צוה ה' לתתם להם ביום המשח אתם מאת בני ישראל חק עולם לדרתם :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לז
זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלאים ולזבח השלמים :

[ב"מ יא.] ויקרא ז: לח
אשר צוה את משה בהר סיני ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבנם לה' במדבר סיני :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: א
וידבר ה' אל משה לאמר :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ב
קח את אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים ואת שמן המשחה ואת פר החטאת ואת שני האילים ואת סל המצות :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ג
ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ד
ויעש משה כאשר צוה ה' אתו ותקהל העדה אל פתח אהל מועד :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ה
ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ו
ויקרב משה את אהרן ואת בניו וירחץ אתם במים :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ז
ויתן עליו את הכתנת ויחגר אתו באבנט וילבש אתו במעיל ויתן עליו את האפד ויחגר אתו בחשב האפד ויאפד לו בו :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ח
וישם עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התמים :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ט
וישם את המצנפת על ראשו וישם על המצנפת אל מול פניו את ציץ הזהב נזר הקדש כאשר צוה ה' את משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: י
ויקח משה את שמן המשחה וימשח את המשכן ואת כל אשר בו ויקדש אתם :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: יא
ויז ממנו על המזבח שבע פעמים וימשח את המזבח ואת כל כליו ואת הכיור ואת כנו לקדשם :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: יב
ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אתו לקדשו :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: יג
ויקרב משה את בני אהרן וילבשם כתנת ויחגר אתם אבנט ויחבש להם מגבעת כאשר צוה ה' את משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: יד
ויגש את פר החטאת ויסמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש פר החטאת :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: טו
וישחט ויקח משה את הדם ויתן על קרנות המזבח סביב באצבעו ויחט את המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח ויקדשהו לכפר עליו :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: טז
ויקח את כל החלב אשר על הקרב ואת יתרת הכבד ואת שתי הכליות ואת חלבהן ויקטר משה המזבחה :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: יז
ואת הפר ואת עורו ואת בשרו ואת פרשו שרף באש מחוץ למחנה כאשר צוה ה' את משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: יח
ויקרב את איל העלה וישמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: יט
וישחט וייז משה את הדם על המזבח סביב :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כ
את האיל נתח לנתחיו ויקטר משה את הראש ואת הנתחים ואת הפדר :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כא
ואת הקרב ואת הכרעים רחץ במים ויקטר משה את כל האיל המזבחה עלה הוא לריח ניחח אשה לה' כאשר צוה ה' את משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כב
ויקרב את האיל השני איל המלאים וישמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כג
וישחט ויקח משה מדמו ויתן על תנוך אזן אהרן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כד
ויקרב את בני אהרן וייתן משה מן הדם על תנוך אזנם הימנית ועל בהן ידם הימנית ועל בהן רגלם הימנית ויז משה את הדם על המזבח סביב :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כה
ויקח את החלב ואת האליה ואת כל החלב אשר על הקרב ואת יתרת הכבד ואת שתי הכליות ואת חלבהן ואת שוק הימין :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כו
ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת ורקיק אחד ויתן על החלבים ועל שוק הימין :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כז
וישם הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו וינף אתם תנופה לפני ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כח
ויקח אתם משה מעל כפיהם ויקטר המזבחה על העלה מלאים הם לריח ניחח אשה לה' הם :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: כט
ויקח משה את החזה וינפ אתו תנופה לפני ה' מאיל המלאים לו היתה למנה כאשר צוה ה' את משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: ל
ויקח משה משמן המשחה ומן הדם אשר על המזבח והז על אהרן על בגדיו ועל בניו ועל בגדי בניו אתו ויקדש את אהרן את בגדיו ואת בניו ואת בגדי בניו אתו :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: לא
ויאמר משה אל אהרן ואל בניו בשלו את הבשר פתח אהל מועד ושם אכלהו אתו ואת הלחם אשר בסל המלאים כאשר צויתי לאמר אהרן ובניו יאכלהו :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: לב
והנותר בבשר ובלחם באש תשרפו :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: לג
ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלואיכם כי שבעת ימים ימלא את ידכם :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: לד
כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: לה
ועל פתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת ה' ולא תמותו כי כן צויתי :

[ב"מ יא.] ויקרא ח: לו
ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צוה ה' ביד משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: א
ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ב
ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימים והקרב לפני ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ג
ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ד
ושור ואיל לזבח שלמים לזבח לפני ה' ומנחה בלולה בשמן כי היום ה' נראה אליכם :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ה
ויקחו את אשר צוה משה אל פני אהל מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ו
ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו ויראה אליכם כבוד ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ז
ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עלתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ח
ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: ט
ויקרבו בני אהרן את הדם אליו ויטבל אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: י
ואת החלב והכליות והיתרת מן הכבד מן החטאת הקטיר המזבחה כאשר צוה ה' את משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: יא
ואת הבשר ואת העור שרף באש מחוץ למחנה :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: יב
וישחט את העלה וימצאו בני אהרן אליו את הדם ויזרקהו על המזבח סביב :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: יג
ואת העלה הקריבו אליו לנתחיה ואת הראש ויקטר על המזבח :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: יד
ורחץ את הקרב ואת הכרעים ויקטר על העלה על המזבח :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: טו
ויקרב את קרבן העם ויקח את שעיר החטאת אשר לעם וישחטהו ויחטא בו כראשון :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: טז
ויקרב את העלה ויעש כמשפט :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: יז
ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה ויקטר המזבחה מלבד עלת הבקר :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: יח
וישחט את השור ואת האיל זבח השלמים אשר לעם ויגישו בני אהרן את הדם אליו ויזרקהו על המזבח סביב :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: יט
ואת החלבים מן השור ומן האיל האליה והמכסה והכליות ויתרת הכבד :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: כ
וישימו את החלבים על החזות ויקטר החלבים המזבחה :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: כא
ואת החזות ואת שוק הימין הניף אהרן תנופה לפני ה' כאשר צוה משה :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: כב
וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעלה והשלמים :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: כג
ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וייראה כבוד ה' אל כל העם :

[ב"מ יא.] ויקרא ט: כד
ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העלה ואת החלבים וירא כל העם וירנו ויפלו על פניהם :

[ב"מ יא.] ויקרא י: א
ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ב
ותצא אש מלפני ה' ותאכל אתם וימתו לפני ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ג
ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד ויידם אהרן :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ד
ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן בני עזיאל דד אהרן ויאמר אלהם קרבו שאו את אחיכם מאת פני הקדש אל מחוץ למחנה :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ה
ויקרבו וישאם בכתנתם אל מחוץ למחנה כאשר דבר משה :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ו
ויאמר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו פרעותיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרמו ולא תמותו ועל כל העדה יקצף ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ז
ומפתח אהל מועד לא תצאו פן תמותו כי שמן משחת ה' עליכם ויעשו כדבר משה :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ח
וידבר ה' אל אהרן לאמר :

[ב"מ יא.] ויקרא י: ט
יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמותו חק עולם לדרתיכם :

[ב"מ יא.] ויקרא י: י
ולהבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור :

[ב"מ יא.] ויקרא י: יא
ולהורות את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה :

[ב"מ יא.] ויקרא י: יב
וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר הנותרים קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי קדש קדשים היא :

[ב"מ יא.] ויקרא י: יג
ואכלתם אתה במקום קדש כי חקך וחק בניך הוא מאשי ה' כי כן צויתי :

[ב"מ יא.] ויקרא י: יד
וחזה התנופה ושוק התרומה תאכלו במקום טהור אתה ובניך ובנתיך אתך כי חקך וחק בניך נתנים מזבחי שלמי בני ישראל :

[ב"מ יא.] ויקרא י: טו
שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני ה' והיתה לך ולבניך אתך לחק עולם כאשר צוה ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא י: טז
ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שרף הוא ויקצף על אלעזר ועל איתמר הנותרים לאמר :

[ב"מ יא.] ויקרא י: יז
מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש כי קדש קדשים הוא ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה לכפר עליהם לפני ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא י: יח
הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אכל תאכלו אתה בקדש כאשר צויתי :

[ב"מ יא.] ויקרא י: יט
וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני ה' ותקרנה אתי כאלה והאכלתי חטאת היום היטב בעיני ה' :

[ב"מ יא.] ויקרא י: כ
וישמע משה ויטב בעיניו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: א
וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אלהם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ב
דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ג
כל מפרסת פרסה ושסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ד
אך את זה לא תאכלו מעלי הגרה ומן המפרסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה אינו מפריס טמא הוא לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ה
ואת השפן כי מעלה גרה הוא ופרסה לא הפריס טמא הוא לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ו
ואת הארנבת כי מעלת גרה היא ופרסה לא הפרסה טמאה הוא לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ז
ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ושסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ח
מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו טמאים הם לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ט
את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר ושקשת במים באמים ובנחלים אתם תאכלו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: י
וכל אשר אין לו סנפיר ושקשת באמים ובנחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: יא
ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ואת נבלתם תשקצו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: יב
כל אשר אין לו סנפיר ושקשת במים שקץ הוא לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: יג
ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו שקץ הם את הנשר ואת הפרס ואת העזניה :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: יד
ואת הדיה ואת האיה למינה :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: טו
את כל ערב למינו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: טז
ואת בת היענה ואת התחמס ואת השחף ואת הנץ למינהו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: יז
ואת הכוס ואת השלך ואת ינשוף :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: יח
ואת התנשמת ואת הקאת ואת הרחם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: יט
ואת החסידה האנפה למינה ואת הדוכיפת ואת העטלף :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כ
כל שרץ העוף הולך על ארבע שקץ הוא לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כא
אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף הולך על ארבע אשר לו כרעים מלמעלה לנתר בהן על הארץ :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כב
את אלה מהם תאכלו את הארבה למינהו ואת הסלעם למינהו ואת החרגל למינהו ואת החגב למינהו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כג
וכל שרץ העוף אשר לו ארבע רגלים שקץ הוא לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כד
ואת אלה תטמאו לכם כל הנגע בנבלתם יטמא עד הערב :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כה
וכל הנושא מנבלתם יכבס בגדיו וטמא עד הערב :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כו
לכל הבהמה אשר הוא מפרסת פרסה ושסע אינה שסעה ופרסה אינה מפרסת גרה טמאים הם לכם כל הנגע בהם יטמא :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כז
וכל הולך על כפיו בכל החיה ההלכת על ארבע טמאים הם לכם כל הנגע בנבלתם יטמא עד הערב :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כח
והנושא את נבלתם יכבס בגדיו וטמא עד הערב טמאים הם לכם :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: כט
וזה לכם הטמא בשרץ השרץ על הארץ החלד והעכבר והצב למינהו :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: ל
והאנקה והכח והלטאה והחמט והתנשמת :

[ב"מ יא.] ויקרא יא: לא
אלה הטמאים לכם בכל השרץ כל הנגע בהם במותם יטמא עד הערב :

[ב"מ יא.] ויק

אידך לא ניחא ליה מקום חוסמת לתורמת. פי' בקונטרס לעל כרחך חוסמת לתורמת עליה דידיה רמית שהמעבר אין כאן בו שום פרוטה שלא ניתן להוציאו אלא בירושלים שחפי' יכולים נתפסין בקדושתו וקידושין לריכין שיהו שום פרוטה הילכך לי הוה ידע מעיקרא דמעבר הוי כיון דבעי לקבולי עליה חוסמת לתורמת לא הוה מקדש לה היה דאכיח ליתעסקי גבי ליתתא שלא יחולו הקידושין במזיד עד שיהו בירושלים וקשה לפרוך מעבר אין בו פרוטה שלא ניתן להוציאו אלא בירושלים ולא מיקדש לה במזיד כלל ומיהו לריך לפרוטו בכסף שיש בו טורה וקשה לר"ת דאמר בפ' יהודה במזיד קידש ומתי פריך והא ליכא לא ליתעסקי ליתתא שלא יחולו הקידושין במזיד אלא לעולם מיקדש לה ומיהו מעבר אין בו פרוטה שלא ניתן להוציאו אלא בירושלים ולא מיקדש לה במזיד כלל

חזרנו על כל נדרים של ר"מ ולא מצינו הקדש בשוגג אין מתחלל במזיד ומשנתינו אבהתנות כהונה שלא בלו' הואיל וניתנו ליהנות בהן *לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת ש"ש "כתנות כהונה שבלו מעלין בהם דברי ר"מ מאי לאו אפי' לא בלו לא ש"ש מעלים בחדתין ואין מעלים בעתיקים (דברי ר' יהודה). ב' מאיר אומר מעלין אף בעתיקים *שהיה ר"מ אומר מעלין בשירי הלשכה ואמאי נימא 'הואיל וניתנו ליהנות לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת' דהא חומת העיר ומגדלותיה משירי הלשכה אתו *דתנן חומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה? לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה ש"ש דתניא אמר ר' ישמעאל בר רבי יצחק אבני ירושלים שנשרו מעלים בהם דברי ר"מ לא תימא ר"מ אלא אימא 'ר' יהודה', אי ר' יהודה ירושלים מי מיקדשא *ותנן [באימרא כדירים כעצים כאישים כהיכל כמזבח בירושלים ר' יהודה אומר כל האומר "ירושלים" לא אמר כלום] וכי תימא משום דלא אמר "בירושלים" והתניא [ר' יהודה אומר כל האומר בירושלים לא אמר כלום עד שיזכור בדבר הקרב בירושלי'

תרי

בבתנות כהונה. פ"ה מצמיטו דקתני לה קידם למחל לה מתחלל, בתחלה כהונה שלא בלו ורלוין לעבודה וכל זמן שרלוין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכך הוקדשו בתחלה ליהנות בשגגתן כל עת, שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו להנות בשגגתן כל עת, שלא יתכון לחללם, שלא ניתנה תורה למלאכי השרת להפסיקן בגמר העבודה ולא יהנו מהן כהנים זרזיז כגמר העבודה ולא יהנו עליהם לחר עבודה כהרף עין: **בלו דוקא**. דכיון דאין רלוין לעבודה הרי הן כאלו הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: **מעלין בחדתין כו'**. שופרות היו במקדש וכהם טתנים שקלים בלחמ בתוכ עליו שקלין חדתין ומי שלא שקל שקלו בלחד שמביאו בתוך שנתו טהו לתוכה והגזברין טתנים לתו בלשכה כשמגיע לחד מפרקי התרומה שבלשכה פרקים תורמין לתוה ובשני בשני שקלין עתיקין ומי שלא שקל לשנתך מביאו לשנה הבאה וטתנו לתוך שופר זה והגזברים מפנין לתון משות לשירי לשכה מכאן שאמרה: **מעלין בשקלין חדתין**. שהרי לקרבנות נבור הן שנומרין: **ואין מעלין בשקלין עתיקין**. שהורת שירי לשכה עליהם וניתנים לחומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי תקון העיר כדלקמן וקסבר ר' יהודה אין מעילה בשירי לשכה שאחר עומדן על הקופות לאחר ג' תרומות: ס"ג שהיה ר"מ לומר מועלין בשירי לשכה: **ופ"ש חומת העיר ומגדלותיה כו'**. ולמאי מועלין בהן נימא "לא נתנו" שגגות לתון משות למעילה "מאחר שעומדין לחומת העיר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהיו זרזיז מליהנות מן החומה ליצד בנילה ועליה' תלוי על כרחך לט"פ שהותרה הנאת החומה, לענין שאר הנאות מיהא בקדושתייהו קיימי: **לימא ר' יהודה לומר מועלין בעתיקים**. כדלמרי במתני' נמי בשוגג קידם לקסבר לט"פ שניתנו כתנות כהונה ליהנות לכהנים לאחר עבודה, לענין שאר הנאות בקדושתייהו קיימי ומעל זה בקידושין ויצאו לחולין לבל מזיד אחין בו מעילה לא נתחלל ולא קידש: **כדתניא**. הרי עלי ככר זה כלימרא כאה התמיד: **כדירים**. דיר בהמות הקדש ודיר העגלים: **וכי תימא**. הא דאמר ר' יהודה לא אמר כלום מפני דלא אמר כן אלא ירושלים: תרי

מתוך פירוש רש"י אם מועלין בהן או לא למנם ר' יצחק בן אברהם פירש דמועלין בחדתי לר' יהודה אף לאחר כל התרומה שמע יעטרכו להן לבסוף להקריב קרבנות והכי נמי תני במסכת שקלים (שם) נבי קופות דקאמר התם שלמה עליהם כלומר *שכלתה כל הקופה השלישים חוזר לשניה שלמה שניה חוזר לרחשונה שלמה שלמדו יחזור ויהרום פירוש מתקלין חדתין שהוצאו לאחר התג ולל יהרום משירי הלשכה ר"מ לומר יחזור לשירייס שהיה ר"מ לומר מועלין בשירי הלשכה וכ"ש לטעמיה דלאחר התם שלמה חוזר לשירייס נזומין זה לזה דכי היכי דחוזרים לשירייס ס"ג חוזרים לעתיקין אם יעטרכו וש"ת והיכי מני לאהרום מעתיקין לקרבנות ליבור הא בשינן תרומה מהמה כדדרשי' בר"פ (לף ז.) הבא מתרומה מהמה מעולת חדם בחהנו ו"ל דהייט למלוה לבל היכא דלא לחפסר עבדינן ש"ג ו"ל כיון שבאו בשנה זו כלומר שלא היה שנה תמימה מן ההבאה שפיר קרינא ביה תרומה מהמה ומתוך כך ניחא קושיא לחרת שמקשין העולה דבמסכת שקלים (לף ז.) לחר לבני מוצח ועזרות והיכיל מועלים בהם ופריך התם וכי ים מעילה בשיריים הרי משיריים נעשין וכי תימא ר"מ היא דלחר מועלין בשיריים כלום לחר דעבדו שנתן זו"ל מצינו לחוקמי כוותיה ההיא דמסכת שקלים ומתי פריך התם כלום לחר ר"מ ולפי מה דמתרלינן הכא דקרינן ביה תרומה מהמה מלחר שהוצא בשנה זו ניחא שפיר הא דלא מצינו לחוקמי ההיא דהתם כר"מ: **אימא** ר' יהודה. מכלן משמע דל"ג לעיל גבי מין מועלין בעתיקין דברי רבי יהודה לחי גרסם ליה הל"ל לחיפוך לעיל ודלחי בחתמת נמנית וגם ר"ת מחק מספרו:

תרי

קמו א ב מיי' פ"ה מהל' מעילה הל"ד: קמו ג מיי' שם פ"ו הלכה יג: קמח ד מיי' פ"ד מהל' שקלים הל"ח: קמט ה מיי' פ"ל מהל' נדרים הל"ד ופ"ג ה"ו ד' מיי' לד פסי' ג:

[פמ"ש תוספות לקמן כה. ד"ה הקם]

הגהות הב"ח
(ג) תוס' ד"ה בכתמה וכו' למניך דים מומל. ל"ב גמרא מהן ד' נה ע"ג:

[גם ריומא יב:]

מהנך
כב ... דיבורא דא-מר ... אימא ... ד"ה ... ב"ב ... ר"ה ... ◇ קושיות ... ד"ה ... ד"ה ... ד"ה

תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. פ"ה ליכא למ"ד יכולים מקדשת שאם יטול מלבני החומה לבטלה בביתו מעל וליכא למ"ד לא מקדשת מיהו קסבר דבפ' שני דייני גזירות (כתובות דף קו:) מני לבני מזבח וההיכל והעזרה בתין מבדק הבית מון לחומת העזרה כגון חומת העזיר בתים מלבשת בדק הבית ו"ל דבהא פליגי דהיא דסבי דייני גזירות ס"ל תין מועלין בזיריס וכמאן דאמר יכולים ליגע קדושה והכי קאמר דלבני מזבח וההיכל והעזרה דקדושים בתין מבדק הבית דקדום כמו כן וחומת העזיר דליגו קדום בת מציר הלשכה והיא דמסכת שקלים דקאמר לבני מזבח וההיכל והעזרה בתין מציר הלשכה ולכך שוטין דמועלין בציר הלשכה וכ"ש מבדק הבית מן דכך קדושה וכ"ש מבדק הבית דקדים מפי מון לחומת העזרה כגון חומת העזיר ומגדלותיה בתין מבדק הבית דקדום כלומר תין מבדק הבית דקדום קדושה גדולה דקסבר יכולים קדושה:

קרבן מי מתייב. דלת היה חייב בהולאה תלת בתלילה לו בהגחת הגוף: **גמר** קדם קדש ממעשר. וה"ק ר"ל הלוים דדרים מיניה בפ' כילד מכרכין (נדרים דף לה.) לחליה והדר לחליה תיפוק ליה מהך ג"ם ו"ל דאי מג"ם לא הוה ידעינן דפדיון רבעי טהא תלת בזמן שמעשר שני טהא ולא בשאה קדישים אי נמי ה"ל מאי חזית דגמר ממעשר נילף מבציעים שמופס דמיו ותיטו יולת לחולין (אבל מאחר דגמרי מהלוים שתיטו תופס דמיו גמר ממעשר *): נשיל **לא** תאמרו תלת לעניין לחילה. הא דנקט לחילה לאו דוקא דה"ה אם היה שמן להקדש והליך בו הגר למעל שהרי לילה לותם מן העולם ות"ק ל"ל למאי מועלין בחלתין ו"ל דהשם נמי חייבי שקלי כנגדן מקלות שנהגה מנוף השקלים והוי כמו לחילה ולא תאמר תלת למשמעי הולאה:

שילה ביד פיקח ומוכר בו'. ות"ק למאי לית ליה דין מריעת דקאמר שילה ביד תרש שוטה וקטן עשו שלימותו גזבר מעל לת עשו שלימותו תטעי מעל תלמת היכא דהוי שוגג מייב קרבן מעילה ו"ל דמהיכא לת מיכא תלת דשוגג מתחלל תבל דמזיד לת מתחלל לת שמעינן ומהך דהכא שמעינן מרי מדקאמר מזכר עד שלת הגיע תלת חטוי חטוי מעל ולת בעל הבית תלמת משמע דמזיד תיטו מתחלל ומדקאמר חטוי מעל לכשיולית מכלל דשוגג מתחלל: *) [ועי' תוס' נדרים לה. ד"ה לחליה ותוס' ב"ק סט: ד"ה קודם] **לתמר**

תנאי נינהו ואליבא דר' יהודה. אמר אלא משמיה *דרבי פרא: אומר היה ר"מ "הקדש-במזיד מתחלל בשוגג אין מתחלל ולא אמרן בשוגג מתחלל אלא לענין קרבן בלבד", וכי מאחר דאין מתחלל, קרבן במאי מחייב? אלא כי אתא רבין פריש משמיה דרבי פרא: אומר היה ר"מ הקדש במזיד מתחלל בשוגג אין מתחלל ולא אמרן בשוגג מתחלל אלא לענין אכילה בלבד. אמר רב נחמן אמר רב אדא בר אהבה *הלכה כר"מ במעשר הואיל ואתם לן תנא כותיה → והלכה כר' יהודה בהקדש הואיל ואתם לן תנא כותיה בר"מ במעשר מאי היא? דתנן *כרם רבעי ב"ש אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור וב"ה אומרים יש לו, ב"ש אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות וב"ה אומרים רבולו לגת מ"ט דב"ה? גמרי °קודש °קודש ממעשר: מה מעשר יש לו חומש ויש לו ביעור אף כרם רבעי יש לו חומש ויש לו ביעור וב"ש לא גמרי קודש קודש ממעשר, וב"ה אומרים ממעשר כמאן סבירא להו אי כר' יהודה אמאי כולו לגת האמר *מעשר-ממון הדיוט הוא אלא לאו כר"מ בר' יהודה בהקדש מאי היא *דתנן *שילה ביד פיקח ושלא בשוגג עד שלא הגיע אצל חטוני חטוני מעל ולכשיוציאו, וכר' יהודה במעשר מי לא תנן *הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו החמישית בין משלו בין שניתן לו במתנה מני: אילימא ר"מ היא מי מצי יהיב ליה במתנה *והאמר מעשר-ממון גבוה הוא אלא לאו ר' יהודה? לא, לעולם ר"מ והכא במאי עסקינן 'כגון דיהיב ניהליה בטיבליה וקסבר *מתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין ת"ש *הפודה נטע רבעי שלו מוסיף עליו החמישית בין משלו בין שניתן לו במתנה מני אילימא ר"מ מי מצי יהיב ליה °קודש קודש ממעשר, אלא לאו ר' יהודה? לעולם ר"מ והכא במאי עסקינן כגון דיהיב בישהוא סמדר ודלא כר' יוסי *דאמר סמדר אסור מפני שהוא פרי ת"ש *משך הימנו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים נותן סלע ומשתבר בסלע ומעשר שני שלו מני אילימא ר"מ אמאי משתכר בסלע *ונתן את הכסף וקם לו אמר רחמנא אלא לאו ר' יהודה? כעולם ר' יהודה *והכא חד סתמא והכא תרי סתמי, ואי סתמא דוקא *מה לי חד סתמא מה לי תרי סתמי? אמר רב נחמן בר יצחק הלכה כר' מאיר *הואיל ותנן בבחורתא כוותיה תנן

תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. פ"ה ליכא למ"ד יכולים מקדשת שאם יטול מלבני החומה לבטלה בביתו מעל וליכא למ"ד לא מקדשת מיהו קסבר דבפ' שני דייני גזירות (כתובות דף קו:) מני לבני מזבח וההיכל והעזרה בתין מבדק הבית מון לחומת העזרה כגון חומת העזיר בתים מלבשת בדק הבית ו"ל דבהא פליגי דהיא דסבי דייני גזירות ס"ל תין מועלין בזיריס וכמאן דאמר יכולים ליגע קדושה והכי קאמר דלבני מזבח וההיכל והעזרה דקדושים בתין מבדק הבית דקדום כמו כן וחומת העזיר דליגו קדום בת מציר הלשכה והיא דמסכת שקלים דקאמר לבני מזבח וההיכל והעזרה בתין מציר הלשכה ולכך שוטין דמועלין בציר הלשכה וכ"ש מבדק הבית דקדים מפי מון לחומת העזרה כגון חומת העזיר ומגדלותיה בתין מבדק הבית דקדום כלומר תין מבדק הבית דקדום קדושה גדולה דקסבר יכולים קדושה:

קרבן מי מתייב. דלת היה חייב בהולאה תלת בתלילה לו בהגחת הגוף: **גמר** קדם קדש ממעשר. וה"ק ר"ל הלוים דדרים מיניה בפ' כילד מכרכין (נדרים דף לה.) לחליה והדר לחליה תיפוק ליה מהך ג"ם ו"ל דאי מג"ם לא הוה ידעינן דפדיון רבעי טהא תלת בזמן שמעשר שני טהא ולא בשאה קדישים אי נמי ה"ל מאי חזית דגמר ממעשר נילף מבציעים שמופס דמיו ותיטו יולת לחולין (אבל מאחר דגמרי מהלוים שתיטו תופס דמיו גמר ממעשר *): נשיל **לא** תאמרו תלת לעניין לחילה. הא דנקט לחילה לאו דוקא דה"ה אם היה שמן להקדש והליך בו הגר למעל שהרי לילה לותם מן העולם ות"ק ל"ל למאי מועלין בחלתין ו"ל דהשם נמי חייבי שקלי כנגדן מקלות שנהגה מנוף השקלים והוי כמו לחילה ולא תאמר תלת למשמעי הולאה:

שילה ביד פיקח ומוכר בו'. ות"ק למאי לית ליה דין מריעת דקאמר שילה ביד תרש שוטה וקטן עשו שלימותו גזבר מעל לת עשו שלימותו תטעי מעל תלמת היכא דהוי שוגג מייב קרבן מעילה ו"ל דמהיכא לת מיכא תלת דשוגג מתחלל לבל דמזיד לת מתחלל לת שמעינן ומהך דהכא שמעינן מרי מדקאמר מזכר עד שלת הגיע תלת חטוי חטוי מעל ולת בעל הבית תלמת משמע דמזיד תיטו מתחלל ומדקאמר חטוי מעל לכשיולית מכלל דשוגג מתחלל: *) [ועי' תוס' נדרים לה. ד"ה לחליה ותוס' ב"ק סט: ד"ה קודם] **לתמר**

**מ

סכי גרסינן מנן סמס כסמס שנמלמס מירושלים למגדל עדר כו' וכריס עולות . משום דמיסיגין שמא מירושלים ילמת ורוב כסמות היולות ממנה יזבחים-סס ואיכא לספוקי בכל זבחים שהיו רלויה להס הילכך זכר דחזי לעולה מספקא לעולה ולקמן פריך עלה : נקבות וזכרי עלמים . דלילו בעולה ליכא לספוקי : עלמים נף פוו . בתמיה דילמא עלמים היו והיכי מקריב לה עולה : אמר רבי יוסנן כסמס בנף לחוב בדמיהן לספוקי עלמים היו והיכי מקריב לה עולה : אמר רבי יוסנן כסמס בנף לחוב בדמיהן . כלומר ליכי ודאי לא קריבה וס"ק חס בח לחדס זה לעשות לה מקלה וכל לקבל על עלמו חוב כל דמיה שהוא בספק ולהוליכה לחולין ולהקדים לח דמיה-חס זכר הוא מחייב לח בדמי עולה לחיישינן שמא עולות הן : ורבי מלי סיפ דאמר . במתניתין (נמיל דף נב:) "הקדש במזיד מתחלל" ויכול זה להוליכן לחולין מזיד ויתפסו הדמים בקדושתם ועל ידי תגלי יבית שני דמים חמד לעולה וחמד לעלמים ויאמר חס עולה היא הרי היא מתחלל על זו והשני יהא עלמי נדבה וחס עלמים היא הרי היא מחולנת על של עלמים והשני לנדבת עולה : וקדושם פגוף . דקדשי מזבח מי מתחללת בלא מוס : אין מועל אמר מועל . חין שתי מעילות זו לחר זו בקרן לחד של הקדש ליכין שמועל בו הרחמן יצא לחולין : אלא כסמס . של קדשי מזבח הרחיה לקרבן לפי שחין יולחה לחולין כשהיא חמימה וכן כלי ברת : פסיפ ר' יסודס סיפ. מדקחני חין מועל לחר מועל חלמת מקמת הוא דנפיק לחולין חס"נ דשוגג הוא ודלי מזיד ליכא מעילה ,והלי סברת לרבי יהודה הא דשמעת ליה דלמר במתניתין (סס) הקדש בשוגג מתחלל : פס רבי מלי סיפ . הך מתניתין דשקלים דכהמה שנמלחת כרבי מלי מוקמינן לה דלמר הקדש במזיד ולפי קדושת הגוף נמי מתחלל : ופרכינן מדר"י נשמע לרבי מלי סיפ . כחילול מזיד דהא פלוגתייהו ליתא חלא במזיד ושוגג לכל בקדושת הגוף וקדושת דמיס חין מחלוקת ביניהם בלומו הקדש חלין מתחלל לר' יהודה בשוגג ,חין מתחלל במזיד לר' מלי : נמו פ"ל יסודס הקדש בשוגג מפפלל . והיא סיקר חילול וקלמר דקדושת הגוף לח מתחללין שוגג : לר' מלי נמי . דקלמר סיקר חילול הקדש במזיד ,קדושת גוף לח למר דנתמיל : ומפני מסס נף מכוין לפפוקינהו לחולין כו' . כלומר חילול דמזיד לר' מלי עדיפא מחילול דשוגג לר' יהודה דלי שוגג לח מכוין לחפוקינהו לחולין וגזירת הכתוב הוח מדמחייביה רחמנח קרבן מעילה הילכך קדושת הגוף לח מיתחיל דלי חילול מזיד לר' מלי מכוין לחפוקינהו לחולין הילכך קדושת הגוף נמי מיתחלח : קיפר דשמעת ליה לר' מלי כו' . לחרבי חוקמינן פריך דחוקמת ההיח דשקלים כר"מ ,לימר דשמעת ליה לר"מ דלמר הקדש במזיד מתחלל בקדשי קדשים כגון קדשי (ל) הבית דהייט סחס הקדש והוח הדין לקדשי קדשים דכולהו היו לגבוה כקדשי הבית : בקדשים קלים מי שמעת ליה . והשיח דכהמה ליכא לספוקי נמי בקדשים קלים ,והיכא שמעת ליה מלי סיפ דקלמר מחללין במזיד : (מעילה דף כ.) גבי נעל חבן לו קורה של הקדש לח מעל כתכים דחבירו לח מעל וחבירו לח מעל ופריך מכדי משקל שקלה הוח מה לי שקלה חבירו ומוקי רישח דלח מעל כתכים מסורת לגזבר שיגיס יוצחים מרשות הקדש וגם הגזבר לח נתנוה לגזבר לח ניחנות מהם דסבור שהם שלו וסיפח דקתני הוח מעל מיירי שהכהן להוליחם מרשות לרשות כדקתני נתנם לחבירו הוח מעל ועוד דלית מהיח דפרק לולי נערות (כתובות נה:) דקלמר התם הגיח להם לחביהם פרה שחולה כסבורים הם דשל חביהם היח שבחוה ואכלוה משלמין דמי כשר בזול לחל כסבורים שהיח דפקדון ובשבחוה ואכלוה משלמין דמי כשר שלם לח כן מלינו בין סבור שהוא שלו לכסור שהוא של לחרים : קדשים קלים מי שמעת ליה . לח היח של קדשים קלים מה הקנה נעשה לה לפילו כהכון גזולה לו חנח לחולין כיון דליכח מעילה שילחו לחולין על ידי מעילה שמועל בהן ולח חלמר מלי קשה ליה ולח יוליחה לחולין חלח יביח בהמה חחרת ויחמר לח זו עולה הרי לחי גזולה וזו תהח עולה תחתיה ולח היח קדשים קלים כגון עלמים היח עשמה תהח עלמים ולח יקריב חלח היח ולחחרת לעולת נדבה ויש לומר דלי לפשר למיעבד הכי סהרי ים לספק בבהמה זחת הנמלחת משום חשבח בכור ומעשר דלח הוסו

מחטוחיסס

אמר רב חוסניה בכח לחוב בדמיהן . פירש בקונטרס היכי חוסניה בכח להחמיין בדמיהם דילמח מקריבה ומייכי בכח להחמיין בדמיהם פירוש חדם זה המולחה קבל עליו לחקן כל הספק שעליה ושולה להוליחה לחולין והכי קחמר חיישינן שמח עולות ויביח ב' בהמות לו ב' דמים ויחמר לם זו עולה תהח מחולנת על זו והחחרת תהח נדבה ושם היתה עלמי נדבה וחם היתה מחולנת על זו עלמים תהח מחולנת על זו והחחרת תהח נדבה עולה וכיבי מחיר היח דחמר הקדם בי משמע מתוך פי' הקונטרס לנריך שיהלל הקדושה שעל הבהמה הנמלחת על לותה שהביח ובדרך חילול לוקח וקסבר ר' מחיר דנפדין תמימים וקסה שהכי לח מליט לסבר רבי מחיר דחמימים נפדין יותר מבחר חנחים ולח נריך לכך פי' לנעולם קסבר בעלמח דחמימים חינם נפדין כגון דרך חילול והכח מיירי שנתכוון לגולה ולקטוחה מיד המקדיש ולוכח בה ולבעה בה וכפ"ע שרי ולחר שהולילה לחולין עלה בדעתו לחוב בדמיהן כדפריכית: אין מועל לחר מועל . פירש בקונטרס לין מעילה זו לחר זו בקרן לחד של הקדם דכיון שמעל לח מעל וכלי ברת בלבד תימה דכתוספתח דמעילה (פ"ב) תניח קדוש של הקדם ביקע בו ובח חבירו וביקע בו כולן מעלו נתנו לחבירו וחבירו לחבירו הוח מעל וחבירו מותר לבקע בו לכתחילה והבחח היכי דמי לח חלי קדוש כלי ברת כי נתנו לחבירו לחלי לח מעל חבירו הח לחמרינן יש מועל לחר מועל בכלי ברת ולח חיכה כלי ברת לחלי לחר כולן מעלו הח לין מועל לחר מועל חלח בהמה וכלי ברת בלבד ויש לומר דלעולם מייירי בקדוש שליכה כלי ברת ולח קבה מידי דהה דלחמרי' הכח דלין מועל לחר מועל הייט (ג) כשהוח סבור שהכלי של חבירו ולח הוח מחכוין לגולה היכח דנתנו לחבירו כדין שליחות יד בפקדון דהיכח דמחכוין להוליחו מרשות לרשות נקרח גזלן על כל הפקדון לפילו לח הוליחן חלח מקלתן לבל לחי דסוספתח דקלמר בח חבירו וביקע בו ובח חבירו וביקע בו כולן מעלו מייירי בכל חד וחד יסבור שהוח שלו ולין מחכוין להוליחו מרשות לרשות חלח ליהנות ולהניחו לחר ההגלה ולח כשיהגה לו יממוך חלח לחולין ומעלו כולן שים לו במלוכה ומשום הכי לחמרינן שלח יצח לחולין ומעלו לבל נתנו לחבירו וחבירו לחבירו לח מעל חלח הרחמן שהוליחו מרשות לרשות "ונתנ גמי מסבר שהיח שלו מ"ט מחכוין הוח להוליחו מרשות לרשות חבירו ולפיכך ס"ל בח חבירו וכבר עליו ובח חבירו וכבר עליו כולן מעלו ותע"ג שנחכוין לגוחלו ולהוליחו מרשות לרשות לח כן מלי חיריה בהמה וכלי ברת לפילו בקדשי בדק הבית יש מועל לחר מועל היכח דליט מחכוין להוליחו מרשות לרשות חלח לעולם ממנו ולהניח כדפריכית חלח לעולם מייירי שמחכוין לגוחלו ולפ"ה חמרינן דכולן מעלו כדפריכית ורמיה לחלק בין נהנה מדבר שסבור שהוח שלו לדבר שהיה סבור שהוח של לחרים מהיכח לחמרינן

עין משפט

קנח א מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הל"ו ופ"ל מהל' שקלים הלכה ג :
קנט ב מיי' ג"ו מהל' מעילה ס"ל :

נוסח א
האיש ניתן להוציא קדושת הגוף בקדשי מזבח (ע"י פדיון) לחולין
מהדר
מ' מקורות שהמפלק הגמ' נשמע שחולקת בדעת קדושת הגוף לחולין
הקדשת קדושת הגוף ע"י ע"ה
מ' שהקדישו בדעת שיהא ההפרש שלהם
קושיות הראשונים לדברי רשי"

תוספות הרא"ש
(ל) רש"י ד"ה אימר וכו' כגון קדשי בדק הבית : (כ) תום' ד"ה אין וכו' דאמרינן בכל דאין מועל אחר מועל כיון שכבר נעשה קבוע לגזלנו כגון שכולי עלמא ס"ל :

מתניתיכם ומתנות על מנת שיהו מתנות וכשר ומעשר מעשה אחת ולא יכול להקריבה אלא לאחר שיתמעטו ולא רצה ליתן לו עד שיתמעטו ואז יאמר לו מנת שתהא מחולל על מעות הללו דנהי דקדשים קלים חיסם מחוללים הייט כל זמן שהם תמימים משום דמשמע ליה לרבי חופשית הוא דקתני זכרים טעונות ונקבות זבחי שלמים הוי נזיר שמא שהמתה עד שיתמעטו :

[פיחשו ע' בפרש"י מירושלמי סו.]

דמיתי נמי תודה . ות"ח ואמאי צריך להביא בהמה לחתכה לתודה בחזקה עלמא סיעתא שיעשה זבחי שלמים יפה ויאמר לו הינה שלמים תהא תודה ואי משום המתנות הוו מנין ואי משום דלא שוו בחילופין דשלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד ותודה ליום ולילה ואין מביאין קדשים לבית הפסול ע"כ היו תנא קסבר דמביאין מדקתני בסמוך פסח שלא בזמנו שלמים ותע"ג דפסח היו נאכל אלא ליום ולילה ושלמים נאכלים לב' ימים ולילה אלמא לית ליה מן החילוף וי"ל משום דתודה בעי לחם וא"ת נייתי לחם ויתנה לו היו תודה הרי לחמה ולו היו שלמים תהא הלחם נדבה הוא אין לחם בא נדבה ואולין בתורה הוא דלחמרינן בפרק התודה (מנחות דף פ:) :

[ע"ש תוס' זבחים עה: ד"ה אילימא בן שנה]

ודילמא לחם הוא . ואם תאמר ויתנה בחזקת של שלמים דהא שוו במתנות ואי משום שמיכה דשלמים טעונין שמיכה ואלו אין טעון שמיכה הא שמיכה לא מעכבא ואי משום דשלמים קדשים לבית הפסול ויש לומר לאין להתנות לחם בשלמים שהרי שלמים טעונין נסכים ואלו אין טעון נסכים ואין לומר שיתנה לנסכים ויאמר לו היו שלמים מוטב ולא נתן לו יהו נסכי נדבה שהרי אין נסכי חובה ונסכי נדבה שוין שנסכי חובה לספלים ונסכי נדבה מזלפן על גבי חיסים* : **ודילמא** לחם נזיר ולחם מעורב הוא . ואם תאמר לחם מעורב מיהא יתנה בשלמים שהרי שוין הן בנסכים ויש לומר דעיקר קושיא מלחם נזיר ולחם מעורב נקט לחם נזיר שוב י"ל דלחם מעורב ליכא לחם נזיר שוב תאמר שקריב ליתן מדמו על בהמה מעורב והכא ליכא מעורב שוב תאמר ה"ק שמשון מקולי דלין לומר שיתנה לחם בשלמים דשמא היום או למחר ידע בעל הלחם שנתחבר הלחם ויבית לחבר תחתיו ולא ידע שנמלא ויהיה לאיש חולין לעזרה משום דהוי לחם שנתכפרו בעליו בתחר (ולמיתה) [ולרעייה] חזלת והשתא ניחא דלא מצי לחבר בשעה ליכא למיתם להו אם יביא שעה אחרת שהרי שעה בת נדבה : **שלא** בזמנו הוי שלמים . ות"ח כיון דמזמר שהרי בפסח חיך יבא לידי פסח שלא בזמנו וי"ל דלפעמים הפסח שעה ומפרים לחבר לו שמא מיירי בפסח שנטמאו בעליו לי נמי כגון שהפרישו שעכשיו לא נקריב אלא לחד מהן ונשחר לחבר זמנו : **אשתכח** בה שהיה מאי . לאבל לעיל גבי לחם לא מצי למימר שהשכחה בה שהי שעים מאי לפי שעכל לומר שיהיה תקנה ברעייה לכל שבחמתת מתה בלחם רועה ואם כן תרעה עד שתסתאב והדמים יהו לקיין המוצה לאבל בחמתת אין בה תקנה כלל ומשום הכי בעי גמרא ומאי תקנתיה ות"ח לעיל דקאמר זכרים טעונות ליחוס דילמא טעירי רגלים ורלחי חדשים שהם חטאות לבוד והם זכרים וה"ל למאי לי הכא דילמא חטאות ס"ל דלהא ליכא למיתם להו לב ב"ד מתנה עליהם שלא נאכלו יהו חולין : **אין** לוקחין בהמה במעשר שני . פירש בקונטרס חוץ לירושלים משום דכתיב (דברים יד) וגרת הכסף בידך ושלח שמא תכחיש בטורח הדרך : בגמרא

אתמי בה ר' יוחנן *וכי אומרים לו לאדם עמוד וחטא בשביל שתזכה? **אלא** א"ר יוחנן *ממתין לה עד שתאום ומייתי שתי בהמות ומתנה. **אמר מר** זבחים-עולות-ושלמים תודה היא? דמייתי נמי תודה, והא בעיא לחם? דמייתי נמי לחם **דילמא** אשם הוא? אשם בן שתי שנים ואישתכח בן שנה, **דילמא** אשם מצורע הוא אשם נזיר הוא? לא שביחי **דילמא** פסח הוא? פסח בזמנו מזהר זהירי ביה א] ושלא בזמנו שלמים הוא **דילמא** בבור ומעשר ניהו:(ו) למאי הילכתא למיכלינהו במומן *הכי נמי במומן מתאכלי **אמר מר** נקבות-וזבחי שלמים **דילמא** תודה היא? דמייתי תודה, והא בעינן לחם? דמייתי נמי לחם **דילמא** חטאת היא? חטאת בת שתי שנים **דילמא** ואישתכח *בת שתי שנים **דילמא** שעברה שנתה? לא שביחי, אשתכח בת שנתה מאי? תניא חנניא בן חכינאי אומר עון בת שנתה לחטאת] לחטאת סלקא דעתך? אלא אמר אביי בחטאת -כונסה לביפה והיא מחה מאליה/ *תנו רבנן [אין לוקחים בהמה במעות מעשר שני ואם

אפי' כש ר' יוחנן . בהא דרבי לועזיה : **וכי אומרים לו נתרם כו'** . דלכל בהמות מזבח לאכול בחללה תמימה שנאמר שם בבהמה הממתה ופדה בערכך ואמר מר (מנחות דף קג.) בבעלי מומין שנפדו שכתוב מדבר, יכול יופדו על מנת שעובר כו', וזה שבא לימלך ולחוב בדמיה נאמר לו עמוד וחטא בחללה

[תוספתא דמלא פ"ק מנחות מח. שבת ד. ו"ש כי בעירובין לב: אמר ניחא ליה לאבר לייעבד מיעוטא זועא ולא ליעבד עם כולהו מיעוטא דכוי]

מזיד בשביל שתזכה לתקן הקרבתה של בהמה זו : **מנת שתהא מחולל** . הא דקתני זכרים טעונות לא היו ולא דמיתי קריבין בעזרה תמימה שלא ממתין לה עד שתאום מום קבוע ויהא מותר לחללה ומייתי שתי בהמות חדש לעולה וחדא לשלמים ומתנה שם זו עולה תהא זו עולה תחטיא וחבירתה שלמי נדבה ושם זו שלמים תחטיא וחבירתה עולת נדבה : **דמייתי נמי תודה** . ומתנה : **ודילמא לשם תודה** . וליכא למימר דמייתי נמי לשם לחין לשם בא נדבה: ומשני לשם בן שתי שנים לחשם נזירות ומעילות ומפתה מרופה כתיב בהו "לחל" והאי מתני' לחשם בן שנה וליכא לספוקי בחשם :

[ע' תוס' זבחים עה: ד"ה אילימא בן שנה]

ודילמא לשם נזיר או לשם מעורב. דכתיב בהו "כבש" : **בומנו** . כל זמן שהוא ראוי לפסח : **שלא בומנו** . עבר זמנו : **שלמים הוא** . והא מייתי שלמים : **למאי הלכתא** . תירוצא הוא לעומר למאי הילכתא לחיים לספוקינהו בבכור ומעשר , למיכלינהו במומו שנפסל בכור ונפסק מעשר נאכלין במומן לבעלים שהרי אין להם פדיון והכי נמי לכשנפדו נאכלין במומן ואוכלן בתורת בכור ומעשר שלין כשחיטין בלייטלין ואין נשקלין בלייטרא : **חטאת כש שנפסה** . היא דכתיב (ויקרא ה) נקבה מן הצאן כְּשֶׂה"כן וכל כשבה=(כן שנה) [בת שנתה] היא : **ואישתכח בה שני שנים** . ובהמה דמתניתין בבת שני שנים עסקינן : **עז בת שנתה לחטאת** . דילמא דקרא (במדבר טו) לסימנא בעלמא נקט כלומר שם בת שנתה היא מקריבה חטאת : **חטאת סלקא דעתך** . דילמא נלקא היא והיכי קריבה , והתנן כמי ליכא דחטאת לא קריבה נדבה : **בחטאת כונסה לביפה והיא מחה מאליה** . כדין חטאת שחיבה רחויה ליקרב כגון חסם חטאות דחלוי למיתה (תמורה דף פז.): **לביפה** . ולא דוקא לו שמא ביפה היתה מתוקנת לכך: **והיא מחה** . אלין נתנין לה מזונות : **אין לוקחין בהמות במעות מעשר שני** . חון לירושלים דכתיב (דברים יד) וגרת הכסף בידך ושלח שמא תכחיש בטורח הדרך :

[ע' תוס' זבחים עה: ד"ה אילימא בן שנה]

ואם

הגהות הב"ח

(ו) גמ' למאי הילכתא. כ"כ מיין בזבחים דף פ ע"א וע"ש :

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ובלא בומנו שלמים הוא . כ"כ מ' מדוש"ר שר"ש"ו והריטב"א:

קס א ב נ ד חו ו ח ם מי' פ"ו מהל' פסולי מוקדשין הל"י"ח : קסא י מיי' פ"ו מהלי' מעשר שני הל"י"ח :

מהנה

3. גוליא מהאקור מאחר אר "בהמה שנמצאת" ◇ "דילמא" דילמא אכבריות נוספות למה יכול להיות אחת מהמה שנמצאת

ודילמא

קנייט בהמה בכסף מעשר שני חולף לירושלים : א - מעיף ב - מעיף

בשוגג. שלח ידע שהן משעת מעשר שני יחזרו דמיס למקומס כופין המוכר להחזיר הדמיס דמקח טעות הוא שאילו ידע שהן משעת מעשר לא היה לוקחה בטריחא ליה מילתא להוליכה לירושלים ובמעות הוה ניחא ליה לאתויינהו: **במקום.** בירושלים דכתיב (דברים יב) "אל המקום אשר יבחר וגו'": **כדר"מ.** תמיד קתי: **נשם שלמים.** שכן דרך כל בהמות שנקחות בכסף מעשר ליקרב שלמים כדילפינן לה במנחות (דף פב.) "שם-שם": "ובחת שלמים ואכלת שם" ומעשר כתיב "ואכלת שם": **לאולין.** שלקחה לאוכלה חוץ למקום: **בין שוגג.** לאו למחכוין להוליא קתי דת"ק לאו שוגג הוא והאי "מחכוין" דקתני תמיד בכל לקחה נשם מולין ובכי קתמר בכל לקחה נשם מולין דמיד מחכוין להוליא מעשר לאולין הוא בין שוגג בין מיד יחזרו דמיס למקומס: **שוגג.** מכוס דמקח טעות הוא ומיד דקתני: **ולא מיבעי ליה למוכר** כדאמר לקמן "דלאו עכברא גנב אלא מורא גנב": **נמיד קידש.** דכיון דליכא טעות, מכוס קנסא לא אמרי רבנן דליכטול: **אמר ר' אלעזר.** מתניתין ליכא למיקנסיה כלל דאפילו יודעת כו' ולא נתכוונה להוליאו לאולין אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה, ואולין הן בידו, ועבר על "לפני עור לא תתן מכשול" (ויקרא יט) דיודע שהלוקח מחכוין לאוכלה בעזרה: **ובני בבמה מעלה דאדם יודע בו'.** דלחלל למיתר כי שקיל להו למעות אדעתא לאסוקינהו לירושלים שקיל להו ומתני' יאכל כשנדן-הלוקח יקח מעות משלו ויאמר "כל מקום שהמעות בידי מוכר יהו מחוללות על אלו" ויעלה ויאכלם בירושלים: **אלא בשאר בעלי חיים.** שאין מעשר שני מתחלל על בהמה טמאה: **כי פשה.** כדלמרן גבי לוקח בהמה מהורה מיד:

כשברת

ואם לקח בשוגג יחזרו דמיס למקומס · פי' בקונט' דכופין המוכר להחזיר הדמיס דמקח טעות הוא דאס היה יודע שמעות מעשר הן לו היה לוקחה בטריחא ליה מילתא להוליכה לירושלים והמעות הוה ניחא ליה לאתויינהו וא"ת מה קנס הוא למוכר בהך תלבבה ריוח הוא לו שיפטר לעלות לירושלים כי המעות של מעשר שני תינן בידו כיון דלמרנין יחזרו למקומס וי"ל דוקא קנס הוא לו מה שאס לוקח לומרים יחזרו דמיס למקומס דבלאו הכי יכולים לפוטרו מלהעלות המעות לירושלים שהייט מצריכים הלוקח לאכל קדושת מעות המעשר שביד המוכר מאחר שהמוכר לפניט והיה הלוקח מעלן לירושלים והייט דפריך ליקנסיה ללוקח שיאכל כנגדן בירושלים ויאכל עליהם קדושת מעות המעשר שביד המוכר:

במזיד תעלה ואכל במקום. וקשה כמאן דמתיס הך ברייתא לי כרבנן הא דתמרי" אין מחללין אפי' דיעבד ואי כר' מאיר אפי' לכתחילה מחללין דהכי ליתא בתוספתא דמסכת שביעית (פ"ו) דקתני אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללין על היין ושוף ועל הבהמה בעלת מום והא דנקט לעיל מחללין במלתיה דר"מ דמשמע דיעבד משום רבותא דרבנן נקטה לאשמועינן דאפי' דיעבד אין מחללין ואומר ר"י דאתיא כרבנן ולכך מתחלל הכא על בהמה דמיירי בתמימה דחזיא לשלמים ויבית לותה לירושלים ויאכלה בחורת שלמים והכא מיירי בבעלת מום דלא חזיא לשלמים ולכך אין מתחלל בדיעבד גזירה שמא יגדל עדרים והכי נמי ליתא בתוספתא דמעשר שני בהך ברייתא דקתני במילתיה דרבי יהודה אס היתה בעלת מום לו שהיו פירותיו טעונין לכת למקום ומהכא להגהות קמא (ב"ק דף נה:) דקאמר זבין בהמה וממנו לה הסס שמא לחית כר' מאיר דאמר מוכר לחלל לכתחילה לי נמי כרבנן ואפילו לכתחילה ומשום תקנת מעות בבל שאינס יולאים להדיא בירושלים": **אבל** במכוין להוליא מעות מעשר שני לאולין. פי' בקונטרס שלקחה לאוכלה חוץ לירושלים בין שוגג לאו לאולין קתי דלאס כן לאו שוגג הוא והאי מכוין דקתני תמיד קתי וה"ק לבל לקחה נשם מולין דמיד מכוין להוליא מעשר לאולין הוא בין שוגג בין מיד יחזרו דמיס למקומס שוגג משום דמקח טעות הוא ומיד דקתני תמיד דמיד מכוין להוליא מעשר לאולין הוא עכברא גנב אלא מורא גנב ופריך והאמר רבי יהודה אומר במיד לא שנו אלא שלא נתכוון להוליאו לאולין אבל נתכוון להוליאו לאולין אפילו בשוגג ואפילו הכי קתני תמיד דמיס למקומס אמר רבי יהודה הכא במאי עסקינן כגון שלקחה מכוין להוליא מעות מעשר שני לאולין כלומר שהתנה עס המוכר שלא תחול קדושת המעות על הבהמה אלא המעות יהו בקדושה ועל המוכר להעלותן לירושלים והייט מכוין להוליא מעות מעשר שני לאולין שהקדושה לא תחול על בהמתו יחזרו דמיס למקומס דמיירי שמא יאכלס המוכר חוץ לירושלים שהוא סבור המוכר דפקע מיניה קדושת מעשר שני ותע"ג שפירש לו הלוקח קסבר אלין ללוקח להפקיע קדושת המעות כיון שמכר לו דבר הראוי להתחלל והשתא פריך שפיר והא תנן במיד קידש ומעות לא נתחללו ובקיחן להו ביד התסא וסמכינן עלה שתעלס לירושלים הכא נמי למה המכר בטל יעלס המוכר לירושלים ויאכלס בקדושת מעשר ומצי לתסא יודעת כו' לבל הכא המוכר לירושלים שהוא סבור המוכר לו דבר הראוי להתחלל עליו וקסבר שלא הועיל הגלי של לוקח ולא נתחלל ולא ניחא ליה לאתויינהו: **מתקיף** לה ר' ירמיה והלא בהמה טמאה · שאינה ראויה להתחלל עליה מעות ואפילו הכי קאמר יאכל כנגדן ולא אמרינן לאס יאכל כנגדן ויפרע בקונטרס דיאכל כנגדן דוקא לומר (ג) והלוקח יקח מעות מעלו ויאמר כ"מ שהמעות ביד המוכר יהו מחוללים על מעות אלו ויעלה ויאכלם בירושלים והקשה רבי יצחק בן תבריסה הא מוקמת לה בסמוך בכעברא המוכר ות"כ יוליך לו אדם מחלל דבר אחר ברשותו כדאמר בפרק מרובה (ב"ק דף סח.) בשמעתא לגבוטין דפריך לר' יוחנן דאמר גזל ולא נתייאשו הבעלים שיכסה חיטס יכולין להקדים זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו ופריך מהאי לגבוטין שהיו חומרים כל הגלקט מזה יהו מחוללין על מעות הללו (ג) ולאמת דמשום חלול להקדש ומצי כל המגלקט ופירס ריב"ל לאו זה הוא קנסא דקנסוהו לוקח לבל לעולם המעות קדושים ביד המוכר והר"ר מאיר מפרס אחי הכא שלהלקח יכול לחלל המעשר ביד המוכר משום דזכות הוא לו למוכר וזכין לו לאדם אפילו שלא בפניו דהא זכיה הוא לו ולא מצי למיתר ולא מצי למיקנסיה כגדרים (דף נה:) דבעי התס התורס מצלו על מנת שלא יהא לו לא מי לתריכן זכות הוא לו וזכין לאדם אפילו שלא בפניו ולא דיעלה ניחא ליה לאיכם למיעבד מצה בממוניה ועד כאן לא מיבעיא ליה התס אלא משום דאמר ניחא ליה למיעבד מצה בממוניה אבל היכא דלא שייך כי הס זכות עבדינן זכותיה לבל דהניחא לקטנים ליכא למימר הכי שהרי הגזלנים עלמס יכולים לתקן כלום מה שבידס היו שלהס והו גזל ולא נתייאשו לו מי עבדי שלוחייהו נמי לא מי לתריכן זכות הוא לו וזכין ניחא שבהמעות ביד המוכר יצא לחולין הס יאכל הלוקח כנגדו תע"פ שאין בידו לכיון שהוא לוקח שלוחו ויחללנו:

כשברת

קסב א ב מיי' פ"ז מהל' מעשר שני הלכה י"ז:

נועא/מבנף

תשובות ל"ש ב"ש ט"ת ר' הונא - דלפ' מקור אחד האומרין להוציא מעות מעשר שני לחולין יתנו דמיס למקומס (לקרסין לאוכל) ולפ' מקור שני המקדש אשה במעשר שני בעיר - קידש (נא קרסין לאוכל - דף י"ט ב)

[סוכה מז:]

תוס' ר"י הזקן

יאכל כנגדן. הלוקח יקח מעות משלו ויאכלם בירושלים ויאמר כל מקום שהמעות ביד המוכר הרי הם מחוללים על אלו: אשה יודעת. פי' קסבר הואיל ואשה שייכא נמי במעשר שני יודעת כל הדינין. ואותביה והרי בהמה טמאה דאדם יודע וכו' כלומר כולהו שייכי במעשר ולידיך כל בני אדם יודעים כל הדינים. ושאני הכא באשה חברה כלומר סתמא דאינשי ונשי אע"ג דשייכי בעניינא לא בקיאי בכולהו דינין דהתורה עלמא ומתני' איירי באשה שלמדה פ"ש כל דיניו. ומיהו לאו בדם מומאתה ומהרהרה שהיא מפרשת לעצמה ובעלה נשען עליה. כל אשה היא חברה לגבי הא מילתא ואם מטמא את עצמה מדם שראתה שוב אינה יכולה לומר שאותו דם הוא ממכה שיש לה בשקר כמו שבארנו פ' תנוקת. ומהכא חזינן בהדיא דבמאי דשייכי חדא דינא אית לתו עם שאר אינשי דלא נמירי דהא דשאינה חברה דינה שוה עם סתם מוכר שמכר לו בהמה מטאה והכי משמע הך שיפה ום"ה איצטריך לאוקומי באשה חברה דה"נ אמרי' גבי לוקח בהמה מטאה מוכר. בבריתא. שברח המוכר שהדמים בידו:

הגהות הב"ח

(ג) תום' ד"ה מקקף וכו' וכ"כ לומר דלוקח וכו': (ב) בא"ד על מעות הללו ומצי כל המגלקט מלמא דמשום חלול להקדש ופ"ר ריב"ל כנ"ל:

הגהות הגר"א

[א] גם' ותמהי יחזרו דמיו למקומס. נ"ב פי' דאף בבהמה טמאה אין שנוי כו' כמ"ש בתום' ד"ה במזיד בסוף התוספתא:

כשברח פי' היה לו לתקן עבדים: **הא** לא ברח קנסינן למוכר. כמו ההוא דלעיל דלמכור יחזרו דמים למקומם שהוא קנסא למוכר שרוצה למכור בהמתו מון לירושלים דקנס הוא כשמחזור לו:

ונקנסיה לעוקר. פירוש שיכול כשגבו בירושלים ולא יכפלנו ולפירוש ר"מ פריך שפיר שהמעות שביד המוכר יוכלו למוכן על ידי העוקר לכל לפי' ריב"ן קשה מאי פריך תדריכה מופב לקנוס המוכר להועיל איסור מידו מלקנוס לעוקר ויפאר האיסור ביד המוכר כלומר המעות שלא נתחללו ונמצי יכלכל מון לירושלים דכסבור נתחללו וי"ל דלדידיה הכי פריך וליקנסיה לעוקר שיוכל לביה המוכר ויחמר לו המעות שהן קדושין בידך והא קדושתן על מלו ולו ילאו לחולין:

מסתברא כל היכא דליכא איסור קנסין ליה. פירוש והיינו המוכר שהרי המעות דמעשר דרשותו הוי קיימת ולפיכך קנסו ליה שיחזרו דמים למקומם והייט שלא מכר בהמתו וזה דוחק לפירוש ריב"ן דפירש לעיל שהעוסק המעות שביד המוכר קדושים מקדושת מעשר ולריך להעלותן לירושלים ר"ל שהרבה זכות הוא לו שהא דאמרן יחזרו דמים למקומם דמוד לו שיחזור לו בהמתו מלהעלות דמיו לירושלים לכל לפירוש הר"ם ניחא לך זה קשה לפירוש הקונטרס לעיל דפי' גבי לכל מתכוין להועיל מעות מעשר שני לחולין דהמעות ילאו לחולין והכהמה קדושה ועלה קאמר יחזרו דמים למקומם ולא כן לפי סברת זו הוי ליה למקנסיה לעוקר למימר ליכלכל כשגבו בירושלים שהרי מיסור הוא בידו דהייט בהמה לכל לפירוש [ריב"ן] ניחא שהרי מיסור הוא ביד המוכר ולא תאמר לעיל דקאמר גמרל דקנסוהו לעוקר וליכל כעגין מאי קנס הוא זה כי עמי לאמר יחזרו דמים למקומם לריך העוקר להעלות המעות לירושלים וי"ל דהקנס הוי מזה דמסתמא לקח הבהמה ביוקר ממעות מעשר שני ליפסד עלמו מלעות לירושלים וכשגאמר לו ליכלכל כשגבו בירושלים והמקח יהיה שלו יהיה לו הפסד גדול בלקיחת הבהמה שלקח:

המקדש בעבלה כו' לימה מקודשת. פירוש לפי שאיסור הגאה וע"ם לאמר לימה מקודשת הא שרי לימנות ממנו שלא כדרך הגאתו כלאמר בפ' כל שעה (פסחים קף כה:) ויש לומר בכאן מיירי לליכל שוה פרוטה שלא כדרך הגאתו אי נמי יש לומר במיירי שפיר לליכל שוה פרוטה קף שלא כדרך הגאתו מ"מ כיון שהאסה סבורה שיש לה ליהנות דרך הגאתן ואיט כן לא סמכה דעתה ואי *מקח טעות ואם תאמר ואמאי לא חביב דהך מיירי פיגול ונותר ומשמ ויש לומר דבקדשים לא קל מיירי והא דלא חביב אמן בפסח משום דקסבר כרבי יוסי הגלילי דשרי בהגאה בפרק כל שעה (פסחים קף כה.) והא דלא חביב עבודת כוכבים משום דלא שייך למיתני ביה מכרן ומקודשת שהרי עבודת כוכבים חופסת דמיה ושבעיגן לאחר מכן **מנין** שלא יגבע בו. תעיג דאמרינן "לא יהנה" לעוקר דמשמעינן שלא יגבע דס"ד דשרי משום דאחזתא לו מילתא היא ואיעקרך לאמשמעינן שלא יגבע בו ולא יהנה דלעקר דעתך דשרי משום דמכלה אחזתו קמ"ל דאסור בכל ענין וכדרך הגאתו שרי. [וע"ע פיסח תום' ב"ק קל. ד"ה ולא יגבע]:

כשברח, ומעמא דברח, הא לא ברח קנסינן למוכר *ונקנסיה ללוקח? לאו עכברא גנב אלא חורא גנב, ואי לא עכברא חורא (ה) מאי קעביד? מסתברא כל היכא דאיכא איסורא התם קנסינן: **מתני'** *המקדש בעלאי הכרם, בישור הנסקל, ובעגלה ערופה, בציפורי מצורע, ובישער נזיר, ופטר חמור, ובשר בחלב, וחולין שנשחטו בעזרה אינה מקודשת, *מכרן וקידש בדמיהן מקודשת: **גמ'** בעלה *ברתניא "ערלים לא יאכל" אין לי אלא איסור אכילה, הנאה מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע בו ולא ידליק בו את הנר ת"ל °ועבדתם (את) ערלתן לרבות את כולם: בבלאי הכרם: *ברתניא *אמר קרא °פן תקדש-פן תוקר אש רב אשי אמר פן יהיה קדש אי °מה קדש תופס את דמיו ויוצא לחולין אף כלאי הכרם תופס את דמיו ויוצא לחולין? אלא מתוורתא כדרחזקיה: שור הנסקל *ברתניא *דתניא כמשמע שנאמר °שקול ישקל השור איני יודע שנבילה היא ונבילה אסורה באכילה, מה ת"ל "לא יאכל את בשרו" מגיד לך שאם שחטו לאחר שנגמר דינו אסור באכילה, בהנאה מנין? ת"ל °ובעל השור נקי, מאי משמע? שמעון בן זומא אומר כאדם שאומר לחבירו "יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום" כאן דהאי "לא יאכל את בשרו" להיכא דשחט לאחר שנגמר דינו הוא דאתא דילמא היכא דשחט לאחר שנגמר דינו שרי *(והא) "לא יאכל" היכא דסקליה מיסקל הוא דאתא וכדר' אבהו א"ר אלעזר *דא"ר אבהו א"ר אלעזר "כל מקום שנאמר "לא יאכל, לא תאכל, ולא תאכלו" אחד איסור אכילה ואחר *איסור הנאה עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך *בנבילה? הני מילי היכא דנפקא לן איסור אכילה מלא יאכל" הכא איסור אכילה מסקול "יסקל" נפקא, דאי ס"ד לאיסור הנאה הוא דכתיב נכתוב קרא "לא יהנה, אי נמי "לא יאכל" את בשרו" למה לי-אע"ג דשחטיה כעין בשר אסור מסקנא לה מר ווטרא ואימא ה"מ היכא דבלקי צורר ושחט בה דמיחזי כסקילה אבל שחטיה בסכין לא? מי° סברן באורייתא כתיב ועוד *תניא בכל שוחטין בין בצור בין בזכוכית בין בקרנמים של קנה; והשתא דנפקא לן איסור אכילה ואיסור הנאה תרוייהו מלא יאכל" האי "בעל השור נקי" למאי אתא? להנאת עורו, סלקא דעתך אמינא "לא יאכל את בשרו" כתיב-בשרו ועורו מותר, ולהנך *תנאי דמפקי ליה האי "בעל השור נקי" לאתויי כופר ולדמי ולדות, "הנאת עורו" מנא להו? "את" בשרו "את" השפל לבשרו "ואיבד את

כשברח . המוכר שהדמים בידו: ומשמעינן הא לא ברח קנסינן למוכר: **גנב מורח גנב** . למעלת חור שהטבבר מגניע גניבתו שם לא היה גונב: **מורח מגנב ליה** . מלין לו הגניבה: **מתני' המקדש בעבלה כו'** . דטולהו לימורי הגאה ניחא דילילא לה בגמרא:

מכרן וקידש בדמיהם מקודשת . דלין הדמים נתפסין בחיסור כדילילא לקמן:

גמ' מנלן . מחסורה בהגאה: **מנין שלא יפנה ממנו** . כגון שלא יגבע בו בפירוי הרחוי לילטבע בו כגון קליפי לגוזין ושומר לפירי לחסור כפירוי: **ולא ידליק בו אפי כור** . כגון מן הגמר: **אף כלאי הכרם טופח אפי דמיו** . מלמה מגן במחני' "מכרן וקידש בדמיהם מקודשת" מלמת לין לוסרין לת דמיהם: **שחוט ונבלה** . הולין ושקלו, ונבלה כבר למדנו מלת תאכלנו כל נבלה" (דברים יד) שחסורה בהילה: **מגיד דאפי שחטו כו'** . ותכתי תמעוטינן קרא "שקול ישקל" "השור" ואם נשחט לת יאכל: **לפיכך דמקליף מפקל** . ולאסריה בהגאה תאמר, לת יאכל "משמע חיסורי הגאה כדכתי תאבה מכאן [ת] נפקא לן בה חיסור הגאה שהגבלה פרט בה הכתוב היתר הגאה, ולהכי כתיב בדידיה בהדיא "לא יאכל" ולא פרט לחכיו היתר, וכבל השור נקי לדרשת אחרינא:

כלתקמן: עד שיפרט לך הכתוב . דמלתיכוליך לפרט בנבילה לגר חסר בשעריך תתנגה ואכלה" למעריה בהגאה ולא נכתב בו חלת "לת תאכלו" ס"מ לת תאכלו: חיסור הגאה הוא ובפסחים (דף כב.) פרכינן עלה טובא: לגר בתחיה ולעובד כוכבים במכירה ל"ג במילתיה דרבי אבהו דאי הוה סבירא ליה דבריס בכתבן דוקא הו לת מצי לילף מיניה להיכא דלת פרט היתר ליתסר להאי דבנבלה לאו לחת להיתר הגאה חלת לחמעוטינן דתילופא לחסור: **פ"מ** . דמעמעינן חיסור הגאה מלמן אכילה היכא דנפקא לן חיסור אכילה מיניה דכיון דמבעי ליה נמי לחזהורי אחכילה כלל כל הגאות בלמן אכילה דילפינן מנבילה אחס דלת יאכל חיסור הגאה נמי משמע אבל הכא דחיסור אכילה מקרא אחריבא נפיק ולת הולרך זה חלת להגאה למה לי לחפוקי הגאה בלמן אכילה ליכתוב לת יהנה חלת ודאי לחכילה גופיה לימלריך ולהיכא דשחטיה: **מי נמי** *לכתוב לת יאכל . ולמחוק "לת בשרו" למה לי: **כעין בשר** . שמחטו: **ומימא ס"מ** . דחמעטינן קרא דאפילו אחטו אחסור היכא דבדק לור ומחט בה דקילה היא דמגבלה לת מצי נפיק דלחו נבלה הוא אבל אחיטת סכין לת: **מיהי סכין כהיבא בתורייתא** . לגל אחיטה וכיון דהכי הוא כי אחטה נמי בלור לחו קילה היא חלת אחיטה ואחסר לך הכתוב בשרו והוא הדין סכין: **ולפנך מנלי דמפקי ליה לפלי וכבל השור נקי. לחני כופר** . אחס הרג לת האדם נקי מחני כופר ואע"ג דמועד מפלס כופר אחס לת אמרינן אם יפלס חני כופר כי היכי דגבי נזקין מפלס חני נזק: **ודמי ולדות** . אם גנף אשה הרה ויצאו ילדיה חיט מפלס דמי ולדות לבעל כמו שאחדם הנוגף מפלס כדכתיב (שמות כא) עונש יענש וגו':

[ג"ל מנלן]

מכילתא פ' משפטים פסחים כה: ב"ק מא. ובי יגח שור את האיש או את האשה ומת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו וגו' לכפר עליו: ב"ק

הגהות הב"ח

(ה) גמ' תוכף (מהי קעכיד) תל"מ וכ"כ ס"ת מגן ליה:

* הגיה: וכמן אומאי ג"מ ע"ל השור נקי "מלמד שהגאה בפסחים, הגיה, בפסחים, ה"ג, תוספ' ג"מ ע"ל השור נקי. "מלמד שהגאה עולה [ג"ל והאי]

פסחים כה: ע"ם ב"ק מה. תוכף ד"ה:

[ג"ל אימור הגאה בפשטע עד כו' וכ"ל בשלר המקומות]

תוכף אור

מוכף מו: ע"ם ב"ק מה: ע"ם •

ניסין מה. ע"ם מרכין ב. ע"ם

מדכים מז:

ע"ז נה: כב.

ע"כ פרקת קדושים פסחים כה: ע"ם ב"ק קל ע"ם ויקרא יט: כג

[ג"ל מנלן]

מכילתא פ' משפטים פסחים כה: ב"ק מא. שאות כאי: כת

[ג"ל קיחני מעות]

ע"ז כ.

קסג א מיי' פ"ה מהל' מיטות הל"ל סמג עשין מח טוש"ע מ"ש סי' כח סעי' קל כב: קסד ב מיי' פ"ו מהל' מלכות תפורות הל' ט סמג לאוין קמד טוש"ע יו"ד סי' לצד סעי' ו: קסה ג מיי' שם הל"ו סמג לאוין קמה טוש"ע יו"ד סי' לצו סעי' ג: קסו ד מיי' שם פ"ד הל' כב סמג לאוין קמה: נוסח ה מיי' שם פ"ח הל"ט סמג לאוין קלב: קסח ו מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הלכה יב ופיין סג טוש"ע יו"ד סי' קיא סעי' ו (עד נ"ב):

רש"י ד"ה ל"ת בדברי האמוראים בקונטרס ובכל אי אפשר דקדק

מקורות

"מנלן" נ"א: סוד"ה ואי ע"ל ד"ה ואי

תום' ר"י הזקן

מה לא ברח בתמיה. מה"ג ת"ח ברח. דיר שחשכבר מנא ליה מאן לי הנבה: בעלה כל הני אפרין ניהו. מכרן. עבר ומכרן מחרתן שודפים מחרים שאינן תופסים דמיהם. ולפום מסקנא דגדרים פ' השתחים אע"פ שאין תופסין דמיהן אסור את האשה רבעיגן הרם או חלופין בנותיהם או לא ובעי לאודויי מסתמא, דחנא מכרן וקדיש בדמיהן מקודשת אלמא לאו בנותיהן דמי. ודוחי ה"נ לכתחלה הוא דלא הא דיעבד עבד ולא אימשיטא לחזוקי. ואין הפרש בין קדושין ושאר הגאות כדמשמע ת"ק שפה נגדרים כמו שבארנו בע"ז פרק ר' ישמעאל וברים השכר שלא כדברי רש"י שכתב בפ' ר' ישמעאל: לא יהנה כגון שלא יצבע מהפירות שעושים מהם צבע. ולא ידליק מאותן פירות שמדליקין בהן:

פם לא דרים . לריבוית : **כי סגי ענף** . שפירש מלורקן : **סיס דורס כל סמין שכסורס** . לריבוית : **פירש** . שירא לרבות שוס דבר להשוותו למורת המקום : **כפרס כסיב כס** . "כפר לעמך ישראל" (דברים כא) : **וקדשים** . וקדשים לחסורין בהגלה שהרי מועלין בהן (ולא פרכינן לי מה קדש כו' דלין תורה אור מזכירן על ההיקש) : **לפורי מצורע** . מכשירי בחוץ הן שהרי חוץ לעיר נעשית מלוחה ולהכשיר לת המלורע דכתיב לכל בחמנה : **מכשיר כפנים** . לסם מלורע : **מכפר כפנים** . כל הקרבנות : **מכפר כחוץ** . עגלה ערופה : **מה כפנים שסם מכשיר מכפר** . לת חלק בין סם מלורע לשאר לחמות : **משסם שמיסס** . נלסרת השמועה והשמועלת מוסרת כדלקמן : **משסם לקיסס** . נלסרות שסיהן עד שיעלה המשולשת ויוסרת בשיורה : **מעגלה ערופה** . מה סתם מסכרת מחיים בקדשים לף כלן מחיים : **ס"ג ועגלה ערופה מיסמי אמר רבי יוחנן כו'** . מלימתי נלסרת הוליל ואין דמיה קדושין לל קדושת מזבח ולל קדושת בדק הבית ללל היא עלמה לעריפה : **גבול שמעתי בס ובשפתי** . מלימת נלסרת : **יריסה נעבל ליסן** . היא הגורמת לה סם עריפה ומלסרתה : **סכא מי סים לה גבול לחרינא** . וכיון דילפינן לה ליסור מחיים ע"כ קיסה היא דגרמא : **כל** . רבוית הוא : **מצר** . רבוית הוא : **נאמר שחיטה מיבעיא** . ולמה לי קרא למיסרת דמשולשת תיטרך בשלמת להיסרת דמשולשת תיטרך קרא, ללא ליסורת דמחוצה למה לי : **ומניין שחיטה ומכשרה נס** . עס שלר עבודות ולל נמי סתכשר לאחר גמר מלוסה : **מריפה** . פסולה לסיסרת מלורע דכתיב מיות (ויקרא יד) : **ונמנלסת מריפה** . קס"ד כשבדקם בסימנים נמללת שנטרפה בשחיטה דלי נטרפה מטיקרת כגון ניקב קרום של מוח לו שנחתכו רגליה לף סייך למיתני "ונמללת": **יקס זוג נסנים** . לין לריך להניל שתים לחרות : **ורטשוגה מופרת כשנפשי** . דקס"ל שחיטה היל לחסרה לה ולל לף שחיטה היל : **נמלי מופרת כשנפשי** . דילמל בקסס קיסה רלויה היסה והיכן הולר ליסורה : **שנמללת מריפה בבני מעים** . קיסה לף היל חזיל ולף חל עלה ליסור : **ר' יסקב סכר שחיטה שחיטה רלויה** . למוטה שמה שחיטה לאוסרה : **מסיים לף מיספרש** . דלי ליסכרת במלי פקא ליסורה : **שנלי סיל** . בני מלי סביכת לסו כדקלמרת דלף מיסכרת ושנלי דבי רבי ישמעלל דילף מכשיר מכפר סביכת ליה דמיסכרת מחיים כמכפר : **ולימור** שנ" . "זה תאכל לף מלינו בשלי לחת המשולשת : **לף מלינו בשלי חיים שאסורים** . ליסור עולם :

מוקלה

הגהות הב"ח
(ל) גם, משמע לקיסה קיסה קיסה מעגלה ערופה. ג"כ כ"ם כ"ת : (כ) הום, ד"ה שחיטה וכו' קרום של מוח לו מחתכו וכו' שחיטה ולף מקודם :

[פסחים כב: ומ"ש]

ע"ז כם: מולין יף. [זכחים פו: מנילה כף.]

מולין קמ. כריתות כם. ע"ז

ג"ז סם זכחים פו: כריתות כם.

[פ' מולין סם]

ספרי פרשת רלם [מולין קמ.]

עמים פ"ד ע"ם

מוספתל דמעים פ"ת ע"ם

כתובות לד. ב"ק עף. מולין פ. פד.

[מולין קמ. כריתות כם.]

*"את" לא דריש *כדתניא שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע °לאת ה' אלהיך תירא" פירש, אמרו לו תלמידיו רבי כל"אתין" שדרשת מה תהא עליהם? אמר להם כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי על הפרישה עד שבא רבי עקיבא ולימד "את ה' אלהיך תירא" לרבות תלמידי חכמים:

ב בגלה ערופה : גמ' *אמרי דבי *רבי ינאי כתיב כתיב בה בקדשים: ציפורי מצורע :

ג גמ' *דתנא דבי רבי ישמעאל ונאמר מכשיר ומכפר מכפרים ונאמר מכשיר ומכפר מבחוץ מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה בו מכשיר כמכפר אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשה בו מכשיר כמכפר; ואיתמר *ציפורי מצורע מאימתי אסורים רבי יוחנן אמר "משעת שחיטה ור"ל אמר משעת לקיחה ר' יוחנן אמר משעת שחיטה הוא דאסרה לה ר"ל אמר משעת לקיחה (ל) *מעגלה ערופה נפקא:מה עגלה ערופה מחיים אף ציפורי מצורע מחיים,ועגלה ערופה גופה מאימתי? *א"ר יוחנן "גבול שמעתי בה ושכחתי ונסבין חבריא לומר "ירידתה לנחל איתן היא אוסרתה", א"ר מה עגלה ערופה משעת לקיחה לא מיתסרא אף ציפורי מצורע נמי משעת לקיחה לא מיתסרי: הכי השתא התם אית ליה גבול אחרינא הכא מי אית ליה גבול אחרינא איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש *כל צפור מהורה תאכלו *לרבות את המשולשת "וזה אשר לא תאכלו מהם "לרבות את השחוטה ואי ס"ד מחיים אסורה לאחר שחיטה מיבעיא? מהו דתימא מידי דהוה אקדשים דמחיים אסירי ואתיא שחיטה ומכשרה להו קמ"ל איתיביה *שחטה ונמצאת טריפה יקח זוג לשניה והראשונה מותרת בהנאה ואי ס"ד מחיים אסורה הראשונה אמאי מותרת בהנאה? א"ל הכא במאי עסקינן כגון שנמצאת טריפה בבני מעיה דלא חל עלה קדושה כלל איתיביה *שחטה שלא באזוב ושלא בעץ ארז ושלא בשני תולעת ר' יעקב אומר "הואיל והוקצה למצותה אסורה רבי שמעון אומר הואיל ונשחטה שלא במצותה מותרת עד כאן לא פליגי אלא מר סבר "שחיטה "שאינה ראויה שמה שחיטה ומר סבר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה,דכולי עלמא מיהא מחיים לא מיתסרא? תנאי היא דתנא *דבי ר' ישמעאל ונאמר מכשיר ומכפר מבפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה בו מכשיר כמכפר בחוץ עשה בו מכשיר כמכפר "כל צפור טהורה תאכלו" לרבות את המשולשת "וזה אשר לא תאכלו מהם "לרבות את השחוטה ואיפוך אנא: אמר רבי "יוחנן משום ר"ש בן יוחי לא מצינו *בעלי חיים שאסורים אתקש*לה רב שמואל בר רב יצחק,ולא,הרי מעגלה ערופה ובכריתות (דף כה.) משמע דילפינן מעגלה ערופה מציפורים ויש לומר דמעיקרא צריך למילף ציפורים מעגלה ערופה דמה מעגלה ערופה מסורה לכל הפחות מצטת עריפה לף ליפור דמשולשת מסורה לכל הפחות ליסור דצריך בה וסייט על כרסך מחיים קודם שנסתלסה וכיון דלסכתן ליסור מחיים במשולשת לס כן צפיך ילף הסם מעגלה ערופה דנלסרת מחיים מציפור המשולשת ולסכר כך ילפינן ליפור המשוטה דלסרה דלף מחיים דהייט מצטת לקיחה מעגלה ערופה :

הגי

כפרה כתיב בה בקדשים . דכתיב (דברים כא) כפר לעמך ישראל וקדשים לסורין בהגלה שהרי מועלין בהן תימה דבכריתות (דף ו.) מפיק ליה מועטו אם אם תהא קבורתה ו"ל דתרוייהו לריכי דלי מקום כפרה ה"ל לוקמ מחיים לסורה בהגלה כמו קדשים לבל לולסר עריפה מועטת כיון שנעשית מלוסה להכי לילטריך ועטו אם ולי מועטו אם לחול ה"ל לוקמ לולסר עריפה לסורה בהגלה לבל מחיים לל להכי לילטריך כפרה לי נמי יש לומר דהל דקלמר הכל כפרה כתיב בה לל עיקר דרשה היל להל לילטריך לדרשה לחריתי כדלמרינן בפ' קמל דמולין (דף יף.) דילמל עריפה היל וכי ימעל מעל נפקל לן מינה כפרה כתיב בה קדשים חלל עיקר דרשה להכל הוי מועטו אם* :

משעת שחיטה . פי' ומשולשת נמי מיסלר מבחיטת חביבתה עד הזילוק ואין לפרש מבעת שחיטה בשחוטה ובמשולשת ליכל לסיסור בלל להל תגל לפורי מלורע דמשמע תרוייהו : **מי** מיס ליה נבול לחרינא . דלין לומר הבאת ליפורים כמו הולרל עגלה ערופה להל הולרל עגלה ערופה כתיב בפרשה (דברים כא) והוליכו זקני העיר לת העגלה לבל הבאת ליפורים לף כתיב לבל לקיחה כתיבה דכתיב (ויקרל יל) ולקח למטבל : **וזה** תאכל לף מלכלו לרבות המשולשת . ול"ת להך תגל לסיסור מחזקיה דלמר* לף מלכלו לף מבמע לסיסור הבאה ול"ל דבמרי לסיסור משולשת מבחוטה מה שחוטה לסורה לף משולשת לסורה ולסיסור דמשולשת הול דמחיים לף צייך לכילה* : **שחטה** ומנמלת טריפה . פירש בקונטרס דקס"ד כשבדק בסימנין נמללת שנטרפה בשחיטה כגון שנקב הושט דלי נטרפה מטיקרת כגון ניקב קרום (ג) של מחתכו רגליה לף צייך למיתני נמללת והייט דקלמר גמרל למלי מוסלת בהגלה כלומר לסיסור שבה היכן הלך ומלי שנמללת טריפה בבני מעים ולף חל בשעת שחיטה *חלף מקודם שחיטה ולהכי מוקי לה בטרפות דבני מעיים דלי הוה מוקי לה בטרפות שבמון וקודם שחיטה לף הוה קרי ליה נמללת ללף השוחט טריפה לבל בטרפות דבני מעיים נקרל לפיך נמללת שהרי ליטו נרחה וקלה כי נמי נמללת טריפה שנקבו הדקין שמל הטרפות בל לחר הלקיחה ול"ב לחלי מוסלת תלסר מספק לבל"ל דמטיקרל ס"ד שוחט ונמללת טריפה כגון שנקבו הדקין ופריך לחלי מוסלת שמל לחר לקיחה היה ומלי שנמללת טריפה בבני מעיים כגון שנימול הכבד לו טריפות לחרת שודלי היה מלטול : **תנאי** היל נלמר מכשיר כו' לף מכשיר כמכפר . פי' בקונטרס מכשיר היייט ליפורי מלורע ומכפר עגלה ערופה תימה להכל משמע דילפינן ליפורים לחסורים בהגלה

כפרה . כפר לעמך ישראל וקדשים אשירי בהגאה : **צפורי מצורע** מכשיר בחוץ מהרי חוץ לעיר נעשית מלוחה להכשיר המצורע לבא אל המחנה : **מכשיר בפנים** . אשם מצורע : **מכפר בפנים** . כל הקרבנות : **מכפר בחוץ** ענגלה ערופה: **המשולשת** א' מהלפורים שהיה משלח שמותרת לכל ריבויא היא : **השחוטה** שאסורה:**מוקצה**. בהמה שהוקצה לחקריבת ע"ז:

הרי רובע וגרבע בעלי חיים ניתנו ואסירי. להכי נקט עדיים דלא על פי עד אחד אלא על פי בעלים אינם לאסורין להדיוט ואם תאמר לפי' ר"ת דמפרש דשור הנסקל אפי' בהגלה כל זמן שהוא מי לגלג עד אחר הסקילה וכן גמי קאמר בורובע וגרבע אם כן קשה מהכא דאמאי קאמר דבעלי חיים אסורין בהגלה לף מחיים ולפי שיטתו לא נזכר כלל הגלה ה"פ לא מינו בעלי חיים דאסירי לעומר שהזיר הכתוב אלא לשמחתו כדי לאכול הבשר ופריך הרי רובע וגרבע דבעלי חיים ניתנו ולא הזהיר הכתוב אלא לשמחתן כדי לאכול הבשר לבד ליהנות ממנו כל זמן שהם חיים ולאי מוקי* :

בל שעומד תוך הטיר ויזרקנה חוץ לחומה. פי' הקונטרס דבשדה לא מכני שלוח דבטינן ושלח על פני השדה וקשה שהרי מלוכש היה ועטיר חוץ לעיר שהרי אסור ליכנס לפיים מן החומה וי"ל דשמא לאחר כפרה היה מכנין עטלפה לו הוא שלוחו לעיר ומשלחה חוץ לעיר: **מה** שלי בשלך אסור. פי' בקונטרס אסור בהגלה לפי שאין להם מי יתירם דכיון דהוקדשו אינן יכולין להיות מותרים אלא ע"י זריקה מתרת בקדשים ואלו שנשחטו בחוץ מזרקין והקשה הר"מ דכמו כן מצינו זריקה מועילה מידי מצילה ותפילו סבי אמרינן (מעילה דף יב.) קדשים שמתו יצאו מידי מעילה ואע"ג שלא נזרק הדם וכמו כן נאמר שהשחיטה מועיל מידי איסור אבר מן החי ויהיו מותרים בהגלה לפיכך פירש הר"ם מה שלי בשלך ואין להם תורת קדשים לעצות למזבח לפטור הבעלים שלא שלך בשלי לא היה להם תורת אוזן ולא חזו להתרה דשייך בהו להיות בהגלה:

תלמוד עומר ושחטו ושחטו ושחטו לאותו ושחטו לאותו. פי' בקונטרס דשלמי קרבי לריבי חד לחיה וחד לעופות וחד לאיסור הגלה בדיעבד כדמפרש גמרא אם היו שני עניין לשחיטה תניהו לאיסור הגלה בעלי מומין לא תלינהו קרא לף לשחיטה כדמפרש טעמא שהרי הוא מין הבשר ומספר רוצה להביאו מסברא ולא לריך קרא תע"ג דבשחיטה שני קאמר מרבה אני את שנשחטו שלא בעזרה ואפילו הכי לא מרבה אלא בעלי מומין יותר שאין שהן מין הבשר ויצאו בשחיטה עוד י"ל ד"ל ושחטו ושחטו לאותו ושחטו לאותו דמשמע דמלריך ג' קראי חד לבעלי מומין וחד לחיה וחד לעופות ואיסור הגלה בדיעבד נפקי לה מקרא דתמימים דכי היכי דנפקא לן דאסורי לאכול תמימים מוזבחת ואכלת כמו כן נמי לאסור הני מאחר דנפקא לן דאסור לשחטן בעזרה ניאמר דקרא דמה שחתה זובח קאי אלוזו:

לא ישחט ואם שחט יהא מותר: תלמוד לומר "כי ירחק ממך המקום וזבחת" ברחוק מקום *אתה זובח ואי אתה זובח במקום קרוב **פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה**, ואין לי אלא תמימים הראוים ליקרב מנין לרבות בעלי מומין? מרבה אני את בעלי מומים שכן מין המכשיר, מנין לרבות את הריחיה? מרבה אני את הריחיה בשחיטה כבהמה, מנין לרבות את העופות? תלמוד לומר "ושחטו, ושחטו אותו, ושחטו אותו". **אבל לא ישחט ואם שחט יהא מותר**: תלמוד לומר "כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת" מה שאתה זובח ברחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זובח **במקום קרוב**=פרט לחולין שנשחטו בעזרה ואין לי אלא תמימים הראוים

דתניא ר' ישמעאל לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים אחד איסור בישול ואחד איסור הנאה ואחד איסור בישול מתניתין דלא כי האי תנא דתניא ר"ש בן יהודה אומר בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו ולהלן הוא אומר ואנשי קודש תהיון לי מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה: **מנא הני מילי** אמר ר' יוחנן משום ר' מאיר "אמרה תורה שחוט (ג) לי בשלי ושלך בשלך מה שלי בשלך אסור אף שלך בשלי אסור אף מה שלי בשלך ענוש כרת אף שלך בשלי ענוש כרת? אמר קרא ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן (ד) לה' ונכרת על קרבן=ענוש כרת, על חולין שנשחטו בעזרה, אין ענוש כרת. איבא למיפך מה לשלי בשלך שכן ענוש כרת אלא אמר אביי מהכא: *ושחטו ושחטו ושחטו אותו תלתא קראי יתיבי כאן תלמוד לומר לפי שנאמר "כי ירחק ממך המקום וזבחת" ברחוק מקום *אתה זובח ואי אתה זובח במקום קרוב **פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה, ואין לי אלא תמימים הראוים ליקרב מנין לרבות בעלי מומין? מרבה אני את בעלי מומים שכן מין המכשיר, מנין לרבות את הריחיה? מרבה אני את הריחיה בשחיטה כבהמה, מנין לרבות את העופות? תלמוד לומר "ושחטו, ושחטו אותו, ושחטו אותו". **אבל לא ישחט ואם שחט יהא מותר**: תלמוד לומר "כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת" מה שאתה זובח ברחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זובח **במקום קרוב**=פרט לחולין שנשחטו בעזרה ואין לי אלא תמימים הראוים

להו ליכא למיגמר מיניה שלא תהא שחיטה בעזרה דכל דבר זביחה אסר רחמנא: **מנין לרבות אף טעופות**. שלין שחיטתן מפורשת בתורה: הכי גרסינן בתורת כהנים תלמוד לומר ושחטו ושחטו ושחטו לאותו ושחטו לאותו והכי גמי גרסינן בסיפרי ופילושא (ג) **מן** לחיה **ומן** לעופות **ומן** לאיסור הגלה בדיעבד ודקתני מרבה אני את החיה הכי קאמר קרא ליכא למימר מאחת לריבוי בדוחקא

מוקצה ונעבד דבעלי חיים ניתנו ואסירי? אביי אסירי, לגבוה, להדיוט מישרא שרי מחקקלה רבי ירמיה הרי *רובע וגרבע בעדים דבעלי חיים ניתנו ואסירי? אלא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי לא מצינו רובע בעלי חיים שאסורים דברי ר' ישמעאל תנא דאמר קרא *ושלח (ה) על פני השדה כשדה מה שדה מותרת אף האי נמי מותרת האי "שדה" לאכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לכדתניא *"שדה שלא יעמוד ביפו ויזרקנה לים, בגבת ויזרקנה למדבר, ושלא יעמוד חוץ לעיר ויזרקנה בתוך העיר, אלא כל שעומד בעיר ויזרקנה חוץ לחומה" דברי ר' עקיבא. אידך א"כ ניכתוב קרא 'שדה' מאי "השדה" שמע מינה תרתי *רבא אמר *לא אמרה תורה שלח לתקלה: בשער נזיר: **מנלך** דאמר קרא °קדש יהיה נדל פרע °שער ראשו *גידולו יהיה קדוש, אי מה קדש 'תופס את דמיו ויוצא לחולין' אף 'שער נזיר' 'תופס את דמיו ויוצא לחולין'? מי קרינן קודש קדוש קרינן: בפטר חמור: **נימא** מתניתין (ל) דלא כר' שמעון דתניא *פטר חמור *אסור בהנאה דברי ר' יהודה ור' שמעון מתיר? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לאחד עריפה ודברי הכל: בשר בחלב: **מנלך** *דתנא דבי ר' ישמעאל לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים אחד איסור הנאה ואחד איסור בישול מתניתין דלא כי האי תנא *דתניא ר"ש בן *יהודה אומר בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר °כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו, ולהלן הוא אומר °ואנשי קודש תהיון לי מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה: **מנא הני מילי** אמר ר' יוחנן משום ר' מאיר "אמרה תורה שחוט (ג) לי בשלי ושלך בשלך מה שלי בשלך אסור אף שלך בשלי אסור אף מה שלי בשלך ענוש כרת אף שלך בשלי ענוש כרת? אמר קרא °ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן (ד) לה' ונכרת על קרבן=ענוש כרת, על חולין שנשחטו בעזרה, אין ענוש כרת. איבא למיפך מה לשלי בשלך שכן ענוש כרת אלא אמר אביי מהכא: *ושחטו ושחטו ושחטו אותו תלתא קראי יתיבי כאן תלמוד לומר לפי שנאמר "כי ירחק ממך המקום וזבחת" ברחוק מקום *אתה זובח ואי אתה זובח במקום קרוב **פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה, ואין לי אלא תמימים הראוים ליקרב מנין לרבות בעלי מומין? מרבה אני את בעלי מומים שכן מין המכשיר, מנין לרבות את הריחיה? מרבה אני את הריחיה בשחיטה כבהמה, מנין לרבות את העופות? תלמוד לומר "ושחטו, ושחטו אותו, ושחטו אותו". **אבל לא ישחט ואם שחט יהא מותר**: תלמוד לומר "כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת" מה שאתה זובח ברחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זובח **במקום קרוב**=פרט לחולין שנשחטו בעזרה ואין לי אלא תמימים הראוים

(אי) מוקצה (ב) ר' יוחנן (ג) ר' שמעון (ד) ר' יהודה ור' שמעון מפרש בכתורות ואפאר התם (ה) דמרה ר' שמעון לאחד (ו) עריפה שהוא אסור

I - איסור הנאה
II - איסור אכילה
III - איסור הגלה (=איסור הנאה)

שעומד בתוך ט"ד

ט"כ פ' מצורע

יומא מו: תוין קמו.קמ.

פסחים כג.

ג"ל סוף קדם כתיב למילדם ניס קדום הוא וזה כו'. רש"י * (ג) אסורין ה - ב"ת דאין בא/ שאלה על "אגין" ש"אשה הנאה

נכורות ט.

מכילתא פ' משפטים תוין קמו:

[מכ"י ליקוט נת. שכתב ב"י בכתר כתוב ר' שמעון לשמעים לאמר נעל מותר בהגלה ע"כ] מאמע דגרים כאן יהודאי ואמרין אינם ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש [שאול כפו]

ואנו קוד תרגום ל' ואבר הטעה לקבל לא תאכלו ולפי תרגומן שאול

מנחות ה. מכורות ט. מנחות קמ:

גיטין/מנחה

= חיבוש אחר מקור לאיסור חלין בעזרה
1 - ר' יוחנן
2 - אמי

תוס' ר"י הזקן

נעבד שהשתחוה לה ואסירי לגבוה כדאיתא בתמורה: רובע וגרבע בעדים דבני סקילה ניתנו ואסורים לאחר שנגמר דינם: לתקלה שאם ילכדנה יאכלנה הילכך הואיל ואסרה ושלח ודאי פותרת היא: פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון מפרש בכתורות ואפאר התם דמרה ר' שמעון לאחד מהן (ל) עריפה שהוא אסור בהנאה:

מקורות

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דתמר קרא ושלח את שלוח קרים ושלח על פני: (ג) שם שחוט שלי: (ג) רש"י ד"ה ס"ג בס"ב וכו', ופירוקא (תד בס"ב וכו' בדיעבד) תע"ש ובי"ב ס"ג תד לבעלי מומין ותד לחיה ותד לעופות: * מלת דסוקא"ת ** מלת דסוקא"ת

גליון הש"ס

גמ' רבי"י תומר משום ר"ש (בן יוחאי). כן הוא בתוין קמו:

ס"ל כוי. כיון דאיתרבו הכי מיבעיי לענין מיסור שמיטה ליתרבו נמי לענין תלילה כתמימים: **ומי מסתם מצינן למכלב וכו'.** והכי משמעי' מוכן מיניה דתילו התי קרא מיירי בכסבר היולת חוץ ממחילתו כגון שעובר שהוליח לת ידו בשמיטת חמו ילפינן לה (חוליו דף סת.) מהתי קרא לחיסורא דכסבר כשהה"כגון שילת בשבר תורה אור

הראים ליקרב,מנין לרבות בעלי מומין?מרבה אני בעלי מומין שכן מין (ה) (המכשיר) ומנין לרבות את החיה?מרבה אני את החיה שהיא בשחיטה כבהמה, מנין לרבות את העופות? ת"ל ושחט, ושחט אותו ושחט אותו יכול לא ישחוטו ואם שחט ישליכנו לפני כלבים?תלמוד לומר לכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב "ואי אתה *משליך הולין שנשחטו בעזרה אשכחינהו מר יהודה לרב יוסף ולרב שמואל בריה דרבה בר בר חנה דהוו קיימי אפיתחא דבי רבה אמר להו תניא המקדש בפטר חמור בבשר בחלב ובחולין שנשחטו בעזרה ר' שמעון אומר מקודשת וחכ"א אינה מקודשת אלמא *חולין שנשחטו בעזרה לר' שמעון לאו דאוריתא *ורמינהו ר"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ובן חיה שנשחטה בעזרה אישתיקו,אתו לקמיה דרבה, אמר להו "*פלגא אוקמינכי הב"ע כגון שנשחטה ונמצאת טריפה וס"ש *דתניא השוחט את הטריפה וכן השוחט ונמצאת טריפה-זה וזה חולין בעזרה: ר"ש מחייב בהנאה וחכמים אוסרים: מכרן וקידש בדמיהן מקודשת: מנלן? מדגלי רחמנא בעבודת כוכבים "והיית חרם כמוהו-*כל שאתה מהייה הימנה הרי הוא כמוהו, מכלל דכל אסורים שבתורה שרו,ונילף מינה:אשתה דהוה עבודת כוכבים ושביעית שני כתובים הבאים כאחד *זכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין-עבודת כוכבים דאמרן שביעית מאי היא? "יובל היא קדוש תהיה לכם" *מה קודש תופס את דמיו אף שביעית תופסת דמיה,אי מה קודש תופס את דמיו ויוצאה לחולין? תלמוד לומר "תהיה" בהוייתה תהא,"כיצד: לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערים בשביעית,בבשר דגים,יצא בשר נבנסו דגים, בדגים יין, יצאו דגים נבנסו יין,ביין שמן,יצא יין נבנס שמן,הא כיצד *אחרון אחרון נתפס בשביעית ופירי עצמו אסור} הנהא דאמר "אין מלמדין אלא למאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר? מיעוטי כתיבי:כתיב הכא "*כי חרם הוא "וכתיב התם "יובל היא" היא אין,מידי אחרינא לא: **מתני'** *"המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות 'ובמי חטאת ובאפר (ג)(חטאת) הרי זו מקודשת ואפילו ישראל: **גמ'** אמר עולא "טובת הנאה אינה ממון איתיביה רבי אבא לעולא המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל "הבא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן וקא סבר "מתנות שלא הורמו ממין שהורמו ממין בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב הונא *טובת הנאה ממון או אינה ממון אמר ליה תניתוה המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל ולאו אוקימנא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן, א"ל

אלמא מוקי שנשחטו בעזרה לאו לאוריתא. ול"ת הא מסמע לחיכא לחיסורא דרבנן דהכי מסמע ליעמא ול"ק הילך מקדש כהן והמחר כב בפ"ק דפסחים (דף ו.) דהמקדש מו' שנות ומעלה ואפילו בחיסי קרבייתא לחיסם לשה חסורים לשה מדרבנן לין חוסמין לקדושין וי"ל דהתם ליכא חוץ ממיתה בעזרה אלא מיתת בית דין ומיתת בית דין לאו מיתה היא כלל ולא מסמע לן מידי דלא מסמע לן בכל התורה כולה דכל מיתה שבתורה בידי שמים היא חוץ ממ

מתני' מי מערה. פי' בקונטרס מים סרוחים ובחנם לחק לפרש כן דמלי לפרש מי מערה ממש כלומר מכוסים ואינן מים חיים ואין מים חיים בעין ואפרו אפר מקלה פירות שטבר על דברי תורה לכתיב (דברים ד) לחה למדתי אתכם תוקים ומשפטים מה לחי בחנם לקח לחם בחנם וזה שעשה בשכר עבר על דברי תורה ומקרא ממש לא נפק ליה להא לא אמעינן מינייה היכא דעבד בשכר דלא מהני אלא לחכמתא בעלמא הוא דלא מהני

הדרן עלך האיש מקדש

האומר. והלך וקידשה לעצמו מקודשת. וא"ת מה חידוש ים כהן פשיטא ויש לומר דמיירי כגון דאמר הפלגי לאשה בשעת קדושין פלוני אלחני לקדשך לו ובתוך כך אמר לה הרי את מקודשת לי והיא יודעה דקידשה לעצמה לא"כ לא היתה מקודשת לו ואשמועינן חידוש דאפילו הכי קמ"ל דלא מהני לה לעורר מצלתו קאמר קמ"ל דלא הכרי דמר אית ליה דשמואל ומר לית ליה לקדושי

א"ל הוצאה את, אי כסיף, הוא סבר-משמעתא קאמר ליה, א"ל הכי קאמינא רב אסי דרוצל קאי כותיך, נימא *כתנאי "הנותב טבלו של חבירו משלם לו דמי טבלו של חבירו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר אינו משלם אלא דמי חולין שבו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר טובת הנאה-ממון ומר סבר טובת הנאה אינה ממון? לא, דכולי עלמא טובת הנאה אינה ממון והכא בטבלים שנפלו לו מבית אבי אמו כהן-ובמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיירי קמיפלגי *מר סבר *כמי שהורמו דמיין ומ"ם לאו כמי שהורמו דמיין ואיבעית אימא דכולי עלמא כמי שהורמו דמיין-וטובת הנאה אינה ממון, והכא בדשמואל קמיפלגי דאמר שמואל *חיטה אחת פוטרת את הכרי דמר אית ליה דשמואל ומר לית ליה דשמואל ואיבעית אימא דכולי עלמא לית להו דשמואל והכא *היינו מעמא דרבי דקנסוהו רבנן לגנב ואיבעית אימא דכולי עלמא אית להו דשמואל והכא היינו טעמא דרבי יוסי בר' יהודה דקנסוהו רבנן לבעל הבית דלא איבעי ליה לשהויה לטבליה /*תנן המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת *(אף על פי) ישראל *ורמינהו הנוטל שכר: לדון, דיניו בטלים, להעיד, עדותו בטלה, להוות ולקדש, מטמא מי מערה ואפרו אפר מקלה! אמר אביי לא קשיא *באן "בשכר הבאה ומילוי באן בשכר הזאה וקידוש דיקא נמי דקתני הבא "במי חטאת, ובאפר פרה" וקתני התם "להוות, ולקדש" שמע מינה:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר 'לחבירו' צא וקדש לי אשה פלונית' והלך וקדשה לעצמו מקודשת. לשני' וכן *האומר לאשה 'הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום' ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני-בת ישראל לכהן תאכל בתרומה. *מעכשיו ולאחר שלשים יום' ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום 'מקודשת ואינה מקודשת' בת ישראל לכהן-או-בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: **גמ'** "האומר לחבירו צא וקדש" *תנא "מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות" ותנא דידן "הלך" נמי דקתני-הלך ברמאות. מאי שנא הבא "דקתני "האומר לחבירו" ומאי

סופסף אם סוף סבר מסמעת קאמר ליה. מוקי לה משמועה זו גרלה שמין לחמה חכם בה. לי נמי 'קטיל קני בחנמת לה נשון הוקפת (סוכה דף כג.): **לימא כתנאי**. טובת הנאה ממון לו אינה ממון: **מתקיף לה דמי מיטלו**. לקח דמי תרומה ומעשר שבו: **מתקיף לה דמי חולין שבו**. לקח בתרומה ומעשר לאחר ליה לאו בעל דבריס דידי לה וכשיבא כהן גם הוא לחובתו יחמהו ויאמר לו לך לחנגה כי אם לכהן לחר: **ס"ג גמ' דל"ש טובת הנאה ליה ממון וכתנ' במתנות שלא הורמו קמיפלגי**. וכגון שנפל לו טבל זה מבית אבי אמו כהן דמי לאחי כהן כגון רבי שבר כמי שהורמו דמיין וזכה לאחי אמו כהן-ומתנות דמיין לכהן אבל לא לו דהא טובת הנאה ממון: **ואיבעית אימא דל"ש כמי שהורמו דמיין וטובת הנאה אינה ממון**. וכהא לאו דנפלו לו מבית אבי אמו כהן, מסקינן, חלת שגגלו בתרו ומעמת דרבי מסוס לחית ליה דשמואל דאמר חטה אחת פוטרת את הכרי הילך אמר ליה בעל הטבל לא הנגב טולה דידי הוא דפטרת נפשי בחטה אחת לתרומה וכי פליג רבי עליה דר' יוסי בר' יהודה כתרומה לחודה פליג אבל במעשר מודה ללאו בעל דבריס דידיה הוא: **ורבי יוסי ליס ליה דשמואל**. הילך בתרומה נמי לא מצי תבע ליה/(ה)ס"ה דמלי לאוקמיה נמי בטבלים שנפלו לו, ולס"ל (ה) דשמואל טלת הורמו דמיין, ומוקמה הכא בשנפלו לו מבית אבי אמו כהן דמי לאחי כהן אבל המתח דאמרינן כמי שהורמו דמיין ופלוגתייהו בטיבלא דאחי מתרטיס מתרלת מתני' כדמסקינן לעיל ודברי הכל: **קנסוהו נגנב**. טלת אחת תרומה חלות ממון

גליון הש"ס

גמ' מר סבר כמי שהורמו. ע' תוס' בגמ' דף קכג ע"ב ד"ה וקסבר ול"ע:

מתני' מי מערה. פי' בקונטרס מים סרוחים ובחנם לחק לפרש כן דמלי לפרש מי מערה ממש כלומר מכוסים ואינן מים חיים ואין מים חיים בעין ואפרו אפר מקלה פירות שטבר על דברי תורה לכתיב (דברים ד) לחה למדתי אתכם תוקים ומשפטים מה לחי בחנם לקח לחם בחנם וזה שעשה בשכר עבר על דברי תורה ומקרא ממש לא נפק ליה להא לא אמעינן מינייה היכא דעבד בשכר דלא מהני אלא לחכמתא בעלמא הוא דלא מהני

הדרן עלך האיש מקדש

האומר. והלך וקידשה לעצמו מקודשת. וא"ת מה חידוש ים כהן פשיטא ויש לומר דמיירי כגון דאמר הפלגי לאשה בשעת קדושין פלוני אלחני לקדשך לו ובתוך כך אמר לה הרי את מקודשת לי והיא יודעה דקידשה לעצמה לא"כ לא היתה מקודשת לו ואשמועינן חידוש דאפילו הכי קמ"ל דלא מהני לה לעורר מצלתו קאמר קמ"ל דלא הכרי דמר אית ליה דשמואל ומר לית ליה לקדושי

א"ל הוצאה את, אי כסיף, הוא סבר-משמעתא קאמר ליה, א"ל הכי קאמינא רב אסי דרוצל קאי כותיך, נימא *כתנאי "הנותב טבלו של חבירו משלם לו דמי טבלו של חבירו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר אינו משלם אלא דמי חולין שבו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר טובת הנאה-ממון ומר סבר טובת הנאה אינה ממון? לא, דכולי עלמא טובת הנאה אינה ממון והכא בטבלים שנפלו לו מבית אבי אמו כהן-ובמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין קמיפלגי *מר סבר *כמי שהורמו דמיין ומ"ם לאו כמי שהורמו דמיין ואיבעית אימא דכולי עלמא כמי שהורמו דמיין-וטובת הנאה אינה ממון, והכא בדשמואל קמיפלגי דאמר שמואל *חיטה אחת פוטרת את הכרי דמר אית ליה דשמואל ומר לית ליה דשמואל ואיבעית אימא דכולי עלמא לית להו דשמואל והכא *היינו מעמא דרבי דקנסוהו רבנן לגנב ואיבעית אימא דכולי עלמא אית להו דשמואל והכא היינו טעמא דרבי יוסי בר' יהודה דקנסוהו רבנן לבעל הבית דלא איבעי ליה לשהויה לטבליה /*תנן המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת *(אף על פי) ישראל *ורמינהו הנוטל שכר: לדון, דיניו בטלים, להעיד, עדותו בטלה, להוות ולקדש, מטמא מי מערה ואפרו אפר מקלה! אמר אביי לא קשיא *באן "בשכר הבאה ומילוי באן בשכר הזאה וקידוש דיקא נמי דקתני הבא "במי חטאת, ובאפר פרה" וקתני התם "להוות, ולקדש" שמע מינה:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר 'לחבירו' צא וקדש לי אשה פלונית' והלך וקדשה לעצמו מקודשת. לשני' וכן *האומר לאשה 'הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום' ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני-בת ישראל לכהן תאכל בתרומה. *מעכשיו ולאחר שלשים יום' ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום 'מקודשת ואינה מקודשת' בת ישראל לכהן-או-בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: **גמ'** "האומר לחבירו צא וקדש" *תנא "מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות" ותנא דידן "הלך" נמי דקתני-הלך ברמאות. מאי שנא הבא "דקתני "האומר לחבירו" ומאי

האומר. מקודשת ואינה מקודשת. לסיסס דלסורה לסיסס חלת לס כן נתן לחחד גט, ולחדס לחר לסורה עד שיעמו סיסס גט ובגמרת פליגי בה ומפרש טעמא: 'כל שראוי לנתן' נא מעלה בקדושין: 'ובא כהן לישראל' נמי לא תאכל בתרומת בית חביה' שמא הוו קידושין וזר פוסל בקדושין חת בת כהן לישראל' נמי בתרומה: גמ'

נבי ומאי שנא התם . בפ' התים מקדש : **דקתני** 'האומר לשלותו'. לח וקדם לי אחם פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר היינו מקודשת-מאי שנא התם דקתני לשון שליחות-שאלתו לעסק כך ונקט 'חברו' שלא שלחו לעסק כך אלא שיודעין לו במקום פלוני דרך הלוכה : **דשכר**. הואי מצלא"ל טרח שליח לבקשה לי במקום אחר" ולא סמכה דעתיה לבויה שליח אלא בלותו מקום: **מרתה מקום סוף לו** . שם תמלאהו שם קדשה לי שם ואיני מטריחך למקום אחר ומיהו שם עבד עבד : **לא יכנוס ניהליה**. לא רלו ליתנה לעולך כמו : **ומקיימין ליבעי ליה לאודועי** . להודיע עלמו מן מבא רמחום : **כמגע דמלימי** . בקעה של בעלי זרוע היתה ולא יניחו לכל אדם לקנות קרקע אלא בשביל שיהא יכול לקנות בה מקום לקבור מתיו : **מפקך בספיק מרעא** . מחזר עליה לקנותה : **קבליה** . קבל עליה סיפר דברי לעקחו לר' זירא : **לרגל** . כשהוכיח בהלכות הרגל ביו מקבלין כפי הרב : **עני המפקך במרתא** . מחזר אחריה לזכות בה מן הספקר לו שיתנה לו בעל הבית : **נקרע רשע** . שיוכל לחיי חביבו : **לא סוף ידענא** . שרב גידל מתעסק בה : **דמרעא קמייתא** . זו היא לי רחשונה שלקחתי ממנה : **ולא מסמנא מילתא** . היה סימן טוב שימכור לדם מקום הרחטון: **מרעא דרבנן** . הפקר לחלמידים : **ומע"פ שנחלקו במעות** . בחוך ל' יום דבי בעו קידושין למיחל ליתנייהו למעות אע"פ חיילי : **לאו למלוה דמו** . אלימא המקדש במלוה היה מקודשת: **ולאו לפקדון דמו**. אלימא אם לא נחבעו זה לזה פרוטה היה מקודשת כדאמר בהחים מקדש (לעיל דף מז.) המקדש לי בפקדון והלכה ומלאתו שנגנב או שנאבד אם נחבעו בו שוה פרוטה מקודשת כו' : **נהוללה ניהנה** . מקחי דיחתי קידושין וכי אמר לה המקדש לי בה לאו דידיה היא ולאו מידי יהיב לה אבל אלו לא ניחנו לה להוליאן אלא ע"מ שחחקדש בהן ולבבי כי אלו מלוה , דילה אהלה, ולבי מעת זמנא מקדש : **ומזרק בפ** . בחוך ל' אמרה לי אפשי בהן : **כיעל אם עד שלא תרס כיעל** . האומר לאלומו לא ובכוס ומזר ובטלו מלהיות שלוחו לו בפניו לו אלא בפניו : **דבי מעשה דמו** . ואע"פ שלא אמר לו מיד הוי מעשה מיהא לחול אחר שאמר והא דקבי ליה לדיבור' מלמד שלא נחנו לו הרי בטל ולא אמרינן לשעורי בעלמא קא מכוין והכי מפורשת בפ' השולח : **כל כמה דלא מעט ניעול** . ליד החחה לאו מידי הוא : **יורדין לידי טומאה במחבצה** . כגון גולמי כלים לאמר בהכל שוחבין (חולין דף כה.) כל שחחיד לשוף לאבון ולגרר ואמר החם לאכתי חסרון מלאכה הוא וטהורים ואם חיפה עליה אלא לשוף ואלא לאבון,הביאתו מחבצה זו לידי גמר מלאכה מכאן ואילך : **ואין עולין מטומאתן** . **מעשה** . שיעשה בה מעשה לקלקלה שיסברו לו שנחנה ולא יעד אלא יקבלו טומאתן מיד שיחחיל לשוף לאבון ולגרר מעשה

לקדושי לימחח לבריה . ומייחי דאלרוי לרלי קמיה ושמיק דמשוי שליח אמר לעיל (דף מה:) דלא חפיק לימים לשמיעיה שליח אמר לאבל הכא דאלרוי לרלי ושמיק לימיר דסמיך עליו : **עני** המחפך בחברה ובא אחר ונחנה לו הקדושי לימחח לבריה . ומייחי דאלרוי לרלי קמיה ושמיק דחקון בשמים לוחזין (ב"מ דף י.) רלה לח המליחה ונפל לו עליה לו שפירש עליהו עליה ובא אחר ונטלה הרי היח שלו וכן הח דקחמר החם (שם) מי שליקט מקלח הפלה ופירש עליהו עליה מעבירים לוחו הימנה ואמחי עני מהפך בחברה הוא ואומר ר"ח דאיסור דמהפך דנקט הכא לח שייך אלא דוקא כשרוצה העני להרויח בשבירות או כשרוצה לקנות דבר אחד ואבירו מקדיש וקונה והוי לומיא דרב גידל ומ"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאח שעדיין בה אבירו יכול ליקח ואיסור היחה בשרוצה להפקר ליכא איסור אלא לא זכה בזאח לא יאמר לחבירו אל חיגע בה ומיהו קאה מהיות דפרק לא יחפור (ב"ב דף כח:) דקאמר החם (שם) הרי בר מלימין מן הדג כמלא ריאת הדג אע"פ שהוא של הפקר ומלאה להחם הייט טעמא מפני שהוא יודע לחומנחו כי היכי דקאמר החם (שם) הרי בר מבוזה לאוקי ריאת ואחא בר מבוזה ואוקי בהדיה מלי לעבודי עליה דקאמר ליה דקא פסקת לחיותאי ועוד לומר רבינו מלוך לבניו של ר"ח דמיירי בדג מח שכן דרך הלייניס להכיס במולודות דג מח והדגים מחלפים שם סביב לוחו הדג וכיון שזה פירש מלודתו מחילה וע"י מעשה שעשה זה מחלפים שם סביב ולפי לם היה הבירו פורש הוה כלילו גוזל לו ויכול לומר לו מוכל לעשות כן במקום אחר ומכאן נרחה למהר"ר יחקן שאסור למלמד להפכיר עלמו לבעל הבית שים לו מלמד אחר בביחו כל זמן שהמלמד בביחו שמאחר שהוא שכיר שם יך המלמד במקום אחר להשחכר שם אם לא שיאמר בעה"ב לחין לרלוו לעבד המלמד שלו אבל שם שכר בעה"ב מלמד אחר יכול בע"ה אחר לשכור לוחו מלמד עלמו ואין יכול לומר לו הבעה"ב לך ושכור מלמד אחר דיימא ליה אין לרלוני אלא שזה שהרי כמדומה לי שזה ילמוד בני יפה ממלמד אחר :

מיד

ומאי שנא התם *דקתני 'האומר לשלותי'? הכא רבותא קמ"ל ותתם רבותא קמ"ל הכא רבותא קמ"ל דאי תנא 'שלותו' הוה אמינא שלותו הוא דהוי רמאי דסמכה דעתיה סבר "עבד לי שליחותי" אבל חבירו דלא סמכה דעתיה אימא לא ליהוי רמאי, **התם רבותא קמ"ל** דאי תנא 'האומר לחבירו' הוה אמינא הבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת דסבר לא טרח אבל שלותו דטרח אימא *מראה מקום הוא לו, קמ"ל. **הכי** אזיל לקדושי ליה איתתא לבריה, **קדישה לנפשיה**, **והתניא** **מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות** *לא יהבוה ניהליה, איבעי ליה לאודועי: סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש ליה רבה בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב אמר: זבנה ניהלי להאי ארעא, אזל **ובנה לנפשיה** **והתניא** **מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות** *באנא דאלימי הוה: (ל:) (ליח) לרב נהגי ביה כבוד לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד, איבעי ליה לאודועי? סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין ליה. **רב גידל** הוה מהפיך בההיא **ארעא** אזל **לבי אבא** זבנה אזל רב גידל קבליה לרבי זירא אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא **אמר** ליה המתן עד שיעלה אצלנו לרגל, כי **סליק** אשכחיה **אמר** ליה 'עני מהפך בחברה ובא אחר ונטלה **הימנו מאי**? **אמר** ליה 'נקרא רשע' **אלא** מר מאי טעמא **עבד הכי**? א"ל לא **הוה** ידענא, **השתא** נמי ניתבה ניהליה מר, א"ל 'זבוני לי' לא-מזבנינא לה דארעא קמייתא היא ולא מסמנא מילתא אי בעי במתנה נישקליה," **רב גידל** לא נחית לה *דכתיב °וישונא מתנות יחיה **רבי אבא** לא נחית לה משום דהפיך בה רב גידל, לא מר נחית לה ולא מר נחית לה ומיתקריא 'ארעא דרבנן'? וכן האומר לאשה התקדשי לי כו' : 'לא בא אחר-וקידשה בתוך שלשים' מהו? רב ושמואל דאמרי תרוייהו "מקודשת *שנאע"פ *שנתאכלו המעות, מאי טעמא? הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו: **לפקדון לא דמו** פקדון ברשותא דמרא קא מתאבלי **למלוה נמי לא דמו** ברשותא דידה קא מתאבלי **למלוה להוציאה ניתנה**' מלוה להוציאה ניתנה' **הני** עני המהפך בחברה ובא אחר ונטלה כו' . פי' בקונטרס דמיירי בחברה של הפקר וקאה מהא דתנן בפאה לוחזין (ב"מ דף י.) רלה לח המליחה ונפל לו עליה לו שפירש עליהו עליה ובא אחר ונטלה הרי היח שלו וכן הח דקחמר החם (שם) מי שליקט מקלח הפלה ופירש עליהו עליה מעבירים לוחו הימנה ואמחי עני מהפך בחברה הוא ואומר ר"ח דאיסור דמהפך דנקט הכא לח שייך אלא דוקא כשרוצה העני להרויח בשבירות או כשרוצה לקנות דבר אחד ואבירו מקדיש וקונה והוי לומיא דרב גידל ומ"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאח שעדיין בה אבירו יכול ליקח ואיסור היחה בשרוצה להפקר ליכא איסור אלא לא זכה בזאח לא יאמר לחבירו אל חיגע בה ומיהו קאה מהיות דפרק לא יחפור (ב"ב דף כח:) דקאמר החם (שם) הרי בר מבוזה לאוקי ריאת ואחא בר מבוזה ואוקי בהדיה מלי לעבודי עליה דקאמר ליה דקא פסקת לחיותאי ועוד לומר רבינו מלוך לבניו של ר"ח דמיירי בדג מח שכן דרך הלייניס להכיס במולודות דג מח והדגים מחלפים שם סביב לוחו הדג וכיון שזה פירש מלודתו מחילה וע"י מעשה שעשה זה מחלפים שם סביב ולפי לם היה הבירו פורש הוה כלילו גוזל לו ויכול לומר לו מוכל לעשות כן במקום אחר ומכאן נרחה למהר"ר יחקן שאסור למלמד להפכיר עלמו לבעל הבית שים לו מלמד אחר בביחו כל זמן שהמלמד בביחו שמאחר שהוא שכיר שם יך המלמד במקום אחר להשחכר שם אם לא שיאמר בעה"ב לחין לרלוו לעבד המלמד שלו אבל שם שכר בעה"ב מלמד אחר יכול בע"ה אחר לשכור לוחו מלמד עלמו ואין יכול לומר לו הבעה"ב לך ושכור מלמד אחר דיימא ליה אין לרלוני אלא שזה שהרי כמדומה לי שזה ילמוד בני יפה ממלמד אחר :

בתורת קידושין יהבינהו ניהלה, **לא בא אחר-וקידשה בתוך שלשים** מהו? *אמר 'תורת אתי דיבור ומבטל דיבור' **בייש לקיש אמר אינה תורת לא אתי דיבור ומבטל דיבור** *אתיביה ר' יוחנן לריש לקיש **בימל** **אם עד שלא תרם בימל אין תרומתו תרומה** והא הכא דדיבור ודיבור הוא וקאתי דיבור ומבטל דיבור? שאני **נתינת** מעות ליד אשה דכי מעשה דמו ולא אתי דיבור ומבטל מעשה? *אתיביה **השולח** גט לאשתו והגיע **בשלית** או ששלח אדרבי שלים ואמר **לה גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל** והא 'נתינת גט ליד שליח דכי 'נתינת מעות ליד אשה דמי וקתני הרי זה בטל? התם נמי כל כמה דלא ממא גיטא לידה דיבור ודיבור הוא-אתי דיבור ומבטל דיבור *אתיביה ר"ל לר' יוחנן *כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה

מוציאין אותה מידו : **רשע** . שיורד לחיי חברו : **קמייתא** . ראשונה שלא קניתי מעולם ואם אמכרנה אינו סימן טוב : **ארעא דרבנן** . הפקר לחלמידים : **מהו** . דין אלו הקרושין : **ואע"פ שנתאכלו** כל המעות . **דין** אלו הקרושין : **מהו** . **הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו** . פלוה להוצאה ניתנה ולאו דידיה היא ולא יהב לה מידי . **יום וכי בעי לאיתהנויי הני קדושין ליתנהו למעות בעולם אפ"ה מקודשת** : לא למלוה דאינה מקודשת ולא לפקדון שאם אין בפקדון שוה פרוטה בעין אינה מקודשת . **פלוה להוצאה ניתנה ולאו דידיה היא ולא יהב לה מידי . וחוזרה בה תוך שלשים יום שאמרה בפני שנים אי אפשי בקדושין . אבל אם מת הוא או היא תוך ל' יום פשיטא שלא נגמרו הקדושין ואינה זקוקה ליבם והוא מוחר בקרובותיה . אתי דבור דהשתא ומבטל דבור** ע) דרשי הקדושין ואיכא מעשה דנתינת מעות לאשה הכל תלוי בדבורה ובדבור הוא חשוב :

ע) נקאה ד"ל ומבטל דיבור דנקאה בקידושין ולא לאיכא מעשה וכו' וכדיבור הוא מביא .

ה א טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף י :

ו ב מיי' פ"ג מהלכות מכירה הל' י' יח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קפא סעיף ב :

ז ג מיי' שם ופ"ע מהל' זכיות הל' יז טוש"ע שם סי' רלו סעיף ג :

ח ד מיי' פי"ב מהל' זכייה הל' יז טוש"ע ח"מ סי' רמח סעי' ה :

ט ה ו מיי' פ"ג מהל' זכיות הלכה י סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ג :

[כספר מבדילים סימן מתעסק ג"ח מ"ב רב עמרם]

י ז מיי' פ"ד מהלכות מכירה הל' ט טוש"ע ח"מ סימן קמו סעיף ו :

יא ח מיי' פ"ו מהלכות גירושין הל' טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמו סעיף טו :

יב ט מיי' פ"ח מהל' ללוה הלכה י :

תום' ר"י הזקן

ובח כהן לישראל לא חאכל שמא קדושין הן ואירוסין פוסלים ולא מאכילין : לא יהבוה ניהליה . לא היו רוצים לחתה לבנו:איבעיא ליה לאודועי . להכי קודם שיקדשנה להוציא עצמו ממנהג רמאות ואסור לעשו"כן: באנא דאלימי. בקעה של בעלי זרועות היחה ולא היו מניחים לקנות קרקע אצלם אלא לאדם שהיה נחשב בעיניהם: לאודועי. שלא הניחו לו לקנוחה בשבילו קודם שיקחנה: מהפך עליה . לקנוחה : קבליה . סיפר חלונחו : לרגל. בשדורש' בהלכות הרגל והיו כולם באים לקבל פני הרב : חברה. עונה . פר"ש מחזר לוכות בה מן ההפקר או שיחננה לו בעל הבית ע"כ . ולא נהירא דהא חנן בפאה פ"ד נפל מקצת פיאה ונרקב על השאר אין לו בה כלום . נפל לו עליה או פירס עליהו עליה מעבירין אותה הימנו.ובירושלמי ובחוספחא חני בשם ר' מאיר קונסין אוחו ומוציאין הימנו את התלוש ואת המחובר . אלא ודאי לא בהברה דהקפר אירי אלא דההיא כי האי נוונא מפקינן לה מיניה . אלא דומ"א דהך עובדא שהיצה לקנוחה או שישחכר עם בעל הבית כדי שיחפרנם ובא אחר ועשה מה שהיא היה משחדל לעשות עם בעל הבית זה נקרא רשע ומיהו אין

נוסח מהדיר ראשון ר' יצחק בן ר' אבא קנאו

נוסח מהדיר שני ר' יצחק בן ר' אבא הכהן

הגהות הב"ח

(ג) גמ' כתנת דמלימי הוה לרב כ"ל ונ"ב ליה ממקך :

[תוספחת דיכמות פ"ד]

מלוה מד: כתובות פט. [נכנוסות מיחת נחעכלו פרש"י בחיכן נעין וכ"ה בנדרים]

ב"ב יג: [מגילה כח. מולין מד:]

נדרים נט: נכנוסות פט.

ניעין לב: [נדרים כט:]

תמוחות פ"ג מ"ד (א) ע"ש בפי' ר"ח ז"ל ובפי' הקלח ד"ה ולח יורדין ד"ה ולח ומ"ש בחוספחא ד"ה ולח ומ"ש בחוספחא ד"ה ולח ומ"ש בחוספחא

מיד מחשבה מיהא תפיק. תימה ליפרוך גמי נכי תרומה לעיל ל"י דקאמר התם עד שלא תרם ביטל לה תרומתו תרומה אבל התם מחשבה ביטל תרומתו תרומה ואפילו תרם השליח במחשבה תרומה ניטלת בחומר ומחשבה אלמא לא אתי דיבור ומבטל דיבור ו"ל ומחשבה דתרומה היה יודע דכמעשה דמי דכתיב (במדבר יח) ומחשב לכם והוי כאילו תרם בידים ואפילו מעשה אינו מועיל אפילו תרם אח"כ כלום אחר מחשבה השליח אבל נכי טומאה לה יש מחשבה מטמאתו אח"כ מחשבה אבל מביאתו לידי תורת קבלת טומאה ואותה הבאה יכולה להתבטל דהכל מודיס דע"י המעשה מתבטלת ח"כ מחשבה על ידי מחשבה: **לא** קידשה עלמה וחזרה בה מהו. נראה לפרש "וחזרה בה" בלא למיבעי ליה אי אמרה בשליח אתי לאשמועינן "אין רלוני שתקדשני" פשיטא לימא מקודשת ולמה לי למיתני מפני שהיא יכולה לומר לו "חיטוי לי שליח לקדשני" לא מצי "חוזרת בה": **אם** ביטל עד שלא תרם כו'. הכא לא מצי כדלעיל אחי נתינה מעות ליד התם דכמעשה דמי הייט משום דהכא ליכא נתינת מעות אלא דיבור לבד: **מתורת** גט לא בעלים. פי' דמסתמא חיטו מתכוין לבטל אלא השליח ולפי זה אם אמר בפירוש לאי שליח אבל עלמו הגט בטל בטול ופסול לגרש בו, ובפרק המולח (גיטין דף נב:) גרים "גיטך גיטיך גופיה מי קא בטל" משמע אחי הגט מתבטל ואריך לפרש התם סבור שהגט יכול ליפסל בביטול ולא היה יכול להגט אלא אחי השליח כמו מעות אחיין מתבטלות דמאחר דהגט כתוב כהלכתו חיטו יכול לבטלו ואם ילמה יחזור ויגרש בו: **חפילו**

תום' ר"י הזקן

וכן היא שנתנה רשות בפ' בתרא. ולהאי לישנא מבר ר"ל דלא אחי דבור ומבטל דבור גרידא: מהו שיחזור וירגש בו. בשאומר לשליח גם שנתתי לך בטל הוא: מתורת גט לא בעי בפ"ק בהאי לישנא כמו שבארנו פרק השולח. במאי מקשי. דהא כשחלין קדושי ראשון אשת איש נשורה היא. פר' רב אחרא. אריסא דלא אכר מעכשיו: אי תנאה תני. האי ולאחר ל' יום כלישנא קמא התקדשי לי מעכשיו אם לא. אחזור תוך ל' יום ואם לא חזר בו מקודשת היא לו משעה ראשונה אי חזרה הוי שחור בו מעכשיו דקאמר ואינו רוצה שיחולו הקדושין עד אחר ל' יום ויכול לחזור שהרי לא נתן לה הכסף עד שחזר בו ואי חזרה הוי דציא מקודשת לשני שהלו מיד הילכך הרי היא בזה הספק לעולם וצריכה גם משניהם. ושמואל אכר אינו בזה הספק אלא ל' יום שמא ימות הראשון ולא יגרשו הקדושין ונמצא קדושי שני הלין למפרע ע"כ ר"ש. ולהאי פירושא האומר לאשה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך ל' יום ואח"כ מת או חזר בו הראשון בתוך ל' יום מקודשת לשני דאגלאי מילתא למפרע קדושי ראשון לא הוו קדושי שהרי חזר בו או מת כמו שנראה מלשון ר"ש לשמואל דאמר תנאה הוי אם מת ראשון תוך שלשים יום הוי קדושי שני קדושין אלמא יכול לחזור בו והר"ם ז"ל כתב בפ"ז שצריכה גם משניהם אפילו תוך ל' יום אלמא ראשון לא סני ליה בחזרה תוך ל'. ונראה שפי' תנאה הוי ה"ק לה קדושי נתחלו מהאידנא ממנר לא נמצרא עד לאחר ל' יום והויא מקודשת בהאי לישנא ראשון תוך ל' יום ואינו יכול לחזור בו. והאי דקאמר לא לגמרי אהני ליה שאם תבעה אותו לנישואין נותנין לו זמן (לפרות) [להכין] את עצמו משלשים ואילך ואם מת תוך שלשים יום א"צ חליצה או יבום שהרי משעה ראשונה נתן לה הקדושין שלא יגמרו עד לאחר שלשים יום והוא מוחר בקדושתה שהקדושין לא נגמרו ג). ושמואל ס"ל דתנאה הוי הילכך הקדושין תלויין כל שלשים שאם יגמרו קדושי שני הוו קדושין. או הזרה הוי כדפרישנא שחזר בו מעכשיו דקאמר ולא רצה שיחולו עד לאחר שלשים ומקודשת לשני לענין ביאה אם מת הראשון תוך שלשים ייש לו את פטורה מן החליצה ומן היבום שאין כאן קדושין כלל ואם קדשה אחר אפילו קודם שמת כתנאה דקדושי שני קדושין. לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי דאפילו תנאה הוי הבעל יכול לחזור בו. דהני תנאי. דזאפילתי בניתין כת"ב:

ג) נראה ד"ל כתן שבקידושין לא נגמרו לו הזרה הוי כדפרישנא וכו' דקידושי שני קידושין ולשמואל צריכה וכו' ואפילו תנאה הוי מ"מ הבעל יכול למחר בו.

ג' א מיי' פ"ח מהל' מזכיה ומתנה לכותי כ"ב סמג עשין נמו:

יד ב מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה ד סמג עשין מת טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ו:

טו ג מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעיף ו:

טז ד ה מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף סו:

יז ו מיי' פ"ז מהלכות מיכות הל' יא סמג עשין מת טוש"ע חו"מ סימן מ סעיף כ:

יח ז מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ג: "לין רלוני שתקדשני" פשיטא לימא מקודשת ולמה לי למיתני מפני שהיא יכולה לומר לו "חיטוי לי שליח לקדשני" לא מצי מוחרת:

יט ח מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' יד סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קמה סעיף ג:

מעכשיו מיד מעכשיו. התחיל לסוף ביטל מהם תורת גמר מלאכה לסם כלי בין שירד להו ע"י מעכשיו שהתחילו וגילה דעתו שלין מחוסרין עוד תיקון בין שירד להו ע"י מחכשיו: **מחכשיו לימא מוליא**. תימ עליהן לסוף לסבון אחר מחכשיו עליהן לסוף שלא לסבון לין יולאין מידי מחכשיו הרחטוקה: **דכי מעכשיו דמי**. דרחמנא קרייה מעכשיו דכתיב "כי יתן" והיינו בידים ותע"ג דמחכשיו בעלמא הוא **לחפילו נפלו** ממילא ומיתת ליה הוי הכסף ומיקני כי יותן: **נפל מעכשיו**. דרכי יוחנן ורים לקים: **וכן היא שנאמר כו'**. מסכת היא. לקמן בפ' בתרא: **ומוזה** בה. לקמן בפ' שלים בין שלא בפניו: **לימא מוזרת**. ולקמן מוחבינן ליה מהא דהשולח גט: **ולפילו בקמיימא**. גבי מתני' (לא בא אחר וקידשה וחזרה בה ק"ל הילכתא כר' יוחנן דאחי דיבור ומבטל דיבור: **מפו שימוכ ויגרש בו**. בגט לאחר שאחר בטל הוא: **לטולם**. אין בטלין לאחר ל' שהרי ניחן לה זמן לחול בחוך ל' שיהו כולן פנויין מקידושי ראשון: **ושמואל אמר כו'**. לקמן פריך עלה רב חסדא: **מ"ט לרישא**. דאמרי' דלא אחר "מעכשיו" מחני לה להך פלוגחא ומשום הכי קשיא ליה לימ' מאי דקשיא ליה: **מקודשת ואינה מקודשת לעולם**. ואפילו לאחר שלשים שניהם שוים וחכורה לשניהם טעמא דספק קידושי שניהם יום אחד ואפילו בשלשים ואחד ספק הוא אי קדמו ראשון או שני ואפילו הכי לא מהני ליה לאחר שלשים יום ובו ראשון מקודשת ואינה מקודשת לעולם ושמואל אמר מקודשת ואינה מקודשת אלא עד ל' יום, לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הוי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי, ובפלוגתא דהני תנאי "התחיל ולאחר מיתה" גט ואינו גט דברי הכמים רבי אומר כולה גט שמואל: "הלכה כרבי" צריכא: דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הבא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הבא יש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב, צריכא: אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא יום אם לא קדשה אחר בנתיים אימא הילל הוי מזרה דאת לקדשה מעכשיו שמא רעתו על להתגרש ולעולם אימא לך אפילו בחזרה ותנאה בת אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

ולטעמיה דרב · דמספקא ליה בחזרה ותנאה בת אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מבו שימוכ ויגרש בו. בגט לאחר שאחר בטל הוא: **לטולם**. אין בטלין לאחר ל' שהרי ניחן לה זמן לחול בחוך ל' שיהו כולן פנויין מקידושי ראשון: **ושמואל אמר כו'**. לקמן פריך עלה רב חסדא: **מ"ט לרישא**. דאמרי' דלא אחר "מעכשיו" מחני לה להך פלוגחא ומשום הכי קשיא ליה לימ' מאי דקשיא ליה: **מקודשת ואינה מקודשת לעולם ושמואל**. אפילו לאחר שלשים יום ובו ראשון מקודשת ואינה מקודשת אלא עד ל' יום, לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הוי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי, ובפלוגתא דהני תנאי "התחיל ולאחר מיתה" גט ואינו גט דברי הכמים רבי אומר כולה גט שמואל: "הלכה כרבי" צריכא: דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הבא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הבא יש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב, צריכא: אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מבא בקלת. דים קידושין לאחר ל' יום אם לא קדשה אחר בנתיים אימא הילל הוי מזרה דאת לקדשה מעכשיו שמא רעתו על להתגרש ולעולם אימא לך אפילו בחזרה ותנאה בת אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה אין מוציא: לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. בשלמא מיד מעשה לא מפקה דלא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק? שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי: כתיב פפא* דרב פפא רמי: כתיב °כי יתן וקרינן כי יותן "הא כיצד כי יותן דומיא דכי יתן מה יתן דניחא ליה אף יותן דניחא ליה רבי יוחנן לר"ל היכי אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה? אמר רבא הכא במאי עסקינן כגון שקדם בעל הבית ותרם את כריו דהוה ליה מעשה אחיביה ריש לקיש (ו) כל הכלים יורדים לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה: מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה אינה מוציאה: לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה בשלמא מיד מעשה לא מפקה לא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק: א"ל שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי וכדרב פפא-דרב פפא רמי: כתיב "כי יתן" וקרינן "כי יותן" הא כיצד "כי יותן" דומיא דיתן" מה יתן דניחא ליה אף יותן" נמי דניחא ליה אחיביה רבי יוחנן לר"ל היכי אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה והגיע בשליח או ששלח אחרי שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל תיובתא דר"ל, תיובתא, והילכתא כוותיה דר"י ואפילו בקמיימא ואע"ג דאיכא למימר שאני נתינת מעות ליד אשה דכמעשה דמי, אפילו הכי אתי דיבור ומבטל דיבור, קשיא הילכתא אהילכתא: אמרת הילכתא כרבי יוחנן וקיימא לן *הילכתא כרב נחמן: דאיבעיא להו מהו שיחזור וינרש בו רב נחמן אמר *חזר ומגרש בו רב ששת אמר אינו חזר ומגרש בו, וקיימא לן הילכתא כוותיה דרב נחמן? נהי דבטליה מתורת שליח מתורת גט לא בטליה: מקודשת לשני: אמר רב 'מקודשת לשני לעולם ושמואל אמר מקודשת לי יום, לאחר ל' יום פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון, יתיב רב חסדא וקא קשיא ליה: קידושי שני במאי פקעי? אמר ליה רב יוסף: מר אמרא מתני ליה וקשיא ליה, רב יהודה אסיפא מתני לה ולא קשיא ליה: מעכשיו ולאחר שלשים יום ובו אמר רב 'מקודשת ואינה מקודשת לעולם ושמואל אמר מקודשת ואינה מקודשת אלא עד ל' יום, לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הוי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי, ובפלוגתא דהני תנאי *התחיל ולאחר מיתה" גט ואינו גט דברי הכמים רבי אומר כולה גט שמואל: "הלכה כרבי" צריכא: דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הבא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הבא יש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב, צריכא: אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מבא בקלת. דים קידושין לאחר ל' יום אם לא קדשה אחר בנתיים אימא הילל הוי מזרה דאת לקדשה מעכשיו שמא רעתו על להתגרש ולעולם אימא לך אפילו בחזרה ותנאה בת אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

ולטעמיה דרב · דמספקא ליה בחזרה ותנאה בת אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מבו שימוכ ויגרש בו. בגט לאחר שאחר בטל הוא: **לטולם**. אין בטלין לאחר ל' שהרי ניחן לה זמן לחול בחוך ל' שיהו כולן פנויין מקידושי ראשון: **ושמואל אמר כו'**. לקמן פריך עלה רב חסדא: **מ"ט לרישא**. דאמרי' דלא אחר "מעכשיו" מחני לה להך פלוגחא ומשום הכי קשיא ליה לימ' מאי דקשיא ליה: **מקודשת ואינה מקודשת לעולם ושמואל**. אפילו לאחר שלשים יום ובו ראשון מקודשת ואינה מקודשת אלא עד ל' יום, לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הוי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי, ובפלוגתא דהני תנאי "התחיל ולאחר מיתה" גט ואינו גט דברי הכמים רבי אומר כולה גט שמואל: "הלכה כרבי" צריכא: דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הבא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הבא יש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב, צריכא: אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה אין מוציא: לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. בשלמא מיד מעשה לא מפקה דלא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק? שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי: כתיב פפא* דרב פפא רמי: כתיב °כי יתן וקרינן כי יותן "הא כיצד כי יותן דומיא דכי יתן מה יתן דניחא ליה אף יותן דניחא ליה רבי יוחנן לר"ל היכי אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה? אמר רבא הכא במאי עסקינן כגון שקדם בעל הבית ותרם את כריו דהוה ליה מעשה אחיביה ריש לקיש (ו) כל הכלים יורדים לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה: מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה אינה מוציאה: לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה בשלמא מיד מעשה לא מפקה לא אתי דיבור ומבטל מעשה אלא מיד מחשבה מיהא תפיק: א"ל שאני מחשבה דטומאה דכי מעשה דמי וכדרב פפא-דרב פפא רמי: כתיב "כי יתן" וקרינן "כי יותן" הא כיצד "כי יותן" דומיא דיתן" מה יתן דניחא ליה אף יותן" נמי דניחא ליה אחיביה רבי יוחנן לר"ל היכי אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה והגיע בשליח או ששלח אחרי שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל תיובתא דר"ל, תיובתא, והילכתא כוותיה דר"י ואפילו בקמיימא ואע"ג דאיכא למימר שאני נתינת מעות ליד אשה דכמעשה דמי, אפילו הכי אתי דיבור ומבטל דיבור, קשיא הילכתא אהילכתא: אמרת הילכתא כרבי יוחנן וקיימא לן *הילכתא כרב נחמן: דאיבעיא להו מהו שיחזור וינרש בו רב נחמן אמר *חזר ומגרש בו רב ששת אמר אינו חזר ומגרש בו, וקיימא לן הילכתא כוותיה דרב נחמן? נהי דבטליה מתורת שליח מתורת גט לא בטליה: מקודשת לשני: אמר רב 'מקודשת לשני לעולם ושמואל אמר מקודשת לי יום, לאחר ל' יום פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון, יתיב רב חסדא וקא קשיא ליה: קידושי שני במאי פקעי? אמר ליה רב יוסף: מר אמרא מתני ליה וקשיא ליה, רב יהודה אסיפא מתני לה ולא קשיא ליה: מעכשיו ולאחר שלשים יום ובו אמר רב 'מקודשת ואינה מקודשת לעולם ושמואל אמר מקודשת ואינה מקודשת אלא עד ל' יום, לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הוי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי, ובפלוגתא דהני תנאי *התחיל ולאחר מיתה" גט ואינו גט דברי הכמים רבי אומר כולה גט שמואל: "הלכה כרבי" צריכא: דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הבא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הבא יש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב, צריכא: אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

תורה אור

מבא בקלת. דים קידושין לאחר ל' יום אם לא קדשה אחר בנתיים אימא הילל הוי מזרה דאת לקדשה מעכשיו שמא רעתו על להתגרש ולעולם אימא לך אפילו בחזרה ותנאה בת אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

ולטעמיה דרב · דמספקא ליה בחזרה ותנאה בת אחד ואמר מעכשיו ולאחר שלשים ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מבו שימוכ ויגרש בו. בגט לאחר שאחר בטל הוא: **לטולם**. אין בטלין לאחר ל' שהרי ניחן לה זמן לחול בחוך ל' שיהו כולן פנויין מקידושי ראשון: **ושמואל אמר כו'**. לקמן פריך עלה רב חסדא: **מ"ט לרישא**. דאמרי' דלא אחר "מעכשיו" מחני לה להך פלוגחא ומשום הכי קשיא ליה לימ' מאי דקשיא ליה: **מקודשת ואינה מקודשת לעולם ושמואל**. אפילו לאחר שלשים יום ובו ראשון מקודשת ואינה מקודשת אלא עד ל' יום, לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון לרב מספקא ליה אי תנאה הוי לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי, ובפלוגתא דהני תנאי "התחיל ולאחר מיתה" גט ואינו גט דברי הכמים רבי אומר כולה גט שמואל: "הלכה כרבי" צריכא: דאילו אמר רב הלכה כרבנן הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי אבל הבא דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה אבל הבא יש קידושין לאחר ל' אימא מודי ליה לרב, צריכא: אמר אביי ולטעמיה דרב בא אחד ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

---

* נ"ב היינו אף שאומר בפירוש כן: ומפרשין כ: "מעכשיו בידוע כתן ע' תוס' בכורות ובב"מ בפרק

הגהות הב"ח

(ו) גמ' אחיביה ריש לקיש כל הכלים יורדים לקים ליכי יותן כל הכלים:

ניעין שב: כ"ב קלי. [תוספתא דניעין פ"ב] [ע' תוס' מנחות ל: ד"ה ולימא]

[כתובות יג. וש"נ]

ניעין לב:

נ"ב אח"כ ואחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום" ובא

מבא בקלת

ג' ב/ב קיד ב/ן ל' ב/ס ע"ב ו' ב/ד ב/ן

וכא לאחר ואמר מעכשיו ולאחר עשרה · וה"ה בהאי לאחר לא קדשה סתם הואיל ולא בא לאחר לחביו מה לי ולתנאי אלא סידרא נקט ואגב: **מי תורה הוי,דכתיב הוו קידושין** · אלא בא לאחר לחביו וגמרו קידושין לאחר עשרה (ג): **מתני' מי ליכא מעשה מגילה ומעשה תורה** · שמי לשנות במעשה יש לומר הא מגילה ליכא למימר להאי תנאה ולהאי תורה ואבעי ליה לגבי הא גברא בתגלה ולגבי הא בתורה ולגבי הא גברא בתגלה ולגבי הא בתורה ולגבי הא בתגלה ולגבי הא בתורה ולגבי הא בתגלה ולגבי הא בתורה ולגבי ה

כז א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה כב סמג עשין ק עושין תס"ע סימן קמג סעיף ג :

גירסת רש"י וכ"ג גרס והא דתמרינן

כח ב מיי' פ"ו מהל' אישות הלכה ג סמג עשין מח עושין תס"ע סי' לח סעיף יד :

כט ג מיי' שם הלכה ד עושין שם סעי' יח:

ל ד מיי' שם עושין שם סעיף יט :

לא ה מיי' שם הלכה ג עושין שם סעיף כ:

לב ו מיי' שם הלכה ד עושין שם סעיף כא:

לג ז מיי' שם הלכה ג עושין שם סעי' יט:

לד ח מיי' שם הלכה ד עושין שם סעיף כא :

אימא ביניייהו שנתקדש הגט או שנאבד • ולא דמי לגט דלעיל דאיכא ביניייהו שנתקדש הגט או שנאבד • ולא דמי לגט דלעיל דאיכא ביניייהו דפשיטא ידה וקבלה קידושין מאחר דלעיל דת"ל היה צריך לומר דלרב הונא לריכה גט מבני ולרב יהודה לחוד לריכה גט מבני והא

בשעת פיזבל · בזמן שהיובל נוהג שכל שדה לחומה פדיון שוה מנזירים הכתוב לחת יפה ולחת רעה, לבל בזמן שאין היובל נוהג נפדי': נקעים · כמין גומות: נקעים · כמין גומות: נפי דבקדי מרבע לא קדשי · להיות ממדיים בקרקע שזה להיות קטפרס שלהן ממד לעולם בחשבון: נקדשו כחני נפשייהו · להיות הורה אור

ג"ג המקדיש שדהו בשעת היובל נותן בזרע חומר שעורים חמשים שקל כסף, היו נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדין עמה, פחות מכאן נמדדין עמה והיינן בה נהי דבהדי ארעא לא קדשן נקדשו באפי נפשייהו, וכי תימא כמה דלא הוי בית כור לא חשיב ורמינהו שדה מה ת"ל לפי שנאמר זרעתומר שעורים בחמשים לתך, וחצי לתך, מאה תרקב, וחצי חרקב ואפי' רובע מנין ת"ל שדה מכל מקום אמר מר עוקבא בר חמא הבא בנקעים מלאים מים עסקינן משום דלאו בני זריעה נינהו, דיקא נמי דקתני דומיא דסלעים גבוהים ש"מ, אי הכי אפילו פחות מכאן נמי? הנהו נאגני דארעא מיקרו שדרא דארעא מקרו אבי מר רבי האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך והיו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדים עמה, פחות מכאן נמדדים עמה ואמר מר עוקבא בר חמא אע"פ שאין מלאים מים מ"ט אמר רב פפא לפי שאין אדם רוצה שיתן את מעותיו בשדה אחת ויראה לו בשנים ובשלשה מקומות בבא מציעא להקדש מדמינן לה או למכר מדמינן לה? מסתברא להקדש מדמינן לה דאמר לה אנא טרחנא וזרענא ומייתינא: מתני' ר' מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי שנאמר ויאמר אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן וכתיב ואם לא יעברו חלוצים רבי חנינא בן גמליאל אומר צריך הדבר לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאפי' בארץ כנען לא ינחלו: גבו' שפיר קאמר ליה ר' חנינא בן גמליאל לר"מ אמר לך רבי מאיר אי סלקא דעתך לאו לתנאי כפול הוא דאתא לכתוב ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם בארץ כנען למה

ג"ג המקדיש שדהו בשעת היובל · פירוש בזמן שהיובל נוהג ונ"ג בשעת היובל דהם כן משמע למיילי בשעה עלמה של יובל ובהא פליגי רב ושמואל במסכת ערכין (דף כד:) מר אמר חיטה קדושה כל עיקר ואר אמר קדוש ויולא*: אין ממדין עמה · פירש בקונטרס להיות נגלים בדין תומר שעורין אבל ליגאל בשויין מיהת קדשי לחין לומר ללח קדשי כלל דהא לח גרע מבור וגת ושובך דתנן ס"פ המוכר את הבית (ב"ב דף עח·) המקדיש שדהו הקדיש כולו ואפילו בור וגת ושובך וכל שכן סלעים ונקעים: נקדשין בתני נפשייהו· פירש בקונטרס, להיות ממדים לפי מה שיש בהן ולא יעלה מדהן שבהן לחשבון כי אם קרקעית הנקעים ובריסף' בית כור (ב"ב קג·) פרשב"ם דהכי פריך נהי דבהדי ארעא לא קדשי כלומר אם היו רואה למודדו עמה לפי שהיה שדה בפני עלמה ויכול לפדות כל אחד ואחד בפ"ע כלילו הקדיש שפי שדות ניכול לפדות מכל מקום כשלילה יפדה אותן נקעים בפני עלמן לפי חשבון בית זרע חומר שעורין בג' שקל כסף ולא נהירלה דממשמע מתוך פירושו דהמקדיש שדה אחד שלין בו נקעים שלין יכול לפדותו לחלקין וליתה להא דתמרינן לעיל בפ"ק (דף כ:) המקדיש שדה לחומה לוה וגולל לחלקין לכך גרלה כפירוש הקונטרס": אי הכי לפיל פחות מכאן נמי · ק"ק מאי ת"ל? ניכח הכא דהא לפי' מיירי בלא מלאים מים מקבי נמי מסלעים וגרלה לר"י לפרש לי לעיל בשלמא דלא קפדין לזריעה ניחא דפחות מכאן ממדין עמה אבל בומן שאין היובל נוהג מכאן נמי לחתי ממדין עמה: כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני לאומן אינו תנאי · פי' בקונטרס ואפילו לא נתקיים התנאי נתקיימו הדברים הוחיל ואין התנאי כפול כגון הרי זה גיטך אם תתני לי מאתים זוז ולא פירש לכפול ואם לא יהא גט אין כאן תנאי אלא מאתים זוז הוי גט כמו שאינו עשוי להתקיים כלל ואפי' לא נתנה לו אלא אחת מהן לא יעברו ונאחזו בתוככם בארץ כנען למה

[ע"ש תוס' ב"ב קג. ד"ה ואמאי]

תוס' ר"י הזקן בומן שהיובל נוהג שכל שדה אחוזה פדיונה שוה א' יפה וא' רעה אבל בומן שאין היובל נוהג בשוה· נקעים · עמוקות · בהרי ארעא להיות נמדד קמשמע שלהם: באפי נפשייהו להיות נמדדים לפי מה שיש בהם ולא יעלה חל שלהן בחשבון: דלאו בני זריעה· וקרא כתיב זרע אבל פה שאינו ראוי לזריעה אינו נפדה בזה הערך אלא בשווי': נגרי כסו אגנות: מי קרקע הם נקראים: הכא מאי· אמר לה על מנת שיש לי בית כור עפר ויש לו שם נקעים גבוהים עשרה ואין בהם מים להקדש מדמינן לה דמקדשין או למכירה מדמינן לה ואינה מקדשת שהרי אין לו בית כור שאין נמדדין עמה הנקעים: פרחנא ואע"ג דלעיל לא אמרינן פרחנא התם הוא שלא נתקיים התנאי שהרי אמר לה על מנת שיש לי במקום פלוני אבלהכא נתקיים התנאי דבית כור עפר קאמר לה ווה המקום ראוי לזריעת בית כור: ר' מאיר אתא לאשמעינן אחני מחבי דלעיל דס"ל דעל מנת היו תנאי בלא כפילה וקאמר שכל תנאי צריך כפילה ואפי' בעל מנת ולית הלכתא כוותיה בהאי: כתנאי בני גד ובני ראובן שהיה כפול שאמר ואם לא יעברו לא יתנו להם

לה א מיי' פ"ד מהלכות ערכין הלכה ג:

לו ב מיי' שם הלכה יג:

לז ג מיי' שם הלכה יד:

לח ד מיי' שם הלכה יג:

לט ה מיי' פכ"ח מהל' מכירה הלכה ה עוש"ע ח"מ סימן ריח סעיף ג:

מ ו מיי' פ"ו מהלכות מחוסרי הלכה ה סמג עשין מח עוש"ע ח"מ סי' לח סעיף כב:

מא ז מיי' שם פ"ו הלכה ב סמג שם עוש"ע ח"מ סי' לח סעיף ב:

מראה מקום
הגהות מי עזריאל

את ארץ נלעד · אינו תנאי' דלא אמרי' מכלל הן אתה שומע לאו והמתנה או המעשה קיים אע"פ שלא קיים את התנאי' והא"נ דילפי' מתנאי בני גד ובני ראובן דבעי' הן קודם ללאו שהרי אמר תחלה אם יעברו ואח"כ אמר לא יעברו · ובעינן נמי תנאי קודם למעשה דקאמר אם יעברו ונתתם ולא אמר חנו אם יעברו כדאיתא בהשוכר את הפועלים ובפ' מי שאחזו שם בארנו שדרעת הר"ם שאין במשפטי התנאי לר' מאיר אלא הני ג' ותנאי בדבר שאפשר לקיומו והאי לא מתנאי בני גד ובני ראובן אלא ממה שהשיב משה וסדר דבריו שכפל תנאי הקדיים הן ללאו ואחר תנאי קודם למעשה מה לא למדריש כך אם לא להודיע אם לא עשה כן היה תנאו בטל אבל בשורש הדבר שהם בקשוהו דהיינו ארץ סיחון ועוג שהוא התנה להם שיעשו לא גמרי מהאי אנפא כל שהם אלא מסתברא דלאו בני גד ובני ראובן מה התם תנאי בדבר א' ומעשה בדבר א' · הא רבא ורב אשי פליגי בהניא אוקימתא ודרמי ליה כגון ההיא דמ"ד דבעי תנאי דאשתי לקומי על ידי שליח ופרישנא נמי התם שדעת רב אשי דמעכשיו ועל מנת (דעל מנת) לא צריך חד מאנשי דתנאי תדע שזה דעת הר"ם שהרי לא הביא במשפטי התנאי בראשית פ"ו אלא הני ד' · וקאמר רבי מאיר שאם אמר הרי את מקודשת לי בפרוטה זו אם תתני לי כך וכך מכאן עד יום פלוני או ה"נ נישיך אם תתני לי כך וכך אם לא כפל תנאו הרי היא מקודשת ומגורשת אעפ"י שלא נתנה שהתנאני בכפל ואם בא אחר יקדשה מקודשת לראשון וזה"נ אם נרע א' מהני ד' משפטי התנאי שכתבנו ור' חנינא פליג אתנאי בכפל לחדדיה וקאמר שלא אמר אם לא יעברו להורות שצריך תנאי כפול דוודאי א"צ דמכלל הן אתה שומע לאו אלא להורות (שלא)(שאף אם לא) יעברו [ם"ם]ינתלו בארץ בנין·ומיהו צריך תנאי קדים למעשה וכן צריך הן קדים ללאו: שפיר קאמר ליה· כלומר והואיל ואיכא למימר מעמא דמ"ה אצטריך ליה למימר הכי תו לא נמרי' שכך הוא משפט ·התנא·נתנאתו בתוככם דמשמע שאם לא יעברו לא

נזיר (דף סה.)

תנא· כפול

טא·נות אפתחה: אף אנאך הכפיות הני ג' ובני ראובן:

ב) ג"ה

ג) ג"ה תנא

ד) ועי' חגיגה

ה) ג"ה תנא

ו) ג"ה תנא

אי לית בתר כנען ס"ת בתוככם בתרן נגעל · פי' בקונט' דאם לית יעברו יטלו חלקם כדי שתמניעם בתרן נגעל שנאמרו בה כבר והם סייעו [לתכס] לכבשה אבל בתרן כנען נגעל וכלו לא שכיחי כל סייעו לכבשה קא משמע לן דאעפ"כ יטלו וקשה וכי תימו סברת היל שיבאו בבתיכם וירשו עם לתיכם שיטלו למלחמה [ועוד לתיכו דומה למשל דמייתי] לכך נראה לר"י לפרש דפסקיה הקרא הכי אם יעברו תלויים ברשות הלבה לרשת רשעים במלחמה בשכר טובה זו שיעבו עם לתיכם תגזלו להם תרן הנגעל ואם לא יחמלו יותר מלתיכם ונלחמו והכי נפרש דאי לית כתב בתרן כנען ס"ת אתם לא יעברו תלויים ברשת המלחמה ולא יסייעו בכיבוש התרן אלא לית כתב בתיכם כלל וכלו לא יטלו מתרן כנען קמשמע לן דאף על פי כן יטלו ומקשה היכי תיסק תדעתיה שלא יטלו כלל בתרן כנען כיון שסייעו בכיבוש כמו לתכיס וי"ל דסד"א כיון שהוקשה תרן כנען למלחמ בתיכם שכרי מלחמה שעה שנלחמו בני גד ובני ראובן תרן נגעל עצמן מלחלוק בתרן כנען וגימא אתם לא יקיימו תנאם לא יהיה להם חלק בה קמ"ל מסתברא מסתם לא יהיה להם חלק בתרן כנען לומר שיטלו חלקם כמלחמ בתיכם כלן וכלן ואם תאמר לכתוב קרא בתרן כנען בלבד ולא לכתוב ונלחזו בתוככם וממילא ידעינן כיון שנטלים חלקם בתרן שהוקשה למלחמ בתיכם כ"ש שיטלו חלקם בתרן נגעל שלא הוקשה למלחמ בתיכם וי"ל דלמרכה ס"ת בתרן כנען שלא נתייפה כחם דין הוא שיטלו חלב בתרן נגעל שנתייפה כחם כה יקנסו ממנה ולא יקחו כה

כלל לך בכתבו בתיכם:

בשלמא לרבי מאיר ניחא דכתיב תא תקבה מחלתי לה' תגיגא לחי · תימה מה ענין זה אצל מחלוקת והלא לא היה תגלי אלא בפירוש לחמר שיקבע לו שיקת חשה לבנו ממשפחתו ותם לא פירש הקרא תקבה מחלתי תם לא יהנו לך הייתי לומר שהיה עובר שבועה בין יחנו ובין לא יחנו תם לא היה מביא חשה ומה שפירש הקונטרס קשה להבין שהרי משמע מתוך פי' שתם הלך אליעזר למשפחת אברהם ותם לא ירלו ליתן לו שיהא מוכר בשבועה בתרן כנען וזה לינו [דלפי זה סד"ת דר"ת ב"ג חייבי בע"ת ממה שתמר ר"מ] לכן פר"י בשלמא לר' מאיר ליכ ר' מאיר מכלל הן תחה שומע לתו תע"פ שהברית הוא שלא יחנו בתרן כנען (ג) ותם לא כשהלים מהנה עם תבירו תם תעשה זה תחן לך כמו כן כאן תע"פ שהוא שבירת תלת על מנת שיהנו הולרך לפרש תם לא יחנו תהיה נקי תבל לר' תגיגא דחזיל בתר סברת לפי דעת בעלי התנאים למה פירש תם לא יחנו לך פשיטא תם לא יהנו ליתן היתיה נקי ולמה"ל יאמר נראה שבשבועות השבועו תחת שיקת חשה לבנו ממשפחתו ושבועה תחרת שלא לא יחנו לו שקת חשה מבעות כנען וזייק מדכתיב ונקיח משבועתי זאת משמע שיש שבועה תחרת

למה לי שמע מינה לתנאי כפול הוא דאתא ר' חנינא בן גמליאל (אמר) אי לא כתב רחמנא "בארץ כנען" הוה אמינא ונאחזו כמדבר בתוככם = בארץ גלעד אבל ארץ כנען כלל לא ורבי מאיר "בתוככם" כל היכא דאית לכן משמע תניא אמר רבי חנינא בן גמליאל משל למה הדבר דומה לאדם שהיה מחלק נכסיו לבניו אמר: פלוני בני יירש שדה פלונית ופלוני בני יירש שדה פלונית ופלוני בני תן מאתים זוז ויירש שדה פלונית, ואם לא יתן יירש עם אחיו בשאר נכסים" מי גרם לו ליירש עם אחיו בשאר נכסים, כפילו גרם לו והא לא דמיא משל למתניתין התם קתני יש במשמע שאפילו בארץ כנען לא ינחלו אלמא בפילה לארץ גלעד נמי מהני והכא קתני מי גרם לו ליירש עם אחיו בשאר נכסים כפילו גרם לו אלמא בפילה לשאר נכסים הוא דקמהני לא קשיא הא מקמי דנימא ליה לר' מאיר ונאחזו דא לברתי דנימא ליה ר' מאיר "ונאחזו בשלמא לרבי מאיר היינו דכתיב אם תיטיב תיטיב ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ אלא לר' חנינא למה לי? סלקא דעתך אמינא אם תיטיב אגרא אם לא תיטיב לא אגרא ולא דינא, קא משמע לן בשלמא לרבי מאיר היינו דכתיב או תנקה מאלתי אלא לרבי חנינא בן גמליאל למה לי? איצטריך סד"א הואיל ואמר לה לא תאבה האשה למה לי? משמע לן אם לא תאבה האשה למה לי? איצטריך סד"א היכא דניחא לה לדידה ולא ניחא לה לדידה, קא משמע לן בשלמא לרבי מאיר היינו דכתיב אם בחקותי תלכו ואם בחקותי תמאסו אלא לרבי חנינא בן גמליאל למה לי? איצטריך סד"א אמינא אם בחקותי תלכו ואם בחקותי תמאסו לא ברכה ולא קללה קא משמע לן בשלמא לר"מ היינו דכתיב אם האבו ושמעתם וגו' ואם תמאנו ומריתם וגו' אלא לרבי חנינא בן גמליאל למה לי? איצטריך סד"א אם תאבו, טובה, ואם תמאנו לא טובה ולא רעה, קמ"ל

חרב

ליט ר' מאיר · אם כן נכתוב ונלחזו והוה סבר מאיר דכולה מילתא דריש רבי מאיר מתגלי כפול הלכך תמר ליה שלמלמלן כן כפל דכתיב ים ממש משמע לתך בתרן כנען לת יטלו וכ"ש במקום החביב להם דמכלל הן היינו אומרין לתו אם לא יעברו לת תהיו להם לת חולי מלכפה תרן נגעל וממילא דבתרן כנען לת יטלו דכתיב ונלחזו דקתני דלא תהני כפילה לתרן כנען תמר רבי מאיר דלת תמר כנען בתרן כנען דכתיב ונלחזו בתוככם תמר ליה ר' מאיר דכתיב בתרן כנען דכתיב ונלחזו בתוככם דלת תיטו כפילה בתרן נגעל: **ואם לא תיטיב לפתח** פורטנות מוכרת נבא למלמד כפילה בתרן נגעל · **חטאת** מתחת שכר: **רובץ** מתחת שכר: **אלא לרבי חנינא בן גמליאל למה לי** · להכי נכתב הלי למיתלי נמי בקרובים ותם לת יתנו לך קרובים והיית נקי: **למה לי** · ותם בתקותי תמאסו, משמע מכלל ברכה, קללה: **נייתי** · להכי נכתב הלי למיתלי נמי בקרובים ותם לת יתנו לך קרובים והיית נקי: **למה לי** · לפתח · **ולא ניחא לה** · לתחה מבעות כנען: **היכא דניחא לה** · לקרובים: **ולא ניחא לה** · לקרובים: **למה לי** · ותם בתקותי תמאסו, משמע מכלל ברכה, קללה:

לא יפסידו חלקם בארץ כנען למה לי · ש"מ שבא למדרש) שלא יהיה התנאי כלום שלא יטלו בארץ הגלעד כנגד חלקם שבארץ כנען אלא יטלו חלקם ב"כ בארץ כנען · שהמעשה בפל מפני זאת הכפילה · ירושלמי בכל אתר)פי' באיסורא דוקא כדאיתא בפ"ק שבועת העדות מדרה ר' מאיר באיסורא · ובהא אמ' גבי איסורא לית ליה דהא בכולי תלמודא אמרי' לרבי מאיר לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן כדאיתא בפ"ק דנדרים (דף י"ו) וכתב הרב בתשובת שאלה שא"צ לכפול התנאי אלא בניסין וקדושין אבל בממונא לא בעי' תנאי כפול · איכא פ"ד שהמעשה הוא שאין זה מוכר ונתן קרקעות אלא על תנאי שתקנה ואיך נוציא אותו מידו אם לא על תנאי שהתנה אבל ניסין וקדושין אומדן דעת הוא שכיון שנתן דעתו לנרש או לקדש אין התנאי אלא כמפלינה בדברים וקיימ הדעת הוא וריתוק הדעת הוא ואין תנאי מועיל בו לקרב ולרחק אא"כ חזק בתנאים שנתפרשו בו ותנאי בני נד ובני ראובן לא היתה הארץ מהוזקת בידיהם ום"ה תוצרכו לחזק ותנאים · אבל קרקע המוחזק לו לאדם מירושתו או מפקרו א"צ חזוק לתנאו ואם לא נתקיים מה שהתנה לא נוציאנו מידו ע"כ [וכן] כתב הר"ם בזוביה פ"ב ורבותי הורו שא"צ לכפול את התנאי ולהקדים הן ללאו אלא בניסין וקדושין בלבד ואין לדבר זה ראיה ע"כ · ובעל התשלום כתב בנדרים פ"ק דשאר משפטי התנאי בעי הר"ף אפי' בממונא דהא אפילו ר' חנינא מודה כהו כרפרישנא ואף רבנן לא פליגי עליה אלא במכלל לאו אתה שומע הן ויחיד ורבים הלכה כרבים והאי דבני ניסין וקדושין בעי' תנאי כפול משום דאשכחן לשמואל דאתקין בניסא דשכיב מרע תנאי כפול ועשה זה שמואל שהחשש לב"ד פרעון דלמא איכא ב"ד דס"ל כר' מאיר דבעי תנאי כפול ואתי למשרי אשת איש לעלמא ולרווחא דמילתא הוא דעבד הלכך הואיל וחשש שמואל ליה אנן נמי נחוש לאמרה ולא לקולא אבל בדיני ממונות לא הישינן לר' מאיר ע"כ וליכא למימר דר' מאיר לא בעי תנאי כפול בדיני ממונות דהא תנאי בני נד ובני ראובן בדיני ממונות הוא · ובעל התשלמה כתב שהרי"ף כתב בתשובה דבממונא לא בעי' תנאי כפול והן קודם ותנאי קדם למעשה ולא חד מאנפי דתנאי ואין לחביא ראיה ממה שפי' (סרי"ף) בפ' שמת (רמז תקפ"ן) בהתיא עובדא דמ' יום טוב שהל שעשא דאפר הבי ליה ולינסיב שלא פירשה משום מעשה קדם לתנאי כמו שפירשו שאר המפרשים שהרי הר"ם פירשה כנ"ל) והמעשה דשכיב מרע היה וא"צ חד מאנפי דתנאי דאילו ריעשא כי אמר הבו ולינסיב והוי ליניסיב תנאי אי נסיב שקיל ואי לא לא · ואעפ"י שהמעשה קודם לתנאי · תרע דהא בסיפא דאמר לינסיב והבו ליה אע"פ שלא כפל את תנאי הוי תנאי אפי' לדעת הר"ם שכתב בממון בעי' תנאי כפול אלא ודאי בשביב מרע לא בעי' חד מאנפי דתנאי ד) דאיכא קנין וקנין כמעכשיו דמי' ואיכא מאן דפסק כרב אדא (פסק) [דבעינן נמי] תנאי בדבר א' ומעשה בדבר אחר ועשה משמשני התנאי עשוה · אבל הר"ם כתב שאינן אלא ארבעה (נמ"ש) ופסק כר' מאיר ל"ש באיסורא ול"ש בממונא · ומיהו הרי"ף חביא בתשובות משפטי התנאי דמ' מי שאחז וביאר תנאי ומעשה בדבר א' כראיתא בפי שאחז שלא

ו) אלא שהר"מ פ"ל דבעינן הבאי קודם למעשה · ד) זה לינו מוכן דלפ"ז אם נקמל לתו וכו' · ג) נ"ל בכל אתר תיש ליה לר"מ מכלל לתו וכו' · פי' בתיטו"ת וכו' ומי' בתיטיב בתוס' ניסין ע"ב ד"ה לתתוך · ג) ר"ל שבתי תר"מ מפרש ג"כ כאר"ף אם תלך אחר

מרכ הפלגו · משמע לחילוקם הוא מרכ תהיו כשבטים: גלגיפת · גסה: סיינו דכתיב אם לא שכב פנקי · לא כפל ואם שכב הנקי, תלת מכלל ברכה לחתה שומע קללה, דלמ' משום דסמיך ליה "ואת כי שבית וגו'" ההוא לא מפרש ביה קללה תשבועה קמייתא תלת תשבועה דכתיב בקי דסמיך תורה אור

מזלן קיג.

ליה "והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה וקמייתא שבועה אחת היא דהכי כתיב "והשביע אותה הכהן וגו'" ולא פי' קללה תלת מכלל ברכה: **תלת לרבי מאיר** · ואם שכב הנקי, מיבעי ליה: **הנקי כתיב** · בלא יול למדרשה דמקרא לשבועה לשבועה אם לא שכב הנקי ואם שכב הנקי, ומסורת הש"ס: ומאיר הנקי מיבעי ליה *אמר ר' תנחום

יומא לג: גיטין ס.

שבועות לו"ם סוטה יז.

[עי' פי' משנת ושב נעתיק ערך הנקי]

*הנקי כתיב בשלמא לר' מאיר היינו דכתיב הנקי אלא לרבי תנינא ב"ג למה לי? אצטריך סר"א אם לא שכב איש הנקי, ואם שכב לא הנקי ולא חנקי אלא איסורא בעלמא קמ"ל "בשלמא לרבי מאיר היינו דכתיב "והיא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא וגו' אלא לרבי תנינא ב"ג למה לי? אצטריך סר"א שלישי" למעוטי "שביעי" למעוטי ששי דקא ממעט ביומי טהרה אבל היכא דעבד *בשלישי ובשמיני דקא מפיש ביומי טהרה אימא שפיר דמי, קמ"ל "ותמאו ביום השביעי" למה לי? אצטריך סר"א הני מילי [ב]לקדשים אבל לתרומה בחד נמי סגיא קמ"ל

הגהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה בשלמא בו' ולפי מה דיוקים שיתקיימו דכתיב שלא שכב: * סוגריים אלו אינם בכת"י אלא הוספת המעתיק ומיהן בין ר"א ור' תנינא: בהגהת הסולציית נאמא מ"ל (ע' רש"י ד"ה ורבנן)

[עי' תוס' יומא מ: ד"ה מקדשין]

מתני' **המקדש את האשה ואמר כסבור חייתי שהיא כהנת והרי היא לויה, לויה והרי היא כהנת, עניה והרי היא עשירה, עשירה והרי היא עניה הרי זו מקודשת מפני שלא הטעתו. /*האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר, או לאחר שתתגיירי, לאחר שאשתחרר, או לאחר שתשתחררי, לאחר שימות בעליך, או לאחר שתמות אחותיך, לאחר שיחלוץ לך יבמיך אינה מקודשת, יכן האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקבה הרי זו מקודשת לי אינה מקודשת *(אם היתה אשת חברו מעוברת והוכר עוברה דבריו קיימין ואם ילדה נקבה מקודשת): גמ' *תנן התם אין תורמין מן התלוש על המחובר ואם תרם אין תרומתו תרומה בעא מיניה רב אסי מר' יוחנן "אמר-פירות ערוגה זו תלושים יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברים, פירות ערוגה זו מחוברים יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושים לכשיתלשו", ונתלשו מהו? אל כל שבידו לאו כמחסר מעשה דמי

האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שתמות אחותיך לאחר שיחלוץ לך יבמיך אינה מקודשת בשלמא בולהו לאו בידו אלא גר הוי בידו: גר נמי לאו בידו דאמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן

גר

לר"י הא דמחובר פטור נפקא לן מדכתיב בספרי ממנו ולא מן המחובר הא קרא בתלוש מיירי וע"כ לחא למימר ממנו לפילו בדיעבד נמי לסור לכתחילה לחא מיפוק לי משום לכתיב דגך ומחובר לאו מידגן הוא אלא אמר קרא מינה דפסול בדיעבד במחובר והיינו דמעכר שהקדימו בכתובים דמצי בדיעבד מיירי בתלוש ותקדש מירות: קודש מירות תרומתו תרומה לכ"ע

בשלמא לרבי תנינא בן גמליאל הייט דכתיב הכי הנקי · פירש בקונטרס בלא כפל הא שכב לא הנקי אלא מכלל ברכה לחתה שומע קללה לחי משום דסמיך ליה ואת כי שבית וגו' ההוא לא מפרש ביה קללה תשבועה קמייתא דקאי דסמיך ליה והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה וגו' ושבועה קמייתא לאו הכי הוא אלא ברכה וקללה להי כל תנאי מבני גד ומבני לחוכן נמרי' ות"כ בעינן* הן קודם ללוה ולכתה הוה לאו קודם להן להא הא לא שכב כתיב ברישא וי"ל הא לא שכב חכוב הן שמה שלטו רוצים שתעשה חכוב הן דומיה דאם יעברו שלטו רוצים שיעברו ואם לא יעברו יפסידו כך לטו רוצים (ג) שתתקיים דבריה שלא שכב הנקי ולא חנקי אלא איסורא בעלמא קמ"ל הא לא שכב כתיב · פירש בקונטרס והכי קאמר הנקי ואם לא שכב חנקי ואת כי שבית דקאי אחנקי אלא איסורא בעלמא קמ"ל דאם לא שכב חנקי אלא איסורא בעלמא הוה לי למיכתב כי לחי ליכתב ולכך כתיב הא לא שכב דמשמע דאם לא שכב חנקי ואת כי שבית לא הוה לי למיכתב כלום אלא ל

נר צריך שלשה משפט כתיב ביה כדין · גרלה דוקא בקבלת מלוה הוה דבעינן ג׳ לכל בעולה בחד סגיא לם כבר קיבל עליו המלוה ולאיש מהניא ליבמות (דף מה:) דקאמר התם ההוא דהוו קרי ליה בר תרמי פירוש משום דמל ולא קבל אמר ריב״ל מי לא קבל לקריו לעומר וכי לא לקה קרי מימיו דלעיל נעבוד ל״ש משמע מדבעי בעולה קרי משמע דלא בעינן שלשה ומיהו קשה מהא דאמר (שם דף מז:) דמושיבין אותה במיס עד שלשה ובני תלמידי חכמים יושבים מבחון ומודיעין לה מקנת מלות שלשה ומקנת מלות חמורות דלמילה נמי בעינן שלשה ויש לומר דוולי למלות בעינן שלשה אבל לא לעכב לי אמי ל״ל דבעי שלשה הייט טעמא משום מקנת מלות ות״ח משום מקנת מלות נמי אמאי בעינן שלשה והכי הודלות והלוחות דכתיב בהן משפט ותפ״ה אמריכן בפהכלין (דף ג:) דדן אפילו יחידי ויש לומר דיש לנו להשוותן לגזילות ואבדות דלעולם בעי שלשה דכל היכא דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן ול״ת ל״ל ליבעי מומחין כמו גזילות ואבדות ויש לומר דלעילומיי״ט עבדינן כלאמריכן בגיטין (דף פח:) עוד אמר הר״ר נתנאל דבגר כתיב לדורותיכם לאמסמע בכל מקום אלא מיהו דרייק דעבר הלקוח מישראל כשם שאיצ שאין מומחין דעל כרחך הסמא ליכא מומחין שהרי אין סמוכין ולדורותיכם משמע לדורות עולם: **אלא** מעתה הנותן פרוטה לפתחו

כו׳ · תימה אמאי לא משני נמי הכא מי יימר דמזדקק לה מלמא כדאמרי׳ בגיטין ופ״ק דיבמות דסוגיא זו מתיא כמ״ד ביבמות (דף מז:) עבד אין חייב בקבלת מלות לאחר שתרוך לפי שהיה חייב קודם שתרוך במלות אשה ס״ל כשעת קנייני היו מצטיינין לוותו כדי לקבל המלות ובעילה ללאחר שתרוך היינו עבילת גר והיות לו בני שלשה: **נדון** דבידו לגרשה בידו לקדשה:

ה״ג נמי דמלי למשני לעיל הכי: **ואמר** רבי חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מחזק אחזקת מעוברת פי׳ בקונטרס דלחייבי לגיעה דר״ת בן יעקב דלעולו רבנן אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ול״ל דכר שלא בא לעולם ול״ת אפילו מעוברת לא כלום הוא ול״ת מ״ל דרבי חנינא ואיבא דאמרי אמר רבי חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת דבריו קיימין כמאן? אי כרבה כשהוכר עוברה אי כרב יוסף אע״פ שלא הכיר עוברה ואיבא דאמרי אמר רבה א״ר אליעזר בן יעקב אלא בשאדם דבי כלבשא אבל בשאדם דבי שקיא לארב יוסף אמר אפילו בשאדם דבי שקיא כמאן אלא הא *דתניא האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקבה מקודשת לי לא אמר כלום ואמר רבי חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימין כמאן? כשהוכר עוברה ורבנן כמאי אזלי כמאן דאמר אבי רבי אליעזר בן יעקב ורבי ורבי מאיר כולהו *סבירא להו אדם מקנה דשלב״ל רבי אליעזר בן יעקב הא דאמרן רבי דתניא לא

תורת אור

*גר "צריך שלשה מ״ט °משפט" כתיב ביה? עקיבא בן מהללאל אומר כל כדיני ממונות ייכר דמזדקק ליה הני תלתא הלכה לה ר׳ אבא בר ממל אלא מעתה הנותן פרוטה לשפחתו ואמר הרי את מקודשת לי לאחר שאשתחררי׳ ה״ג דהוו קידושין? הכי השתא התם מעיקרא בהמה השתא דעת אחרת אלא הא דאמר ר׳ אישעיא "הנותן פרוטה לאשתו ואמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשך אינה מקודשת" ה״ג לר׳ יוחנן דהוו קידושין? נהי דבידו לגרשה, בידו לקדשה *דבעי רב אושעיא "הנותן שתי פרוטות לאשה: באחת אמר לה "התקדשי לי היום" ובאחת אמר לה "התקדשי לי לאחר שאגרשך" תפשוט מינה בלא הוו קידושין? "דלמא כי היכי דתפסי קידושין השתא תפסי נמי לאחר כן, תניא כותיה דרבי יוחנן אין תורמין מן התלוש על המחובר ואם תרם אין תרומתו תרומה כיצד: אמר "פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברת, פירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין" לא אמר כלום "אבל אמר "לבשיתלשו" ונתלשו דבריו קיימין *"יהו" על כן א״ר אליעזר בן יעקב אפילו אמר "פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברת, פירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין לכשיביאו שליש ויתלשו והביאו שליש ויתלשו דבריו קיימין אמר רבה א״ר אליעזר בן יעקב אלא בשחט אבל באגם לא, רב יוסף אמר אפילו באגם, מאי משמע-דרהאי 'אגם'-לישנא דבוצלנא היא, דאמר קרא °הלכוף כאגמון ראשו *דתניא האומר לחבירו "אם ילדה אשתך נקבה מקודשת לי" לא אמר כלום, א״ר חנינא "לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימין" כמאן? אי כרבה כשהוכר עוברה אי כרב יוסף אע״פ שלא הכיר עוברה ואיבא דאמרי אמר רבה א״ר אליעזר בן יעקב אלא בשאדם דבי כלבשא אבל בשאדם דבי שקיא לארב יוסף אמר אפילו בשאדם דבי שקיא כמאן אלא הא *דתניא האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקבה מקודשת לי לא אמר כלום ואמר רבי חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימין" כמאן? כשהוכר עוברה ורבנן כמאן אזלי כמאן דאמר אבי רבי אליעזר בן יעקב ורבי ורבי מאיר כולהו *סבירא להו אדם מקנה דשלב״ל רבי אליעזר בן יעקב הא דאמרן רבי דתניא לא

מקנה

"הנשוא "הוו/נא הוו קידושין"

בט א מיי׳ פ״ג מהל׳ גירושין הלכה ז ז יז סמג לאוין קנו טוש״ע י״ד סימן רסח סעיף ג: ג:

כט ב טוש״ע אה״ע סי׳ מ סעיף ו:

כתב ג ד מיי׳ פ״ז מהל׳ תרומות הלכה ט טוש״ע י״ד סי׳ שלח סעיף נה:

תום׳ ר״י הזקן

משפט כתוב ביה דכתיב משפט אחד יהיה לכם בגר כאזרח דמדקדקינלילה בי דינא אפר ששיורי׳ מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות הלכך לאו בידו הוא: אלא מעתה · איכא מאן דרייק דעבר הלקוח מישראל כשם שאיצ לקבל עליו מצות שכבר קבלם כשסבל לשם עבדות כדאיתא בפ׳ התולין כך אצ ג׳ לסבילתו והיינו דשניא ליה משום דהשתא דעת אחרת והר״ם ז״ל כתב בקדושה פ״ג דצריך ג׳ ואיבא מאן דמפרש דבני עובר כוכבים לאו בידו דסדקדק ליה ג׳ אבל היכא נבי ישראל שרוצה לשחרר שפחתו וראי מודקדק ליה ג׳ ובידו הוא · והעיקר דהכי פירושא נבי גר שצריך ג׳ שיודיעוהו מצות קלות וחמורות מאן ייסר שימצא ת״ח ראויים להודיע׳ אבל נבי עבד הלקוח מישראל אע״ג דבני׳ ג׳ הואיל ואינן צריכים חכמים ודאי יצא ובידו הוא שכל אדם ילך שם דמצוה קונבור ומשום הכי שני ליה דהשתאדעת אחרת ולוה כיון ר״ש בן ש״ש למעלה · כתב ר״ש ז״ל בפ׳ התם מעיקרא בהמה דעת אחרת ע״כ · הבא דעת אחרת לא שייך הכא במתיר ם ע ש ה שכשנשתחררה היא בריאה אחרת שאין לה שם דמיון [עכשיו] עם מה שהיתה תחלה אלא היא וכו׳ שהאשה אותה היא אחרת) אלא דוקא כשהוכר עובר בריה שהיא קודם הנפ היא לאחר שנרשה ה״נ דהוו קידוש: אין בידו לקדשה דהא ברשות עצמה היא דשאילונרשה ואמאי (לא) תתרצה בקדושין אחר שנרשה כי אמרו כל שבידו לאו בידו כמשמר מעשה דמי במה אצ״ג דעת אחרת. אבל במה שצריך דעת אחרת ל) איחשבת מה שבידו לעשות כאילו נעשה לא תחשוב רצויה אלא כמו שהי׳ עתה שמא אלו נעשה לא היתה מתרצית שוה שנתרצית עתה מפני שאינו שוה כלום ו ה נ י קדושי בדהשתא היא דיינינן לה כאילו היא שפת התלמוד דפוסים ומשני תירוץ שאינו מספיק אלא לאיתה קושיא ומפני התלמוד כדי שיקשה ובתר הכי מקשה ומשני ובסוף משני תירוץ שהוא מספיק לכל הקושיות. תפשוט הואיל דאמרת דמפני שאין בידו לקדשה משיגרשנה [לא] הוו קדושי השתא: דילמא מי׳ ר״ש ס״ה מספקא ליה לר׳ אושעיא דלמא כי היכי דתפסי קידושין השתא מקדשה תפסי בה קדושי דלאחר זמן כי השתא. אבל המקדש אשתו לא חזרה למחשב קדושי שהרי מקדושה היא · ולא נחזרה לחיכי שייך למיסר הכא מני אי לא אמרי׳ נבה מעבא דרצויא דהשתא מרני · ומסתברא דהכי פירושא דילמא הכא מדרה דמקדשת והסמא דאבר לאשתו הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשך הואיל ואחר שגירשה אין בידו לקדשה אע״פ שבידו לגרשה דיינין הקדושין כדהשתא כדפרישנא לעיל׳. אבל נותן לפנויה שתי פרוטות ואומר לה הרי את מקודשת לי בפרוטה הוה כפרוטה דקדושין בידו והיא מהרצית עתה להתקדש לו׳. הלכך היא לה מקודשת כלומר שאם גירשה צריכה גם מקודשין שנים דאיתרא הוא ואע״ג דבגדגדים ע׳ ד׳. נדרים מסיק עלה דהאי בעיא דרבי אושעיא כפרוצה אחרים דמיא כלומר ואינה מקודשת׳ לחומרא עבדינן · ואהאי מסקנא מסתברא · ומסתברא שאם גירשה מקדושי פרוטה ראשונה ובא אחר וקדשה צריכה גם מזה ומזה · ואע״פ שכתב הר״ם פ״ו דמקדשת לא ר״ל אלא שצריכה הימנו גט ולחומרא הויא מקודשת ולא לקולא וזה אין בו כדס: יתר על כן · אפילו מה שאינו בידו דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם שהרי לא הביאה שליש עדיין ואין בידו לחלוש ולהפריש תרומה מתבואה עד שתביא בראש השנה · בשחת שלא נתבשלו · הגרעינין אי לא לכלבו החסים דכיון דראוי לקצור ולהאכיל לבהמה מכבר וחשוב הוא אבל באגם שאינם אלא צמחים רכים קרי אגם · בבציצלא · מין בצל מבצבץ ועולה מן הארץ ויש בו כדי לכוף: כמאן אזלא הא דתניא · אדרבי חנינא קאי כמאן מ׳ אמתני׳ דאם אשתו מעוברת דבריו קיימים דדבר שבא מקצתו לעולם מקניא.

ג) תוס׳ ד״ה לו מצטרף מה שניתן וכו׳ מ״מ לו מתחזר שתתקדש נקידושין כמו שלמטה נקידושין דאמרת דמפני שאין בידו לקדשה משיגרשנה [לא] הוו קדושי השתא:

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה ואמר וכו׳ מקודשת לו מני מהדייטו כגון זו אם : (ב) בא״ד דלמה מקנה :

[ג״ל רחנן]

[תוספתא פ״ב דתרומות]

יבמות מה: מז:

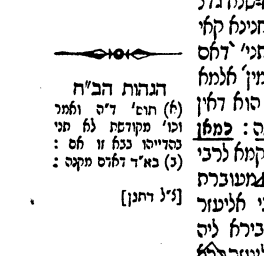
יבמות נב:

נדרים ג.

יבמות נב:

יבמות נ:: והשם מחציב מני למתולה ונסי׳ עקיבא [גיטין יג: מכ: כ״מ נב: כ״ב עכ: קכ: קלף תמלו: קנו:]

[ג״ל רחנן]

נוסחא
גיטת ראובן לשמעון מדוכתא פלונית ביום פלוני בשנה פלונית לבריאת עולם כמנהג בני פלוני במקום פלוני ואקנה בחר גא דעולם

מקנה

ב׳ לגיטות בחר׳ נבה ובי׳ יוסף בבריוס בבני ראבי׳

"באתן אוגא" הגיה מהרי״ק ז״ל ע׳ ראבי׳ (מהקיצו בחר גא דעולם) זע״ש ויראה ע״ל ר׳ חנינא

שמעטר לקבל עובר נקבה — ועל כך נ׳ לבני הגיה מ״ש הוכר עובדה

נוסח

שטר מאנא ניתן על תנאים טובים ומועלת מחקנה בחר גא דעולם

לג א **מסגיר** · מזהיר לב"ד שלא יסגירוהו לבעליו להשתעבד בו: **לכשתקדך** · דבר שלא בא לעולם הוא: (ו) **גלוקח עבד ע"מ לשחררו** · לפי שמשחררו ובא להשתעבד בו לא קרי ליה קרא עבד: **משום לישנא** · תיבת תחותיה ומיבת בעלה, ותשתרח כר"מ סגיר ליה: **קונם שאני עושה לפיך** · מעשה תורה אור

ידי יהיו לפיך כהקדש הין בעלה לריך[ג] להפר שהרי מקומדת עליו: **שמא תעדיף** · על מעשה ידיה יותר מן הרלוי לו ויותר ממה שהיא תייבת לעשות לו ובכתובות (דף סה:) מתריען 'מה היא עושה לו? משקל ה' סלעים שהי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל' ולכי תיתי דעדפה קדמה (ג) **תני** · **דלא בתי לעולם בשכר** · **בשכר** · שיהא שכרה מרובה: **למי שברלם** · ומיהו במידי דמשתעבדי ידיה לבעל לא מלי למקדושינהו: **מתני' מעשה** **עמך כשועל** · בפשולת יום אחד: **גמ'** **ופוף שנתן לה פרוטה** · ואמר לה התקדשי לי בפרוטה זו על מנת כו' והא תניא לשמוטיכן הנח דיין דבשכר דיבור לו בשכר פעולה לא מקדשה דיבור אלא בשכר פעולה שעושה עמה ועד סוף' ומלוה הוא, ולקמן מפרש היכי שמע לה ר"ל ממתני': **שפרכסתיך** · כבר נתחייבה לו והוי מלוה גבה: **שרכיבך** · והרכיבה: **גלוחה** · שלא תבא ידידי: **דימום** · בגין: **ע"מ** · תנאה משמע ולא בשכר: **מתני' ע"מ שילמד** **תכא** · תבין של תתן: **רלה סתה** · בגמ' מפרש לה: **מלמדין וכו'** · כדי לעטור את הקידושין למפרע ולא מזקק ליבם: **גמ'** ע"מ

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה לכשתקדך: ג"ל קודם ד"ה לכשתקדך: (ג) ד"ה במ"ל וכו' תע"ב ולא כתב לעולם·כ·כ וכ"ש בכתובות פרק תע"ם דף נמ משמע לכ"ע אין בשעם משום דבר שלא בא לעולם ע"ש דמשמע דאי הוה בא ל"ל למומלי אלא משום דבר שלא בא לעולם ועי' מה שכתבתי בזה בחי' הרשב"א מנחות

גליון הש"ס

תוד"ה כגון וכו' נקרע בסמר כו' תיתי כשמולל· בגון זה ע"ש והא הכא כיי הוא דאמר כן ולעיל דרבי גם כל מודה דמעשיו ולאמר ל' יום הוי מנאי כמבואר בסוגיא דלעיל דג מכיוס ולאמר מיתה הוי גט:

יבמות נג: ניטין מה·

[יבמות נב. נג: כתובות נח: כ"מ מז:]

[יבמות נב: יבמות מה·]

[ג"ל דחנן]

יבמות נב: כתובות נט. סו· ע. מדיס פסי

[נדרים פה:]

[שבת לב: יבמות מה·]

[עיין תוס' [ויק]]

[עיין תוס' [ויק]]

נוסח

קידושין תאורת טכר פדולף נקידוף הפרולף ולא סני הפדולף ביטוף לאיכרות אתאלף ודן סף ופי אלוה (ואמרלף) באולה מאכלף

נוסח

ניסיון שפרט "על מנת שילמד אבא" דאמרינן

נ א מיי' פי"ב מהלכות גדיים הל"ו סמג לאוין קמ"ע ע"ד ס"י כלל סעי' עח טוש"ע אה"ע סימן מח סעיף ב:

נא ב ג מיי' פ"ה מהלכי אישות הלכה יח סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף יב:

נב ד מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף יג:

נג ה ו מיי' שם פ"ו הלכה ל סמג שם טוש"ע שם סעיף ח ט יא:

תוס' ר"י הזקן

כשהיכר עוברה הוא · דהא תנן גבי תבואה כשהיא שתת גדולה הרבי, שהיא ראויה לקצור אבל שגדלה מעט שאינה אלא כמו אגם הרי דכותה גבי אשה ה) כשהיא מעוברת · וכתב הר"ש דהא דר' חנינא כר' אליעזר [בן יעקב] קיימא דסמעתו קב ונקי: דבי כבשה · שדה בית הבעל שא"צ אלא לפי נשמים: דבי שקיא·שדה בית השלחין שצריך להשקותה תמיד אעפ"י שהיא שתת לא אמר דעבידא דספרא אי לא משקי לה כרבעא לה הלכך כפי שלא באה לעולם הוא: ודברי יוסף תיכר עוברה בעינן דוסיא דשדות · איכא פ"ד הוראל ופוקמי' להא דרבי חנינא כר' אליעזר [בן יעקב] ור"ל דלאו הלכתא היא דהא ק"ל אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אלא לפי שהוא כרבנן דחנינא מחני' ותנאי דסתני' פ"ל אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם · וי"ל שבא ר' חנינא להודיענו דאפי' מאן דאית ליה אדם מקנה דשב"ל בשאין שהתו מעוברת הוראל ולא בא מקצתו לעולם אינה מקודשת מיהו אם היא מעוברת שבא מקצתו לעולם למאן דאית ליה אדם מקנה דשב"ל מקודשת· והר"ם ז"ל כתב בפ"ו שאם תיכר עוברה מקודשת כר' חנינא ובתוספות פרק ה' כתב והוא שיביאו שליש דלא כר' אליעזר · נראה דעתו דסתניתין דאשר לא [אשר] כלום בין רבי אליעזר בן רבנן היא כר' אליעזר ורתיים מיהא בעי פ"ה מהרר' אתרוצי ל פ י ר י ה דר' חנינא כדעתיה דר' אליעזר דסיפרא דרבי חנינא לפרושי מתני' קא אתיא·ומיהו ר' חנינא נמי אליבא דרבנן

עין משפט נר מצוה

ה) [ועי' תוס' ב"ב קמ. ד"ה ר' יוחנן] ו) נרמה דג"ל כשהוכר שנכנה · ז) תוי ג"ל וכה ר' חנינא מתח לפרש מהני, והנה דמתני' כת ס"ל וכו' ·

אמנה הכי"ל דבעי דיכר עוברה מקודשת · ואע"ג דס"ל דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הא ק"ל נמי המקנה לפי שלא בא לעולם [לא קנה] ואפ"ה אם מוכה לעובר [שלו] קנה וקדושין זכות הם לאישה דאתתא ניהה לה בבעל ואביה מוכה לה במקבל כוסף קדושיה וכמו שהמתנה מתנה מפני שדעתו של אדם קרובה אצל בני בניו ובתו להועילם נשר והקנה לוה מיתה שהוא בעולם לקנותה תכף שתבא בעולם מפני שוכות הוא לה וכ"ש הוא ומה אם כשהקנה אינו בעולם מפני שדעתו קרובה אצל בני קנה לכשיבא כ"ש כשהקנה הוא בעולם והמתנה אינה בעולם שקנה מיתה המתנה לכשהבא בעולם הלכך קדושין, וכן כתב הר"ם פ"ו וראיה לי שצריך לחזור ולקדש מאביה אחר שתלך בקדושין שאין בה דופי · ולשונו בפי' המשנה ואשר יתחזק לקדש אותה אחר לידתה ואז יותר לו לבא עליה לפי שהעיקר אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואמנם אמרנו דבריו קיימין להדסיר שהוא אשת איש ע"כ · הא דאמרי' במתני' לאחר שיחלוץ לין יבמין אינה מקודשת אתיא כפ"ד דאין קדושין תופסין ביבמה לשוק אבל אנן דקי"ל דמספקא לן אי תפסי בה קדושי אי לאו היא ספק מקודשת וכן הוא בירושלמי וכ"כ הר"ם: כפועל אשמה בפעולה יום א' · פרוטה שאביר לה התקדשי לי בפרוטה זו על מנת שאעשה לך כך וכך: בצוותא ואקדש לך · שלא אשב יחידי ומיירי שאמר לה הרי את מקודשת לי בצוות שאעשה לך: בלילה אחד ואשב עמך כל הלילה בדבר תורה ולא בדברים בטלים: דאמר אין · כלומר דעל מנת שירצה משמע כשישמע שאשר בשעת אבל אם שתק לא הוי מקודשת · והא לא אמר אין דאי מיירי שמת ואשר אין כי לא מת האב נמי מקודשת· מכי

בגון דכתב ליה לכשתקדך הרי עלמך קטי לך מעכשיו · הכא ממש דלמ"ד מדם מקנה דשב"ל מ"מ לריך הוא למימר מעכשיו וכן ממש בפ"ק דב"מ (דף סז:) דקאמר התם לחבר רבא שדה זו לכשתקדמה תהא קטייה לך מעכשיו וקשה דהא מילתא דרבי מאיר בשמוך גבי לחבר שתתנייר לחבר שתתנייבי ט' דאמר ר"מ מקודשת ולא קאמר ליכבי למימר מעכשיו ואמאי לריך לומר בשדה ובעבד עפי מבגר וכי תימת דהא דקאמר מקודשת הייט היכא דאמר מעכשיו ואע"ג דליכא בבייאת וכדאשכחן בפ' כהאשה (כתובות דף פב:) גבי משוך פרה זו ולא תהא קנויה לך עד לאחר ל' יום ומוקי לה דאמר מעכשיו ואע"ג דליכא במילתיה הא לא אהדרת לומר כן דמשכחת מהני למ"ד תדם מקנה דשב"ל כדבר שבא לעולם דלא מלינו חלוק בדבר וכדבר שבא לעולם לא מלרכינן לומר מעכשיו הכא לאמר במתניתין הרי → את מקודשת לי לאחר ל' יום לא בא לאחר זמן ולא קדשה מקודשת ואע"ג דלא אמר מעכשיו והדרא קושיא לדוכתיה לכך לומר ר"י דלא דמי לגבי קידושין הייט טעמא דלא בעי למימר מעכשיו משום דסתם קידושין בכסף ונקיון מעות לא מתבטל כדאמר לעיל[ד] בד"א לאחר וקדשה מקודשת ואע"ג דמתחלה לא בא לעולם אבל הכא גבי שתרור של עבד וגבי שדה להתם רוב קנייתם בשטר ותם לא אמר מעכשיו ה"ל לתם לקרוע בשטר בתוך הזמן העבד לא יהא משוחרר וגבי שדה נמי לא יהא קנוי לו לסכי נקנו בשדה ובעבד לישנא דמהכי בכל ענין לפי' נקרע בשטר והייט כשאמר לו מעכשיו והר"ם פירש לשכי נקנו מעכשיו גבי שדה ועבד לאסמועינן דסבר כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אע"פ שרוצה שיחול הקנין מעכשיו ה"ל לאתיא לפולי כרבנן ולריך לעשות קנין לאחר שהשחרור וא"ת כיון שלא חל הקנין לאחר זמן הזכיר הכתוב שלא להפסיד עבד → לא תחזיק בו לא משכחת ליה כשיתרה ליה מ"מ כשפדוהו לו קונימו בלימותיה עבדיהן דליכא ליה לפולי בהימנותיה כדאמרי' בפ"ק דב"מ (דף סו:) דקאמר התם לחבר רבא שדה זו לכשתקדמה תהא קטייה לך מעכשיו וקשה דהא מילתא דרבי מאיר בשמוך גבי לחבר שתתנייר לחבר שתתנייבי ט' דאמר ר"מ מקודשת ולא קאמר ליכבי למימר מעכשיו ואמאי לריך לומר בשדה ובעבד עפי מבגר וכי תימת דהא דקאמר מקודשת הייט היכא דאמר מעכשיו ואע"ג דליכא במילתיה כדאשכחן בפ' כהאשה (כתובות דף פב:) גבי משוך פרה זו ולא תהא קנויה לך עד לאחר ל' יום ומוקי לה דאמר מעכשיו ואע"ג דליכא במילתיה הא לא אהדרת לומר כן דמשכחת מהני למ"ד תדם מקנה דשב"ל כדבר שבא לעולם דלא מלינו חלוק בדבר וכדבר שבא לעולם לא מלרכינן לומר מעכשיו הכא לאמר במתניתין הרי → את מקודשת לי לאחר ל' יום לא בא לאחר זמן ולא קדשה מקודשת ואע"ג דלא אמר מעכשיו והדרא קושיא לדוכתיה לכך לומר ר"י דלא דמי לגבי קידושין הייט טעמא דלא בעי למימר מעכשיו משום דסתם קידושין בכסף ונקיון מעות לא מתבטל כדאמר לעיל[ד] בד"א לאחר וקדשה מקודשת ואע"ג דמתחלה לא בא לעולם אבל הכא גבי שתרור של עבד וגבי שדה להתם רוב קנייתם בשטר ותם לא אמר מעכשיו ה"ל לתם לקרוע בשטר בתוך הזמן העבד לא יהא משוחרר וגבי שדה נמי לא יהא קנוי לו לסכי נקנו בשדה ובעבד לישנא דמהכי בכל ענין לפי' נקרע בשטר והייט כשאמר לו מעכשיו והר"ם פירש לשכי נקנו מעכשיו גבי שדה ועבד לאסמועינן דסבר כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אע"פ שרוצה שיחול הקנין מעכשיו קנה לחי ה"ל לאתיא לפולי כרבנן ולריך לעשות קנין לאחר שהשחרור וא"ת כיון שלא חל הקנין לאחר זמן הזכיר הכתוב שלא להפסיד עבד → לא תחזיק בו לא משכחת ליה כשיתרה ליה מ"מ כשפדוהו לו קונימו בלימותיה עבדיהן דליכא ליה לפולי בהימנותיה כדאמרי' בפ"ק דב"מ (דף סו:) דקאמר התם לחבר רבא שדה זו לכשתקדמה תהא קטייה לך מעכשיו וקשה דהא מילתא דרבי מאיר בשמוך גבי לחבר שתתנייר לחבר שתתנייבי ט' דאמר ר"מ מקודשת ולא קאמר ליכבי למימר מעכשיו ואמאי לריך לומר בשדה ובעבד עפי מבגר וכי תימת דהא דקאמר מקודשת הייט היכא דאמר מעכשיו ואע"ג דליכא במילתיה כדאשכחן בפ' כהאשה (כתובות דף פב:) גבי משוך פרה זו ולא תהא קנויה לך עד לאחר ל' יום ומוקי לה דאמר מעכשיו ואע"ג דליכא במילתיה הא לא אהדרת לומר כן דמשכחת מהני למ"ד תדם מקנה דשב"ל כדבר שבא לעולם דלא מלינו חלוק בדבר וכדבר שבא לעולם לא מלרכינן לומר מעכשיו הכא לאמר במתניתין הרי → את מקודשת לי לאחר ל' יום לא בא לאחר זמן ולא קדשה מקודשת ואע"ג דלא אמר מעכשיו והדרא קושיא לדוכתיה לכך לומר ר"י דלא דמי לגבי קידושין הייט טעמא דלא בעי למימר מעכשיו משום דסתם קידושין בכסף ונקיון מעות לא מתבטל כדאמר לעיל[ד] בד"א לאחר וקדשה מקודשת ואע"ג דמתחלה לא בא לעולם אבל הכא גבי שתרור של עבד וגבי שדה להתם רוב קנייתם בשטר ותם לא אמר מעכשיו ה"ל לתם לקרוע בשטר בתוך הזמן העבד לא יהא משוחרר וגבי שדה נמי לא יהא קנוי לו לסכי נקנו בשדה ובעבד לישנא דמהכי בכל ענין לפי' נקרע בשטר והייט כשאמר לו מעכשיו והר"ם פירש לשכי נקנו מעכשיו גבי שדה ועבד לאסמועינן דסבר כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אע"פ שרוצה שיחול הקנין מעכשיו קנה לחי ה"ל לאתיא לפולי כרבנן ולריך לעשות קנין לאחר שהשחרור וא"ת כיון שלא חל הקנין לאחר זמן הזכיר הכתוב שלא להפסיד עבד

יוסף לו בעי למר מעכשיו ומיהו קשה לפר"י דפירש דמעכשיו מהני לפי' נתקדש הגט ל"ל ל"ל במשוך פרה זו מעכשיו לאחר ל' יום נקל מוקי לה ר' יוחנן לפי' בעומדת בתגם דמקום רחוי למשיכה פירוש ולא מיבעיא במילתיה הא לפולי ברה"ר קיימא קנה כיון דאמר מעכשיו וי"ל דר' יוחנן למעמיה לעיל בפירקין (דף ס·) מעכשיו ולאחר ל' יום סיולא הוי וה"ק מעכשיו יחמילו הקידושין ולא ינמרו אלא על לאחר ל' יום וכמו כן אמר גבי מעכשיו דמשיכה ניכון ללא קנה לגמרי לריך שיהו בשעת גמר המשיכה במקום רחוי למשיכה ומש"ה מוקי לה ר' יוחנן התם בעומדת בתגם דלחוי למשיכה אבל ברה"ר נקרע השטר מהני הואיל ואמר ליה מעכשיו אחמיל דאמר לעיל (דף נח:) תנאה הוי ולריך לדקדק אליבא דרבי יוחנן סוס דבר לאחר זמן כגון שידוכים ואחר תנאים דהא אפילו אמר ליה מעכשיו לא מהני לר' יוחנן אם מזר בו או אם הוא קטן סמוך ביד הקונה בסוף הזמן דהדרת סורדת למריה ה"ג אמר

נר א מיי' פ"ע מהלכות חיטות הלכה יב סמג עשין מח עושין לה"ט פנים לז פעיף כח:

נה ב מיי' שם הלכה יג עוש"ע שם פעיף כג:

נו ג מיי' שם הלכה יב עוש"ע שם פעיף כב:

נז ד מיי' שם הלכה יד עוש"ע שם פעיף כה:

נח ה מיי' שם הלכה יג עוש"ע שם פעיף כד:

נט ו ז מיי' פ"ע מהלכי חיטורי ביתה הלכה כג סמג עשין נ:

ס ח ט מיי' פ"ב מהלכות חיטות הלכה כג סמג שם:

מראה

כ' ציונות לבעל האי גאון ז"ל ריש מציעא וסיבא

נוסחא

אובא שאני "קידשתי את בתי ואיני יודע למי קידשתיך" ובא אחד ואמר "אני קידשתיך" - נאמן

מראה

◇ ב' דצות-זך-דין הוא נאמן לומר "שני קידשתיך"

נוסחא/מראה

① △ דצות בעין: אף נאמר "קידשתי את בתי" אבו לאחויקה בכשא איש לאחוד ואא ניתנה תתרי"ם סיק"ל

② אובא שאמר "נתקדשתי" אבו לסוקלו אם ניתנה

תוס' ר"י הזקן

מכי אמר אין ואמאי נקם מת האב: אלא ע"מ שישתוק. פר"ש דרישא דתני על מנת שירצה על מנת שישתוק בשישמע משמע ואם לא שמע נמי מקודשת ורוצה האב ששתק בשעת שמיעה לא רצה שמחה בשעת שמיעה: והא ושתיק ליה. והויא מקודשת ותו מהניא דמדקאמר מלמדין ולא אמר מודיעין ומלמדין ש"מ דמיירי ששמע והוציל והויא לה מקודשת אלא האי מיפא מתוקמא כשאמר בפ' על מנת שלא יפחה ותוציל ודוקא בירדו לעולם עכ"ל ר"ש. ודקדק מכאן בעל ההשלמה דשלא יפחה אע"ג דמ"ד אין יכול למחות שהרי עשה תנאו שלא יפחה ולעולם קדושיה תלויים עד שימות. ואיכא מ"ד דע"מ שלא יפחה יכול למחות לעולם [ער] שיאמר אין רוצה אני ויכיהו אם אמר אינו יכול למחות שמיד הלי הקדושין. ופ"ה לא אוקים רישא בשלא יפחה דרצה האב משמע שלא מיחה דהא לא יפחה קאמר אבל אי אמר אין אין יכול למחות ור"ש רישא ופצ"ע. ועיין בתוס' פ"ב דיבמות דף לט ע"ב:

גליון הש"ס

גמ' נתמן ניתן נע"י. עיין ני"ש פ"ב דיבמות דף לט ע"ב:

מגהות נה.

ע"ש שישתוק. כשישמע לשם האב שמתק בשעת שמיעה מקודשת, לפי שתיקתו: **ולו קידושין: אלא ע"מ שלא יפחה בשעת מיתה.**

אלא ע"מ שישתוק לבתו. פירש בקונטרס שישתוק בשעת שמיעה ולפי שתיקתו בשעת שמיעה מקודשת לו לשם האב שלא יפחה בשעת מיתה. וקשה לר"י דהכי משמע בגמרא דלמר אמר ליה לשם מי מקודשת ולמר אמר ליה לשם מי מקודשת ולא משמע בגמרא דלמר אמר ליה לשם האב ולמר אמר ליה לשם בתו. ועוד דלמר אמר ליה לשם מי מקודשת משמע דלמר אמר ליה לשם בתו מקודשת ולמר אמר ליה לשם האב לא מקודשת

ונתרמיס · לית התרימו מנכסיהם הוי מרס לבדק הבית וקדשים וכן לית תנור ערכי עלי נערך: **אכל גת למכות** · להחזיק שערותיהן בחזקת סימן ללקות ולהעלים: **מתני' גירשתי** · קבלתי את גיטה: **ובתי בית קטנה** · שכשגר כשתמר עליה כך: **נאמן** · לפוטרה מן הכתובה: **ובתי בית גדולה** · תורה אור

נאמן לנדרים ולחרמים ולהקדשות ולערכים אבל לא למכות ולעונשין: **מתני'** "קדשתי את בתי"* קדשתיה "נתגרשתי" בשהיא קטנה נאמן, קדשתיה ובגרשתיה והרי היא קטנה נאמן, קדשתיה בשהיא גדולה אינו נאמן נשבית ונפדיתי בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן: **גמ'** מאי שנא ראשא ומאי שנא סיפא רישא בידיה סיפא לאו בידיה! הא בידו להשיאה לחלל, רקא פסלה מכהונה? הא לא קשיא *כרבי דוסתאי בן יהודה דאמר בנות ישראל מקוה טהרה לחללין בידו להשיאה למזור? כרבי עקיבא *דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין בידו להשיאה אלמנה לכהן גדול

וכר' סימאי *דתניא" סימאי אומר מן הכל קרישה ר' עקיבא ממזר חוץ מאלמנה לכהן גדול שהרי אמרה תורה °לא יקח °ולא יחללו עושה ואין עושה ממזרים כר' ישבב דאמר בואו ונצווח על עקיבא בן יוסף שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הוכד מכוון הניחא לר' ישבב אי לטעמיה דקפשיה שפיר אלא אי לאפוקי מטעמא דר' סימאי קאתי! בידו להשיאה לחייבי עשה אמר רב אשי ותסברא רישא משום דבידו הוא נהי דבידו לקדשה, בידו לגרשה, ועוד אילו אמר רב האי דלא ניחא בגוה מי מצי מקדש ניהלית בעל כרחיה? אלא אמר רב אשי רישא

התמנא חמנאי כרב הונא *דאמר רב הונא °מנין לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר °את בתי נתתי לאיש הזה לאישאשר הזה" התירה בניו שהוא רחמנא לאב בשבייה לאחימניה: **מתני'** *מי שאמר בשעת מיתתו: יש לי בנים נאמן, יש לי אחים אינו נאמן: **גמ'** אלמא נאמן להתיר ואין נאמן לאסור, גימא מתניתין דלא כר' נתן דתניא בשעת קידושין ואחר־כיש לו בנים, בשעת מיתה אמר אין לו בנים; בשעת קידושין אמר אין לו אחים בשעת מיתה אמר יש לו אחים–נאמן להתיר ואין נאמן לאסור בדבר אמר רבא שאני התם כיון דבשעת מיתה קא הדר ביה אימא כוותיה דאמר אמר ליה אביי ולאו כל דכן הוא: השתא ומה התם דקא מרע ליה להבריח אשתו קושטא קאמר מתני' דלא קא מרע ליה להבריח לא כ"ש! אלא אמר אביי *מתני' דלא מוחזק לן באחי ולא מיתחזק לן בבני דאמר ר' יוחנן דלא מוחזק לן בבני ולא באחי, אמר: "יש לי בנים" נאמן "יש לי אחים" אינו נאמן–לאו כל כמיניה דאסר לה אכולי עלמא לבייתא דמוחזק

ריבוי שערות שמכיע מריבוי שערות לחין לכרכם לבת קודם י"ג שנה לי נמי לח הם גדולים בקומה ים לסמוך על הסימים והקומה ואפי' לח לו כי לח ב' שערות לבד הכת מיירי שלח הביו רק ב' שערות ולח הגדיל בקומה ולכך לחמר נמרת למכות ושוטרין לימן נתמן עוד פר"י שיטה אחרת דבמקום סימנין ח"ל עדות שנים וח"ח ל"ב מה לחו לריכין לנתמנותו על תביו וי"ל דמיירי הכת שתביו העיד שכבר עבר שנה לו שנים שלכל בנו מלב לו בת על העבירה והיה גדול כשעשה לת העבירות לבל לין לחו יודעים לם היו לו שנים בחומו הזמן לו סימנים ובת לשמעינן דהלד נתמן עומר לחומו הזמן היו לו שנים לו סימנים להיימו שני שערות והת דלת מלנין סימנין חד מיניהו נקע: **נאמן** לנדרים · דעד לחד נתמן בלחסורין תימה הת לין נתמן לחת בדבר שביבו וי"ל כיון דסופו ליגיל עלמותו כדבר שביבו מיבו קשה מלי מיריה לב לפי' לחר שמעתו כשרים דה"ל כחל שנשמע לחד עלמותו כשרים ולח לחלריס:

[כר' דוסתאי וכו' · פרש"י כיון שנתו כשרה למנתו כשרה וכו' ור"י לומר טעם לחר לתם היה פוסלה כבייתו לת היו הבנים כשרים דה"ל כחל שנשמע לחד עלמותו כשרים ולח לחלריס:]

הקפנה יד,ב[וכ"ה בכ"י ופ"ר ורמ"ה]

* [לעיל מד: עז.] ועי' בתוס' ד"ה ואי ואולי היא גרסת הגאונים שהובאה בשיטה מקובצת בשם הראב"ד ובשם הרמב"ן ובשם הריטב"א ובשם הרשב"א ובשם הר"ן ובשם הרא"ש ובשם הריטב"א ובשם הרשב"א ובשם הר"ן ובשם הרא"ש

** נ"ל ג"ו לפי הגרסא בתוס' [ובמשנת ר' ישעיה ובתוס' הרא"ש] ובלא"ה לפי גרסתנו ג"כ ניחא דלא קשה מידי

מתנה ב,ב

מכות יד,ב

ב"מ קלו:

כתובות כב. ע"ש סיטב

תמורה ב,ב

נזיר נאמנות האב לפסול את בתו הקטנה מן הכהונה (ר"ן) ואחרונים ואחרוניות על הרמב"ם - ואם יש לו בנים ובנות - "נשבית ונפדית" - האם היא קטנה

מבוא ב' תוספות ד"ה אחד ואחד נאמן ואחד נאמן

"ובתי בית קטנה" סיבה על "ובתי בית גדולה" ואחרונים על הרמב"ם - אם יש לו בנים ובנות - "נשבית ונפדית" - האם היא קטנה

נזיר האומר שמת אחיו ויש לו בנים ואינו יודע אם שמת קודם לנזירותו או אחר כך

מבוא ד' תוספות ד"ה אחד ואחד נאמן ואחד נאמן

נזיר האומר שמת אחיו ויש לו בנים ואינו יודע אם שמת קודם לנזירותו או אחר כך

מבוא ד' תוספות ד"ה אחד ואחד נאמן ואחד נאמן

נזיר "ובתי בית קטנה" סיבה על "ובתי בית גדולה" ואחרונים על הרמב"ם - אם יש לו בנים ובנות - "נשבית ונפדית" - האם היא קטנה

רבי סבר מה לי לשקר · פי' הקונטרס דשמעת קידושין כעדים דמו ועיקר ליה לחזקה (ג) דהא מחזקינן ליה מעיקרא כחתי ולא בבני וקיימת לה הך דחתמי בחזקת שלין זקוקה ליבם וכי חתי בשעת מיתה לתפוקי מחזקתה לאו כל כמיניה ור' נתן סבר מה לי לשקר לחזק דמו ולא חתי חזקה ועקרה חזקה מיפטרה ליבם ולא חתי בשעת קידושין יש לי ביום לו לאו דהדר ביה בשעת מיתה הוה מימין דתמר מה לי לשקר לי למיפטרה מיבם קתני מלי למיפטרה בגיטא שעה אחת קודם מיתתו [ואין נראה לר"י שנאמין לומו במה שתמר בשעת קידושין שהרי דעתו לקיימה אלא נראה לפרש מנו דלי בעי לכתוב לה גט בשעת קידושין לגרשה כ"ז שירלה תע"ג דאסור לגרש בגט ישן •מ"מ כיון דלישבד מהני תשיב ספיר מנו ת"ר] לכל כי הדר ביה בשעת מיתה לוקמת לחזקה קמייתה דסבר מה לי לשקר כחזקה דמי ואין לו לעקור החזקה שהיתה קודם הקידושין מיהו לי לא הדר ביה שהיא מעלמת עסה דלין לחם מוטח ולא לו ולולי היתה זקוקה הוה הדר בשעת מיתה ור"ח ס"ל דחתי מוקי מתני' דלא מוחזק לן בחתי לפי' מוחזק לן בחתי יפה (ב) במה שתמר יש לי ביום מעשה דפירש הקונטרס דלין לחם חוטח ולא לו ו"ל משום דתנן במתני' יש לי לחוש לינו נאמן משום כלי לריך לאוקמיה בהכי לי נמי ו"ל דלי מוחזק לן בחתי לא יהא נאמן במה שתמר בשעת מיתתו יש לי ביום •דבשעת מיתה לא שייך למימר פער לה בגיטא דשמא לין לו כח: ואם

נוסחא
לפנינו אית ר"ש בדק ע"ש מהרש"א ב"ק ע"ש ת"ש נאמנים ב"מ ל"ב:

תוס' ר"י הזקן אחריתי קא משמיה לא מרע להו לנשואין משום דבידהו לגרשה מהימנינן ליה בין לקולא בין לחומרא: בריית' דאחתוק לן באחי ולא בבני דקאמר יש לו בנים בשעת קדושין וקאמר ר' דהאי דקאמר יש לי בנים או אין לי אחים בשעת קדושין · מה לו לשקר · מאי אהני דבוריה לרצויי להתקדש זרי יכול לרצותה ברירך אחר שיאמר לה שיגרשנה מחיים אם חצטרך ויעשה לה תנאי על זה הלכך מה לו לשקר: עדים כלומר שמכחלין ה ח ז ק ה הראשונה ורשאר זה מוחזק שיש לו בנים ואין לו אחים · הלכך כי אמר בשעת מיתתי אין לי בנים או אין לי אחים אינו נאמן שאינו אומר אלא לאוסרה הרואה לוח שמוחזק לן באחים אינו לנו בבירור אלא ששמענו מה לי לשקר מהחזקה דכעדים דמי שיש לו בנים ואין לו אחים ור' נתן [סבר] נאמן מפאי דאמ' בשעת מיתה דלא אתי מה לי לשקר ומבטל לחזקה ראשונה אלא הרי היא עומדת בחזקתה וכי אמר אין לי בנים נאמן דהא מוחזק הוא שאין לו בנים וכי אמר יש לי אחים נאמן דהא מוחזק הוא שיש לו אחים:

עין
עד ז מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה ז סמג לאוין כמג טוש"ע י"ד סי' רכ סעי' יא:

עה ם מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעי' יב:

עו ח ו מיי' פ"י מהלכות נדרים הלכה ז סמג לאוין כמג טוש"ע י"ד סי' רכ סעי' יא:

עז ה ו מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעי' טו:

עח ז ח מיי' פ"י מהלכות נדרים הלכה ז סמג לאוין כמג טוש"ע י"ד סי' רכ סעי' יא:

נוסחא
מה' תנאים באומר קונם אין אני נהנה לו ר"ן ס"פ נדרים ב"ק ל"ג ב"מ ל"ב ב"ב ל"ט

ואם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה. מכאן יש להוכיח דלמאמה מן התירוסין יש לה כתובה ואפילו לא כתב לה מסתמא הכא מיירי דלא כתב לה ת"כ מאי מבקשין שייך למימר הכא אלא ש"מ דמיירי הכא דלא כתב לה כתובה ואפ"ה קתני כופין אותו ליתן לאשתו כתובה ובפרק הכותב (כתובות פט:) דבעי למאמה מן התירוסין יש לה כתובה או אין לה כתובה היא יכול להוכיח מהכא אלא לא לימא להוכיח מהתם דמסתברא כי תם מן המקנה:

אמצעית שבבת שניה תשתרי? הכא במאי עסקינן בשאין שם אלא גדולה וקטנה, והכי נמי מסתברא דאם איתא דאיכא ליתנייה, ולטעמיך אמצעית שבבת ראשונה דודאי ספיקא ואסירא ליה מי קתני לה, הכי השתא התם תנא קטנה דידה לאיסורא והוא הדין להך דקשישא מינה הבא אם איתא דאיכא ניתנייה, אמר ליה *רב הנא בריה דרב יהושע לרבא הא פסח דכי כת אחת דמי ופליגי? אמר ליה התם בלישנא דעלמא קמיפלגי: מר סבר עד פני הפסח עד קמי פיסחא ומר סבר עד דמיפני פיסחא: **מתני'** האומר לאשה "קדשתיך", והיא אומרת "לא קדשתני": הוא אוסר בקרובותיה והוא מותרת בקרובויו. היא אומרת "קדשתני", והוא אומר "לא קדשתיך": הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרובויו. "קידשתיך" והיא אומרת "לא קידשת אלא בתי": הוא אוסר בקרובות גדולה וקטנה מותרת בקרובויו הוא מותר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרובויו. "קדשתי את בתך" והיא אומרת "לא קדשת אלא אותי": הוא אוסר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרובויו, הוא מותר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרובויו: **גמ'** האומר לאשה קדשתיך וכו': וצריכא: דאי אשמעינן גביה דידיה משום דגברא לא איכפת ליה ומיקר אמר, אבל אחוי אימא אי לאו דקים להו דת"ח הוא אמרה הלית איסור איתו בקרובותיה קמ"ל: קדשתיך והיא אומרת וכו': הא תו למה לי? איצטריך ס"ד אמינא מדאוריית'א הימניה רחמנא לאב, מדרבנן הימנוה לדידה ניתיסר ברתה בליבורה, קא משמע לן: **קדשתי את בתך** וכו': הא תו למה לי? אידי דתנא הא תנא נמי הא אתמר רב אמר כופין ושמואל אמר מבקשין אהייא אילימא אהיישא לאו כופין איכא ולא מבקשין איכא אלא אסיפא בשלמא מבקשי לחני, אלא כופין אמאי - אמר לא ניחא לי דאיתסר בקריבה אלא שמעתתא אהדדי אתמר: אמר שמואל מבקשין ממנו ליתן גט אמר רב 'אם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה' אתמר נמי אמר רב אחא בר אדא אמר רב ואמרי לה אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב כופין ומבקשין, תרתי? ה"ק מבקשין ממנו ליתן גט ואם נתן מעצמו כופין אותו ליתן כתובה/ אמר רב יהודה במקדש בעד אחד אין חוששין לקידושיו "ואפי' שנים מודים אחד אומר רבא לרב נחמן האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרובויו, ואי דאיכא עדים אמאי אסור בקרובותיה אלא לאו בעד אחד? "הכא במאי עסקינן כגון דאמר להו "קידשתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים "אתויי "המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני וב"ה אומרים צריכה הימנו גט שני היכי דמי? אי דאיכא עדים מאי טעמייהו דב"ש ואי דליכא עדים מאי טעמייהו דבית הלל אלא לאו בעד אחד? וליטעמיך אימא סיפא ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאין צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גס בה ואי סלקא דעתך עד אחד מהימן מה לי מן האירוסין מה לי מן הנשואין, אלא "הכא במאי עסקינן כגון דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה בית שמאי סברי לא אמרינן

גמ' ונריכא: לטעמיך דאמרת לעיל שאחר שתלה לחסר עלמו בדיבורו לחסר ומי שלא לחסר עלמו חיזו נאמר: **נבי דידיה**: כי אמר קידשתיך לא מיסתרא ליה בקרובויו משום דליהוו שקרי וגברא לא חיכפת ליה לחסר עלמו בקרובותיה חמש: **ומקרי ומחר**: קדשתיה ואע"ג דלא קדשה: **אבל מיסי**: כי אמרה "קדשתני" דאסרה נפשה לכולי עלמא עד שיתן לה גט, מי לאו דקיים לה הוה אמרה ונאסר ליהוי על פיה בקרובותיה ואפי' לא נתן לה גט: **מדרבנן דימות**: רבנן לחומה על הבית ואחת לריכה גט ואחת אסור בקרובותיו: **כופין**: ליתן לה גט: **לא כופין ליכא כו'**: דאמרה קדשתני דאין לריכה ממנו גט דהא קתני מותרת בקרובויו ואי בעית גט הוה מיסתרא בחמיו דהויא לה גרושת חמיו: **ואלא מפיפ**: דאמרה קדשתני דבעית גט: **בשלמא מבקשין**: ממנו ליתן גט: **למי**: שלריך בקשה לחסור עלמו בקרובותיה כדי להתירה ליבמה הוחיל ואין חפץ בה: **ומעתה דרב ושמואל מסדרי מחמר**: לא לחלוק זו על זו באו אלא להוסיף החילון מה שלא פירש הראשון: **ואם נתן מעלמו**: בלא בקשה לואו דאמר כופין הוא דאמר: **מביא מודיע**: לדברי העד: **מאי**: הא דתניא לין פושטין אלא מסיחין משום דלא ליחוש ליה ואת"ל הימנוה לו למאמה משום דלין קדושין תלין בלא עדיף ולוקי דבר דבר ממנו כתיב בעריות עדות דבר (דברים כא) ובממון כתיב על פי שני עדים יקום דבר (שם יט): **לין ולא**: לא היה מחזיק בדבריו לא ליאסור ולא להיתר פעמים שאמר הן ופעמים שאמר לאו ורפיא בידיה: **אי דליכא עדיס**: ואפי' לאחר זמן: **מי דליכא עדיס**: דבתקדשה בביאה: **אלא לאו בעד אחד**: ומשמיס מודיס: **אלא לאו בעד אחד**: ומשמיס מודיס: **אלא לאו בעד אחד**: ומשמיס מודיס

לא ליבעו סהדי אלא לשקרי · מכלל דאמר ר"מ דאין לריך עדים לעשות קנין והא דאמר פרק חזקת הבתים (ב"ב דף מ:) קנין בפני שנים ואין לריך לומר כתובו לנו משום דלא בעי שנים דודאי מהני אפי' בלא שנים אלא ה"ק קנין הרגיל בפני שנים אין לריך לומר כתובו לבעל ודאי אין לריך שנים וכן משמע בפרק הזהב (ב"מ דף מה:) דקאמר התם היה עומד בגורן ואין בידו מעות כו' ופריך עלה ויקניענו מיהליה לגב סודר ומשני דליית ליה סודר ואמאי לית ליה והא היו שם עדים אלא ש"מ דקנין בלא עדים וכן משמע בפ"ק דסנהדרין (דף ו') דקאמר התם פשרה ביחיד וקי"ל (שם) דפשרה לריכה קנין*: **אמר** לו עד אחד לכלת חלב והלה שותק נאמן · פירוש דשתיקה כהודאה דמי והוי עודע לו מעלמו לבל יאמר לו ליי יודע ליי נאמן לחייבו קרבן דכתיב (ויקרא ד) לו הודע חלין ולא ניודיעוהו תיי ודווקא לאחד לבל שנים נאמנים ומפיק קרבן על ידם כדאמר התם (כריתות דף יא:) תם הביאוהו שנים לידי מיתה תמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל וקריך נמי לפרש והלה שותק דאמר לו העד לכלת חלב

וסיה לך לידע והוא שותק :

ותנא תוא והלה דומר לא לכלתי · הא דקתני לא לכלתי ס"ס תם אמר ליי יודע דפשיטר משום דכתיב (שם) לו הודע והא דקתני לא לכלתי משום דבעי למיתני סיפא גבי שנים דומיה לכלת חלב והוא דומר לא לכלתי וכהא דיכא דבעותא לר"מ דתפילו אמר לא לכלתי מחייב ר"מ :

נטמאו מהרותיך והלה שותק נאמן · שאמר לו העד בפניך נעמתו וכן לריך לפרש בלכלת חלב כדפריכים וקשה להא דפ' הגזלן (גיטין דף מה:) מייתי היה עומד בבהרות ואמר לו נעמתו מהרותיך ואמר לו נאמן מהרותיך משמע דאפילו אמר לו נעמתו ולא אמר לו נאמן מהרותיך לא מהני ומשני התם שאני שטרות דמהרו למיעבד בהו נעמתו משום דלא מלי למיעבד בהו נאמן אבל הכא דמלי למיעבד בהו נאמן אפילו אמר לו נעמתו לא מהני ומיהו קשה מרבה להכי משמע דלא פליג רבה עליה דלאבי דאמר לכל דבר שאין בידו שותק והכא דאמר לו נעמתו והלה שותק אע"ג דאין בידו לשלם מכל מקום לריך לשלם מדלא מחי ליה ומיהו לפי מה שכתבתי לעיל דלא מהני אלא בלכלת חלב ולא בשאר דברים ניחא דלכלת חלב לא מלי למיעבד בהו נאמן דכתיב בה לו הודע ולא מלי למיעבד בהו נאמן אבל בשאר דברים מלי למיעבד בהו נאמן ומהני נעמתו מהרותיך ולא בעי לו הודע ולפי זה אין לפרש בלכלת חלב דוקא אלא ה"ה בשאר דברים ומיהו בלכלת חלב לריך לפרש דוקא משום דל

שורך גרבא · ונחשוך להקרבה לכל לסוקלו תרי בעינן דאמר מר (ב"ק דף מד.) כמיתת הבעלים כך מיתת השור: **ונחש מוגא** · לעניין פסולי קרבן בזבחים ובכורות: **ולריכא** · לאשמועינן בכולהו דסקיקתו הולמה היא: **מוי ליה בימי עומאתו** · ולא ליכפת ליה ולאו הולמה היא ומותרים לטהורים: **נאו לנבי מוכח קיימי** · ולא ליכפת ליה להכחישו והולמה מיהא לא הויא ומותר להקרבה לריכא: **משמו וינפח בעד אחד** · לומר אמר לו עד אחד תשתך ויכתה והוא שותק מהו ליחשר העד עליו: **ולא סוף סוף אמי** · והוה סמיא לעמת הקבוע לו לפני שמואל: **שדר** · שמואל שלח בתריה שימהרו לבא: **מאי נאו מי מסיפן לך** · הלי עד כשתר עד אחד דילמא היה שתיו ומפסולי עדות דלאו גזלנא הוא: **אפקה** · הוחיל ולא הכחישתו: **ינאי המלך** · מן הכהנים של תמנוחים הוה: **לכוחלית** · שם מדינה שבמדבר: **מלומים** · ירקות הם ומקום 'ככולי' בלשון ארמי כמו הקוטפים מלוח עלי שיח (מיכה ג): **כשהיו עסוקים בצניע** · בית שני שבלו מן הגולה והיו עניים והיו מוליכין הולאות במלחמה לתך אנו נאכל מלוחין להיות זכר לעוני תבוחינו ולהודות לפני הקדוש ב"ה שהצליחנו והעשירנו: **לבן של פרוסים עליך** · שומלין הם ואין שמחים בהצלחתך: **ומה תעשה** · לידע שכן הוא: **פקח נפש בעין שניך** · הן עין הקדח על מלחך ויעמדו על רגליהם לפי שהשם כתוב בו ושם יגלו *לת לבם ולת"ג דלאו שעת עבודה כדלמר בפ"ב (לעיל יד.) בגדי כהונה ניתנו להנות בהם: **שהיו לומרים שמו נצבים מן המודיעים** · לכך מיתו בו שהיו הפרוסים לומרים עליו "שמו כשבים במודיעים"-כרך של בית חמשמונאי-היה לשבועי' פסולה להכוהה ונשמלה חבין ונמלה חלל: **ויבדלו חכמי ישראל בנופם** · שכעס המלך עליהם: **לך סוף דינו** · לשבול מרפתו: **וכך סוף דינך** · כתמיה שלא תנקם מהם: **רומסם** · הרגם: **מה נפל עליה** · שמא תשתכח תמר ליה הרי ס"ת כרוכה ומונחת בתוכה המלות ולא ישתכחו: **ומונן פרעה** · לשון ויכן לין ויגמול שקדים (במדבר יז) ל"א בערה לשון מולים (יחזקאל ו) כעיולן המביעיר גחלת: **שמעון בן שטח** · אחי אשתו היה ומחביאתו: **סיכי דמי** · ויבוקש הדבר ולא נמלא דמשמע שהחזיקוהו בחזקת כשרות: **סמוך לפני** · דלמרי לשתבחי והיכי קלמר "ולא מלאו" ואי לומרת 'לוקי' תרי לכהלי תרי ולוקי ליתמא לחזקתיה ס"מ "לי היה קמן והיתה בתה לב"ד להחירה לבל בניה זה הגדון לין לו לוקה דכשרות שהרי מעידים על תחילת לידתו בפסול שלומרים שלמו נשביה קודש שטלה ול"ת מ"מ תיכי ליה חזקה להיותה בחזקת כשרות להה לתריכן בפרק קמח דכתובות (דף יג.) לדברי המכשיר כה מכשיר בנתה ול"ל דלא לתר לוקי תרי בהדי תרי לתה בתרומה דרבנן ותרי בהדי תרי סקיקה דרבנן ובהה לא לתמיכו לבל ביוחסין דליכא לתוקי לישורא דלוריכת לתמיכו ולסורה היא מדרבנן *): [ועיין ביאור כתבו בכתובות כו: ד"ה לבן]

*) [ועיין ביאור כתבו בכתובות כו: ד"ה לבן]

אמר לבני היא היא · תימה והא ממרת המקדש בעד ה' אין מוסנין לקיומיו דאין דבר שבערוה פתוח מפנים וי"ל דהתם לפבר כיון דלא קדשה בפני עדים המעות מתנה לבל הבא הביאה לוסרת בין בעדים בין שלא בעדים ואין לו לריכין לומר שידע הבעל בהמת מיהו קשה דמשמע הכא עד לחד נאמן ובמסכת סוטה (דף ג:) משמע דאין בהשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קיטוי וסתירה משמע דבעינן עדים וים לומר דהתם מירי בהיכו שותק לבל בשותק בעד אחד מהימן:

רבא לאר כו' · וה"ת כיון דשותק ומתיקה כהולמה דמיל למה לה תאסר עליו וכי לה יוכל לעשותה עליו מתיקה דליסורה וי"ל דקסבר רבה דעשאת דשותק מהימן לאו משום דשתיקה כהולמה דמיל אלא משום דליכא רגלים לדבר מהימני ליה וכיון שאין הליסור מכח עדות הבעל אלא מכח עדות העד לא מהימני ליה דעד לחד אינו נאמן בדבר שבערוה: **הקם** להם בניו שניך · פירש בקונטרס ותע"ג דאלו שעת עבודה היא הא אמרינן לעיל (דף לד.) דבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן וקשה דלתרבה משמע מהשם דמיד שהיו יכולין להפשיטן שהיו זקוקין להפשיטן מדקאמר לא ניתנה תורה למלאכי השרת משמע דאלא לזורך תשרת ויומרת רבינו שם דזקוק לין משום דכתיב בו (שמות כח) והיה על מלחו תמיד משמע דמותר אלא בשעת עבודה לבל בשאר בגדים לא ויעלו היה כהן מזרע בית תשמונאי:

מאי חזית דשמכת לתכי שמוך לתכי · דלישמבאי והיכי קלמר נמרת ולא נמלא הקשה בקונטי תרבכה לוקי תרי בהדי תרי ולוקי תם יגאי בחזקת כשרות כדלמרינן גבי בהן בפרק [החשה שנתארמלה] (כתובות דף כו:) ותירן ה"מ לי הולי היכי קמן והיתה בתה לב"ד להחירה דהתם לית לה חזקה דכשרות לבל בנה זה הגדון לפניהו לין לו חזקת כשרות שהרי מעידים על תחילת לידתו בפסול שהומרים שלמו נשבית קודש אלא וי"ל מ"מ תיכי ליה חזקה להיותה בחזקת כשרות להה לתריכן בפרק קמח דכתובות (דף יג.) לדברי המכשיר כה מכשיר בנתה וי"ל דלא לתר לוקי תרי בהדי תרי ותרי בהדי סקיקת דרבנן ובהה לא לתמיכו לבל ביוחסין דליכא לתוקי לישורא דלוריכת לתמיכו ולסורה היא מדרבנן *): [ועיין ביאור כתבו בכתובות כו: ד"ה לבן]

*) [ועיין ביאור כתבו בכתובות כו: ד"ה לבן]

ישורך נרבע והלה שותק נאמן ותנא תונא דשנעבדה בו עבירה, ושרמית על פי עד אחד, או ע"פ הבעלים נאמן? האי ע"פ עד אחד היכי דמי אי דקא מודו בעלים היינו "ע"פ הבעלים" אלא לאו דשתיק, וצריבא: ליאי אשמעינן הך קמיתא אי לאו דקים ליה בנפשיה *דעבד, חולין בעזרה לא הוה מיתי, אבל 'נטלאו מהרותיך' מימר אמרינן 'האי דשתיק דסבר' חזי ליה ביומי מומאתא ואי אשמעינן הא משום דקא מפסיד ליה ביומי מהרתו אבל ישורו נרבע מימר אמר *כל השוורים לאו לגבי מזבחקיימי, צריכא. איבעיא להו אשתו וינתה בעד אחד ושותק מהו אמר אבי נאמן רבא אמר אינו נאמן. הוי דבר שבערוה ואין דבר *שבערוה פחות משנים אמר [אביי] מנא אמינא לה? דהדהוא סמיא דהוה מסדר מתנייתא קמיה דמר שמואל יומא חד נגה ליה ולא הוה קאתי, שדר שליחא אבתריה, אדאויל שלית בחדא אורחא אתא איהו בחדא כי אתא שליח אמר: "אשתו וינתה" אתא לקמיה דמר שמואל-א"ל: אי מהימן לך זיל אפקה ואי לא, לא תפיק, מאי לאו 'אי מהימן עלך דלאו גזלנא הוא' אי מהימן לך בבי תרי זיל אפקה, ואי לא, לא תפקה, ואמר [אביי] מנא אמינא לה דתניא (משלי יד) בינאי המלך שהלך לכוחלית שבמדבר וכיבש שם ששים כרכים ובהזרתו היה שמח שמחה גדולה וקרא לכל חכמי ישראל, אמר להם אבותינו היו אוכלים מלוחים בזמן שהיו עסוקים בבנין בית המקדש אף אנו נאכל מלוחים זכר לאבותינו והעלו מלוחים על שולחנות של זהב ואבלו, והיה שם אחד איש לין, לב רע, ובליעל ואלעזר בן פוערה שמו ויאמר אלעזר בן פוערה לינאי המלך: "ינאי המלך לבם של פרושים עליך", ומה אעשה? הקם להם בציץ שבין עיניך, הקים להם בציץ שבין עיניו, היה שם זקן אחד ויהודה בן גדידיה שמו, ויאמר יהודה בן גדידיה לינאי המלך "ינאי המלך-רב לך כתר מלכות, הנח לכתר כהונה לזרעו של אהרן-שהיו אומרים "אמו נשבית במודיעים" ויבוקש הדבר ולא נמצא ויבדלו חכמי ישראל בזעם, ויאמר אלעזר בן פוערה לינאי המלך: "ינאי המלך, הדיוט שבישראל כך הוא דינו, ואתה מלך וכהן גדול כך הוא דינך? ומה אעשה? אם אתה שומע לעצתי רומסם, 'ותורה מה תהא עליה? הרי ברוכה ומונחת בקרן זוית כל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד' אמר רב נחמן בר יצחק מיד נזרקה בו אפיקורסות דהוה ליה למימר "תינוח תורה שבכתב, תורה שבעל פה מאי? מיד ותוציא הרעה על ידי אלעזר בן פוערה ויהרגו כל חכמי ישראל, והיה העולם משתומם עד שבא שמעון בן שטח והחזיר את התורה ליושנה. היכי דמי? אילימא דאמרי "אישתבאי" ובי תרי אמרי "לא אישתבאי" מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אלא בעד אחד ומעלמא דקא מכחשי ליה בי תרי, הא לאו הכי-מהימן 'אי מהימן לעולם תרי ותרי *וכדאמר רב אחא בר רב מניומי בעדי הזמה הבא נמי בעדי הזמה ואבעית אימא כדרבי יצחק דאמר רבי יצחק "שפחה הבניסו תחתיה, אמר רבא מנא

אינם שמחים בשמחתך · ומה אעשה לידע אם כן היא · הקם תן ציץ הקדש על מצחן שיעמדו על רגליהם לפי שחשש כתוב בו והם יגלו לבן ו) שאומרים לכך מיחה בו ובגדי כהונה ניתנו ליהנות שלא בשעת עבודה · שהיו אומרים ב) עליו שלא היה פהן שנשבית אמו בחר השומעים כרך של השמונאי ונשאה אביו ושבויה פסולה לכהונה ונמצא שהוא חלל · היכי דמי דקאמר דלא נמצא החזיקוהו בכשרות · סמוך אהני פר"ו ואי אמרת אוקים תרי לתרי תרי ומוקים אתתא אחוקה ר"מ אי איתא קמן ויהיתה בשרות שהרי מעידין על התלת לידתו בפסול ע"כ · וכ"ה האשה שנתארמלה ביאורנו האמת: בעד אחד. שהעיד שנשבית ושנים הכחישוהו: הומה שהיומי העדים דאמרו בזיון ליאתם מעידים היותם עמנו בסקם פלוני וגזירה הבחוה היא שהאחרונים נאמנים: שפחה ב) [היינו עבה כל זמן שהיא בפנקסי ויחדיו

צ א ב מיי' פ"ד מהל' תיסורי מזבח הל' כ: צא ג מיי' פכ"ד מהל' תיסוח הל' יח סמ: עין משפט מה עוז"ע לה"ע סימן קטח סעיף ט:

צב ד מיי' שם הלכה יז סמ"ג שם עוז"ע לה"ע סימן קטו סעיף ז וסימן קטח סעיף ט:

כתובות מא. זבחים ט: [תוספתא דכ"ק פ"ד]

ס"ל דאבל

[ב"ק נח.]

גיטין כ: ג. סד. [יבמות סח.]

ס"ל מת לבם למחות בך מהיות כהן · ס"ת מ"מ

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פקח וכו' ומסרס ר"ת עי' יומא סט ע"ב ד"ה בגדי כהונה:

ס"ל מי הולי היכי קמן מ"מ

* סוגיית אחת לשם ר' נתן אלא לחתת בדרי הגאי טעניגנו לחתן בראשון

ס"ל כר' יוחנן כה:

ועי' תוס' סוטה ג: ד"ה מ"ל) נ"ב אמר לו צא מאתך "אשתך ניתנה" ופשוט שותק-אמן שתאוסר אין אמר - נאמן (ויבא) רבא - אינו נאמן

אבנב

אוב" ובא

תום' ר"י הזקן

בעד א' שאשר לו אני מאמינך אע"פ שאינו יכול לידע דודאי (מותר) [אסור] בה. היא היא כמו הני דלעיל (ואפורה: ננה: איתר: דלאו גולנא · דנאמן כשאר עד א' · אלמא אפי' בעד אחד הואיל ושתק אפורה: כבי תרי · אפקה ותן לה כתובתה ולצאת ידי שמים קאמר · ומסתברא שאע"פ שהיא מכחישתו אי מהימן ליה כבי תרי אם בא לצאת ידי שמים חייב להוציאה פי' לצאת מידי ספק דאע"ג דמאמין בדבריו לא מילתא בדידה היא לנביה דהא ליכא תרי סהדי אלא חד סהדא וחד סהדא הכא לאו כלום הוא אלא הואיל ומהימן ליה היא לה הך אתתא לנביה כתתיכה ספק של חלב או של שומן כל היכא דמהימן ליה · ולשון הר"ם פ"ח דאיסורי ביאה ה"ו יוציא כדי לצאת מידי ספק ע"כ · איכא מ"ד דהואיל ומשום שמוסך דעתו בדבריו הויא לה הך אתתא לנביה כתתיכה ספק של חלב או שומן אי בתר הכי נהפכה דעתו ולא מהימן ליה אפי' לא נתן אחתלא ומעם מפני מה אינו מאמינו עתה אע"ה הואיל ואינו מאמינו עתה אם לא גרשה לא ינרשנה ושרא ליה. דהשתא איתברר ליה דלאו התיכה דאיסורא היא לנביה · כי היכי דהתיכה דאיסורא ספק הלב ספק שומן דאסירא ליה מספק אי בתר הכי אתברר ליה דהויא שומן ודאי שריא ליה מכי אתברר ליה התירא ואיכא מ"ד דהואיל ומהימן ליה הוי ספק שאינו מתברר אע"פ שיהפך דעתו דלא מהימן ליה · ומסתברא דהא דאמרי' (דהיכא) דשויא אנפשיה הזיכא דאיסורא · ה"פ היכא דליכא סהדי אבל איכא סהדי דליכא איסורא מוחר : של ערושים של תכמי ישראל כלומר

חית רבא (בית מ' יוכ"ד רבא "אוגנא ד"ך ודחית אב")

אמר רבי טרפון מעל לעומד ומקריב על גבי המזבח • וא"ת מאי מעל הוא זה הרי במעל לפני עומד שהרי בפ"ה עבודתו כשרה כדמוכח בסמוך מקרא ובכי הא גוונא גבי מקוה לא נמצא שמדידתו היתה בחלה בטבעות טהרותיו טמאות למפרע לפיכך לר' טרפון וחור"י דבתרתי פליגי פליגי בטהרות שבעצמו על גבי למפרע מר לחיל בתר חזקה במקוה ומר לחיל בתר חזקה לחלה ובעלה עודע חסרון המקוה למפרע [ופליגי נמי בטמא שבעל במקוה ולאחר זמן עודע שהיה חסר בתוכה שעה שטבילותיו טהורות למפרע ואלה מיימי המעל] ופליגי נמי במקוה שבעל בה כהן ועבד עבודה ובאו עדים והעידו שהיה המקוה חסר קודם הטבילה רבי טרפון לומר כשירה העבודה מידי דהוה לבן גרושה וכן תלוה ואלה קלי המעל:

שלח ותמוי • תרגום של והפשיט ואלה (ויקרא ו) מכאן יש להוכיח דכל דבר שיכול להתכרר, עד ו', נתמן עליו ואפילו עד ו' מכאן:

ולזרעו לחייו אין זרע בשר זרע בין זרע פסול. ובריש מכילתין (דף 7.) אמר "וזרע אין לה" אין לי אלא "זרע בשר" "זרע פסול" מניין? ת"ל וכו' ממעט לעמון ומואב "זרע" לא ממעט אלא בשר ו"ל דשאני הכא דכתיב "לזרעו" מיותר הוה מלי למיכתב ולבניו שהרי בבנות לא שייך ברית הוה ולכך דרשינן מיניה לאפוקי זרע פסול אבל התם לאו הכי מיותר שהרי התם יש לו בת כמו בן:

כל מקום שיש קידושין יש כו' וכל מקום שאין קידושין ואיזה זה זה הבא על אחת מכל העריות שבתורה • גרשה לר"י דהך סתמא לתיא כרבי שמעון התימני דאמר בסוף פ' התולן (יבמות מט.) יש ממזר מחייבי כריתות ולא מחייבי לאוין וכ"ג קאמר הכא ועוד גרשה לר"י דהלכה כי הך סתמא ת"ק דתיכא סתמא לחריגא ביבמות (דף נב.) כר' עקיבא מ"מ הך סתמא עיקר משום דמתניא גבי הילכתא פסיקתא דקידושין ועוד דמלינו בהדיא מקומות כי היכי סתמא כדקתני התם (יבמות דף יב:) פסיקתא בני חייבי לאוין כבריה גיהנו ועוד תני חזקה ממזר כל שחיסורו חיסור עריות ועוסק בכרת ממש דלא הוי ממזר אלא חייבי כריתות*:

מתני'

[ועי"ש תום' יבמות מט. ד"ה שמעון]

מנא אמינא לה דתנן *אמר ר' שמעון מעשה בממזרה של דסקים ביבנה שהיתה עומדת בחזקת שלימה ומדדו ונמצאת חסירה בכל טהרות שנעשו על גבה היה ר' טרפון מטהר ור' עקיבא "ממטמא, אמר רבי טרפון: מקוה זה בחזקת שלם הוא עומד, מספק אתה בא לחסרו, אל תחסרנו מספק" אמר רבי עקיבא אדם זה בחזקת טמא הוא עומד מספק אתה בא לטהרו אל תטהרנו מספק" אמר רבי טרפון מעל לעומד *ומקריב על גבי המזבח נודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה *שעבודתו כשרה אמר רבי עקיבא מעל לעומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בעל מום *שעבודתו פסולה אמר רבי טרפון אתה דימיתו לבעל מום ואני דמיתיו לבן גרושה או לבן חלוצה, נראה למי דומה, אי דומה לבן גרושה ולבן חלוצה נדוננו כבן גרושה או בבן חלוצה אם דומה לבעל מום נדוננו כבעל מום" התחיל רבי עקיבא לדון "מקוה פסולו=ביחיד" ו"בעל מום פסולו=ביחיד" ואי יוכיח בן גרושה ובן חלוצה שפסולו בשנים בבב אחר מקוה=פסולו בגופו, בעל מום=פסולו בגופו ואל יוכיח בן גרושה ובן חלוצה שפסולו מאחרים, אמר ליה ר' טרפון: עקיבא *כל הפורש ממך כפורש מן החיים" הא "בעל מום שפסולו=ביחיד" היכי דמי אי דקא מכחיש ליה מי מהימן אלא דשתיק, ודכותיה גבי בן גרושה ובן חלוצה דשתיק וקתני "מקוה פסולו=ביחיד ובעל מום פסולו=ביחיד ואי יוכיח בן גרושה ובן חלוצה שפסולו בשנים אמר לעולם דקא מכחיש ליה, ודקאמרת אמאי מהימן? דאמר ליה "שלה אחרון" והיינו דקתני "מקוה=פסולו בגופו ובעל מום=פסולו בגופו ואל יוכיח בן גרושה ובן חלוצה שפסולו מאחרים. יבן גרושה ובן חלוצה דעבודתו כשירה? אמר רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא "והיתה לו ולזרעו אחריו"=בין זרע כשר ובין זרע פסול אבוה דשמואל אמר *מהכא "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה"=אפילו חולין שבו תרצה, רבי נאי אמר מהכא "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם" *"וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל כהן שלא היה בימיו, אלא זה בשר ונתחלל בעל מום דעבודתו פסולה? אמר רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום"=בשהוא שלם ולא כשהוא חסר, והא שלום כתיב? אמר רב נחמן וי"ו דשלום קטיעה היא: **מתני'** *כל מקום שיש קידושין ואין עבירה הולך אחר הזכר, ואיזה זו? זו כהנת לויה וישראלית שנשאו לכהן לוי וישראל ובל מקום שיש עבירה הולך אחר הפגום ואיזה זו? זו אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין ובל מי שאין לה עליו קידושין אבל יש לה על אחרים קידושין הולד ממזר ואיזה זה? זה הבא על אחת מכל הערויות שבתורה ובל מי שאין לה: לא עליו ולא על אחרים קידושין הולד=כמותה, ואיזה זה? זה ולד שפחה ונכרית: **גמ'** כל מקום שיש קידושין אמר ליה רבי *שמעון לרבי יוחנן בללא הוא דכל מקום שיש קידושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר

[ויכוח שמוע ר"ש בן לקיש]

תורה אור

בראשית לח, כה: המטה אנכי הרה לאיש אשר אלה לו אנכי ויאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה:

ויקרא כא, ז: אלמנה וגרושה מחללה לא יקחו ואשה זונה וחללה לא יקחו כי קדוש הוא לאלהיו:

ויקרא כא, יד: אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולות מעמיו יקח אשה:

ויקרא כא, טו: ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני ה' מקדשו:

במדבר ה, יד: ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והעמיד את האשה לפני ה' ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת:

במדבר ה, כח: ואם לא נטמאה האשה כי טהורה היא ונקתה וזרע זרע:

במדבר ה, כט: זאת תורת הקנאות אשר תשטה אשת תחת אישה ונטמאה:

במדבר ה, ל: או איש אשר תעבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והעמיד את האשה לפני ה' ועשה הכהן לה את כל התורה הזאת:

מנא אמינא לה – דתלין עד אחד נתמן בדבר שרוב לפסול ואפילו תלין לו מכחיש: **מגורה** • מגורת מים כמין בריכות מים בכתבת (דף סו.) לא מכר את המגורות של מים: **על דיסקים** • שם אדם או שם מקום שביבנה: **כמוקח שלימה** • תרבעים שתה: **סיס רבי טרפון מעבר** • דתמר הסתם הוא דחסר וכשנה שטבלו בה אדם וכלים שלימה היתה: **מטמא** • דלא ידעינן מחיתא חסרה וגמלא שחיטה טבילה: **שעבודתו** • שעבד כבר כשירה לקמן יליף לה: **בעל מום שעבודתו** • שעבד כבר פסולה ואפילו היה שוגג, לקמן יליף לה: **מקוה פסולו ביחיד** • בת אחד ואומר לי מדדתיו וגמלא חסר נתמן דקי"ל (ניזיר דף נ:) דעד אחד נתמן באיסורין: **ובעל מום פסולו ביחיד** • בת אחד ואמר בעל מום הוא, נתמן בכל איסורין (תוספתא דתרומות פרק ח) [פסחים עב: מכות יח:]: **מְאַחֲרִים** • מחמת אמו: **שלח אחרי** • בעל מום הפסול בגדיך וכרתה והיינו דקתני "בעל מום בגופו"=שטוכל לבדר הדברים וכן מקוה חסרונו לפניהם: **ויחיה לו ולזרעו אחריו וגו'** • בין זרע פסול חלל ולכתחילה לא קאמר דהא מחוללה קרייה רחמנא שבתחלל מקדושתם כהן: **תולין זכו•** חלין זכו, חלין שבשבט לוי, דקרית בשבט לוי כתיב: **ובעל מום דעבודתו פסולה מנלן** • לא עבד בשוגג דלילו במזיד כתיב (ויקרא כא) לך לא הפרוכת לא יבא וגו' ולא יחלל את מקדשי, הלא עבד בלא ידיעה מנלן הלא מכאורין ליה מהאי קרא דלהיותה לו ולזרעו אחריו": **פנני נותן לו** • לעיל מיהיתה לו"כתיב אלמא בשלימים הוא דכתב: **מתני' כל מקום שיש קידושין ואין עבירה** • שהקידושין תופסין בה ואין עבירה בגופן שלא לסרכתה תורה עליו: **כגון לויה וישראלים וכו'** • לוי שבעל כהנת לו ישראלית בגה=לוי, וכהן שבעל לויה בגה=כהן (ולוי) ישראל שבעל כהנת לו לויה הולד=ישראל, למשפחתם לבית אמותם כתיב: **אלמנה לכ"ג** • יש קידושין ויש עבירה דקסבר קידושין תופסין בחייבי לאוין: **לאחר שנבחנים** • שעולה מפסולי כהונה הולד פסול וכן בן ממזרת ליקרא=ממזר, וכן בן ממזר מישראלית=ממזר, וכן בת נתינה לישראל=נתין, וכן נתין מלכלה=נתין: **מכל עריות שבתורה.** ר"ש אה: ע"ש סנהדרין כח: ע"ש

מאמר כה:יב

לבן שאור בנני נותן לו את בריתי שלום וברית כהונת עולם תחת אשר קנא לבני ישראל וכפר על בני ישראל.

פסחים עב: מכות יב.

נוסח/מענה

"מנלן":
1) מן קרא דלמה עבודתו כשרה
2) הוא אות דאדמה פסולה

נוסח/מענה

"כל מקום" כנגד בני "וחסים" "אלו זו"

מענה

קושיות על הבנות ותשובות מאחרי ניטואן תמרים

נוסח

תיבות: "אמר" שנוספו ע"י

גמ' **גר שנשא ממזרת דיש קידושין ואין עבירה** · דגר מותר בממזרת לר' יוסי דלמר קהל גרים לא מקרי קהל לקמן בפרק בתרא (דף עג.) : **ונתנייה** · גבי קידושין ויש עבירה במתני' בהדי לממה לכ"ג : **כל מקום דסיפא** · דיש קידושין ויש עבירה כל מקום כללא משמע לתחויי הך דלא פריש לה בהדיא : **ותיבעיא לימא לעולם רבי יוסי היא** · דלמר גר מותר בממזרת ודקשיא לך כללא היא מתניתין לאו כללא כייל דלהכי תנא בה **ואיזו זו היא כהנת ולויה** כו' למימרא דהאי הוא דהולד הולך אחר הזכר הולד הולך אחר הפגום : **ואיזו זו ואו לא** כלומר אם כן לאיזו זו דוקא אבל מידי אחריתא לא לזיל אחר הזכר **ורבי** יש קידושין ואין עבירה : **ורבי מלל וכו'** · ותנן לקמן (דף עז.) בת חלל זכר פסולה להזמה אחר הזכר הוא ומיקרי חללה : **כרבי דוסתאי ס"ל** · דתנא דידן דלמר (שם) בעוה יבמה מקום טהרה לחללין וכאן כשרה לכהונה : **ורבי ישמעאל מנא לה דיש קידושין ואין עבירה** · דלא חסולי לה לכהנים והולד הולך אחר הזכר דתנן לקמן (שם) בתו כשירה לכהונה ולא תמרינן "חללה היא-כפגום שבפגומים" : **ונתנייה כסדיא** · גבי כהנת לויה וישראלים ומשני משום דלא מקני לה לגמרי כיבמה לו לתנא עם השאר בעלון קלר דימתי ואיזו כהנת לויה וישראלים וחללה שבעלו לכהן לגוי וישראל דמשמע חללה ממי לכהן אין עבירה : **ותסיקא** · יש קידושין ואין עבירה להולד הולך אחר הזכר הא דכתב בר בר חנה : **מלרי שני** · שבתגייר חבין : **מלרים לשעבר** · שבתגייר היא : **בעא שלישי** · ומותר ליבעל ישראלית כדכתיב (דברים יג) "דור שלישי יבא להם" לכיון דים קידושין ואין עבירה להולד הולך אחר הזכר הא דכתב בר בר חנה : **מלרי שני** · שבתגייר חבין : **מלרים לשעבר** · שבתגייר היא כישראל אלא חבותם "קריגת ביה כישראל" להא דתמרינן ביבמות (דף עח.) "להם" הלך אחר פסולן, היינו לעניו ישראל שבעלה מלרי לו מלרי שבעלה ישראלית דים קידושין ויש עבירה עד שבעלה דוכות הולד הולך אחר המלרי דילדו להם "כתיב ואחריהם הולכים הולדות לבל לעניו מלרי ומלרית לא מגמר ון האי "להם" מידי אהא בתרוייהו "להם" קריגת ביה והוא מלרי והיא מלרית : **ולרב דימי** · דלמר ביבמות בפרק הערל (דף עח.) דשני הוא ויליף לה מ"אשר יולדו" הכתוב תלה בלידה למימרא דבתר חיתוי בעלה כתיב "אחר יולידו" : **ותסיקא** · גבי יש קידושין ואין עבירה להולד הולך אחר הפגום דבין וכו' לחומות הלך אחר הזכר = יש ואשה הבאים מבני חומות [כדלקמן] : **לתניירו** · דים קידושין ואין עבירה : **הולד הולך אחר הפגום** · כדלקמן בשמעתין ומתניתין תני "הולד הולך אחר הזכר" : **תנא "איזו זו"** · דרישא למעוטי ולמשמועינן דמתני' לא כללא כייל ולמימרא דמילתיה דרבין לימא לאקשויי למימר ותנייה במתניתין גבי 'הולד הולך אחר הזכר' דמתניתין בים קידושין ואין עבירה דלא תתגייר ון האי כללא משמע דמשמעינן דים קידושין ואין עבירה **מאי מעמא** · משום גזירה דמתגייר לשם יבמה לשם פריק דמתגייר לעניל "ואי בעית לימא רבי יוסי היא", לא לימא בשלמא רבי יהודה היא דאמר 'גר אסור בממזרת לפיכך בנו הולך אחר הפגום' כדין 'כל מקום ים קידושין ואין עבירה' ליכא למתרוצי "כל מקום" דמתניתין לאתויי מאי "ואיזו זו" למעוטי מאי "כל מקום" דריסא לאתויי שבעלה חללה דבתו כשרה להולד הולך אחר הזכר : **ודלמא בר בר חנה** · מגרי שבעלה מלרית לכהונה ים קידושין ואין עבירה לפיכך הולד פגום : **ואיזו זו למעוטי דלמ דימי ודלמין** · כלומר "ואיזו זו" דריסא דמשמע לבל בעלמא לא לזיל אחר הזכר לי ס"ל כרב דימי דלמא שבעלה מלרי שבעלה ישראלית דמתניתין "איזו זו" דמתניתין למעוטי מלרית לכהונה בעה = שבי לשמועינן "איזו זו" דמתניתין למעוטי הא דלא לזיל בתר זכר} וכל מקום" דריסא לן מיהו תלה ישראל שבעלה חללה} ודלדלין דלמר 'שבעליו הלך אחר הפגום' ולא לזיל אחר זכר ואף על גב דאין עבירה ואי ס"ל כלבא בר בר חנה מייתינן ליה מכל מקום" דריסא "ואיזו זו" למעוטי דרבין למודע :

מתני' כ' יהודה היא · הקשה ה"ר יעקב מקולי לר' יהודה נמי ליכא למיפרך הכי גר מלרי שבעלה ממזרת ים קידושין ואין עבירה כדלמר לקמן (דף עד:) דמודה הוא בפסולי קהל דהייגו גר מלרי דמותר בממזרת ואפ"ה למר להולד הולך אחר הפגום והוי ממזר ותירן ר"י בר לברסם דהגמרא לא גמיא לאקשויי מת"כ ים לחד מהם כאר כגון גר כאר הרלוי לבא בקהל ואי"ה דהוה מני למיפרך ממלרי שבעלה ממזרת דלא על גב דבקהל שבעלה ממזרת דהכי ממעט ליה הבעלה דים קידושין ואין עבירה כדלמר לקמן (דף עד:) דמודה הוא בפסולי קהל דהייגו גר מלרי דמותר בממזרת ואפ"ה למר להולד הולך אחר הפגום והוי ממזר ותירן ר"י בר לברסם דהגמרא לא גמיא לאקשויי מת"כ ים לחד מהם כאר כגון גר כאר הרלוי לבא בקהל וה"ה דהוה מני למיפרך ממלרי שבעלה ממזרת ול

מתני' הכי מילי · גרשה לעל בעי מס"מ דהולד ממזר דהא ביבמות (דף מס.) מוכח ליה מלא יגלה כקב חבין וסמיך ליה לא יבא ממזר ומוקמינן לה ביבמות (שם) בשומרת יבם של לבין שהיה לו בעל אחי לבין שהיה בכרת אלא בעי מנא לן דאין קידושין תופסין בהן וקאמר

כל מקום דסיפא לאתויי גר שנשא ממזרת אלא אי אמרת רבי יוסי היא כל מקום דרישא נמי דאמר אין אלא כל מקום דסיפא לאתויי מאי ולטעמיך לר' יהודה איזו זו דסיפא למה לי אלא אייתי דתנא רישא איזו זו תנא סיפא איזו זו ה"נ אייתי דתנא רישא כל מקום תנא נמי סיפא כל מקום גופא *כי אתא רבין אמר רבי יוחנן באומות הלך אחר הזכר, נתגיירו הלך אחר הפגום שבשניהם מאי באומות הלך אחר הזכר? *כדתניא מנין לא מן האומות שבא על הכנענית והוליד בן שאחזה רשאי לקנותו בעבד תלמוד לומר וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו יכול אף (עבד) שבא על (שפחה) מן האומות והוליד בן שאחזה רשאי לקנותו בעבד? ת"ל אשר הולידו בארצכם מן הנולדין בארצכם ולא מן הנגדים באחיכם נתגיירו הלך אחר הפגום שבשניהם במאי אילימא במצרי שנשא עמונית מאי פגום איכא עמוני ולא עמונית אלא בעמוני שנשא מצרית ואי זכר הוי הבי שריא אבתריה דידיה ואם נקבה הויא שריא אבתרה דידה כל שאין לה עליו קידושין ממנא הני מילי? דאמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ומתיב בה משום רבי יוסי הגלילי דאמר רבא משמיה בה משום רבי יוסי הגלילי אחא בריה *דרבא משמיה בה משום רבי יוסי הגלילי דאמר רבא ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר לאחרים ולא לקרובים מתקיף לה רבי אבא ואימא לאחר ולא לבן? בן בהדיא כתיב ביה לא יקח איש את אשת אביו אחר למה לי, שמע מינה לאחרים ולא לקרובים ואימא אידי ואידי לבן הא לכתחילה והא דיעבד לכתחילה *מאחות אשה נפקא ומה אחות אשה בברת לא תקדש חייבי מיתות בית דין לא כל שכן ואימא אידי ואידי באחות אשה הא לכתחילה הא דיעבד? אין הכי נמי, אשכחן אחות אשה, שאר עריות מנלן ולפיגן מאחות אשה מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת לא תפסי בה קידושין אף כל שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת לא תפסי בה קידושין, בשלמא כולהו אתיין, אלא אשת איש ואשת אח איכא למיפרך מה לאחות אשה שכן אין לה היתר במקום מצוה תאמר באשת אח שיש לה היתר במקום אחר, אשת איש נמי איכא למיפרך מה להנך שכן אין להן היתר בחיי אוסרן תאמר באשת איש שיש לה היתר בחיי אוסרן? אלא א"ר יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונברתו *הוקשו כל העריות כולם לאחות אשה מה אחות אשה לא תפסי בה קידושין אף כל עריות כולם לא תפסי בה קידושין, אי הכי אפילו

לגבי תרוייהו קתני והכא גבי חם ליכא פגם: מגרי ותחומי עשה בחם לקבוע לכריסו כדתניא ביבמות (דף עז:) בחר עמוני ומיסור זכיס שכן לעולם ולא לחמרי, שדיא בחר מלרים ויכא דוך שלישי מוחר ואע"ג דלא עמוני למצריה לדיוקי משום דהוה מלרים ולא עמוני: **אי הכי** · הולד ממזר נפקא לן מלא יקח היס חם חסם חביו ולא יגלה כקב חביו וסמיך ליה לא יבא ממזר ומוקמינן לה ביבמות (דף מס:) בשומרת יבם של לבין שהיה בכרת ומהכא ילפינן לה ביבמות בפרק החולץ (דף מה:) דכל שאין לה עליו קידושין הולד ממזר: **ומנו גם** · יש מפרש בדבר זה לומר שבשם ר' יהלי שאמר ורב אחא בריה דרבא אמר לעולם מפוס רבי יוסי הגלילי: **לימא מהכא** · שהוא אחר חלוה ולא שהוא קדוכה "והיתה" לעולן קידושין הוא שהיתה לו בהן לחשה: **נכן** · בן בעלה אבל אחר קדושין לא: **לא יקח** · לא יהא לך בה ליקחין שאין קידושין תופסין: **ודילמא הא נבחבילה הא דיעבד** · כלומר "לא יקח" לאחר שלא יהיו לו בהן קידושין דיעבד קאמר שלא תחזיר שלא יקדשנה ומיהו אי קדיש ניהוו קידושין ואחת הלי קרא לחלייה לומר לאין לה היה כלל ועלעולם לבן קאמר דיכון דאמר רבא שלא יקדשנה בחיסור זה שלא החסור שבעולן שקרוב מן הכל: **מלחות אשה נפקא** · דכתיב בה "לא יקח" לאחר "לא יקח" ולא יכול לומר שלא יקדשנה אלא בחיסור זה שלא יקח אחר אחר לחיי ולחיי בחחות אשה דיכון דאמר שלא יקדשנה בה דאזהר עלה לכתחילה ליכא למימר דהכא כתיב "והיתה לאיש אחר" למעוטי בעל אחותה שאין לו בה היה כלל *אבל קרובים שהרי קיימה לכתחילה לא קאמר דיעבד לא נתפסה: **אין הכי נמי** · דלחותה אשה לחודה ליכא למיגמר: **דילפינן מלחות אשה** · בבנין אב במה מלינו: **כ"ג מה לאחות אשה שכן אין לה היתר במקום מלוה** · כשאין לו בניס מלחיו אחת דילפינן בפ"ק דיבמות (דף ג:) נלמד להלן "בחיי אחיה" מה להלן במקום מלוה אף כאן במקום מלוה ולמד רחמנא "לא תקח": **מה להנך** · לאחות אשה קאמר שכן אין לה היתר בחיי אחותה לאוסרה שאפילו גירש לאשתו אחותה לאחר מיד ואחרי שגירשה לאחר מיד ואחרי שגירשה לאחר מיד ואחרי שגירש

אפילו נדה נמי · אם קידש פעמים בימי נדותה לה להוו קידושין ואם בא עליה בנדתה יהא הולד ממזר: **הלמה אמר מכאי** · ביבמות בהמולן: **הכל מודים** · שמטון התימני דאמר (יבמות מט·) יש ממזר מחייבי כריתות מודה בבא על הנדה ור"ע דאמר (שם) יש ממזר מחייבי לאוין מודה בבא על הסוטה דקיימא לה וכסבירה דהויא עליו בלתו דלא יוכל בעלה וגו' כדאמר ביבמות (דף יח:) הא מה לי מקיים לאחרי לאחר הוטמטה לרבות סוטה שנסתרה: **שאין הולד ממזר** · שהרי עדיין קידושין עומדין בה: **מכדי** · הך היקישא דרבי יוסה **חייכת לאקושינהו** שאר עריות לאמות האמה דלא ליהוו קידושין ואיכא לאקושינהו לנדה דהוו קידושין: **נאמרה** · לעשות הולד ממזר שהממזרות תלוין בקידושין דכל מי שאין לה עליו קידושין הולד ממזר (דילפינן לה מאמה אב ביבמות (דף מה:) מה אמה אב דלא תפסי בה קידושין והולד ממזר לפי שאין עליו קידושין הולד ממזר): **לחייב** · שאר עריות בק"ש מיבמה לנשוק שאין קידושין תופסין בה כדאמר רב (ג) ביבמות (דף יג:) מין שאין קידושין תופסין ביבמה דכתיב "לַת חַמֶיהָ לשם המת החולה"=לת חמה בה הויה לזר: ה"ג חייבי מיתות וחייבי כריתות ק"ש: **ת"ש שאר חייבי לאוין נמי** · כלי דלת אמי מלינו ביבמה שהיא בלתו ואין קידושין תופסין בה לפי כל שהוא בלתו אין קידושין תופסין בה: **כסדית כחיב בה** · דתפסו: **וכי יש לחוכה נפני המקום** · כלומר וכי להכבוד לו שאשתו של בעל תשובה לפני המקום לשם דין הגחלה בשבילה שהרי בעל תשובה לא יוכל לכבד את בן האחות בישראל הולד=ממזר הניחא לר' ישבב אי לאפוקי מדר' סימאי קאתי שפיר אלא אי סימאי דנפשיה קאמר ואפי' חייבי עשה במאי מוקים לה? בבעולה לכ"ג, ומאי שנא? משום דהויי ליה עשה שאין שוה בכלל ובנין אב מיהו חייבי לאוין נוקמא בחייבי עשה: הני חייבי עשה בממי נינהו · אי שתיהן מצריות שתיהן שנואות אי אחת מצרית ואחת ישראלית שתי נשים מעם אחד בעינן אי בעולה לכהן גדול מי כתיב 'תהיין לכהן' ורבי עקיבא בעל כורחיך *שבכיתה לקרא דהני דחיק ומוקי אנפשיה: וכל מי שאין לה עליו ובו': **נשפחה** כנענית מגלגל? אמר רב הונא אמר קרא °שבו לכם פה עם *החמור" עם הדומה לחמור, אשכחן דלא תפסי בה קדושי ולדה

הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה שאין הולד ממזר · פי' בקונטרס ביבמות (דף מט.) נדה משום דכתיב תהיה בנדתה דמשמע יש לה הויה ולעיל"ג בכרת מ"מ לית הוי ממזר ובא על הסוטה כו' כגון לפנות מזוזתה לחסורה לבעלה לנפקא לן ביבמות פ"ק (דף יח:) מייסורא דלחברי אחר הוטמטה דכתיב גבי מחזיר גרושתו ולעיל"ג דחייבי לאוין הוי שהרי הויה עליו בלתו דלא יוכל בעלה לשוב לקחתה ואם כן הוה לן למימר דהולד ממזר לעיל"ג דר"ע מ"מ מודה הכא בסוטה דאין הולד ממזר שהרי עדיין קידושין תופסין בה משמע מתוך לשון הקונטרס שאין מודה דלא בסוטה שלא נשתייחד בה בעלה דהכי משמע ליטעמ' שהרי עדיין קידושין תופסין בה כלומר הקידושין שנתקדשה בהן כבר אבל מחזיר סוטתו ולומר שנסתרה וחזר ונשאה לא מיירי דבהא לא מודה ר"ע דהולד ממזר ונקט בסוטה שלא נשתייחד בה בעלה דהכי משמע ליטעמ' שהרי עדיין קידושין תופסין בה כלומר הקידושין שנתקדשה בהן כבר אבל מחזיר סוטתו

ולדה כמוה מנלן. לפוס ריבוטא משמע דס"פ ניחא דישראל הבא על הפנויה הולד כשר והיכי טוכל להכשיר בתין קידושין ויש עבירה יותר מיש קידושין ויש עבירה ואמר הולד הולך אחר הפגום וכי תימא דאתא לאשמועינן דאפי' בת עלים ממזר הולד כמוה ויש לו תקנה בשחרור הא ליתא אלא לרבי טרפון (לקמן דף פח:) הכל לרבנן לא ניחא ליה ולדה דס"פ ולדה כמוה מנא לן אלא יהא קידוי בעו לפוס דכר ואפילו כבעו ממזר לא הוי לא ליורשו ולא לשמש בו ולא לייבם אפי' אחי ולא לפטור אפי' אחין מיבום:

אמר קרא לא תתחתן בם. פירש בקונטרס לא יהא לך בהם תורת חתנות מיהו קשה שהרי המ קרא לא מיירי בעובדי כוכבים והא גבי ז' עממים הוא דכתיב בפרק הערל (יבמות דף עו:) אמר רבה בגרותן אית להו חתנות פירוש איסור לא תתחתן ים בהם וגיותן ליח להן חתנות לא שייך בהו חתנות לעבור עליו משום לא תתחתן לכך פר"ת דגמרת דמייתי קרא לא תתחתן הוי כמו וגומר ומסיפא דקרא דריש לכתיב בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך משמע שאין בה קיחה והקשה ר"י יעקב מאורליינ"ש ואימא ר"מ לכתחילה אבל בדיעבד תפסי בה קידושין דכה"ג אמר לעיל (דף סז.) גבי לא יקח איש את אשת אביו ותירץ מהר"ר יצחק ז"ל דאין ר"ע אלא סתם אבל לחכמים אפי' בדיעבד ולא תקח דהוי כמו תרי קראי חד לכתחילה וחד לדיעבד ולע"ג דאמר לא תתחתן לייתי בגירות ר"מ בתר דידענא מסקנא דילפין דלא תפסי בה קידושין מקרא אחריני לקמן בסמוך אבל אי לאו הכי היה לאוקומא קרא דלא תתחתן לומר דלא תפסי בה קידושין מלאוקומא בגירות:

בנך הבא מישראלית קרוי בנך. פי' בקונטרס דכתיב בי יסיר את בנך מאחרי דקאי לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך משמע שאין בה קיחה והקשה ר"ר יעקב מאורליינ"ש ואימא ר"מ לכתחילה אבל בדיעבד תפסי בה קידושין דכה"ג אמר לעיל (דף סז.) גבי לא יקח איש את אשת אביו ותירץ מהר"ר יצחק ז"ל דאין ר"ע אלא סתם אבל לחכמים אפי' בדיעבד תקח ולא תתחתן

האומר לאשתו · מעוברת: **הרי את בת זורין** · בגט שכתוב זה וולד עבד: **ולדה כמוה** · משמע כדילוף בסיפא שנאמר "האשה וילדיה תהיה לאדוניה" בזמן שהאשה לאדוניה וילדיה הולד שהולד לאדוניה אין האשה לאדוניה: **מאי תלמודא** · היכא שמעינן מהאי קרא דבריו קיימין: **אמר רבא מדרבי יוסי הגלילי** · האי קרא לדרבי יוסי קאי ולדה כמוה משום שכתוב כו': **מתני'** **יכולין ממזרין ליעבד** · מפסול זרעם שלא יהו בניהם ממזרים: **גמ' מנה עבד** · ואין ממזר דהא ולדה כמוה: **בן חורין** · ומותר בישראלית: **הרי זה עבד ממזר** · בגמרא יליף לה לעיל: **גמ' לכתחילה קאמר** · ממזר מותר שפחה דקסבר דכי כתיב לא יהיה קדש (דברים כג) דמקדש מיקל וקריינן ביה לא יבא ולא יבוא בעבד וגו' דשפחה לרבי היא כבהמה וביותרים שבקר וקדישות: **מיפרש שם הוכרים** · שילמו למקום שלין מכירין "עבד מני" ונותנת שפחה ואין מוחה בידו: **ושם שנקבות** · לא מיפרש · אין דרך אשה לגלות ממקומה ובקבק תחבולות ליכנס בסתר מחבר שיש מוחין בידה שלמת ר' מרפון דיעבד קאמר, דלי לכתחילה כיון דאין מוחין בידה ממזרת נמי תנסיב לעבד: **עבד כנעני אין לו חייס** · לינו מניחים אחר לבוא לכתיב (ברמשית כג) "עם המקנה"=עם הדומה לחמור כבהמה שאין הולד כרוך אחרי האב הילכך לי מינסבת לעבדא לא מהני מידי: **מי לקדמיך מיפרכיך לבנך** · שם הייתי מכירך קודם שנשאת לאשה הייתי מקיאך עלה למהר בניך: **שפיר** · היה לומר לו ליקח שפחה: **מאי ניסו** · מאי הוה אמר ליה,לישורא לא היה מינסיב עלה למיעבד, ומשני דמינסיב לו עלה ואמר ליה זיל גנוב ותיזדבן לעבד עברי ותהא שפחה מותרת לך דמכרוהו בית דין רבו מוכר לו שפחה כנעניות ולא מוכר עלמו ולכבי נקבו זיל גנוב והוא הדין כמי **מצי לתקשויי** מי שרי לתנסובי עלה למיגנב הלא מקשינן אחרת סלקיה דלי הוה מקשי ליה הא הוה מצי ליה למטוי הלא דאמר ליה מכור עלמך לעבד עברי וכרבי אליעזר דאמר בפרק קמא (גיטין דף יד:) זה וזה רבו מוסר לו שפחה כנעניות: **ותאמר מר** · בגמרא ערכין: **הלא כזמן שהיובל נוהג** · דמלי למקרי ביה עד שהא היובל יעבוד עמך (ג) **לא יבא לו** · דור לאחריו הוא משלך דהכי משמע דור עשירי לא יבא לפילו אין בו לד ממזרות הלא מחותו: **כולד כמעי בשפחה דמי** · שאין מתייחס אחר לבני כלל:

אלא לי אחרת דיעבד מאי ניסו · פי' הקונטרס מאי הלי דקאמר ליה לישורא לא הוה מנסיב ליה עלה למיעבד וה"ק נמי כשא"ל זיל גנוב ותיזדבן בעבד עברי דהוה מצי לאקשויי ומי שרי להשיאו עלה לגנוב ולעשות לישורא הלא גמרת פריך שפיר טוי"ל דלי הוה מקשה ליה הכי הוה ליה למטוי דאחר ליה זיל ומכור עלמך וכו' לגיעזר דאחר (גיטין דף יד:) אחד זה ואחד זה רבו מוסר לו שפחה כנעניות:

הדרן עלך האומר

האומר *לשפחתו "הרי את בת חורין וולדך עבד הולד כמותה דברי ר' יוסי הגלילי, וחכ"א דבריו קיימים, משום שנאמר °האשה וילדיה תהיה לאדוניה מאי תלמודא? אמר רבא, אדרבי יוסי הגלילי: **מתני'** ר' טרפון אומר *יכולין ממזרין ליטהר, כיצד, ממזר שנשא שפחה (ו)הולד עבד, שיחררו נמצא הבן בן חורין, *רבי אליעזר אומר הרי זה עבד ממזר: **גמ'** איבעיא להו רבי טרפון לכתחילה קאמר או דיעבד? תא שמע דאמרו לו לרבי טרפון מיהרת את הכרים ולא מיהרת את הנקבות? ואי אמרת לכתחילה קאמר ממזרת נמי תנסיב? לעבדא? עבד אין לו חיים תא שמע דאושפיזיניה דרבי שמלאי ממזר הוה, ואמר ליה אי אקדמיך, מטרתינהו לבנך, אי אמרת בשלמא לכתחילה שפיר אלא אי אמרת דיעבד מאי ניהו? דמנסיב ליה עצה [א] ואמר ליה זיל גנוב ואיזדבן בעבד עברי, ובשני דר' שמלאי עבד עברי מי הוה, והאמר מר *אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג? אלא לאו שמע מינה רבי טרפון לכתחילה קאמר °שמע מינה, אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון: רבי אליעזר אומר הרי זה עבד ממזר: אמר ר' אלעזר מאי טעמיה דרבי אליעזר? דאמר קרא °לו=הלך אחר פסולו, ורבנן ההוא "ביישראל שנשא ממזרת, סלקא דעתך אמינא °למשפחותם לבית אבותם כתיב "אתא "לו" אפקיה, ורבי אליעזר? לאו אע"ג דכתב "למשפחותם לבית אבותם" אתא "לו" אפקיה הבא נמי אף ע"ג דכתיב °האשה וילדיה תהיה לאדוניה" אתא "לו" אפקיה, ורבנן, כל ולד במעי שפחה כנענית = כולד במעי' בהמה דמי:

הדרן עלך האומר

*עשרה יוחסים עלו מבבל כהני לוי' ישראלי חללי גירי וחרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי. כהני לוי וישראלי מותרין לבא זה בזה, לוי' ישראלי חללי גירי וחרורי מותרין לבא זה בזה, גירי וחרורי *ממזרי ונתיני שתוקי ואסופי כולם מותרין לבא זה בזה. ואלו הם "שתוקי"=כל שהוא מביר את אמו ואינו מביר את אביו, "אסופי"=כל שנאסף מן השוק ואינו מביר לא את אביו ולא אמו, אבא שאול היה קורא לשתוקי 'ברוקי': **גמ'** עשרה יוחסים עלו מבבל: מאי איריא דתני "עלו" מבבל "ניתני "הלכו לארץ ישראל? מילתא אגב אורחיה קמ"ל *כדתניא וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, וארץ ישראל גבוה מכל הארצות, בשלמא בית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל היינו דכתיב דברי

הגהות הב"ח

(ו) במ"שנה שכשלת שפחה נכנה עבד: (ג) רש"י ד"ה הלא וכו' עמך עד ס"ד ותח"כ מ"ה לו. לא יבא לו:

מתורה כה:

יבמות עה.

[יבמות סה:]

דברים כג, ח: לא תביא קדש מצרי ואדומי ולא יבא להי עד דור שלישי

גיטין סה. ערכין כט.

יבמות פה.

סה עו. [נקמן עד.]

נזמים נד: סנהדרין סו.

מילתא אגב אורחיה קמ"ל *כדתניא וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, וארץ ישראל גבוה מכל הארצות, בשלמא בית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל היינו דכתיב דברי

משוחררים: נתיני. גבעונים שמלו ביומי יהושע ואמרי ביבמות דדור נזר עליהם: לבא. כהני לוי וישראלי מותרים לשאת זה את זה: אבל חללה היא בלאו לכהן וגיורת ומשוחררת ספק זונות גיהנו: גרי. קסבר לא אקרו קהל: נדילה

הגהות מהר"ב רנשבורג א] גמ' ומ"ל זיל גנוב ותיזדבן בעבד עברי · מה למקשים העולם ממקרא מלא דתם בנפו יצא בנפו יצא והכא ס"ל היה בשוי אחין כלומר אי לקדימתך מלא כ"ל מקני שכשא ובפרש"י קושיא זו כתובה על ספר דברי דוד בהגו"ת פרשת משפטים והכרית מזה דמה שלמד בפסוק בנפו יצא סיינו שאין בהמזון יכול לכופו לכל שם הוא רוצה מותר בשפחה וכמ"ש גם המיל פ"ב מהל' עבדים הל"ג ה' כמ הריטב"ע ישוה"ר ודו"ק:

תוס' ר"י הזקן

אין לו חיים. לעולם לכתחלה מותר ואפ"ה ממזרת אין לה תקנה שאם תנשא לעבד אין הבן מתייחס אחריו אלא אחריה ונמצא שהוא ממזר · אם קדמתיך אם הכרתיך קודם שנשאת אשה הייתי מישיאך עצה שבניה יהיו כשרים: לכתחלה-ממזר בשפחה מותר הינו שהיה משיאו לישא שפחה וישתחרר הבנים: אא"א מעשה דרבי טרפון דיעבד אבל לכתחלה אסור ורא' רבי שמלאי לא משיאו עצה:שיננוב ועבד עברי שמכרוהו ב"ד מותר בשפחה ולא מוכר עצמו ולהכי נקט זיל גנוב וה"ה דמצי לאקשויי מי שרי לאינסובי עצה למנגב אלא דהוה מתרץ ליה דס"ל כר' אליעזר דאמר אפי' מוכר עצמו רבו מוסר לו שפחה כנענית: והאמר מר בסנהדרין אין עבד עברי נוהג [אלא בזמן שהיובל נוהג] דקיימן ביה עד שנת היובל יעבוד עמך. הלכה כר' טרפון דמסתמא נושא שפחה אפילו לכתחלה דאפי' אינורא דרבנן ליכא שלא גזרו על השפחה למסור מפני תקנת בניו:

עשרה יוחסין עלו · כשעלו לגולה: חללי. כהנים שנולדו מן הפסולות לכהונה: חרורי.

עין משפט נר מצוה

קיג א מיי' פ"ג מהל' עבדים הלכה ה סמג עשין יד סימן רכז טוש"ע יו"ד סימן רסז סעיף ג:

קיד ב מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הל' ג סמג לאוין קיז טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף כ:

קטו ג מיי' פ"ח מהל' עבדים הל' י סמג עשין פג טוש"ע יו"ד סימן סז סעיף יד:

קטז ד מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הל' ד סמג לאוין קיז טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף כ:

קיז ה מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף יח:

א ו מיי' פי"ו מהל' איסורי ביאה הל' טו טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ג:

ב ז מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף ג ג:

ג ח מיי' פט"ו שם הל' ג:

ד ט מיי' שם הלכה יב:

ה י מיי' שם הלכה יג טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף לה:

נוסח א
אח' תנא"ם אי' מאנ"ש יכול"ם "ר"ט בר' יוסי" ד"ה ר' טרפון מיהרת את הנקבות - ואי' לכתחלה אסור ואפי' בדיעבד צריך לגרשה ואח"כ יישא אשה אחרת ואפי' בדיעבד אם נשאת אשה שאינה הגונה לו לכתחלה מצוה לגרשה ואח"כ יישא אשה אחרת כדאי' בגמ' דקאמר

נוסח ב
מקורות ב) ירושלמי ג) ירושלמי בפרק אלו נאמרין ה"ה גרושין

ומבני לוי לא מצאתי שם · וא"ת והא תמרי' במתניתין עשרה יוחסין עלו מבבל וקתני חשיב לויס ויס לומר דכל הלויס שעלו עמהן היו קלועי בהונות ואינם לחוייס לעורר שירה על דוכן: **שאני** התם דריש חזקתייהו · פי' בקונטרס במה שחין מוכנין בקדשים ולא נהירא דמכל מקום איכא למיחש דילמא אתו לאסוקינהו מתרומה לקדשים ומקדשים ליוחסין ונראה לפרש דריש חזקתייהו לפי שבקשו כתב יוחוסן ולא מצאו:

[ואלא מאי גדולה חזקה · בגמרא (מ"ד ע"ב) לחוי לן למיגזר דילמא אתי לאסוקינהו ליוחסין להא לית ליה דריש חזקתייהו אפ"ה לא גזרי אלא (מ"ד) מעתה לדידי ליה שבחא דריש חזקתייהו מאי גדולה הזקה הא לא גזרינן הכא משום דריש חזקתייהו. ת"י]:

[ל"ל ורע בית]

[ל"ל ולא יאמרו]

[ל"ל צפינה]

[נקמן עח:]

[כתובות קיו. נקמן עח. ע"ש]

יבמות פו:

[ל"ל אל אהוא]

כתובות כה:

[ל"ל ולתומים]

יבמות פח: פז. כתובות כה.

°דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אלא דכריס לשמעון שזכה לנקות את בבל נתכוון °לפי שרואה שאם שמעתרבו בהן ורואה שהיו חכמי הדור עולין עמו ואין עוד בבבל שיתעסק בתוק בהן לייחסן עמך והפרים פסוליהן והוליכן עמו והדור שרשו הפרחתם הכילו בהם ולא חשש שיתעשרבו בהן הפסולין העולים,ולדורות הבאים נמי כיון דלאמר מר (נקמן קף עה:) לעבד הגזית היתה שם שפח היו יושבים °מייחסי כהונה ולויה° בכל יום מיהר זהילי בפסולי: **ספלוס** · על כרחס: **לשפרושי לשפרושיכו** · ומתוך שהופרשו הכילו בהם לחבי מקומם וידעו שלא יתעשרבו עוד בהם: **ומנשפייהו פליגו** · לחרן שיתגלל עליהן יבילו בהם: **בשלמא למ"ד** · שעלו מחליסה ולא הכילו בהם העולים עמהם כל כך הייט דלחרן יתגלל עיסה לבבל שפך יחום הוא לגל בבל שנעשית בבל כפולת נקיה ובני חרן יתגלל על הכילות שהופרשו עיסה · שפך עילוין בעיסה זו שמעבדין בה שאור מיס וקמח מלח ומלויס שם: **ואחרן יתגלל עיסה לבבל** · שעתרלח שפריסה ולא חלל חרן יתגלל לפי שבני חרן עסוקין לבדוק ביוחסים לפי שהכהנים

°רבי יוסי אומר גדולה חזקה שנאמר °ומבני הכהנים בני חבויה בני הקוץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתייחשים ולא נמצאו ויגואלו מן הכהונה °ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד כהן לאורים °ותומים °ואמר להם הרי אתם בחוקתכם-במה הייתם אוכלים בגולה, בקדשי הנבול, אף כאן נמי בקדשי הנבול ולמאן דאמר °מעלים מתרומה ליוחסין הני דאכול בתרומה אתו לאסוקינהו? שאני התם דריש חזקתייהו, ואלא מאי °גדולה חזקה? דמעיקרא אכול בתרומה דרבנן, ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא, °ואיבעית אימא לעולם בתרומה דרבנן, ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא, °ואיבעית אימא השתא נמי בתרומה דרבנן אכול בדאורייתא לא אכול, °ובי מסקינן מתרומה ליוחסין, מדאורייתא, מדרבנן לא מסקינן, או הכי מאי °גדולה חזקה? דמעיקרא ליכא למיגזר משום תרומה דאורייתא, לבסוף אף ע"ג דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא, בדרבנן אכול, בדאורייתא לא אכול, והכתיב °ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים-בקדש הקדשים הוא דלא יאכל הא כל מידי ניכול? הכי קאמר לא מידי דמיקרי קודש ולא מידי דמיקרי קודש, °לא מידי דמיקרי קדש דכתיב °וכל זר לא יאכל קדש ולא מידי דמיקרי קדשים דאמר קרא °ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל °ואמר מר °במורם מן הקדשים לא

תורה אור

איתמר אביי אמר עלו מאיליהם תנן, ורבא אמר העלום תנן וקמיפלגי בדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר °לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה° אביי ליה דרבי אלעזר רבא אית ליה דרבי אלעזר איבעית אימא דכולי עלמא אית להו דרבי אלעזר והבא בהא קא מיפלגי מר סבר אפרושי אפרושינהו, ומנפשייהו סלקו, ומר סבר בעל כרחייהו אסוקינהו בשלמא למאן דאמר עלו היינו דאמר רב יהודה אמר שמואל °כל ארעות עיסה לארץ ישראל, וארץ ישראל עיסה לבבל° אלא למ"ד העלום מידע ידעינהו? נהי דידעי לההוא דרא, לדרא אחריני לא ידעי בשלמא למאן דאמר עלו היינו דכתיב °ואקבצם אל הנהר הבא °על אחוה ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם ובכהנים, ומבני לוי לא מצאתי שם אלא למאן דאמר העלום הא מיזהר זהיר? נהי דאיזהור בפסולים, בכשירים לא איזדהור: **בהני לויי וישראלי**:

תנן דסליקו? דכתיב °ויושבו הכהנים והלוים ומן העם והמשוררים והשוערים והנתינים בעריהם וכל ישראל בעריהם: **חללי תנא** *דתניא

°רבי יוסי אומר גדולה חזקה שנאמר °ומבני הכהנים בני חבויה בני הקוץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתייחשים ולא נמצאו ויגואלו מן הכהונה °ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד כהן לאורים °ותומים °ואמר להם הרי אתם בחוקתכם-במה הייתם אוכלים בגולה, בקדשי הנבול, אף כאן נמי בקדשי הנבול ולמאן דאמר °מעלים מתרומה ליוחסין הני דאכול בתרומה אתו לאסוקינהו? שאני התם דריש חזקתייהו, ואלא מאי °גדולה חזקה? דמעיקרא אכול בתרומה דרבנן, ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא, °ואיבעית אימא לעולם בתרומה דרבנן, ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא, °ואיבעית אימא השתא נמי בתרומה דרבנן אכול בדאורייתא לא אכול, °ובי מסקינן מתרומה ליוחסין, מדאורייתא, מדרבנן לא מסקינן, או הכי מאי °גדולה חזקה? דמעיקרא ליכא למיגזר משום תרומה דאורייתא, לבסוף אף ע"ג דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא, בדרבנן אכול, בדאורייתא לא אכול, והכתיב °ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים-בקדש הקדשים הוא דלא יאכל הא כל מידי ניכול? הכי קאמר לא מידי דמיקרי קודש ולא מידי דמיקרי קודש, °לא מידי דמיקרי קדש דכתיב °וכל זר לא יאכל קדש ולא מידי דמיקרי קדשים דאמר קרא °ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל °ואמר מר °במורם מן הקדשים לא

כיוצאים היו בעוני ובטורח המלחמה ובלימת כל סביבותיה והכך דקתני מתניתין מהכא דלא חזו לעבודה היו: **מזכר וסירי כהנו** · יודע היה מי עלה ומי לא עלה: **גדולה חזקה** · יש לסמוך עליה יפה: **נקטו כתכם המתייחסים** · כתב יחוסס: **המרשתא** · נחמיה בן חכליה ובתלמוד ירושלמי נמצא על שם שהיה משקה למלך התרשתא. הוא נחמיה בן חכליה ובתלמוד ירושלמי נמצא על שם התרשתא. כלומר עד שיתברר. דאורים ותומים לא היו בבית שני. בקדשי הנבול תרומה איגיגלו. ויתחלצו מן הכהונה והיינו חללין. ליוחסין ונגשא כהן בחו וכיון שראו אותם אוכלים בתרומה ישא כהן בתם ונמצא שנושא בת חלל: ריש חוקייהו. פי' ר"ש דשאר כהנים אוכלים בקדשי חמקדש והם אינם אוכלים. והעקר שלא מצאו כתב יחוסם כמו שכתבנו בכתובות פרק האשה: תרוזה דרבנן. תרומת חוצה לארץ: תרומה דאורייתא. תרומת הארץ: לא אכול אלא בתרומה דרבנן בגון הרוכת פירות ורק. תרומה דאורייתא דגן תירוש ויצהר ומאי מקדש הקדשים דשמע הא לישאר מילי אכול. ה"ק לא במידי דאיקרי קדש כתיב זר לא יאכל קדש ח) קדשים דרבנן: ט) תולי ל"ל דלא תלי רק קדשים דרבנן

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה עד עמוד וכו' דלוחים ותומים. נ"ב עי' כסוטה דף מח ע"ב:

לא תאכל . ותפילו זרע אין לה ובבא לא בית לבניה,מוזרת לתרומה ואינה מוזרת לחזה ושוק : **לבניה בן מרת** . ישראל היה : **ומו ממאי דהוו לה בני** . לטוביה ולבנו מנשים הללו מבת שכניה ומבת משלם : **ומו** . תפי' היו להם ממאי דמבעל עלו לותם נשים ובניהם דילמא בתרין שכרחל נותרו בימי גדליה לותם שכניה ומשלם ושם נשתו טוביה ובנו תם בנותיהם (ולא יכלו להגיד בית לבותם וזרעם תם מישראל הם היינו שתוקי ותסופי): **למעבד סדום** . שהיו מגלי עריות לכתיב (בראשית יג) "רעים וחטאתים לה' רעים וחטאתים: לגוים בגופם וחטאתם בממונם ותמרינן בתלק (סנהדרין קף קט:) דמתי לתתתא דחבריה תורה אור

ומפילה ח"ל תהלי נבלך עד דמעברת שנה **לא תאכל**; **גירי והדורי** אמר רב חסדא דאמר קרא °וכל הנבדל מטומאת **כהי** ממזרים **לנפש** ישראל : **מדשב** . **וזרעם** . תמו : **זה לסופי** . לחיות שתוקי מכיר להודיע תמו שהיו מישראל והכל לא ידעו תם מישראל תם : **אמר מדון** . מסרס המקרא ודריש "מדון" כמו "תימר" כמו **תמר** : **מדון** . הקב"ה : **בכרוב** . קדושים ככרובי הקדש כתיב הקדם דכתיב ביה (יחזקאל י) פני הכרוב : **כנמר** . כתיב זו שתיה מקפדת בזוג תבירתה : **כלילו מרגו כו'** . משום דלא יכלו להגיד יחוסם קרי להו תל מלא . **נמיס** . לשון מורס : **וריס** . מתקה פסולה לו"ל ונעשם ממון נסבה דקמסיים קרא יאכלם תדם את תלקיהם=ממון שנאתה לממו, יאכלם בתדם תחד : **ונעמ"ל מלקו** . כגון ככסי לתן בדזל : **ולא תלקה** . כגון ככסי מלוג דהיתן לתו לאסורת עבדא שתזרה ליבעל למיותם : **שתיה הוגנת** . פסולה **לו** : **כופתו** . הלוקח בב"ד כופתין אתי ידיו על העמוד במסכת מכות (דף כב:) כופתו קושרו: **רוגלו** . מלקיהו ברלופה : **ועל כלם** . כהנים לויים וישראלים : **אליהו כותב** . מתי דקאמר לחזיל לתו לו לפוסל זרעו ולפוגם את משפחתו כגון שנשא תשה שתיה הוגנת לו : (אליהו כופתו והקב"ה רוצעו) יכול הפוסל פסול ואינו מדבר [ב] **בשבחא** לעולם] ואמר שמואל "במומו פוסל. **ההוא גברא** דמנהרדעא דעל לבי מטבחיא בפומבדיתא, אמר להו "הבו לי בישרא", אמרו ליה "נטר"ע" דשקיל לשמעיה–דרב יהודה בר חזקאל וניתיב לך,אמר "מאן יהודה בר שיסקאל' דקדים לי דשקל מן קמא' אזלו אמרו ליה לרב יהודה, שמתיה, אמרו: "רגיל דקרי אינשי 'עבדי' אכריז עליה דעברא הוא, אזל ההוא אזמניה לדינא לקמיה דרב נחמן, אייתי פיתקא דהזמנא,אזל רב יהודה לקמיה דרב הונא,אמר ליה "איזיל או לא איזיל?אמר ליה "מיזל לא מיבעי לך למיזל משום דגברא רבה את אלא משום דקרא דכתיב נשיאה קום זיל אתא אשכחיה דקעבד מעקה,אמר ליה לא סבר לה מר להא?אמר רב הונא בר אידי אמר שמואל "כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה" א"ל פורתא דנונדריתא הוא דקא עבידנא א"ל **מי סניא** "מעקה" דכתיב באורייתא או "מחיצה" דאמור רבנן, א"ל יתיב מר אקרפיפתא א"ל **ומי סני** *ספסל" דאמור רבנן או "איצטבא" דאמרי אינשי א"ל ליכול מר אתרנגא, אמר ליה הבי אמר שמואל "כל האומר 'אתרנגא'-תילתא ברמות רוחא-או "אתרוג" כדקריוה רבנן או "אתרונגא" דאמרי אינשי, אמר ליה לישתי מר אנגנגא אמר ליה **מי סני** "איספרגוס" דקריוה רבנן או "אנפק" דאמרי אינשי אמר ליה תיתי *דונג תשקינן אמר ליה הבי אמר שמואל "אין משתמשים באשה, "קטנה" היא, "בפירוש אמר שמואל "אין משתמשים באשה כלל. בין גדולה בין קטנה, נשתרר ליה* מר שלמא לילתא, א"ל הבי אמר שמואל "קול באשה ערוה, "אפשר ע"י שליח, א"ל הבי אמר שמואל אין

יקרא דבי נשיאה . **לפסור לעשות מלאכה בפני עצמם** . שגגתי הוא ופעלות לדור שכפופים לזה שתין לו מי שיעשה מלאכתו : **דגונדריתא** . היינו מעקה כתחד לשמועה: **מי סני** . כלומר מטטר ושטו לשון תורה ולשון שתר בני תדם שתתה מדבר בעמקי שפה ומתקיין היה רב יהודה לתופסו בדברי לקנטרו להודיעו שלא היה לו להעסק עליו להזמינו לפניו **מקרפיפתא** . מתוך שעלים רוחו גסה הוא מעכה בדיבורו : **מיבעי** . כוס שהוא רביעית והיו רגילין לשתות כוס אחד ממשקה העשוי לשתותו שחרית וקוליהו לספרגוס במסכת ברכות (דף נא.) : **מנפק** . כוס של רביעית ולשון מנפק היה שגור בפיהם : **תיתי דונג** . תבא בתי שכך שמה : **אין משתמשין באשה** . שלא ילמדנה להיות רגילה בין התשים · **קטנה היא** . רב נחמן קאמר לה : **לילתא** . שם תשתו . **קול באשה ערוה** . שהאמר "שתעטני תם קולך" ותם לשתל בשלומה השיבני : **אמר ליה רב נחמן** . תפשר לשלום לה שתילת שלום ע"י שליח : שלים : מין

הגהות הגר"א

[א] גם' ונועשה שפה שתיה כוונת לו (לשיטו כוונתו והקב"ה רוצעו) תת"ש וכ"ב בע"י ל"ב לה : [ב] שם ושיטו מדבר בשבחו של עולם כ"ל :

תוס' ר"י הזקן

רב יהודה היה ראש בפומבדיתא . נסר . התתיין"ר שיטול שלוחו של רב יהודה . בר שויסקל דרך נגאי אגר. ור"ש פי' נרגון אוכל צלי ואשכחן בפסחים [דף טו] ודילמא שויסקל עבדו כלומר צלי :

מהנה ✉ פסוקים שאלות שלוחי שלוחי ושאלתי

מהנה ◇ הדגשת שמואל - הקשיון הגאון ושאר שרש יהודה שלמד אגד שמואל מיוחד בשלות מיוחדות. "אי סני" בחיבת הקפת ר' יהודה על בחינת ר' נחמן באילו מסויימים בגמרא טוענה לו להדגיש אחרים

מהנה ◇ "כל הנושא אשה..." עם פעו' ג :

ח א מיי' פע"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג טוש"ע אה"ע סי' ד וסעי' ה וסעי' יו : ט ב טוש"ע אה"ע סי' כ סעי' ל בסמ"ע : ג ד מיי' פי"ם מהל' איסורי ביאה הל"י טוש"ע אה"ע סי' כ סעי' ב : יא ה טוש"ע חו"מ סי' ז סעי' ו וסי' קכד : יב ו מיי' פכ"ה מהל' סנהדרין הל"ד סמ"ג לאוין רח טוש"ע חו"מ סי' חסעי' ד : יג ז מיי' פכ"ח מהל' איסורי ביאה הל"ם סמ"ג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כא סעי' ה : יד ח מיי' שם הל' ו טוש"ע חו"מ סי' עה סעי' ג :

סיוקים ✉ מאלאתי גדלו שלוחי ושאלתי

מהנה ◇ "כל הנושא אשה..."

נוסא (דף יא:) מאיזה שורש שתתחל טליח דף יהודה , והגיד לך נחמן זצוק"ל בנוסא. בשעת הסיפור מובא ביומן הפועל - האומן פרסל

מהנה ◇ הדגשת שמואל - הקשיון הגאון ושאר שרש יהודה שלמד אגד שמואל מיוחד בשלות מיוחדות. "אי סני" בחיבת הקפת ר' יהודה על בחינת ר' נחמן באילו מסויימים בגמרא טוענה לו להדגיש אחרים

נקמן פף: נכרות כה. •

נרשא טאאר נ' * "תניא לה בגמ"

נרשא טאאר נ' * בשאלתות אחרות מאוצרות אגדות שלוחי ושאלתי

** נחמיה ו:יב עם בניהם הכתי אנשים חורי יהודה אשרות הנשלות ואשר לשלוחי בשאלתם

נרשא (דף יא:) מאיזה שורש שתתחל טליח דף יהודה , והגיד לך נחמן זצוק"ל בנוסא. בשעת הסיפור מובא ביומן הפועל - האומן פרסל

כמ"ש [כרש"ל שלפני דפוס קרקא לחיתי דתדכתי שהוא מקיים וכתב דכן ג"ל כרש"י] רש"י מ"ו

[כשלשות סימן מ"ת ס' ותרת חניא נמי הכי על כולם וכו']

[כעי' הני' איצטבא דאמור רבנן או ספסל דאמרי אינשי]

[ג"ל דיודק"ח כשלשות]

נרשא טאאר נ' * "תניא לה בגמ"

אין שואלין בשלום אשה. והא דלמר בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פז.) לית הלכתא שואלין בשלום אשה על ידי בעלה היינו דוקא בשחילת שלום אבל בשלום לה בשלום לפלוני ע"י בעלה לחבור: **קשים** גרים. פי' בקונטרס לפי שחוטים בקיאים במצות ומביאים פורטנות ועוד שמלמדים את ישראל ממעשיהם וכו' וי"מ לפי שכל ישראל ערבין זה בזה ולפי שלחת היא דלה נתערבו בשביל הגרים כשקבלו התורה *כדלחמרינן בסוטה (דף לז:) נמלח לכל אחד מישראל שם מחות אלף וג' אלפים [ותק"ן בריחות] שכולן נתערבו זה בזה שלמת לה נתערבו מן הגרים שהרי הרבה ערב רב עלה אתם וים מפרשים דקדין גרים לישראל כספחת לפי שהזיר הקב"ה עליהם *כ"ל מקומות שלח להוחת לותם ולי לפשר שלח יעטרום וים מפרשים לפי שע"י הגרים ישראל בגוחת כדלחמר (פסחים דף פז:) מפני מה ישראל מפוזרים בכל חרלות יותר

[ע"ש בסוריא ובנהרדעא]

[כל הדברים במזרים הכח לימח בר"ש דגרסי ושם כתבו חוס' דר"ל לפי שלח ידע משכון ע"ש]

[בב"מ שם: לימח בע"ז מקומות ולחרי לה במ"ז מקומות]

[ע' חוס' יבמות נב. ד"ה דמתפקל]

[ב"ב ג: ועי' חוס' יבמות מה: ד"ה כיון דלמו]

יבמות מז. לח. בכורות לח:

* [illegible]

[שם לח.]

[בנהרדעא לימח בשלשלות וכן עוד לימח]

הגהות הגרע"א סוטה יוחסין

ב' ג' שנות בכרן עד מ' שנות פנים

נ"א בסוריא ובנהרדעא

נוסח

א) טביעת עוה"ז עד משפחות ויוחסות

ב) הפרד בין ג"ש לישראל

ג) קיים גרים לישראל כספחת

תורה אור פטור לותו מלפניך זה לשון הגמרא לומר מיבעי ליה תיגריה כשממהר לעשות בקשת החים לו דיעו כדי להפטר ממנו: **מאי שיעתיה דמר הכא**. מה דרכו של לדוני לשוט הלום כלומר למה לח לדוני הכה: **שותא דמר לא ידענא**. שיחתו של לדוני לינו מבין לדבר בלשות לשוט: **לדינא מומינא ליה**. בשמיה: **לפיק דיסקא דלומנותא**: טוליח שטר הזמנה מחיקו שלשה לו רב נחמן שיבח לפניו: **מכי מדיה**. מחוך חיקו: **לימא מר מיליה**. ידבר דבר זכותו על ריבו של לותו החים: **ליער שליחא דרבנן**. ביחס לח שלותו לפניו וחייב מלקות: **דרב מנגיד לממן דמנער שליח דרבנן**. כדלחמר בפ' קמח (לעיל דף יב:): **דעדיפא מיניה**. חמורה ממנה עשיתי לו לקלסו: **לדסכי לחמר הסוא כר דיניה לרב יסודה לדידי**. דלחיינא מבית חמטולי קרית לי עבד: **כל דלחמר "מכית חמטולי לנא"=עבד הוא**. שכל זרטו הרגש הולדום ועבד היה ולך חתחיקן וקרל בניו על שם בית חמטולי ומסתמת לה בעוה ישרלל נסיב דנזהרים שם להעיד בעותם לעבדים והוו להו כולם עבדים: **שם קודם שבח מעשה לידו לממרם**. להחי שמועה לתלמידיו בשם רבו ולמן לחומרה בשעת מעשה, ולח לחו, ליטו לומן להעיד בשם רבו, שמל מחמת מעשה הבח לידו הוח לחמר כן: **לגודא**. שפת הנהר: **לממרא**. על הגשר לי נמי בחוך הספינה לעבור הנהר: **לימרגמיה כמה לסובנא**. מנלי לותה המשפחה: **כי קל נפיק**. רב יהודה: **לימרגמיה**. לפי שגילה לת פטולם: **ורעייתא**. משפחות: **וקס לטמא בנהר מלכא**. בלותן החנים שהעליכום בנהר עמד מכשול סחימה במי הנהר ומנע לת מהלך המים: **לטמא**. סחימה כדמתרגם "לתמום"=עמונן (בראשית כו): **מלרין רב יהודה כפומבדיתא**. שם היה יושב: **בלאי דנאי מלאי וגאי**. שמות מקומות לו משפחות: **גובאי**. גבעוני כלומר על שם שהיו גבעונים נקרלו בבבל גובאי, קרוב לגבעונים בשמן: **דורגויים דרא דנחינאי**. כפר נתיניס היה דורל כפר כדלחמר (עירובין דף ז:) דורל דלעולמך ל"ל מרי דורלי (פסחים דף כה:) ועל שם שהוח כפר נתיני נקרל דורגיות: **בי כובי דפומבדיתא**. כפר הסמוך לל פומבדיתא דמקרי בי כובי: **פשוט כן בגשת אלי נאם ה' והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים**. אמר רבי *חלבו 'קשים גרים לישראל כספחת שנאמר "ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב: כתיב הכא "ונספחו" וכתיב התם "לשאת ולספחת". אמר רבי חמא בר חנינא "כשהקדוש ברוך הוא מטהר

מזרע ישראל כתיב: **עדום לישראל**. לותן שהן ישרלל הוח מעיד עליהן שהן מטלו: **משפחות ישראל**. מספחות שהם ישרלל גמורים: **לישראל כתיב**. והייתי להם לאלהים ולח"ם לישראל כתיב: **קשין גרים**. שהיו זריזים במלות והרגילים לללם ולומדים מן המעשים: חלל כן הן מקדין עלמם מחילה להיות טובים

מטהר

בני מריבה כדכתיב כמריבי כהן: **עדום לישראל**. לותן שהן ישרלל הוח מעיד עליהן שהן מטלו: **משפחות ישראל**. מספחות שהם ישרלל גמורים: **לישראל כתיב**. והייתי להם לאלהים ולח"ם לישראל כתיב: **קשין גרים**. שהיו זריזים במלות והרגילים לללם ולומדים מן המעשים:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שותא דמר כו' שיחתו. ע' רש"י סוטה ט ע"ב ד"ה שותא דיוקא: ד"ה כי כובי כו' בפר הסמוך. עי' בתוספת מודע ביהודה מהדורל תניינל חלק מ"ח סי' כ:

מסורת הש"ס

מעכר מעכב ממוכים . מיתסר : **בפף מעכר ממוכים** . המטומטים בישראל מחמת ממונם והוא גורם להם שיטהרו שלעתיד לבא תין הקב"ה מבדילם מאחר שנדבקו בהם משפחות ישראל. והרי"ף ז"ל כתב כן לגי כסף מעכר ממזרים וכו' וזיז הגדפם שם נסם רש"י כסף מעכר דממזר יקח שפחה ויוליד ממנה בן ויטהרנה תמיתית של כרכ תלמם וסיים תכל וכו' ע"ש]

נוסח אחר

ניסיונות לקבוע בפר כדיסף דאומות אולם ישראל

וַיָּשָׂם מִצָּרָיו וּמַטְּהֵר כֶּסֶף וגו' . תורם שנטמעו מהמת עשרם וסיפיה דקרא "והיה לה' מנישי מנחה בצדקה" נדקתו של הקב"ה היא שתהא מבדילם מלא הוחיל שנטמעו נטמעו , **ורבי יהושע בן לוי** סבירא ליה האי "מעכר" לאו מבדיל פסוליהן דאמר מלא מעכרם ומכשירים כולם: **עיסה** . כעיסה שהיא מעורבת ובסם ר' משה מרומת"ע שמעתי עיסה בפסולת ענבים שנפחתו משקה שלהם : **בקשו לעשות בכל עיסה** . להחזיק משפחות תרץ ישראל מיוחסות ולכלוך אחר משפחות בכל כל הבתים ליטא משם אחה : **קוניס אחם משיחים בין עיני** . משום דרבי ממשפחת בבל היה מבני בניו של הלל שעלה וקיבל נשיאותו של בני בתירה : **יעסל לכם רבי חנינא** . להסיבכם דבר : **עלוני בעריסה ורוגו** . שלא יפשפשו אחר דבריו ויהא לריך לגלות משפחות והוא היה זקן ולא היה יכול לרוץ : **אמר לכם מין שחיטה לעוף** . דבר שהוא תימה להם ולא גלה להם טעמו כדי שיהו טרוחים בסברת הרחשונה ולא יחזרו אחר טעם השניה עד שיפטר משם וטעם לתין שחיטה לעוף מן התורה בשחיטת חולין (דף כז:) ילוף מוסף אח דמו בשפיכה בעלמא : **שכו ובדקו** . במשפחות ל"ש לברר אח דבריו : **ליון שפניהו לפנינה** . לפסול משפחות לגבי זכות שיהרגוס , פירשו : **סילוא** . שבועה בהילול של מקום : **בידינו הוא** . לגלות פסול משפחות תרץ ישראל : **הניעא** . דכל משפחה שנטמעה נטמעה לתין להפריקה ולהרמיקה ולברר ספק מקומעיהם מי נטמע מי לא נטמע תלא יניחום והם ספק והם כשרים לעתיד לבא : **כיס פלריפה** . שם המשפחה : **כן ליון** . לשם חשוב ולתים זרוע : **ריימקה** . הכריח שהן פסולין : **תליהו בא** . לעתיד לבא דכתיב (מלאכי ג) והעיב לב לחבות על בניס,זה מבני בניו של זה : **דיוחדין** . שהכל מחזיקים לותם בפסולים שנתקלבו בזרוע : **מבל משפחה שנטמעה** . מחמת שלא נודע פסולה נטמעה : **עוד אחרת** . משפחה אחרת היתה בעבר הירדן שנטמעה בין ישראל בשבי : **אין מוסרין אותיות** . שמות הלוחות : **אלא למי שצנוע** . שלא יגלה לבני חוץ : **ועומד בחצי ימו** . שלא יפסיק בדבר חול : **ואינו כועס** . שלא יכעוס על חבירו : **ואינו משתכר** . שלא יהא שתוי ביין : **ואינו מעמיד על מדותיו** . שלא יכעוס על חבירו : **ונחמד למטה** . שיהא נחמד לבריות : **ואימתו מוטלת על הבריות** . שיהא אדם מתירא ממנו שלא יחטא : **ונוחל שני עולמים** . העולם הזה והעולם הבא : **בחוקת כשרה** . שנשאו כדין : **עומדת עד שיודע לך במה נפסלה** . שמא נפסלה בפסול המיוחס לה : **עד שיודע לך במה נכשרה** . שמא נתגיירה בכשר : **מבליעים תומו בנעימת לחייהם בהנים** . שמבלעים ומטמינים תומם ופסולם בנעימת לחייהם כשהן קורין בתורה ומברכין לפני העם ואין העם יודעין שהן פסולין : **לנטועים שבבהונה** . שהן מיוחסין מצד אביהם : **מבלעים תומו בנעימת לחייהם בהנים** . שמבלעים ומטמינים תומם ופסולם בנעימת לחייהם כשהן קורין בתורה ומברכין לפני העם ואין העם יודעין שהן פסולין : **לנטועים שבבהונה** . שהן מיוחסין מצד אביהם : **מבליעים תומו בנעימת לחייהם בהנים** .

כטהר שבטים,שבטו של לוי מטהר תחילה **ישנא** **וַיֵּשֶׁב מִצָּרָף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִיהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק אוֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיי מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה**,אמר רבי יהושע בן לוי:כסף *מטהר ממזרים שנאמר "וְיָשַׁב מְצָרֵף ומטהר כסף" מאי "מגישי מנחה בצדקה:א"ר יצחק צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שמשפחה שנטמעה נטמעה : גופא אמר רב יהודה אמר שמואל כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל : בימי רבי בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להן *קוצים אתם משימים לי בין עיני,רצונכם יטפל "עמכם" ר' חנינא בר חמא נטפל עמהם ר' חנינא בר חמא-אמר להם "כך מקובלני מר' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אביו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל." בימי רבי פנחס בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להם לעבדיו "בשאני אומר שני דבים בבית המדרש טלוני בעריסה ורוצו כי עייל אמר להם: *אין שחיטה לעוף מן התורה ,אדיתבי וקמעיינו בה אמר להו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל נטלוהו בעריסה ורצו , רצו אתרין ולא הניעוהו ישבו ובדקו עד שהגיעו לסבנא ,ופירשו א"ר יוחנן °היכלא בידינו היא אבל מה אעשה שהרי גדולי הדור נטמעו בה** סבר לה בר' יצחק דאמר ר' יצחק משפחה שנטמעה נטמעה,אמר אביי אף אנן נמי תנינא *משפחת בית הצריפה היתה בעבר הירדן יוריקה בן ציון בזרוע *עוד אחרת היתה *וקורבה בן ציון בזרוע,כגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לדחק ולקרב כגון אלו לדעין,אבל משפחה שנטמעה נטמעה תאנא עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלותה אבל כמים מוסרים אותו לבניהם ולתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע כדתניא *חבריני נזיר אם לא אגלה משפחת פלוני יהיה נזיר ולא יגלה משפחתו אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שם בן ארבע אותיות כמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע דכתיב °זה שמי לעולם-לעלם כתיב *רבא** סבר למידרשיה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב,רבי אבינא רמי:כתיב °זה שמי וכתיב °זה זכרי-אמר הקב"ה "לא כשאני נכתב אני נקרא-נכתב אני ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף ד"ל ת.ת."ר בראשונה שם בן ארבעים ושתים אותיות ועכשיו אין מוסרין אותו לכל אדם,משרבו הפריצים היו מוסרים אותו לצנועים שבבהונה והצנועים שבבהונה מבלעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים תניא אמר רבי טרפון פעם אחת עליתי אחר אחי אמי לדוכן והטיתי אוזני אצל כהן גדול ושמעתי שהבליע שם בנעימת אחיו הכהנים אמר רב יהודה אמר רב "שם * בן ארבעים ושתים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו-בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא אמר שמואל משמיה דסבא: בבל בחוקת כשרה עומדת עד שיודע לך במה נפסלה שאר ארצות בחוקת פסול הן עומדות עד שיודע לך במה נכשרה ארץ ישראל מוחזק לפסול=פסול ,מוחזק לכשר=כשר" הא גופא קשיא אמרת 'מוחזק לפסול=פסול' הא סתמא=כשר והדר תני 'מוחזק לכשר=כשר' הא סתמא=פסול? אמר רב הונא בר תחליפא משמיה דרב לא קשיא כאן**

יותר מאחר שובדי כוכבים כדי שיוסיפו עליהם גרים ולא ניהדר דהא אמר ביבמות (דף מז.) שובד כוכבים הבא להתגייר לומדים לו מה רלים שבאחת להתגייר תדע שישראל דוויס דמופיי ואמרי' התם משום דיפרוס הוא דאמר מר קמן גרים ליטראל כספחת תלמת דבתר שיתגיירו קמיס הס וס"ל לברהם גר פירש לפי שהגרין בקיאין במלות (ג) ומדקדקין בהם קמיס הס ליטראל כספחת דמתוך כן הקב"ה מזכיר עוונותיהם של ישראל כאחין עוסקין בדבר ומכ"ע מליגו לגוו וכה"ג מליגו גבי הלרפים (מ"ש יו) שאמרה מה לי ולך חיס התלהים (כי) בתת לגי להזכיר [תת] עוני שמתוך שהוא לדיק גמור היה נרחה לה שמזכיר הסם עוגה ור"י פירש לדפיכך קמיס שנטמעו ביטראל ואין הסכינה סורה לגלח על משפחה מיוחסת וכן נרחה דמשום הכי מייתי הא דרבי חלבו על הא מילתא דר' חמת בר חניגא :

כאן

תוס' ר"י הזקן

מטהר. פי' ר"ש לעתיד לבא שלא יבדילם הקב"ה מאחר שנדבקו בהם משפחות ישראל. והרי"ף פי' בפרקין דלעיל בנושא שפחה כר' מרפון . משפחה ש נ ט מ ע ה נפסעה . נפסעו עמהם מפני עושרם אין הקב"ה מבדילם לעתיד לבא מאחר שנדבקו בהם משפחות הרבה . עיסה היא מדומעת מקצה ומים ומלח ומורסן כך כל הארצות משפחתם מעורבות כנגד משפחת בני ארץ ישראל וארץ ישראל עצמה היא מעורבת כנגד משפחת בני בבל שכל המשפחות הפסולות עלו מבבל ע"י עזרא שחזר הפסול לארץ ישראל . ולבדוק אחר משפחות בבל כל הבא לישא משם . למקום סכנה לפסול משפחות אנשי זרוע שיהרגום . היכלא שבועה בהיכלו של מקום אנו יודעים אותה משפחה.שנטמעה מחמת שלא נודע פסולה נפסעה ואין להפרישו מפסק מי נפסע ומי לא נפסע אלא יניחם מפסק והם כשרים לעתיד לבא . ומסתברא דכר' יהודה ס"ל דאשר דמסורים יסהרו לעתיד לבא . בית הצריפה שנטמעה מחמת שלא נודע פסולה נטמעה :

נוסח

ג' אמות לבסיר דפסיק "וישב מצרף ומטהר כסף"

ו) בר' הגדולה

ב) בר' הכוכה

[כתב רב אלפס סוף פ' האומר לעיל גבי יכולין ממזרין ליטהר כילד ממזר שנטמא שפחה וכו' והיינו דאמרי' בן לוי כסף מטהר ממזרין שנאמר וכו' וזיז הגדפם שם נסם רש"י כסף מטהר דממזר יקח שפחה ויוליד ממנה בן ויטהרנה וכן פי' הר"ן בכוונה תמיתית של כרכ תלמם וסיים תכל וכו' ע"ש]

נוסח אחר

ניסיונות לקבוע בפר כדיסף דאומות אולם ישראל

[נס בגמ' דילן שכחים עכ: גיחא להניח שאכל רבי טרפון בעלמא תרומה וע"ע בכורות נה: דר"ע שקל סדיון נכוך ויושב על גבו תמלא בתיקון כלי שרת]

עין משפט נר צוה

כ א ב ג מיי' פי"ב מהל' מלכים הל"ג סמ"ע יו"ד סי' ג סעי' ה בהג"ה:

כא ד ה מיי' פי"ד מהל' תלמה הל"י :

סנהדרין נח.

* פסחים סו.

מיר כט. מולין ד. וש"נ

עדיות פ"ח מ"ג *שם גיטין ובריכובה בבי ציון

ג"ז שם שם גיטין ובקרבה בבי ציון

[תוספתא דמיר פ"ג]

* בפיהמ"ש אומא לשם פלוני אלא אומאה בקלר זו אחרי דמוקי ליה בקונ' דמיר. וע"ש בפיהמ"ש שהוסיף ואמר מוסיף אחרים בקונ' דמיר. ועי' מוסיף אחרים בקונ' דמיר.

פסחים נ.

הגהות הב"ח

(ל) תוס' ד"ה קסיס וכו' ומקדקדין בהם. ל"ל וכבי מעמע בפסחים סוף דף לח גיטין עושין זה : **דיוחדין** . שהכל מחזיקים לותם בפסולים שנתקלבו בזרוע : **מבל משפחה שנטמעה** . מחמת שלא נודע פסולה נטמעה : **עוד אחרת** . משפחה אחרת היתה בעבר הירדן שנטמעה בין ישראל בשבי : **אין מוסרין** . משפחה אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו-בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא אמר שמואל משמיה דסבא: **בבל** בחוקת כשרה עומדת עד שיודע לך במה נפסלה שאר ארצות בחוקת פסול הן עומדות עד שיודע לך במה נכשרה ארץ ישראל מוחזק לפסול=פסול ,מוחזק לכשר=כשר" הא גופא קשיא אמרת 'מוחזק לפסול=פסול' הא סתמא=כשר והדר תני 'מוחזק לכשר=כשר' הא סתמא=פסול? אמר רב הונא בר תחליפא משמיה דרב לא קשיא כאן

לנטועים שבבהונה . לברך בו הטם במקדש לאחר עבודת ניבור של תמיד של שחר : **מבליעים תומו בנעימת לחייהם בהנים** . תותן שלא היו בקיאין בו ומברכין בסם בן תרבע תותיות כשהיו מוסכין היו אלו ממהרים להבליע את הסם בן י"ב ולא היה נשמע לרבים מקול נעימות תביריסם בנעימת ניסוס קול שקורין טרוק : **לאחר לחי לחי** . שהיה כהן ור' טרפון היה כהן* בתוספתא דכלתובות (פ"ה) מעשה בר' טרפון שקדם שלש בשני בלורת כדי להלילם תרומה : **לנדוכן** . לברך ברכת כהנים : **ואינו מעמיד על מדותיו** . לגעור תיבה שמא יתמהמה בו להקפה : **עד שיודע לך** . במשפחה שאחה בא ליבדק בה במה נפסלה : **עד שיודע לך במה נכשרה** . לריך לאחה לבדוק אחר המשפחה כמו שאמרה משנתינו (לקמן דף עו.) תרבע תמיות שהן שמנה להשיאו

כאן להשיאו אשה. פי' מיוחסת מד' לחמות דלי מקום ישראלית לית לך להיות בחזקת כשר דבלמו הכי מותר בישראלית כדלמר בעלמא (ימות דף מה.) גבי טובד כוכבים הטולד מטובד כוכבים הבא על בת ישראל דלמרי' ליה זיל גלי לו נסיב בת מיקד לגמרי מקמא דבמקום שאין מכירין לוחו נותנין לו ישראלית ומותר ליקחנה:

עד היכן היא בגלל. פי' בקונטרס דלפי הטעין נרלה שבגלל היתה בין שני הנהרות גדולים הללו מקיף ופרת זה מן המזרח וזה מן המערב ובאין ומוסכין מן הדרום לעפון וסופו של פרת סופך בחדקל כל זה יש ללמוד מכאן לרן ישראל בדרומה של בבל כדכתיב מלפון תפתח הרעה לגמרי דבבל מלפון ופרת יורד מארץ ישראל לבבל כדלמר בעלמא (שבת דף סה:) מיקרת במערבת שהדל רבת פרת שמיניו היו רבין ומלאים על שפתיו וקל בעי גמרת מה שבין שני הנהרות פשיטא לן דבבל הוא לגבל מעפתא חדקל ומגמון עד היכן מתפתא רוחבה של בבל לגמר רב עד נהר עזק ול"ת פי' שבהר פרת היה בת ומוסך מן הלפון לדרום שהרי נהר פרת בת מקדמת עדן וגן עדן הוא מלפון של עולם *ולארץ ישראל לדרום ופרת בת מעדן והיה מושך מלפון לדרום והת לגמר מיקרת במערבת שהדל רבת פרת דמקמא דמוסך מדרום לעפון (ל"ל ד"ה) שהמים של פרת רבים כל כך שיחזרו המים למקום שבאו דהיינו מדרום לעפון להך

עתה יגלו בראש גולים משום דמשתינים מים בפני מטותיהם ערומים יגלו בראש גולים? אלא אמר ר' אבהו אלו בני אדם שאוכלין ושותין זה עם זה ומדביקין מטותיהם זו בזו ומחליפין נשותיהם זה לזה ומסריחים ערסותם בשבבת זרע שאינה שלהם, אמר ליה היכי נעביד? אמר ליה זיל בתר שתיקותא כי האי דבדקי בני מערבא: כי מינצו בי תרי בהדי הדדי חזו היכי מנייהו דקדים ושתיק אמרי *האי מיוחם טפי *אמר רב שתיקותיה דבבל היינו יחוסא, איני והא איקלע רב *(לבי בר שפי חלא) ובדק בהו, מאי לאו ביחסותא? לא, בשתיקותא. הכי קאמר להו: בדוקו, אי לא שתקי, אמר רב יהודה אמר רב שני בני אדם שמתגרים זה בזה שמין פסול יש באחד מהן ואין מניחין אותו לידבק אחד בחבירו' אמר ר' יהושע בן לוי אם ראית שתי משפחות המתגרות זו בזו שמין פסול יש באחת מהן ואין מניחין אותה לידבק בחברתה א"ר פפא סבא משמיה דרב: בבבל-בריאה מישון-מיתה מדי- חולה עולם- גוססת, ומה בין חולין-לגוססין? *רוב חולין לחיים *רוב גוססים למיתה. א"ר הכי היא בבל רב אמר עד נהר עזק ושמואל אמר עד נהר יואני, לעיל בדיגלת עד הכא? רב אמר עד בגדא ואוונא ושמואל אמר עד מושכני ולא מושכני בכלל, והאמר *רבי חייא בר אבא אמר שמואל מושכני הרי היא כגולה ליוחסין? אלא עד מושכני ומושכני בכלל, בדחרתית בדיגלת עד הכא? אמר רב שמואל עד אפמיא תהא? תרתי אפמיא הויין חדא עיליתא וחדא תחתיתא-חדא כשירה וחדא פסולה ובין חדא לחדא פרסה וקא קפדי אהדדי ואפילו נורא לא מישלי אהדדי וסימניך דפסולתא הא דמישתעיא מישניתא לעיל בפרת עד הכא רב אמר עד יאקרא דתולבקני' ושמואל אמר עד 'גישרא דבי פרת' ור' יוחנן אמר עד 'מעברת דגיזמא' ליט *אביי ואיתימא רב יוסף אדרב, אדרב ליט אדשמואל? לא ליט? אלא ליט אדרב וכ"ש *אדשמואל ואב"א לעולם אדרב ליט אדשמואל לא ליט וגישרא דבי פרת לתתאה הוה קאי והאידנא

פסולה. התחתונה: **ולפי נורא לא מוקי מסדרי**. כדי שלא יהו רגילים לגלס שלא להתחתן בם: **דפסולתא הא דמשתעי מיניתא**. וסימן זה יהא בידך שלא תטעה לי זו פסולה דך דמשתעי בלשון מישן שהיא קרובה למישן ואמר לעיל מישן מיתה: **בפרת**. על שפת פרת במערבה של בבל עד היכן תרבה משוך לדרום: **עד גישרא דפרת**. שמואל היה מוסיף: **לעיל**. כל שימוש על זה שאין יחוסה של בבל משוך כל כך: **מדשמואל לא לייט**. בתמיה והלי הוא מוסיף: **מדשמואל לא לייט**. לכי אמרה שמואל למילתיה פותח היה ולא מוסיף ובימי שמואל היה הגשר למטה מתקרת דמולבקני: והאידנא

כב א טוש"ע אה"ע סי' ג סעי' ד בהג"ה: **כג** ב ג מיי' פי"ט מהל' מיסורי ביאה הל"י טוש"ע אה"ע סי' ג סעי' ב:

מהרש"ח
צ"ל: דף מ"ח שהתחיל אר' יוחנן דף נ"ג ואילך את התו [צ"ל: ד'].

הגהות הב"ח
(ו) גמ' שמיחתו בבבל:

נוסחא
מהרש"א טבו תמיה עולא על רב יהודה למה הוצרך לומר אשה בעזרו ואת"ל דבר הידוע הוא רב יהודה אמר אשה בעזרו ואת"ל דבר הידוע הוא רב יהודה אמר אשה בעזרו

מהנך
[ועי' תוס' ד"ה ואמאי ותוס' ב"ב סה. ד"ה בשפתו ותוס' בכורות נה: ד"ה מעברת] ר' יהודה בעזרן ר"ת וחוס'

[ל"ל ערשתם]

נוסחא
[עיקר הגרסא הנ"ל שיחלא סימן טהור איתה]

[ג' הערוך לבי שיחלא פי' שם משפחה]

מהנך
◇ "את רא"ת"... מתגיים על הנה

תת נוסחא
ר' אבהו ורבינא לגבי ריאת "חוסם"

[ב"ב קנו: גיטין כח.]

נוסחא/מהנך (עד שמ.)
עד היכן גבולות בבא לגבי "חוסן" ע"י אפר
האותיות (ו) - (ס) מסומנים בגוף מתואמים עם האפר

גליון הש"ס
גמ' וכ"ה שנד נוכחים ועבד כו'. לעיל כח ע"ב לקמן מה ע"ב יבמות מה ע"ב: שם ע"ב: ודילמא מכלל. עיין מכרס"ל כח"ש יבמות דף נג ע"ב:

[ועיין תוס' יבמות כג. מה.]

[ע"ש נה. מג. סהדרין ג: מ:]

[ניעין כח. שבועות נב. ז: ערכין יח.]

[לקמן עב. ע"ש]

*ביתוך הסוגיות הללו שמעתי מסידה טעין כ' אפשיר א' כיר ואי פסיד ואיצור האיתה האשיר עד דפסיל ואת עד בבבל

מכתבי לעיל נג:

*בעיון שלת ליוחנן ע' מחנא

[לעיל סה:]

[בעלויות של מים המכוונין כן פרש"י במגילה כח:]

[יבמות כג. מה.]

[ע"ש אמר רב מיוחסתא דבבל היינו שתיקותא כן הוא בפ"ק]

[לקמן עב. ע"ש]

[לעיל נג.]

[לעיל סה:]

[לעיל סה:]

[לעיל נג.]

[לעיל נג.]

[לעיל נג.

מפת בבל

לקיחות את: א-ד. (לפי ניו)

מצרים

מצרים
כוש
ים סוף
מדבר סיני
ארץ כנען
ים המלח
ירדן
ים כנרת
נהר פרת
מדבר ערב
מדבר סוריה
ים התיכון
נהר הנילוס
מפלי הנילוס
מדבר לוב
מדבר נוביה
מדבר נובי
מדבר נוביה
מדבר נוביה
מדבר נוביה

מפת בבל

לקיזוטין אז: -אב. (לפ"ה)

מצרים

מצרים

(אולי ירושלים)
צפון
מזרח
מערב
דרום
(1) ה' בניסן מאכלים מצה עד חצות היום
(2) ה' בניסן שורפים את החמץ עד חצות היום
(3) ה' בניסן מוכרים את החמץ לגוי
(4) ליל ט"ו בניסן אוכלים את הפסח בחבורות
(5) ט"ו בניסן יוצאים ממצרים
(6) ט"ו בניסן אוכלים מצה ומרור
(7) ט"ו בניסן אומרים הלל
(8) ט"ו בניסן אוכלים חגיגה
(9) ט"ו בניסן שורפים את החמץ
(10) ט"ו בניסן מותר לאכול חמץ עד שעה חמישית
(11) ט"ו בניסן מותר לאכול חמץ עד שעה שישית
(12) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ מתחילת שעה שישית
(13) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ מתחילת שעה חמישית
(14) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(15) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(16) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(17) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(18) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(19) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(20) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(21) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(22) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(23) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(24) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(25) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(26) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(27) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(28) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(29) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(30) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(31) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(32) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(33) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(34) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(35) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(36) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(37) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(38) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(39) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(40) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(41) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(42) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(43) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(44) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(45) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(46) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(47) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(48) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(49) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(50) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(51) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(52) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(53) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(54) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(55) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(56) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(57) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(58) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(59) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(60) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(61) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(62) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(63) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(64) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(65) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(66) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(67) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(68) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(69) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(70) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(71) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(72) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(73) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(74) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(75) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(76) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(77) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(78) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(79) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(80) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(81) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(82) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(83) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(84) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(85) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(86) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(87) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(88) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(89) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(90) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(91) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(92) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(93) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(94) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(95) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(96) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(97) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(98) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(99) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
(100) ט"ו בניסן אסור לאכול חמץ
מזרח
מערב
דרום
צפון
ים סוף
נהר פרת
מדבר סיני
מדבר צין
מדבר פארן
מדבר עין
מדבר צין
מדבר פארן
מדבר סיני
ים סוף
נהר פרת

ופתידנא הוא דליוה פרסאי, אמר ליה אביי לרב יוסף **להא** גיסא דפרת עד חצבא אמר ליה מאי דעתיך משום בירם, מייחסי דפומבדיתא *מבירם נסבי, *אמר רב פפא כמחלוקת ליוחסין כך מחלוקת לענין גיטין ורב יוסף אמר מחלוקת ליוחסין אבל לגיטין דברי הכל עד ארבא תנינא דגישרא. אמר רמי בר אבא חביל ימא =*תכילתא דבבל ישוניא וגוביא=תכילתא דחביל ימא, רבינא אמר אף ציצורא תניא נמי הכי הנן בן פנחס אומר חביל ימא=תכילתא דבבל, שוניא וגוביא וציצורא תכילתא דחביל ימא אמר רב פפא והאידנא איערבי בהו כותאי, ולא הוא אלא הוא דבעא מיניה ולא יהבו ליה. מאי חביל ימא אמר רב פפא זו פרת דבורסי. ההוא גברא דאמר להו לאנא מן שוק מישוט, עמד רבי יצחק נפחא על רגליו ואמר שוק מישוט בין הנהרות עומדת, וכי בין הנהרות עומדת מאי הוי? אמר אביי אמר ר' חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר' חנינא בין הנהרות הרי היא כגולה ליוחסין, והלכא קיימא? אמר ר' יוחנן *מאידי דקירא ולעיל, והא אמר רבי יוחנן עד שמעברתא דגיזמא? אמר אביי *רצועה נפקא. אמר רב אויקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב חלזון ניהוונד הרי היא כגולה ליוחסין" א"ל אביי "לא תציתו ליה, דבמה היא דנפלה ליה התם" א"ל "אטו דידי היא, דרב חננאל היא, אזיל שיילוה לרב חננאל אמר להו "הכי אמר רב: חלזון גיהוונך הרי היא כגולה ליוחסין, ופליגא דר' אבא בר כהנא *דאמר ר' אבא בר כהנא מאי דכתיב °ויינחם בחלח וחבור נהר גוזן וערי מדי: חלח' זו חלזון, חבור זו הדייב, נהר גוזן זו גינזק ערי מדי זו חמדן, וחברותיה ואמרי לה זו גהוונך, וחברותיה מאי חברותיה? אמר שמואל כרך מושבי חוסקן ורומקי, אמר *רבי יוחנן וכולם לפסול, קסלקא דעתא מושבי היינו מושכני, והאמר *ר' חייא בר אבין אמר שמואל מנשבני הרי היא כגולה ליוחסין? אלא מושכני לחוד ומושבני לחוד. °והלת עלין בפומה בין שיניה" אמר רבי יוחנן זו חלזון הדייב ונציבין שפעמים בולעין ופעמים פולטין °ואדוי חיוא אחרי תגינא דמיה לדוב *תני רב יוסף אלו פרסים שאוכלין ושותין בדוב ומסרבלין כדוב ומגדלין שער כדוב, ואין להם מנוחה כדוב ר' אמי כי הוה חזי פרסא דרכיב אמר היינו דוב ניידא"ל רבי ללוי הראני פרסים אמר ליה דומים לחיילות של בית דוד *הראני חברין דומין למלאכי חבלה הראני ישמעאלים דומין לשעירים של בית הכסא הראני תלמידי חכמים שבבבל דומים למלאכי השרת/כי הוה ניחא נפשיה דרבי אמר: הומניא איכא בבבל כולה עמונאי היא מסנריא איכא בבבל כולה דמזוירא היא בירקא איכא בבבל שני אחים יש שמחליפים נשותיהם זה לזה בירתא דסמטיא איכא בבבל היום סרו מאחרי המקום: דאקפי פירא בכוורי-בשבתא ואזיל וצדו בהו בשבתא ושמתינהו ר' אחי ברבי יאשיה ואישתמוד אקרא דאגמא איכא בבבל אדא בר אהבה יש בה היום

גיטין ו.

[ע' תוס' ר"ה כג: ד"ה זו]

ממחלוקת ליוחסין . כתירוץ ורחבה של בבל : **כך ממחלוקת לגיטין** . דקיימא לן (גיטין דף ג.) המגיה גט מבאר לרגלי זיתים בקילן נכתב ובפני נחתם לפי שלין בקילן לשמה והמגיה גט מלרן יבאר לכל לכבל חיט לרין לומר ובבל הרי היא כלרן ישראל לגיטין שלף הס היו חכמים ובקילין לשמה : **עד מרכא טנייא** . לגס של קיים ועריבה שקורין אוכר"ח : **טנייא דגישרא** . שני לגמים היו למטה מהגשר זה למטה מזה : **חביל ימא** . שם מקום : **תכילתא דבבל** . מכלילה ותפלרתה של בבל ליוחסין : שוניא וגוביא ולילורת מקומות הס : **תכילתא דחביל ימא** . תפלרת של חביל ימא : **לימחוך בעל מיניהו** . כותיים לא נתערבו בהס לבל יקול ילא על ידי שבלל כותי לחד לשה מהס לבל הס לא נהגו לו ויש לומרים לי בפרק בעל מיניהו לימחוך ולא יהבי ליה, לכך היה מלילת עליהס שמן פסול, ולקה בעיני לומר כן : **כגולה** . פומבדיתא קרי גולה ברחב הגמה (דף כג:) : **מליסי דקירא** . מקום על נהר פרת למעלה מבל המקומות הגזכרים למעלה : **והאמר ר' יוחנן** . לעיל מיחסותה דבבל בפרת עד מעברתא דגזמא ומו לא : **אמר מאי לעומת נפקא** . בתלכסון ממעברתא דגזמא ומקפת לא הפסולין עד מעלה מליסי לקילא מהי' מן הפסולין ומזו משוט בפי הרלועה על פרת : **חלזון** . נהר : **ויינחם בחלח ובחבור** . בעברת מגחני : **ובולן לפסול** . כל מקום שגלו הבבליס נעשו עובדי כוכבים ועובד כוכבים ועובד הבא על בת ישראל לפיליו למ"ד (יבמות דף מה.) הולד ממזר לא הוי, פגום מיהא הוי :

והלא עלעין בפומה . בחיה (ע) (בסגיה) שבמרתה דגיולא כתיב והיה בבל (ע) בפומה-בין שיניה . בפומה מבפנים בין שיניה מבחוץ שבולטות מבין : **בולעות** : **ומפורבלים כדוב** . בעלי בשר לשון עובי ושומן הוא ובעלמא (שבת דף קלז:) נמי אמרי' קמן מסורבל בשבר המלובש בשבר בסרבל : **דוב מין לו מנומה** . בשהוא קשור הולך ובא תמיד בביבותו : **דובא ניידא** . דוב טודד : **פרתני פרסיים** . בעל מלגות ודומיות היה לוי וקאמר לו רבי משול לי פרסיים למה הס דומים : **כחיילות של בית דוד** . גבורים : **חברין** . לומה הסמוכה לפרסיים ומשמיעים הס ועלפים הס יותר מפרסיים : **נשמעאלים** . מלובשים שחורים ודומים לשדים : **דומים למלאכי השרת** . לבושים לבנים ועטופים כמלאכי השרת וכתיב (יחזקאל ט) והאיש לבוש הבדים והבי נמי אמרין בשמה מדליקין (שבת דף כה:) על רבי יהודה שהיה מתעטף ויושב בסדיבים המלויין ודומה למלאך בי' ובגדרים (דף כ:) נמי אמרין ממן 'מלאכי השרת' רבנן ואמרי לה מלאכי השרת משום דמלויין כמלאכי השרת' במלבושים נאים : **כי קא ניחא נפשיה** . מזרקה נבוהה בפומיה : **דומיא** . עיר שמה כך : **ממגריא** . עיר בבבל : **בירתא דסמטיא** . על שם שסרו מאחרי המקום ופירש רבי היאך סרו : **דאקפי פירא דכוורי ואזיל וצדי בשבתא ושמתינהו וכו'** . לשון הבידר דגים הרבה והלבו ולבו : **דאקפי** . לשון כדמתרגמינן ויקף הכרזל (מלבים ב ו) וקפל פרזלא : **פירא** . בריבה עשויה לגדל דגים ובלע"ז בידר : **ואישתמוד** . נשתמדו :

גליון השי"ם
תוס' ד"ה בין וכו' וכ"ל דשני מקומות הן . עיין עירובין דף יט ע"ח תד"ה אם כן הגהות :

* ע"ז דמן שלא

ופתידנא הוא דליוה פרסאי, אמר ליה אביי לרב יוסף להא גיסא דפרת עד חצבא אמר ליה מאי דעתיך משום בירם, מייחסי דפומבדיתא *מבירם נסבי, *אמר רב פפא כמחלוקת ליוחסין כך מחלוקת לענין גיטין ורב יוסף אמר מחלוקת ליוחסין אבל לגיטין דברי הכל עד ארבא תנינא דגישרא. אמר רמי בר אבא חביל ימא =*תכילתא דבבל ישוניא וגוביא=תכילתא דחביל ימא, רבינא אמר אף ציצורא תניא נמי הכי הנן בן פנחס אומר חביל ימא=תכילתא דבבל, שוניא וגוביא וציצורא תכילתא דחביל ימא אמר רב פפא והאידנא איערבי בהו כותאי, ולא הוא אלא הוא דבעא מיניה ולא יהבו ליה. מאי חביל ימא אמר רב פפא זו פרת דבורסי. ההוא גברא דאמר להו לאנא מן שוק מישוט, עמד רבי יצחק נפחא על רגליו ואמר שוק מישוט בין הנהרות עומדת, וכי בין הנהרות עומדת מאי הוי? אמר אביי אמר ר' חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר' חנינא בין הנהרות הרי היא כגולה ליוחסין, והלכא קיימא? אמר ר' יוחנן *מאידי דקירא ולעיל, והא אמר רבי יוחנן עד שמעברתא דגיזמא? אמר אביי *רצועה נפקא. אמר רב אויקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב חלזון ניהוונד הרי היא כגולה ליוחסין" א"ל אביי "לא תציתו ליה, דבמה היא דנפלה ליה התם" א"ל "אטו דידי היא, דרב חננאל היא, אזיל שיילוה לרב חננאל אמר להו "הכי אמר רב: חלזון גיהוונך הרי היא כגולה ליוחסין, ופליגא דר' אבא בר כהנא *דאמר ר' אבא בר כהנא מאי דכתיב °ויינחם בחלח וחבור נהר גוזן וערי מדי: חלח' זו חלזון, חבור זו הדייב, נהר גוזן זו גינזק ערי מדי זו חמדן, וחברותיה ואמרי לה זו גהוונך, וחברותיה מאי חברותיה? אמר שמואל כרך מושבי חוסקן ורומקי, אמר *רבי יוחנן וכולם לפסול, קסלקא דעתא מושבי היינו מושכני, והאמר *ר' חייא בר אבין אמר שמואל מנשבני הרי היא כגולה ליוחסין? אלא מושכני לחוד ומושבני לחוד. °והלת עלין בפומה בין שיניה" אמר רבי יוחנן זו חלזון הדייב ונציבין שפעמים בולעין ופעמים פולטין °ואדוי חיוא אחרי תגינא דמיה לדוב *תני רב יוסף אלו פרסים שאוכלין ושותין בדוב ומסרבלין כדוב ומגדלין שער כדוב, ואין להם מנוחה כדוב ר' אמי כי הוה חזי פרסא דרכיב אמר היינו דוב ניידא"ל רבי ללוי הראני פרסים אמר ליה דומים לחיילות של בית דוד *הראני חברין דומין למלאכי חבלה הראני ישמעאלים דומין לשעירים של בית הכסא הראני תלמידי חכמים שבבבל דומים למלאכי השרת/כי הוה ניחא נפשיה דרבי אמר: הומניא איכא בבבל כולה עמונאי היא מסנריא איכא בבבל כולה דמזוירא היא בירקא איכא בבבל שני אחים יש שמחליפים נשותיהם זה לזה בירתא דסמטיא איכא בבבל היום סרו מאחרי המקום: דאקפי פירא בכוורי-בשבתא ואזיל וצדו בהו בשבתא ושמתינהו ר' אחי ברבי יאשיה ואישתמוד אקרא דאגמא איכא בבבל אדא בר אהבה יש בה היום

להך גיסא דפרת עד היכן . פי' בקונטרס להכי לא בעי לתחת פרת עד היכא דפרת טופל בחדקל ועוד בבל מוסכת למטה ממנו עד לפמיח תחתה כדאמר לעיל : **איתתא** בעל מייניה ולא יהבו ליה . ולכך הוליא עליהס לעז ו"מ דקאי אדרב יפפ ולא נהירא דמ"ו שיעלה בדעתו של לותו לדיק להוליא לעז עליהס אלא כדין : **בין** הגהרות הרי היא כגולה ליוחסין . [ולריך לומר דהכי מקומות הן דאי מסוס חדקל ופרת לא הוה בעי גמרא] דפסיטא לכולי עלמא דמייחסי, דלעיל נמי לא בעי אלא מן הדין לבל בין הגהרות פסיטא ליה למיוחסין הן : היום

[ע' תוס' ר"ה כג: ד"ה זו]

[ע' תוס' ר"ה כג: ד"ה זו]

[גי' הערוך ערך דקר ד מהאי]

נוצא/מצנה

[אין הכלה כלומר מה "חביל ימא" הכלה מוכתר שבגלומת מקום מיוחס בבבל כך זו מוכתרת של תלמות של בבל בפי' אחר מהגרים בבל. עכוך]

מאי ר"א וכי אמאי אם להבדיל מלמון נתוון כאלה מיוחס

מדקדוק לפחות

יבמות עה:

לעיל עח: מ"ם

ע"ז כ: מגילה יח.

מבנך

הבלעת רבי

מיליא ול לון

מלאות דאיכא בפבל (נוצא נכרי בף בקיר לפסול יחוס)

הגהות הב"ח

* ג"ל ומן שלא

(ע) רש"י ד"ה ופתח ובו' בתיב בהלמוה שבמרתה דגיולא בתיב והיה בבל בפומה-בין שיניה וכו' והיא בבל

היום יושב בחיקו של אברהם חביבו. פירש בקונטרס יש לומר מת וה"ק לין זה כר תלת כר דהכא שבגמרא וגרלה לומר יושב בחיקו של אברהם שבגמרא וגרלה לומר שהתחיל ימים הרבה מעמת רבי עד דורות לתמרוצים בימי רב נחמן בר יצחק כדלמרי' בב"ב (דף כג.*) לך ר"י פי' דאני רב תלת כר דהכא הוי* **חמשה** קבלי כתיבי. פי' גבי מזהרת פסולי יוחסין אבל קבל דגבי פלוגי דכא לית מקיש ללמו בפסולי יוחסין מעמתי עוד לומר ר"י משום הלא קייל כתיבי ומד

כר א מיי' פ"ח מהל' עבדים הל"ג [כ"כ וכ"י בניעין לט. ד"ה ג"ם] סמ"ג לאוין קמ עוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' כד:

נוע"ז "ובא השמש" אין בד"מ אך ע"ש בתוס' ד"ה ובא השמש

[ע"ש בתוס' ד"ה אמר ליה] [וע"ע תוס' בתעתים כ: ד"ה מ"ן]

כה ב מיי' פכ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג סמ"ג לאוין קי עוש"ע אה"ע סי' ד סעי' כב: כו ג מיי' שם פי"ע הלכה יג סמ"ג שם עוש"ע אה"ע סי' ז סעי' כב:

ובא השמש-עד שלא כבתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי שנאמר °ונר אלהים טרם יכבה ושמואל שוכב וגו'. °צוה ה' ליעקב סביבין [מזקקות] היה מיילל הגבית עליו: **ומד אמר** לעיל: **מד אמר לעובד**. יבמות עז: ע"ש שהוא רב

°צרור *רב יהודה אמר כגון יְהוֹנָיָא-לפום נהרא. °ויהי כְּהִנָּבְאִי וּפִלַּטְתִּיהוּ בן בְּנָיָהוּ בן חַד אמר לטובה וחד אמר למ"ל לרעה מאן דאמר לטובה כי הא דאיסתנדרא אמרישׁ חתניה דנבוכדנצר הוה שלח ליה מכולי האי שבייה דאיתית לך לא שדרת לן דקאי לקמן, בעי לשדורי ליה מישראל, א"ל פלטיהו בן בניהו אנן דחשבינן ניקו מקמיך הכא ועבדין ניזלו להתם ואמר נביא מ' שעשה טובה בישראל יצמות °בחצי ימיו מאן דאמר לרעה דכתיב °וַתָּבֹא אותי אל שער בית ה' הקדמוני הפונה קדימה והנה בְּפֶתַח השער עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וארא בתוכם את יַאֲזַנְיָה בן עַזּוּר ואת פְּלַטְיָהוּ בן בניהו שרי העם" וכתיב °וַיָּבֵא אותי אל חצר בית ה' הפנימית והנה פֶּתַח הֵיכַל ה' בין האולם ובין המזבח כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה: ממשמע שנאמר "ופניהם קדמה" *איני יודע שאחוריהם כלפי מערב מה תלמוד לומר [אחוריהם] אל היכל ה' מלמד שהיו (ג) מפריעין עצמם ומתריזין עצמם כלפי מעלה. וקאמר נביא מי שעשה הרעה הזאת בישראל יכמות °בחצי ימיו דכתיב °וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הוא חדש תשרי בשנת ארבעים למלכות דוד ונסקר לפני ה' ונמצא בן חמשים ושתים שנה ומלך דוד ארבעים שנה ומלך שלמה ארבע שנים הרי שבעים ושתים ומת בן שבעים ושתים שנה ומלך יהושפט עשרים וחמש שנה הרי תשעים ושבע ומלך יהורם שמונה שנים הרי מאה ומלך אחזיה שנה אחת הרי מאה ואחת ומלכה עתליה שש שנים הרי מאה ושבע ומלך יואש ארבעים שנה הרי מאה ושבעים ושבע ומלך אמציה עשרים ותשע שנה הרי מאה ושבעים ושש ומלך עזיה חמשים ושתים שנה הרי מאה ושבעים ושמונה ומלך יותם שש עשרה שנה הרי מאה ותשעים ושתים ומלך אחז ששה עשר שנה הרי מאה ותשעים ושמונה ומלך חזקיה עשרים ותשע שנה הרי מאה ושבעים ושבע ומלך מנשה חמשים וחמש שנה הרי מאתים ושתים ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי מאתים ושתים עשרה ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי מאתים וארבעים ושלש ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי מאתים וארבעים ושלש שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי מאתים וחמשים וארבעה ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי מאתים וחמשים וארבעה שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי מאתים ושבעים ושש ומלך גדליה שנתים הרי מאתים ושבעים ושמונה ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי שלש מאות וחמשים ושמונה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי שלש מאות ושבעים ושמונה ומלך בלשצר שלש שנים הרי שלש מאות ושבעים ושתים ומלך דריוש שנתים הרי שלש מאות ושבעים ושנה ומלך כורש שלשים שנה הרי שלש מאות וחמשים ושנה ומלך אחשורוש שבע שנים הרי שלש מאות וששים ושתים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ארבע מאות ושתים ומלך דריוש שנה אחת הרי ארבע מאות ושלש ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי ארבע מאות ושבע עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי ארבע מאות ושלשים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי ארבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ארבע מאות ושמונים ומלך דריוש שנתים הרי ארבע מאות ושמונים ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי חמש מאות ושלשה עשר ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי חמש מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי חמש מאות ושבעה ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי חמש מאות ושבעה שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי חמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי חמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי חמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי חמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי ששת מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי ששת מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי ששת מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי ששת מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי ששת מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי ששת מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שבע מאות ושלשה עשר ומלך דריוש שנה אחת הרי שבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי שבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי שבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי שבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי שמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי שמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי שמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי תשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי תשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי תשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי תשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי תשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי תשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי אלף ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי אלף ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי אלף ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי אלף ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי אלף ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי אלף ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלף ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי אלף ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי אלף ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי אלף ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי אלף ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלף וארבע מאות ומלך דריוש שנתים הרי אלף וארבע מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי אלף וארבע מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי אלף וארבע מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי אלף וחמש מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי אלף וחמש מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי אלף וחמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי אלף וחמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי אלף וחמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי אלף וחמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי אלף ושש מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי אלף ושש מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי אלף ושש מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי אלף ושש מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי אלף ושש מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי אלף ושש מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלף ושבע מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי אלף ושבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי אלף ושבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי אלף ושבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי אלף ושבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלף ושמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי אלף ושמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי אלף ושמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי אלף ושמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי אלף ותשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי אלף ותשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי אלף ותשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי אלף ותשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי אלף ותשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי אלף ותשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי אלפים ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי אלפים ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי אלפים ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי אלפים ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי אלפים ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי אלפים ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלפים ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי אלפים ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי אלפים ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי אלפים ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי אלפים ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלפים וארבע מאות ומלך דריוש שנתים הרי אלפים וארבע מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי אלפים וארבע מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי אלפים וארבע מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי אלפים וחמש מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי אלפים וחמש מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי אלפים וחמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי אלפים וחמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי אלפים וחמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי אלפים וחמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי אלפים ושש מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי אלפים ושש מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי אלפים ושש מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי אלפים ושש מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי אלפים ושש מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי אלפים ושש מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלפים ושבע מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי אלפים ושבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי אלפים ושבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי אלפים ושבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי אלפים ושבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי אלפים ושמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי אלפים ושמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי אלפים ושמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי אלפים ושמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי אלפים ותשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי אלפים ותשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי אלפים ותשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי אלפים ותשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי אלפים ותשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי אלפים ותשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי שלשת אלפים ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי שלשת אלפים ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי שלשת אלפים ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי שלשת אלפים ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי שלשת אלפים ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי שלשת אלפים ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שלשת אלפים ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי שלשת אלפים ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי שלשת אלפים ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי שלשת אלפים ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי שלשת אלפים ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שלשת אלפים וארבע מאות ומלך דריוש שנתים הרי שלשת אלפים וארבע מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי שלשת אלפים וארבע מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי שלשת אלפים וארבע מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי שלשת אלפים וחמש מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי שלשת אלפים וחמש מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי שלשת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי שלשת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי שלשת אלפים וחמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי שלשת אלפים וחמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי שלשת אלפים ושש מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי שלשת אלפים ושש מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי שלשת אלפים ושש מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי שלשת אלפים ושש מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי שלשת אלפים ושש מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי שלשת אלפים ושש מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שלשת אלפים ושבע מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי שלשת אלפים ושבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי שלשת אלפים ושבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי שלשת אלפים ושבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי שלשת אלפים ושבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שלשת אלפים ושמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי שלשת אלפים ושמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי שלשת אלפים ושמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי שלשת אלפים ושמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי שלשת אלפים ותשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי שלשת אלפים ותשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי שלשת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי שלשת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי שלשת אלפים ותשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי שלשת אלפים ותשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי ארבעת אלפים ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי ארבעת אלפים ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי ארבעת אלפים ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי ארבעת אלפים ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי ארבעת אלפים ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי ארבעת אלפים ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ארבעת אלפים ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי ארבעת אלפים ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי ארבעת אלפים ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי ארבעת אלפים ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי ארבעת אלפים ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ארבעת אלפים וארבע מאות ומלך דריוש שנתים הרי ארבעת אלפים וארבע מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי ארבעת אלפים וארבע מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי ארבעת אלפים וארבע מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי ארבעת אלפים וחמש מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי ארבעת אלפים וחמש מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי ארבעת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי ארבעת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי ארבעת אלפים וחמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי ארבעת אלפים וחמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי ארבעת אלפים ושש מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי ארבעת אלפים ושש מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי ארבעת אלפים ושש מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי ארבעת אלפים ושש מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי ארבעת אלפים ושש מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי ארבעת אלפים ושש מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ארבעת אלפים ושבע מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי ארבעת אלפים ושבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי ארבעת אלפים ושבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי ארבעת אלפים ושבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי ארבעת אלפים ושבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ארבעת אלפים ושמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי ארבעת אלפים ושמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי ארבעת אלפים ושמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי ארבעת אלפים ושמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי ארבעת אלפים ותשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי ארבעת אלפים ותשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי ארבעת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי ארבעת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי ארבעת אלפים ותשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי ארבעת אלפים ותשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי חמשת אלפים ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי חמשת אלפים ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי חמשת אלפים ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי חמשת אלפים ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי חמשת אלפים ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי חמשת אלפים ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי חמשת אלפים ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי חמשת אלפים ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי חמשת אלפים ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי חמשת אלפים ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי חמשת אלפים ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי חמשת אלפים וארבע מאות ומלך דריוש שנתים הרי חמשת אלפים וארבע מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי חמשת אלפים וארבע מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי חמשת אלפים וארבע מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי חמשת אלפים וחמש מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי חמשת אלפים וחמש מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי חמשת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי חמשת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי חמשת אלפים וחמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי חמשת אלפים וחמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי חמשת אלפים ושש מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי חמשת אלפים ושש מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי חמשת אלפים ושש מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי חמשת אלפים ושש מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי חמשת אלפים ושש מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי חמשת אלפים ושש מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי חמשת אלפים ושבע מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי חמשת אלפים ושבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי חמשת אלפים ושבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי חמשת אלפים ושבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי חמשת אלפים ושבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי חמשת אלפים ושמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי חמשת אלפים ושמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי חמשת אלפים ושמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי חמשת אלפים ושמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי חמשת אלפים ותשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי חמשת אלפים ותשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי חמשת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי חמשת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי חמשת אלפים ותשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי חמשת אלפים ותשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי ששת אלפים ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי ששת אלפים ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי ששת אלפים ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי ששת אלפים ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי ששת אלפים ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי ששת אלפים ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ששת אלפים ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי ששת אלפים ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי ששת אלפים ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי ששת אלפים ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי ששת אלפים ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ששת אלפים וארבע מאות ומלך דריוש שנתים הרי ששת אלפים וארבע מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי ששת אלפים וארבע מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי ששת אלפים וארבע מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי ששת אלפים וחמש מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי ששת אלפים וחמש מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי ששת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי ששת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי ששת אלפים וחמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי ששת אלפים וחמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי ששת אלפים ושש מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי ששת אלפים ושש מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי ששת אלפים ושש מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי ששת אלפים ושש מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי ששת אלפים ושש מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי ששת אלפים ושש מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ששת אלפים ושבע מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי ששת אלפים ושבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי ששת אלפים ושבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי ששת אלפים ושבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי ששת אלפים ושבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי ששת אלפים ושמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי ששת אלפים ושמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי ששת אלפים ושמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי ששת אלפים ושמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי ששת אלפים ותשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי ששת אלפים ותשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי ששת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי ששת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי ששת אלפים ותשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי ששת אלפים ותשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי שבעת אלפים ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי שבעת אלפים ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי שבעת אלפים ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי שבעת אלפים ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי שבעת אלפים ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי שבעת אלפים ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שבעת אלפים ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי שבעת אלפים ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי שבעת אלפים ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי שבעת אלפים ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי שבעת אלפים ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שבעת אלפים וארבע מאות ומלך דריוש שנתים הרי שבעת אלפים וארבע מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי שבעת אלפים וארבע מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי שבעת אלפים וארבע מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי שבעת אלפים וחמש מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי שבעת אלפים וחמש מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי שבעת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי שבעת אלפים וחמש מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי שבעת אלפים וחמש מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי שבעת אלפים וחמש מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי שבעת אלפים ושש מאות ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי שבעת אלפים ושש מאות וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי שבעת אלפים ושש מאות ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי שבעת אלפים ושש מאות ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי שבעת אלפים ושש מאות וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי שבעת אלפים ושש מאות ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שבעת אלפים ושבע מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי שבעת אלפים ושבע מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי שבעת אלפים ושבע מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי שבעת אלפים ושבע מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי שבעת אלפים ושבע מאות וארבעים ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שבעת אלפים ושמונה מאות ומלך דריוש שנתים הרי שבעת אלפים ושמונה מאות ושתים ומלך נחום שלשים ואחת שנה הרי שבעת אלפים ושמונה מאות ושלשים ושלש ומלך אמון שתים עשרה שנה הרי שבעת אלפים ושמונה מאות ושבעים ושש ומלך יאשיה שלשים ואחת שנה הרי שבעת אלפים ותשע מאות ושבע ומלך יהואחז שלשה חדשים הרי שבעת אלפים ותשע מאות ושבע שנים ושלשה חדשים ומלך יהויקים אחת עשרה שנה הרי שבעת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר ומלך יהויכין שלשה חדשים הרי שבעת אלפים ותשע מאות ושמונה עשר שנים ושלשה חדשים ומלך צדקיה אחת עשרה שנה הרי שבעת אלפים ותשע מאות ושלשים ושתים ומלך גדליה שנתים הרי שבעת אלפים ותשע מאות ושלשים וארבע ומלך נבוכדנצר שבעים שנה הרי שמונת אלפים ומאתים ושלשה ומלך אויל מרודך שנתים עשרה הרי שמונת אלפים ומאתים וחמשה ומלך בלשצר שלש שנים הרי שמונת אלפים ומאתים ושמונה ומלך דריוש שנתים הרי שמונת אלפים ומאתים ועשרה ומלך כורש שלשים שנה הרי שמונת אלפים ומאתים וארבעים ומלך אחשורוש שבע שנים הרי שמונת אלפים ומאתים ושבעים ושלש ומלך ארתחשסתא ארבעים שנה הרי שמונת אלפים ושלש מאות ומלך דריוש שנה אחת הרי שמונת אלפים ושלש מאות וארבעה עשר ומלך דריוש שתים עשרה שנה הרי שמונת אלפים ושלש מאות ושש עשרה ומלך אחשורוש עשרים ואחת שנה הרי שמונת אלפים ושלש מאות ושלשים ושבע ומלך דריוש שנתים הרי שמונת אלפים ושלש מאות וארבעים ומלך ארתחשס

חד לכהנים וחד ללוים וחד לישראלים וחד למישרי ממזר בשתוקי וחד למישרי בישראל* [קהל גרים לא איקרי קהל] ורבי יהודה כהנים ולוים מחד "קהל" נפקי אייתר ליה לקהל גרים ואיבעית אימא ה"נ חדי קהלי נינהו, ממזר בשתוקי, ושתוקי בישראל, מיתיבי מחר קהל נפקא לא יבא ממזר בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא להם בקהל עד עולם, ובני מבני ותלמוד לומר עליהם יבא להם בכתב: **מד לקהל כהנים ומד לקהל לוים ומד לקהל ישראלים**. דלמי הוה כתיב חד ה"א כהנים קלמר לכל לוים תורה אור מוקדים, ולמי כתיב תרי ה"א לוים וכהנים לכל ישראלים לא: **ומד למישרי ממזרת בשתוקי**. תע"ש מזה ולמי הוה ספק לן מיישנן שמא זה כשר ואסור ליטא ממזרת דהכי דרשינן בקהל ולמי הוה יבא ממזר הא יבא בקהל ספק, כגון שתוקי מתני' שתוקי = פסול הוא מדרבנן כדלקמן שמא יטא לחומו מלבנו: **קהל גרים לא ליקרי קהל**. דלא לייתר לן קרא לקהל גרים: **מאי קהלה נפקי**. דכתיב לחד לקהל ולחן לקרות קהל מני *הבא: **הני נמי תרי קהלי נינהו**. גבי כהנים ולוים לילמרינהו תרי קהלי לדרשא ולפי' הכי לייתר להו חד לקהל גרים: **ממזר בשתוקי ובשתוקי בישראל מאי קרא נפקי**. חד מקהל ולמי וחד מממזר ולמי להכי דרשינן לא יבא ממזר ולמי הא בקהל ולמי הא בקהל ולמי הא ממזר ספק בקהל ישראל ולמי הא ממזר ולמי הא בקהל ספק: **ומיבעיא לימא מני תרי קהלי נינהו**. כלומר להכך תרתי דרשות תרי קרא לימא מילתיה ולמי לייתר קרא לן הוה דרשינן ממזר ולמי הוה ספק ממזר יבא ולמי הא ספק ממזר לא יבא ממזרין כלל אלא ספיקי ליסור על הודאי לחזרת ולקוח עליו ועל לחזרת ספק לחזרת ספק ליסורא: **הקהל תוקם לחת לכם ולגר**. למה לי למכתב קהל הכא תלת למימר דגר לקהל קלי ולתמוטינן לדיקרי קהל: **לא הוזקרו כשרות**. כהנות: **ליגמ' לפסולין**. לפסולי כהונה גר אלל משלחרר שהכהנים הוזהרו על בעולתיהם והם לא הוזהרו עליהם מלישא אותן לכל לפסולין שהאנשים הוזהרו עליהם מלישא אותם כגון ממזר או פסול אף הן הוזהרו דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל ענשין שבתורה והכי איתא ביש מותרות: רוב כשרין אצלה רוב העולם כשר אצל פנויה שאין הולד ממזר אפי' מעובר כוכבי, ועבד שאין ממזר אלא מקרובים: אינהו לגבה הבועל אצלה: באי אמרת לפסול אותם דילמא אולא לגבייהו זוה הקרוב נשאר במקום קביעתו ג) שתוקית ורבנן שרו ספקן בספקן: אשת איש אע"פ שרוב פסולים אצלה אם נבעלה לפסול לה הולד אינו ממזר דרוב בעלות אחר הבעל ואם ילדה ממזר אינה משליכו שיכולה לומר מבעלי הוא: • ד) נגמר דין לפסולים. פי' לפסולי שבכהנים סם לא הוזהרו על בעולתיהם והן לא הוזהרו על הפסולים לבל לפסולים. ג) נגמר דינ"ל שתוקי שתוקית לא יבא וכבר שרו בספיקן.

ויחד למישרי שתוקי בישראל. תימה היכי מילרם שתוקי בישראל מיפורת דקהל וי"ל דמקים ממזר לקהל מה גבי קהל ממעטינן קהל ספק ס"ל גבי ממזר ממעטינן ממזר ספק. ת"ש]: **אלא** מעתה שתוקי שתוקית לא יבא. קשה דמשמע דפסיטא ליה דמותר בה ובפרק החולץ (יבמות דף נ.) אמר דרבא גופיה ס"ל כר"ש דאמר: "דאמר רבא שתוקי ושתוקית מותרין זה בזה" וי"ל דהתם קאמר רבא לתלידה לבל הבא דקאמר מ"ש שתוקי פסול קל בעי תלידה דכ"ש: **מאי** ליכא מיעוט תרומות כו'. תימה דמשמע טעמא דליכא למיתם משום דהוה מיעוט ולא יהיעינן שמתרומה היא לא תס תמו יועיל שמתרומה היא ולתי ליכא לתחוקי בממזרות ולא היא דלתפילו יהיעינן שמתרומה היא לא הוי ממזר דהא אמרי' (לקמן דף עה.) תרומה שעיברה הולד כשר ועוד קשה דתתי קאמר ומיעוט שהלכו בעליהם למדינת הים דלמי לא גמרו ולא ידעי אי מתו אי לא ולתי ליכא לתחוקי בממזרות ולא היא דלתפילו יהיעינן שמתרומה היא לא תס תמו יועיל שמתרומה היא הא תס תמו יועיל שמתרומה הי

בד"א בזמן שמקחו בידו. פירש בקונטרס דרמי עליה למידק לפי שהוא כמי שפרש מה שיחזור כמי שנתן המעות ויחזיר לו דמיו לכל בזמן שלין מקחו בידו ולא שניהם לוחזים בו ליטו נאמן דכיון דלא עליה רמיא לא דייק לזכור מי הוה ופריך וניחזי זוזי ממאן נקיט לעין מקחו בידו פריך לפירוש הקונטרס דפי' שלא קבל המעות מלא מחמד מהם והא ולאו מידכר דכיר ממאן קביל זוזי ומשני מלא דנקיט זוזי מהדייוהו ולא ידיע כו' ולפי זה לתמרינן לתפילו תמר שידע לא להימני משום דלא רמי עליה למידק כך שיטת הקונטרס ומה שפי' דפריך מלין מקחו בידו דקאמר ליטו נאמן ופריך וניחזי זוזי ממאן נקט פירוש ולאוקמו שנתן לו המעות ודלי נתרלה קשה דמלי ים לו להאמינו טפי מעד אחד דעלמא דכיון שלין מקחו בידו לא שייך לומר מינו כדי להאמינו לכן פי' ר"ת בזמן שמקחו בידו ולא הוה נאמן מטעם מינו דמלי למימר לא מכרתי לו מזרתי וקיניתו ואכל מלין מקחו בידו ליטו נאמן דלמי לא שייך מינו ופריך וליחזי זוזי ממאן נקט נהי נמי דמקחו בידו מלמי נאמן מס יאמר מלי לא קבל המעות דהכי אמרינן דמסתמא דלאמן בכל ענין ומאחי נאמן הוה מינו במקום עדים דאמן סהדי דלאוקמו שנתן המעות מהרלה ומשני דנקיט זוזי כו' ולפי זה גרסי' ולא *ידיע גר' ולא *ידע דמסתמא שלין לפו מוסגרין *לידיעתו דוהלי מיסקין לידיעתו לי הוה ידע ולפי זה ל"ל שלא ידע שפס ידע הוה לימרי' מהרלה לזה לך ברים בבא מליעא (דף כ:) גבי שנים לוחזים בטלית למוקי לה בגמרא במקח וממכר ופריך מקח וממכר ניחזי זוזי ממאן נקט ופירש התם רש"י כפי שיטתו דלכתא ושור פירש התם תע"ג דלמר בפ' בתרא דקידושין דבזמן שלין מקחו בידו ליטו נאמן ולכא הוי לשין מקחו בידו דתרוייהו לתוקין בטלית ולמלי פריך שיהא המוכר נאמן מה מוקמינן התם בדנקט זוזי מהדוייהו והשתא ס"ד דלא נקט זוזי שלא מחד לך לפר"ת קשה דמלי פריך התם וניחזי זוזי ממאן נקיט והא לפירושו תע"ג דלא נקיט זוזי שלא מחד לין לנו להאמינו לכפריעים לכך ל"ל התם וניחזי זוזי ממאן נקט לומר ליטו קאמי במאני' זה יבבא שלין לו בה פחות מחליה כו' נשלל למוכר ממלן קבל המעות וליהוי כעד אחד לפטור לא מי שמסייע לפי' משבועת היסת ולחייב לא שכנגדו שבועה דחורייתא לבל להוליא ממון מזה ולמסור לזה פשיטא דליטו נאמן רק לכפריעים ומשני דנקיט זוזי מהדוייהו וגם לפירוש זה גרסי' לא ידע לך לא הוה ידע פשיטא שלמו חוסגין לידיעתו לחייב לזה שבועה לתוריית כלפיקתי: שמומד העד הוא הקיטע בגד המשקוף וליטו מחוסר שלא נקנה מיד: זה קרא עליה ערער. שלא יהא מעורר על הולד לומר זה בנה של אשת פלוני: **כיצד דאית ליה חזקה דכשרה.** שהיו מוחזקין בו בחזקת כשר: **מאי כיצד דלית ליה חזקה דכשרה.** שלא נודע לבריות מי הוא הכשר והם עדיין בקביעותם שלא יצאו מהבית דנימא דמרובא פריש: לזה מכרתי אם שנים מערערים על הקשה המוכר נאמן כשנים לומר ליה מכרתי. אינו נאמן אפי' כעד אחד פרש"י שמקרא ביד המוכר מיקל דייק המוכר למי מכר כדי שלא יתן מה שמכר לראובן לשמעון אבל אין מקרא בידו אלא שניהם אדוקים בו אינו נאמן דכיון דחו לגו דמיא עליה לא דייק לזכור מי הוא הלוקח קבל המעות וליהוי כעד אחד לפטור לא מי שמסייע לפי' משבועת היסת ולחייב לא שכנגדו שבועה דחורייתא לבל להוליא ממון מזה ולמסור לזה פשיטא דליטו נאמן רק לכפריעים ומשני דנקיט זוזי מהדוייהו וגם לפירוש זה גרסי' לא ידע לך לא הוה ידע פשיטא שלמו חוסגין לידיעתו לחייב לזה שבועה בגד המשקוף: שמומד העד הוא הקיטע

אין בו משום אסופי *משלטי הדמיה אין בו משום אסופי שיוף משחא, ומלא כוחלא, *רמי חומר, תלי פיתקא, ותלי קמיעא אין בו משום אסופי תלי בדיקלא. מטיא ליה חיה יש בו משום אסופי אם לאו אין בו משום אסופי דרחא סליבא למתא יש בו משום אסופי, ואם לאו אין בו משום אסופי כי כנישא סליבתא למתא ושכיחי ביה רבים אין בו משום אסופי ואם לאו יש בו משום אסופי; אמר אמימר האי פירקא דסופלי יש בו משום אסופי, דיפתא דנהרא אין בו משום אסופי, פשרי יש בו משום אסופי, צידי רשות הרבים אין בו משום אסופי, רשות הרבים יש בו משום אסופי, אמר רבא ובשני רעבון אין בו משום אסופי, הא דרבא אהייא: אילימא ארשות הרבים, אידי דשני רעבון קטלא ליה? ואלא אצידי רשות הרבים, הא אירא שני רעבון אפילו בלא שני רעבון, אלא כי אתמר דרבא אהא דאמר רב יהודה אמר רבי אבא אמר רבי יהודה בר זבדי אמר רב "כל זמן שבשוק אבוי ואמו נאמנים עליו, נאספ מן השוק אין נאמנים עליו, מאי טעמא? אמר רבא הואיל ויצא עליו שם אסופי – ואמר רבא ובשני רעבון אע"פ שנאספ מן השוק אבוי ואמו נאמנים עליו אמר רב חסדא שלשה נאמנים לאחרת אלו הן אסופי חיה ופוטרת חברותיה אסופי הא דאמרן חיה דחניא היה נאמנת לומר זה יצא ראשון וזה יצא שני במה דברים אמורים שלא יצתה וחזרה אבל יצתה וחזרה אינה נאמנת רבי אליעזר אומר הוחזקה על עומדה נאמנת ואם לאו אינה נאמנת מאי ביניהו? איבא בינייהו "דאהדר אפה פוטרת חברותיה מאי היא *דתנן שלש נשים שהיוישנות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות, בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה היא טמאה וכולן מהורות אמר רב חסדא שבדקה עצמה כשיעור וחסת תנו רבנן נאמנת היא לומר זה כהן וזה לוי זה נתין וזה ממזר במה דברים אמורים שלא קרא עליה שם ערער אבל קרא עליה ערער אינה נאמנת ערער דמאי אלימא ערער חד *והאמר רבי יוחנן אין ערער פחות משנים אלא ערער תרי ואיבעית אימא לעולם אימא לך ערער חד וכי אמר רבי יוחנן אין ערער פחות משנים הני מילי היכא דאיתא חזקה דכשרות אבל היכא דליתא חזקה דכשרות חד נמי מהימן *נאמן ובעל מקח לומר לזה מכרתי ולזה אי"ן מכרתי במה דברים אמורים בזמן שמקחו בידו אבל אין מקחו בידו אינו נאמן

ונ"ל

מתנה

תוספות ד"ה אין בו משום אסופי

נוסח

ר"י אומר ב' תוספות ואחת ד"ה ר' אומר אחד מהם אחת ואחת אסופי ואחת לא

מתנה

רש"י – ר' נתן הגאון אוסיא"ה אומר רבא אחת דברו בפשוט ויעקב אין בו משום אסופי,

נוסח

ג' ואחת לבריות אבל לא לאחר כמן

ג"ל ידע

ג"ל ידיע

ג"ל לידיעתו

תום' ר"י הזקן

חיה. מילדת נאמנת לומר זה בן פלוני וזה בן פלוני: ערער. על הולד לומר זה בן ממזר. דלית ליה חזקה דכשרות שלא נודע לבריות מי הוא הכשר והם עדיין בקביעותם שלא יצאו מהבית דנימא דמרובא פריש: לזה מכרתי אם שנים מערערים על הקשה המוכר נאמן כשנים לומר ליה מכרתי. אינו נאמן אפי' כעד אחד פרש"י שמקרא ביד המוכר מיקל דייק המוכר למי מכר כדי שלא יתן מה שמכר לראובן לשמעון אבל אין מקרא בידו אלא שניהם אדוקים בו אינו נאמן דכיון דחו לגו דמיא עליה לא דייק לזכור מי הוא הלוקח קבל המעות וליהוי כעד אחד לפטור לא מי שמסייע לפי' משבועת היסת ולחייב לא שכנגדו שבועה דחורייתא לבל להוליא ממון מזה ולמסור לזה פשיטא דליטו נאמן רק לכפריעים ומשני דנקיט זוזי מהדוייהו וגם לפירוש זה גרסי' לא ידע לך לא הוה ידע פשיטא שלמו חוסגין לידיעתו לחייב לזה שבועה בגד המשקוף: שמומד העד הוא הקיטע

ונ"ל/מתנה

"נאמן" נאמנות ט"ל אומנות: ראובן לשמעון אבל אין מקרא בידו אלא שניהם אדוקים בו אינו נאמן דכיון דחו לגו דמיא עליה לא דייק לזכור מי הוא הלוקח קבל המעות וליהוי כעד אחד לפטור לא מי שמסייע לפי' משבועת היסת ולחייב לא שכנגדו שבועה דחורייתא לבל להוליא ממון מזה ולמסור לזה פשיטא דליטו נאמן רק לכפריעים ומשני דנקיט זוזי מהדוייהו וגם לפירוש זה גרסי' לא ידע לך לא הוה ידע פשיטא שלמו חוסגין לידיעתו לחייב לזה שבועה בגד המשקוף: שמומד העד הוא הקיטע

ונ"ל

ונ"ל

ונ"ל

וניחוי זווי ממאן נקט . קס"ד שלא קיבל מעות שלא ממחה מסס הא ולאי מדכיר דכיר זווי דמאן קבל: **ולא ידיע** . אין יודע לנו: **כומן שבעלי דינין עומדין לפניו** . למידכר שמעדיין לא ילאו מסס, מסגמרו את דיסס ואומר "אין פלוני זכאי אין אין פלוני חייב" תורה אור

ב"מ ג:

שנאמן דדייני . פי' בקונטרס בדין שאין תלוי בטעם שלא הכל לפי רלות עיני הדיינין כי היכי דכתובות (דף פה:) דהסוה דאמר נכסיי לטובים ואמו תרי טובים שיסס קרובים שיסס שכיסס ואמר שולה דדייני פירוס למי שמתגדב לב הדיין לומר שזה היה מוהבו יותר מזה לזה נתן ונקטה לר"ת דלאי בסברת שלא מילתא כדפי' בקונטרס למאי לא תמרינן דנהדר ונידייני למסמתי לא יהפוך סברתו דלסוטה ועוד פ"ק דגיטין (דף יד:) תמרינן היכך מצה לפלוני כו' תני מדת הלך ומלתו שמת יחזרו ליורשי המשלח ותניא אידך ליורשי מי שמשלחו לו ומסיק כאן שמרו שולה עדיף והסס לי לפשר לפרש פי' הקונטרס לכך פר"ת שולה דדייני כלל מה שילה הדיין לעשות יעשה להפקר ב"ד היה הפקר ושולה נטן השלמה כמו רמה היס דמתרגמינן שדי בימת (שמות טו) ורלוס לפר"ת מהניא דפ' מי שהיה נשוי (כתובות דף לה:) גבי שני שטרות שהיו ביום אחד שאומר הרבה קמיה דרב שמת ואנגי רב שמת אחד מניהו הדר לסו לקמיה דרב נחמן ואנגייה לידך קמיה דרב שמת אחד ליה מ"ט עבד מר הכי אמר ליה משום דקדיש פי' אחד מן השטרות נכתב בבקר והאחד בערב ואמר ליה לסו בירושלים יתבינן לכתבי שמי ואמר ליה ואת מי דעתך אמר ליה שולה דדייני אמר ליה לסא דייני ואמר לסו דייני והשתא לפר"ת ניחא הא דקאמר לסא דייני ואמר לסו דייני לדיין קבוע לומר דהפקר ב"ד היה הפקר ורב נחמן היה דיין קבוע לפני הקונטרס לפי' דכסברת תלית מילתא מה לנו דיין קבוע פשיטא דסברת רב שמת :

בשם שאדם נחמן לומר זה בני בכור כך נחמן לומר זה בני בן גרושה וחלוצה . ול"ת מ"ל לר' יהודה הא דנחמן לומר זה בני בן גרושה וחלוצה בשלמא זה בני בכור דין הוא שיטול שני עליו משום דהוי טוב לולד שני כן יטול פי שנים לבל לפוסלו לנחמי נחמן וי"ל דהא דנחמן לומר זה בני בכור מיירי בתיעוד בין הבניס לתומ' על קמן שבניהו זה בכור והש"ס נחמן ותע"ג שע"י שהות מעיד על זה שהוא בכור מחזיק את הגדולים לממזרים ורבינו תלייה מפרש דהיינו טעמא דנחמן משום דכתיב "כי את הבכור בן השנואה יכיר" ולמתרגין לעיל (דף סא.) שנואה בניסואים כלומר שהיא בלתו וקשי יכיר לתרוייהו יכיר שהוא בכור ויכיר שהוא בן גרושה וחלוצה דשנואה בניסואים וכן מלאתי בירושלמי [והא דקאמר בשם כו' משום דפשיטא דקרא משמע דקאי טפי להכרת בכור . ת"י] :

אי מהשתא ס"ל היכא דרוב בשרים אלמה . כגון פטויה וכוב העיר משיאין לכהונה וש"ת פריך למאן דאמר בכתובות (דף יג:) דמאן דמכשיר מכשיר אפי' ברוב פסולין אלמה מאי אהנא ליה דמאן דאמ

הבי קאמר כל האסורים לבא בקהל כהונה ומאי ניהו גיורת ומשוחררת ומזרע פחותה מבת שלש שנים ויום אחד. וא"ת מאי לאו פריך הא תנא ליה רישא דגר ומשוחרר כדפריך לעיל וי"ל דלאו עיקר קושיא היא דפריך הא תנא ליה רישא אלא עיקריא לחידוק קושיא שמיך ר' יהודה **והרי** גר דמותר בכהונה ומותר בממזרת. וא"ת מאי פריך והרי הטעם שהוא מותר לפי שלא הוזהרו בשרות להישמר לפסולים ולא משום הכשר גר הוא לעולם תמרין דכהן חסור בגיורת ומותר חסור ר"ל כל שמותר לבא בקהל מטעם יחוס חסור ליקח ממזרת וגרושה לפרש הרי גר שנשא בת ישראל שהבת מותרת לכהן ומותרת בממזר כר"ח בן יעקב וכו"ג פריך בסמוך:

דת"ק סבר ממזר מלאותו הוי ממזר. ואם תאמר היכי משתמע פלוגתייהו ממתני' ופירש הקונטרס דה"ק כל הטולדים מלאסור ערוה ממזרים הם ומותרים לבא זה בזה כגי מייבי כריתות בבני מייבי מיתות עכ"ל ולא נהירא דדוחק הוא לכך פר"י דה"ק *כל האסורין לבא בקהל שחפילו קידושין אין תופסין בהם כגון מייבי כריתות מותרין לבא זה בזה כלומר כל שבא מלאסור תפיסת הקידושין להיות בני מייבי כריתות ומייבי מיתות לאין קידושין תופסין בהם כולן מותרין לבא זה בזה דקסבר ים ממזר מכל דבר ללא תפסי קידושין: **מאי** קא משמע לן תניא כוותיה דר' יהושע לומר כל שמייבין עליו מיתת בית דין . ופירושו כמו תניא מיתת בית דין לדעיל לתכא שהול הוה ליה למיתניית התם גבי מילתא דר' יהושע וכן היה ר' יהודה לומר כדבריו וא"ת תאמי לימטריך למיפרך תניא ליפרך ר' יהודה לחדר יהודה דהכא קאמר ר' יהודה לאין ממזר אלא מחייבי מיתות ב"ד ובמסכת יבמות (דף מט.) קאמר לא יגלה כקף לחייבו בחטאת אלא בלאו וסמיך ליה לא יבא ממזר משמע שממזר הוה לפי' מחייבי לאוין דהא ר' יהודה סבר התם מוכיח מן הכתוב ומן התרומה ולויה וישראלית מלינשא לכהן: כל שזרעו פסול. אע"פ שקצתו כשר כגון גר עמוני ומואבי שזכרין פסולים ונקבותיו כשרות: פוסל . אשה בביאתו ובהא פליג עליה רשב"ג: וכל שאין זרעו פסול כלל כגון מצרי שני שזרעו הוא דור שלישי הא אינו פוסל אשה בביאתו ובהא פליג ר' יוסי את"ק: **פוסלת מבעוד** ב) מלוי ל"ל ביבמות קלח בשנה הלחמת .

מבעוד "ובלבד בוא"-(בתוס') קושיות על התוספות ע"פ "כי קאמר" ובפ"ק ד"ב ע"ב ד"ה כל הגיד ג"כ

נקודות הקושי שבמשנה הבבלית מרובות

[ל"ל כל האסורין לבא בקהל כשרין פוסלין בהן כגון לפי' מייבי כריתות כו' . רש"ל]

תוס' ר"י הזקן

אורסה ואטרח לארוסם נבעלתי ואם לא ברק את אמו ומתה הולד שתוקי והוי ספק ממזר: מותרין לבא זה בזה . דקסבר דלא יבא ממזר בקהל ה' בקהל ודאי לא יבא הא בקהל ספק יבא : ומאי ניהו . דלא אירחי בהו ברישא דתנינן : זו בזו . לישא ממזרת או שתוקית : ודאי אי הכי דהכי וכו' ודאי לא אקרי קהל : בן מ' שנים ויום א' כלומר בן מ'. שלמים ביאתו ביאה ובן בת ג' ויום א' פי' בת ג' דניהו שלמים ב) לקח קצת משנה אחרת : פסלוה . להכנת מן הכתובה ומן התרומה ולויה וישראלית מלינשא לכהן : כל שזרעו פסול . שקצת זרעו פסול אע"פ שקצתו כשר כגון גר עמוני ומואבי שזכרין פסולים ונקבותיו כשרות : פוסל . אשה בביאתו ובהא פליג עליה רשב"ג: וכל שאין זרעו פסול כלל כגון מצרי שני שזרעו הוא דור שלישי הא אינו פוסל אשה בביאתו ובהא פליג ר' יוסי את"ק: **פוסלת מבעוד** ב) מלוי ל"ל ביבמות קלח בשנה הלחמת .

תת נוטא מא"ז ג'יטין תנ"א

נוטא ג'יטין תנ"א בזעון א"ז ב"א"ת פוסלת מבעוד ב) מאה בא אל בת ישראל נאסרה מנוטא לכהן

מבעוד "ובלבד בוא"-(בתוס') קושיות על התוספות ע"פ "כי קאמר" ובפ"ק ד"ב ע"ב ד"ה כל הגיד ג"כ

נקודות הקושי שבמשנה הבבלית מרובות

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה ממזר וכו' מיתות ב"ד הם"ד :

[יבמות מה: לקמן עח.]

* בתוס' ד"ה ואין [כאשר עכן נד ב גריס אחרי כשם שניתן ומ"ש הפוסקים ע"כ מצאתי בכמה חברה ע"ש] מקור זה התוספות ע"ז "הני קאמר"

[יבמות מה. לקמן עח.]

[יבמות כו. לקמן עג.]

[ג"ל לא יבא ממזר בקהל ה' ואפי' בדור עשירי ת"ח ד"ה ממזר ומ"ש התוס' שם ד"ה ואין ומ"ש בשם הרמב"ן ז"ל ועיין בתוס' יבמות מה. ד"ה ואין ומ"ש בשם הרמב"ן ז"ל ועיין בתוס' יבמות מה. ד"ה ואין]

[יבמות כו. לקמן עח.]

[יבמות מה. ד"ה ואין]

[יבמות מה. ד"ה ואין]

[יבמות מה. ד"ה ואין

כל שאמה נושא כמו . לכתן קאמר ולקמן מפרש : מלרי שני מיכא ביניייהו . למעלה קאמר כל מלרי סתם ה'חסור בקבל' קאמר ואפילו שני ומיהו שליש לאו 'מלרי' הוי דישראל מעליה הוא : **מכאן גדול בעלמנה .** שמעינן שמחללה בביאתו כדילפינן לה לקמן* (דף עז.) מלה יחלל' שני חילולין במשמע[ת] מדלה כתיב תורה אור לא יחלל[ו] לחד לה ולחד לזרעו ופוסל ולת מהה בביאתו : **אף כל כו' .** 'ומלרי שני' ביאתן בעבירה הוי : **גר עמוני ומואבי מיכא ביניייהו .** לרבי יוסי פוסל דהא 'ים מזרעו שהוא פסול-שהזכירם לאסורים לישור עולם ולרבי שמעון הוחיל וכתו כשרה[ל]עמוני=ולא עמונית[ל] למעכתו נמי כשרה : **מה כהן גדול בעלמנה שזרעו ממנו פסול . חלל : בעלמנה עיסה .** בכתובות (דף יז.) מפרש 'בעלמנת כפק חלל=שהיתה מעוברת בספקות-בעלה היה ספק והיה בתה מכתו דהויא לה (ב) ספק ספיקא : **למעוטי בעלמנה עיסה .** דהואיל דאי בתה נושא בתו שמא חלל היה ותפו (לקמן עז.) בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם אי בתה נושא בעלמנתו : **ספק ספיקא .** בעלה היה ספק והיה בתה מכתו להיפכל : **הלל שוזה .** משנה בתה בבריית עשרה יוחסין כו' וכל ה'חסורין שבהם מוזהרין לבת זה זכה : **מרוסה שעיברה .** ואין יודע מת מתרוס מת מתים לתר : **פולד שמוקי .** שמת מתרוס וכשר , שמת מתר ופסול : **ורב אמר פולד ממזר .** ודלי דתמרינן מרוכת דעלמת הוא והכל פסולין חלה לעמת לרב ספק כולת-משוי ליה כתנת קמת דתמר ספיקן כולתן מוזר : **דאי ליימר כשא .** גבי שמוקי מתניתין הכת מן הפסוה : **בספוס קתמר רב .** הלכה כרבי חליעזר דחסור בממזרת מקום דרוכת הוי כשרים חלה, והא דחסור בבת ישראל מקום דשמוקי הוא : **מדין כפוס .** מת היה ה'תרוס כהן : **מי ידעינן מבוס מנו .** דיפוק נכסי מתר יורשי של ה'תרוס ויזכיר להלי : **דשפים .** נכסי ה'תרוס מקמת ותמר מבי היה ותשמעינן שמוחל דמפקינן להו מיניה : שכי גרסינן תניא וכן רבי חליעזר חומר כו' : **עשמוהו כגר נתמר עשרה זורוס .** לפי שנתייעצו בישראל וגרתן ביישראל ותסור 'בפסולות לקהל' שמת יתמרו 'ישראל נשת פסולה' : **פסס . גבי** גר וממזרת : **גר ישן .** והרוחה היו מביאו לפניס דסבור שהוא ישראל הבת מישראלית : **והממזרת חדשה .** כלומר יהודה ויכרת לממזרת : **ממרי ישראל נסיב ממזרת .** הרוחה חומר ישראל נושא ממזרת : **בידי ובידי כפדדי פוא .** ולי יפים הס המחזיקין בת זה בכשרות, ממחזיקין גם בת זו בכשרות :

ר'

ושניהם לח למדוה חלח מכ"ג בתמנה . ול"ת מלי קתמר דלמדוה מכ"ג והח עיקר דרשה נפקה לן בפ' בתמנה לכה"ג (יבמות דף סת.) מכי תהיה לחים זר דכיון שנבטלה לפסול לה פסלה ול"ל דה"ק דלח תיקשי להו מכה"ג בתמנה דמינו למילף מיניה למר כדחיית ליה ולמר כדחיית ליה כדמפרש גמרת בסמוך וכן לריך לומר בריש מסכת נדה (דף ג.) גבי שמיסה לח למדוה חלח מסוטה :

ובולן מותרין לבת זה בזה . ול"ת מלי וכולן ופי' בקונטרס כל ה'חסורין מותרין לבת זה בזה קשה לר"י דמידי כל ה'חסורין קתני ורלתה לר"י לפרש דכל חלד וחלד מותר במינו והייט דלח כרבי חלעזר דמתניתין דלדידיה ספיקן בספיקן ה'סור עוד ים לומר ומותרין לבת זה בזה כסדר דמתני' ורלתה דהלכה כרבי חלעזר דהח רב פסיק כוותיה והלכה כרב בחיסורי לגבי שמולל* ועוד דרבח נמי סבר דהלכה כרבי חלעזר בפרק החולן (יבמות דף נ.) גבי ספק בן ט' לרחמן ובן ז' לחתרון והלכה כרבח : **כותי** לח יפת כותים . ול"ת היחך מסופק מ"ט והח רבי *חליעזר גופיה קתמר בתתניתין (לעיל דף עד.) דספיקן בספיקן חסור וכותי הוי מן הספיקות כדתנן בתתניתין ורלתה להר"מ דהכי פירוסו שהרי הס שניהס ממזרים היתר גמור הוי ותפילו הס לחד ממזר והלחד חינו ממזר מכל מקום גר הוי ומותר בממזרת ולח דמי לשחר ספיקות דמתניתין דשפוכי ותסופי : ורבי

[ע' רש"י ובתו' נדה סט:]

[יבמות סט.]

[כתובות סט:]

[ג"ל חלעזר]

[ג"ל חלעזר]

[יבמות סט:]

[ג"ל חלעזר]

[יבמות לו.]

[ג"ל חלעזר]

[יבמות סט:]

[כתובות יג. עדיות פרק בתרא מ"ג]

[ג' חגיגה מלא יט: ביומא פ:]

[יבמות לו.]

[ג"ל חלעזר]

[ג"ל חלעזר]

[יבמות סט:]

[כתובות יג. טו. לעיל עד.]

[תוספתא דקידושין פ"ה]

[ג' מגילה כ: ביומא פ:]

[ג' יבמות סד. ב"ב קלג. ב"מ קיד. ב"ק קיג. ע"ז לו. ב"ב קלג. ב"מ קיד. ב"ק קיג. ע"ז לו.]

[ג' יבמות סד

ורבי ישמעאל סבר לה כר"ע דתמר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר. הלכך בקונטרס ולכך פירוש לפירושו מהו הלישור ול"ל דהויגו מתסבת דלעלת יפת כותית שהיא עובדת כוכבים גמורה שהיא מכותי וכותית והיא עובדת כוכבים גמורה מלמד דכותים גירי אריות הן ונמלא שממזר לוקח עובדת כוכבים ות"ת למתי מילמדינן דקסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ליתא הולד כשר וכ"ש דליכא למיתם טפי אלא תנתא לעובד כוכבים *ואמת יש לומר שם הולד כשר ל"ל הוא הולד אחר העובד כוכבים כדאמר בס"פ דלעיל (דף סז:) וליכא למיתם לכך שם תנתא לעובד כוכבים אלא תנתא דקסבר הולד ממזר ל"ל הולך אחר אמו וליכא למיתם טפי אלא תנתא לעובד כוכבים אי נמי דע"כ סבר ר"ל הולד ממזר מדחזינן כותי במתני' דהדי ספיקות דהיינו ספק ממזרת מיהו קסבר לפי' הקונטרס דמסתע דבסוס ערין כותי לא יפת כותית ולפירושו שם מקבלים עליהם גירות גמור ליכא למיתם למידי אלא שהרי גר מותר בממזרת לכך נראה לר"י לפרש דכי היכי דבעות ישראל בעמעו בהן ה"ג בעמעו בהן בני ישראל וכיון דקסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ליכא למיתם שמא אחר מהן ישראל גמור שמוך מישראל וישראלית והאחד שמא ממזר הוא משובד כוכבים שבא על בת ישראל ול"ת היכא תסכתן דקסבר ר"ע עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר לא תנתא בסוס דוכתא אלא משום דאמר (יבמות דף מא.) יש ממזר מחייבי לאוין בסלמא עבד אית ביה אלא דלא יהיב קדם (דברים כג) אלא עובד כוכבים היכן מציאו לאו בביאתו לדרבה ב"ד של סם גזרו עליו כדכתיב (נחמיה יג) הוליאוה ותסרף בין סברא לומר דעסה מיהא אית ביה מהתוה קרא דהוליאוה ותסרף וכדר' יסבב דאמר (לעיל דף סח.) מן הכל היה עושה ר' עקיבא ממזרים ואפי' מחייבי עסה אין סברא לומר כן דכר' יסבב קאמר מאחר שאינו מפורש ואי משום דכתיב (דברים ז) בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך היינו לזהרה לתפיסת קידושין אבל לזהרה בביאתו לא שמעינן ולריך לומר דכיון דאין קידושין תופסין בהן הוי ממזר דהא בהא תליא כדפי' בס"פ האומר (לעיל דף סז:) מיהו קסבר דהל"ל לעיל דר"ע דומיא דאמות דאכילה לא לדידיה לא תפסי קידושי הא לאחריני תפסי כדאמר ר"ע מאמות לביו ילוף דים ממזר מחייבי לאוין בס"פ החולץ (יבמות דף מא.) דמוקי לא יבוא בקהל לביו באמות ול"ל היה לו למימר דאין ממזר מחייבי לאוין בסלמא עבד אית ביה דהא"ג אמריגן דאסתא דקסבר בסא אב הכאוב מדבר בעיגן דומיא דאמת אב דלדידיה לא תפסי בה קידושין הא לאחריני תפסי ול"ל דעל כרחך ר"ע לא בעי דומיא דאמות ביבמות אלא דסבר ר"ע יש ממזר אפי' מחייבי לאוין דלאו דאסתא אב הוא

ופוטרין לא הגזולות • מן החילוה וגרבי עקיבא בני חייבי לחזון ממזרים הם: **סמוך** • החיצוה שלא ככנסה שדיין לרשות הבעל לכנסתן: **ויש אומרים** • הייטו רבי אליעזר: **לפי שאין בקיאין** • אחרוש ולקמן מפרש לענין יוחסין מאי 'בקיאין' אילימא אליעזר כותי הוא ישא כותית אחד מן הבקיאין שלא חיכרו בקיאותו ותכבי משאינן בקיאין ואיכא ספק אחת אים בקידושי לבועתי שנתקדשה לאחר ואחמו"ן אין מקדשין קדושין ונשאת לאחר: **מלא כותי מופרש** • לאחלה בפסח ואין בה משום חשש חמיון: **ואחד יוצא** כב • בלילי י"ט הרחמן שהמלא מוכה ויולא בה ללא חי בקמחין ובליקוט של עובדי כוכבים שלא חמלו דקי"ל (פסחים דף מ:) אחד ממלא כריסו מהם וכלבד שיאכל כזית מלא אחרית בחאכוה משום דכמלא מלוה בעינן שיאמר לשם מלוה לאכל מלא כותי ח"ל לאחול מלא אחרית בחאכוה דבקידי במלות שיאמר: **ואלא הכי** מאי קמ"ל • הלי "ממזר מחמותו", דקל פריש ממזר הוה ולא חצא 'ממזר' שחמר: **ומצני ים ממזר מחייבי כריתות** לא מצשה **ולא** מצני **ים ממזר מחייבי כריתות קא משמע לן** • ולחפוקי ממחן דלחמר (יבמות דף מט:) אין ממזר אלא מחייבי מיחות מיתת בית דין: **ונייתי מדע** • ממזר מחחותו נחערב בהן: **עבד ושפחה נחערבו בהן** • עבד נשא ושפחה, ושפחה נשחו לאחד מהם ואין לותה משפחה יהודה: **ערבינן ליסורי משום שפחה** • דמ"ל עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הוולד כשר, אלא שפחה, וולדה=עבד: **נייתי** • שפחה לחודה: **מרתני'** אשה נקט דווקא כדקתני סיפא לויה וישראלית מוסיפין עליהן עוד אחת: **מרבע ממזות שבן שמנה** • בודקין בדורותיה מרבע לחמות שחים מלד אחד ושחים מלד אחר אחים שהם שמנה כל אחת מהם לחמה ואם לחמה • **בודקין** • שלא היו ממזרות או אחת מן הפסולות לקהל: **ואם אבי אמה** • של אשה זו שהוא נושא: **ואמה** • של אם אביה: **ואם אבי אביה ואמה** • של אם אביה: **ואמה** • של אם אביה: **ואם אבי אמה** • של אם אמה: **ואמה** • של אם אמה: **לויה וישראלית** • לויה ישראלית, וכהן בא לכנסה • שהעידוה שאם בתם יותר: מן המובחר • שאם התחיל לברוק באמהות ונמצא שאבי אביה שמש במובח א"צ לברוק באמותיו שאם לא היה מיוחס לא היו מניחין אותו לעבוד: **מן** הדוכן • שהעידו עליו שעומד עם הלויים בדוכן לשורר שיר • אבל לנשיאת כפים לא דאית ליה אין מעלין מנשיאות כפים ליוחסים בב' האשות שנתארמלה • ולמאן דאית ליה מעלין אפי' מנשיאות כפים קאמר: וכן אם נמצא שהיה מן הסנהדרין אין לברוק אמו: משיאין לכהונה ואין צריכין בדיקה ובנמצ' מפרש בנשי ולא תני ד' אבות:

*) [גרסה דע"ל שלא היו ממזרות או לחת וכו']

מצת כותי מותרת • פי' מותרת לאכלה בפסח ואין בה משום חמצה לחימון ואחד יוצא בה מלוה בפסח ואין בה משום חשש חמיון (פסחים דף מ.) ולחד מפלוגתא דר"ש ורבנן (נפרקי דר"פ פל"ח) כל האוכל פת כותי כאילו אוכל חזיר ו"ל הייטו דווקא פת שהכותי עושה בביתו אבל ישראל מותר ואפילו הא דקתמר ואחד יוצא בה ידי חובתו הייטו דווקא שגם הכותי יאכל ממנה דאל"כ לא יצא ידי חובתו דהא לית להו לפני עור לא תתן מכשול:

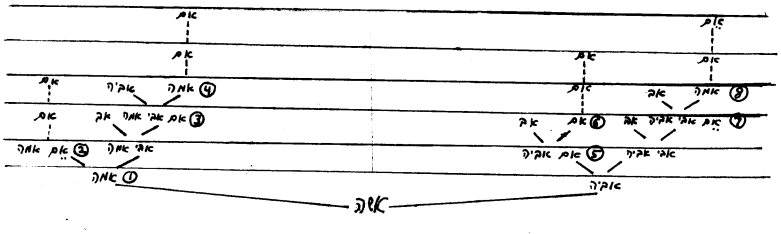
הנושא שבח לישא שאם כהגת וקאמר לעיל לבדוק משום שאט רוצים שבנה ישמש ע"ג המזבח אבל אין לפרש דמיירי בישראל הבא לישא שאם כהגת ורוצה שיהא בנה כשר לכהונה דא"כ אמאי נקט כהגת אפילו היתה חללה נמי הוי בנה כשר לכהונה דבני ישראל מקוה טהרה לחללות:

צריך פי' בקונטי' בודקין משום שאם דממזרות ולא הירח מדפריך גמ' ואימי נמי תבדוק בדידיה ומשני לא מוכרו כשרות ליגמא לפסולים ומאי קאמר הא מוכרו ליגמא לממזרים הכא לפילו [מאן] דאמר לא מוכרו הייטו דווקא ליגמא לחלל קאמר אבל לממזרים לא: **מרתני'** הנושא אשה בהנת צריך לברוק אחריה ארבע אמהות שהן שמנה: אמה, ואם אמה, ואם אבי אמה ואמה, ואם אביה ואמה, ואם אבי אביה, ואמה *ליה וישראלית מוסיפין עוד אחת: **אין** בודקין: לא מן המובח ולמעלה, ולא מן הדוכן ולמעלה, ולא מן הסנהדרין ולמעלה. וכל שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים, וגבאי צדקה, משיאין לכהונה ואין צריך לברוק אחריהן רבי יוסי אומר אף מי שהיה חתום עד בערכי יהוישנה' של ציפורי רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך: **נבין** מאי שנא בנשי בדקינן ומאי שנא בנברי לא בדקו? נשי דכי מינצו בהדי הדדי בעריות הוא דמינצו ואם איתא דאיכא מילתא לא אית ליה קלא נברי דכי מינצו בהדי הדדי ביוחסין הוא דמינצי אם איתא דאיכא מילתא אית ליה קלא ואיהו נמי תבדוק בי' בדידיה? מסייע לי' לרב דאמר רב יהודה אמר רב לא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים. רב אדא בר אהבה תני ד' אמהות שהם שתים עשרה במתניתא תנא ד' אמהות שהם שש עשרה ב[שלמא לרב אדא בר אהבה

מוקים

(פסחים דף מ.) [גמ' מוס' ב"ב נג: ד"ה מלן] [חוליו ד. ניטין י. [חוספתא פסחים פ"ב] ג"ז שם נכרות מג: [עירובין סה: וש"נ] [עי' חוס' נב"ק לח: ד"ה ועל הכוחים] ס"ל לויים וישראלים פסחים ג: [נעיל עג. יבמות קד: פה.]

מוכן

הגהות מהר"ב רנשבורג

ג] תוס' ד"ה נייתי וכו' היינו דווקא לכשכיל בניהם לעבודה וכו' • כ"ב עי' כ"ח מי' ב' אות ד' ומדוחי מכריע"ם כאן:

ס"ל לויים וישראלים [פסחים פ"ב]

ע"ב נא:-נב.

נוסח

כאן הגא לטאת אוסף בדיק לבדוק הדורות האמהות טאלוה

[כתובות יד:]

תום' ר"י הזקן ד' אמהות. שנים מצד האב ושנים מצד האם: שהם שמנה כל אחת אמה [ואם אמה] אמה ואם אמה ובודקים שלא היו ממאות *) או אחת מן הפסולות לקהל: ואם אבי אמה • של אשה זו שהוא נושא: ואמה • אם [אבי] אמה: לויה וישראלית, וכהן בא לכנסה • שהעידוה שאם בתם יותר: מן המובחר • שאם התחיל לברוק באמהות ונמצא שאבי אביה שמש במובח א"צ לברוק באמותיו שאם לא היה מיוחס לא היו מניחין אותו לעבוד: מן הדוכן • שהעידו עליו שעומד עם הלויים בדוכן לשורר שיר • אבל לנשיאת כפים לא דאית ליה אין מעלין מנשיאות כפים ליוחסים בב' האשות שנתארמלה • ולמאן דאית ליה מעלין אפי' מנשיאות כפים קאמר: וכן אם נמצא שהיה מן הסנהדרין אין לברוק אמו: משיאין לכהונה ואין צריכין בדיקה ובנמצ' מפרש [מ"ש דתני] ארבע בנשי ולא תני ד' אבות:

נוסח/מהגה

ב' אמהות בדין בדיקה ייחוס ל) לאחר נא קודקין באשי' ואשי' טהורה נא. יבו מאמרים

ב) לאחר לאשי' נא בודקין באמהות בדלך אחות ממאנרות

ב' ב' ייחוסין טאוסיפין על אוסף האחות טאחונה

אין בודקין מן המזבח ולמעלה כו'. ואם תאמר למאי לית קתני לן בודקין משטרות ולמעלה להא למיתני בפ"ב דכתובות (דף כל:) מעלים משטרות ליוחסין וי"ל דלאן זה רבותא דהא עדות מעלית הוא וה"מ ניחני נמי אין בודקין מכשילות כפים ולמעלה ומתרומה ולמעלה כדלמר בפרק כ' דכתובות (שם) מעלין מתרומה ליוחסין וים לומר דגם זה ליט רבותא כיון דלא שייך לית בכהנים לבל הא [דתנן] אין בודקין מן המזבח ולמעלה רבותא הוא דמירי לפילו בעבודות הכשרות בזרים כגון שחיטה לו הפסח לע"ג דשחיטה כשרה בזרים ובעבדים היינו דיעבד אבל לכתחילה לא עבדי כי אם כשרים מיוחסין: והקל מעליך ונשאו אתך" בדומים לך: כל מי שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים: למימרא דלא מוקמינן מפסולים *ורמינהו והבל בשרים לדון דיני ממונות ואין הבל בשרים לדון דיני נפשות והוינן בה 'הבל' לאיתויי מאי-ואמר רב יהודה 'לאיתויי ממזר: אמר אביי בירושלים וכן תני רב שמעון בר זירא *בלבד ישי דבי לוי בירושלים: וגבאי צדקה, משיאים: מאי טעמא? כיון דמנצו בהדי אינשי דאמר מר *'כמשכנים על הצדקה ואפילו בערב שבת' ואם איתא דאיבא, אית ליה קלא. אושפיזכניה דרב אדא בר אהבה-גיורא הוה והוה קאי מנצי איהו ורב ביבי: מר אמר "אנא עבידנא *סדרותא דמתא" ומר אמר "אנא עבידנא *סדרותא דמתא" אתו לקמיה דרב יוסף, אמר להו: תנינא[ו] "שום תשים עליך מלך מקרב אחיך" "כל משימות שאתה משים לא יהיה אלא מקרב אחיך" אמר ליה רב אדא בר אהבה ואפילו אמו מישראל? אמר ליה "אמו מישראל "מקרב אחיך" קרינא ביה, הלכך רב ביבי דגברא רבא הוא ליעיין במילי דשמיא ומר ליעיין במילי דמתא, אמר אביי הלכך מאן דמשרי צורבא מדרבנן באושפיזכניה, לאשרי כרב אדא בר אהבה דידע למהפיך ליה בזכותיה. רבי זירא מטפל בהו, רבה בר אבוה מטפל בהו; במערבא, אפילו ריש כורי לא מוקמי מינייהו, בנהרדעא אפי' ריש גרגותא לא מוקמי מינייהו: רבי יוסי אומר אף מי שהיה וכו': מאי טעמא? דייקי ומתחמי: רבי חנינא בן אנטיגנוס וכו': אמר רב יהודה אמר שמואל בחילות של בית דוד, אמר רב יוסף מאי קרא "והתיחשם בגבורה במלחמה" ומעמא מאי? אמר רב יהודה אמר רב כדי שתהא זכותן וזכות אבותם מסייעתן והאמר מאי לאו דאתי מעמון? לא דיתיב בעמון והאמר "אורית החתי" מאי לאו דאתי מחת? לא דיתיב בחת והאמר "אתי הגיתי" וכי תימא הכי נמי דיתיב בגת והא *אמר רב נחמן אתי הגיתי בא ובטלה אצלו *אמר רב יהודה אמר רב ארבע מאות ילדים היו לו לדוד וכולם בני יפת תואר היו וכולם מסתפרים קומי ומגדלים בלורית היו וכולם יושבים בקרוניות של זהב והיו מהלכים בראשי גייסות והן הן בעלי אגרופים של בית דוד? דאזלי "לבעותי עלמא: מתני'

מוקי לה בגוייה וישראלים. כדקתני מתניתין מוסיפין עליהן עוד לחת: מי לימא פליגא. למתניתין: מלי מוסיפין עוד לחת. דקתני מתני': זוג לחת. שתי תמהות: זו דברי ר"מ. שתם מתניתין למלריך בדיקה: כשקרא עליו ערער. ר"ל בדיקה לגלח שם קרלו עליה שני עדים שמן תורה אור של פסול ולא שמעידים עדות גמורה לגלח יליחת קול וכיון דקרלו עליה ערער למתי פליגי רבנן: מאן דמתני פה. משמיה דרב: לא מתני פה. ולמורלתי ניכוו רב יהודה ורב חמא לגלח בלשכת הגזית [ב] היו יושבים סנהדרין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים ומייחסים לת הכהנים והלויים להבדיל פסולים מן העבודה ומן הזבוח: מכל מום. פסול יוחסין ובסנהדרין קלמר: לת גדולה לר' קטנה לחבל דיינין בעלמא לת כדלקמן: טמא. מיוחסין כמותך: ודלמא מסום שכיבה. סנהדרין שבאותה שנה הוגרכו להיות מיוחסין מסום שכיבה, על שם נבואה נלפסף שם כדכתיב (במדבר יח) ולגלתי מן הכוח וגו' לבל סנהדרין שהן לדון כגון סנהדרי ליתרו מותן משה ומשנה לא: ונשלו לחך. גרסינן ולא גרס במשנה הטם לגלח מסנהדרין ליתרו קלי והקל מעליך ונשלו לחך: *שוטרי ברים. דיינין בעלמא שחין ממנין עמרים ושלש של סנהדרי קטנה: גירוסלים. היו מקפידין על כל דייניהם לייחסן: ממזרין. טועני' מסקומות על לדקה שיפסקו עליו ואינו נותנ': ואפי' בערב שבת. שהלדם טרוד, ומתוך כך מריבין עמהן ומבזין לותן: כל משימות. מריבויין *דמשמעות דקרא קל יליף מכל משום תשים...מקרב לחיך תשים=כל משימות ואפי' שרלה קטנה. וכ"ה בכ"ן] יבמות מה: קכ:

כ"ב מ: [ל"ל דמשמעות דקרא קל יליף משום תשים מקרב לחיך תשים דמשמע כל משימות ואפי' שרלה קטנה • וכ"ה בכ"ן]

[עי' כ"ב מ:]

ע"ש מד. •

סנהדרין כג.ע"ב ד"ה מט ע"ש

[מדות פ"ה מ"ד ע"ש]

יבמות דף קל. סנהדרין לו:

[לעיל עב:]

דיבור זה שייך לעיל ע"ש במשנה

[עי' כ"ב מ:]

[ל"ל דמשמעות דקרא קל יליף משום תשים מקרב לחיך תשים דמשמע כל משימות ואפי' שרלה קטנה • וכ"ה בכ"ן] יבמות מה: קכ:

[עי' כ"ב מ:]

א"ב-ג"ב ד"ה ב"ד

מהרי"ט

[עי' כ"ב מ:]

ע"ש מד. •

סנהדרין כג.ע"ב ד"ה מט ע"ש

מתני' בת חלל וכו'. ודוקא נקט כדקתני ותיל דבת יחלה שנשתת לישראל כשירה לכהונה: **נעולם**. בת כהן ובת בן בת עד סוף כל הדורות של חללים זכר בן זכר בת החמרון פסולה כמה הרחמנן אבל בת בתו של משראל כשרה דלת ממילא בת חלל מחללה לחמרי בתה של חללה משראל כשירה לכהונה: **ישראל שנשא חללה כתו כשירה לכהונה**. ונעטמת יליף בגמרת ודוקא ישראל אבל כהן שנשא חללה בתו חללה בביאתו לישורל כשירה לכהונה: **חלל זכר תורה אור**

מתני' *בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם. ישראל ששא חללה בתו כשירה לכהונה. חלל ששא בת ישראל בתו פסולה לכהונה. *רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר *רבי אליעזר בן יעקב אומר ישראל ששא גיורת בתו כשירה לכהונה וגר ששא בת ישראל בתו כשירה לכהונה אבל גר ששא גיורת בתו פסולה לכהונה "אחד גר ואחד עבדים משוחררים אפי' עד י' דורות עד שתהא אמו מישראל ר' יוסי אומר *אף גר ששא גיורת בתו כשירה לכהונה: **גמ'** מאי "לעולם"? מהו דתימא מידי דהוה אמצרי ואדומי: מה להלן לאחר שלשה דורות אף כאן נמי לאחר שלשה דורות, קא משמע לן: ישראל ששא חללה

[וכ"ת] לימא למיפרך מה לגרעו שכן יצירתו בעבירה כו'. תימה מתני' נמי אמרינן נגעלה לפסול לה יוכיח שמין יצירתה בעבירה ופסול ואי פרכת מה לנעלה לפסול לה שכן זר חללה מעיקרא זרעו יוכיח ומזל הדין וכו' ושמא אין כאן לד הסום או יש שום פירכא. ת"ש:]

נוסח ג) אוסור חללה

סב א ב מיי' פ"ע מהל' איסורי ביאה הלכ' ד' סמג לאוין קכב טוש"ע אה"ע סי' ז סעי' טו:

סג ג ד מיי' שם הל' טו טוש"ע שם

סד ה מיי' שם הל' ו ג טוש"ע שם סעי' יב:

סה ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' יג:

סו ז מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קכב טוש"ע אה"ע סי' ז סעי' יב:

סח י מיי' שם פ"ו הלכה יח:

סט כ מיי' שם הל' יח טעי':

גמ' מנא הני מילי? אמר ר' יוחנן משום ר' *שמעון בן יהוצדק "ולא יחלל זרעו בעמיו" ונאמר להלן "לא יטמא בעל בעמיו" מה להלן זכרים ולא נקבות אף כאן זכרים ולא נקבות, אלא מעתה בתו של בנו תישתרי? מי כתיב 'בנו' "זרעו" כתיב "לא יחלל זרעו בעמיו" בת בנו תישתרי כתיב "לא יחלל זרעו" מקיש זרעו לו - מה הוא בתו פסולה אף בת בנו בתו פסולה, בת בתו תיתסר? אם כן גזירה שוה מאי אהני ליה: חלל ששא בת ישראל בתו פסולה: הא תנא ליה רישא בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם? איידי דתנא רישא "ישראל ששא חללה" תנא נמי סיפא "חלל ששא בת ישראל". מתניתין דלא כרבי דוסתאי בן יהודה דתניא "רבי דוסתאי בן יהודה אומר כשם שבני ישראל מקוה טהרה לחללות כך בנות ישראל מקוה טהרה לחללים מאי טעמיה דר' דוסתאי בר' יהודה? אמר קרא "לא יחלל זרעו בעמיו" בעם אחד הוא דמיחל, בשני עממים אינו מיחל. תנו רבנן "לא יחלל זרעו" אין לי אלא זרעו היה עצמה מנין? אמרת קל וחומר: מה זרעו שלא עבר עבירה מתחלל היא שעברה עבירה אינו דין שמתחללת, הוא עצמו יוכיח שעבר עבירה ואין מתחלל, מה להוא שכן אין מתחלל בכל מקום תאמר בהיא שמתחללת בכ"מ ואם נפשך לומר אמר קרא "לא יחלל זרעו" לא יחולל זה שהיה כשר ונתחלל מאי "אם נפשך לומר"? וכי תימא איבא למיפרך מה לזרעו שכן יצירתו בעבירה, אמר קרא "לא יחלל" לא יחולל זה שהיה כשר ונתחלל היא חללה? כל שנולדה מן הפסולים מאי 'פסולים' אילימא פסולים לו הרי בניה תועבים? אמר רב יהודה הכי קאמר איזו היא חללה? כל שנולדה מן פסול כהונה נולדה אין, לא נולדה לא, הרי אלמנה לכהן גדול, גרושה, וחלוצה, ודא נולדה וקא חויא חללה? אמר רבה איזו חללה מוכרת היא לה שעת הכושר בכלל כל שנולדה מן פסול כהונה מאי 'מוכרת'? אמר רב יצחק בר אבין איזו היא חללה שעיקרה מדברי תורה ואין צריכין לפרש מדברי סופרים? כל שנולדה מן פסולי בהונה ת"ר אלמנה אלמנה אלמנה אינו חייב אלא אחת, גרושה גרושה אינו חייב אלא אחת אלמנה וגרושה וחללה זונה "בזמן שהם בסדר חייב - על כל אחת ואחת ונתחללה ונתגרשה ונתארמלה אינו חייב אלא אחת אמר מר אלמנה אלמנה אינו חייב אלא אחת האי אלמנה היכי דמי אלימא שבא על אלמנת ראובן, ועל אלמנת שמעון, ועל אלמנת לוי אמאי אינו חייב אלא אחת-

[ע"ש רש"י נדה סט. וביבמות מד: ונעיל עט. ד"ה ולא ישא וכו' ולעיל עה: ד"ה ולא יחלל]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה וכרי אלמנה וכו' ללקות עליה משום מלה. ג"כ עי' שער המלך פ"ו מה"ל הל' ו' בד"ה כתמנם וכו' מ"ש שם:

מתוס' דא תנא ליה רישא: בת גר זכר. אפי' זכר ואפי' משראלית: כבת חלל [זכר]. ופסולה אבל בת גיורת מישראלית כשרה. דכתיב בני אהרן ולא בנות אהרן אף בפסול חללות כן. בתו של כהן גדול מאלמנה[כתיב] ואפי' נקבות משמע. ולא אהני גזרה שוה אלא לזרע זרעו: זרעו לו. מה זרעו פסול אף זרע זרעו פסול וגזרה שוה אהני לנקבת שהיא מזרעו נקבת אבל לא לנקבה בת זכר: מקוה טהרה להכשיר חבת להחמיר: בעמיו ולא כתיב בעמיה ואשתו חללים. זרעו הולד שנולד מאלמנה להכהן גדול ומגרושה להכהן הדיוט. היא עצמה אלמנה עצמה מנין שהיא מחוללת מן התרומה ומן הכהונה שלוקה עליה כהן הדיוט משום חללה הואיל ובא עליה כהן גדול ב). כשרה ונתחללה עד ידי אותה ביאה. אסורה שהולד הנולד מאותה ביאה לא היה כשר מעולם. היא מתחללת בכל מקום בכל ביאה אסורה שנבעלה היא נעשית חללה כדמוכח בג' יש מותרות. לא יקחו להם לנשים להוהיר אשה על ידי האיש. אבל הוא אין מתחלל בשום ביאה דכתיב לא יחלל זרע הזרע הוא מתחלל ולא הוא עצמו ותנן בכבורות הנשוא נשים בעבירה פסול עד שיהיו הנאה וכי נדר אוהא ביאה אסורה: שעיקרה משמעות הפסוק כך הוא אבל חללה הנעשית על ידי ביאה הוצרכו לדרוש חכמים המקרא זה שהיה כשר ונתחלל: אלמנה אלמנה בעל אלמנה שיש לה ג' שמות כדמפרש. אלמנת ראובן ואלמנת שמעון

ב) נלמד ד"ש מתחלל ד"ה מתמר כהיה שנתחללה כל"מ וכו' עד וכי נדר הגלח מיכח עובד עבודה: ותמ"ל מה"ד זה שהיה כשר ונתחלל ע"י זומה כיאה מתחללה כשהיה כשר ונתחלל ע"י זומה כיאה מתחללה כל הוולד כעולד וכו' עד משולם ותמ"ל מה"ד פסולים לו ותפי' כו'.

ואלמנה לא יקחו להם לנשים. ואפי' בת גרושה ובת חלוצה. ואפי' בת זונה ובת חללה. ואפי' בת אלמנה לכהן הדיוט. ואפי' בת גיורת ובת משוחררת. ואפי' בת בת בת כל הנ"ל. ואפי' בת בת בת

הרי גופים מוחלקים ומעות מוחלקים. כלומר דבכדי נקט מעות מוחלקין שהרי בח של שלשה כשים נדות בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת וכו"פ שהן שם אחד כלומר שכולן כשים לאיסור אחד כדמפרש [בבכורות פ"ג] (דף סו.) אלא האי דנקט ג' למעות שהן ג' בני אדם לאו דוקא דה"ה ג' למעות שהן של אדם אחד וכן משמע מדמצני אלא שבת על שלשה בחת ג' ביאות ולא מצני שבת על שלשה למעות של אדם אחד מכלל דה"ג חייב שלשה: **פרט** לכ"ג שבת על של תחומו לאלמנה. תימה מאי קאמר כשמוך דרבי שמעון ליה ליה לאיסור אל על של איסור אימת לאיסור אל על לאיסור ליה ליה לאיסור מוסיף הוא גבי תחומו והאי לאיסורא מוסיף הוא גבי תחומו שהרי מעיקרא היה לאיסור מקום תחומו וכשבא אלמנה לאיסוף בה לאיסור אלמנה [דהוי איסור מוסיף לגבי מקום מלמעלה שמיו מחיו וכל כשים לאסורות בכ"ע לאסורות אף למקום מלמעלה] וי"ל דלאיסור בבריית אחרת* דרבי שמעון לפילו לאיסור מוסיף ליה ליה ת"ל יש לומר דהכי מייתי כיון דר"ש ליה ליה לאיסור חל על לאיסור ואע"ג דהוי לאיסור חמור על לאיסור קל כי היה לדוכל נבילה ביום הכפורים דלא חל לאיסור יום הכפורים שהיא בכרת על לאיסור נבלה שהיא בלאו הכי ליה לן למימר דליה ליה לאיסור מוסיף באיסור קל על לאיסור חמור כי היה דכ"ג שבת על לאחותו אלמנה*: [וע"ע תוס' כריתות כג. ד"ה ומי]

נוסח אשר נתן אלמנה לבועל חלל ונונה - כאן הבא עליה מה ת"ל - הא אומרים אוסור חל על אוסר אז ג"ל [יבמות נב.]

נוסח/מבנה ויקרא כא

"אני" ב' לשונות הואי אומר הא לקמן "... כרם נכרם" בגמ' שבא על אחותו אלמנה

תוס' ר"י הזקן שמעון [ואלמנה מיו]. שבא על ג' נשים אלמנות: אלמנת ראובן שהיא היתה אלמנה משלשה אנשים ותתרו בו התראה אחת משום אלמנה: כשהר הוה. שנתארמלה תחלה ונשואת לשני וגרשה ונשאת לכהן ונתחללה בביאתו ואח"כ נבעלה לפסולים או לקריבים בעילת זנות ונעשית זונה: זונה היא. חללה לא הויא: איבא מ"ד דה"ג איסור מוסיף ואיסור כולל אית ליה. והעיקר דאיסור מוסיף לחודיה גרסי' ואיסור מוסיף הוא שנוסף איסור בחתיכה שאוסרה במה שהיתה מותרת בה כגון גרושה שנעשית חללה שנוסף לאוסר החתיכה דהיינו האשה אם היא בת כהן הילכך שם דחללה

"... נאה נאמרה מה מאד מיאם בראשונות בפסוק זה בן כרם נכרם

נוסח אם אומרים דאין חלוך אלא מאיסור כהונה - כאן הבא על אחותו דעשה גוף ולא עשה מלוג

מבנה

על ע"א מיו' פ"ם מהל' גירושין הלכה י' סמג לאוין רכ:

עא ב מיו' פי"ן מהל' איסורי ביאה הל"ז:

עב ג מיו' שם הל"ח ופי"ד מהל' מאכלות הל"ח:

עג ד מיו' פי"ן מהל' איסורי ביאה הל"ו

מ ט' סמג לאוין קלט:

עד ה מיו' שם פי"ח הל"ח סמג לאוין קכב עוש"ע אה"ע סי' ו סעי' מ:

עה ו מיו' שם פי"ע הל' ח סמג שם עוש"ע אה"ע סי' ז סעי' יב:

עו ז מיו' שם הל"ח עוש"ע שם סעי' יד:

מיר מכ. מכות כח. תוין פכ:

---

* אשר נתן אלמנה לבועל חלל

כריתות כג. שבועות כה. סנהדרין נו. מיר ד.

---

* נ"ב ד"ה הבא עליה דכ"ש מאיסור כהונה ...

ת"כ פ' תזריע * ויקרא כא: ז (כפי' רש"י) "אלמנה לכהן גדול ולא יקח אשה אחרת אלא זו שבעלה כבר את הגדול מראשון ... יקח אשה "

---

* ד"ה ת"ל "אלמנה לכהן גדול ... "

מיר מכ. מכות כח. תוין פכ:

---

* אשר נתן אלמנה לבועל חלל

כריתות כג. שבועות כה. סנהדרין נו. מיר ד.

---

* נ"ב ד"ה הבא עליה דכ"ש מאיסור כהונה ...

ת"כ פ' תזריע * ויקרא כא: ז (כפי' רש"י) "אלמנה לכהן גדול ולא יקח אשה אחרת אלא זו שבעלה כבר את הגדול מראשון ... יקח אשה "

---

* ד"ה ת"ל "אלמנה לכהן גדול ... "

הרי גופים מוחלקים הרי שמות מוחלקים **אלא** שבא על אלמנה אחת שלש ביאות, היכי דמי: **אי** דלא אתרו ביה פשיטא דאינו חייב אלא אחת, **אלא** דאתרו ביה-אבל חדא וחדא, אמאי אינו חייב אלא אחת? **התם** [ניזיר שהיה שותה יין כל היום כולו אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת **אלא** שבא על אלמנת ראובן-שהיתה אלמנת שמעון שהיתה אלמנת לוי, מהו דתימא הרי שמות מוחלקים קמ"ל גופים מוחלקים בעינן וליכא. **אלמנה** לכהן הגדול **ונונה** הואי תנא מאי קסבר **אי** קסבר 'איסור חל על איסור' אפילו כסדר הזה נמי **אי** קסבר 'אין איסור חל על איסור' אפילו כסדר הזה נמי **אלא** אמר רבא הואי תנא איסור חל על איסור, ליה ליה "איסור מוסיף" אית ליה: **אלמנה**-אסורה לכהן גדול ושריא לכהן הדיוט, הוא לה גרושה מיגו דאיתוסף לה איסורא לגבי כהן הדיוט איתוסף לה איסורא לגבי כהן גדול, ועדיין שריא למיכל בתרומה, הויא לה חללה מיגו דאיתוסף איסורא למיכל בתרומה, איתוסף איסורא לגבי כהן גדול, אלא 'זונה' מאי איסור מוסיף אית בה? אמר רב חנא בר רב קטינא הואיל 'ושם זנות יחלל' [ויקרא כא] אמר רב כהנא בר רב קטינא הואיל 'ושם זנות יחלל' [ויקרא כא] **פוסל בישראל**. תני **תנא** קמיה דרב ששת כל שהוא **ביקח** הרי הוא **בלא יקח** אינו **ביקח** פרט לכהן גדול שבא על אחותו-אלמנה אמר ליה דאמר לך **מר** ר' שמעון היא דאמר 'אין איסור חל על איסור' דתניא **רבי שמעון** אומר האומר בכל הכפורים **פטור** דאי רבנן הא אמרי איסור על איסור, אפי' תימא **רבנן** כי אמרי איסור חל על איסור ה"מ 'איסור חמור על איסור קל' אבל 'איסור קל על איסור חמור' לא חייל דאי ר"ש השתא 'איסור כהונה' שאני, קמ"ל חמור לא חייל **אביי** אמרי **רבנן** היא דאמרי 'איסור חל על איסור' וכי אמרי רבנן 'איסור חל על איסור' הני מילי 'איסור חמור על איסור קל' אבל 'איסור קל על איסור חמור' לא חייל דאי ר"ש השתא 'איסור כהונה' שאני, קמ"ל לא חייל 'איסור קל על איסור חמור' מיבעיא, כתו' דתימא 'איסור כהונה' שאני, קמ"ל **אמר** ליה רב פפא לאביי: ישראל הבא על אחותו-זונה, משוי לה, חללה מי משוי לה: מי אמרינן קל וחומר-ומה חייבי לאוין הויא חללה בחייבי כריתות לא כל שכן **או** בילמא אין חללה אלא מאיסור כהונה? **אמר** ליה 'אין (איסור) חללה אלא מאיסור כהונה בלבד', אמר רבא מנא הא מילתא דאמר רבנן 'אין חללה אלא מאיסור כהונה'? דתניא **"לא יאמר גרושה** בכתן גדול ותיתי בקל וחומר מכהן הדיוט ואנא אמינא השתא לכהן הדיוט אסורה, לכהן גדול מיבעיא. **למה נאמרה** בשם שחלוקה 'גרושה' מזונה וחללה בכהן הדיוט **בר** חלוקה בכהן גדול, פשיטא מיגרע גרעה: **אלא** בשם שחלוקה גרושה מזונה וחללה בכהן הדיוט **בר** אלמנה חלוקה מגרושה וחללה זונה בכהן גדול. חללה למה נאמרה? אין חללה אלא מאיסור כהונה זונה למה נאמרה **נאמר** 'לאן' 'זונה' ונאמר להלן 'זונה' מה לאן זרעו חולין אף להלן זרעו חולין **אמר** רב אשי 'הילכך כהן הבא על אחותו זונה

נוסח/מבנה ויקרא כא

"אני" ב' לשונות הואי אומר הא לקמן "... כרם נכרם" בגמ' שבא על אחותו אלמנה

תוין קא. קיו: סנהדרין פא. מעילה טו. כריתות כג. יבמות נב.

נוסח אם אומרים דאין חלוך אלא מאיסור כהונה - כאן הבא על אחותו דעשה גוף ולא עשה מלוג

מבנה

תוס' ר"י הזקן שמעון [ואלמנה מיו]. שבא על ג' נשים אלמנות: אלמנת ראובן שהיא היתה אלמנה משלשה אנשים ותתרו בו התראה אחת משום אלמנה: כשהר הוה. שנתארמלה תחלה ונשואת לשני וגרשה ונשאת לכהן ונתחללה בביאתו ואח"כ נבעלה לפסולים או לקריבים בעילת זנות ונעשית זונה: זונה היא. חללה לא הויא: איבא מ"ד דה"ג איסור מוסיף ואיסור כולל אית ליה. והעיקר דאיסור מוסיף לחודיה גרסי' ואיסור מוסיף הוא שנוסף איסור בחתיכה שאוסרה במה שהיתה מותרת בה כגון גרושה שנעשית חללה שנוסף לאוסר החתיכה דהיינו האשה אם היא בת כהן הילכך שם דחללה

"... נאה נאמרה מה מאד מיאם בראשונות בפסוק זה בן כרם נכרם

על ע"א מיו' פ"ם מהל' גירושין הלכה י' סמג לאוין רכ:

עא ב מיו' פי"ן מהל' איסורי ביאה הל"ז:

עב ג מיו' שם הל"ח ופי"ד מהל' מאכלות הל"ח:

עג ד מיו' פי"ן מהל' איסורי ביאה הל"ו

מ ט' סמג לאוין קלט:

עד ה מיו' שם פי"ח הל"ח סמג לאוין קכב עוש"ע אה"ע סי' ו סעי' מ:

עה ו מיו' שם פי"ע הל' ח סמג שם עוש"ע אה"ע סי' ז סעי' יב:

עו ז מיו' שם הל"ח עוש"ע שם סעי' יד:

מיר מכ. מכות כח. תוין פכ:

---

* אשר נתן אלמנה לבועל חלל

כריתות כג. שבועות כה. סנהדרין נו. מיר ד.

---

* נ"ב ד"ה הבא עליה דכ"ש מאיסור כהונה ...

ת"כ פ' תזריע * ויקרא כא: ז (כפי' רש"י) "אלמנה לכהן גדול ולא יקח אשה אחרת אלא זו שבעלה כבר את הגדול מראשון ... יקח אשה "

---

* ד"ה ת"ל "אלמנה לכהן גדול ... "

זונה

כאשר נתמעט מכהן הדיוט קיש ן דגלי בגרושה וה"ה בחללה לכהן גדול ולא מצינו כה שנתחלקה לימלוך ליה למימר דליה ליה לאיסור מוסיף באיסורא לגבי כהן הדיוט: **מלוה למה נאמרה**. הרי לאסורה לכהן הדיוט, לומר לך שאין איסור מוסיף באיסורא לגבי כהן הדיוט: **ונאמר להלן** [ויקרא כא] **מה** לאן זרעו חולין אף להלן זרעו חולין **אמר** רב אשי 'הילכך כהן הבא על אחותו זונה

נוסח/מבנה ויקרא כא

"אני" ב' לשונות הואי אומר הא לקמן "... כרם נכרם" בגמ' שבא על אחותו אלמנה

תוין קא. קיו: סנהדרין פא. מעילה טו. כריתות כג. יבמות נב.

נוסח אם אומרים דאין חלוך אלא מאיסור כהונה - כאן הבא על אחותו דעשה גוף ולא עשה מלוג

מבנה

תוס' ר"י הזקן שמעון [ואלמנה מיו]. שבא על ג' נשים אלמנות: אלמנת ראובן שהיא היתה אלמנה משלשה אנשים ותתרו בו התראה אחת משום אלמנה: כשהר הוה. שנתארמלה תחלה ונשואת לשני וגרשה ונשאת לכהן ונתחללה בביאתו ואח"כ נבעלה לפסולים או לקריבים בעילת זנות ונעשית זונה: זונה היא. חללה לא הויא: איבא מ"ד דה"ג איסור מוסיף ואיסור כולל אית ליה. והעיקר דאיסור מוסיף לחודיה גרסי' ואיסור מוסיף הוא שנוסף איסור בחתיכה שאוסרה במה שהיתה מותרת בה כגון גרושה שנעשית חללה שנוסף לאוסר החתיכה דהיינו האשה אם היא בת כהן הילכך שם דחללה

"... נאה נאמרה מה מאד מיאם בראשונות בפסוק זה בן כרם נכרם

על ע"א מיו' פ"ם מהל' גירושין הלכה י' סמג לאוין רכ:

עא ב מיו' פי"ן מהל' איסורי ביאה הל"ז:

עב ג מיו' שם הל"ח ופי"ד מהל' מאכלות הל"ח:

עג ד מיו' פי"ן מהל' איסורי ביאה הל"ו

מ ט' סמג לאוין קלט:

עד ה מיו' שם פי"ח הל"ח סמג לאוין קכב עוש"ע אה"ע סי' ו סעי' מ:

עה ו מיו' שם פי"ע הל' ח סמג שם עוש"ע אה"ע סי' ז סעי' יב:

עו ז מיו' שם הל"ח עוש"ע שם סעי' יד:

מיר מכ. מכות כח. תוין פכ:

---

* אשר נתן אלמנה לבועל חלל

כריתות כג. שבועות כה. סנהדרין נו. מיר ד.

---

* נ"ב ד"ה הבא עליה דכ"ש מאיסור כהונה ...

ת"כ פ' תזריע * ויקרא כא: ז (כפי' רש"י) "אלמנה לכהן גדול ולא יקח אשה אחרת אלא זו שבעלה כבר את הגדול מראשון ... יקח אשה "

---

* ד"ה ת"ל "אלמנה לכהן גדול ... "

זונה

על גרושה הוא איסור מוסיף ואפ' היא בת ישראל אתי וחייל ולוקה עליה כהן שתים. וכן נמי אם האיסור המוסיף בחתיכה נרמה ליה לאסור החתיכה מותר בה בתחלה קודם שיתחל עליה האיסור השני כדבריהם התם בשבועות ובבוא כל הבשר. ואיסור כולל הוא בשנוסף לו איסור בחתיכות אחרות שהיה מותר בהן כראיתא בשבועות שתים הילכך הא דאמרי' הכא הויא לה חללה מגו דאיתוסף בה איסורא למיכל בתרומה הוא איסור מוסיף דאיסור מוסיף באותה החתיכה דאמרינן בשבועות שתים כשנוסף לחתיכה זו איסור מפני האיסור השני שאוסרה איסורא לגבוה איתוסף נמי להדיוט. וכן נמי אם נוסף לה איסור במה שהיתה מותרת בה כדהכא דגרושה שנעשית חללה אם היתה בת כהן היתה מותרת בתרומה נעשית חללה ואסורה בתרומה מגו דאיתוסף בה איסורא לגבי תרומה איתוסף נמי איסורא לגבי כהן שחייב עליה אף משום חללה אפי' היתה בת ישראל דשם חללה איסור מוסיף הוא שאם היתה בת כהן אוסרה לחתיכה בתרומה שהיתה מותרת בה כדרכתיב: אסורה. שכהן לוקה עליה אף משום גרושה: חללה למה נאמרה. הרי אסורה לכהן הדיוט: אין חללה. מסדר הענין אתה למד שלא כתב חללה אחר וזונה מפני [שמצינו בישראל] שם זונות פוסל בדלעיל. אלא כתבו אחר אלמנה וגרושה שאין איסורן נוהג אלא בכהנים: כאן. בכהן גדול. להלן בכהן הדיוט: חולין. חללים דכתיב בכהן גדול ולא יחלל הילכך אין חללה אלא מאיסור כהונה:

זונה

אגב מצוי לה: לקיום כהן הבא עליה עוד משום זונה שהרי נבעלה בעילת זנות מלאכה לה: **מלגם לא מצוי לה** · ואין כהן שבא הכא עליה לוקה משום חללה: **מזר וכא עליה** · הוא לו כהן אחר עשאה חללה שהרי לא תיסרו לו משום זונה אלא חללה דהא מיגמר תורה אור לכהן הדיוט בגרושה וחללה דהא מיגמר גמירי מהדדי מה כאן זרעו חולין לקדש להלן זרעו חולין הלכך בכהן הדיוט נמי ליכא לא יחלל: **לא יקח** · משום קידושין הוא דקאמר לוקה משום חללה: **משום לא יחלל** · שמעלו לוקה: **ולילקי נמי** · משום חילול זרעו שנעשה נמי כחלל: **משום לא יקח** · לליכא חילול זרע הכל היא מחללה בהעראה כדתניא ביבמות (דף נג:) אחד המעבה ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה: **מלגמנ וגרושה** · כא על מלגמא שהיא גרושה: **משום שני שמות** · משום מלגמא ומשום גרושה: **שני שמות על זה כו'** · ולאי שני שמות דקתני גרושה ומלגמא קאמר, ומיהו על כל לחת לוקה משום לא יקח ומשום לא יחלל: **לא על אחת** · על שם גרושה הוא מייב על כל חיובים התלויים בה לבעל על תלוגה לא דחלוגה לאו דלוריית לא מלגה דרבנן: **קידש** · כ"ג לו כהן הדיוט לחת מן הפסולות המשרות בעניו: **לא יקח** · קידושין ממש שהן הקונים לוקה: **בעל לוקה** · בעל לחת קידושין לוקה משום לא יחלל, לוקה לפי שהוא חלל: **ומודם אביי** · לע"ג דממייב מלקות לקידושין בחיסור כהונה, הכא הוא דכל חד וחד לגופיה כתלמי כפסיקא ולא תלה הכתוב לח זה בזה בפירוש לבל ישראל המחזיר גרושתו מצטער על ולא קידש שלוקה ואפילו מצטער על ולא יחלל זרעו בעמיו – אמר רחמנא 'ונשניהם מוכים במחזיר גרושתו' שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה – דרך *ליקוחין אסרה תורה: רבי יהודה אומר בח גר וכר כבת חלל: תניא רבי יהודה אומר *בת ער זכר כבת חלל זכר והדין נותן: מה חלל שבא ממפה בשרה בתו פסולה גר שבא ממפה פסולה אינו דין שבתו פסולה לחלל שבן יצירתו בעבירה, כהן גדול באלמנה יוכיח שאין יצירתו בעבירה בתו פסולה, מה לכהן גדול באלמנה שבן ביאתו בעבירה, חלל יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינו ברוב הקהל אף אני אביא את הגר שאינו ברוב הקהל ובתו פסולה מה לחלל שבן יש בהם צד עבירה? לא תימא כהן גדול באלמנה, יוכיח אלא אימא מצרי ראשון יוכיח מה למצרי ראשון שכן אינו ראוי לבא בקהל חלל יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינן ברוב קהל ובתו פסולה אף אני אביא את הגר שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן פוסלין בביאתן? וכבי יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה *במה הצד מהאי דינא: *אליעזר בן יעקב אומר... גה: **תניא** רבי שמעון בן יהודי אומר גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה שנאמר וכל הטף בנשים החיו לכם והלא פיגמים היה עמהם והכתיב והחיו לכם=לעבדים ולשפחות, *ויכולן מקרא אחר ישראל רבי יהודה סבר עד ראית כל זרע מישראל רבי אליעזר בן יעקב סבר מזרע=ואפילו נתקצת זרע רבי יוסי סבר מי שנזרעו בישראל רבי שמעון בן יוחי סבר מי שנזרעו בתוליה בישראל, אמר ליה רב נחמן לרבא האי

'זונה' משמע לה 'חללה' לא משמע לה, חזר ואמר רבא עלה עשאה חללה/ אמר רב יהודה "כהן גדול באלמנה לוקה שתים: אחת משום לא יקח ואחת משום לא יחלל, ולילקי נמי משום לא יחלל זרעו בישלא גמר ביאתו, מתיב רבא *אלמנה וגרושה לזונה משום שני שמות מאי לאו שני שמות ותו לא, לא, שני שמות על זה ושני שמות על זה או, אי הכי אימא סיפא אינו חייב אלא על אחת ה"ק אינו חייב אלא על אחת ולעולם שני שמות ועל אחת כמה וכמה, ורבנן והתניא* "גרושה" אין לי אלא גרושה חלוצה ממין תלמוד לומר "ואשה" מדרבנן וקרא אסמכתא-בעלמא. אמר אביי קידש לוקה בעל לוקה: קידש לוקה משום "לא יקח" בעל לוקה משום "לא יחלל" *אמר בעל לוקה לא בעל אינו לוקה משום דכתיב "לא יקח...ולא יחלל"-מה טעם לא יקח משום לא יחלל, "ונשמה אבי" במחזיר גרושתו שאם *קידש ולא בעל אינו לוקה משום "לא יחלל זרעו בעמיו" אמר רחמנא והרי הוא כחלל 'ונשניהם מוכים במחזיר גרושתו' שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה-דרך *ליקוחין אסרה תורה: רבי יהודה אומר בח גר וכר כבת חלל: תניא רבי יהודה אומר *בת ער זכר כבת חלל זכר והדין נותן: מה חלל שבא ממפה בשרה בתו פסולה גר שבא ממפה פסולה אינו דין שבתו פסולה לחלל שבן יצירתו בעבירה, כהן גדול באלמנה יוכיח שאין יצירתו בעבירה בתו פסולה, מה לכהן גדול באלמנה שבן ביאתו בעבירה, חלל יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינן ברוב קהל ובתו פסולה אף אני אביא את הגר שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן פוסלין בביאתן? וכבי יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה *במה הצד מהאי דינא: *תניא רבי שמעון בן יהודי אומר גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה שנאמר וכל הטף בנשים החיו לכם והלא פיגמים היה עמהם והכתיב והחיו לכם=לעבדים ולשפחות, *ויכולן מקרא אחר ישראל רבי יהודה סבר עד ראית כל זרע מישראל רבי אליעזר בן יעקב סבר מזרע=ואפילו נתקצת זרע רבי יוסי סבר מי שנזרעו בישראל רבי שמעון בן יוחי סבר מי שנזרעו בתוליה בישראל, אמר ליה רב נחמן לרבא האי

מ"ם לדך ליקוחין תסרה תורה · פי' לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה כתיב ה"נ בקונעו' ול"ג דרך הויה תסרה תורה לפי דמהתי קרא דהויה מפיק ליעל דבעי ביאה להתחיל המחזיר גרושתו והתם הויה מפיק מינה שתין חייב במחזיר גרושתו אלא ת"ל דרך קידושין ומפיק ר"ל דטוכל לגרום דרך הויה תסרה תורה לפי לעעל דריש ליה מלחקה דמשמע דרך של חיטוה דהייטו ביאה והכא דריש מלחיות דמשמע טוה סהן קידושין: **ורבי** יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה במה הלד: דחלל ומלרי לחשון ות"ח גר' יוסי לחתי מכאיר במתני' בת גר הוה לן למיפסל במה הלד שבהן דחלל ומלרי כמו רבי יהודה ור"ל דלקסבר רבי יוסי לין זו הלד הוה למילף מיניייהו פסול לבת גר שהרי בת הלל לויה פסולה לקהל ישראל ובת מלרי לחשון פסולה לבא בקהל ובת פסולה לקהל ובתו פסולה לבת גר דכתיב בהו בקהל ולח שייך למיתר הלד הוה שהן שתין בכוד הקהל ובתו פסולה לין שתין פסול לבת הלל ובתו פסולה לבת גר ולח שייך למיתר הלד הוה שהן שתין בכוד הקהל ובתו פסולה כיון שתין פסול בעת קוה ועוד תוסק הוא לומר ולפרש שתין בכוד הקהל ובתו פסולה לבת גר ולח שייך למיתר הלד הוה שהן שתין בכוד הקהל ובתו פסולה לבת גר ולח שייך למיתר הלד הוה שהן שתין בכוד הקהל ובתו פסולה כיון שתין פסול בעת קוה ועוד תוסק הוא לומר ולפרש

האי קרא ריש"א בכ"ג · פירוש דכתיב תלמה לה יקחו וסיפא בכהן הדיוט וקתני מזרע ישראל ודילמקו אמקמעו בתוליה ומיירי בכל כהנים מזרע ישראל קאי נמי לכ"ג כמו להכהן הדיוט וגרושה לפרש ריש"א דכתיב תלמה וגרושה לה יקחו כי אם בתולות והא ליתא תלמה בכ"ג סיפא דקרא דכתיב והתלמה תאכל תהיה תלמה מכהן יקחו והיינו כהן הדיוט דוקא: **לא** לגריסיה בנכסים דעבלו ליה כספות גוסס · ופי' בקונטרס לחי לתו דסימניה קרא נמי להכי להכילו משום מנו דחי בעי מיתב ליה מי לא יהיב ליה לא קשיא זכה והו דלחני ר"מ דאמר לחם מקנה בתומר דכר אלא בת לעולם מוחה בתומר נכסים שיבואו לי כשהאיש גוסס נתונים לך ללא לאמר כלום הואיל ובשעה שבאים לידו נתן בר מתנה הוא דקסבר מתנה דגוסס לא מהניא לאבל היכא דבא מעצמו כמוכר מהניא ולהכי נקט כשהוא גוסס ולא נקט סתמא כשעבלו לאחר מיתה דהא ודאי לחי לחי' בתורת כמוכר ליה דיבוריה לתן הכסף טעל ברחוי כבמוחזק והיינו רחוי לכשתמת עדיין לא היה מוחזק בהן לאבל לחויין בבת לו ורחמנא אמר בכל תאכל תהיה תלמה לו מעמא מתוך פירושו דתמיה דגוסס חיה כלום וכמו כן יש מלקדקים דגוסס אדמו לכתוב גם לאשתו אין כותבין דגוסס אין מעשיו כלום וקשה דבמסכת שמחות (פ"ג) אמרינן הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו"מלבד מדר והקדשו הקדם ומיהו היה יש לחתום בחתם היינו דוקא במדר והקדם דלמירתו לגבוהכמסירתו להדיוט לבל בעלמא לא ומ"מ קשה דאמרי' בפ"מי שאחזו(גיטין דף ע:)שאחז בו שנים לו רוב שנים ואמר שלי הוא וכתבו ונתנו גט בפניהן ואין לך גוסס גדול מזה שבודאי יומות ובפרק כל הגט (שם דף כח:) נמי אמרינן המבית גט ממדינת הים והגיעו זקן או חולה ומתו בחזקת שהוא קיים והדיוק בגמרא אמר רבא שהוא בחזקת שהוא קיים והוי גט ולא יתנו לחייהן בגמרא אמר רבא ממש"מ הא אי ידעינן בודאי שעדיין הוא גוסס מתו בחזקת שהוא קיים והוי גט אלמא גוסס כל דבריו קיימין לכן כ"ע דוחלי גוסס דבריו קיימין וכהא גבי מתנה דהיינו טעמא דמתנתו חיה כלום משום דמסתמא גוסס חיו יכול לדבר לבל אם היה מדבר פקיחת דדבריו קיימין והא דנקט גוסס ולא נקט חולה שמשתתק משום דמסתמא יתרפא ואי יהא בידו להקנות לבל גוסס אין רגילות שיתרפא וחולה נמי שמשתתק והרכין ברחמנו דבריו קיימין:

קידשה

תוס' ר"י הזקן

וכן בה נתן סעם לחלל הזרע לאמור הקיחה אלמא אינו לוקה על הקיחה אלא מפני החלול והואיל ולא בא עליה אינו לוקה · והה"נ למסורת ונתינה לישראל דלא המירי מאיסורי כהונה ואין לוקין עליהם אלא בביאה שאחר קדושין · והנה וה הפי' טוב מאד ומקובל למ"ש הרב ונאות לשפת הנפ' ורבא עבד בדעת אחרת · כי לפי' ר"ש רבא סובר שאף באלמנה אינו לוקה משום לא יחלל ולא ידעתי מי הכריח לחזור מדעתו ולומר שלוקה משום לא יחלל באלמנה · והא דקאמר רבא בחמורה פ' כל האסורין בזונה גויה הבא עליה לוקה ג)משום לא יחלל כאביי דאמר בפ"ש בפ' הבא על יבמתו : נאמנין במילתיה דר' יהודה גדפי' נאמן דארישא קאי כשהאב מעיד ובברק יש נוחלין איפסיקא להלכתא בר' יהודה · ובפ' החולץ נמי אמרי' נאמן כר' יהודה אבל אם יש לחן בנים אינו נאמן · חזקה דכשרות · שהרי יצא לאויר העולם ועד הנה היה בחזקת כשר: והיינו דכתיב יכיר' לאשמועינן שנאמן לפסלו אבל לרבן דאמרי שאינו נאמן לפסלו אלא להורישו בנכסיו פי שנים למה לי קרא פשיטא דנאמן הוא במנו דהא

אי קרא ריש"א בכהן גדול וסיפא בכהן הדיוט? אמר ליה אין, וכתב קרא הכי: אמר ליה אין דכתיב °ונר אלהים טרם יכבה ושמואל שוכב בהיכל ה' *והלא °אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד אלא °נר אלהים טרם יכבה בהיכל ה', ושמואל שוכב = במקומו; °והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו *מכהן אין מישראל לא? הכי קאמר "מכהן יקחו" = משאר כהנים יקחו תניא נמי הכי "מכהן יקחו" משאר כהנים יקחו, רבי יהודה אומר מן המשיאים להגונה יקחו רבי יהודה לטעמיה דאמר בת גר זכר כבת הלל זכר - כל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו וכל שאי אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו: ר' יוסי אומר אף גר שנשא גיורת: אמר רב המנונא משמיה דעולא הלכה כרבי יוסי וכן °אמר רבה בר בר חנה *הלכה כרבי יוסי, ומיום שחרב בית המקדש *נהגו כהנים סילסול בעצמן כרבי אליעזר בן יעקב. אמר רב נחמן: אמר לי הונא °בא ליתלך מורים לו כרבי אליעזר בן יעקב, °נשא אין מוציאים אותה ממנו כרבי יוסי: **מתני'** האומר "בני זה ממזר" אינו נאמן, ואפילו שניהם (מודים) על העובר שבמעיה "ממזר הוא" אינם נאמנים רבי יהודה אומר °נאמנים: **גמ'** מאי °ואפילו שניהם? לא מיבעיא קאמר: לא °מיבעיא אחד דלא קים ליה אלא אפילו איהי דקים לה לא מהימנא, °לא מיבעיא היכא דאית ליה חזקה דכשרות דלא מהימני אלא אפילו עובר נמי דלית ליה חזקה דכשרות לא מהימני: רבי יהודה אומר נאמנים: *בדתניא °יכירנו יכירנו לאחרים מכאן אמר רבי יהודה נאמן אדם לומר "זה בני בכור" °ובשם שנאמן אדם לומר "זה בני בכור" כך נאמן אדם לומר "זה בן גרושה וזה בן חלוצה ובמביא אומרים אינו נאמן אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא בשלמא לרבי יהודה היינו דכתיב "יכיר" אלא לרבנן *"יכיר" למה ליה? בצריך °הכירא, למאי °הלכתא לתת לו פי שנים? פשיטא למה לי קרא, מגו דאי בעי מיחבא ליה מתנה מי לא יהבי ליה? בנכסים שנפלו לאחר מיכן, ולרבי מאיר דאמר *אדם מקנה דבר שלא בא לעולם °"יכיר" למה ליה? שנפלו לו כשהוא גוסס: **מתני'** °מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקדשה, °אם שלו קדמו, קדושין קדושין, °ואם של שלוחו קדמו, קדושי קדושין, °ואם אינו ידוע שניהם

דתמעטין קרא, ליכא למיגזר מינו דחי בעי למיתבינהו, להכי לא להכי נקט בנכסים דלא שכיח למיתבינהו אלא בנכסים דשכיח למיתבינהו: **בשעת גוסס** · לאחר שהטיל כך מהני ליה שאם יפלו לו נכסים כשהוא גוסס שיעול זה בהן חלק בכורה, דהיימנינהו קרא לאבל להכילו, משום מנו לא זכה בהן, דמודה רבי מאיר בתומר "נכסים שיבואו לי כשהאיש גוסס נתונים לך" שאין חמר בלום הואיל ובשעה שבאים. לעולם לאו בר מתנה הוא ולהכי נקט כשהוא גוסס ולא נקט לאחר מיתה דהכהו לחי' בתורת בכורה לא מהני ליה דבגיר לחיין הבכור טעל ברחוי כבמוחזק והיינו רחוי לכשתמת עדיין לא היה מוחזק בהן לאבל לחויין לבת לו ורחמנא אמר בכל תאכל תהיה תלמה לחיל מיבעיא בכור שלא בא לעולם בעי דבהדיא שמעת שיבאו לידו יהיה בר יפלו נכסים של אב לו לאחר מותו עליו שאם ילך לדרך רחוקה ומעיד עליו שאם

(דבריה"א כא) בכל אשר ימלא לו: **מתני'** אם אמר סתם קידושין קידושין · דבטליה לשליחותיה דשיח: **ואם אינו ידוע** · לון ידוע ליה קדם שניהם

פד א מיי' פ"ז מהלכות גירושין הל"ו ופי"ד מהל' סנהדרין הל"י יב ופ"ג מהלכות מלכים הלכה ד:

פה ב מיי' פי"ע מהל' איסורי ביאה הלכה יב טוש"ע א"ה סימן ; סעיף לה:

פו ג מיי"שם ופע"ו הל"ע סמג לאוין קו טוש"ע אה"ע סי ופ"ד סעי' כו:

פז ד מיי' פ"ב מהלכות נחלות הל' יד סמג עשין כו טור ש"ע מ"מ סי' רעז סעיף יב:

פח ה מיי' פע"ו מהלכות איסורי ביאה הלכה עו סמג לאוין קיו:

פט ו מיי' פ"ע מהלכות איסורי ביאה ד) טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ט:

נוסחא
פסיקת הלכה נגד בת גר וגיורת - לכאורה
(בחלוקות פ' חמור סימן ק"ד תוס' רבב"ח אחר רבי יוחנן)

נוסחא
נאמנות האב נאמנין הפה ג) כך גרי' מאיר ב) כך גרי' רבא בן עזרא (מזרחי)
נמס' שמחות שלפנינו (ליתא)

סמ"ג עשין קו, סמ"ק קיב, הגהות מיי' פ"ז מהל' גירושין הל"ו:

כסדר המשנה וכרי"ף ורמ"ה ליתא אומרים]

[ר"ן נחמנים עי' תוי"ט] לעיל עד. ב"ב קכ: יבמות מו. **דברים כא:יז** כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו...

[ע' תוס' בכורות מו: ד"ה מ"ע]

לעיל סב:[ב"מ] ב"ב קכ:

יבמות מו.

סנהדרין קה: יומא כה. סנ:בכורות מו:תמיד כו:

בכורות ל:

אי קרא ריש"א בכ"ג וכו' עד ואי קרא ריש"א בכהן גדול וכו' עד ואי קרא ריש"א בכ"ג וכו'. כל הני מילי דוקא קאמר דחי ליה דאינו יכול להעמידו לפני הכהן ולהעריכו ואע"ג דא"ר יוחנן בפי שאחזו שאם אמר כתבו ונתנו גם לאשתי ואחזו קודריקוס לא יתנו עד וכו' כדבריהם התם (דמדמי ליה לשופה כדבדירנא התם) מעמא דתואיל והוא שופה ומדבר אי שרית למיהבת ליה כשהוא שופה הואיל ואמר כתבו ונתנו כשהוא פקח אתי למישרא למיתן גימא כי אמר כתבו ונתנו כשהוא שוטה דלא הוי גם כלל מ"ה בהך אנפה פסיל ליה ר' יוחנן מדרבנן כדבדירנא התם אבל מדאוריימא הוי ניסא ז)דהא אמר כתבו ונתנו כשהוא חולה ולא נתנוהו כשהוא פוסק ולא נפיק מינה שום חורבא שאם הוא מדבר יכול לעשות שליח עתה וגיטו גם ואם אינו מדבר הרי הוא עתה ליה ולא נפיק מיניה חורבא והכי נמי דמדרבנן והבריא אשרי' בתוספתא היה צולע ורמו ואחזו קודריקוס וכתבו ונתנו כל לאשתי כותבים ונותנים כל זמן שיש בו נשמה זהו עקר ובארנו בפרק כל הגט ובבי שאהזו · ואפילו רבי מאיר דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בעי דבהדיא שעתה שיבאו לידו יהיה בר נתינה ויכול לדבר ונוסח לגי בר נתינה ונאמן אף על גב דלא מצי למיתן ליה דאף על גב [דאמר] דנכסים שיפלו לי כשאהיה נוסס נתונים לך לאו כלום הוא אפי' לרבי מאיר · והאי דלא אמר לאחר שמת דאפילו משום בכורה נוסל הבעלים · אבל נוסס הוא כרי לכל דבריו ונוחל ומנחיל : ואם שלי קדמו אין לך בסול שליחות גדול מזה : אם אין ידוע · איזה מהן קדם :

נוחנים

ז) הכהר ל"ש דסם לח מוכח כלל הלחה דלח ימלו רק לחו דווקה וגם לח ביין סם הלחה דלח ימלו ולילי ש"ם יש כלח · ב) דסנוסס כרי הוח כמי לכל דבריו וכו' היינו דוקח מילי דלחי ממילח לבל בעייבהו ומחקינהו ונימח ל"ל ובל"ג נוסס חם לחמר כחבו ותנו בבבי הוחה יכולים ליהן הגיע חצי' בבישבה נוסס משום דלח נפיק מיניה : ג) בלחה בחבר כלן כמו לחיהלן דלח ימלו רק לחו דווקה וגם לח ביין סם הלחה דלח ימלו ולילי ש"ם יש כלח · ב) דסנוסס כרי הוח כמי לכל דבריו וכו' היינו דוקח מילי דלחי ממילח לבל בעייבהו ומחקינהו ונימח ל"ל ובל"ג נוסס חם לחמר כחבו ותנו בבבי הוחה יכולים ליהן הגיע חצי' בבישבה נוסס משום דלח נפיק מיניה : ג) בלחה בחבר כלן כמו לחיהלן דלח ימלו רק לחו דווקה וגם לח ביין סם הלחה דלח ימלו ולילי ש"ם יש כלח · ב) דסנוסס כרי הוח כמי לכל דבריו וכו' היינו דוקח מילי דלחי ממילח לבל בעייבהו ומחקינהו ונימח ל"ל ובל"ג נוסס חם לחמר כחבו ותנו בבבי הוחה יכולים ליהן הגיע חצי' בבישבה נוסס משום דלח נפיק מיניה : ג) בלחה בחבר כלן כמו לחיהלן דלח ימלו רק לחו דווקה וגם לח ביין סם הלחה דלח ימלו ולילי ש"ם יש כלח · ב) דסנוסס כרי הוח כמי לכל דבריו וכו' היינו דוקח מילי דלחי ממילח לבל בעייבהו ומחקינהו ונימח ל"ל ובל"ג נוסס חם לחמר כחבו ותנו בבבי הוחה יכולים ליהן הגיע חצי' בבישבה נוסס משום דלח נפיק מיניה :

שניסס נותנין גט. שם כתח ליכתב לחתר: **גבי משום דגברא קים ליה ביוחסין.** וכשמעת מיוחסת[א] קידשה לו וביטל את הקליח לבעל ליתחת ללת קים לה ביוחסין לימת ללת ע"ג דקידשה עלמה לא ביטלה את הקליח ולא כתכה על קידושיו דסברת לימת קליח מכתה מיוחס מזה: **לא ליכפת ליה.** כלכתו שם תכתה למיוחס כל דהו ולא בעליה לבעליות הקליח ואפילו מקדשה בגרוע, והת דקדיש קדשה סבר לימת לא מכתה לה בעליה: **וקידשה היא בעיל.** כו ביום: **ופבי היא בוגרת.** בקלוה לדעת שם יכלה מרשות התב להיות קדושיה קידושין ומלכתה בוגרת בו ביום: **הרי בוגרת לפנינו.** וקדושיה קידושין ולא של קליה: **מייתין לקידושי שניהם.** שמת כשקידשה התב נערה היתה וקדמו קידושיו: **מי ניתח כתוך שנה.** תדשים שבין נערות לבגרות תלכ מיקרין לין בין נערות לבגרות תלא שנה שהרי תדשים בלבד כשהביאה סימני נערות ליכה שהרה בוגרת ותלכתה תלא שנה שהרי יימר לספרת נמי בוגרת היא ולימת הכתם הוא דכגרה: **תלא לאחר שנה.** תדשים והת ודאי מֵעֻלָּא לה שנה תדשים בגרה לה: 'יכי תימת בעיר הוא ליכת ליה עפי ליכת ליה "תלת בלבד" קתמר' לת גרס' דתכיכת תיכף לדעתין למימר הכי מי קתמר יתן בין נערות לבגרות פחות משנה תדשים: **דקדיש כיומא דמלאים שים.** לביא בבוקר והיה בערב, והיום זה היה בתוקף שהבטר: **מדשנפת בוגרת כנפרע נמי בוגרת.** שכל היום שהעביל בו: **בין שנות כרשות ס"מ.** שספק טומלה=טמא בו: **בין שנעשו כרש"ר.** שספק טומלה=טהור בו: **עטלות.** ללתו ספק הוא תלא ודאי תלמת תמרינן כשעת מליתתן מחזקין ליה מעיקרא ככל נמי בימת מדהשתת בוגרת בשפרע נמי בוגרת, שכל היום היא בחזקת שתביא: **תרתי לריעותא.** לומת על חזקתו[ב] דהרי חסר לפניך: **ככל.** גבי קידושי התב תדא לריעותא דהרי בוגרת לפנינו, שכל הת לליכא דהרי בוגרת לפנינו, שכל הת כתב לומר שהעמד תשה על חזקתה, יומת דמשלש שים, לתו חזקת בגרות ולתו חזקה נעכרת היא בה, שהיום היא עשויה להשתנות: **שים כודק לת פחבים.** תמיד שלת תממין והניח לומה שתביא להיות מפרים עליה והולך לומר להיות סומך עליה בספרקת תרומותיו כשבא לשמות מלה לומר לומר הרי שני לוגין בחביות פלונים תרומה על מלה לוגין הללו וכן עושה תדיר ואח"כ ממלת תומן ואין יודע מאימתי שהממילה וכל תרומה שממך עליה משהממילה לת תיקן דשכבר יין ושומן שני מינין הן: **כל ג' ימים ודאי.** גרסינן ולת גרסינן 'שהרשתים', לשומרי פליגי בה בב"ב (דף לו.) [ליכא למ"ד כל ג' ימים שהרשתים שתחר הבדיקה שבדקה ומלכה יין הרי היא בחזקת י"ן ודאי וכל טבלים שהלה תלמתן בה בשותן ג' ימים, שמוקעים הן, מכלן ושלך ספק והויא תרומה ליכסר לזרים ויהזור ויתרום דשנת כבר התמילה ולת היתה תרומה [ליכא למ"ד כל ג' ימים שלפני בדיקה זו שהתרומה שמלה תומן הרי היא בחזקת ודאי שומן ושם עשלה בשותן ג' ימים תרומה על מקום שחר היכה תרומה ומותרת לזרים שם יפקקנה מעבלה ללת הוי שומן גמור בפחות מג' ימים וזו שמלת שומן בידוע שלשה ימים ים שמתקלקלה: **מכלן ושלך.** מג' ומפרש ספק והוי תרומה ליכסר לזרים ויהזור ויתרום: [ליכא]. גבי מקוה דמחזקין ליה בשכר מעשה לשעה שהמטורו בחזקת שלש דקתני כל שהיות שנעשו על גבו לפיל בדשות הרבים טמאות תלמת לתו שהי לומר 'כרש"ר טהורות, והלי מקוה על כרתך בתחילתו הלעיומו שהרבעים שלה מלי שעשת בחזקת שכר ודלי דקתני מכלן ולהלן ספק ולת תמרינן מעשת לשיל מלבודקו התמין: ות"ל תניא גמי: **כרש"י טולן.** כל ספק טומלה לר"ש כרש"י טולן בספרס טעמת בשמעתת דגדה (דף ג.) דלת דמי לספק טומה דשתם יש רגלים לדבר: **עכל למפרע.** זה שניתקן על ידי תביא זו דתמרינן מדהשתת התמין מעיקרא גמי שומן ור"ע **נימת מהבשתת** בוגרת **נימת כתנאי:** הת לרב ושמואל: **מי**

סיפניה דתנן ס' יוצא דופן אצבע קאי ומסיפני בגרות קאמר כלומר איזהו את הבוגרת. באיזה זמן נעשו קדושין אלו ובדקנוה והביאה סימני בגרות אלימא בתוך ו' חדשים שבין נערות לבגרות בהא קאמר רב וכו' כדפרישנא לעיל

ע) נרשה ד"ל ומפקנה בוגרת ור"ל שבדקוה שהה שהמילה וכו' ומסימני בגרות קתמר כלומר חיכה סימני בגרות ותת"ק ל"ל הדיבור לימת כלומר הת הכי היה בוגרת דקתמרת בתיכה זמן נעשו וכו'.

שניהם נותנים גט, ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כותב, *ובי[ע] האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קדושיה קידושין ואם של שלוחה קדמו קידושיו קידושין ואם אינן יודעין שניהם נותנים לה גט, ואם רצו, אחד נותן לה גט ואחד כותב:

גבי משום דגברא קים ליה ביוחסין אבל איתתא לא איכפת ליה, צריכא/איתמר קדשה אביה בדרך וקדשה עצמה בעיר והרי היא בוגרת רב אמר הרי היא בוגרת לפנינו ושמואל אמר חיישינן לקידושי שניהם, אימת אלימא בתוך ששה, בהא נימא רב הרי היא בוגרת לפנינו, השתא הוא דבגרה? אלא לאחר ששה בהא נימא שמואל חיישינן לקידושי שניהם" *והא אמר שמואל אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים בלבד לא צריכא דקדיש בההוא יומא כדמשלם ששה: רב אמר הרי היא בוגרת לפנינו מדהשתא בוגרת בצפרא נמי בוגרת ושמואל אמר השתא הוא דאיתי סימנים, ושמואל מאי שנא ממקוה *דתנן מקוה שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על גבי למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמאות: יאבי חסא דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו ואימר לא טבל אדרבה העמד מקוה על חזקתו ואימר לא חסר הרי חסר לפניך, הכא נמי הרי בוגרת לפנינו השתא הוא דבגרה, התם נמי השתא הוא דחסר התם תרתי לריעותא הכא חדא לריעותא, ושמואל מאי שנא מחבית דתניא *היה בודק את החבית להפריש עליה בתרומה והולך ואחר כך נמצאת חמץ: כל ג' ימים=ודאי מיכן ואילך=ספק ורמינן חבית אמקוה מ"ש דהכא ודאי ומ"ש דהכא ספק ואמר רב חנינא מסוריא מאן תנא חבית רבי שמעון היא דגבי מקוה נמי ספיקא משוי דתניא *כל טהרות שנעשו על גבי למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמאות ורבי שמעון אומר ברשות הרבים טהורות ברשות היחיד תולין אבל} לרבנן מבטל לרשות הרבים טמאות התם דאיכא למימר העמד טבל על חזקתו ואימר לא ניתקן אדרבה העמד יין על חזקתו ואימר לא החמיץ הכא נמי הרי היא בוגרת לפנינו השתא הוא דבגרה (הכא) נמי השתא הוא דאחמיץ התם תרתי לריעותא הכא חדא לריעותא הוא דאיכא, נימא כתנאי

מי

תום' ר"י הזקן

נותנים גט. אם באת להנשא לאחר. ואם רצו וכו' ומיירי שהם קרובים כגון שני אחים או אב ובנו (מאי) שניהם נותנים גם: בעיר. בו ביום: והרי היא בוגרת. פר"ש בדקנוה סיד לדעת אם היא ברשות עצמה לקבל קדושיה ומצאנוה בוגרת ס): הרי בוגרת לפנינו (ואין קדושיה) [וקדושיה] קדושין ואין חוששין לקדושי אביה: איטת הכי כלום' האי הרי היא בוגרת דקאמרת ר"ל שבדקנוה עתה שהביאה סימני בגרות וקסברי הרואיו דאאי איזו

נוסח

קידשה אביה ובאותו יום קידשה את עצמה וכו' מי שהוסיפ – אחי רב ושמואל

מהנה

גלגיא לגבי מי אחי אחזור. הגא' תסיק מאחזור ביום אחרון של טוה חודי ניסוי ומסיק היום נאמאי אחזרת רב ושמואל חולקים, באה אחרת: **בעי** – אכיון דיכול היא אחזרה בוגרת ורק קידושי קידושין-אי- **בשמואל** – מחי-שין קידושי טעם

"הלכות "התחיל, ואסור"

= "מאי טעמא מי-שיש-לו-שמואל

◇ "אסור, תביא" אחזרות ניתנת אחת לכל כשמואל

ניתין לף: נדה ב: מקוואות פרק ב מ"ב (מיקה) תשובה (שמואל)

קושיות

---

* מסכת מסורת: סוגיית אולו-לעם דלוש דיוקי הקושיא והת באמצה של ההמלת הכי לה לפני לאביי ורבא ורק כשמואל ורבא ניתח הגיאות התוך המוסדים אחת ממקור של תמיה ולוין שאלה מאקור צי אלמנא מדי שמעון אבל הנתן חולקים

מהנה

נסיונות לבתים אח"כ רב ושמואל כאחי תנאים

צ א מיי' פ"ע מהלכות תיטות הלכה ד סמג עשין מת טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ו:

צא ב (מיי' פ"ג שם הל' יד) [עי' מ"מ וכ"מ] סמג שם טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ה:

צב ג מיי' שם פ"ב הל' ג טוש"ע י"ד סימן קלד סעיי' ו"ד סמג עשין כה:

צג ד מיי' פ"י מהלכות מקוואות הלכה ו טוש"ע י"ד סימן רח סעיף עה:

צד ה מיי' פ"ה מהל' תרומות הלכה כד:

[ודאן] מין מוליחין מידו בלא ריחיה. וה"ק כיון דתנא דהוה מוליח מידם לחפילו הוחזקו בהם בלא ריחיה כ"ש דאין מוליחין מידו וי"ל דהא קמ"ל דבריחיה מיהא מוליחין דה"ל כיון דלא כתב כדמהמלך על רגלוהי כו' לחפילו בריחיה לא מפקי כו'. ת"י] **מי** חיכא למימר מי מוליח מיד מי. הכותב נכסיו לאחריס ולא אייר כלום דקי"ל (ב"ב דף קמו:) בשכיב מרע שאין מתנתו מתנה אס אמר דגלי דעתיה מדלא אייר למלוה ממתו מיתה"ה ואס בריח היה מתנתו מתנה ועכשיו הוה אומר שכיב מרע הייתי והן אומרים בריח היה מי מוליח מיד מי: **הוא מוציא מידם בלא** ראיה **והן** אין מוציאים מידו בלא ראיה דברי ר' יעקב רבי נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע, ואם שכיב מרע הוא עליהם להביא ראיה שבריא היה

נימא בב. דאמר כרבי נתן ושמואל דאמר כר' יעקב: אמר לך אנא דאמרי אפילו כרבי יעקב עד כאן לא קאמר ר' יעקב התם דאיכא למימר העמד ממון על חזקתו אבל הבא מי נימא העמד גוף על חזקתו ושמואל אמר אנא דאמרי אפילו לרבי נתן עד כאן לא קאמר רבי נתן התם דכולי עלמא בחזקת בריאים קיימי, מאן דקא מפיק נפשיה מחזקה הוי עליה לאיתויי ראיה, אבל הבא מי קא מפקא נפשיה מחזקה דקמיה ניימא כהני תנאי קידשה אביה בדרך וקידשה עצמה בעיר והרי היא בוגרת תנא חדא הרי היא בוגרת לפנינו ותניא אידך חיישינן לקידושי שניהם מאי לאו אחד כרב ואחד כשמואל? לא, אידי ואידי כשמואל באן במכחשתו באן בשאין מכחשתו, ונימא מדמתניתא לא פליגי אמוראי נמי לא פליגי? ותסברא-הא רב יוסף בריה דרב מנשיא מדוויל עבד עובדא כוותיה דרבב ואקפיד שמואל ואמר כ"ע כיילי ליה בקבא זוטא והאי מדרבנן כיילי ליה בקבא רבה" ואי סלקא דעתך לא פליגי אמאי קא מקפד? דילמא כי עבד עובדא במכחשתו, אמר ליה מר זוטרא לרב אשי הכי אמר אמימר הילכתא כוותיה דשמואל ורב אשי אמר הילכתא כוותיה דרב והילכתא כוותיה דרב: **מתני'** מי שיצא הוא ואשתו למד"ה ובא הוא ואשתו ובניו ואמר: אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי היא זו, ואלו בניך" אין צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הבנים, "מתה ואלו בניה" מביא ראיה על הבנים ואינו מביא ראיה על האשה, "אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו בניה" מביא ראיה על האשה ואין צריך להביא ראיה על הבנים "מתה ואלו בניה" צריך להביא ראיה על האשה ועל הבנים:

גמ' אמר רבה בר רב הונא יכולין בכרוכים אחריה תנו רבנן "אשה נשאתי במדינת הים מביא ראיה על האשה וא"צ להביא ראיה על הבנים, ומביא ראיה על הגדולים ואין צריך להביא ראיה על הקטנים, במה דברים אמורים באשה אחת, אבל בשתי נשים מביא ראיה על האשה ועל הבנים על הגדולים ועל הקטנים אמר ריש לקיש לא

מי מוציא מיד מי מוציא מידם בלא ראיה והן אין מוציאים מידו בלא ראיה דברי ר' יעקב רבי נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע, ואם שכיב מרע הוא עליהם להביא ראיה שבריא היה נימא בב. דאמר כרבי נתן ושמואל דאמר כר' יעקב: אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבי יעקב עד כאן לא קאמר ר' יעקב התם דאיכא למימר העמד ממון על חזקתו אבל הבא מי נימא העמד גוף על חזקתו ושמואל אמר אנא דאמרי אפילו לרבי נתן עד כאן לא קאמר רבי נתן התם דכולי עלמא בחזקת בריאים קיימי, מאן דקא מפיק נפשיה מחזקה הוי עליה לאיתויי ראיה, אבל הבא מי קא מפקא נפשיה מחזקה דקמיה ניימא כהני תנאי קידשה אביה בדרך וקידשה עצמה בעיר והרי היא בוגרת תנא חדא הרי היא בוגרת לפנינו ותניא אידך חיישינן לקידושי שניהם מאי לאו אחד כרב ואחד כשמואל? לא, אידי ואידי כשמואל באן במכחשתו באן בשאין מכחשתו, ונימא מדמתניתא לא פליגי אמוראי נמי לא פליגי? ותסברא-הא רב יוסף בריה דרב מנשיא מדוויל עבד עובדא כוותיה דרבב ואקפיד שמואל ואמר כ"ע כיילי ליה בקבא זוטא והאי מדרבנן כיילי ליה בקבא רבה" ואי סלקא דעתך לא פליגי אמאי קא מקפד? דילמא כי עבד עובדא במכחשתו, אמר ליה מר זוטרא לרב אשי הכי אמר אמימר הילכתא כוותיה דשמואל ורב אשי אמר הילכתא כוותיה דרב והילכתא כוותיה דרב: **מתני'** מי שיצא הוא ואשתו למד"ה ובא הוא ואשתו ובניו ואמר: אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי היא זו, ואלו בניה" אין צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הבנים, "מתה ואלו בניה" מביא ראיה על הבנים ואינו מביא ראיה על האשה, "אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו בניה" מביא ראיה על האשה ואין צריך להביא ראיה על הבנים "מתה ואלו בניה" צריך להביא ראיה על האשה ועל הבנים:

גמ' אמר רבה בר רב הונא יכולין בכרוכים אחריה תנו רבנן "אשה נשאתי במדינת הים מביא ראיה על האשה וא"צ להביא ראיה על הבנים, ומביא ראיה על הגדולים ואין צריך להביא ראיה על הקטנים, במה דברים אמורים באשה אחת, אבל בשתי נשים מביא ראיה על האשה ועל הבנים על הגדולים ועל הקטנים אמר ריש לקיש

במכחשתו. פי' בקונטרס שמכחשת בהם ואומרת בגרתי מאחמול ולא דק דהא ביומא דמשלים שית חיילי: **ואי** ס"ד לא פליגי לחמי קשיד. כי עביד רב יוסף בר מכסיא עובדא במכחשתו דהא שמואל נמי מודה לרב דהיכא שמוקמא לה ס"מ דפליגי מיכח בהן מכחשתו דרב נמי דקאמר מילתיה דהיכא מקוקמא בהן שמכחשתו ורב יוסף נמי מודה לשמואל דחיישינן ולריך גט מספק ורב יוסף עבד עובדא דלא כחד ולא כהילה דהא ממון ליכא דגמרת מסמע לכל הפחות כרב עביד כדקאמר עבד עובדא כרב:

והילכתא כוותיה דרב. ולקי"ל (בכורות דף מט:) דהילכתא כוותיה דרב בחיכורי הולרך לפסוק כהן הלכה כמותו מכוח דחיכה תמורתי דפסקי כשמואל: **מביא** ראיה על הבנים וחיט מביא ראיה על האשה. פי' בקונטרס שהאשה היתה עבדקת כבר בד' תמוות קודם שהולידה למדינת הים וכגמ' מוקי בכרוכין לחריה וה"ת מאי קמ"ל מתני' להן לריך להביא ראיה על האשה הואיל והיתה עבדקת כבר ומשני דקמ"ל דאף על גב דעבדקת כבר חשוב חין לריך להביא ראיה ועוד קשה חמאי חילטריך לחזור ולמיתני הת תני ליה בריישא לכן פר"י חין לריך להביא ראיה על הבנים שהן ברי שלא חלמין בקונטרס שהאשה היא מחר במדינת הים ולא על האשה שיהיו כניה ככרוכין לחריה מהא מביא ראיה על הבנים *פי' שהבנים שלו מן האשה שמהא אבל ליט מביא ראיה שהם שלה מן האשה שהולכה עמו למדינת הים דידעינן בה שהיא מיוחסת שהרי כבר בדקוה חלא מחר שהיא ראיה שהבנים שהם שלה מן האשה שהולכה עמו במדינת הים אין לריך חו להביא ראיה מיוחסת לפי שהיא עלמה היתה מיוחסת ולא הוי כמי שלא בדקוה כלל: **אלא** הכא מי מפקא נפשה מחזקה. לי מספקינן לה בנערות הרי היוס חין לה חזקה מעוס לבר לח מנערות ולח מבגרות שהרי היוס עלויה להשתעי:

ואי ס"ד לא פליגי לחמי קשיד. כי עביד רב יוסף בר מכסיא עובדא במכחשתו דהא שמואל נמי מודה לרב דהיכא שמוקמא לה ס"מ דפליגי מיכח בהן מכחשתו דרב נמי דקאמר מילתיה דהיכא מקוקמא בהן שמכחשתו ורב יוסף נמי מודה לשמואל דחיישינן ולריך גט מספק ורב יוסף עבד עובדא דלא כחד ולא כהילה דהא ממון ליכא דגמרת מסמע לכל הפחות כרב עביד כדקאמר עבד עובדא כרב:

והילכתא כוותיה דרב. ולקי"ל (בכורות דף מט:) דהילכתא כוותיה דרב בחיכורי הולרך לפסוק כהן הלכה כמותו מכוח דחיכה תמורתי דפסקי כשמואל: **מביא** ראיה על הבנים וחיט מביא ראיה על האשה. פי' בקונטרס שהאשה היתה עבדקת כבר בד' תמוות קודם שהולידה למדינת הים וכגמ' מוקי בכרוכין לחריה וה"ת מאי קמ"ל מתני' להן לריך להביא ראיה על האשה הואיל והיתה עבדקת כבר ומשני דקמ"ל דאף על גב דעבדקת כבר חשוב חין לריך להביא ראיה ועוד קשה חמאי חילטריך לחזור ולמיתני הת תני ליה בריישא לכן פר"י חין לריך להביא ראיה על הבנים שהן ברי שלא חלמין בקונטרס שהאשה היתה מחר במדינת הים ולא על האשה שיהיו כניה ככרוכין לחריה מהא מביא ראיה על הבנים *פי' שהבנים שלו מן האשה שמהא אבל ליט מביא ראיה שהם שלה מן האשה שהולכה עמו למדינת הים דידעינן בה שהיא מיוחסת שהרי כבר בדקוה חלא מחר שהיא ראיה שהבנים שהם שלה מן האשה שהולכה עמו במדינת הים חין לריך חו להביא ראיה מיוחסת לפי שהיא עלמה היתה מיוחסת ולא הוי כמי שלא בדקוה כלל שלא בדקוה כלל אלא דעבדי בהו עובדא דרב שמהחלת תשלום השטה הדשים יש לה דין בוגרת ואין סימנים אחרים לבוגרת כל עיקר וזהו עיקר הפי': לא על האשה שהיא מיוחסת פר"ש שכבר בדקוה אותה כשנשאה ולהאי פירושא מתני' ר"מ היא. ולא היא דאפילו כל המשפחות בחזקת כשרות עומדת כדאמרי רבנן וזאת האשה שנשא כאן ידענו משפחתה ובחזקת כשרות עומדת אבל כשנשא בב"ה אין אנו יודעים משפחתה ואין לאשה חזקת כשרות להשיא הבנים לריך ראיה אבל להאכילו בתרומה האב נאמן כדאיתא בהאשה שנתארמלה. ומתני' מפרשא בכהן שיצא להחזיק הבנים בכהנים או בישראל מיוחסת שהרי לא נשאה כאן ואין אנו יודעין אבל לא על הבנים שהם כרוכים אחריה: באשה אחת שאבר אשה אחת נשאתי: [כשתי נשים] פר"ש אבל שתי נשים נשאתי ומתה האחת הר"ם פי' אפילו שתיהן קיימות והביא ראיה על האחת והבנים כרוכים אחריה לריך להביא ראיה עליה שהיא מיוחסת ועל הבנים שהם שלה ואפילו על הקטנים שהם כרוכים אחריה שאם כהן הוא אוכלים בנים בקדשי

ג) כרמב"ם שם כתב הטעם דמייתין דמתא בניו מן כתחכת הס וכוכבו תאר זו דמיוחסת.

מי מוליח מיד מי. הכותב נכסיו לאחרים ולא אייר כלום דקי"ל (ב"ב דף קמו:) בשכיב מרע שאין מתנתו מתנה אס אמר דגלי דעתיה מדלא אייר למלוה ממתו מיתה"ה ואס בריח היה מתנתו מתנה ועכשיו הוה אומר שכיב מרע הייתי והן אומרים בריח היה מי מוליח מיד מי: **הוא מוציא מידם בלא** ראיה **והן** אין מוציאים מידו בלא ראיה דברי ר' יעקב רבי נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע, ואם שכיב מרע הוא עליהם להביא ראיה שבריא היה

נימא בב. דאמר כרבי נתן ושמואל דאמר כר' יעקב: אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבי יעקב עד כאן לא קאמר ר' יעקב התם דאיכא למימר העמד ממון על חזקתו אבל הבא מי נימא העמד גוף על חזקתו ושמואל אמר אנא דאמרי אפילו לרבי נתן עד כאן לא קאמר רבי נתן התם דכולי עלמא בחזקת בריאים קיימי, מאן דקא מפיק נפשיה מחזקה הוי עליה לאיתויי ראיה, אבל הבא מי קא מפקא נפשיה מחזקה דקמיה ניימא כהני תנאי קידשה אביה בדרך וקידשה עצמה בעיר והרי היא בוגרת תנא חדא הרי היא בוגרת לפנינו ותניא אידך חיישינן לקידושי שניהם מאי לאו אחד כרב ואחד כשמואל? לא, אידי ואידי כשמואל באן במכחשתו באן בשאין מכחשתו, ונימא מדמתניתא לא פליגי אמוראי נמי לא פליגי? ותסברא-הא רב יוסף בריה דרב מנשיא מדוויל עבד עובדא כוותיה דרבב ואקפיד שמואל ואמר כ"ע כיילי ליה בקבא זוטא והאי מדרבנן כיילי ליה בקבא רבה" ואי סלקא דעתך לא פליגי אמאי קא מקפד? דילמא כי עבד עובדא במכחשתו, אמר ליה מר זוטרא לרב אשי הכי אמר אמימר הילכתא כוותיה דשמואל ורב אשי אמר הילכתא כוותיה דרב והילכתא כוותיה דרב: **מתני'** מי שיצא הוא ואשתו למד"ה ובא הוא ואשתו ובניו ואמר: אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי היא זו, ואלו בניה" אין צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הבנים, "מתה ואלו בניה" מביא ראיה על הבנים ואינו מביא ראיה על האשה, "אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו בניה" מביא ראיה על האשה ואין צריך להביא ראיה על הבנים "מתה ואלו בניה" צריך להביא ראיה על האשה ועל הבנים:

גמ' אמר רבה בר רב הונא יכולין בכרוכים אחריה תנו רבנן "אשה נשאתי במדינת הים מביא ראיה על האשה וא"צ להביא ראיה על הבנים, ומביא ראיה על הגדולים ואין צריך להביא ראיה על הקטנים, במה דברים אמורים באשה אחת, אבל בשתי נשים מביא ראיה על האשה ועל הבנים על הגדולים ועל הקטנים אמר ריש לקיש

תום' ר"י הזקן

לעיל לפי' ר"ש: כאן במכחישתו וכו' שהיא אומרת שמן הבוקר הביאה אלו הסימני בנשים ומיהו לשמואל אם לא מצאנו לה סימנים אחר שנתקדשה אין הששים לקדושה כל עיקר עד שתביא שיצאו).וקא בעי דנימא נמי דאמוראי נמי לא פליגי ואפילו רב סודרא שיש לבוגרת סימנים ואיזו סימניה אצמל קאי והאי דקאמר הרי היא בוגרת לפנינו כלומר ואין הששים לקדושי אביה איירי במכחישתו. ותסברא וכו' אלא כי עבד איהו עובדא דלא הוה בהו הכחשה כלל שלא בדקוה כלל אלא דעבדי בהו עובדא דרב שמהחלת תשלום השטה הדשים יש לה דין בוגרת ואין סימנים אחרים לבוגרת כל עיקר וזהו עיקר הפי': לא על האשה שהיא מיוחסת פר"ש שכבר בדקוה אותה כשנשאה ולהאי פירושא מתני' ר"מ היא. ולא היא דאפילו כל המשפחות בחזקת כשרות עומדת כדאמרי רבנן וזאת האשה שנשא כאן ידענו משפחתה ובחזקת כשרות עומדת אבל כשנשא אשה בב"ה אין אנו יודעים משפחתה ואין לאשה חזקת כשרות להשיא הבנים לריך ראיה אבל להאכילו בתרומה האב נאמן כדאיתא בהאשה שנתארמלה. ומתני' מפרשא בכהן שיצא להחזיק הבנים בכהנים או בישראל מיוחסת שהרי לא נשאה כאן ואין אנו יודעין אבל לא על הבנים שהם כרוכים אחריה: באשה אחת שאבר אשה אחת נשאתי: [כשתי נשים] פר"ש אבל שתי נשים נשאתי ומתה האחת הר"ם פי' אפילו שתיהן קיימות והביא ראיה על האחת והבנים כרוכים אחריה לריך להביא ראיה עליה שהיא מיוחסת ועל הבנים שהם שלה ואפילו על הקטנים שהם כרוכים אחריה שאם כהן הוא אוכלים בנים בקדשי

כן כגי' רש"י לגבי רש"י מוחק תיבת דילמא וכן בתוס' ד"ה ואי ס"ד ומ"ש ים להגיה בדבריהם וליכא למימר דלא יוסף עבד עובדא בגין מכחישתו ולפיכך כשם וכו'

פי' שהם מן האשה שהלכה כו' ולא כרש"י שהבנים שלו מן האשה שמהא כו'. רש"ל

צה א מיי' פי"ט מהל' זכייה והלכה כב טוש"ע ח"מ סימן רמח סעיף ג בהג"ה:

צו ב טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ה:

צז ג ד ה מיי' ס"ב מהל' איסורי ביאה הלכה ז ומהל' נערה ובתולה הלכה ו ז טוש"ע שם סעיף ג: כלומ - ומוקי שם בתוס' ד"ה אלא רובה לחזור וכו'

מהרש"ל

רב ושמואל בל אחד אומר טעין ידעו כתנאי

נוסח

קידוש אביה בדרך וקידוש עצמה בעיר עד מי ידעו קידושין

נוסח

אדם טיבא למידת הים וכיון כי אתת ואזלו בניה - אתי בניך לגבאי ראיה בעינן "תוספ"

לא שנו. דסמכינן אכרוכין אלמא לקדושי הגבול אם כהן הוא מותרים בקדושי הגבול ומהכא דליה על אשה זו שהיא כשירה לכהונה סומכין על הבנים הכרוכין אחריה לומר בניה הן ואינן חללין: **אבל ליוחסין.** אם יש בהן בעוד אינן ניכרות עד שיבואו להכשיר עד שיבואו להיות

רבי סמעון אומר לא יחיה אדם עם נכרי בפונדקי. מאי טעמא דרבי סמעון? אמר קרא "כי הם מסיחים מדרכם" (ירמיה ט, ג) - דרכם לכך הם מסיחים, אבל אנן לא מסחינן. ורבנן? אמר קרא "ואשר יבוא אל נשיהם" (יחזקאל כג, כ) - דרכם לכך הם באים, אבל אנן לא באינן. ורבי סמעון? אמר קרא "ואשר יבוא אל נשיהם" - אפילו בשעת דרכן. ורבנן? אמר קרא "כי הם מסיחים מדרכם" - אפילו בשעת דרכן. ורבי סמעון? אמר קרא "כי הם מסיחים מדרכם" - דרכם לכך הם מסיחים, אבל אנן לא מסחינן. ורבנן? אמר קרא "ואשר יבוא אל נשיה

לאחרויי ביה. שמא יבא עליה ולא ימיתנו בידקין לאותה: **לא שנו**. דאמר מתייחדת עם שני לאכלים: **שמא ילמדך ממעשיו ויעשה כמותו**. ובעי להתרחק לגמרי: **דניחוש עליה שמא**. חס יבא עליה ויעידו לפני ב"ד ולא יאמינו מגילה: **דלי כרעיך**. מהר ללכת שנקדמנה: **בגון מן**. בתמיה: **רבי מנינא כר**

תורה אור

פפי ומכיריו. רבי לוקח ורבי כהנא בפ"ק (לעיל דף מ.): **מלקין על היחוד**. מרדות: **ואין מוסרין**. שמא ילמדו מעשיו: **לא ממרו**. דמלקין: **שמא מוליך לפניו**. שיאמרו לאחר שזיכתה לך הלקוח והחזירה ליבא מיתת בית דין למיקטליניהו: **מר זוטרא מלקי**. על ייחוד שמא ילמד ומכריז עליה שלא יעשה כמותה: **על לא עוכס השמועה**. מי שיודע קול עליו שהוא עובר עבירות מלקין לאותו שלא יעשה כמותו: **לאו בני לאו**. לאו עובר השמועה: **אלא בני עשה**. קא משמע לן דכתיב בבני עלי "לא בני" לאו בני עשה הוא: **ומקרי ליה**. קבסטר"ח: **מפסרה**. קורא לפניו לא בני להודיעו שעל לאו זה הוא לוקה: **בעלה בעיר אין מוסמין לה משום ייחוד**. (ג) להלקות, דמסתפי מבעל-הבתה שמא: **שקולו דרגא**. שאלו בעליה וירדו רב יוסף ואמרו והוא שמעו בעליה, שקולו דרגא מתוקי ביני עלמא: **כל דיקיפד**: **שוכניתא**: בבית החילון: **אמתא**: **בפניתי אין מוסמין משום ייחוד**. שמתלוצים אין להם דרך לפנים ואין יחייחד אחים אחד עם הנשים אבל הפמיליות יש להם דרך לאותן הילוך הנשים: **בנשים**. בפנים בחון **נשים** שמא ילמד אחד מהם וייחייחד עם הנשים: **לפיכך**. **בנשים** בחון **נשים** בפנים **חוקקין** שמא יכנס אחד לפנים ולא ירגישו בו חבריו **נשים** בפנים **נשים** בחון **אין מוסמין** שמא יכנס היא לפנים **אחת** יכנס לפנים לא ליכפת לן דאחת **מתייחדת** עם שני נשים **ואחד** אחד מהן יולא לבין הנשים אין זה ייחוד דמיסתפי שמא ילמד אחד מהן אחריות שהרי דרך הפמיליות על החילוס: **גולפי**. מקום קבולת נשים ונשים לו לדרכה לו **לתופרה** היה מסדר קונקיס של תרס הרבה ביניהם שאם יבואו זה אצל זה יקשקשו **וישמע קול**: **דייר**. לשון הרי הרי (מגילה דף יב.) שורות שורות: **דייר קנה**. מסדר קניס שהעובר עליהן **קולס נשמע**: **סקנבא דשמא ריגלא**. ריעוע של ימות הטבה **לייחוד ולעבירה**-ימות הרגל שים קבולת נשים ונשים לשמוע דרכה **ונותנים** ומשתים זה עם זה מקבלת דדמיסדור"ח בלע"ז כמו דמסקב להו לחמריייהו (ג"מ דף נז:): **לסטיקיניהו**. שלוה עליהם לפדותם ונתנוס בעלייתו: **בכדי דקא חלפא מדא מיניייהו**. שמיהם מעוברת אצל פי תרובה שמן העלייה לבית דרך פי העליה שהיו פניס מחילות: **וקא סליק**. לתובעה: **לפתא**. הרחיב ופיסק רגליו לעמוד במקומו בחזקה **להתגבר** על יצרו: **לתמר ערוה כי עמרס**. הזעיק בני הכפרה ליפתח ובעא לכבות הדליקה כדי שיתחל מילרו מיהן. שהו סבורים שהיה שם דליקה: **משכניס**. רב עמרס ליצר הרע שילת ממנו: **מהלונן בעבירה**. לומר שקל הוא להתגבר על יצרו שם היו רואים: **מידמי ליה שען**. דהוה יצר ברע: **כהך גיסא דמבבל**. לגד הבני שמעבר הפיס: **לא סוף מבבל**. ספיות המעברות: **נקט מבבל**. חבל מתוח מספת הגשר לא שפתו ולוחזין בו

(ד)(נבא) על דף קלר המוטל ברוחב הגשר: **שמכח**. היזר לרבי מאיר: **מחכא**. על הבלתן לוכלין: **וכיבי**. ולע"ן המוליכין ליחה ומחוסין:

תיב

מלקין על הייחוד. פי' בקונטרס דמיירי בפניה דהכי מוקי לה בסמוך ואין לוסרים על הייחוד מייבי בייחוד שמא ילמד ומקשה דאם כן לגלדין קתני ריבא בפניה וסיפא בשמא ילמד ומרומה לפרש דסיפא נמי מיירי בפניה ולאוסרה לכהן משום זונה ומיהו קשה דתנן בפ"ק דכתובות (דף יג.) *הניסא מעוברת ואמרו לה מה טיבו של *[עובר זה מלים פלוני וכהן הוא רבי יהושע אומר לינה תחתיה ופריך עליה בגמרא מהא דאמר רב הכא לין לוסרין על הייחוד ומקני מעלה עשו ביוחסין ואפי' מה שפירשתי דמיירי לאוסרה לכהן לא מצינו גמרא שהם מידי דהא הכא מיירי ליוחסין ואפ"ה תמריען דאין לוסרין ואם תומר למעוטי מייבי ליוחסין ואם תמר מעלה עשו ביוחסין שאני התם דאיכא מעלה ואכתי דקאמר דאין לוסרין היינו משום דלאתויה מודה שמעבדה:

בעלה בעיר אין מוסמין לה משום ייחוד. פי' בקונטרס אין מוסמין להלקות משמע מהוך פירושו הא לוסרת מיהא ליכא וקשה דהא כן מאי פריך בסמוך על רב יוסף דאמר שקולו דרגא מתוקי ביני והאמר רבה בעלה בעיר אין מוסמין לה משום ייחוד ומאי קושיא נהי דמלקות ליכא לוסרת מיהא ליכא ונראה לפרש אין מוסמין כלל משום ייחוד ואפילו לוסרת ליכא: **סקבא** דשמא ריגלא. ריעוע של ימות הטבה לייחוד ולעבירה (ה)(ולומר) ימות הרגל [שים] קבולות לנשים ונשים לשמוע הדבקה ומחזיק עין זה על זה ו"ח לכך נהגו להתעטות לאחר פסח ולאחר סוכות:

תיב

לאתרויי ביה *אמר רב יהודה אמר רב *ל"ש אלא בעיר אבל בדרך עד שיהיו שלשה שמא יצטרך אחד מהם להשתין ונמצא אחד מתייחד עם הערוה נימא מסייע ליה [מוסרים לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בהדך] תרי ואידך־הא תלתא? התם כי היכי דניהוו עליה סהדי. ורב יהודה הוו קאולי באורחא, הוה קאזלא ההיא אתתא קמייהו, א"ל רב לרב יהודה דל "כרעיך" מקמי גיהנם אמר ליה והא מר הוא דאמר בכשרים שפיר־מי־א"ל (ו) מי יימר דבכשרים־בגון אנא־נאת, אלא בגון מאי־כגון *רבי חנינא בר פפי וחביריו *אמר רב מלקין על ייחוד ואין אוסרין על הייחוד אמר רב אשי לא אמרן אלא בייחוד פנויה אבל בייחוד דאשת איש לא שלא תהא מוציא לעז על בניה, [א] מר זוטרא מלקי ומכרזי, א"ל רב נחמן מפרהטיא לרב אשי־מר נמי לילקי ולכרוזי? א"ל אי־א דשמע־בהא ולא שמע־בהא. אמר רב מלקין על לא טובה השמועה שנאמר אל בני כי לא טובה השמועה מר זוטרא מותיב להא אפסירה על כתפיה ומקרי ליה "אל בני". אמר רבה בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד אמר רב יוסף פתוח פתוח לרשות הרבים אין חוששין משום ייחוד, רב ביבי אייקלע לבי רב יוסף, בהתי דמדך ריפתא אמר להו "שקולי דרגא מחותי ביבי" והא אמר רבה בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד"? שאני רב ביבי דשמשבינתיה הוא וגייסא ביה אמר רב כהנא אנשים מבחוץ ונשים מבפנים אין חוששין משום ייחוד אנשים מבפנים נשים מבחוץ חוששין משום ייחוד במתניתא תנא אפכא אמר אביי "השתא דאמר רב כהנא הכי ותנא מתניתא אפכא *אנא נעביד לחומרא. אביי דייר גולפי רבא דייר קנה. אמר *אביי *סקבא דשתא־ריגלא הנך שבוייתא דאתאי לנהרדעא, אסקינהו לבי עמרם חסיא אשקולו דרגא מקמייהו, בהדי דקא חלפה חדא מניידו נפל נהורא באיפומא, שקליה רב עמרם לדרגא דלא הוו יכלין בי עשרה למדלייא דלייא לחודיה, סליק ואזיל, כי מטא לפלגא דרגא, איפשה, רמא קלא "נורא בי עמרם, אתו רבנן אמרו ליה "כסיפתינן" אמר להו "מומב תיכנסו בי עמרם בעלמא הדין ולא תיכנסו מיניה לעלמא דאתי" אשבעיה דינפק מיניה, נפק מיניה כי עמודא דנורא, אמר ליה "חזי דאת נורא ואנא בישרא ואנא עדיפנא מינך" כי מאי **הוה מתלוצץ בעוברי עבירה** יומא חד אידמי ליה שטן כאיתתא בריש דיקלא, נקטיה לדיקלא וקסליק ואזיל כי מטא לפלגיה דדיקלא שבקיה אמר אי לאו דמברזי ברקיעא הזדהרו ברבי עקיבא ותורתו שויתיה לדמך תרתי מעי. **עקיבא** הוה רגיל למימר כל יומא "גירא בעיניה דשטן", יומא חד מעלי יומא דכיפורי הוה אידמי ליה בעניא, אתא קרא אבבא, אפיקו ליה ריפתא, אמ' ליה "יומא כי האידנא כולי עלמא גואי ואנא "אבראי"? עיילה וקריבו ליה ריפתא, אמר ליה: "יומא כי האידנא כולי עלמא אתבא ואנא לחודאי"? אתיוהו אותבוהו אתבא הוה יתיב, מלא נפשיה שיחנא ובבי עלויה והוה קעביד (ג)(ביה) מילי דמאים א"ל

תיב

[כתב] מלקין פנויה על היחוד ומכריז שמשום יחוד הוא. מר נמי לילקי ולכריז נבי אשת איש: בהא. בשלקחת ולא שמע בהכרזה ויוציא לעז על הבנים: על לא טובה. מי שיצא עליו קול שהוא עובר עבירות דשלקין אותו: דבני עלי כתיב לאו. לא טובה לאו הוא: אסברא. פר"ש קבישט"ר. כמו אספר בהמה. ומקרי לפני הלוקח אל בני להודיע שמפני זה לוקה: אין הרששים משום יחוד. דכרוך ריפתא שאכלי: שקולו דרגא. שלא ירד ויתייחד: שושבינתיה. בעל ברית: אנשים בחוץ בבית ההיצון ונשים בבית הפניכי אין לחוש ליחוד שאין לאיש לינכס בבית הנשים ואע"פ שהאשה כשהצא מתייחדת עם האנשים לא איכפת לן דאשה מתייחדת עם שני

[פי' כיון שלוכלין ושופין ובעלין ממלכתן מתייחדין ובאין לידי עבירה. ערוך]

[ג"ל אגן וכ"ל בסקנ"ס]

ג' הענין אביי

[ג"ל לאו זה מדברת עם אחד ואמרו לה כו']

[ג"ל אין זה מים פלוני כו']

קיג א טוס"ע אה"ע סי' כב סעי' ה בהג"ה:

קיד ב ג מיי' פכ"ב מהל' אישות ה"ג ושם גאוין קכו טוס"ע אה"ע סימן כב סעיף כ:

קטז ד מיי' פכ"ד מהל' סנהדרין הל' ה טוס"ע אה"ע סי' קעח סעיף כ:

קטז ה מיי' פכ"ג מהל' אישות ה"ג טוס"ע אה"ע סימן כב סעיף ט:

קיז ו מיי' שם טוס"ע שם סעיף ט:

קיח ז מיי' שם טוס"ע שם סעיף ח:

קיט ח מיי' שם הל' ח טוס"ע שם סעי' ו:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אמר ליה (מי' דכסכרים) תמ"ו וכ"כ ס"ק זין זה: (ו) שם והוה קשיב מילי דמימרים כל"ל ותיבת ביה נמחק: (ז) רש"י ד"ה בעלה וכו' להלקות. כ"כ כלומר להלקות ולהכריז כסכנת מר זוטרא: (ח) ד"ה נקט מלקה וכו' ותחזין בו לעבור על דף: (ה) תוס' ד"ה סקבא כל' ותיבת כלומר נמחק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מר זוטרא מלקי ומכריז. פי' הרמב"ם דקלי לפמניה. (הגר"ח בספרו הל"פ על הל"פ):

[לעיל נט:]

[לעיל ג. ושם]

[לעיל נט:]

[ג"ל ראה ב"ב קנ"ד ע"ב]

[ג"ל ראה ב"ב קנ"ד ע"ב]

[ג"ל ראה ב"ב קנ"ד ע"ב

איכא דאמרי. שב כהוגן שלא תמיהני: **אכו לי כספא.** מזגו לי כוס: **לאכמר.** שוטה"ר בלע"ז: **שדא כיס כיסו.** השליך בתוכו את כיסו ליתה היזלתה מן הכריתה: **נתרו כיס.** גערו בו: **שקא.** הוא המזיק עצמו כמת: **שקא.** הלקיח כמו שקל: **שמעו דקאמרי פלימו קטל גברא.** השמיטו לתגבי כיסו קול יולא מבמון (ג) וחומריס פלימו קטל גברא: **טרק.** פלימו כשבור שבחים עליו טוגבי המלך להורגו: **טשא.** נחבא בבית הכסא מן הכריתה: **מוייס.** שטן לפלימו דמלטוער: **מאי טעמא מאמרם הכי.** למה הורגלה לקללני: **שלא סיבי נימא.** לדמותך מעלי שלא מחטיחני: **דפריס מינאי.** מחמת זקנה ומה ילא מילר הרע: **קשטה נפשה.** בחכשיטיה קישוטי בשמים ותפרסמון: **חלפה.** ותני קמיה. עברה לפניו ושמתה פעם שניה: **שלא תרופא.** שם זוטה ניכרת בעור: **דסדרי מיום.** שחזרתי היום הלוס: **דריס גולימא.** שנה ניכרת היום שלא קטן שבגובה *הקהל: **שור.** קשן: **קל יסיב בגוויה.** להמית את עלמו: **סיסה ספרס.** ג(ל) לריכין סליחה: **כמה הכמוב מדבר.** מחחר שחשה הפלה מה(שמבלה) ומה זו סליחה: (ס) **ושיל שוחה ביין.** מיד ולף על פי שבהיחל גליון שהיא לאיסור נחכוונה לריכה סליחה: **כל סדוויס.** שיש להם לב לדוות יהוו על זה שחינו מהכוין ויש כאן כשיחות עון: **מפייחד עם חמותו.** לפרקיס חבל חינו דר חמיד ביחוד בלילה דבבים: **ודר עם חמו או עם נחו.** [מיר כג.]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' עם חשה ותמותה עם חשה וכת ומחותה עם חשה וכת בעלה: (ו) שם חיוקת בת חשע עם חשה וכת בעלה: (ז) שם חיוקת בת ל"ח שנה ויום אחד ומחותה עם חשה וכת בעלה כנ"ל: (ח) כן"ל שנה ויום אחד ומחותה עם חשה וכת בעלה כנ"ל: (ט) גמ' עם חשה ותמותה עם חשה וכת ומחותה עם חשה וכת בעלה: (י) שם חיוקת בת ל"ח שנה ויום אחד ומחותה עם חשה וכת בעלה כנ"ל: (כ) גמ' עם חשה ותמותה עם חשה וכת ומחותה עם חשה וכת בעלה כנ"ל: (ל) גמ' עם חשה ותמותה עם חשה וכת ומחותה עם חשה וכת בעלה כנ"ל:

אביי מכלי להו מכולה דברכת. ברלה דסבי למורתי מומרלי בעלמא קל עבדי (ז)[אלמן קיימא לן כרבנן דרבי יהודה (נקמן דף פב.) דלמרו לו "לא מחשבו ישרחל לא על מלכך זכור ולא על הכחמה": הכל

תורה אור

חיב שפיר, אמר ליה הבו לי כסא, יהבו ליה כסא, אכמר שדא ביה כיחו, נתרו ביה, שקא ומית, שמעו דהוו קאמרי פלימו קטל גברא, פלימו קטל גברא, ערק ומשא נפשיה בבית הכסא, אזיל בתריה, נפל קמיה, כי חזיה דהוה מלטער גלי ליה נפשיה, אמר ליה מאי טעמא אמרת הכי, ואלא היכי אימא? אמר ליה אימא

מר "רחמנא נגער ביה בשטן" רבי חייא בר אשי הוה רגיל כל עידן דהוה נפיל לאפיה הוה אמר "דרחמן יצילנו מיצר הרע" יומא חד שמעתינהו דביתהו, אמרה "מכדי הא כמה שני דפריש ליה מינאי, מאי טעמא קאמר הכי" יומא חדא הוה קא גרים בגינתיה, קשטה נפשה חלפה ותניית קמיה, אמר לה מאן אתי? אמרה אנא דהרותא דהדרי מיומא, תבעה, אמרה ליה "איתי ניהליה להך רומנא דריש צוציתא", שור אזל אתייה ניהלה, כי אתא לביתיה הוה קא שגרא דביהתו תנורא, סליק וקא יתיב בגויה, אמרה ליה מאי האי? אמר לה הבי והבי הוה מעשה, אמרה ליה "אנא הואי", לא אשגח בה עד דיהבה ליה סימני, אמר לה אנא מיהא לאיסורא איכוונינ, כל ימיו של אותו צדיק היה מתענה עד שמת באותה מיתה *דתניא *אישה הפרט זה יסלח לה במה הבתוב מדבר? באשה שנודרה בנזיר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה יין ומטמאה למתים רבי עקיבא *כי הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי אמר: וְזֹאת מִי שְׁנָתְבוּן לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה אמרה תורה צריבה כפרה, וסליחה, מִי שְׁנָתְבוּן לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה, ביוצא בדבר אתה אומר? ולא ידע ואשם ונשא עונו בשהיה רבי עקיבא מגיע לפסוק זה היה בוכה: וְזֹאת מִי שְׁנָתְבוּן לאכול שומן ועלה בידו חֵלֶב אמרה תורה "ולא ידע ואשם ונשא עונו" מִי שְׁנָתְבוּן לאכול חלב ועלה בידו חלב על אחת כמה וכמה אמר אביי בן יהודה אומר "ולא ידע ואשם ונשא עונו" על דבר זה ידוו כל הדווים: מתייחד אדם עם אמו: אמר רב יהודה: אמר רב אסי מתייחד אדם עם אֲחוֹתוֹ ודד עם אִמּוֹ ועם בַּתּוֹ כי אמרה קמיה דשמואל אמר אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ואפילו עם בהמה? תנן מתייחד אדם עם אמו ועם בתו וישן עמהם בקרוב בשר ותיובתא דשמואל? אמר לך שמואל וליטעמיך הא דתניא אחותו וחמותו ושאר כל עריות שבתורה אין מתייחד עמהם אלא בעדים בעדים אין, שלא בעדים לא, אלא תנאי היא דתניא אמר רבי מאיר הזהרו בי מפני בתי, אמר רבי טרפון הזהרו בי מפני כלתי, ילגלג עליו אותו תלמיד אמר רבי אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל: לא היו ימים מועטים עד שנכשל אותו תלמיד בחמותו. אפילו עם בהמה? *אביי מכללה מכולה דברא, רב ששת מעבר ליה *מצריא, רב חנן מנהרדעא איקלע לרב כהנא לפום נהרא חזייה דיתיב וקא גרם וקיימא בהמה קמיה אמר ליה לא סבר לה מר אפילו עם בהמה? אמר ליה *לאו אדעתאי. אמר רבא כמתייחד אדם עם שתי יבמות ועם שתי צרות עם אשה וחמותה [א] עם אשה ובת (ט) בעלה עם אשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואין מוסרת עצמה לביאה, הגדילו זה ישן בכסותו וכו': וכמה? אמר רב אדא בר רב עוא אמר רב אסי *תינוקת (ז) בת תשע שנים ויום אחד תינוק בן שתים עשרה שנה ויום אחד אבא דאמרי תינוקת בת שתים עשרה שנה ויום אחד תינוק בן שלש עשרה ויום אחד "זה וזה כדי שיהיו "שְׁתַּיִם נְבֹנוּ וְשִׁעֲרֵךְ צִמְּחִי" אמר רפרם בר פפא א"ר חסדא לא שנו אלא שאינה בושה לעמוד לפניו ערום אסור, מאי טעמא? יצר אלבשה. רב *אחא בר אבא איקלע לבי רב חסדא חתניה שקליה לבת ברתיה "אותבוה בסנפיה אמר ליה "לא סבר לה מר דמקדשא אמר ליה עברת לך אדרב *דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי אלעזר "אסור "לאדם שיקדש את בתו בשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר "בפלוני אני רוצה, אֲבָל גְּמָל עבר ליה אדשמואל *דאמר שמואל אין משתמשים באשה אֲבָל ליה אנא "כאידך דשמואל סבירא לי דאמר שמואל הבל

שערות מתעב שיש ולמעלה הוי סימן גמור בלישנא בתרא הוי סומא עד בת תשע שנה שיש ויום אחד **נושא לפניו.** ביחוד שיש בה מעט כיחה: **לא סבר לה מר דמקדשא.** אין לחדוני יודע שהיא מקודשת ויש לו להתרחק מלחשת חיש: הכל

נושא
מעשה עם כוזנה לצידון אפילו בני ב"בניו עביד מאחי ב"י סנהד

מבנף נזיר כג. ע"ש

נושא
ו) צרות טונות של אמונאים בלשון "חוץ עם ערוות טונות
ב) חומרות של אמונאים - נמנא מ"חוץ עם בהמות

נושא/מבנף
ג) לחטות לגלגאים של תינוק ותינוקת לשון הכסות

ג"ל חנן בר רבא

ד"ה כר' חוייה דהוה מצטער כו'] * ע"י רש"ל - טפק"ל [א ש"ך ל"ראון וכן בכוש"

* ע"י רש"ל הדעון/ שאלת א"ר סוכ' מאחד מגדולי הדור

[ג"ל מכלי להו פי' מגלם להו. צ"ע]

[נרכות כו. וש"נ]

ס"ח נהרא

[א] גמ' עם חשה ותמותה עם חשה וכת ומחותה עם חשה וכת בעלה כנ"ל:

נרכות כד.

נעיל מת.

נעיל ע.

ע"ל נדה כ. תוס' ד"ה חיוקת בת ל"ח שנה ויום אחד ומחותה כן ר"ח שנה ויום אחד ומחותה כלל. מהלמפי כ"ן כפרש"י: (ג) רש"י ד"ה שמעו וכו' ומכחן לועקים ומומריס: (ד) ר"ה סיסה ספרס ספרס לריכין סליחה: (כ) ר"ה וסיסה סוחה וכו' שכשהיה היחה סוחה ביין: (ו) ר"ה שתי וכו' לה לרה וכן חשה וכרחה: (ז) חוס' ד"ה חנייו וכו' דחנן:

תוס' ר"י הזקן יעני אנשים: שהי יבמות נשי שתי אחים וכולן שונאות זו את זו כדמפרש טעמא ביבמות פ' האשה שהלכה: פעם ביאה. שהכרת ענין ביאה ואינה מוסרת עלמה לביאה. מתוך קומנה הילכך אין ישן עמה בקרוב בשר אף על פי שהיא קטנה. עדיין בהלכות הרי"ף הכי איתא לא שנו אלא דמקדשא אבל לא מקדשא ליח לן בה ל) ובראה בה"ג ל"ש דקטנה שבושה לעמוד ערומה אסור לישן עמה בקרוב בשר דוקא כשהיא מקודשת שיש בה צד פעם ביאה. ונראה שפירש הרי"ף פעם ביאה כ): אותבוה בכנפיה. שישן עמה בקרוב בשר שהניחה תחת בגדי פטתו:

ל) עי' כר"ן וכרע"ב מכ"ב על דברי הרי"ף ר"ל נזה. ב) נרחה דחסר כאן חוזה חיוחת.

כל שכן שמים · ואין דעתי אחריה לחיבת מיטות אלא לחיבת קורבה ולעטות קורת רוח לאמה כשאתי מחבב את כתה: **מתני'** לא ילמד רווק סופרים · רווק פעוי בלא אשה: **סופרים** · מלמדי תינוקות כלומר לא ירגיל רווק עצמו להיות מן הסופרים ובגמ' מפרש טעמא וכן לא תלמד אשה סופרים לא תרגיל תורה אור עלמה להיות ממלמדי תינוקות: **לא** מי שאין לו אשה · בגמרא מפרש מאי היא: **לא** ירעה רווק את הכבשות · שלא יתאוה לה: **ולא** ישנו אני רווקים בעליית אחת · שלא יבואו לידי מעשה כעור ובהמה: **ובחמים מתירין** · שלא נחשדו במעשה כעור ובהמה: **גמ'** מ"ט · לא ילמד רווק סופרים לפי שימת מקום דאחידי רווקים ממעשה כעור ובהמה: **למדו לו לר' יהודה** · דמתניתין דאמר לא ישנו אני רווקין בעליית אחת: **משום אמהתא דינוקי** · תמוהיהם של תינוקות שמצויות לשנו להביא לת כניהן לבית הספר: **מי שאין לו אשה כלל** · ומסקינן דרווק שלא נשא אשה מיקמ מיעוי' ותמה ר' אלעזר למימר הכי והיכתיב ומה לו ומה לבל ים ולו ואיכא שרויה אצלו מוכח, דלמא כו': **מתני'** כל **שעסקיו עם הנשים** · שמלאכת תומנותו נעשית לנשים והנשים לריכות לו: **לא יתייחד עם הנשים** · אפילו עם הרבה נשים לפי שלבו גס בהו וכולן מחפות עליו ואילו איש לחבירתו אין שתי נשים יושבות יחד (נעיל דף פ:) אבל עם שלש לו לרבע שפיר דמי: **נקיים וקלה** · מפרש בגמ' שפיר: **ולא** יתמר בלבו תומנות זו היכה מעשרת אלא יבקש רחמים למי שהעשיר אלו: **חמר, גמל, פרדים, קדר** · בעלי קרונות, כל אלו תומנות ליסטיות בבבלים בדרכים הם נקבעים ולוקחים עליה מן הכרמים ופירות ועוד שהכרים לאחד ומעבירין על תחלה: **רועה** · בהמות אלו מעבירין לרעות: **מנוגי** · מלומד בחומלה בבלי להטיל מים בין, לרוחות בחטין: **החמרים** · אל תבח גוליח: **רוכלי רצעים** · מפני לישתן: **גמלין** · שפורטין למדברות למקום גדודי חיות וליסטין וירלים לנפשם ומשבירים לבם למקום: **קפנדרי רוכלי תפילין** · שפורטין למקום הסכנה ותמיד הם ברעדה יותר מן הגמלין: **עוב שברופאים** · מלו ירא מן החולי, ומתלמד מלבל בריחים, ולוחלו מעבר לבן למקום ופעמים שהורג נפשות ויש בידו לרפואות הרעי ולוחו מרפא: **עוב שבעבדים** · ספיקי מריפות בחות לידו וחם על ממונו ומתכוין: **אבל הטורב לוכה כן** · שלף הבא לידי זקנה לו יסורין ולוחו יכול לעסוק בה הוא חולה ממתן שכרה לכתיב עוד יעבוך בשיבה": **גמ'** **סורו רע** · מהגו לעה קדמוחו רע להשתדל עמו שיהא סר לנלו וכא לבילו: **פלורקין** · לורפי וכב העושין לנשים צירין נמוים ונעצות: **ספריקים** · סורק בגדים לנשים פלוקיירד"ש: **הנקורות** · מנקרי ריחים של יד שנשים קוחות בהם כדתנן בכהובות (דף נח:) הלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טובה ולוחה ולמרינן (שם) בריחית דידה: **וכרוכלין** · מוכרין קיטוני בשמים לנשים: **וספרין** · הנשים לריכות להן בשבעל בניהם: **וכגרב** · לומן המקיו לס על שם שמגרע לת הדס: **כבורסקי** · מעבד להם עורות לנכום ונעגול: **וכבן** · ממחם מרחלות: **מסלק על לידו ורומו נפט וגהלה ויוצב** · שלשתן סימני גלוח לבל יהן זו דומה לזו וכבולן הוא חלוק ממדת הנשים *נעלה ויוצב לויו יוצב אלא שם כן נסמך לו לחלוריו לו על לידו דרך גלוח, וכשביל שהבריות מוסרין נפשן לידו הוא מקנאה: **ועינו נרפ** · בממונו להוליח כלום מפני שהוא מלומד לחלול אלא מעט מעט: **ועינו רעה** · להוליח: **ועינו רעה** · נוחן עיניו בבריחים שיחלו ויהיו לריכין לו: **חולל הרגש** · שמלומד לחלול עם כמה לנשים בכל יום: **ומוליא קימעא** · מחוך שמחללו יפה בלחם נקי ובבר שמן שממעטים את הזבל שבל אלו מכין לבעודת הקוה מחלל בריחה: **וחשוד על הערימה** · מחוך שהנשים לריכות לו ועסקן עמהן: **ועל הגוזל** · שהנשים גוזלות מבעליהן ונוהגות לו: **ועל שפיכות דמים** · זימנין דשפי ליה למימר לפחות מרביעית: ממתא

תוס' ר"י הזקן

רווק פנוי בלא אשה · סופרים: מלמדי תינוקות וקאמר שלא ירגיל הרווק את עצמו להיות מן הסופרים: וכן אשה לא תלמד לא תרגיל ובנט' מפרש טעמא: מי שאין לו אשה: בגמ' מפרש: לא ירעה שלא יבא על הבהמה: בפלית אחת · משום משכב זכור:

מתירים שלא נחשדו ישראל לא על הזכור ולא על הבהמה חשדא דינוקי משכב זכור · אמהתא שמוליכות בניהן לבית הספר: כלל ומוסיף את"ק דתק דוקא קאמר שלא נשא מימיו ואתא ר' אליעזר ואמר אפי' נשא ומתה או דלמא כשאינה שרויה אצלו דת"ק קרי רווק כל מי שאין לו אשה · ואתא איהו למימר אפי' יש לו אשה כשאינה שרויה אצלו שם אסור ללמד · תא שמע וכו' והא ודאי ר' אליעזר הוא וכן עיקר שאם נפרש אינה שרויה אצלו שאינה עומדת עמו ואינו מתייחד עמה היינו אין לו אשה · ומסתברא שאם הוא בעיר אחרת שאסור דהא אין לו אשה כאן · אית דמפרשי שרויה אצלו ואפ"ה שרו רבנן · מיהו כל זה בתינוקות אבל בגדולות לא שייך הבא לא אמהתא ומותר: לא ילמד אדם וכו' כלומר כל אדם חייב ללמד את בני אומנות כדמוכיח פ"ק דסנהדרין מקרא וראה חיים עם האשה אשר אהבת ובפ' אלו מלויאות מוכיחים מוהודעת להם זה בית חייהם כלומר אומנות · וברושלמי חזי ליה מקרא אחרינא ובהרת בחיים זו אומנות ואפ"ה לא ילמדו אומנות עם הנשים · שאומנותו עם הנשים והנשים צריכות לו לא יתייחד עמהן לפי שכולן מחשודות עליו ואילו אינשי אחרינא עם שתי נשים תנן אבל ג' או ד' מותרי ג) כל אלו נזלנים כשהולכים בדרכים נוזלים עצים ופירות ועוד שנשכרים לבני אדם ומעבירים על תנאם · רועה בהמות שלו שמעבירן בשדות אחרים · חנוני · מלומד בהונאה להטיל מים ביין וצרורות בחטין · כשרים · שפורשים למקום גדודי חיות ולסטים ולבם נשבר · והספנים יותר עומדים במקום סכנה מן הגמלים ולפי' הם חסידים · טוב שברופאים שממיתים החולה · שבמכהים ספק טרפות בא לידם והפים על פמוכם כל זה פר"ש · ואית דמפרשי שהאומנות מלמדו אכזריות אפי' הטוב שבהם אכזרי ורע בעמלק · הצורפים צורפי זהב ועושים תכשיטים לנשים · הסריקים שטורקים בגדים לנשים · [והנקורות] נוקרי ריחיים למחון והנשים מוהנות באותן ריחיים של יד כדאמרי' אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה מוהנת וכו' · רוכלים · מוכרי בשמים לנשים:

ג) פ"ל תמר גמל קדר ספן כל אלו וכו'.

קבד א מיי' פכ"ב מהל' אישורי ביאה הלכ' יג ומיי' פ"ג מהל' אלוה ד סמג לאוין קפב עוש"ע אה"ע סי' כב סעיף כ:

קבה ב מיי' פכ"ב מהל' אישורי ביאה הלכ' ג עוש"ע אה"ע סי' כד:

קבו ג מיי' שם הלכה יג עוש"ע אה"ע סי' כב סעיף כ:

קבז ד מיי' פ"ח מהל' מלכים הלכה ו:

[עי' תוס' מה יד' ד"ה רוכלי]

[עי' תוס' מה יד' ד"ה מתני' שאפי' הכי]

[מ"ק כח:]

[יומא כח: מיומרת דרב וע"ש ויש לגיהב]

[לא מלר בהרמב"ם שיהא אלו פסולין לכ"ג ואפשר דלא גרים בכרייתא ולא ס"ג כ"ב התוי"ט במ"ג פ"ג דעדיות ע"ש ודע דהכ"מ בדין ו' בפ"ה מהל' מלכים העתיק כל הברייתא זו לפוכחה ולא הבעה מהסמ"ג זו ולריכין לומר דגם לפני הכ"מ היה סבי' בהרמב"ם שלפנינו אבל כמו דתיתת לפנינו בהלכות מלכים שם בזה"ל ואין מעמידין מלך ולא כ"ג ולא קבב ולא ספר וכו' אבל בנוסחת הרמב"ם שביהלפני התוי"ט לא היה כתוב כן ועי' בכ"י שבת מוי' ד"ה אני גדליהו וכו' וכן בספר המיוחס מלוס הת"ע ולא ליתא ולא כ"ג]

נוסחא
הגהות הגר"ש ישראל
בפרוש (קריאת שמע נ"ש)

נוסחא (אד פשוט)
דאות תנא"ש בדברי פרנסך ואיכה מאוניות יש לגמוך ואיכה נאמנו מאן

*מתני' דתלמיותא תניא רבי אומר אין לך אומנות שעוברת מן העולם, אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה, *אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסקי: אשרי מי שאומנותו בסם ואוי לו מי שאומנותו בורסקי *אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים ואוי לו למי שבניו נקיבות *ר"מ אומר לעולם ילמד אדם לבנו אומנות נקיה וקלה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו שנאמר °לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות: ר"ש בן אלעזר אומר אם ראית מימיך: תניא ר"ש בן אלעזר אומר מימי לא ראיתי: צבי קיץ, ואריי סבל, ושועל תנוני, והם מתפרנסים שלא בצער והם לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי שנאמר °עוונותיכם הטו: רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות, וכו': *תניא רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שכל אומנות שבעולם אין עומדת לו אלא בימי ילדותו אבל בימי זקנותו הרי הוא מוטל ברעב אבל תורה אינה כן עומדת לו לאדם בעת ילדותו ונותנת לו אחרית ותקוה בעת זקנותו בעת ילדותו מהו אומר °וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים בזקנותו מהו אומר °עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו:

[ס' כעין מרך תלמיותא פקיד מנגל וקלה דלית גה תכמין כיס]

כ"ב מז: (סנהדרין קי:) פסחים סה.

סנהדרין קי:

[נתוספ' ליתא רבי אומר]

תום' ר"י הזקן תלמיותא. שעושים תלמים תלמים והוא כמעשה רוקם שנעשה בתחתו שעוברת. שהיה (לו) ללא צורך אלא כל האומניות צריכים לעולם בין אומנות נקיה או מאוסה: בשם. מוכר בשמים: בורסי. מקפץ צואת כלבים: קיץ. מייבש קציעות בשדה: סבל. נושא משאות: ינובון בשיבה. יצמח שכרן בעת שיבתן: תושלב"ע

[נתוס' ליתא רבי מאיר]

מתני' דתלמיותא. מתני תלמיית ברוסדי"ך בלע"ז שהתפילות עשויות תלמים תלמים שורות שורות כתלמים של מתיישה: שעוברת מן העולם. שבטילה מן העולם בין שהיא נקיה בין שהיא מאוסה יש בה צורך ואם לא ילמדנה זה ילמדנה לאחר: אשרי מי שרואה אם הוריו. יודעין ואם ילדין בחוטמת נקיה: בסם. מוכר בשמים: זכרי קיץ. מייבש קליעות בשדה: סבל. טעת משאות: כל נקיבות. לין להן מתן שכר לאחר זמן לפי שכר המעי להם בשעתן לכל תורה מהן שכרה בת מתליו לאורך ימים ואף לחולה ולזקן שליו יכול לעסוק בה בעכשיו לוקל מן הקודמות: שנאמר עוד ינובון בשיבה. ימתו ימת ויתייחד שכרן לעת שיכתן דשנים ורעננים יהיו וגו':

הדרן עלך עשרה יוחסין וסליקא לה מסכת קדושין

תני ב

הדרן עלך עשרה יוחסין וסליקא לה מסכת קידושין

לאחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

ע) הדרן עלך מסכת קדושין והדרך עלן דעתן עלך מסכת קדושין ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת קדושין ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא ג) חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת קדושין כן תעזרני להתחיל במסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ויתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד: ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא. ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא. בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא יעשה ברחמיו שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

ע) פי' כעין על זה תמצא בספר כתיים שמיכר מחי בגרון מכר"ל מפרק: בספר זכיות מ"ת פ"ג. ב) בסיומת ומוף תפוכת הרמ"ע ז"ל וכן בסוף ס"ם בכ"ק כתוב למעיין על הזכרת שמות הללו.

פירוש חשבון בית כור

דף ס ע"ב רש"י ד"ה בית כור וכו' תמצאנו מאתים ושמים וכו' כתב רש"ל וע"ע טעות סופר וכך הוא מאתים ושמים ומרבע ע"ם. ומצאתי כתוב משם הרש"ל ובמקום אחר מצאתי לומר משם ר' משה גוריא ז"ל [בית כור הוא פ"ו פעמים מאה על ממשים כך מפורש ברמב"ם ריש פרק בית כור והוא רלוזה אחת על פ"ו מאות בתוכך וברוחב ג' כמתקת ממנו] י"ב מאות וחמשים בתוכך על רוחב ג' ותעשה ממנו מרובע יעלה ק"ן על ק"ן. נמצר תוכך ק"ן ברוחב ג'. תעשה ממנו ס' רלוזות יהיה כ"פ ק"ן בתוכך ו' רוחב. ד' רלוזות תעשה על המרובע הרלשון לד' רוחותיו ויהיה מ' פ"ר על פ"ר. ונמצר עוד עדיין רלוזה תקח ממנו תוכך מ' להיותו ד' פעמים י' על י' ונמצא הקרנות (כמצר הרלשה בציור לות ה') נמצר רלוזה תרבע ק"י ברוחב י' תעשה ממנו ג' רלוזות יהיה כל ג' תרבע ק"י ורוחב ג' תמות וב' ספחים להיותו שלים תמה. תחברם ג' לג' יהיה תוכך כולם ביחד ת"ר ושמים בתוכך ו' תמות וב' ספחים ברוחב. תעשה ממנו תוכך ע"ר על מרובע הרלשון בתוכך וכן בלרומי ושוד תוכך ג' תמות וב' ספחים למילוי קרן דרומית מזרחית (כמו תמות ב') נמצא עכשיו המרובע רע"ג וב' ספחים על רע"ג וב' ספחים. ונמצר לך מן הרלשה תוכך פ"ו תמות וד' ספחים בתוכך וברוחב ג' תמות וב' ספחים תלוק תמות ותעשה על שמונה רלוזות ויהיה תרבע ביחד תרנ"ג תמות וב' ספחים בתוכך וברוחב ב' ספחים ותני. תקח ממנו רע"ג וב' ספחים למזרחי וכן לדרומית ושוד ב' ספחים ותני למילוי הקרן (כמו תות ג') נמצא תריבוע רע"ג ותני ותעשה ותני על רע"ג ותני ותעשה. נמצר בידך מן תריבוע קמ"ו תמות ותעשה ותני בתוכך וב' ספחים ותני ברוחב. תלוק תמות לד' רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד ה' תמות ופ"ה תמות ברוחב ב' תלוזות ותני. קח מהן תוכך רע"ג ותני ותעשה ותני במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ד') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ה') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ו') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ז') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ח') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ט') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י"א) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י"ב) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י"ג) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י"ד) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ט"ו) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ט"ז) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י"ז) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י"ח) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות י"ט) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"א) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ב) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ג) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ד) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ה) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ו) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ז) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ח) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות כ"ט) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"א) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ב) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ג) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ד) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ה) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ו) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ז) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ח) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות ל"ט) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ') נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ"א) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ"ב) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ"ג) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ"ד) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ"ה) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ"ו) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"ו רלוזות יהיה תוכך כולם ביחד תק"ם תמה וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב תעשה תלוזה תקח ממנו תוכך רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה במזרחי וכן בדרומית ושוד תוכך ב' תלוזות ותני למילוי הקרן (כמו תות מ"ז) נמצא תריבוע רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה על רע"ג וב' ספחים ותני תלוזה. ונמצר בידך רלוזה תרבע ק"י תמות וב' ספחים ותני תלוזה ברוחב ב' תלוזות ותני תלוק תמות לפ"